

“ได้เงาแห่งอดีต”: การศึกษาเปรียบเทียบการสร้างภาพแทนแบบกอธิกในงานเขียนของ
จินตวีร์ วิวัธน์ กับพงศกร จินดาวัฒนะ

นางสาววีรี เกวลกุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“IN THE SHADOW OF THE PAST”: A COMPARATIVE STUDY OF
GOTHIC REPRESENTATION IN THE WRITINGS OF
JINTAWEE WIWAT AND PONGSAKORN CHINDAWATANA

Miss Veree Kevalakul

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Comparative Literature

Department of Comparative Literature

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

“ได้เงาแห่งอดีต”: การศึกษาเปรียบเทียบการสร้างภาพแทน
แบบกอธิกในงานเขียนของจินตวีร์ วิวัธน์ กับ
พงศกร จินดาวัฒนะ.

โดย

นางสาววีรี เกวลกุล

สาขาวิชา

วรรณคดีเปรียบเทียบ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูติมา ประภาศวุฒิสรา

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาามหาบัณฑิต

ประพนธ์ อัครพงศ์

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ อัครพงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อนงค์นาฏ เถกิงวิทย์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนงค์นาฏ เถกิงวิทย์)

ชูติมา ประภาศวุฒิสรา

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูติมา ประภาศวุฒิสรา)

สมสุข หินวิมาน

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมสุข หินวิมาน)

วีรี เกวลกุล : “ใต้เงาแห่งอดีต”: การศึกษาเปรียบเทียบการสร้างภาพแทนแบบกอทิก
ในงานเขียนของจินตวีร์ วิวัธน์ กับพงศกร จินดาวัฒนะ. (“IN THE SHADOW OF
THE PAST”: A COMPARATIVE STUDY OF GOTHIC REPRESENTATION IN
THE WRITINGS OF JINTAWEE WIWAT AND PONGSAKORN
CHINDAWATANA) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูติมา
ประกาศุณิศาร, 192 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมกอทิกของจินตวีร์ วิวัธน์ กับ
พงศกร จินดาวัฒนะ โดยศึกษาในสองประเด็นหลักคือรูปแบบและเนื้อหา

ผลของการศึกษาเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า จินตวีร์นำรูปแบบการเขียนแนวกอทิก
ของวัฒนธรรมตะวันตกมาปรับใช้ให้เหมาะเข้ากับบริบทสังคมไทย ขนบวรรณกรรมกอทิกแต่
ละส่วนซึ่งก็คือ ตัวละครมนุษย์ ตัวละครเหนือธรรมชาติ ฉากบ้าน และเครื่องรางของขลัง ได้ถูก
ปรับแต่งให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมไทย ขณะทำงานเขียนของพงศกรมีลักษณะการ
ประยุกต์ใช้ขนบวรรณกรรมกอทิกในลักษณะที่ยืดหยุ่นมากกว่า งานเขียนของพงศกร
ประกอบด้วยผีไทยและผีตะวันตก และตัวละครเหนือธรรมชาติของพงศกรก็ได้ถูกจำกัดให้
ปรากฏกายอย่างผูกพันกับฉากบ้านเหมือดดังของจินตวีร์ นอกจากนี้ ตัวละครมนุษย์ของ
พงศกรยังมีหลากหลายเชื้อชาติกว่าจินตวีร์อีกด้วย สำหรับด้านเนื้อหา งานเขียนของจินตวีร์
นำเสนอประเด็นความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างความเป็นสังคมสมัยใหม่กับความเป็น
สังคมดั้งเดิม ระบบสังคมแบบหญิงทรงอำนาจ ระบบศักดินา และลัทธิความเชื่อบูชาสัตว์ ส่วน
งานเขียนของพงศกรมุ่งนำเสนอประเด็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความแตกต่าง
หลากหลายทางเพศซึ่งกำลังเป็นประเด็นหัวข้อสำคัญในสังคมไทยร่วมสมัย

ภาควิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ ลายมือชื่อนิติ..... วีรี เกวลกุล.....

สาขาวิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก. ชูติมา ประกาศุณิศาร

ปีการศึกษา 2552

4980197022 : MAJOR COMPARATIVE LITERATURE

KEYWORDS : GOTHIC LITERATURE

VEREE KEVALAKUL : "IN THE SHADOW OF THE PAST": A COMPARATIVE
STUDY OF GOTHIC REPRESENTATION IN THE WRITINGS OF JINTAWEE
WIWAT AND PONGSAKORN CHINDAWATANA. THESIS ADVISOR :
ASSISTANT PROFESSOR CHUTIMA PRAGATWUTISARN, Ph.D, 192 pp.

The objectives of this thesis are to study gothic novels written by Jintawee Wiwat and Pongsakorn Chindawatana and to compare the works by these authors in terms of form and content.

The result of this study shows that Jintawee adopted the gothic genre of Western culture and adjusted it to fit the new context of Thai society. Gothic elements such as human and supernatural characters, haunted houses, and sacred things are among those inherited from the gothic tradition and adapted to the new context. As for the application of the gothic tradition to his writings, Pongsakorn is much more flexible. His works include Thai and Western ghosts. The presence of supernatural characters in Pongsakorn's works is not limited to remote areas as in Jintawee's. Moreover, his human characters belong to far more ethnic groups than hers. In terms of content, Jintawee's writings are particularly concerned with cultural conflicts between modern society and traditional society, matriarchy, Thai feudal system, and animism. Pongsakorn's writings, on the other hand, focus on multiculturalism and gender differences which are hot topics in the contemporary Thai society.

Department : Comparative Literature

Student's Signature

VEREE KEVALAKUL

Field of Study : Comparative Literature

Advisor's Signature

C. Pragatwutisarn

Academic Year : 2009

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถอย่างสูงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุตินา ประภาศวุฒิสาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้ให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการค้นคว้าวิจัยมาโดยตลอด และด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร. อนงค์นาฏ เกกิงวิทย์ ประธานกรรมการ และรองศาสตราจารย์ ดร. สมสุข หินวิมาน กรรมการภายนอกจากคณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งได้กรุณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จาตุรี ติงศภัทย์ ซึ่งคอยถามไถ่ความคืบหน้าของวิทยานิพนธ์ กระตุ้นเตือนให้ศึกษาและทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง เสาะหาแหล่งนำเสนองานวิจัย และแจ้งข่าวเมื่อมีการอบรมที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ความสำเร็จส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาจากครอบครัวคุณวิฑูรย์-คุณนางนพมาศ เกวลกุล พ่อกับแม่ซึ่งคอยสนับสนุนทั้งด้านการศึกษาและการเงินมาโดยตลอด รวมถึงคุณอากาศ โตประเสริฐ ที่คอยให้กำลังใจโดยตลอดมา นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์สยามภัทรานุประวัติ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ให้ความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับนิทานสันสกฤต และขอขอบคุณคุณพงศกร จินดาวัฒนะที่ทั้งให้กำลังใจและให้ความกรุณาสละเวลาช่วยตอบคำถามไขข้อสงสัยทุกอย่างเกี่ยวกับเนื้อหาประเด็นในงานเขียนของคุณพงศกร

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณสุนิสา ศรีเจริญ และคุณสุจิตรา หอมศิริ เจ้าหน้าที่ประจำภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบที่ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงาน แจ้งกำหนดการและชี้แนะขั้นตอนต่างๆ รวมทั้งนัดหมายอาจารย์แก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนๆ ร่วมรุ่นภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบทุกคนที่คอยถามไถ่ให้กำลังใจกันและกันเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
1.3 สมมุติฐานของการวิจัย.....	13
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	13
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	14
1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
2 วรรณกรรมก่อกติกับกรอบแนวคิดทฤษฎี.....	17
2.1 นิยามศัพท์คำว่าก่อกติ.....	17
2.2 กำเนิดและพัฒนารูปแบบของวรรณกรรมก่อกติ.....	20
2.3 แนวคิดเรื่อง “the uncanny” กับการอ่านวรรณกรรมก่อกติ.....	32
3 รูปแบบวรรณกรรมก่อกติของจินตวีร์ วิวัธน์ และพงศกร จินดาวัฒน์.....	46
3.1 ภูมิหลังนักเขียน.....	46
3.1.1 นักเขียนจินตวีร์ วิวัธน์.....	46
3.1.2 นักเขียนพงศกร จินดาวัฒน์.....	48
3.2 รูปแบบวรรณกรรมก่อกติของจินตวีร์และพงศกร.....	49
3.2.1 เนื้อเรื่อง.....	49
3.2.1.1 อมฤตาลัย : จาก She สู่อมฤตาลัย.....	49

3.2.1.2 บ้านศิลาทราย : จากตัวละครหญิงใน <i>Jane Eyre</i> สู่ บ้านศิลาทราย.....	50
3.2.1.3 ม่อนมนต์ดำ : แม่หม่อมผีในวรรณกรรมไทย.....	51
3.2.1.4 สร้อยแสงจันทร์ : จากนกกะโหลกในนิทานสั้นสกฤตสู่ สร้อยแสงจันทร์.....	52
3.2.1.5 กลิ่นการเวก : ท่านแคนท์แดรกคูล่าในวรรณกรรม ไทย.....	53
3.2.1.6 สาปภูเขา : จากผ้าทอในพิพิธภัณฑ์สุวรรณกรมเรื่อง สาปภูเขา.....	53
3.2.2 ฉากบ้าน.....	54
3.2.3 ตัวละครเหนือธรรมชาติ.....	62
3.2.4 ตัวละครมนุษย์ธรรมดา.....	71
4 วัฒนธรรมกระแสหลักและความเป็นอื่น.....	76
4.1 วัฒนธรรมกระแสหลัก.....	76
4.1.1 ภาพสังคมไทยในงานเขียนของจินตวิวัฒน์.....	76
4.1.2 ภาพสังคมไทยในงานเขียนของพงศกร.....	79
4.2 “ผี” : ความเป็นอื่นที่คุกคาม.....	83
4.2.1 งานเขียนของจินตวิวัฒน์.....	83
4.2.1.1 ตำนานเรื่องกลุ่มชุมชนดั้งเดิม.....	83
4.2.1.2 ระบบสังคมแบบผู้หญิงทรงอำนาจ.....	99
4.2.1.3 ลัทธิบูชาสัตว์.....	100
4.2.1.4 ระบบชนชั้นศักดินา.....	104
4.2.1.5 เจ้าพ่อท้องถิ่น.....	110
4.2.2 งานเขียนของพงศกร.....	111
4.2.2.1 ระบบชนชั้นศักดินา.....	111
4.2.2.2 เชื้อชาติวัฒนธรรมอันหลากหลาย.....	115
4.3 สรุปวัฒนธรรมกระแสหลักและความเป็นอื่น.....	129

บทที่	หน้า
5	131
5.1	131
5.1.1	131
5.1.1.1	131
5.1.1.2	132
5.1.2	133
5.1.2.1	133
5.1.2.2	136
5.1.3	137
5.1.3.1	137
5.2	138
5.2.1	138
5.2.1.1	138
5.2.2	151
5.2.2.1	151
5.2.3	152
5.2.3.1	152
5.2.4	163
5.2.4.1	163
5.2.4.2	164
5.2.5	169
5.2.5.1	169
5.2.6	171
5.2.6.1	171
5.3	180
5.3.1	180
5.3.1.1	180
5.3.1.2	180
5.3.2	180

บทที่	ญ หน้า
5.3.2.1 งานเขียนของจินตวีร์.....	180
5.3.2.2 งานเขียนของพงศกร.....	182
<u>5.3.3 ชะตากรรมของเพศวิถีที่สาม.....</u>	183
5.3.3.1 งานเขียนของพงศกร.....	183
 6 บทสรุป.....	 185
 รายการอ้างอิง.....	 187
 ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	 192

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณกรรมกอธิก (Gothic Novel) ถูกสร้างขึ้นครั้งแรกเมื่อประมาณปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 โดยนักเขียนชาวอังกฤษ ฮอเรซ วอลโพล (Horace Walpole) วอลโพลสร้างวรรณกรรมกอธิกเรื่องแรกออกมาในลักษณะของการที่ตัวละครมนุษย์ธรรมดาถูกหลอกหลอนโดยตัวละครเหนือธรรมชาติ¹ ทั้งนี้เพื่อใช้ในการนำเสนอภาพชาวอังกฤษยุคปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ที่รู้สึกหวาดกลัวต่อการปรากฏขึ้นของสังคมอังกฤษสมัยใหม่ซึ่งมีลักษณะของการเทิดทูนวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีระดับสูง การหันมาใช้เครื่องจักรกลในกระบวนการผลิตแทนแรงงานคน² และการที่กลุ่มพ่อค้าชนชั้นกลางกำลังก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำสังคมแทนที่กลุ่มชนชั้นสูง³ นอกจากนี้ วอลโพลยังสร้างฉากหลักของเรื่องซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของตัวละครเหนือธรรมชาติให้มีลักษณะเป็นปราสาททรงกอธิกโบราณอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพาผู้อ่านหนีจากสภาพสังคมอังกฤษสมัยใหม่ด้วยการหวนย้อนกลับไปหาชีวิตความเป็นอยู่แบบเก่าในอดีต อย่างไรก็ตามในตอนจบวอลโพลได้กำจัดตัวละครเหนือธรรมชาติทิ้งออกไปจากเรื่อง ทั้งนี้เพื่อนำผู้อ่านกลับคืนสู่โลกแห่งความเป็นระเบียบอีกครั้ง รูปแบบวรรณกรรมกอธิกของวอลโพลที่สามารถสะท้อนความรู้สึกหวาดกลัวต่อสังคมสมัยใหม่พร้อมกับพาผู้อ่านหวนกลับไปหาวิถีชีวิตแบบจารีตดั้งเดิมในอดีตดังที่กล่าวมาข้างต้นนี้ นับว่าตอบสนองความต้องการของคนในสังคมยุโรปผู้มีชีวิตอยู่ในช่วงศตวรรษนั้นเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้เองนักเขียนชาวยุโรปหลายท่าน อาทิเช่น วิลเลียม เบกฟอร์ด (William Beckford) แมทธิว เกรกอรี เลวิส (Matthew Gregory Lewis) แอนน์ แรดคลิฟฟ์ (Ann Radcliffe) และแมรี โวลสโตนคราฟต์ เชลลีย์ (Mary Wollstonecraft Shelly) จึงได้หันมาเขียนวรรณกรรมตามขนบของวอลโพล ซึ่งในที่สุดก็ส่งผลให้วรรณกรรมกอธิกกลายเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมอย่างมากในสังคมของชาวยุโรป

¹ Jerrold E. Hogle, "Gothic Romance: Its Origins and Cultural Functions," in *A Companion to Romance from Classical to Contemporary*, Corinne Saunders, ed. (USA: Blackwell Publishing, 2004), p. 217.

² อธิษฐาน บุญมี, *โลก MODERN & POST MODERN* (กรุงเทพฯ: สายธาร, 2547), หน้า 59.

³ จารุกัญญา เรือนคำ, "การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมกอธิคอังกฤษและอเมริกันในยุคเริ่มแรก," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 44.

กระแสความนิยมวรรณกรรมกอธิกที่ดำเนินไปในทวีปยุโรปอันเป็นศูนย์กลางแห่งวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชนบทเขียนแนวกอธิกแพร่ไปยังพื้นที่อื่นๆ ของโลกอย่างอเมริกา ญี่ปุ่น และรวมถึงประเทศไทยภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การแพร่เข้ามาของวรรณกรรมกอธิกในประเทศไทยช่วงแรกๆ นั้นดำเนินไปในลักษณะของการวรรณกรรมกอธิกของนักเขียนชาวตะวันตกมาแปลเป็นภาษาไทย แล้วตีพิมพ์ลงตามนิตยสารฉบับต่างๆ ตัวอย่างเช่น นวนิยายเรื่อง *Jane Eyre* ของชาร์ลอตต์ บรองเต (Charlotte Bronte) แปลเป็นภาษาไทยในชื่อ *รักของเจนแอร* โดย จูเลียต ตีพิมพ์ครั้งแรกในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์สหประชาชาติปี พ.ศ. 2478 และเรื่อง *Rebecca* ของดาฟเน ดูโมริเย (Daphne du Maurier) แปลออกมาเป็นภาษาไทยในชื่อ *รีเบคกา* โดย พิมพา จันทพิมพ์ ตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ประมาณปี พ.ศ. 2485 เป็นต้น⁴ ความแพร่หลายของนวนิยายแปลแนวกอธิกในสังคมไทยนี้ได้จุดประกายให้นักเขียนจำนวนหนึ่งเกิดความคิดที่จะทดลองนำชนบทวรรณกรรมกอธิกขึ้นพื้นฐานมาใช้กับงานเขียนของไทย แต่เนื่องจากบริบททางสังคมไทยที่มีลักษณะแตกต่างจากสังคมตะวันตกในหลายๆ ด้าน ด้วยเหตุนี้นักเขียนไทยจึงได้กระทำการปรับเปลี่ยนชนบทวรรณกรรมกอธิกบางประการให้มีลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย (adaptation) อาทิเช่น การที่นักเขียนไทยปรับเปลี่ยนฉากหลักของเรื่องจากปราสาททรงกอธิกโบราณไปเป็นเรือนไทยหรือบ้านสไตล์ไทยผสมยุโรปแทน และการที่นักเขียนไทยปรับเปลี่ยนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้ปราบตัวละครเหนือธรรมชาติจากกางเขนของศาสนาคริสต์ไปเป็นอาคมไสยศาสตร์พราหมณ์พุทธแทน เป็นต้น จนในที่สุดก็ก่อเกิดเป็นวรรณกรรมกอธิกในแบบฉบับของไทยออกมา

วรรณกรรมกอธิกแบบฉบับของไทยเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในสังคมไทยเมื่อราวปี พ.ศ. 2519 – 2531 นักเขียนวรรณกรรมกอธิกที่มีชื่อเสียงมากในช่วงเวลาดังกล่าวก็คือ วราภา จุลลดา ภักดีภูมินทร์ พนมเทียน ตรี อภิรุณ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจินตวีร์ วิวัธน์ นักเขียนหญิงผู้สร้างสรรค์วรรณกรรมกอธิกที่ได้รับการตีพิมพ์รวมเล่มไว้จำนวนมากถึง 36 เรื่องด้วยกัน อันได้แก่ นวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* *แทบหัตถ์เทวี* *ขุมทรัพย์ใสมะประภา* *คฤหาสน์ดำ* *มาแต่หิมพานต์* *กิ่งหล้าบาดาล* *บ้านศิลาทราย* *มฤตยูเขียว* *สาบนรสิงห์* *สาบสยอง* *โลก : 2599* *มายาพิศवास* *สุสานภูเตศวร* *จุมพิตเพชรฆาต* *ใต้เงาปีรามิด* *อาถรรพณ์เทวี* *พลังหลอน* *ภูติพระจันทร์* *คัมภีร์ภูต* *วังไวภูณท์* *มนุษย์สังเคราะห์* *มิติหลง* *พรายพระกาฬ* *ผาโห่งพราย* *มิติเร้น* *อุโมงค์มาร* *มนุษย์ชิ้นส่วน* *คุ้มคำ*

⁴ คลอพร ราชิตี, “อิทธิพลของเจน แอร ของชาร์ลอตต์ บรองเต และรีเบกกา ของดาฟเน ดู โมริเย ที่มีต่อนวนิยายไทย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 4.

พญา มายาลวง ศตวรรษสวาท เสกอสุภกาย มณีสวาท สวางสีทอง อาศรมสง คีระมะมาร และ ม่อนมนต์ดำ ตามลำดับ⁵

วรรณกรรมแนวอกติกทั้งสามสืบหกรื่องของจินตวิรมักมีลักษณะที่เริ่มต้นเรื่องราวจาก ตัวละครเอกที่เป็นมนุษย์ธรรมดาย้ายเข้าไปอยู่ในสถานที่ที่มีอายุเก่าแก่แห่งใดแห่งหนึ่ง จากนั้นตัวละครเอกชายหรือหญิงก็จะได้พบรักพร้อมกับที่ถูกตัวละครเหนือธรรมชาติกระทำการคุกคาม หลอกหลอนด้วยวิธีการต่างๆ อยู่ตลอดเวลา อาทิเช่น เสี่ยงผีเข้าที่ระเบียงทางเดิน การถูกบุกรุกห้องนอนในยามค่ำคืน การที่คนรู้จักหายตัวไปแบบไร้ร่องรอย และการที่คนรู้จักตายเพราะเลือดหายไปในหมดตัว เป็นต้น เหตุการณ์การคุกคามที่ดำเนินไปแบบลึกลับซ่อนเงื่อนนี้ทำให้ตัวละครเอกเกิดความรู้สึกวิตกกังวลเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้เองตัวละครเอกจึงได้พยายามแกะรอยเหตุการณ์ ลึกลับผิดธรรมชาติเหล่านั้น จนกระทั่งนำไปสู่การปะทะกับตัวละครเหนือธรรมชาติประเภทต่างๆ หลายครั้งหลายคราว ซึ่งในตอนท้ายของเรื่องตัวละครเอกผู้เป็นมนุษย์ธรรมดาก็สามารถปราบตัวละครเหนือธรรมชาติลงได้สำเร็จ หรือไม่ตัวละครเหนือธรรมชาติก็อาจจะถูกกำจัดทิ้งออกไปจากเรื่องด้วยวิธีการอื่น แล้วจากนั้นตัวละครเอกก็จะได้อยู่ครองคู่กับคนรัก

จากภาพรวมของนวนิยายที่กล่าวมาข้างต้นนี้ได้เปิดเผยให้เห็นว่า วรรณกรรมอกติกของจินตวิรมีประกอบด้วยองค์ประกอบวรรณกรรมอกติก 3 ส่วนหลัก คือ ฉากสถานที่โบราณเก่าแก่ เหตุการณ์ปริศนาลึกลับเหนือธรรมชาติ และตัวละครที่มีบุคลิกลักษณะเหนือธรรมชาติปะทะกับตัวละครเอกชายหรือหญิงที่เป็นมนุษย์ธรรมดา และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบวรรณกรรมอกติกที่ละส่วนก็สังเกตเห็นว่ามีลักษณะที่เชื่อมโยงกับวิกฤตการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านความเป็นชาติไทย เพศวิถี และชนชั้นของคนในสังคมไทยช่วงประมาณปี พ.ศ. 2519 – 2531 ดังต่อไปนี้

ในด้านความเป็นชาตินั้น งานเขียนของจินตวิรมีลักษณะของการกำหนดสร้างให้ตัวละครเหนือธรรมชาติปีศาจ และเป็นปีศาจที่เป็นชนเชื้อชาติอื่นด้วยมาปรากฏกายอยู่ท่ามกลางตัวละครมนุษย์ธรรมดาสามัญชาวไทย ทั้งนี้อาจเพื่อใช้ในการนำเสนอวิกฤตการณ์ที่เชื้อชาติรวมไปถึงวิถีวัฒนธรรมของพวกเขาซึ่งมีลักษณะเป็นอื่นแปลกแยกจากวิถีความเป็นไทยมาปรากฏกายอยู่ในสังคมไทย เชื้อชาติที่มีลักษณะเป็นอื่นนี้สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ด้วยกัน โดยกลุ่มแรกคือคนเชื้อชาติอื่นที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากถิ่นฐานดำเนินชีวิตแทรกซึมอยู่ภายในสังคมไทย

⁵ วิภาพ ศัญทัพ, “การวิเคราะห์ฉากตื่นเด่นสำคัญในนวนิยายสยองขวัญของจินตวิรมี วิวัฒน์,” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), หน้า 4 – 5.

เป็นเวลายาวนานหลายชั่วอายุคนกระทั่งบางคนได้รับสัญชาติไทยแล้ว แต่ถึงกระนั้นชาวไทยส่วนใหญ่ก็ยังคงไม่ให้การยอมรับคนกลุ่มนี้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของตนอยู่ดี (otherness within society) ตัวอย่างเช่น ชาวกูยวน ชาวลาว ชาวกระเหรี่ยง ชาวเขมร ชาวจีน และชาวเล เป็นต้น ส่วนกลุ่มที่สองคือคนเชื้อชาติตะวันตกผู้ได้แพร่่องค์ความรู้วิทยาการความก้าวหน้าตลอดจนวิถีวัฒนธรรมของชาติตนข้ามพรมแดนเข้าสู่สังคมไทยอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าแบบเสรีประชาธิปไตย⁶ ไม่ต้องแปรเปลี่ยนไปเป็นสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ที่กำลังแพร่ระบาดอยู่ในดินแดนแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ณ ช่วงเวลาดังกล่าว* (otherness without society) ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ แม้ไทยจะได้ประโยชน์จากการเข้ามาของคนเชื้อชาติอื่น แต่ในขณะเดียวกันคนไทยก็ตระหนักดีว่าการรับวิถีความเป็นตะวันตกเข้ามาอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดปัญหา "ความเป็นไทย...ลดน้อยถอยลงไปอย่างน่าวิตก ...เราลืมความเป็นไทยกันมากขึ้นทุกๆ ที"⁷ ด้วยเหตุนี้เองคนไทยส่วนใหญ่จึงยังคงต้องการรักษาเชื้อชาติไทยที่บริสุทธิ์ไร้การแทรกแซงจากเชื้อชาติอื่นใดเอาไว้ งานเขียนของจินตวีร์ได้นำเสนอแนวคิดเรื่องความต้องการเชื้อชาติไทยที่บริสุทธิ์นี้ไว้อย่างชัดเจนผ่านเหตุการณ์ที่กลุ่มตัวละครชายผู้เป็นมนุษยธรรมดาลุกขึ้นต่อต้านอำนาจของตัวละครเหนือธรรมชาติ โดยถ้าตัวละครเหนือธรรมชาตินั้นเป็นสัญลักษณ์แทนเชื้อชาติอื่นที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยก็มักปรากฏออกมาในลักษณะเจ้าโบราณเชื้อสายขอมผู้มีอายุนับพันๆ ปีหรือปีศาจพญางูยักษ์ ส่วนถ้าตัวละครเหนือธรรมชาตินั้นเป็นสัญลักษณ์แทนเชื้อชาติอื่นภายนอกสังคมไทยก็มักจะปรากฏออกมาแบบเป็นภาพเหมารวมของความเป็นชาติตะวันตกอย่างแวมไพร์ นางกอร์กอน หรือผีดิบซอมบี้ ซึ่งตัวละครเหนือธรรมชาติทั้งสองแบบนี้จะต้องถูกกลุ่มตัวละครมนุษย์ผู้ชายกำจัดทิ้งออกไปในตอนท้ายเรื่อง จากนั้นตัวละครเอกชายก็จะได้ครองคู่อยู่อย่างมีความสุขกับคนรักซึ่งมีบุคลิกลักษณะคุณสมบัติแบบหญิงไทยในฉากจบ ตัวอย่างเช่น ในวรรณกรรมเรื่อง*อมฤตาลัย* ตัวละครชายตัดเทพ ไวกูรย์ และอโณทัยร่วมมือกันสังหารตัวละครเหนือธรรมชาติพิณหวูดี้ผู้มีรูปหน้าค่อนข้างไปทางสี่เหลี่ยมตามแบบของชาว

⁶ ศรีสักร วัลลิโภดม, *พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมไทย* (กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้งบุ๊ค, 2544), หน้า 175.

* รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ทำสัญญาร่วมมือกับรัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในการจัดตั้งฐานทัพต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ที่ประเทศไทยตั้งแต่ประมาณช่วงต้นพุทธศักราช 2500 ดู รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, *กระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจในประเทศไทย: บทวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์เศรษฐกิจการเมือง พ.ศ. 2475 – 2530* (กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2532), หน้า 56.

⁷ ม. ร. ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, "ของดีของไทย," ใน *โลกกับคน*. (กรุงเทพฯ: บรรณาการ, 2509), หน้า 212 - 213.

⁸ สายชล สัตยานุรักษ์, *ประวัติศาสตร์ความคิด "ชาติไทย" กระแสหลัก* [ออนไลน์], 20 ธันวาคม 2550. แหล่งที่มา: <http://midnightuniv.org/midnight2545/document9580.html>

ขอมโบราณจนตาย จากนั้นตัดเทพก็แต่งงานกับตัวละครเอกหญิงบัว หรือ ม.ร.ว.สโรชนี “ผู้สืบเชื้อสายไทยแท้”⁹ เป็นต้น

ในด้านเพศวิถี งานเขียนของจินตวิโรจน์นำเสนอให้เห็นถึงการที่รัฐบาลไทยกำลังดำเนินการเปิดพรมแดนในส่วนที่จะทำให้ชาติไทยเจริญพัฒนาอย่างด้านวิทยาศาสตร์ การแพทย์ และเศรษฐกิจ ไปพร้อมๆกับการตรึงพรมแดนทางด้านวัฒนธรรมขนบจารีตความเป็นไทยเอาไว้ ทั้งนี้ก็ดำรงรักษาความเป็นไทยให้ยังคงดำรงอยู่เคียงคู่กับความเจริญก้าวหน้าของประเทศ อย่างไรก็ตามเนื่องจากชายไทยเป็นกลุ่มที่ต้องทำงานอยู่ในพื้นที่สาธารณะที่เสี่ยงต่อการรับความเป็นอื่นเข้ามาได้ตลอดเวลา ดังนั้นรัฐบาลจึงได้เลือกที่จะตรึงพรมแดนด้านวัฒนธรรมผ่านทางเรือนร่างของผู้หญิง งานเขียนของจินตวิโรจน์นำเสนอประเด็นการตรึงพรมแดนด้านวัฒนธรรมผ่านเรือนร่างของผู้หญิงผ่านภาพของตัวละครเอกหญิงผู้ถูกควบคุมให้ใช้ชีวิตอยู่เฉพาะแต่พื้นที่ภายในบ้าน ทั้งยังต้องเรียนรู้เรื่องงานบ้านการเรือน ตลอดจนได้รับการฝึกอบรมให้มีมารยาทเรียบร้อยอ่อนหวานตามขนบหญิงไทย ตัวอย่างเช่น ในวรรณกรรมเรื่อง*อมฤตาลัย* ที่ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 2519 ได้บรรยายเกี่ยวกับตัวละครเอกหญิงสโรชนีไว้ว่า

“สโรชนีถูกนายสาวสั่งให้อยู่แต่ในบ้านตลอดเวลา . . . ทั้งนี้เป็นความพอใจของพ่อแม่หล่อนด้วย นางปทุมมักจะพรวดพราดกับลูกสาวเรื่อยๆ ว่า ไม่มีที่ไหนปลอดภัยยิ่งกว่าบ้านแล้วนะลูก บัวมีทั้งพ่อแม่และนายที่คอยควบคุมผู้หญิง อย่าคิดหนีออกไปไหนเลย โลกภายนอกมันไม่สวยงามอย่างที่คิดหรอกลูก”¹⁰

พร้อมกันนั้นงานเขียนของจินตวิโรจน์ยังมีลักษณะของผลักสตรีผู้ต้องการจะมีอำนาจเทียบเท่ากับบุรุษอย่างพินทุดีไปเป็นตัวละครเหนือธรรมชาติที่ต้องถูกกำจัดทิ้งไปในตอนจบของเรื่อง ทั้งนี้ก็น่าจะเพื่อบั่นแยะเรื่องสังคมของผู้หญิงที่พยายามจะละเมิดกรอบอำนาจปิตาธิปไตยนั้นว่าเป็นอื่น ไม่ใช่ผู้หญิงแบบที่สังคมไทยต้องการ อีกทั้งผู้หญิงกลุ่มนี้ยังจะต้องถูกสังคมลงโทษในท้ายที่สุดด้วย

ครั้นพอมาประมาณราวปี พ.ศ. 2522 งานเขียนของจินตวิโรจน์เริ่มมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางของการหันไปกำหนดสร้างให้ตัวละครเอกหญิงจากแบบดำเนินชีวิตอยู่กับพ่อแม่ภายในบ้านไปสู่การมีภูมิหลังแบบกำพร้าขาดแม่หรือจำเป็นต้องแยกจากแม่ผู้คอยปกป้องคุ้มครอง

⁹ จินตวิโรจน์, *อมฤตาลัย* (กรุงเทพฯ: พี. วาทีน พับลิเคชั่น, 2549), หน้า 265.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 278 – 279.

(absent mother)* แล้วไปทำงานหาเลี้ยงชีพตนเองยังสถานที่ห่างไกลที่มีบรรยากาศลึกลับน่ากลัว และมีตัวละครเหนือธรรมชาติสิงสู่อยู่ ทั้งนี้อาจเพื่อใช้เชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ กำลังมุ่งดำเนินการผลักดันให้ผู้หญิงก้าวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเร่งรัดพัฒนาการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ¹¹ ซึ่งนั่นก็เป็นสาเหตุสำคัญที่นำผู้หญิงไปสู่ความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของการล่อลวง การเอาตัวไปเปรียบกตขี้ และภัยอันตรายต่างๆ อีกมากมาย¹² สิ่งที่น่าสนใจเหนือไปกว่านั้นก็คือ แม้หญิงไทยจะเริ่มได้รับโอกาสในการก้าวออกมาทำงานนอกบ้านเหมือนอย่างบุรุษ แต่กระนั้นประเภทงานที่ผู้หญิงสามารถทำได้ก็ยังคงมีลักษณะค่อนข้างจำกัดอยู่ในขอบเขตของงานหัตถกรรมและงานบริการเท่านั้น¹³ จินตวีร์ได้นำเสนอประเด็นเรื่องอาชีพนี้ผ่านการสร้างให้ตัวละครเอกหญิงในนวนิยายประกอบอาชีพที่จำกัดไว้สำหรับสตรี โดยเฉพาะอย่างการเป็นพยาบาลดูแลผู้ป่วย เลขานุการ และครู ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *คฤหาสน์ดำ* ตัวละครเอกหญิงวีรยาทำงานเป็นเลขานุการให้กับพระลพที่หอฤทธยา และในเรื่อง *ภูตพระจันทร์* ตัวละครเอกหญิงนิศามณีทำงานเป็นผู้ดูแลตัวละครเจ้าทิพมาลาซึ่งป่วยเป็นอัมพาตอยู่ที่คุ้มทิพมณเฑียร เป็นต้น การที่สังคมยังคงจำกัดประเภทงานของสตรีดังที่กล่าวมานี้ทำให้วิเคราะห์ต่อไปได้ถึงการที่สังคมไทยยังคงไม่ยอมให้สตรีมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคเท่าเทียมกับบุรุษนั่นเอง จินตวีร์ได้เน้นย้ำประเด็นเรื่องความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศสถานะหญิงกับชายนี้ไว้อย่างเด่นชัดผ่านการกำหนดให้ตัวละครหญิงมีบทบาทหน้าที่เพียงแค่ว่าเป็นผู้ช่วยบอกร่องรอยให้ตัวละครเอกชายนำไปปะติดปะต่อเพื่อใช้ไขปริศนาความลับอีกที ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *บ้านศิลาทราย* ตัวละครจันทร์พองมีบทบาทเป็นผู้บอกเล่าเหตุการณ์ลึกลับและบุคลิกลักษณะของตัวละครเหนือธรรมชาติให้ตัวละครเอกชายจุฑาธรได้รับรู้

“แล้วเมื่อคืนนี้ จันทร์พองเห็นอะไรเข้าอีกล่ะ ไปบนหอคอยมาอีกหรือ”

ดวงตาของเด็กสาวเบิกขึ้น ขยับเข้ามาใกล้เขา เสียงที่บอกไม่ดังไปกว่ากระซิบด้วยท่าทางวิตก

ร้อนน

* ในสังคมไทย แม้เป็นบุคคลผู้มีบทบาทสำคัญทั้งในด้านดูแลปกป้องคุ้มครองและด้านการถ่ายทอดจารีตประเพณีวัฒนธรรมพิธีกรรมดั้งเดิมของไทยให้กับลูกสาว ดังนั้นการที่นักเขียนกำหนดให้แม่หายไปจากเรื่องจึงสื่อนัยยะถึงการที่หญิงรุ่นหลังกำลังเสี่ยงต่อการเผชิญกับอันตรายต่างๆ ทั้งยังไม่มีโอกาสได้เรียนรู้สืบทอดขนบจารีตวิถีความเป็นไทยแบบดั้งเดิมอีกด้วย ซึ่งนั่นก็เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้วิถีความเป็นไทยแบบดั้งเดิมค่อยๆ เลือนหายไปจากสังคมไทย

¹¹ ปธานี ฐิติวัฒนา, *การพัฒนาเด็ก เยาวชน และสตรี* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2535), หน้า 310 – 312.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 310 – 312.

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 323.

“ไม่ใช่ค่ะ ร้ายยิ่งกว่านั้นอีก จันทรีฟองเห็น เอ้อ เห็นใครก็ไม่รู้ คนแปลกหน้าค่ะ ทำทางนำกล้วย
นำกล้วยเดินท่อมๆ อยู่บนตึกของเรานี้แหละ”

(...)

“ผู้หญิงคนนั้นเดินชอบกลค่ะ คุณจุฑารไม่เหมือนใครเลยสักคน จันทรีฟองเกิดมาก็ไม่เคยเห็น
ใครเดินอย่างนั้น ตัวแข็งทื่อ ก้าวไปที่ละก้าว แข็งๆ ฐบๆ เหมือนเพิ่งหัดเดินยั้งงั้นแหละ แขนงี้
แกว่งพร้อมกันทั้งสองข้างเลยคะ”¹⁴

การทำงานเขียนของจันทรีวีร้นำเสนอเรื่องราวของผู้หญิงที่ต้องออกมาทำงานนอกบ้านไปพร้อมๆ กับ
การยอมเป็นผู้ช่วยของผู้ชายดังที่กล่าวมานี้นำไปสู่ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับภาพลักษณ์เชิงอุดมคติ
ของผู้หญิงไทยที่กำลังเคลื่อนไปอยู่กับการเป็นทั้งภรรยาของสามี การเป็นแม่ที่ดีของลูก และการ
ต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัวไปในเวลาเดียวกัน ดังนั้นแล้วจึงเท่ากับว่าผู้หญิงไทยต้องรับบทบาท
ภาระที่หนักหนามากขึ้นกว่าในอดีตนั่นเอง

สำหรับในด้านขนชั้นนั้น งานเขียนของจันทรีวีร้นำเสนอฉากบ้านออกมาในลักษณะที่
ใหญ่โตอลังการราวกับวัง แต่ในขณะเดียวกันก็นำพิจารณาด้วยว่าคฤหาสน์หลังใหญ่ราวกับวังหลัง
นี้กลับดำรงอยู่ในสภาพที่เก่าแก่ทรุดโทรม อีกทั้งพื้นที่บางส่วนยังมีลักษณะที่ดูพิงพิงสกปรก สวนตัว
ละครชนชั้นสูงผู้เป็นเจ้าของบ้านในแต่ละรุ่นนั้นก็ปรากฏกายออกมาในลักษณะที่เสื่อมถอยลง
เรื่อยๆ ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *คฤหาสน์ดำ* ได้กล่าวถึงตระกูลหฤทยาไว้ว่า บรรพบุรุษต้น
ตระกูลเป็นขุนนางยศสูงผู้ร่ำรวยมาก แต่พอถึงรุ่นเจ้าคุณหฤทยาภักดีผู้ปลดเกษียณราชการแล้ว
กลับป่วยเป็นโรคจิตประเภทชอบจับหญิงสาวมาทรมานแล้วฆ่าทิ้ง เรื่อยจนกระทั่งถึงรุ่นลูกของเจ้า
คุณหฤทยาภักดีก็ป่วยตายเร็ว และยิ่งมาในรุ่นหลานอย่างพระลบกลับตัดสินใจแต่งงานกับวีรยา
หญิงสาวชนชั้นกลางผู้ต่ำศักดิ์กว่า อันมีผลให้ลูกที่เกิดออกมามีเชื้อสายเลือดชนชั้นสูงบริสุทธิ์อีก
ต่อไป เป็นต้น ฉากบ้านที่ใหญ่โตแต่ทรุดโทรมและตัวละครเจ้าบ้านชนชั้นสูงที่มีความบกพร่องบาง
ประการดังกล่าวนี้ อาจถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้เชื่อมโยงกับสถานการณ์ความค่อยๆ เสื่อมถอยในการ
เป็นผู้นำสังคมของกลุ่มคนชนชั้นสูงผู้มีชีวิตอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2519 – 2531 นอกจากนี้ งานเขียน
ของจันทรีวีรียังมีการกำหนดให้กลุ่มชนชั้นกลางเป็นตัวละครเอกผู้เข้ามาสืบค้นร่องรอยเหตุการณ์
ลึกลับภายในบ้าน จนไปปะทะต่อสู้กับตัวละครเหนือธรรมชาติที่เป็นชนชั้นสูงอีกด้วย ซึ่งนั่นดู
สอดคล้องเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในสังคมไทยที่กลุ่มคนชนชั้นกลางพยายามผลักดันตนเองขึ้นมา

¹⁴ จันทรีวีรียุวัฒน์, *บ้านศิลาทราย เล่ม 1* (กรุงเทพฯ: บำรุงสาสน์, 2524), หน้า 216 – 217.

มีบทบาทในการเป็นผู้นำสังคม* แทนที่ชนชั้นสูงซึ่งกำลังเสื่อมอำนาจลง การเปลี่ยนหัวอำนาจผู้นำสังคมไทยลักษณะนี้ถูกสรุปออกมาอย่างชัดเจนในตอนท้ายของวรรณกรรมกอกทิกที่ตัวละครเหนือธรรมชาติซึ่งเป็นชนชั้นสูงตายไป ส่วนบ้านของชนชั้นสูงก็พังทลายลง ขณะที่ตัวละครเอกซึ่งเป็นชนชั้นกลางนั้นกลับสามารถหนีรอดออกจากบ้านได้สำเร็จ และใช้ชีวิตอยู่ต่อไปอย่างมีความสุข ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *ใต้เงาปริรามิด* ตัวละครโอมาร์ผู้ระลึกลึกซึ้งคิดว่าตนเคยดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าภิกษุ ดังนั้นจึงพยายามปลุกเทวีไอซิสผู้เป็นสัญลักษณ์แห่งความรุ่งเรืองของราชวงศ์อียิปต์โบราณให้ฟื้นคืนชีพ แต่ในท้ายที่สุดเขาก็ทำไม่สำเร็จ ทั้งยังถูกรูปปั้นเทวีไอซิสในสุสานถล่มลงล้มทับจนตาย ส่วนตัวละครกัตตูซลีผู้เป็นปัญญาชนชั้นกลางที่ปฏิเสธการฟื้นกลับมาของราชวงศ์อียิปต์กลับสามารถหนีรอดจากการถล่มของสุสานได้อย่างปลอดภัย¹⁵ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า งานเขียนของจินตวิวัฒน์มีลักษณะของการใช้องค์ประกอบวรรณกรรมกอกทิก 3 ส่วน ซึ่งก็คือ ฉากสถานที่โบราณเก่าแก่ เหตุการณ์ปริศนาลึกลับเหนือธรรมชาติ และตัวละครเหนือธรรมชาติที่กระทำพฤติกรรมคุกคามหลอกหลอนตัวละครเอกชายหรือหญิงที่เป็นมนุษย์ธรรมดา ในการสร้างสรรค์เรื่องราวที่ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึกสะพรึงกลัว ทั้งนี้เพื่อมีความเชื่อมโยงกับวิกฤตการณ์อันซับซ้อนในสังคมไทยช่วงปี พ.ศ. 2519 – 2531 ที่มีลักษณะของการเปิดรับวิทยาการความรู้กับชาวตะวันตกเข้ามาช่วยพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศให้เจริญก้าวหน้าแบบเสรีนิยมอย่างต่อเนื่อง จนในที่สุดก็ส่งผลให้สังคมไทยซึ่งเดิมมีการผสมของคนหลากหลายเชื้อชาติอยู่แล้วยิ่งกลายเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยเชื้อชาติที่เป็นอื่นมากขึ้น ทั้งยังเกิดการผลัดหัวอำนาจผู้นำสังคมจากกลุ่มชนชั้นสูงไปเป็นกลุ่มชายชนชั้นกลางซึ่งมุ่งแต่ผลประโยชน์กำไรของตนเองอีกด้วย และเพื่อธำรงรักษาความเป็นไทยที่ดั้งเดิมให้ยังคงดำรงอยู่เคียงคู่กับความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ดังนั้นรัฐจึงได้ดำเนินการส่งเสริมความเป็นเชื้อชาติไทยบริสุทธิ์ร่วมกับการตรึงพรมแดนด้านวัฒนธรรมผ่านการควบคุมผู้หญิงให้ดำเนินชีวิตอยู่ในกรอบจารีตประเพณีศีลธรรมของไทย นโยบายการจัดการกรอบความเป็นไทยดังที่กล่าวมานี้เป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้ความเป็นอื่นที่อยู่นอกกรอบพยายามที่จะลุกขึ้นต่อสู้ปฏิเสธอำนาจกระแสหลัก

*ซึ่งสามารถสังเกตเห็นได้ทั้งจากการที่กลุ่มนักธุรกิจชนชั้นกลางให้การอุปถัมภ์สนับสนุนนักการเมืองไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตจังหวัดที่ตนมีอิทธิพลอยู่ และพอสอบผ่าน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มนี้ก็จะเสนอโครงการต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อผลประโยชน์ของนักธุรกิจชนชั้นกลางเป็นการตอบแทน และจากสถานการณ์ที่กลุ่มปัญญาชนชั้นกลางเป็นผู้นำการเดินขบวนเรียกร้องความเป็นธรรมด้านต่างๆ ให้กับประชาชนจนในที่สุดก็นำไปสู่เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ดู *วิวัฒนาการการเมืองไทย* (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532), หน้า 690 – 692.

¹⁵ จินตวิวัฒน์, *ใต้เงาปริรามิด* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โชคชัยเทเวศร์, 2524), หน้า 324 – 329.

ซึ่งงานเขียนของจินตวิรัยมีลักษณะของการใช้องค์ประกอบวรรณกรรมส่วนที่เป็นตัวละครเหนือธรรมชาติประเภทภูตผีกระทำการคุกคามตัวละครมนุษย์ธรรมดาในการนำเสนอประเด็นนี้ไว้ครบถ้วนและน่าสนใจเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ งานเขียนของจินตวิรัยยังมีลักษณะของการกำจัดความเป็นอื่นออกไปในตอนจบของเรื่องอีกด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคุ้นใจที่ได้กลับคืนสู่โลกแห่งความเป็นระเบียบที่วิถีกระแสหลักเป็นใหญ่อีกครั้ง

การที่จินตวิรัยนำองค์ประกอบวรรณกรรมกอธิกมาใช้ในงานเขียนของตนแล้วทำให้สามารถนำเสนอวิกฤตการณ์ที่วิถีความเป็นอื่นมาปรากฏอยู่ในสังคมไทยไปพร้อมๆ กับการเปิดเผยให้เห็นถึงการที่ความเป็นอื่นพยายามลุกขึ้นต่อสู้กับความเป็นไทย จนสร้างความหวาดกลัวให้กับชาวไทย ดังที่กล่าวมานี้ ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้นวนิยายของจินตวิรัยได้รับความนิยมในหมู่นักอ่านวรรณกรรมไทยอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน* และที่น่าสนใจยิ่งไปกว่านั้นก็คือ ผลงานวรรณกรรมกอธิกของจินตวิรัยยังเป็นแรงบันดาลใจสำคัญให้นักเขียนรุ่นหลังอย่างพงศกร จินดาวัฒน์ หันมาผลิตวรรณกรรมแนวกอธิกนี้อีกด้วย ในบทสัมภาษณ์ พงศกรกล่าวว่า “นักเขียนที่ตัวผมชอบมากที่สุดก็คือคุณจินตวิรัย วิวัธน์ครับ ผมอ่านนวนิยายของคุณจินตวิรัยทุกเรื่อง แต่วันหนึ่งคุณจินตวิรัยก็เสียชีวิตไป และก็ไม่มีนักเขียนท่านใดเขียนแนวอย่างนี้อีก วันหนึ่งผมก็เลยตัดสินใจลองเขียนแนวกอธิกเองดีกว่าครับ”¹⁶ พงศกรทดลองเขียนวรรณกรรมกอธิกเรื่องแรกคือเรื่อง *เบื่องบรพร* เมื่อปี พ.ศ.2544 ซึ่งได้รับรางวัลชมเชยสุภาวดี เทวกุล ความสำเร็จอย่างงดงามของนวนิยายขนาดสั้นเรื่องแรกนี้ผลักดันให้พงศกรหันมาเขียนวรรณกรรมแนวกอธิกนี้อย่างจริงจังเรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันปี พ.ศ. 2550 รวมจำนวนทั้งสิ้น 8 เรื่อง อันได้แก่ *เบื่องบรพร* *วังพญาพราย* *กลิ่นการเวก* *สร้อยแสงจันทร์* *สาปภูเขา* *สาวหลงยุค* *รอยไหม* และ *เพรงสนธยา* ตามลำดับ¹⁷

เมื่อสำรวจวรรณกรรมกอธิกทั้งแปดเรื่องของพงศกรอย่างคร่าวๆพบว่าประกอบด้วยองค์ประกอบวรรณกรรมกอธิกสามส่วนหลักคล้ายคลึงอย่างงานเขียนของจินตวิรัย อย่างไรก็ตาม พงศกรไม่ได้ดำเนินตามอย่างจินตวิรัยเสียทั้งหมด หากแต่ได้กระทำการปรับแต่งบางประการ โดยในองค์ประกอบส่วนที่หนึ่งฉาก พงศกรได้กระทำการปรับเปลี่ยนจากการที่ตัวละครเหนือธรรมชาติ

* ความนิยมที่ต่อเนื่องนี้สังเกตเห็นได้จากการตั้งกระทู้ตามเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับงานของจินตวิรัย วิวัธน์

¹⁶ สัมภาษณ์ พงศกร จินดาวัฒน์, 27 มกราคม 2552.

¹⁷ Groove Writers, นักเขียนพงศกร [ออนไลน์], 6 ธันวาคม 2552. แหล่งที่มา: www.groovebooks.com/index.php?mo=3&art=279950

ต้องปรากฏกายแบบผูกพันอยู่กับฉากสถานที่โบราณไปสู่การยึดหยุ่นให้ตัวละครเหนือธรรมชาติสามารถปรากฏกายแบบผูกพันกับวัตถุโบราณได้ ตัวอย่างเช่น การที่ผีในเรื่อง *สาปภูษา* สิงอยู่ในผ้าตาตองโบราณ เป็นต้น ในองค์ประกอบส่วนที่สองเหตุการณ์เหนือธรรมชาตินั้น พงศกรได้ปรับให้เหตุการณ์เหนือธรรมชาติปรากฏออกมาในลักษณะที่เชื่อมโยงกับคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ อาทิ เช่น การนำเอาอาการถูกผีสิงไปเชื่อมโยงกับการเป็นโรคจิตหลายบุคลิก เป็นต้น นอกจากนี้ พงศกรยังได้เพิ่มเหตุการณ์ลึกลับที่เกิดขึ้นจากฝีมือของตัวละครมนุษย์เข้ามาด้วย ตัวอย่างเช่น การที่ตัวละครชายนิรนามพยายามบุกกรุกเข้าบ้านตัวละครเอกหญิงในตอนกลางคืน เป็นต้น และสำหรับในองค์ประกอบส่วนที่สามตัวละครเหนือธรรมชาตินั้น พงศกรได้กระทำการปรับลดบทบาทของตัวละครเหนือธรรมชาติลงผ่านการกำหนดให้ปรากฏเฉพาะในช่วงท้ายเรื่องหรือการกำหนดให้ปรากฏกายผ่านความฝันของตัวละครอื่นอีกที จากที่กล่าวมานี้สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า พงศกรพยายามปรับแต่งองค์ประกอบวรรณกรรมกอธิคให้มีลักษณะที่ยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็พยายามลดความเหนือธรรมชาติลง แล้วหันไปมุ่งใช้ความลึกลับหลอกหลอนในการสร้างเรื่องราวที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสะพรึงกลัวแทน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำไปใช้เชื่อมโยงกับสถานการณ์ด้านความเป็นไทย เพศวิถี และชนชั้นของคนในสังคมไทยยุคปัจจุบันได้ดังต่อไปนี้

ในด้านความเป็นไทย พงศกรสร้างให้ตัวละครมนุษย์มีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติมากกว่าจินตวิธ อาทิเช่น ตัวละครชาวไทย ตัวละครที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน ตัวละครที่เป็นชนกลุ่มน้อย และตัวละครเชื้อสายตะวันตก ทั้งนี้เพื่อให้นำเสนอให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงภายในสังคมไทยยุคปัจจุบันที่ผสมกลมกลืนไปด้วยความหลากหลายของคนหลายเผ่าพันธุ์ และในความหลากหลายนี้มีลักษณะของการแบ่งแยกกลุ่มตามลำดับชั้นสถานะ (hierarchy) รวมอยู่ด้วย โดยกลุ่มแรกที่อยู่ชั้นบนสุดของลำดับชั้นก็คือชาวไทยชนชั้นกลางผู้อาศัยอยู่ในเมืองหลวง ดังจะเห็นได้จากกรณีที่พงศกรกำหนดให้ชาวไทยชนชั้นกลางเป็นตัวละครมนุษย์ผู้มีความรู้การศึกษาสูง มีเหตุมีผล และมีความเป็นผู้นำ ส่วนกลุ่มที่อยู่ต่ำลงมาก็คือชนกลุ่มน้อยชนชาติอื่น ซึ่งจะสังเกตเห็นได้จากการที่พงศกรกำหนดให้ตัวละครชนกลุ่มน้อยเป็นชาวชนบทที่มีบุคลิกลักษณะลึกลับคลุมเครือ ยึดมั่นในประเพณีจารีตโบราณเก่าแก่ ทั้งยังมีความเชื่อศรัทธาในเรื่องโชคลางผีสิง ตลอดจนพยายามใช้ไสยศาสตร์มนต์ดำคุกคามชาวเมือง นอกจากนี้ พื้นที่ชนบทที่ตัวละครชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่ก็ยิ่งเต็มไปด้วยตำนานลึกลับเหนือธรรมชาติมากมายอีกด้วย อาทิเช่น ตำนานเกี่ยวกับพรายน้ำในเรื่อง *วังพญาพราย* และตำนานเรื่องผีบังบดในเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* เป็นต้น สำหรับกลุ่มที่สุดท้ายที่ต้องการกำจัดทิ้งออกไปจากสังคมก็คือชาวตะวันตก ซึ่งจะเห็นได้จากการที่พงศกรกำหนดให้คนที่มีบุคลิกลักษณะแบบตะวันตกเป็นตัวละครเหนือธรรมชาติประเภทภูตผีอย่างท่าน

เคานท์แดรกคูล่าหรือมนุษย์หมาป่า สิ่งที่น่าสนใจเหนือไปกว่านั้นก็คือ พงศกรได้ใช้เทคนิคการ สร้างให้ตัวละครภูตผีปีศาจที่อาศัยอยู่ในบ้านใจกลางกรุงเทพมหานครกระทำการคุกคามหลอก หลอนคนเมือง (Urban Gothic) เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงภายในสังคมไทยที่กลุ่มคน ซึ่งมีลักษณะเป็นอื่นได้โยกย้ายจากพื้นที่ชนบทเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตเมืองหลวงอันเป็นศูนย์กลาง ความเจริญ จนส่งผลให้ภายในพื้นที่เมืองเจือปนไปด้วยความเป็นอื่น ซึ่งนั่นทำให้กลุ่มคนเมืองรู้สึก หวาดกลัวเป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *เพรงสนธยา* วิทยุณสามดวงซึ่งตั้งอยู่ใน บ้านทรงขนมปังขิงที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ ปรากฏกายออกมาหลอกหลอนตัวละครเอกหญิงชนชั้น กลางผู้เป็นเจ้าของบ้านจนหวาดกลัวถึงระดับที่อยากจะย้ายออกจากบ้าน เป็นต้น

ในด้านเพศวิถี พงศกรใช้ตัวละครเอกหญิงที่มีบุคลิกลักษณะแบบหัวหาญ เข้มแข็ง ทั้งยัง รับบทบาทสำคัญในฐานะผู้แกะปมและตีความคลี่คลายปริศนาความลึกลับต่างๆ ตลอดจนคอย ช่วยเหลือตัวละครเอกชายในยามเผชิญหน้ากับตัวละครเหนือธรรมชาติ ยิ่งไปกว่านั้น ตัวละครเอก หญิงของพงศกรยังออกมาทำงานนอกบ้านอีกด้วย และอาชีพที่พวกเขาเลือกทำอย่างการเป็นนัก โบราณคดีกับบรรณารักษารหัสสีอนันท์ก็เป็นประเภทงานของผู้ชาย ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* ตัวละครเอกหญิงเดือนเต็มดวงประกอบอาชีพเป็นนักโบราณคดีประจำอยู่ที่ ปราสาทหินพนมรุ้ง เป็นต้น การที่พงศกรสร้างตัวละครเอกหญิงออกมาในลักษณะนี้ก็เพื่อสะท้อน ให้เห็นถึงภาพสตรีไทยสมัยปัจจุบันที่เริ่มมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น นอกจากนี้ พงศกรยังได้นำเสนอ ประเด็นเรื่องความหลากหลายทางเพศของคนในสังคมไทยเอาไว้อีกด้วย โดยนำเสนอผ่านการ สร้างตัวละครที่ความคลุมเครือทางเพศเพิ่มเติมเข้ามาในท้องเรื่อง พร้อมทั้งกำหนดให้ตัวละคร กลุ่มนี้มีบทบาทที่ค่อนข้างโดดเด่นอีกด้วย ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *กลิ่นการเวก* ตัวละคร หม่อมราชวงศ์อายุท เทวินทร์ ที่มีลักษณะคลุมเครือทางเพศในแง่ของการรับผู้ชายมาเป็นเลขา ทั้ง ยังการเลือกที่จะไว้ชีวิตผู้ชาย แล้วฆ่าผู้หญิง ได้รับบทบาทเป็นตัวละครเหนือธรรมชาติ ส่วนตัว ละครชายกบที่มีบุคลิกแบบชอบแต่งหน้าทาปากได้รับบทบาทเป็นผู้ช่วยของตัวละครเอกหญิง และ ในเรื่อง *วังพญาพราย* ตัวละครฆิมทองที่มีบุคลิกลักษณะแบบหัวทำต่อยตีได้รับบทบาทเป็นตัว ละครเอกหญิงของเรื่อง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพงศกรจะเปิดโอกาสให้ตัวละครที่มีความ คลุมเครือทางเพศเข้ามาโลดแล่นในท้องเรื่อง แต่ในตอนจบพงศกรก็ได้กำจัดความคลุมเครือทาง เพศนี้ออกไปทั้งในแบบที่กำหนดให้ตัวละครที่มีความคลุมเครือทางเพศตายไป และแบบเปลี่ยน จากการเป็นทอมบอยให้กลับเข้ามาอยู่ในกรอบของความเป็นหญิงที่พร้อมเสียสละทุกอย่างแม้แต่ ชีวิตของตนเองเพื่อชายคนรัก การกำจัดตัวละครที่มีความคลุมเครือทางเพศออกไปดังที่กล่าวมานี้

อาจแผ่ขยายสะท้อนถึงการที่สังคมไทยยังคงติดอยู่ในกรอบอคติทางด้านเพศวิถี สังคมไทยยังคงไม่ได้เปิดกว้างรับเพศวิถีที่สามเข้าเป็นส่วนหนึ่งอย่างแท้จริง

ในด้านชนชั้น พงศกรใช้กลวิธีการสร้างตัวละครชนชั้นสูงให้มีลักษณะของการอาศัยอยู่ในบ้านหลังเล็กๆ ธรรมดา ไม่มีคนรับใช้แวดล้อม อีกทั้งยังต้องดิ้นรนทำธุรกิจเปิดกิจการค้าขายอย่างร้านขายผ้าโบราณเพื่อหาเลี้ยงชีพตนเองอีกด้วย การที่ตัวละครชนชั้นสูงมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายขึ้นและยังหันมาทำการค้าขายซึ่งเป็นอาชีพของกลุ่มคนชนชั้นกลางลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นถึงภาพชนชั้นสูงในยุคปัจจุบันที่กำลังถูกกลืนกลายหายไปเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชนชั้นกลาง นอกจากนี้ พงศกรยังได้สร้างตัวละครประเภทชนชั้นล่างผู้ใช้แรงงานเพิ่มเติมเข้ามาด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อเปิดเผยให้เห็นถึงการปรากฏขึ้นของกลุ่มชนชั้นล่างในสังคมไทย ดังที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ทำให้สามารถสรุปภาพรวมสังคมเมืองของประเทศยุคปัจจุบันได้ว่าประกอบด้วยคนสองชนชั้นใหญ่ๆ นั่นก็คือ กลุ่มชนชั้นกลาง กับกลุ่มชนชั้นผู้ใช้แรงงาน คนทั้งสองชนชั้นนี้มีลักษณะร่วมกันในแง่ของการมุ่งแสวงหาทรัพย์สินเงินตราและวัตถุมีค่า อาทิเช่น ตัวร้ายหญิงชนชั้นกลางในนวนิยายเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* ที่ต้องการสร้อยคอโบราณหายาก และตัวละครชายชนชั้นล่างในนวนิยายเรื่อง *สาปภูษา* ที่ต้องการผ้าตาตองโบราณ ซึ่งในที่สุดแล้วความพยายามสะสมวัตถุโบราณนี้ก็ได้นำตัวละครทั้งสองไปพบกับเหตุการณ์เหนือธรรมชาติที่น่าหายนะมาให้เห็นตอนท้ายเรื่อง การที่พงศกรกำหนดให้ทั้งตัวละครชนชั้นกลางและชนชั้นล่างต่างหลงไหลในวัตถุมีค่าจนประสพหายนะลักษณะนี้ก็เพื่อใช้ในการนำเสนอให้เห็นถึงสถานการณ์ที่คนในสังคมไทยกำลังหลงติดอยู่ภายใต้วังวนของกระแสวัตถุนิยมไปพร้อมๆ กับวิพากษ์ถึงความเลวร้ายของกระแสดังกล่าวนั่นเอง

จากที่กล่าวมาในข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการที่พงศกรนักเขียนยุคปัจจุบันนิยมชมชอบงานวรรณกรรมแนวกอกอกของจินตวีร์ และการที่งานวรรณกรรมแนวกอกอกของพงศกรมีเค้าอิทธิพลบางอย่างที่น่าจะได้รับจากงานเขียนของจินตวีร์ แต่ในขณะเดียวกันลักษณะวรรณกรรมกอกอกของพงศกรไม่เหมือนวรรณกรรมกอกอกของจินตวีร์เสียทีเดียว วรรณกรรมกอกอกของพงศกรมีหลายส่วนที่ต่างออกไปจากจินตวีร์ ความสัมพันธ์ทั้งด้านคล้ายคลึงและแตกต่างระหว่างงานเขียนของจินตวีร์กับงานเขียนของพงศรดังกล่าวนี้นับว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงได้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาเปรียบเทียบงานเขียนของจินตวีร์กับพงศกร โดยเน้นวิเคราะห์เปรียบเทียบทั้งในด้านรูปแบบของวรรณกรรมกอกอกและด้านการนำองค์ประกอบวรรณกรรมกอกอกมาปรับใช้เพื่อให้ผู้อ่านวยต่อการนำเสนอประเด็นเรื่องความเป็นไทย เพศวิถี และชนชั้นของคนในสังคมไทย อย่างไรก็ดี เนื่องจากวรรณกรรมกอกอกของนักเขียนทั้งสองท่านมีอยู่เป็นจำนวนมาก

และสร้างสรรค์ขึ้นอย่างต่อเนื่องกันโดยตลอดหลายปี ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกเอาวรรณกรรมกอกติกเล่มที่ปรากฏประเด็นที่ต้องการศึกษาไว้อย่างโดดเด่นชัดเจนจากงานเขียนช่วงยุคต้น ยุคกลาง และยุคปลาย จำนวน 6 เรื่อง คือ นวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* *บ้านศิลาทราย* และ *ม่อนมนต์ดำ* ของจินตวีร์ วิวัธน์ และนวนิยายเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* *กลิ่นการเวก* และ *สถาปนา* ของ พงศกร จินดาวัฒนะ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์

1. การปรับใช้ขนบวรรณกรรมแนวกอกติกของตะวันตกในงานเขียนของจินตวีร์ วิวัธน์ และ พงศกร จินดาวัฒนะ
2. เปรียบเทียบการนำเสนอประเด็นเรื่องความเป็นไทย เพศวิถี และชนชั้นในวรรณกรรมกอกติกของนักเขียนทั้งสอง

1.3 สมมุติฐานของการวิจัย

วรรณกรรมกอกติกของตะวันตกนำเสนอการปะทะกันระหว่างวัฒนธรรมกระแสหลัก (Dominant Culture) กับความเป็นอื่น (Otherness) และการจัดการกับความเป็นอื่นเพื่อสถาปนาความเป็นระเบียบของสังคมขึ้นใหม่อีกครั้ง จินตวีร์ วิวัธน์ ได้ปรับใช้องค์ประกอบวรรณกรรมกอกติกของตะวันตกเพื่อสะท้อนความขัดแย้งเกี่ยวกับความเป็นไทย เพศวิถี และชนชั้นในสังคมไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2531 งานเขียนของจินตวีร์ยังเป็นต้นแบบให้นักเขียนรุ่นหลังอย่าง พงศกร จินดาวัฒนะ นำองค์ประกอบวรรณกรรมประเภทนี้มาใช้ในลักษณะที่หลากหลายทั้งรูปแบบและเนื้อหา เพื่อสะท้อนความขัดแย้งเกี่ยวกับความเป็นไทย เพศวิถี และชนชั้นในสังคมไทยสมัยปัจจุบัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คือการวิเคราะห์วรรณกรรมกอกติกของไทย จำนวน 6 เรื่อง เป็นหลัก อันได้แก่

1. นวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* ของ จินตวีร์ วิวัธน์ ปีพิมพ์ 2519
2. นวนิยายเรื่อง *บ้านศิลาทราย* ของ จินตวีร์ วิวัธน์ ปีพิมพ์ 2522

3. นวนิยายเรื่อง *ม่อนมนต์ดำ* ของ จินตวิโร วิวัฒน์ ปีพิมพ์ 2531
4. นวนิยายเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* ของ พงศกร จินดาวัฒน์ ปีพิมพ์ 2545
5. นวนิยายเรื่อง *กลิ่นการเวก* ของ พงศกร จินดาวัฒน์ ปีพิมพ์ 2549
6. นวนิยายเรื่อง *สาปภูษา* ของ พงศกร จินดาวัฒน์ ปีพิมพ์ 2550

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจการนำเอาชนบทกอกอกของตะวันตกมาปรับใช้ในงานวรรณกรรมกอกอกไทย
2. ทำให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงด้านความเป็นไทย เพศวิถี และชนชั้นในสังคมไทยร่วมสมัย
3. เป็นแนวทางในการศึกษาวรรณกรรมกอกอกเรื่องอื่นๆ ของไทย

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมหนังสือ วิทยานิพนธ์ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัย
2. อ่านสำรวจและคัดสรรตัวบทวรรณกรรมกอกอกของนักเขียนจินตวิโรและพงศกรที่จะนำมาใช้ในการวิจัย
3. รวบรวม และคัดสรรตัวบทวรรณกรรมแนวกอกอกที่จะนำมาใช้ในการวิจัย
4. ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดเรื่อง the uncanny ของซิกมุนด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ที่จะนำมาใช้ในการวิจัย
5. วิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบและเนื้อหาในวรรณกรรมกอกอกของจินตวิโร วิวัฒน์ กับในวรรณกรรมกอกอกของพงศกรอย่างละเอียด
6. สรุปผลการวิจัย
7. เสนอรายงานการวิจัยเป็นรูปเล่ม

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องวรรณกรรมกอกอกของไทย ได้แก่

วลีรัตน์ สิงหระ ได้ดำเนินการศึกษาเรื่องเหนือธรรมชาติในนวนิยายของจินตวีร์ วิวัธน์ ในวิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ปี พ.ศ. 2528 พบว่า เนื้อหาของนวนิยายเหนือธรรมชาติของจินตวีร์มีแหล่งที่มาทั้งจากส่วนที่เป็นจินตนาการและส่วนที่เป็นตำนานประวัติศาสตร์ โบราณคดี วรรณกรรมไทย วรรณกรรมต่างประเทศ และคติความเชื่อทางศาสนาเกี่ยวกับโลกหลังความตาย ในด้านโครงเรื่องเป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ความขัดแย้งระหว่างสิ่งเหนือธรรมชาติกับสิ่งเหนือธรรมชาติ และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ด้านตัวละครที่มีลักษณะเด่นเป็นตัวละครประเภทเหนือธรรมชาติ สำหรับด้านฉากนั้นแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ ฉากธรรมชาติหรือฉากสมจริงที่ผู้เขียนสร้างขึ้น กับฉากเหนือธรรมชาติที่มีลักษณะเป็นภาพลวงตาหรือความฝันที่ตัวละครใดตัวละครหนึ่งบันดาลให้เกิดขึ้นกับตัวละครอื่น

จารุกัญญา เรือนคำ ได้ดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมกอธิคอังกฤษและอเมริกาในยุคเริ่มแรก ในวิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวรรณคดีเปรียบเทียบ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2536 แล้วพบว่าวรรณกรรมกอธิคอังกฤษและอเมริกันในยุคเริ่มแรกใช้หลักการประพันธ์เดียวกัน แต่เทคนิคการสร้างสรรคดีในแต่ละเรื่องนั้นนักเขียนชาวอังกฤษนิยมนำเรื่องที่มีอยู่ก่อนหน้านี้นี้มาใช้เป็นวัตถุดิบผสมผสานกับผลงานของตน ส่วนนักเขียนอเมริกันเน้นแสดงความคิดและทัศนะคติที่มีต่อสังคมใกล้ตัว ในด้านเนื้อหานั้นทั้งวรรณกรรมอังกฤษและอเมริกันต่างก็มุ่งสั่งสอนศีลธรรมไปพร้อมๆ กับการทำให้ผู้อ่านกลัวตื่นเต้นในสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติ สำหรับในด้านตัวละครจะมีลักษณะที่แปลกแยกจากสังคมและมีปัญหาทางจิตใจ

คณพร ราชิตี ได้ดำเนินการศึกษานวนิยายเรื่องเจเนอรัล ของชาร์ลอตต์ บรองเต และรีเบกกา ของดาฟเน คู โมริเย ที่มีต่อนวนิยายไทย ในวิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวรรณคดีเปรียบเทียบ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2546 พบว่านวนิยายเรื่องเจเนอรัล และรีเบกกา ของนักเขียนชาวตะวันตกได้ส่งอิทธิพลต่อวรรณกรรมไทยทั้งในด้านการสร้างโครงเรื่องเกี่ยวกับความรักต่างศักดิ์ระหว่างชายเจ้าของคฤหาสน์ผู้สูงวัยกับสาวน้อยผู้มีฐานะเป็นเพียงแค่อุปการัง ทั้งยังมีปมปริศนาภายในคฤหาสน์ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครเอกฝ่ายชาย ซึ่งหลังจากคลี่คลายปมได้แล้วเรื่องจะจบลงแบบสุขนานุกรมและในด้านตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่จะต้องเป็นลูกกำพร้าผู้มีลักษณะนิสัยแข็งกระด้างและฐานะ

ยากจน อย่างไรก็ตาม ความยากจนของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายไทยอยู่ในระดับที่สามารถส่งตัวเองเรียนจนจบได้ ซึ่งก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เธอได้เข้าไปทำงานเป็นลูกจ้างของตัวละครเอกชาย

วิภา คัญทัพ ศึกษากาารวิเคราะห์ฉากตื่นตื่นสำคัญในนวนิยายสยของขวัญของ จินตวีร์ วิวัธน์ ในวิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี พ.ศ. 2547 พบว่า จินตวีร์มีกลวิธีการสร้างฉากตื่นตื่นสำคัญที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก โดยจะเริ่มตั้งแต่การกำหนดความขัดแย้งแบบต่างๆ อย่างระหว่างตัวละคร ฝ่ายอำนาจลึกลับกับฝ่ายมนุษย์ ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ การกำหนดความขัดแย้งลักษณะนี้จะทำให้ผู้อ่านสนใจติดตามเรื่องราวไปจนถึงฉากตื่นตื่นสำคัญ จากนั้นจินตวีร์ก็ได้เสนอแนวคิดต่างๆ ผ่านฉากตื่นตื่นสำคัญและบทสรุปของเรื่อง อาทิเช่น แนวคิดเรื่องความเป็นอนิจจังของสังขารผ่านการที่ตัวละครอมตะต้องถึงแก่ความตายในที่สุด แนวคิดเรื่องความรักเป็นสิ่งที่ไม่สามารถฝืนใจกันได้ผ่านการที่ตัวละครหญิง ฝ่ายร้ายไม่อาจครอบครองผู้ชายได้สำเร็จ และแนวคิดกฎแห่งกรรมผ่านการที่ตัวละครผู้ทำดียอมได้ดี เป็นผู้ชนะ และพ้นเคราะห์พ้นโศกไปในตอนจบของเรื่อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

วรรณกรรมกอธิกกับกรอบแนวคิดทฤษฎี

ในบทที่สองนี้จะเป็นการมุ่งเน้นศึกษาปูพื้นฐานภาพกว้างโดยรวมของวรรณกรรมกอธิก ผู้วิจัยจะเริ่มตั้งแต่การพิจารณาความหมายตามรากศัพท์คำว่ากอธิก องค์ประกอบวรรณกรรมกอธิก จากนั้นจะเป็นการกล่าวถึงกำเนิดและการพัฒนาการทางด้านรูปแบบของวรรณกรรมกอธิก และสำหรับส่วนสุดท้ายจะเป็นการกล่าวถึงการนำเอากรอบแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิเคราะห์เรื่อง the uncanny ของ ซิกมุนด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการอ่าน วิเคราะห์วรรณกรรมกอธิก

2.1 นิยามศัพท์คำว่ากอธิก (Gothic)

คำว่า กอธิก (Gothic) มีรากศัพท์มาจาก กอท (Goths) ก็คือชนกลุ่มหนึ่งในเผ่าพันธุ์เยอรมัน (Germanic) แต่โดยทั่วไปแล้วศัพท์คำนี้มักถูกใช้เป็นชื่อเรียกเหมารวมกลุ่มชนทั้งหมดในเผ่าพันธุ์เยอรมัน* ทาซิทัส (Tacitus) นักประวัติศาสตร์ชาวโรมันได้บันทึกไว้ในหนังสือเรื่อง *Germania* ว่า ชาวโกทเป็นชนเผ่าที่มีลักษณะรูปร่างสูงใหญ่ มีขนขึ้นปกคลุมทั่วร่างกาย ผมและขนตาเป็นสีฟ้า สำหรับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวโกทเป็นแบบเพาะปลูก ล่าสัตว์ การใช้กฎหมายจารีตนิยมที่ค่อนข้างโหดร้ายอย่างการจุ่มมือลงไปในน้ำร้อน และความเชื่อเรื่องเทพเจ้าหลายองค์กับโชคลางอภินิหาร วัฒนธรรมทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชาวโรมันมองชาวโกทว่าเป็นอนารยชน (barbarism)¹

ชาวโกทกลุ่มนี้เดิมตั้งรกรากอยู่ทางตอนเหนือของทวีปยุโรป แต่เนื่องจากทนสภาพการขาดแคลนอาหารไม่ไหวจึงได้อพยพลงสู่ตอนใต้ของทวีปยุโรป² โดยช่วงแรกอาศัยอยู่บริเวณรอบๆ จักรวรรดิโรมัน ครั้นพอสบโอกาสก็ได้พยายามบุกข้ามพรมแดนทางด้านแม่น้ำดานูบและแม่น้ำไรน์

* เผ่าพันธุ์เยอรมันประกอบด้วยกลุ่มวิสิกอท (Visigoths) ที่ต่อมากลายเป็นหนึ่งในเชื้อสายบรรพบุรุษของชาวสเปน กลุ่มออสโตรกอท (Ostrogoths) เป็นหนึ่งในเชื้อสายบรรพบุรุษของชาวอิตาลี กลุ่มแวนดัล (Vandals) ที่ต่อมาได้ย้ายไปตั้งถิ่นฐานในทวีปแอฟริกา กลุ่มแฟรงค์ (Franks) ได้ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณแคว้นกอล กลุ่มแองเกิล (Angels) กลุ่มแซกซอล (Saxons) และกลุ่มจูต (Jutes) ชาวโกททั้งสามกลุ่มนี้ได้ผสมผสานกับชนพื้นเมืองเซลติกจนกลายเป็นบรรพบุรุษของชาวอังกฤษ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน พันธุ์ทิพย์ พันธุ์คำ, *อารยธรรมตะวันตก* (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2524), หน้า 38 – 39.

¹ น้ำเงิน บุญเยี่ยม, *ประวัติศาสตร์ยุโรปสมัยกลาง* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519), หน้า 12 – 14.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 1 – 2.

เข้าปล้นสะดมทรัพย์สินของชาวโรมัน สถานการณ์การพยายามข้ามผ่านพรมแดนดำเนินไปอยู่ เช่นนี้จนกระทั่งถึงประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 4 อนุพยชนชาวอทก็สามารถฝากกองทัพทหารโรมัน อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตแดนของจักรวรรดิโรมันได้สำเร็จ*

เมื่อชาวอทตั้งถิ่นฐานลงบนอาณาจักรโรมันแล้วก็ได้รับเอาวัฒนธรรมของชาวโรมันซึ่งมีความเจริญก้าวหน้ากว่ามากมาใช้ แต่ถึงกระนั้นชาวโรมันส่วนใหญ่ก็ยังคงไม่ยอมรับว่าชาวอทเป็นส่วนหนึ่งของพวกตนอยู่ดี ทั้งยังทำการต่อต้านปะทะกับชาวอทอยู่เนืองๆ อีกด้วย จนในที่สุดก็นำไปสู่การเกิดวิกฤตการณ์ความไม่สงบภายในราชอาณาจักรโรมันที่ไม่สามารถควบคุมได้ ด้วยเหตุนี้เองบรรดานักปกครองจึงหวนกลับไปนำเอากฎหมายแบบจารีตดั้งเดิมที่มีบทลงโทษรุนแรงของชาวอทมาใช้ควบคุมสังคมให้เกิดความสงบเรียบร้อย ดังจะเห็นหลักฐานได้จากบันทึกเก่าแก่ของประเทศอังกฤษเรื่อง *The Anglo-Saxon Chronicle* ที่ได้มีการจดจารข้อมูลเกี่ยวกับการลงโทษโดยใช้กลองทรมานและการสร้างสถานที่ขนาดใหญ่ไว้กักขังผู้คนจำนวนมาก³ อย่างไรก็ตาม จารีตวัฒนธรรมดั้งเดิมแบบอทได้รับการฟื้นฟูอยู่ได้ไม่นานก็ถูกกระแสศาสนาคริสต์ที่ทวีอิทธิพลมากขึ้นเรื่อยๆ กลืนกินจนสูญหายไปในปีที่สุด*

กระทั่งเมื่อเข้าสู่สมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา (Renaissance) ศัพท์คำว่า 'อท' หรือ 'อทิก' ได้กลับมาปรากฏขึ้นอีกครั้ง จิโอจีโอ วาซารี (Giorgio Vasari) นักประวัติศาสตร์ศิลปะคนสำคัญชาวอิตาลีได้บัญญัติใช้ศัพท์คำว่า 'อทิก' (ภาษาอิตาลีเรียกว่า 'อทิก้า' (Gotica)) ซึ่งมีนัยยะเชิงลบในการเรียกชื่อรูปแบบสถาปัตยกรรมที่กลุ่มสถาปนิกชาวฝรั่งเศสสนใจริเริ่มสร้างสรรค์ขึ้นในลักษณะที่ย้อนแย้งแตกต่างท้าทายสถาปัตยกรรมแนวคลาสสิก (Classic) ของกลุ่มศิลปินชาวอิตาลีที่ได้รับการสถาปนาเป็นกระแสหลักแพร่หลายอยู่ในช่วงยุคกลางโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ ในขณะที่สถาปัตยกรรมแบบคลาสสิกมีลักษณะเน้นความที่มั่นคงของผนังกำแพง ความเป็นระเบียบ มีสัดส่วน และเสมอภาคตามขนบของศิลปกรรมแบบกรีกโรมัน สถาปัตยกรรมแนวอทิกกลับมีรูปแบบลักษณะที่มุ่งเน้นความสูงตระหง่านขึ้นไปบนฟ้าและสลัซบซับซ้อน เพราะใช้เทคนิค

* การที่กลุ่มชาวอทซึ่งมีกำลังน้อยสามารถละเมิดข้ามพรมแดนเข้ามาตั้งรกรากในอาณาจักรโรมันได้สำเร็จนั้นมีสาเหตุปัจจัยมาจากความหยาบและความขัดแย้งแตกแยกระหว่างกลุ่มนายทหารของจักรวรรดิโรมันเป็นสำคัญ

³ Derek Brewer, *English Gothic Literature* (London: The Macmillan Press, 1983.), pp. 3 – 4.

* หลังจากที่จักรพรรดิคอนสแตนตินได้ทรงประกาศให้ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่ถูกต้องตามกฎหมาย พร้อมทั้งสถาปนากองคอนสแตนติโนเปิลเป็นเมืองหลวงใหม่ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 4 แล้ว ศาสนาคริสต์ก็มีอิทธิพลครอบงำเหนือดินแดนส่วนใหญ่ในภาคพื้นทวีปยุโรปโดยสมบูรณ์ ดู อัครนิย ชูอรุณ, *ประวัติศาสตร์ศิลปะยุคโบราณและยุคกลาง* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอเดียสโตร์, 2536), หน้า 166.

การออกแบบภายในภายนอกอาคารด้วยเส้นแนวตั้งเรียงซ้อนกัน การเปิดฝาผนังเป็นช่องโถง เน้นการใช้เสารับน้ำหนักแทน และการทำซุ้มประตูกับเพดานทรงโค้งแบบยอดปลายแหลม⁴ รูปแบบแนวกอทิกนั้นส่วนใหญ่ช่วงแรกนิยมสร้างกันในแวดวงอาคารสถาปัตยกรรมทางคริสต์ศาสนา ยกตัวอย่างเช่น หอคอยของมหาวิหารแคนเทอเบอรี (Canterbury cathedral) สร้างในปี ค.ศ. 1500 มหาวิหารเซโกเวีย (Segovia Cathedral) สร้างเมื่อปี ค.ศ. 1525 และมหาวิหารใหม่แห่งซาลาแมนคา (the New Cathedral of Salamanca) สร้างเมื่อปี ค.ศ. 1510 เป็นต้น อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ต่อมารูปแบบแนวกอทิกเริ่มถูกนำไปปรับใช้ในการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมประเภทอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปราสาทที่มีลักษณะมุ่งเน้นความซับซ้อน มักจะออกแบบให้มีห้องและทางเดินทวน มุม ซ้อนเร้น และคูใต้ดิน

ประวัติศาสตร์ศิลปะที่กล่าวมาข้างต้นนำเสนอให้เห็นว่า ศิลปะแบบกอทิกมีความเชื่อมโยงคล้ายคลึงกับกลุ่มชาวกอทิกในมิติของการเป็นสิ่งที่ละเมิดเข้ามาปรากฏในสังคมที่มีวิถีวัฒนธรรมอีกแบบหนึ่งเป็นกระแสหลักอยู่ในแง่มุมนี้ จึงสันนิษฐานได้ถึงการที่คำว่า ‘กอทิก’ เป็นศัพท์ที่ถูกบัญญัติขึ้นนำมาใช้ในแง่มุมความหมายถึง สิ่งอันเป็นอื่นไม่ว่าจะเป็นชนเชื้อชาติ จารีตกฎหมาย รูปแบบศิลปะ ฯลฯ ความเป็นอื่นทั้งปวงเหล่านี้ (Otherness) ได้ละเมิดพรมแดนมาปรากฏดำรงอยู่ในสังคมที่มีวัฒนธรรมอีกรูปแบบหนึ่งเป็นกระแสหลักอยู่ (Dominant Culture) การที่ความเป็นอื่นละเมิดกรอบพรมแดนมาปะทะกับวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคม

เนื่องจากศัพท์คำว่า ‘กอทิก’ มีความหมายถึงความเป็นอื่นที่ละเมิด จึงไม่น่าแปลกใจที่นักวรรณคดีวิจารณ์หลายท่านพิจารณาวรรณกรรมกอทิกในแง่วรรณกรรมแห่งการละเมิดไปจากวรรณกรรมคลาสสิกตามคตินิยมที่มุ่งเน้นความสามัญ เรียบง่าย และอารมณ์ที่มั่นคงในกรอบของเหตุผลอันเป็นกระแสหลักของสังคม⁵ วรรณกรรมกอทิกเป็นวรรณกรรมที่มุ่งเปิดพื้นที่ให้ความเป็นอื่นทั้งปวงออกมาปรากฏตัว เปิดให้ความเป็นอื่นสามารถมาปรากฏตัวดำรงอยู่ในพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมอีกแบบหนึ่งเป็นกระแสหลักอยู่ อาทิเช่น การที่ความเชื่อดั้งเดิมเรื่องจิตวิญญาณหวนกลับมาปรากฏอยู่ในสังคมสมัยใหม่ที่มีวิถีแห่งวิทยาศาสตร์เป็นกระแสหลัก การที่วัฒนธรรม

⁴ Vittoria Kienerk e pina Marzi ciotti, *Storia Dell' arte* (Firenze: Remo Sandron, 1999), pp. 205 – 206.

⁵ สุรเดช โชติอุดมพันธ์, “การละเมิดกรอบจารีตสังคมในวรรณกรรมกอทิกไทย: กรณีศึกษาชนชั้นและเพศสถานะในปราสาทมืด,” เอกสารประกอบการวิจัยเพื่อนำเสนอที่การประชุมนานาชาติไทยศึกษาครั้งที่ 10 ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่าพระจันทร์ ในวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2551.

ตะวันตกมาปรากฏอยู่ในสังคมที่มีวิถีวัฒนธรรมแบบตะวันออกเป็นกระแสหลัก และการที่ผู้หญิงต้องการมีสิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกับผู้ชายมาปรากฏอยู่ในสังคมที่มีระบบปิตาธิปไตยเป็นกระแสหลัก (Patriarchy) เป็นต้น ความเป็นอื่นมักจะถูกนำมาเสนอเรื่องราวของตนเองที่ถูกกดเก็บไว้ ทั้งยังตรงเข้าคุกคามปะทะกับวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมอย่างหนักหน่วงอีกด้วย การปะทะระหว่างสองวัฒนธรรมนี้จะถูกนำเสนอออกมาในรูปแบบเกินจริงเหนือธรรมชาติหลีกเลี่ยงไปจากโลกในชีวิตประจำวันของผู้คนร่วมสมัยที่ยึดหลักเกณฑ์ความเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งโรเบิร์ต แฮร์ริส (Robert Harris) เสนอว่า โดยอาศัยองค์ประกอบส่วนที่หนึ่งการใช้ฉากปราสาททรงกอทิกที่ถูกโอบล้อมด้วยความรกร้างของป่าไม้ ภายในตัวปราสาทมักจะมีบริเวณที่ปิดตายทึดโหมมรก้าง มีคุก มีทางลับซ่อนเร้น มีบรรยากาศลึกลับดูน่าขนลุก และมักปรากฏคำทำนายหรือตำนานเรื่องเล่าเกี่ยวข้องกับตัวปราสาทหรือคนในปราสาท เพื่อนำเสนอให้เห็นความเก่าแก่การสืบทอดดำรงอยู่มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว สำหรับองค์ประกอบส่วนที่สองก็คือมีการปรากฏขึ้นของเหตุการณ์ลึกลับเหนือธรรมชาติ ยิ่งไปกว่านั้น ในวรรณกรรมกอทิกยังต้องมีองค์ประกอบส่วนที่สามตัวละครเหนือธรรมชาติอย่างเช่น ภูตผีวิญญาน ปีศาจ สัตว์ประหลาด และรวมไปถึงคนที่มีลักษณะผิดปกติทางจิตประสาท ไม่ประพฤติอยู่ในกรอบของจารีต⁶ ตัวละครกลุ่มนี้มักจะปรากฏกายออกมาคุกคามหลอกหลอนตัวละครมนุษย์ธรรมดา จนนำไปสู่การเกิดภาวะความสิ้นเกินทางอารมณ์หวาดหวั่นสะพรึงกลัวอย่างสุดขีด⁷ เหตุการณ์คุกคามที่ดำเนินไปเป็นปัจจัยผลักดันให้จำเป็นต้องมีกลุ่มตัวละครเอกผู้เป็นมนุษย์ธรรมดาดำเนินการจัดการกับตัวละครเหนือธรรมชาติ แล้วเรื่องราวก็มักจะปิดฉากลงตรงที่ตัวละครเอกจะสามารถกำจัดตัวละครเหนือธรรมชาติได้สำเร็จ ส่งผลให้ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมก็ได้รับการสถาปนาขึ้นใหม่อีกครั้ง

2.2 กำเนิดและพัฒนาการทางด้านรูปแบบของวรรณกรรมกอทิก

ประมาณปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นช่วงเวลาที่การวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของอังกฤษเจริญก้าวหน้าจนถึงขั้นสามารถสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ขึ้นมามากมาย อาทิเช่น เครื่องกึ่งระตุก (Flying shuttle) ของ จอห์น เคย์ (John Kay) ที่ช่วยให้ทอผ้าได้เร็วขึ้นถึงสองเท่า และเครื่องปั่นด้ายสปินนิง เจนนี่ (Spinning Jenny) ของ เจมส์ ฮาร์กรีฟส์ (James Hargreaves)

⁶ Robert Harries, *Elements of Gothic Novel* [Online], 1998. Available from: <http://www.visualsalt.com/gothic.html>

⁷ Jerrold E. Hogle, *The Cambridge Companion to Gothic Fiction* (USA: Cambridge University Press, 2002), p. 1.

ที่ช่วยให้สามารถปั่นด้ายได้คราวละ 16 เส้น เป็นต้น⁸ สิ่งประดิษฐ์ที่สร้างขึ้นตามหลักเหตุและผลของวิทยาศาสตร์เหล่านี้ได้แปรเปลี่ยนชีวิตปกติธรรมดาของชาวอังกฤษให้กลายเป็นความมหัศจรรย์ ทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อังกฤษสามารถปฏิวัติอุตสาหกรรมได้สำเร็จเป็นประเทศแรก แล้วกลายเป็นผู้นำทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศในเวลาต่อมา แต่ในขณะเดียวกันการเติบโตขึ้นของระบบธุรกิจอุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรกลเทคโนโลยีสูงตามเมืองสำคัญๆ ก็เริ่มก่อให้เกิดวิกฤตการณ์การว่างงาน ความเหลื่อมล้ำระหว่างพ่อค้าชนชั้นกลางกับคนชนชั้นอื่น การละทิ้งความเชื่อศรัทธาในหลักคำสอนของศาสนา และปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย⁹ วิกฤตการณ์เหล่านี้เป็นแรงบันดาลใจสำคัญที่ทำให้ฮอเรซ วอลโพล (Horace Walpole, 1717 - 1797) นักเขียนชาวอังกฤษเกิดความคิดริเริ่มที่จะสร้างสรรค์งานวรรณกรรมที่ทั้งสามารถนำเสนอชุดความเป็นอื่นที่ถูกกดทับปกปิดไว้ในโลกของความเป็นจริงให้ปรากฏออกมาปะทะวิพากษ์เสียดสีสังคมอังกฤษสมัยใหม่ซึ่งยกย่องเชิดชูวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และยังสามารถปกป้องตัวผู้เขียนออกห่างจากการวิพากษ์ดังกล่าวนั้นได้ในเวลาเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ วอลโพลจึงได้ทดลองผลงานขนบวรรณกรรมแนวโรมานซ์โบราณเข้ากับวรรณกรรมแนวโรมานซ์สมัยใหม่จนเกิดเป็นนวนิยายเรื่อง *The Castle of Otranto* ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1764 พร้อมทั้งจำกัดความผลงานชิ้นนี้ของตนเองว่า ‘เรื่องเล่าแนวกอทิก’ (Gothic Story)¹⁰ นวนิยายเรื่อง *The Castle of Otranto* นี้มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ (Supernatural) ซึ่งไม่สามารถอธิบายได้โดยอาศัยหลักเหตุผลตามเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์อย่างการปรากฏของชิ้นส่วนชุดเกราะขนาดใหญ่ตามสถานที่ต่างๆ ในปราสาทออกทแลนโต้ การที่รูปวาดหายออกไปจากกรอบ (frame) และเหตุการณ์ที่ตัวละครเหนือธรรมชาติอย่างวิญญาณอันฟอนโซ (Alfonso) เจ้าของปราสาทออกทแลนโต้ปรากฏกายออกมาเปิดเผยความลับเรื่องธีโอดอร์ (Theodore) เป็นทายาทรับช่วงปราสาทตัวจริง วอลโพลใช้เทคนิคการสร้างตัวละครชนชั้นสูงอันฟอนโซซึ่งสูญเสียชีวิตดำรงอยู่ในสภาวะแห่ง‘ความตาย’ กลายเป็นอื่นจากกรอบของสังคมไปแล้วให้กลับมาปรากฏกายราวกับดำรงอยู่ในสภาวะ‘ความเป็น’ลักษณะนี้ ก็เพื่อใช้เป็นภาพแทนการหวนกลับมาของวิถีชีวิตวัฒนธรรมความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณและระบบพิวดีลแบบดั้งเดิมของสังคมยุโรปในอดีต ซึ่งนั่นเท่ากับเป็นการสั่นคลอนกรอบอำนาจวิทยาศาสตร์อันเป็นวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ในขณะเดียวกันเหตุการณ์ความเหนือความธรรมชาติเหล่านี้ก็จะทำให้ผู้อ่านรู้สึกราวกับว่าเรื่องราว

⁸ พันธุ์ทิพย์ พันธุ์คำ, *อารยธรรมตะวันตก*, หน้า 136 – 139.

⁹ เฉียม ฉายงาม, *ประวัติศาสตร์อังกฤษ* (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521), หน้า 181.

¹⁰ Jerrold E. Hogle, “Gothic Romance: Its Origins and Cultural Functions,” in *A Companion to Romance From Classical to Contemporary*, Corinne Saunders, ed. (USA: Blackwell Publishing, 2004), p.216.

ทั้งหมดในนวนิยาย *The Castle of Otranto* เป็นสิ่งเพื่อฝันที่มีได้เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมอังกฤษสมัยใหม่แต่อย่างใด นอกจากนี้ ในตอนจบของเรื่องวอลโพลยังได้กำหนดให้ ความลึกลับเหนือธรรมชาติหายไปจากเรื่องอีกด้วย ทั้งนี้ก็นำผู้อ่านกลับมาสู่โลกของความเป็นระบบระเบียบที่มีวิถีวัฒนธรรมแบบวิทยาศาสตร์เป็นใหญ่อยู่เพียงกระแสเดียวอีกครั้ง

นอกจากความเหนือธรรมชาติแล้ว วอลโพลยังได้สร้างกลุ่มตัวละครที่เป็นมนุษย์ธรรมดาเอาไว้ด้วยเช่นกัน สำหรับตัวละครมนุษย์ที่มีบทบาทโดดเด่นน่าสนใจมากก็คือ แมนเฟรด (Manfred) เขาเป็นชายวัยกลางคนที่ชอบใช้อำนาจควบคุมสมาชิกในครอบครัวของตนเอง นับตั้งแต่การใช้อำนาจควบคุมตัวละครมาทิลดา (Matilda) ผู้เป็นลูกสาวให้ดำเนินชีวิตตามที่ตนต้องการทุกประการ การบีบบังคับให้ภรรยาหย่ากับตนเอง เรื่อยไปจนถึงการกระทำพฤติกรรมอันละเมิดกรอบจารีตของสังคมด้วยการเสนอตัวเป็นเจ้าบ่าวของตัวละครอิสซาเบลลา (Isabella) ซึ่งเป็นคู่หม้ายของลูกชายตนเองที่เสียชีวิตไปก่อนงานแต่งงานเพียงไม่กี่วัน ทั้งนี้เพื่อรักษาอำนาจฐานะและสิทธิในการครอบครองปราสาทออกทแลนได้ แต่ต่อมาในภายหลังอิสซาเบลลาได้รับความช่วยเหลือจากตัวละครเอกชายชื่อโธดอร์ (Theodore) จึงทำให้สามารถหนีรอดจากอำนาจการควบคุมของแมนเฟรดได้สำเร็จ จากที่กล่าวมาจะสังเกตเห็นถึงการที่วอลโพลสร้างตัวละครมนุษย์ชายหญิงขึ้นมาเพื่อใช้ในการนำเสนอภาพเพศสถานะในสังคมอังกฤษว่าเป็นแบบปิตาธิปไตย (Patriarchy) ที่ผู้ชายเป็นเพศซึ่งมีสิทธิอำนาจความเข้มแข็ง ส่วนผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอต้องพึ่งพาผู้ชาย สิ่งที่น่าสนใจยิ่งไปกว่านั้นก็คือ เมื่อพิจารณาในด้านภูมิหลังของตัวละครโธดอร์ที่เป็นชายชนชั้นกลางผู้ประกอบการอาชีพค้าขายก็จะทำให้เข้าใจเพิ่มเติมได้ถึงการที่ วอลโพลสร้างตัวละครนี้ขึ้นมาเพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์แทนกลุ่มพ่อค้าชาวอังกฤษในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ที่ได้นำเทคโนโลยีมาช่วยในกระบวนการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม จนส่งผลให้จำนวนผลผลิตเพิ่มสูงขึ้นแบบทวีคูณ แล้วระบบธุรกิจดั้งเดิมแบบครอบครัวก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นระบบธุรกิจแบบโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่คนไม่รู้สึกรู้หายกับสินค้าที่ตนผลิตอีกต่อไป ส่วนกลุ่มพ่อค้าหรือก็คือเจ้าของโรงงานก็กำลังอยู่ในภาวะเลือนระดับเป็นชนชั้นใหม่ที่มีฐานะร่ำรวยและที่ดินขนาดใหญ่มากขึ้นเรื่อยๆ¹¹ ซึ่งถือเป็นข้อได้เปรียบที่ช่วยให้ชนชั้นกลางสามารถผลักดันตนเองจนก้าวขึ้นมา มีบทบาทมากขึ้นในสังคมอังกฤษ ดังนั้นจากการปะทะต่อสู้อันระหว่างตัวละครโธดอร์กับตัวละครชายชนชั้นสูงแมนเฟรดซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนกลุ่มขุนนางชนชั้นสูงที่มีทั้งอำนาจและบ้านขนาดใหญ่¹² เพื่อชิงตัวอิสซาเบลลาในวรรณกรรมเรื่องนี้ จึงยังช่วยสะท้อนให้เห็นถึงภาพสถานการณ์การช่วงชิง

¹¹ เอียม ฉายงาม, *ประวัติศาสตร์อังกฤษ*, หน้า 237.

¹² พันธุ์ทิพย์ พันธุ์คำ, *อารยธรรมตะวันตก*, หน้า 51.

อำนาจเกียรติยศในการเป็นผู้นำสังคมระหว่างคนสองชนชั้น และระหว่างระบบทางสังคมเศรษฐกิจแบบใหม่กับแบบเก่าอีกด้วย นอกจากนี้ วอลโพลยังได้กล่าวถึงบทสรุปผลลัพธ์ของการผลิตซ้ำอำนาจผู้นำสังคมอังกฤษเอาไว้ในตอนจบของเรื่องผ่านการกำหนดให้ชายชนชั้นสูงอย่างแมนเฟรดต้องตายไป แล้วให้คนชนชั้นกลางอย่างอีโอดอร์ได้เป็นทายาทผู้สืบทอดปราสาทออกแลนโต้ (Otranto) ตัวจริงอีกด้วย

สำหรับด้านฉากในวรรณกรรมนั้น วอลโพลสร้างให้ฉากมีลักษณะที่ย้อนยุคกลับไปในประเทศอิตาลีสมัยยุคกลาง ทั้งยังเลือกใช้ปราสาทโบราณทรงกอทิกที่มีลักษณะความกว้างใหญ่ไพศาลอันไร้ระเบียบกฎเกณฑ์ความได้สัดส่วน¹³ มีบันไดและห้องลับซุกซ่อนไว้มากมาย ทั้งยังมีบรรยากาศที่มีดราม่าคลุมเครือ ตลอดจนมีการตั้งอยู่ของตัวละครเหนือธรรมชาติอย่างผีอัลฟอนโซ ประเด็นที่น่าสนใจมากก็คือ ปราสาททรงกอทิกหลังดังกล่าวนี้ตั้งอยู่ในประเทศอิตาลีอันเป็นดินแดนที่ยังคงยึดมั่นศรัทธาในพิธีกรรมอันลึกลับน่าเกรงขามสืบทอดกันมาหลายศตวรรษของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก การที่วอลโพลเลือกใช้ประเทศอิตาลีเป็นที่ตั้งลักษณะนี้ ในนัยยะหนึ่งก็เพื่อเปิดเผยประเด็นเรื่องชาวยุโรปผู้นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรแตสแตนต์อันผ่านกระบวนการปฏิรูปแล้วมองดินแดนอิตาลีที่ผู้คนยังคงหลงมัวเมาอยู่ในความเชื่ออันเก่าคร่ำครึของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกว่าเป็นอื่นไปจากตน และในอีกนัยยะหนึ่งก็เพื่อทำให้ผู้อ่านรู้สึกราวกับว่าเหตุการณ์ในท้องเรื่องที่เกิดขึ้นไปไม่มีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ภายในสังคมอังกฤษเลย ซึ่งเป็นการเอื้อโอกาสให้วอลโพลสามารถวิพากษ์วิจารณ์วิกฤตการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของอังกฤษ อันเนื่องมาจากการที่พระเจ้าจอร์จที่ 3 ทรงมุ่งใช้นโยบายฟื้นฟูพระราชอำนาจทางการเมืองของกษัตริย์ให้กลับคืนมา ทั้งยังใช้ระบบราชาภิเษกในการพระราชทานตำแหน่งอันทรงเกียรติ หรือตำแหน่งที่มีลู่อู่ในการหารายได้เพิ่มขึ้นให้กับขุนนางที่ประพฤติตามพระราชประสงค์ร่วมด้วย การใช้นโยบายดังกล่าวนี้ทำให้สังคมอังกฤษแบบรัฐสภาที่ประชาชนมีสิทธิมีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่บริหารประเทศเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมอังกฤษแบบราชาธิปไตยที่องค์พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจสูงสุดในการควบคุมบังคับบัญชาบริหารประเทศแต่เพียงผู้เดียว* ยังผลให้ประชาชนชาวอังกฤษต้องทนทุกข์ทรมานกับ

¹³ Jerrold E. Hogle, "Gothic Romance: Its Origins and Cultural Functions," in *A Companion to Romance From Classical to Contemporary*, Corinne Saunders, ed., p. 218.

* อย่างไรก็ตามหลังจากฟื้นฟูพระราชอำนาจแล้ว พระเจ้าจอร์จที่ 3 กลับไม่สามารถควบคุมจัดการกลุ่มอาณานิคมในทวีปอเมริกาให้อยู่ใต้อำนาจของอังกฤษได้ ประกอบกับเกิดการสังจับกุมจอห์น วิลคินส์ นักหนังสือพิมพ์ผู้เขียนโจมตีการทำงานของรัฐบาลภายใต้การนำของพระเจ้าจอร์จที่ 3 ด้วยข้อหาบ่อนทำลายความสงบสุขของบ้านเมือง คดีวิลคินส์ในครั้งนี้กระตุ้นให้

การถูกกดทับกักขังอิสรภาพในขณะที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอันเป็นถิ่นกำเนิดของตนเองเป็นอย่างมาก วิกฤตการณ์การเปลี่ยนแปลงภายในสังคมอังกฤษดังที่กล่าวมาถูกนำเสนอผ่านการที่ปราสาทสโตนท็อกกิงซึ่งตัวละครรู้สึกคุ้นเคยให้ชีวิตอาศัยอยู่มาเป็นระยะเวลายาวนานแปรเปลี่ยนไปเป็นสถานที่แปลกประหลาดไม่คุ้นเคยมีเหตุการณ์อันไม่อาจคาดเดาเกิดขึ้นมากมาย

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะสังเกตเห็นว่า วรรณกรรมเรื่อง *The Castle of Otranto* ของวอลโพล เป็นวรรณกรรมที่สะท้อนภาพสังคมอังกฤษสมัยใหม่ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ที่มีกลุ่มคนชนชั้นกลาง วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การอุตสาหกรรมอันเจริญก้าวหน้า และศาสนาคริสต์นิกายโปรแตสแตนต์ที่เป็นวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคม ยิ่งไปกว่านั้น วรรณกรรมเรื่องนี้ยังได้เปิดเผยให้เห็นถึงการหวนกลับมาของวิถีชีวิตวัฒนธรรมความเชื่อเกี่ยวกับจิตวิญญาณแบบดั้งเดิมในอดีตผ่านทางตัวละครและเหตุการณ์ความเหนือธรรมชาติที่ไม่ได้มีลักษณะน่าสะพรึงกลัวหรือคุกคามตัวละครมนุษย์ในเรื่องจนทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกกลัวตามไปด้วย¹⁴ ดังนั้นแล้วจึงเท่ากับว่าวรรณกรรมเรื่องนี้ยังมีได้นำเสนอให้เห็นถึงวิกฤตการณ์ที่วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมซึ่งถูกกระแสหลักกดทับเอาไว้กำลังพยายามลุกขึ้นต่อต้านกับอำนาจของกระแสหลักอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมเรื่อง *The Castle of Otranto* ก็เป็นที่นิยมอย่างมากในสังคมอังกฤษจนถึงกับได้รับการตีพิมพ์ซ้ำอีกครั้งในปีถัดมา และความสำเร็จของวรรณกรรมเรื่องนี้เป็นแรงบันดาลใจให้วอลโพลนักเขียนชาวอังกฤษสร้างสรรคบทละครแนวอกทิกขึ้นมาอีกเล่มในปี ค.ศ. 1768 ซึ่งก็คือ เรื่อง *The Mysterious Mother* นั่นเอง

ครั้งมาในปี ค.ศ. 1773 จอห์นกับแอนนา บาร์โบล (John and Anna Laetitia Aiken Barbauld) ได้เสนอบทความเรื่อง *On the Pleasure Derived from Objects of Terror* ที่กล่าวถึงวรรณกรรมแนวอกทิกในฐานะรูปแบบวรรณกรรมที่พึงมีขนบการกำหนดให้ตัวละครเหนือธรรมชาติซึ่งเป็นภาพแทนความเป็นอื่นปรากฏกายออกมาหลอกหลอนคุกคามตัวละครมนุษย์ธรรมดาอย่างน่าสะพรึงกลัวอยู่เนืองๆ ตัวอย่างเช่น การที่รูปปั้นอัศวินขี่ม้าสีดำเคลื่อนไหวไล่แทงคน หรือการที่

แนวคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวอังกฤษในระบบรัฐสภาที่ความเข้มข้นมากขึ้น ด้วยเหตุนี้เองพระเจ้าจอร์จที่ 3 จึงจำต้องยินยอมให้มีการจัดตั้งคณะรัฐบาลใหม่โดยไม่เข้าไปแทรกแซงในปี ค.ศ. 1782 ซึ่งต่อมาคณะรัฐบาลชุดนี้ก็ได้ดำเนินการปฏิรูประบบรัฐสภาให้กลับมามีความเป็นประชาธิปไตยเพื่อประชาชนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นประเด็นการขาดเสรีภาพทางการเมืองจึงมีค้อยถูกพูดถึงอีกในวรรณกรรมแนวอกทิกของนักเขียนชาวอังกฤษรุ่นต่อมา ดู เอียม ฉายงาม, *ประวัติศาสตร์อังกฤษ*, หน้า 199 – 212.

¹⁴ David Punter and Glennis Byron, *The Gothic* (Malden : Blackwell, 2004), p. 178.

แวมไพร์ปรากฏกายออกมาสังหารตัวละครมนุษย์ เป็นต้น¹⁵ ทั้งนี้ก็เพราะบาร์โบลึงเห็นว่า การปรากฏกายของตัวละครเหนือธรรมชาติที่มีลักษณะคุกคามน่าสะพรึงกลัวนั้นมีความเชื่อมโยงกับการหวนกลับมาของสิ่งซึ่งถูกกระบวนกรกดทับผลักดันให้กลายเป็นอื่นไม่มีตำแหน่งแห่งหนพื้นที่อยู่ในสังคมสมัยใหม่อีกต่อไปแล้ว ชุดความเป็นอื่นเหล่านี้ได้หวนกลับมาปะทะต่อผู้กับวัฒนธรรมกระแสหลักเพื่อช่วงชิงพื้นที่ในสังคมให้เป็นของตนเองอีกครั้ง แนวความคิดของบาร์โบลึงที่กล่าวมานี้ทำให้วรรณกรรมแนวอภินิหารต่อมามีลักษณะที่ขยายวงกว้างไปจากผลงานของวอลโพลในแง่ของการหันไปมุ่งสร้างสรรค์ฉากปราสาทโบราณให้มีบรรยากาศความลึกลับคลุมเครือ มีการปรากฏของเหตุการณ์แปลกๆ เหนือธรรมชาติ และมีการสิ่งผู้ของตัวละครเหนือธรรมชาติอย่างวิญญานภูตผีปีศาจต่างๆ ที่มีหน้าตาหน้าเกลียดน่ากลัวเป็นจำนวนมาก ตลอดจนกำหนดให้ตัวละครเหนือธรรมชาติกลุ่มนี้ปรากฏกายออกมาเพื่อคุกคามหลอกหลอนตัวละครมนุษย์ธรรมดาเป็นสำคัญอีกด้วย

วรรณกรรมแนวอภินิหารต่อมาที่เริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการสร้างความกลัวในยุคแรกๆ ก็คือ นวนิยายเรื่อง *Vathek* ของนักเขียนชาวฝรั่งเศส วิลเลียม เบกฟอร์ด (William Beckford, 1760 - 1844) ที่เขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1786 วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับกาลิบ วาเทก (Caliph Vathek) ชายชาวตะวันออกกลางผู้เพียรพยายามสร้างหอคอยให้สูงที่สุด เพื่อที่ตนจะได้สามารถล่วงรู้ความลับที่พระเจ้าทรงปิดบังซ่อนเร้นเอาไว้ เบกฟอร์ดกำหนดสร้างให้วาเทกลุกขึ้นทำพฤติกรรมที่ละเมิดกรอบอำนาจของพระเจ้าลักษณะนี้ ไม่เพียงเพื่อใช้ในการนำเสนอแรงปรารถนาภายในจิตใจของมนุษย์ที่ต้องการดำเนินชีวิตอย่างมีอิสรภาพไม่ต้องอยู่ภายใต้ระบบกฎเกณฑ์ข้อบังคับหลักศีลธรรมของสถาบันศาสนาเท่านั้น¹⁶ หากยังเพื่อใช้เพื่อเสียดสีสถานการณ์ภาวะความเสื่อมอำนาจปกครองทำให้คนกลัวเกรงของสถาบันศาสนาอีกด้วย นอกจากนี้ ภายในเรื่องยังปรากฏเทคนิคการสร้างเรือนร่างของตัวละครให้มีลักษณะผิดรูปผิดร่างแปลกไปจากปกติสามัญธรรมดา (grotesque) ทั้งยังปรากฏออกมาในลักษณะที่ค่อนข้างน่าเกลียดน่าสะพรึงกลัว และคุกคามมนุษย์ธรรมดาอีกด้วย อาทิเช่น ตัวละครหญิงร้ายการาธิส (Carathis) มารดาของวาเทกผู้ซึ่งมีดวงตาถึงห้าสิบเอ็ดดวง เธอเป็นตัวละครแบบแบบที่ทำพฤติกรรมอันร้ายกาจตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง เธอมักประกอบพิธีกรรมเรียกผีร้ายออกมาพร้อมกับเสนอเรือนร่างของหญิงรับใช้นำทางของเธอเองให้ผีร้ายจัดการกลืนกินอย่างตะกรุมตะกรามเลือดนอง จากนั้นก็ขอพรที่ตน

¹⁵ Nicola Bown, Carolyn Burdett, and Pamela Thurschwell, *The Victorian Supernatural* (Cambridge: Cambridge University Press, 2004), p. 225.

¹⁶ David Punter and Glennis Byron, *The Gothic*, p. 183.

ปรารถนาจากผีร้าย ภาพเหตุการณ์การใช้ชีวิตผู้อื่นในการแลกเปลี่ยนระหว่างอาริสกับผีร้ายนี้ ถูกสร้างขึ้นอย่างแยบยลถึงการวิพากษ์สถานการณ์ทางสังคมยุโรปที่แปรเปลี่ยนไปทิศทางของการมุ่งเอาวัดเอาเปรียบกันเพื่อเพิ่มพูนผลประโยชน์กำไรให้กับตนเอง เหตุการณ์ความเหนือธรรมชาติ น่าสะพรึงกลัวต่างๆ ในเรื่องจะถูกนำเสนอแบบเชื่อมโยงกับการวิพากษ์วิกฤตการณ์ที่ดำเนินไปในสังคมอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งท้ายที่สุดเหตุการณ์อันเหนือขอบเขตความปกติธรรมชาติที่กล่าวมาทั้งหมดได้ถูกกำจัดทิ้งออกไปจากเรื่อง แต่เป็นการกำจัดทิ้งออกไปในลักษณะที่ไม่มีการอธิบายว่า เหตุการณ์ความเหนือธรรมชาติผีร้ายเหล่านั้นเกิดขึ้นมาที่มีที่ไปอย่างไร เรื่องราวความเหนือธรรมชาติที่เกิดขึ้นถูกทิ้งไว้เป็นปมปริศนาให้ผู้อ่านขบคิดต่อไป

การสร้างสรรคัวรรณกรรมแนวอภินิหารให้มีเนื้อเรื่องอันน่าสะพรึงกลัวนั้นดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1796 แมทธิว เกรกอรี เลวิส (Matthew Gregory Lewis, 1775 - 1818) ก็ได้เขียนนวนิยายเรื่อง *Monk* ขึ้นมา วรรณกรรมเรื่องนี้เปิดเรื่องจากการที่ตัวละคร อัมโบรซิโอ (Ambrosio) บาทหลวงหนุ่มผู้ดำเนินชีวิตอยู่ในกรอบของสถาบันศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกอย่างเคร่งครัดมาโดยตลอด แต่ภายหลังต่อมาบาทหลวงอัมโบรซิโอกลับผันตนเองไปสู่ภาวะความหมกมุ่นกับการมีเพศสัมพันธ์อันเป็นการละเมิดกรอบของสถาบันศาสนา จากนั้นเขาก็ยังละเมิดกรอบของสถาบันกฎหมายด้วยการประกอบอาชญากรรมอันโหดร้ายทารุณอย่าง การฆาตกรรมมารดา แล้วข่มขืนน้องสาวของตนเองในเวลาต่อมา การที่เลวิสใช้เทคนิคการสร้างให้ อัมโบรซิโอที่ผันตนเองจากดีไปสู่ความร้ายกาจที่เพิ่มระดับความเลวร้ายโหดเหี้ยมมากขึ้นเรื่อยๆ จนถึงขั้นสมสู่ในสายเลือด (incest) ลักษณะนี้ ไม่เพียงแต่เป็นกลไกการสร้างที่ทำให้คุณค่ากับตัวละครชาย ทำให้ตัวละครชายมีมิติความซับซ้อน ซึ่งนั่นจัดว่าสวนทางกับกลุ่มตัวละครหญิงมารดากับน้องสาวที่ไว้มิติเป็นตัวแบบไม่สามารถปกป้องตนเองลุกขึ้นต่อสู้ได้เลยเท่านั้น หากยังเพื่อใช้ในการเชื่อมโยงกับวิกฤตการณ์ที่ชาวยุโรปที่กำลังละทิ้งวิถีแห่งศีลธรรมจรรยาอันดีงาม แล้วมุ่งหน้าแสวงหาความสุขความร่ำรวยสะกดทุกสภายทางโลกให้กับตนเอง จนส่งผลให้สังคมยุโรปตกอยู่ในสภาวะที่น่าหวาดกลัวเป็นอย่างมาก นอกจากนั้น บาทหลวงอัมโบรซิโอที่กระทำพฤติกรรมทุกอย่างตามแรงปรารถนาก็เป็นภาพแทนเรื่อร่าของมนุษย์ที่ภายในมีแรงปรารถนาอันละเมิดกรอบจารีตความมีเหตุมีผลของสังคมซ่อนเร้นอยู่ และบ่อยครั้งที่แรงปรารถนาซึ่งถูกกดทับไว้นี้ได้หวนกลับมาปรากฏให้เห็น ซึ่งนั่นทำให้เกิดการตระหนักถึงตัวกรอบของสังคมสมัยใหม่ที่ควบคุมกักขังคนให้ดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุมีผลไม่ปล่อยตนเองไปตามอารมณ์ปรารถนา แต่ในขณะที่เดียวกันการปรากฏของพฤติกรรมอันเป็นอื่นไปจากกรอบจารีตของสังคมก็ทำให้กลุ่มคนกระแสหลักรู้สึกถึงการถูกคุกคามและหวาดกลัวเป็นอย่างมากด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ เลวิสจึงได้จำเป็นต้องปิดเรื่องลง

ด้วยความหายนะของตัวร้ายอัมโบรซีโอเพื่อตึงกรอบกฎเกณฑ์ความเป็นระเบียบของสังคมกลับขึ้นใหม่อีกครั้ง

จากข้างต้นจะสังเกตเห็นถึงการที่รูปแบบวรรณกรรมกอธิคของกลุ่มนักเขียนชายได้พัฒนาไปในทิศทางของการมุ่งนำเสนอประเด็นเนื้อหาความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมกับชุดความเป็นอื่นอย่างศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก บาทหลวง คนนอกกฎหมาย ผู้หญิง และกลุ่มชายชนชั้นสูงผู้ต้องการอ้างเกียรติยศสิทธิอำนาจสถานภาพของตนให้ดำรงอยู่สืบไป ส่วนในด้านการสร้างตัวละครนั้น ตัวละครหญิงมักจะถูกสร้างขึ้นให้มีบุคลิกลักษณะแบนๆ (flat character) ไม่เปลี่ยนแปลงตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง กล่าวคือ หญิงดีจะมีลักษณะแสนดีอ่อนแอ เพราะบางตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง และหญิงร้ายจะมีลักษณะร้ายกาจน่าเกลียดน่ากลัวตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง ส่วนตัวละครชายโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวร้ายชายนั้นจะมีบุคลิกลักษณะที่ซับซ้อนมีมิติดีเลวปะปนกันอยู่ และมักจะทำพฤติกรรมอันละเมิดกรอบจารีตของสังคมในระดับที่โหดร้ายทารุณกรรมอย่างมาก อาทิเช่น การข่มขืน การฆาตกรรม เป็นต้น ด้านเหตุการณ์เหนือธรรมชาติมักปรากฏออกมาในลักษณะที่ลึกลับเหลือเชื่อเกินจริงและมักทิ้งไว้เป็นปมปริศนาในใจของผู้อ่านตั้งแต่ต้นกระทั่งจบเรื่อง และด้านการปิดเรื่องลงด้วยไศกนาฏกรรมชีวิตของตัวละครในเรื่อง ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ พัฒนาการเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้วรรณกรรมเรื่อง *Monk* สามารถสะท้อนภาพวิกฤตการณ์ความเสื่อมทรามทางศีลธรรมของคนในสังคมยุโรปช่วงปลายศตวรรษที่ 18 พร้อมทั้งนำเสนอให้เห็นถึงการวิพากษ์ต่อต้านคัดค้านการเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมยุโรปสมัยใหม่ที่ให้คุณค่ากับความสุขสะดวกสบายทางโลกได้อย่างแยบคายและรุนแรงมากกว่าวรรณกรรมกอธิคเรื่องก่อนๆ ด้วยเหตุนี้เอง นวนิยายเรื่อง *Monk* ของเลวิสจึงได้รับการยกย่องให้เป็นต้นแบบของวรรณกรรมแนวกอธิคของกลุ่มนักเขียนชาย นักเขียนชายรุ่นหลังที่สร้างสรรค์วรรณกรรมกอธิคตามแบบฉบับของเลวิสแล้วได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายก็เช่น วรรณกรรมเรื่อง *Dr. Jekyll and Mr. Hyde* ของโรเบิร์ต หลุยส์ สตีเวนสัน (Robert Louis Stevenson) เขียนในปี ค.ศ. 1886, *The Island of Doctor Moreau* ของ เฮช จี เวล (H. G. Well) ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1896 และ *Melmoth the Wanderer* ของ ชาร์ล โรเบิร์ต แมทรูริล (Charles Robert Matrurin) เขียนในปี ค.ศ. 1820 เป็นต้น

ในขณะที่กลุ่มนักเขียนชายสร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมแนวกอธิคนั้น กลุ่มนักเขียนหญิงก็ได้ให้ความสนใจในรูปแบบการเขียนวรรณกรรมแนวกอธิคด้วยเช่นกัน ในทัศนะของนักเขียนหญิงพิจารณาว่า แม้ผลงานวรรณกรรมกอธิคแบบผู้ชายจะมีคุณสมบัติในการเปิดพื้นที่ให้ชุดความเป็น

อื่นทวนกลับมาปะทะวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคม จนส่งผลให้เกิดการหันมาตั้งคำถามวิพากษ์เสียดสีขั้นสูง การเมือง ศาสนา การวิทยาศาสตร์ ฯลฯ ที่เป็นวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมยุโรปสมัยใหม่ช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ได้อย่างแยบคายและน่าสนใจมาก แต่ในขณะเดียวกันวรรณกรรมกอธิคแบบผู้ชายก็มีลักษณะละเอียดประณีตซึ่งกำลังก่อตัวขึ้นในสังคมของชาวยุโรปอย่างเรื่องการกำหนดเรือนร่างกายภาพและบทบาทสิทธิของสตรีไปในทิศทางที่แตกต่างแบบตัดต่อกว่าบุรุษ* อีกทั้งในบางเรื่องยังปรากฏลักษณะของการตอกย้ำกรอบอุดมการณ์ความไม่เท่าเทียมด้วยการสร้างตัวละครหญิงที่มีลักษณะแบบอ่อนแอต้องพึ่งพาตัวละครชายอยู่เสมออีกด้วย ซึ่งนั่นทำให้วรรณกรรมกอธิคแบบผู้ชายมีอากเี่ยวความรู้สึกของกลุ่มนักอ่านสตรีชนชั้นกลางที่ต้องเผชิญทั้งกับวิกฤตการณ์ต่างๆ ในสังคมยุโรปสมัยใหม่ที่เป็นผลพวงมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวิกฤตการณ์การเปลี่ยนแปลงแนวคิดด้านเพศวิถีได้โดยสมบูรณ์ นอกจากนี้ กลุ่มนักเขียนหญิงยังพิจารณาอีกด้วยว่าวรรณกรรมกอธิคแบบผู้ชายที่เน้นการสร้างเรื่องราวออกมาในลักษณะที่เกินจริงแบบทั้งเป็นปมปริศนาและโหดร้ายทารุณสยดสยองนั้น บางครั้งก็น่ากลัวจนนักอ่านหญิงมีอาจทนรับได้ด้วยเหตุนี้ กลุ่มนักเขียนหญิงจึงได้เกิดความคิดริเริ่มที่จะพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมกอธิคเพื่อนักอ่านผู้หญิงขึ้น¹⁷ ซึ่งต่อมาเป็นที่รู้จักกันในนามว่าวรรณกรรมกอธิคแบบผู้หญิง (female gothic)

วรรณกรรมกอธิคแบบผู้หญิงเริ่มก่อกำเนิดขึ้นเมื่อ คลารา รีฟ (Clara Reeve, 1729 - 1807) เขียนวรรณกรรมเรื่อง *The Old English Baron* ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1777 รีฟเขียนวรรณกรรมเรื่องนี้ให้ให้ดำเนินไปตามโครงเรื่อง *The Castle of Otranto* ของวอลโพล นับตั้งแต่การเปิดเรื่องจากการที่ชายชนชั้นสูง เซอร์ วอลเทอร์ (Sir Walter) กระทำพฤติกรรมอันการละเมิดกรอบ

* โทมัส เลเกอร์ (Thomas Laqueur, 1990) ได้ศึกษาเรื่องเรือนร่างจนพบว่า ในอดีตมนุษย์มีแนวความคิดหลักเกี่ยวกับชายกับหญิงว่ามีร่างกายที่ได้แตกต่างกัน ร่างกายของผู้หญิงมีอวัยวะทุกอย่างที่ผู้ชายมี เพียงแต่แบบแผนการจัดวางอวัยวะนั้นดำเนินไปในทิศทางที่แตกต่างกัน โดยอวัยวะเพศของผู้ชายนั้นอยู่ภายนอกร่างกาย ขณะที่อวัยวะเพศของผู้หญิงอยู่ภายในร่างกาย (one body two sexes) กล่าวคือ ช่องคลอดของผู้หญิงก็คือองคชาติ ที่อยู่ภายใน แคมของอวัยวะเพศหญิงก็คือหนึ่งหุ้มปลายองคชาติ มดลูกคือถุงอัณฑะ และรังไข่คืออัณฑะ กระทั่งมาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 นักคิดเริ่มตั้งคำถามว่าหากร่างกายของชายและหญิงไม่มีความแตกต่างกัน ทำไมในโลกของความเป็นจริงผู้หญิงจึงไม่อาจทำกิจกรรมบางอย่างได้เสมอเหมือนกับผู้ชาย คำถามนี้ทำให้เกิดคำอธิบายเรื่องกายภาพเรือนร่างของผู้หญิงต้องมีลักษณะที่แตกต่างแบบตัดต่อกว่าผู้ชาย (two bodies two sexes) ซึ่งในที่สุดก็นำไปสู่แนวคิดการกำหนดสิทธิบทบาทของสตรีไปในทิศทางที่แตกต่างและถูกรอบจำโดยบุรุษ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันตกุล, *เผยแพร่ร่างกาย: ทดลองมองร่างกายในศาสนา ปรัชญาการเมือง ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และมานุษยวิทยา* (กรุงเทพฯ: คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541), หน้า 19 – 23.

¹⁷ Robert Miles, "Ann Radcliffe and Mathew Lewis," in *A Companion to the Gothic*, David Punter, ed. (Blackwell Publishing, 2001), p. 43.

ของสถาบันกฎหมายลงมือฆาตกรรมลอร์ดโลเวล (Lovel) เพื่อให้ได้สิทธิในการครอบครองปราสาท
 เรื่อยไปจนถึงการที่ตัวร้ายวอลเทอร์เสียชีวิตลงและทายาทตัวจริงได้กลับมาเป็นเจ้าของปราสาท
 ทั้งนี้ก็เพื่อระบุชี้ให้ผู้อ่านเห็นอย่างชัดเจนถึงส่วนที่ต้องการนำเสนอให้ต่างออกไปจากผลงานของ
 วอลโพลในแง่ของการมุ่งใช้เทคนิคการดำเนินเรื่องอย่างลึกลับคลุมเครือจนส่งผลให้ผู้อ่านเกิด
 ความหวาดกลัว และการคลี่คลายปมปริศนาความลึกลับในตอนจบ นอกจากนี้ รัฟยังลดระดับ
 เหตุการณ์ความเหนือธรรมชาติลงด้วยการทำให้กลายเป็นเรื่องของความฝันจินตนาการ (dream)
 ตัวอย่างเช่น การที่วิญญูณลอร์ดโลเวล (Lord Lovel) กับภรรยาปรากฏตัวในความฝันของชาย
 หนุ่มเอ็ดมันด์ (Edmund) เพื่อบอกเล่าเหตุการณ์ฆาตกรรมในอดีต เป็นต้น¹⁸ แต่ในขณะเดียวกัน
 การวางโครงเรื่องตามงานของวอลโพลก็มีผลให้ตัวละครหญิงในวรรณกรรมเรื่องนี้ยังคงมีลักษณะ
 ที่แบบฉบับอ่อนแอตกอยู่ภายในการควบคุมของตัวร้ายชายชั้นสูง ไม่สามารถช่วยเหลือตนเอง
 ได้ ต้องพึ่งพาตัวละครเอกชายตลอดเวลา¹⁹ ด้วยเหตุนี้เองนวนิยายเรื่อง *The Old English Baron*
 ของรัฟจึงมักถูกพิจารณาว่าเป็นเสมือนเพียงประตูที่เปิดไปสู่วรรณกรรมแนวอกติกแบบผู้หญิง
 เท่านั้น

ต่อมาในปี ค.ศ. 1783 โซเฟีย ลี (Sophia Lee, 1750 - 1824) ได้เขียนวรรณกรรมเรื่อง
The Recess ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตของชาวอังกฤษสองรุ่น (generation) โดยรุ่นแรกเป็นเรื่องการ
 ปะทะกันระหว่างตัวละครแมรี (Mary) ผู้นับถือนิกายโปรเตสแตนต์ กับตัวละครเอลิซาเบธ
 (Elizabeth) ผู้นับถือนิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งภายหลังเธอเป็นฝ่ายมีชัยได้ขึ้นครองราชย์เป็นประมุข
 ของประเทศ อันเป็นเหตุให้แมรีต้องตกระกำลำบากอยู่นอกปราสาท ส่วนรุ่นที่สองเป็นเรื่องการ
 ที่เอลิซาเบธพยายามใช้อำนาจควบคุมบุตริฝาแฝดของแมรีผู้มีชื่อว่า มาทิลด้า (Matilda) กับ
 อิลลินอร์ (Ellinor) โดยเฉพาะอิลลินอร์นั้นเธอถูกเอลิซาเบธบีบบังคับให้แยกจากคนรักเพื่อมาแต่งงาน
 กับเอิร์ลแห่งเอสเซ็กซ์ (Earl of Essex) จนเป็นเหตุให้เธอเสียสติกลายเป็นคนบ้า แล้วถึงแก่ความ
 ตายในเวลาต่อมา จากเรื่องทีกล่าวมาจะสังเกตเห็นถึงการที่ลุ่มุ่งใช้เหตุการณ์การต่อสู้ระหว่าง
 ฝ่ายแมรีกับฝ่ายเอลิซาเบธในการนำเสนอวิกฤตการณ์ความขัดแย้งระหว่างศาสนาคริสต์นิกาย
 โปรเตสแตนต์กับนิกายโรมันคาทอลิกที่ดำเนินไปในสังคมยุโรปได้อย่างแยบคาย สิ่งที่น่าสนใจ
 เหนือไปกว่านั้นก็คือ การที่ลีได้ทดลองมอบบทบาทตัวร้ายและตัวเอกผู้ดำเนินเรื่องให้กับผู้หญิง
 โดยภาพชีวิตของตัวร้ายเอลิซาเบธหญิงชนชั้นสูงปรากฏออกมาในลักษณะที่มีมิติซับซ้อนดีแล้ว

¹⁸ Lisa Vargo, "Women's Gothic Romance: Writers, Readers, and the Pleasures of the Form," in *A Companion to Romance from Classical to Contemporary*, Corinne Saunders, ed., p. 237.

¹⁹ Donna Heiland, *Gothic & Gender: An Introduction* (Malden Blackwell, 2004), pp. 17 - 18.

ปะปน และมีพฤติกรรมพยายามดิ้นรนออกจากอำนาจการปกครองของผู้ชายด้วยการก้าวขึ้นมาเป็นผู้ปกครองประเทศเสียเอง²⁰ แต่ครั้นพอมีอำนาจแล้วเอลลิซาเบธกลับใช้กลวิธีการปกครองแบบควบคุมกดขี่ตัวละครอินอร์ที่มีสถานภาพเป็นประชาชนให้ได้รับความทุกข์ทรมานเป็นอย่างมาก หากพิจารณาในมิติทางเพศวิถีจะสังเกตว่าตัวละครเอลลิซาเบธเป็นภาพแทนของหญิงที่มีสิทธิอำนาจความสามารถเทียบเท่ากับผู้ชาย และถ้าพิจารณาในมิติการเมืองจะพบว่าเอลลิซาเบธเป็นภาพแทนระบบการปกครองแบบเก่าที่กษัตริย์เป็นประมุขผู้มีอำนาจสิทธิ์ขาดสูงสุดอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ในตอนท้ายเรื่องลีได้กำหนดให้ตัวร้ายเอลลิซาเบธซึ่งเป็นแทนชุดความเป็นอื่นต้องประสบกับหายนะถูกกำจัดทิ้งออกไปจากเรื่อง เพื่อสถาปนาความเป็นระบบระเบียบของสังคมสมัยใหม่ขึ้นมาอีกครั้ง ซึ่งนั่นก็สะท้อนให้เห็นถึงการที่สังคมยังคงมองระบบการปกครองแบบกษัตริย์และหญิงผู้มีอำนาจทัดเทียมชายว่าเป็นสิ่งไปจากกรอบของสังคม

วรรณกรรมกอธิคแบบผู้หญิงพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนมาถึงระดับที่มีความลุ่มลึกน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เมื่อแอนน์ แรดคลิฟฟ์ (Ann Radcliffe, 1764 – 1824) ได้สร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมออกมาทั้งหมด 5 เรื่อง อันได้แก่ เรื่อง *The Castles of Athlin and Dunbayne* ที่ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1789, *A Sicilian Romance* ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1790, *The Romance of the Forest* ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1791, *The Mysteries of Udolpho* ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1794 และ *The Italian* ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1796 นวนิยายทั้งห้าเรื่องนี้มีลักษณะที่ร่วมกันในแง่ของการดำเนินตามขนบวรรณกรรมของนักเขียนรุ่นแรกอย่างการกำหนดให้ตัวร้ายมีพฤติกรรมอันละเมียดกริบของสังคมด้วยใช้อำนาจควบคุมครอบครองทรัพย์สิน ผู้หญิง สถานที่ ฯลฯ ซึ่งตนปรารถนา ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *The Mysteries of Udolpho* ตัวร้ายชายชนชั้นสูงมอนโตนี (Montoni) บีบบังคับให้หลานสาวของภรรยาผู้มียามว่าเอมิลีแต่งงานกับตนเอง เพื่อครอบงำสถานภาพทางสังคม เป็นต้น ส่วนตัวละครเอกของเรื่องนั้นมักกำหนดให้เป็นตัวละครหญิง ประเด็นที่น่าสนใจเหนือไปกว่านั้นก็คือ แรดคลิฟฟ์ได้พัฒนาให้ตัวละครเอกหญิงมีบุคลิกลักษณะแบบองค์ประธาน (subject) มีความเป็นปัจเจกบุคคลสูง มีความกล้าที่จะออกเดินทางผจญภัยไปในป่าซึ่งเป็นพื้นที่เสี่ยงภัยอันตรายเฉกเช่นวีรบุรุษ มีการใช้สติปัญญาเหตุผลในการพยายามสืบหาความจริงและคลี่คลายปริศนาความลึกลับเหนือธรรมชาติที่ปรากฏรอบๆ ตัวเธอขณะอาศัยอยู่ในปราสาทเก่าแก่สไตล์กอธิคโบราณ พฤติกรรมดังกล่าวนี้นับว่าเป็นการตอบโต้อุดมการณ์ปิตาธิปไตยที่พยายามประกอบสร้างอัตลักษณ์ของผู้หญิงว่าเป็นเพศที่ไร้ความสามารถเหตุผลได้อย่างดี²¹ นอกจากนี้ แรดคลิฟฟ์ยังได้เน้นความลึกลับ

²⁰ Ibid., p. 20.

²¹ Robert Miles, "Ann Radcliffe and Mathew Lewis," in *A Companion to the Gothic*, David Punter, ed., p. 41.

เกินทางอารมณ์ความรู้สึกหวาดกลัวอันเกิดจากการที่ตัวเอกไม่รู้ว่าตนเองโดนคุกคามจากสิ่งใดหรือจากใคร (terror) และอารมณ์รัก เพื่อให้ได้กลับกรอบหลักเกณฑ์ความเป็นเหตุเป็นผลของสังคมนิยมใหม่ ตลอดจนเลือกที่จะปิดฉากเรื่องราวแบบสุนทรภู่กรรมตามขนบแนวโรมานซ์ที่ตัวร้ายซึ่งเป็นภาพแทนอำนาจปีศาจได้โดยถูกกำจัดทิ้งออกไปจากเรื่อง ส่วนตัวเอกหญิงสามารถหนีรอดจากกรอบอำนาจการควบคุมของตัวร้ายได้สำเร็จแล้วใช้ชีวิตครองคู่กับชายคนรักอย่างมีความสุข การที่วรรณกรรมของแรดคลิฟฟ์มีคุณสมบัติทั้งในแง่ของการสะท้อนภาพความขัดแย้งทางด้านชนชั้น ศาสนา การเมือง ฯลฯ อย่างวรรณกรรมกอธิคแบบผู้ชาย ตลอดจนยังสามารถนำเสนอภาพของหญิงสาวในอุดมคติผ่านตัวเอกหญิงที่มีมิติมีเหตุผลมีความเป็นองค์ประจักษ์ไม่อ่อนแออยู่ใต้การปกป้องของผู้ชาย แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องไม่แข็งกร้าวเก่งกล้าทัดเทียมกับเพศชาย พวกเขายังคงยอมศิโรราบให้กับความรักของผู้ชายได้น่าสนใจมาก การมุ่งให้ความสำคัญกับประเด็นเกี่ยวกับเพศวิถีหญิงและอารมณ์ความรักดังที่กล่าวมานี้สอดคล้องกับความต้องการของหญิงชนชั้นกลางซึ่งเป็นกลุ่มผู้เสพส่วนใหญ่ของสังคมอย่างมาก ส่งผลให้นักเขียนรุ่นหลังหลายท่านหันมาสร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมกอธิคตามรูปแบบของแรดคลิฟฟ์²² ด้วยเหตุนี้ผลงานของแรดคลิฟฟ์จึงได้รับการยกย่องให้เป็นต้นแบบของวรรณกรรมกอธิคแบบผู้หญิง วรรณกรรมกอธิคแบบผู้หญิงรุ่นหลังที่สร้างขึ้นแล้วได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมากก็เช่น นวนิยายเรื่อง *Frankenstein* ของแมรี เชลลีย์ (Mary Shelley) นวนิยายเรื่อง *Jane Eyre* ของ ชาร์ลอตต์ บรองเต (Charlotte Bronte) ตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1847 นวนิยายเรื่อง *Rebecca* ของ ดาฟเน ดู โมริเย (Daphne du Maurier) ตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1938 เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะสังเกตเห็นถึงกำเนิดของวรรณกรรมกอธิคที่เริ่มต้นจากผลงานของวอลโพลแล้วค่อยๆพัฒนาออกเป็นสองสายใหญ่ๆ โดยสายแรกคือวรรณกรรมกอธิคแบบผู้ชายที่พัฒนาและนิยมเขียนกันเฉพาะในกลุ่มผู้ชาย กับวรรณกรรมกอธิคแบบผู้หญิงที่พัฒนาการมาจากงานเขียนของผู้หญิงและนิยมเขียนกันอย่างจำกัดเฉพาะในกลุ่มนักเขียนหญิง อย่างไรก็ตาม ในภายหลังกวีวิจารณ์วรรณคดีได้เสนอให้ใช้คำว่า ‘วรรณกรรมกอธิคแบบผู้ชาย’ เป็นชื่อเรียกรูปแบบการเขียนที่มุ่งนำเสนอประเด็นเรื่องชุดความเป็นอื่นอย่างชนชั้นสูง ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก การปกครองระบบกษัตริย์ หวนกลับมาปะทะทำทนายกรอบอำนาจวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมนิยมใหม่ การสร้างตัวละครที่เน้นมิติความซับซ้อนดีเลวของกลุ่มตัวละครชาย การมีเหตุการณ์ความเหนือธรรมชาติผีร้ายการคุกคามที่น่าสะพรึงกลัว และการทิ้งประเด็น

²² David Punter and Glennis Byron, *The Gothic*, p. 279.

เหตุการณ์ความเหนือธรรมชาติไว้เป็นปมปริศนา ไม่มีการไขคลี่คลายอธิบายเรื่องความเหนือธรรมชาติ และใช้คำว่า ‘วรรณกรรมกอธิกแบบผู้หญิง’ เป็นชื่อเรียกรูปแบบการเขียนที่นำเสนอประเด็นเรื่องความขัดแย้งระหว่างชุดความเป็นอื่นกับวัฒนธรรมกระแสหลักเหมือนอย่างวรรณกรรมแบบผู้ชาย พร้อมเพิ่มมิติทางด้านเพศวิถีหญิงลงไปด้วย การกำหนดสร้างตัวละครหญิงให้มีมิติความซับซ้อนไม่แพ้ตัวละครชาย และการที่ตัวละครหญิงลุกขึ้นแสดงความสามารถความพยายามคลี่คลายปริศนาอธิบายเหตุการณ์ความเหนือธรรมชาติต่างๆที่เกิดขึ้นในท้องเรื่อง ข้อเสนอดังกล่าวนี้ทำให้ประเภทของวรรณกรรมกอธิกทั้งสองรูปแบบมีต้องถูกกำหนดโดยกรอบเพศวิถีของผู้เขียนอีกต่อไป หากแต่ถูกกำหนดโดยรูปแบบการเขียนวรรณกรรม (genre) อันเป็นการเปิดกว้างให้นักเขียนหญิงชายสามารถสร้างสรรค์วรรณกรรมแนวกอธิกได้ทั้งสองรูปแบบ²³ นักเขียนชายหญิงนำรูปแบบวรรณกรรมกอธิกทั้งสองมาปรับใช้ในการนำเสนอประเด็นต่างๆ ซึ่งมีความผันแปรไปในเชิงสัมพันธ์เชื่อมโยงกับวิกฤตการณ์ทางสังคมในแต่ละช่วงยุคสมัย คุณสมบัติของรูปแบบที่สามารถนำมาปรับใช้ในการนำเสนอประเด็นต่างๆได้เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้วรรณกรรมกอธิกเป็นรูปแบบที่นิยมเขียนนิยมนำกันมาในสังคมยุโรปอย่างสืบเนื่องเรื่อยมาจนถึงสมัยปัจจุบัน ทั้งยังได้ขยายวงกว้างแพร่หลายไปสู่สังคมภูมิภาคอื่นๆ ทั่วโลกอีกด้วย

2.3 แนวคิดเรื่อง “the uncanny” กับการอ่านวรรณกรรมกอธิก

ในการทำความเข้าใจว่าวรรณกรรมกอธิกซึ่งดูเหมือนเรื่องเล่าจินตนาการลึกลับๆ เนื่องจากประกอบไปด้วยตัวละครภูตผีวิญญาณ สิ่งมหัศจรรย์ความเหนือธรรมชาติ ฯลฯ จะมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับโลกความเป็นจริงในชีวิตประจำวันได้เช่นไรกันนั้น ผู้วิจัยได้อาศัยทฤษฎีทางจิตวิเคราะห์เรื่อง “the uncanny” ของ ซิกมุนด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1919 ในบทความของฟรอยด์ ฟรอยด์เริ่มต้นด้วยการกล่าวเกี่ยวกับภาพกว้างๆ ของ the uncanny ว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับความรู้สึกตกใจกลัว เป็นสิ่งที่กระตุ้นเร้าให้เกิดความหวาดกลัวและสยดสยอง

“The subject of the ‘uncanny’ is a province of this kind. It is undoubtedly related to what is frightening to what arouses dread and horror; equally certainly, too, the word is not always used in a clearly definable sense, so that it tends to coincide with what

²³ Lauren Fitzgerald, “Romantic Gothic,” in *Teaching the Gothic*, Anna Powell and Andrew Smith, ed. (New York: Palgrave Macmillan, 2006), p. 48.

excites fear in general. (...); certain things which lie within the field of what frightening”²⁴

ซึ่งนักทฤษฎีรุ่นก่อนพิจารณา เป็นความหวาดกลัวอันเนื่องมาจากการพบเห็นสิ่งที่คลุมเครือ สิ่งที่ไม่ชัดเจน สิ่งที่เราไม่รู้จักรู้จักไม่คุ้นเคยเกี่ยวกับตัวมันมาก่อน อย่างไรก็ตาม ปรอยด์มิได้เห็นด้วยกับข้อสรุปดังกล่าวในทั้งหมด เพราะมองว่าโดยธรรมชาติแล้วไม่มีสิ่งใดที่เป็นสิ่งใหม่และไม่รู้จักรู้จักมาก่อนจะผลักดันทำให้เราเกิดความรู้สึกหวาดกลัวได้ สิ่งใหม่จะสามารถทำให้เราเกิดความกลัวได้ก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นเดิมเคยเป็นสิ่งที่เราเคยรู้จักมักคุ้นมาก่อน

ปรอยด์เสนอให้เราสลับกลับไปพิจารณาถึงรากศัพท์คำเยอรมัน heimlich อย่างถ่วงถ่วง แล้วจะพบว่าคำว่า heimlich เป็นศัพท์ที่มีความหมายสองชุดต่างกันอยู่ โดยในชุดความหมายแรกเป็นเชิงบวกหมายถึง สิ่งที่เราคุ้นเคย ไม่แปลก ความใกล้ชิดสนิทสนม ความเป็นเพื่อน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นบ้าน ขณะที่ชุดความหมายที่สองเป็นเชิงลบหมายถึง ความไม่คุ้นเคย ความแปลกประหลาด ความไม่ใช่บ้าน

“Unheimlich is the name for everything that ought to have remained . . . secret and hidden but has come to light.” (Schelling)

“The notion of something hidden and dangerous, which is expressed in the last paragraph, is still further developed, so that ‘heimlich’ comes to have the meaning usually ascribed to ‘unheimlich’. Thus: ‘At times I feel like a man who walks in the night and believes in ghosts; every corner is heimlich and full of terrors for him.’ (Kilger, *Theater*, 3.)²⁵

สองข้อความข้างต้นถูกยกมาเพื่อชี้แสดงถึงการที่ในศัพท์คำว่า unheimlich มีศัพท์คำว่า heimlich ถูกกดทับอยู่ภายในด้วย (suppress) ด้วยเหตุนี้แนวคิดเรื่อง the uncanny จึงเกี่ยวกับการปรากฏออกมาของสิ่งคุ้นเคยที่ถูกกดทับปิดกั้น และเพราะการปกปิดนี้เองที่ทำให้เราเห็นสิ่งคุ้นเคยกลายเป็นสิ่งที่ดูแปลกประหลาดไม่คุ้นเคย จนส่งผลให้เราารู้สึกหวาดกลัวอย่างมาก

²⁴ Sigmund Freud, “The Uncanny,” in *The Gothick Novel : a casebook*, Victor Sage, ed. (London: Macmillan Education Ltd., 1990), p.76.

²⁵ Ibid., p.77.

ในทัศนะของฟรอยด์ the uncanny เป็นการหวนกลับมาของสิ่งคุ้นเคยซึ่งถูกกระบวนการกดทับปิดกั้นลบล้างไปจากจิตของตัวเอง เป็นการหวนกลับมาของสิ่งคุ้นเคยแต่เก่าก่อนที่จิตของเราหลงลืมไป ฟรอยด์ยกตัวอย่างสิ่งที่มีลักษณะเป็น uncanny ไว้สามตัวอย่างที่ชัดเจนมาก โดยตัวอย่างแรกที่ฟรอยด์กล่าวถึงก็คือ เรือนร่างที่มีลักษณะลึกลับระหว่างสองตัวตนบุคลิก (double) อันเป็นอนุภาคสำคัญที่มักปรากฏอยู่ในวรรณกรรมกอธิก ในวรรณกรรมกอธิกเรื่อง *The Sandman* ของฮอฟแมน (E.T.A. Hoffmann) ก็เช่นเดียวกัน ตัวเอกหญิงโอลิมเปีย (Olympia) ซึ่งดูมีรูปลักษณะบุคลิกลักษณะตัวตนความมีชีวิตจิตใจเหมือนเป็นมนุษย์จริงๆ กลับกลายเป็นตัวตนที่เป็นเพียงตุ๊กตาที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นเท่านั้น ภาพเรือนร่างโอลิมเปียที่มีลักษณะลึกลับไม่อาจจัดจำแนก ระหว่างตัวตนความมีชีวิตกับตัวตนความเป็นตุ๊กตาไร้ชีวิตนี้ ดูเป็นเรื่องแปลกใหม่ไม่เคยพบเห็นมาก่อนและสร้างความสะพรึงกลัวให้กับจิตของเราในฐานะผู้อ่านเป็นอย่างมาก แต่แท้ที่จริงแล้วหากเราลองย้อนกลับไปมองในช่วงชีวิตวัยเด็กจะพบว่าเดิมเราเคยรู้จักคุ้นเคยกับเรือนร่างที่มีลักษณะลึกลับเช่นนี้มาก่อน เราในวัยเด็กคุ้นเคยกับการมองดู พุดคุย และปฏิบัติต่อตุ๊กตาหรือหุ่นยนต์ในฐานะเพื่อนผู้มีชีวิตจิตใจจริงๆ สำหรับเราซึ่งอยู่ในวัยเด็กแล้ว ตุ๊กตาก็คือเพื่อนมนุษย์ผู้มีชีวิตจิตใจในแง่มุมนี้กระบวนการกดทับ (repression) ภายในจิตของมนุษย์ จึงนับเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้เรือนร่างที่ลึกลับระหว่างตัวตนความมีชีวิตกับตัวตนความเป็นตุ๊กตาไร้ชีวิตซึ่งจิตของเราเคยรู้จักคุ้นเคยเป็นอย่างดีกลับกลายเป็นสิ่งที่คุณแปลกประหลาด ไม่คุ้นเคย และน่าสะพรึงกลัวมากในสายตาของเรา เรากำลังหวาดกลัวในสิ่งที่เรารู้จักคุ้นเคยเป็นอย่างดี

to make it uncanny (. . .) it is in reality nothing new or alien, but something which is familiar and old-established in the mind and which has become alienated from it only through the process of repression.²⁶

ต่อมานักคิดรุ่นหลังหลายท่านอาทิเช่น โรสแมรี แจ็กสัน (Rosemary Jackson) เสนอทัศนะเพิ่มเติมว่า การที่จิตของเรากดทับเรือนร่างคนที่มีสองบุคลิกตัวตนในคนๆ เดียวกันนั้นมีสาเหตุปัจจัยแง่มุมทางด้านกรอบจารีตวัฒนธรรมของสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย²⁷ เพื่อให้เข้าใจประเด็นนี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นจึงได้ยกวรรณกรรมกอธิกเรื่อง *Dr. Jekyll and Mr. Hyde* ผลงานประพันธ์ของโรเบิร์ต หลุยส์ สตีเวนสัน (Robert Louis Stevenson) ประกอบการอธิบาย ตัวเอกหมอเจคิลล์ที่มีจิตใจดีสุภาพได้รับความเคารพนับถือจากคนทั่วไปในสังคมนั้น ยามค่ำคืนได้กลับ

²⁶ Ibid., p.81.

²⁷ Rosemary Jackson, *Fantasy: The Literature of Subversion* (London: Methuen, 1981), p. 64.

กลายเป็นมิสเตอร์ฮายด์ที่ออกเดินตระเวนทั่วกรุงลอนดอนเพื่อทำร้ายผู้คนในสถานที่เปลี่ยว และยังเข้าคุกคามทางเพศต่อหญิงสาวไอวี (Ivy) ลักษณะคนสองบุคลิกในนวนิยายเรื่องนี้นำเสนอให้เห็นถึงธรรมชาติของปัจเจกบุคคลที่มีความสลับซับซ้อนผสมผสานทั้งตัวตนบุคลิกด้านมีเหตุผล ดำเนินบทบาทดีงามตามกรอบครองสังคม และตัวตนบุคลิกด้านที่เต็มไปด้วยแรงปรารถนาทางเพศ อารมณ์ความก้าวร้าว ความรุนแรง ฯลฯ แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากระบบวัฒนธรรมจารีต สังคมโลกสมัยใหม่มีลักษณะที่มุ่งจัดจำแนกขีดเส้นแบ่งแยกทุกสิ่งทุกอย่างไว้เป็นกรอบๆ ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นความดี/ความเลว เหตุผล/อารมณ์ ความมีชีวิต/ความตาย มนุษย์/สัตว์ ตะวันตก/ ตะวันออก อารยะชน/อนารยะชน ความเป็นเรา/ความเป็นอื่น ฯลฯ การจัดจำแนกแบบขั้วตรงข้าม (binary opposition) ลักษณะนี้มีผลกระทบอย่างมากต่อเรื่อร่างประเภทที่มีลักษณะสองบุคลิก ตัวตน เรื่อร่างประเภทที่มีสองบุคลิกตัวตนจำเป็นต้องเลือกนำเสนอตัวตนด้านหนึ่งไปพร้อมๆ กับ กดเก็บตัวตนอีกด้านหนึ่งไว้ ซึ่งโดยมากตัวตนด้านที่ถูกกดเก็บก็คือตัวตนด้านที่สังคมพิจารณาว่า เป็นสิ่งเลวร้าย เช่นเดียวกัน ชายหนุ่มตัวเอกเจคิลล์ในนวนิยายเรื่องนี้ก็เลือกที่จะกดเก็บกีดกัน ตัวตนด้านมิสเตอร์ฮายด์ที่ขับเคลื่อนด้วยอารมณ์แรงปรารถนาออกไปเป็นอื่น แต่ท้ายที่สุดมิสเตอร์ ฮายด์ที่เป็นอื่นก็ยังคงกลับมาปรากฏ ด้วยเหตุอันเองเรื่อร่างตัวเอกในนวนิยายของสตีเวนสันที่ ปรากฏออกมานำเสนอให้เห็นถึงลักษณะลักษณะที่สลับเปลี่ยนกันอย่างแปรปรวนระหว่างหมอเจคิลล์ กับมิสเตอร์ฮายด์ที่เป็นอื่น นำเสนอให้เห็นถึงความเปราะบางที่ไม่ได้แยกขาดจากความเป็นอื่นโดย สมบูรณ์ จึงเป็นสิ่งที่เข้าคุกคามทำลายกรอบระเบียบการจัดจำแนกสิ่งต่างๆ แบบขั้วตรงข้ามของ สังคมสมัยใหม่ และคุกคามสร้างความพรุนพรังให้กับจิตของคนสมัยใหม่ที่คุ้นเคยถูกล่อหลอม ด้วยระบบการจัดจำแนกแบบแบ่งขั้วตรงข้ามดังกล่าว

สำหรับตัวอย่างที่สองที่พรอยด์พิจารณาว่ามีลักษณะเป็น the uncanny ก็คือปมแห่งการ ตอน (castrating complex) พรอยด์กล่าวเรื่องปมแห่งการตอนผ่านการวิเคราะห์ความหวาดวิตก หวั่นกลัวของตัวเอกชายนาธาเนียล (Nathaniel) ของวรรณกรรมเรื่อง *The Sandman* ใน เหตุการณ์หลักๆ สามตอนด้วยกัน โดยตอนแรกคือตอนมนุษย์ทรายที่ใช้มืออันเต็มไปด้วยทรายเข้า คว้าก้นยันต์ตาของเด็ก ตอนที่สองคือทนายความคอปเปอร์ลิอุส (Coppedlius) พยายามจะใช้เหล็ก แหลมแทงยันต์ตาของนาธาเนียล และตอนที่สามคือตอนที่คอปโปล่า (Coppola) คว้าก้นยันต์ตาของ โอลิมเปียต่อหน้านาธาเนียล พรอยด์แนะนำให้เราสังเกตว่าทั้งตัวละครมนุษย์ทราย คอปเปอร์ลิอุส และคอปโปล่าล้วนปรากฏกายมาทำพฤติกรรมการคุกคามมุ่งร้ายทำลายดวงตาอวัยวะสำคัญของ ร่างกายมนุษย์เหมือนกัน เรื่อร่างทั้งสามเป็นเรื่อร่างแห่งผู้ข่มขู่คุกคามการทำลายตัดตอนเรื่อร่าง มนุษย์ที่สมบูรณ์ลงหรือที่พรอยด์เรียกว่า castrating figure ส่วนความหวาดกลัวของตัวเอก

นาธาเนียลขณะเห็นเหตุการณ์การทำลายดวงตาที่เกิดขึ้นต่อหน้าก็คือความวิตกกังวลของมนุษย์ที่จะสูญเสียดวงตาวัยวะอันเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายตนไป นาธาเนียลกำลังรู้สึกวิตกกังวลกลัวที่จะสูญเสียเรือนร่างสมบูรณ์มีอวัยวะครบถ้วนของตนเองไป ในแง่นี้ ปมแห่งการตอนกำลังเกิดขึ้นภายในจิตของนาธาเนียล ฟรอยด์กล่าวว่าหากเราพิจารณาปมแห่งการตอนอย่างถ่วงถ่วงแล้วจะพบว่า แท้ที่จริงปมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ปรากฏขึ้นจากความวิตกกังวลของมนุษย์อันปรารถนาเรือนร่างที่เป็นเอกภาพครบถ้วนสมบูรณ์ตั้งแต่เมื่อครั้งเราอยู่ในช่วงวัยเด็ก เราในช่วงวัยเด็กมีสัญชาตญาณความรักความห่วงหาพยายามปกป้องเรือนร่างอันสมบูรณ์ของตนเอง ความห่วงหาพยายามเรือนร่างอันสมบูรณ์ดังกล่าวนี้สามารถสังเกตเห็นได้ชัดผ่านพฤติกรรมของกลุ่มเด็กเพศชายที่แม่จะมองแม่ในฐานะเป้าหมายแห่งความรักครั้งแรกในชีวิต เด็กชายรู้ว่าตนเองมีองศาที่แม่ปรารถนา เพราะแม่เป็นเพศหญิงที่ดำรงสภาพเป็นผู้ถูกตัดขาดถูกตอนองศาออกไปเรียบร้อยแล้ว* แต่กระนั้นเด็กชายก็ยังเลือกที่จะต้องถอยออกห่างจากแม่ด้วยหวาดกลัวพ่อผู้เป็นตัวแทนแห่งอำนาจทางสังคมที่สามารถควบคุมลงโทษตัดตอนทำลายเรือนร่างที่สมบูรณ์ของตนเองลงเพื่อยุติสัมพันธ์รักดังกล่าว ด้วยเหตุนี้เด็กจึงเริ่มเคลื่อนย้ายตำแหน่งห่างจากเป้าหมายแห่งแรงปรารถนาทางเพศครั้งแรกในชีวิตของตน และพร้อมกันนั้นจิตก็อาจมีกระบวนการกดทับปิดกั้น (repression) จึงได้เกิดการลืมเลือนเรื่องปมการตอนไป แต่กระนั้นเมื่อเติบโตขึ้นความวิตกกังวลเกี่ยวกับการตอนก็อาจเอาชนะกระบวนการกดทับทางจิตหวนกลับมาปรากฏอีกครั้ง ปมความวิตกกังวลกลัวการสูญเสียเรือนร่างที่สมบูรณ์มักจะกลับมาปรากฏในจิตของมนุษย์ อันเนื่องมาจากการถูกปลุกเร้าด้วยเรือนร่างผู้ชมชู้ความซึ่งมีรูปแบบหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบผู้ความมุ่งร้ายต่ออวัยวะส่วนที่เป็นดวงตา เช่น ขา นิ้ว ลำตัว ลำคอ ฯลฯ

ต่อมานักสตรีนิยมได้หยิบแนวคิดเรื่องเรือนร่างผู้ชมชู้นำพาปมแห่งความวิตกกังวลกลัวสูญเสียเรือนร่างที่สมบูรณ์ของฟรอยด์มาพัฒนาปรับใช้ในมิติแง่มุมทางด้านเพศวิถี นักสตรีนิยมมองว่าเรือนร่างผู้ชมชู้แบบหนึ่งที่น่าพาความรู้สึกหวาดกลัวการสูญเสียเรือนร่างที่สมบูรณ์มาสู่จิตของผู้ชายก็คือ เรือนร่างหญิงสาวที่ซุกซ่อนชุดฟันแหลมคมไว้ในช่องคลอด (“vagina dentata” or “vagina-with-teeth”) แนวคิดเรื่อง “vagina dentata” กล่าวถึงการที่ปาก (lip) กับช่องคลอด

* ในทัศนะของฟรอยด์ เรือนร่างผู้หญิงซึ่งปราศจากองศาที่เป็นเรือนร่างแห่งการขาด (lack) ความสมบูรณ์มาตั้งแต่แรกเริ่ม ขณะที่เรือนร่างของผู้ชายเป็นเรือนร่างที่เกิดมาพร้อมกับความสมบูรณ์เพราะมีองศา แนวความคิดเรื่องการใช้องศาในการตัดสิ้นความสมบูรณ์ของเรือนร่างลักษณะนี้เป็นแนวคิดที่นักคิดหลายท่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสตรีนิยมผู้ไม่เห็นด้วยและมีการโต้แย้งอย่างมาก ดู ยศ สันตสมบัติ, *ฟรอยด์และพัฒนนาการของจิตวิเคราะห์: จากความฝันสู่ทฤษฎีสังคม* (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), หน้า 109.

(vagina) เป็นสัญลักษณ์ที่มีความเชื่อมโยงถึงกัน ช่องคลอดเป็นสัญลักษณ์แทนปากที่มีฟันอันแหลมคมมากมายเอาไว้ และการที่ชุดฟันเหล่านั้นเตรียมพร้อมที่จะบดขยี้ตัดต่อนองคชาติซึ่งรูกล้ำเข้าไปภายใน นักสตรีนิยมนำเสนอว่าภาพดังกล่าวมักผุดขึ้นในห้วงคำนิ่งของชายหนุ่มขณะกำลังผลิตเพลินลื่นไหลกับการสอดใส่องคชาติของตนเข้าสู่เรือนร่างคูรักรักของตน ซึ่งนั่นได้เปิดเผยให้เห็นกันบึ้งภายในจิตอันเป็นสากลของผู้ชายทุกคนทุกสังคมที่ชุกช่อนความหวุ่นวิตกกังวลเพศหญิง กลัวที่จะถูกฟันอันแหลมคมในช่องคลอดของหญิงสาวต้อน องคชาติของตนจนขาดหายไปทำให้ตนเองกลายเป็นมนุษย์ผู้ชายที่ไร้ความสมบูรณ์ เป็นชายที่ไม่มีสภาวะความเป็นชายทรงอำนาจ

อย่างไรก็ตาม นักสตรีนิยมอีกกลุ่มหนึ่งจะไม่เห็นด้วยกับทัศนะเรื่องการกล่าวแบบเหมารวมในข้างต้นว่าผู้ชายทุกคนมีความหวาดสะพรึงกลัวจะถูกอวัยวะเพศหญิงต้อนองคชาติชุกช่อนอยู่ในจิตของตน ในหนังสือเรื่อง *The woman's encyclopedia of myths and secrets* บาร์บารา วอล์กเกอร์ (Barbara Walker) นักมานุษยวิทยาก็เป็นคนหนึ่งที่มีทัศนะดังกล่าว เธอพินิจว่ากรอบจารีตวัฒนธรรมของสังคมในแต่ละช่วงยุคสมัยต่างหากที่เป็นปัจจัยสำคัญมีส่วนในการกำหนดให้สมาชิกในสังคมนั้นๆ มีหรือไม่มีความหวาดกลัวเกี่ยวกับการถูกผู้หญิงต้อนองคชาติ เพื่อสนับสนุนข้อเสนอนี้จึงได้ยกตัวอย่างสังคมของชาวซามัว (Samoa) ที่มีวัฒนธรรมการอบรมให้เด็กทั้งชายและหญิงเรียนรู้ชีวิตในทุกซอกทุกมุมรวมถึงเรื่องเซ็กซ์ เด็กสามารถซักถามหรืออาจพบเห็นเพศสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ในชีวิตประจำวัน และด้วยเหตุนี้ชาวซามัวจึงไม่รู้สึกลัวหวาดกลัวเรื่องการถูกต้อนองคชาติระหว่างมีเพศสัมพันธ์ ในทิศทางที่ต่างออกไป ฟรอยด์กับคนใช้ของเขา ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมยุโรปช่วงสมัยวิคตอเรียน (Victorian) ซึ่งมีการกดทับปกปิดเรื่องเพศ มีการผลักดันผู้หญิงออกจากพื้นที่สาธารณะด้วยการพยายามควบคุมพวกเขาให้ดำเนินชีวิตและดูแลแต่เฉพาะเรื่องราวภายในพื้นที่บ้าน ตลอดจนมีหน้าที่ธำรงตนอยู่ในความบริสุทธิ์ผุดผ่องอย่างเคร่งครัด กระบวนการปกปิดไม่กล่าวถึงไม่เปิดพื้นที่นี้จัดเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้เรื่องเพศกับผู้หญิงกลายเป็นสิ่งลึกลับที่น่าปรารถนา แต่ขณะเดียวกันก็ดูน่าสะพรึงกลัวอย่างมากในสายตาของคนยุคนั้น ชายในสังคมปีตารีปไตยมักจะจินตนาการร่วมกันถึงเรือนร่างของหญิงสาวที่อาจแอบชุกช่อนบางสิ่งที่อันตรายน่าสะพรึงกลัวเอาไว้เพื่อประทัดประหารตน และสิ่งทีว่ำนั่นก็คือชุดฟันอันแหลมคมในช่องคลอดนั่นเอง ในแง่มุมนี้ เรือนร่างของหญิงสาวในสังคมแบบปีตารีปไตยมียอมจำนนต่ออำนาจควบคุมกดทับของสังคม จำนนต่ออำนาจของผู้ชาย จึงเป็นเรือนร่างที่คุกคามผู้ชายไปในเวลาเดียวกัน

Pretty scary stuff. Interestingly, Victorian male's angst becomes even more understandable when you consider the fact that the Victorian women, subdued by society, somewhat enslaved to her husband, was herself a thing of mystery. Repressed, hemmed in, prone to strange fits of temper, anxiety, and hysteria - - who knew what she was hiding inside! And so in dreams, her hidden regions came armed with teeth. That place where she was supposed to 'submit' to her husband, that place where he was to take his pleasure (and she receive frustration and another chance to get knocked up), that place might have some hidden monster waiting within, waiting to wreak its revenge.²⁸

การพินิจเรือนร่างหญิงสาวผู้มีฟันในช่องคลอดแบบสัมพันธ์กับกรอบจารีตด้านเพศวิถีของสังคมในช่วงต้น ทำให้เราเริ่มเห็นประเด็นเพิ่มเติมว่าความรู้สึกหวาดหวั่นของผู้ชายที่มีต่อเรือนร่างผู้ชมหมู่ประเภทนี้ไม่น่าจะมีสาเหตุมาจากเพียงแค่ระดับกายภาพที่กลัวจะสูญเสียอวัยวะเพศของตนไปเท่านั้น หากยังมีประเด็นสาเหตุเรื่องความกลัวจะสูญเสียอำนาจที่มีเหนือเพศวิถีหญิงเข้ามาเกี่ยวข้องอีกด้วย วอกเกอร์เสนอให้เราอ่านวิเคราะห์เรือนร่างผู้ชมหมู่ในเชิงสัญลักษณ์ เพื่อจะได้เข้าใจประเด็นเรื่องอำนาจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เธอกล่าวว่าโดยทั่วไปเราตระหนักดีถึงการที่ช่องคลอดเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นเพศวิถีหญิง และการที่ฟันเป็นอวัยวะที่มีบทบาทมีคุณลักษณะเป็นผู้กระทำเป็นผู้มีอำนาจ (active) ช่องคลอดที่ภายในบรรจุไปด้วยฟันจึงน่าจะเป็นสัญลักษณ์แทนหญิงที่มีอำนาจอยู่ในมือ ส่วนเหตุการณ์ที่ฟันในช่องคลอดตอของคชาตซึ่งเป็นเครื่องแสดงอำนาจความเป็นชายจนขาดก็สัญลักษณ์ถึงการที่ผู้หญิงสามารถพลิกขึ้นมามีบทบาทมีอำนาจเหนือผู้ชาย ในแง่มุมนี้ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการถูกผู้หญิงตัดองคชาตของผู้ชายจึงมีนัยยะเชื่อมโยงถึงการที่ผู้ชายหวาดกลัวว่าจะสูญเสียอวัยวะตออำนาจของตนที่มีเหนือผู้หญิงไป เป็นความหวาดกลัวว่าเพศวิถีหญิงซึ่งถูกกดทับไว้ถูกผลักดันให้กลายเป็นอื่นไม่ข้องเกี่ยวกับอำนาจจะละเมิดข้ามกรอบปิตาธิปไตยของสังคมหวนกลับมาอำนาจทัดเทียมกับเพศวิถีชายอีกครั้ง²⁹ การคุกคามจิตของผู้ชายทั้งในเชิงกายภาพและเชิงอำนาจดังที่กล่าวมานี้ทำให้เรือนร่างหญิงผู้มีฟันใน

²⁸ Barbara Walker, *The woman's encyclopedia of myths and secrets* (San Francisco: Harper San Francisco, 1996), p. 167.

²⁹ Judith Butler, *Bodies that Matter: On the Discursive Limits of "Sex"* refer in Kristin M. Stelmok, *Salome: A Tragicomedy of Gender Performativity and Patriarchal Subversion in One Act* [Online], 2005, available from : <http://www.umaine.edu/victorianlinks/Salome.html>

ช่องคลอดถูกพิจารณาว่าเป็นเรือนร่างที่กระตุ้นเร้าความวิตกกังวลถูกตอมนให้เกิดขึ้นในจิตของผู้ชาย
อย่างร้ายกาจ

สำหรับตัวอย่างที่สามที่ฟรอยด์พินิจว่ามีลักษณะเป็น uncanny นั้น ฟรอยด์พินิจผ่าน
เหตุการณ์ที่ครั้งหนึ่งตัวเขาเดินหลงวนเวียนอยู่บนถนนย่านโสเภณีในเมืองแห่งหนึ่งของประเทศ
อิตาลี

Once, as I was walking through the described streets of a provincial town in Italy
which was strange to me, on a hot summer afternoon, I found myself in a quarter the
character of which could not long remain in doubt. Nothing but painted women were
to be seen at the windows of the small houses, and I hastened to leave the narrow
street at the next turning. But after having wandered about for a street at the next
turning. But after having wandered about for a while without being directed I
suddenly found myself back in the same street, where my presence was now
beginning to excite attention. I hurried away once more, but only to arrive yet a third
time by devious paths in the same place. Now, however, a feeling overcame me
which I can only describe as uncanny.³⁰

ในสถานการณ์ที่ยกมาข้างต้นจะสังเกตเห็นว่าฟรอยด์ได้มีความพยายามที่จะเดินออกไปจากย่าน
โสเภณีแห่งนี้ ความพยายามเดินหนีออกไปนำเสนอให้เห็นถึงความรู้สึกหวาดกลัว (fear) ของ
ฟรอยด์ที่มีต่อสถานที่ดังกล่าว แต่ในขณะเดียวกันฟรอยด์ก็กลับเดินวนเวียนซ้ำกลับมาสู่จุดเดิมที่
ได้เห็นภาพผู้หญิงครึ่งแล้วครึ่งเล่า การเดินวนย้อนกลับมาสู่จุดเดิมซ้ำๆโดยปราศจากความคาดคิด
มาก่อนลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นถึงการที่จิตของฟรอยด์เองก็รู้สึกหลงใหลปรารถนา (desire)
อยากจะอยู่ในสถานที่แห่งนี้ด้วยเช่นเดียวกัน การเดินหลงวนเวียนอยู่ในย่านโสเภณีสะท้อนให้เห็น
ถึงภาวะทางจิตของฟรอยด์ที่มีทั้งความหวาดกลัวและความปรารถนาผสมผสานดำรงอยู่เคียงกัน
และภาวะความผสมผสานดังกล่าวนี้เองที่เร้าให้เกิดความรู้สึกที่เรียกว่า the uncanny ก็คือสถานที่
ที่เร้าให้เราเกิดความรู้สึกปรารถนา (desire)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปแนวคิดเรื่อง the uncanny ได้ว่าเป็นความกลัวในสิ่งที่เรา
คุ้นเคยอย่างดี สาเหตุจากการที่สิ่งคุ้นเคยเหล่านี้มีลักษณะอันไม่สอดคล้องไม่เข้ากรอบวัฒนธรรม

³⁰ Sigmund Freud, "The Uncanny," in *The Gothick Novel : a casebook*, Victor Sage ed., p.84.

กระแสหลักของสังคม เราจึงได้กระทำการกดทับผลักดันสิ่งที่คุณเคยออกไปอยู่นอกกรอบไปอยู่ตามริมชายขอบตลอดจนปฏิเสธว่าสิ่งที่คุณเคยนั้นมีมาก่อน กระบวนการกดทับนี้เป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้เราเห็นว่าสิ่งที่คุณเคยที่หวนกลับมาปรากฏอีกครั้งกลับกลายเป็นสิ่งที่คุณมีลักษณะแปลกประหลาดไม่คุ้นเคย และสร้างความสะพรึงกลัวให้กับเราอย่างมาก สิ่งที่คุณเคยที่หวนกลับมาสร้างความสะพรึงกลัวต่อจิตของเราจำแนกออกเป็น 3 ประเภท อันได้แก่ เรือนร่างที่มีลักษณะสองตัวตลบুদ্ধ (double) เรือนร่างผู้ข่มขู่คุกคามที่เราให้เกิดปมแห่งความวิตกกังวลการสูญเสียเรือนร่างที่มีอวัยวะครบถ้วนสมบูรณ์ (castration complex) และสถานที่ที่เราให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัวและความหลงใหลปรารถนา

เมื่อเราทดลองประยุกต์นำแนวคิดเรื่องความกลัวในสิ่งคุ้นเคย (the uncanny) มาช่วยในการอ่านถอดรหัสวรรณกรรมแนวอภินิหารซึ่งเต็มไปด้วยสิ่งที่คุณแปลกประหลาดเหนือธรรมชาติมากมายก็ทำให้สังเกตเห็นว่า แท้ที่จริงสิ่งต่างๆที่ถูกสร้างให้คุณมีลักษณะแปลกประหลาดนั้นเดิมเคยเป็นสิ่งคุ้นเคยมาก่อน เราพบว่ากลุ่มตัวละครเหนือธรรมชาติจำพวกภูต ผี ปีศาจ วิญญาณ สัตว์ประหลาด ฯลฯ นั้นเดิมมักเคยมีภูมิหลังเป็นมนุษย์ผู้มีบทบาทสถานะเป็นคนรัก ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท หรือคนคุ้นเคยของตัวเอกมาก่อนที่จะดำรงอยู่ในภาวะแห่งความตายไร้ชีวิต ตัวอย่างเช่น ในวรรณกรรมอภินิหารเรื่อง *The Castle of Otranto* ของฮอเรส วอลโพล (Horace Walpole) ตัวละครผีเจ้าของปราสาทเป็นบรรพบุรุษของตัวละครเอกชายเทโอดอร์ (Theodore) และเรื่อง *Dracula* ของบราม สโตเกอร์ (Bram Stoker) ตัวละครท่านเคานท์แดรกคูล่า (Dracula) เป็นคนรักของตัวละครนางเอกมีนา (Meena) ในชาติก่อน เป็นต้น ต่อมาเมื่อญาติสนิทคนคุ้นเคยเสียชีวิตแล้วก็ได้ละเมิดข้ามพรมแดนแห่งความตายหวนฟื้นคืนกลับมาเป็นผีเป็นวิญญาณปรากฏเรือนร่างต่อหน้ามนุษย์อีกครั้ง การหวนคืนจากความตายเป็นปัจจัยสำคัญทำให้โดยธรรมชาติเรือนร่างของผีมีลักษณะอันลึกลับคาบเกี่ยวระหว่าง 'ความตาย' ที่เป็นสภาวะแห่งการไร้ชีวิต ไร้ตัวตน และไม่สามารถจับต้องได้ กับ 'ความเป็น' ที่เป็นสภาวะแห่งความมีชีวิต มีตัวตน มีเรือนร่างที่จับต้องได้ ขณะเดียวกันยังจัดว่ามีลักษณะคาบเกี่ยวระหว่างการเป็น 'คนนอก' ที่ตายออกไปจากสังคมแล้ว กับการเป็น 'คนใน' ที่ยังคงดำรงอยู่ท่ามกลางมนุษย์คนอื่นในสังคม³¹ สภาวะความลึกลับกลางๆดังกล่าวทำให้ผู้อ่านอย่างเราเริ่มตระหนักถึงการไม่อาจจัดวางตำแหน่งแห่งหนของผีปีศาจลงในกรอบใดกรอบหนึ่งระหว่างความตายหรือความเป็นเพียงกรอบเดียวได้ ซึ่งนั่นย่อม

³¹ Jerrold E. Hogle, "Theorizing the Gothic," in *Teaching the Gothic*, Anna Powell and Andrew Smith, ed., p.

หมายความว่ากรอบกฎเกณฑ์ของระบบสังคมสมัยใหม่ที่มนุษย์มีอยู่และยอมรับยกย่องโดยทั่วกัน อย่างสากลว่าดีพร้อมสมบูรณ์แบบนั้นเป็นสิ่งที่ปัญหา เป็นสิ่งที่ขัดจำกัดข้อบกพร่อง

ข้อบกพร่องของกรอบระบบกฎเกณฑ์สังคมจะยิ่งถูกเปิดโปงให้เห็นชัดมากขึ้นไปอีก เมื่อเราเพ่งพิศรูปลักษณะเรือนร่างของผีปีศาจหรือสัตว์ประหลาดที่ปรากฏออกมาอย่างละเอียดและพบว่าส่วนใหญ่มักมีลักษณะที่ลึกลับระหว่างสองบุคลิกตัวตน ยกตัวอย่างเช่น ในวรรณกรรมเรื่อง *Dr. Jekyll and Mr. Hyde* ของโรเบิร์ต หลุยส์ สตีเวนสัน ตัวเอกมีลักษณะที่ลึกลับระหว่างตัวตน หมอเจคิลล์ด้านดีกับตัวตนมิสเตอร์ไฮด์ด้านร้าย ในทำนองเดียวกัน ในภาพยนตร์แนวกติกเรื่อง *Hide and Seek* ของผู้กำกับจอห์น โพลสัน ตัวเอกมีลักษณะที่ลึกลับระหว่างตัวตนเวดจิตแพทย์ ผู้รักลูกและภรรยา กับตัวตนชาร์ลีผู้ลงมือฆาตกรรมภรรยาของตนเอง เป็นต้น นอกจากนี้ เรือนร่างของผีปีศาจในวรรณกรรมกติกยังมีลักษณะเป็นผู้ข่มขู่คุกคามความสมบูรณ์เรือนร่างอีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในวรรณกรรมกติกเรื่อง *Dracula* ของบราม สโตเกอร์ (Bram Stoker) ผีท่านเคานท์แดรกคูล่า (Dracula) มีปากซึ่งภายในบรรจุชุดเขี้ยวฟันอันแหลมคม ภาพปากของท่านเคานท์ที่แฉะอำอกเผยให้เห็นเขี้ยวปลายแหลมอยู่ภายในเป็นฉากที่คุกคามสร้างความหวาดกลัวให้กับจิตของเราอย่างมาก และยังทวีความคุกคามเร้าความรู้สึกสะพรึงกลัวมากยิ่งขึ้นไปอีกเมื่อเขี้ยวอันแหลมคมของท่านเคานท์ฝังจมลึกลงบนคอเหยื่อ ภาพความฝังลึกของเขี้ยวบนคอเหยื่อแล้วเลือดไหลย่อยออกเป็นภาพที่ชวนให้เรานึกถึงเรือนร่างมนุษย์ที่มีลักษณะถูกตัดเกิดการแยกชิ้นขาด เรือนร่างที่สมบูรณ์ถูกทำลายลง ในทำนองเดียวกัน ในภาพยนตร์แนวกติกเรื่อง *The Underworld* ความรู้สึกหวาดกลัวเข้าคุกคามจิตของเราตั้งแต่ในฉากเปิดเรื่องที่กลุ่มมนุษย์หมาป่าเข้าต่อสู้กับกลุ่มแวมไพร์ กลุ่มหมาป่าได้ใช้ปากซึ่งบรรจุด้วยชุดเขี้ยวฟันอันแหลมคมตรงเข้ากัดกระชากฉีกแขนขาหัวของแวมไพร์ออกจากเรือนร่าง ขณะที่กลุ่มแวมไพร์ก็ได้แฉะแยกเขี้ยวข่มขู่พร้อมกับใช้ดาบจ้วงแทงกลุ่มหมาป่าจนเลือดสาด ภาพฉากเปิดเรื่องดังกล่าวนี้เป็นฉากที่น่าเสนอให้เห็นถึงการฉีกขาดของร่างกาย ซึ่งนั่นนำปมแห่งการสูญเสียเรือนร่างอันสมบูรณ์เหมาะสมมาสู่จิตของเรา นอกจากนี้ ฉากเหตุการณ์เปิดเรื่องนี้ยังเป็นฉากที่เต็มไปด้วยเลือดอีกด้วย ในหนังสือเรื่อง *Purity and Danger : An Analysis of the Concepts of Pollution and Taboo* แมรี ดักลาส (Mary Douglas) กล่าวถึงเรื่องของเหลวภายในร่างกายจำพวกเลือด น้ำหนอง เหงื่อ อสุจิ น้ำลาย ฯลฯ ไว้ว่า การไหลของของเหลวจากภายในร่างกายออกสู่ภายนอกร่างกายเป็นสิ่งที่ทำลายเส้นแบ่งระหว่างภายนอกกับภายใน เป็นสิ่งที่ทำลายกรอบความเป็นระเบียบของสังคม

สาเหตุจากเรือนร่างของผีปศาจซึ่งหวนคืนกลับจากความตายมาปรากฏเป็นสิ่งที่มีความลึกลับ สองตัวตนที่ขัดแย้งกัน ทำให้ไม่อาจจัดวางตำแหน่งเข้าประเภทใดประเภทหนึ่งในกรอบจารีตแบบ แบ่งชัดตรงข้ามของสังคมได้ ตลอดจนถึงอาจร่วมด้วยสภาวะแห่งความแตกแยกขาดเป็นส่วนๆ ปราศจากความเป็นเอกภาพความได้สัดส่วนอันมีระบบระเบียบ ซึ่งลักษณะดังกล่าวเหล่านี้ล้วน คุกคามเปิดเผยขีดจำกัดข้อบกพร่องของระบบสังคมโลกสมัยใหม่ ดังนั้นเรือนร่างของตัวละคร เนื้อธรรมชาติในวรรณกรรมกอธิกจึงน่าจะเป็นภาพตัวแทนการหวนกลับมาของสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่ถูกกรอบจารีตกดทับไว้ ถูกผลักดันให้กลายเป็นความเป็นอื่น (otherness) ไม่มีตำแหน่ง หน่งพื้นที่อยู่ในกรอบของสังคมสมัยใหม่ที่ให้คุณค่าความสำคัญกับระบบกฎเกณฑ์ความเป็น เหตุเป็นผลที่พิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์

การพิจารณาเรือนร่างของตัวละครเนื้อธรรมชาติในฐานะภาพแทนการหวนกลับมาของ ความเป็นอื่น ช่วยอธิบายและทำให้เราเข้าใจได้อย่างดีถึงการที่ตัวละครเนื้อธรรมชาติมักมี พฤติกรรมการกระทำที่ละเมิดกรอบจารีตวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมสมัยใหม่ ทั้งในแง่การมี คาถาเวทมนต์ดำ การมีพลังอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ การประกอบอาชญากรรมไล่ล่าสังหาร มนุษย์ การดื่มเลือดหรือการกัดกินเรือนร่างของมนุษย์ เพื่อดำรงชีวิตความเป็นหนุ่มสาวของตนให้ ดำรงยืนยงคงความเป็นอมตะ การมีพฤติกรรมอันข้องเกี่ยวกับเรื่องเซ็กซ์ การล่องลอยยั่ววนที่ นำไปสู่การร่วมประเวณี ฯลฯ อาทิเช่น ในวรรณกรรมกอธิกเรื่อง *The Monk* ของแมทธิว เกรกอรี เลวิส (Matthew Gregory Lewis) ตัวละครแม่มดทาทิลด้า (Matilda) ใช้เวทมนต์คาถาในการ ล่องลอยยั่ววนจนบาทหลวงอัมโบรซิโอ (Ambrosio) ตกอยู่ในห้วงเสน่หายินยอมมีเพศสัมพันธ์กับ เธอ ในเหตุการณ์ตอนนี้แม่มดสาวทำพฤติกรรมอันละเมิดกรอบจารีตถึง 3 ประการหลักๆ โดย ประการแรกก็คือเธอมีพฤติกรรมการใช้เวทมนต์คาถาซึ่งจัดว่าเป็นศาสตร์ด้านมืด เป็นศาสตร์ที่ ละเมิดไม่ตั้งอยู่บนฐานความเป็นเหตุเป็นผลทางวิทยาศาสตร์ ประการที่สองก็คือมีพฤติกรรมอัน เกี่ยวพันกับเรื่องการมีเพศสัมพันธ์กับพระซึ่งจัดว่าละเมิดจารีตเพศจิตวิญญาณที่ควรรัก นวลสงวนตัวการดำรงตนอยู่ในความบริสุทธิ์ผุดผ่อง ส่วนประการที่สามก็คือพวกเธอปฏิเสธกรอบ อำนาจปิตาธิปไตยของสังคมที่ชายเป็นใหญ่ด้วยการพลิกขึ้นมาสวมบทบาทของผู้ชายในการเป็น ผู้กระทำ (active) เป็นผู้ชักจูงควบคุมการมีเพศสัมพันธ์และควบคุมผู้ชายให้ทำตามความ ปราบปรามของเธอ การที่ตัวละครเนื้อธรรมชาติเพียงตัวเดียวมีทั้งเรือนร่างและทำพฤติกรรมอัน ละเมิดกรอบจารีตกระแสหลักของสังคมหลายประการลักษณะนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ Jerrold E. Hogle ที่ว่า เรือนร่างเดียวของตัวละครเนื้อธรรมชาติเป็นรูปสัญลักษณ์ที่บรรจุกภาพความ เป็นอื่นหลายอย่างไว้ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ชนชั้น เพศวิถี ฯลฯ

“one symbolic “all-purpose monster” is made into the site of many different “fear” at the time “about race, class, gender, sexuality, and empire,” with all of these “fragments of otherness” projected into “one body” . . .”³²

เนื่องจากตัวละครเหนือธรรมชาติเพียงตัวเดียวเป็นภาพแทนสิ่งทั้งมวลที่เป็นอื่นไม่เข้ากรอบกฎเกณฑ์วัฒนธรรมของสังคม ดังนั้นตัวละครเหนือธรรมชาติในวรรณกรรมกอธิคจึงถูกมองเป็นมหาวายร้ายที่จำเป็นต้องกำจัดทิ้งออกไปจากท้องเรื่อง แล้วเรื่องราวต่างๆ จึงจะคลี่คลายไปในทิศทางที่ดีที่มีความเป็นระเบียบและสงบสุข

นอกจากนั้น เมื่อเราขยายมุมมองให้กว้างครอบคลุมไปถึงฉากสถานที่บรรยากาศที่โอบล้อมรอบตัวละครเหนือธรรมชาติอยู่จะสังเกตเห็นว่า ผู้เขียนนิยามกำหนดให้เป็นฉากบ้านซึ่งโดยธรรมชาติเป็นสถานที่ที่พวกเราทุกคนรู้จัก ค้นเคย และรู้สึกถึงความอบอุ่นปลอดภัย แต่ในขณะเดียวกันบ้านหลังนี้ก็ถูกสร้างให้เป็นสถานที่ที่ดูแปลกประหลาดไม่คุ้นเคย (unhomely) โดยอาศัยการใช้เทคนิคต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดให้มีรูปทรงอาคารที่ดูพิสดารและดูผิดแผกผันไปจากสมัยนิยมอย่างเช่นอาคารทรงปราสาทกอธิค การกำหนดให้ตั้งอยู่ในพื้นที่ตามริมขอบชายแดนชนบทห่างไกลจากศูนย์กลางความเจริญ ส่วนภายในอาคารก็กำหนดให้มีคูก มีห้องอันมืดอับปิดตาย มีบรรยากาศอันลึกลับน่ากลัว มีตำนานเรื่องเล่าลึกลับเหนือธรรมชาติ มีอุโมงค์ทางเดินลับอันลึกลับซับซ้อนไม่สามารถบอกตำแหน่งทิศทางได้ ทำให้มนุษย์ผู้เข้าไปในบ้านเดินทางอยู่บ่อยครั้ง ตลอดจนมีเหตุการณ์อันตรายต่างๆ ที่ไม่ควรจะมีอยู่ในพื้นที่บ้านเกิดขึ้นภายในพื้นที่บ้าน เช่น การกักขัง การทำร้าย การฆาตกรรม อันตราย ฯลฯ จากที่กล่าวมาฉากบ้านในวรรณกรรมแนวกอธิคจึงมีลักษณะเป็นพื้นที่ที่เราารู้สึกทั้งคุ้นเคยและไม่คุ้นเคยผสมผสานในเวลาเดียวกัน ซึ่งจัดว่าสอดคล้องตรงกับสิ่งประเภทที่สามที่สร้างความน่าสะพรึงกลัวต่อจิตของมนุษย์ซึ่งพรอยต์ได้เสนอไว้ ดังนั้นฉากบ้านจึงเป็นภาพแทนการหวนกลับมาของสิ่งคุ้นเคยผูกพันที่ถูกผลักดันให้กลายเป็นอื่นในทำนองเดียวกับชนบทตัวละครเหนือธรรมชาติ

ในวรรณกรรมกอธิค ชนบทตัวละครเหนือธรรมชาติกับฉากบ้านมักถูกกำหนดสร้างให้ปรากฏอยู่เคียงกันและมีรูปลักษณะรูปทรงรายละเอียดต่างๆ ที่ดำเนินไปในทิศทางอันสอดคล้องกัน ทั้งนี้ก็เพื่อร่วมกันทำหน้าที่นำเสนอ สนับสนุน และขยายภาพสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นชนชั้น เชื้อชาติ เพศวิถี พื้นที่ ฯลฯ ที่ถูกพินิจว่าเป็นอื่นไปจากวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมให้ปรากฏต่อสายตา

³² Ibid., p. 36.

ของผู้อ่านอย่างชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น ในวรรณกรรมเรื่อง *The Castle Of Otranto* ตัวละครผีถูกกำหนดให้มีบรรดาศักดิ์เป็นท่านลอร์ด ส่วนฉากปราสาทที่มีสิ่งสูงอยู่ก็มีขนาดใหญ่โตอลังการเก่าแก่ สืบทอดต่อกันมาหลายรุ่น ขนบทั้งสองส่วนนี้กำลังร่วมกันนำเสนอภาพความเป็นชนชั้นสูงที่มีอำนาจเป็นชนชั้นนำของสังคมมาเป็นเวลายาวนาน อย่างไรก็ตาม เมื่อเราพิจารณาประเด็นการสภาพ ความชำรุดทรุดโทรมของปราสาท การที่สภาพบางพื้นที่ของตัวปราสาทมีลักษณะปรักหักพังร่วมด้วย ก็จะทำให้วิเคราะห์เพิ่มเติมได้ถึงความเป็นชนชั้นสูงที่เสื่อมอำนาจลงแล้ว การตีความดังกล่าว ดูจะสอดคล้องอย่างดีกับสภาพสังคมยุโรปในช่วงเวลานั้นที่การปฏิวัติอุตสาหกรรมได้ทำให้กลุ่มชนชั้นกลางเฟื่องฟูเติบโตกลายเป็นผู้นำสังคมยุโรปแทนที่กลุ่มขุนนางชนชั้นสูงซึ่งกำลังเสื่อมบทบาทสถานภาพลง ในแง่มุมนี้ จึงเท่ากับว่าชนบัตว์ละครเหนือธรรมชาติและฉากในตัวของวรรณกรรมกอธิคสามารถนำเสนอสะท้อนภาพกลุ่มคนชั้นสูงที่เดิมดำรงอยู่ในกรอบของสังคมแล้ว ต่อมาถูกตัดทิ้งแปรเปลี่ยนไปเป็นความเป็นอื่นไม่ใช่กระแสหลักของสังคมยุโรปในโลกความเป็นจริงได้เป็นอย่างดี

เนื่องจากทั้งขนบการปรากฏของตัวละครเหนือธรรมชาติและขนบฉากปราสาทบ้านในวรรณกรรมกอธิคล้วนทำหน้าที่เป็นภาพแทนการหวนกลับมาของความเป็นอื่นทุกอย่างที่ละเมิดไม่เข้ากรอบของสังคมในโลกแห่งความเป็นจริง ดังนั้นวรรณกรรมกอธิคจึงจัดว่ามีคุณค่าอย่างมากในฐานะงานเขียนที่เปิดพื้นที่ให้ชุดความเป็นอื่นซึ่งถูกกดทับปกปิดซ่อนเร้นไว้สามารถปรากฏออกมาปะทะกับวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมได้ อันจะนำไปสู่การตระหนักถึงกระบวนการคัดสรรประกอบสร้างกรอบอัตลักษณ์วัฒนธรรมของสังคมในยุคสมัยหนึ่งๆ ที่ใช้การผลักไสบางสิ่งบางอย่างไปเป็น 'ความเป็นอื่น' เพื่อให้เกิด 'ความเป็นเรา' ขึ้นมา ทั้งยังเล็งเห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ดำเนินไปแบบไม่เท่าเทียมกันภายในสังคม แต่ในขณะที่เดียวกันการเผชิญหน้ากับความ เป็นอื่นที่หวนกลับมาปรากฏนั้นก็ทำให้ผู้อ่านซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนกระแสหลักของสังคมรู้สึกถึงการถูกหลอกหลอนจนหวาดหวั่นสะพรึงกลัวอย่างมากด้วยเช่นกัน³³ ด้วยเหตุนี้ ในวรรณกรรมกอธิคจึงจำเป็นต้องกำหนดให้ชนบัตว์ละครที่มีเรื่อนร่างแบบเป็นมนุษย์ปกติธรรมดาและมีบุคลิกลักษณะพฤติกรรมที่ดูคุ้นเคยตั้งงามอยู่ในกรอบจารีตศีลธรรมของสังคม โดยมากมักเป็นตัวละครชายชนชั้นกลางผู้มีเหตุมีผลมีองค์ความรู้ในศาสตร์แขนงต่างๆ หรือตัวละครสตรีผิวขาวผู้ ดำเนินชีวิตอยู่ในกรอบจารีตและหลักเกณฑ์ศีลธรรมของสังคมอย่างเคร่งครัด ตัวละครกลุ่มที่ถูกขึ้น นี้จัดการกับตัวละครเหนือธรรมชาติ ในแง่นี้ ชนบัตว์ละครเอกผู้เป็นมนุษย์ธรรมดาในวรรณกรรม

³³ Ibid., p. 33.

กอธิกจึงเป็นภาพแทนของวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมที่พยายามจัดการกดทับความเป็นอื่นไว้
ได้กรอบ แล้วสถาปนาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมขึ้นมาใหม่อีกครั้งนั่นเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

รูปแบบวรรณกรรมกอธิกของจินตวีร์ วิวัธน์ และพงศกร จินดาวัฒนะ

ในผลงานชื่อ *Discourse in the Novel* มิคาเอล บัคติน (Mikhail Bakhtin) กล่าวว่า ภาษา มีลักษณะเป็นบทสนทนาต่อเนื่องจากสิ่งที่มาก่อน ภาษาประกอบไปด้วยหลายเสียงคือเสียงของตนเองและเสียงของผู้อื่นในอดีต เสียงของผู้อื่นดำรงอยู่ในภาษาพูดของปัจเจก ดำรงอยู่แม้เพียงใน คำๆเดียว เช่นเดียวกันในภาษาพูดของตัวละครในนวนิยายก็มีเสียงของผู้อื่นในอดีตดำรงอยู่¹ เนื่องจากนวนิยายเป็นตัวบทที่มีเสียงจากตัวบทในอดีตดำรงอยู่ ดังนั้นในการศึกษางานวรรณกรรมก็พึง ควรเริ่มศึกษาจากภูมิหลังของนักเขียนเสียก่อน ผู้วิจัยจะกล่าวถึงภูมิหลังนักเขียนจินตวีร์และ พงศกร เพื่อสืบหาร่องรอยสันนิษฐานถึงอิทธิพลเสียงของผู้อื่นที่เข้ามาอยู่ในตัวบทวรรณกรรมของ นักเขียนทั้งสองท่าน แล้วจากนั้นจึงจะค่อยกล่าวถึงเค้าอิทธิพลเสียงผู้อื่นที่มาปรากฏในโครงเรื่อง ฉาก ตัวละคร ฯลฯ และพร้อมกันนั้นก็วิเคราะห์ถึงการปรับใช้เค้าอิทธิพลในงานเขียนของนักเขียน ทั้งสองท่าน

3.1 ภูมิหลังนักเขียน

3.1.1 นักเขียนจินตวีร์ วิวัธน์

จินตวีร์ วิวัธน์ เป็นนามปากกาของนักเขียนหญิงนามจินตนา ปิ่นเฉลียว จินตนาเป็นบุตริ คนสุดท้องของนายวิวัธน์กับนางพวง ปิ่นเฉลียว มีพี่สาวคนโตชื่อมาลัย ส่วนพี่ชายมีสองคนคือ ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว และ วาทิน ปิ่นเฉลียว (ผู้ให้กำเนิดนิตยสารต่วยตูน) จินตนาเติบโตขึ้นใน ท่ามกลางสภาพแวดล้อมครอบครัวนักอ่านนักเขียนหนังสือ จินตนาได้เคยกล่าวให้สัมภาษณ์ถึง ครอบครัวของเธอไว้ในนิตยสารถนนหนังสือว่า

ที่บ้านมีหนังสือเยอะแยะ พ่อเป็นนักอ่าน นักกลอน ท่านเขียนบทละครร้องได้ นักแปลแปลงาน อย่างท่านก็อ่านกันในหมู่พวกท่าน ไม่ได้เผยแพร่ที่ไหน ท่านชอบเรื่องลึกลับตื่นเต้น แม่ชอบฟัง บทกวี วรรณคดีไทยนี้ชอบมาก แม่นะอ่านไม่ค่อยออกหรอก เป็นคนโบราณ พ่อก็มีหน้าที่อ่าน

¹ Graham Allen, *Intertextuality* (London : Routledge, 2000), p.23.

ให้แม่ฟัง ท่านอ่านดังๆ ลูกสามคนนั่งตาแป๋ว คอยจำใส่หัว พี่น้องสามคนเลยชอบเรื่องลึกลับ
เหมือนกัน²

จากคำสัมภาษณ์ของจินตนาในช่วงต้นนำเสนอให้เห็นถึงการที่จินตนาเป็นหญิงผู้มีความสนใจใน
วรรณกรรมแนวกอธิค และมีคลังความข้อมูลงานเขียนแนวกอธิคอยู่บ้างไม่มากก็น้อยจากการฟัง
เรื่องราวในหนังสือที่พ่ออ่าน

อย่างไรก็ดี แม้ว่าจินตนาจะสนใจวรรณกรรมกอธิค แต่ช่วงแรกเธอทดลองเริ่มต้นงานเขียน
จากประเภทกลอนกาพย์ก่อน และลองส่งผลงานของตนเองไปยังนิตยสารต่างๆ ซึ่งได้รับการตอบ
รับตีพิมพ์ และนั่นจุดประกายให้จินตนาก้าวเข้าสู่วงการนักเขียนนักประพันธ์กาพย์กลอนอย่างเต็ม
ตัว จินตนาสร้างสรรค์บทกลอนดีๆ โด่งดังสังคมไทยมากมาย และในช่วงเวลาที่จินตนาก้าวสู่
ความสำเร็จด้านบทประพันธ์นั่นเอง จินตนา ก็หันเปลี่ยนแนวการเขียนของตนเองอีกครั้ง เธอเริ่มหัน
มาสร้างสรรค์นวนิยายแนวกอธิคภายใต้นามปากกาว่า “จินตวีร์ วิวัธน์” การที่จินตนาเริ่มเขียน
นวนิยายแนวกอธิคนั้น อาจจะเป็นเพราะความต้องการหวนกลับมาหาแนวที่เธอเคยชอบมา
ตั้งแต่สมัยเด็ก และอาจประกอบกับการศึกษาในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำให้
เธอมีโอกาสได้อ่านเข้าถึงคลังความรู้วรรณกรรมกอธิคตะวันตกที่เข้ามาแพร่หลายโด่งดังมากใน
สังคมไทย เช่น นวนิยายกอธิคเรื่อง *She* ของเซอร์ ไรเดอร์ แฮกการ์ด (Rider Haggard) แพร่หลาย
ในช่วงปี พ.ศ. 2504³ และเรื่อง *Jane Eyre* ของชาร์ลอตต์ บรองเต (Charlotte Bronte) แพร่หลาย
ในช่วงปี พ.ศ. 2478 เป็นต้น

จินตนาสร้างสรรค์วรรณกรรมแนวกอธิคไว้มากมายที่ตีพิมพ์รวมเล่มมีจำนวนมากถึง 36
เรื่อง ซึ่งผู้วิจัยได้เคยกล่าวไว้แล้วมีเรื่องอะไรบ้างในบทที่หนึ่ง นอกจากนั้น ยังมีที่ตีพิมพ์ลงใน
นิตยสารรายเดือนอื่นๆ ไม่ได้รวมเล่มอีกสี่เรื่อง เช่น เรื่อง *จักราพยาบาล เขี้ยวอมบาด ภาวังค์* และ
สุสานเสน่ห์ จินตนาสร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมแนวกอธิคโดยตลอดชีวิตที่เหลือของเธอ ควบคู่
ไปกับการทำงานเป็นบรรณาธิการเพื่อนำเสนอเรื่องราวลึกลับอิงไสยศาสตร์และวิทยาศาสตร์ลงใน
นิตยสารต่วนต่วนพิเศษของพี่ชาย การทำงานนำเสนอเรื่องราวลึกลับลงในนิตยสารทำให้จินตนาต้อง

² จินตวีร์ วิวัธน์ ราชินีนักเขียนผีแห่งสยามประเทศ [ออนไลน์], 1 เมษายน 2553. แหล่งที่มา: www.mattha.ob.tc/นักเขียน-จินตวีร์-วิวัธน์.htm

³ สุพรรณิ วราทร, “ประวัตินวนิยายไทยตั้งแต่ปลายรัชกาลที่5ถึงสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475,” (ปริญญา
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 122.

ค้นคว้าความรู้ทางด้านเรื่องลึกลับผีอำนาจเหนือธรรมชาติอยู่ตลอดเวลา จินตนาเล่าว่า “เธอได้ค้นประวัติเคานท์แดรกคูล่า มนุษย์หมาป่า แฟรงก์เกนสไตน์มาอ่านและนำลงนิตยสารมากมาย”⁴ ซึ่งข้อมูลที่เธอหามาครั้งนี้เอื้ออำนวยต่อการสร้างสรรค์งานเขียนแนวอภินิหารของเธออย่างมาก งานเขียนของจินตนาจึงมีความหลากหลายโดดเด่นน่าสนใจอย่างมาก จินตนาถึงแก่กรรมลงเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2531 กระทั่งในวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2531 เธอก็เสียชีวิตอย่างสงบด้วยวัยเพียง 46 ปี ถือเป็นกาสรุณเสียชีวิตครั้งยิ่งใหญ่ของวงการนิยายสยองขวัญ เพราะนับแต่นั้นเป็นต้นมาก็เรียกได้ว่ายังไม่มีนักเขียนหญิงคนใดสามารถก้าวขึ้นมาแทนที่ตำแหน่งราชินีนิยายสยองขวัญผู้นี้ได้อีกเลยแม้แต่คนเดียว⁵

3.1.2 นักเขียนพงศกร จินดาวัฒนะ

พงศกร จินดาวัฒนะ เป็นนักเขียนที่ชอบอ่านหนังสือมากมาตั้งแต่เด็ก พงศกรเล่าถึงชีวิตสมัยเด็กว่า “ผมชอบอ่านหนังสือมากครับ และเมื่ออ่านมากถึงจุดหนึ่งก็เริ่มรู้สึกอยากเขียนสร้างสรรค์ผลงานดี ๆ อย่างไม่ได้อ่านไป”⁶ พงศกรเริ่มสร้างสรรค์งานเขียนเล็กๆ ส่งไปนิตยสารหลายฉบับ เช่น สตรีสาร สวิตา ฯลฯ ซึ่งก็มีทั้งเรื่องที่ได้ลงบ้าง ไม่ได้ลงบ้างปะปนกันไป นอกจากนี้ พงศกรยังได้ทดลองทำนิตยสารชื่อละแวกบ้านกับกลุ่มเพื่อนในซอยบ้านอีกด้วย พงศกรเป็นบรรณาธิการทำนิตยสารละแวกบ้านถึง 24 เล่มด้วยกัน แล้วจากนั้นพงศกรก็เริ่มเว้นช่วงห่างจากแวดวงงานวรรณกรรมไป พงศกรหันไปทุ่มเทให้กับการศึกษามากขึ้น พงศกรเล่าถึงช่วงชีวิตขณะศึกษาชั้นมัธยมปลายว่า “ช่วงนั้นเป็นช่วงที่ผมอยากเรียนอยู่สองอย่างครับ คือผมสนใจวิชาโบราณคดีมาก ผมชอบประวัติศาสตร์เรื่องราวในอดีต ขณะเดียวกันผมก็อยากเรียนหมอด้วย แล้วผมก็เริ่มคิดว่าถ้าเป็นหมอก็สามารถศึกษาด้านโบราณคดีต่อไปได้ ผมสามารถเป็นสองอย่างได้พร้อมกัน”⁷ และด้วยเหตุนี้เองพงศกรจึงตัดสินใจเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และต่อมาก็ไปศึกษาต่อเจาะลึกในด้านสาขาเวชศาสตร์ครอบครัว ที่เพนซิลวาเนีย (Pennsylvania) ภายหลังจากสำเร็จการศึกษาได้กลับมาทำงานเป็นนายแพทย์สาขาเวชศาสตร์ครอบครัวประจำโรงพยาบาลราชบุรี

⁴ จินตวีร์ วิวัธน์ ราชินีนักเขียนผีแห่งสยามประเทศ [ออนไลน์], 1 เมษายน 2553. แหล่งที่มา: www.mattha.ob.tc/นักเขียน-จินตวีร์-วิวัธน์.htm

⁵ เรื่องเดียวกัน.

⁶ สัมภาษณ์ พงศกร จินดาวัฒนะ, 27 มกราคม 2552.

⁷ เรื่องเดียวกัน.

ในช่วงขณะที่ทำงานประจำโรงพยาบาลราชบุรีนี้เองที่พงศกรได้มีโอกาสหวนกลับมาหา งานเขียนอีกครั้ง พงศกรเริ่มลงมือเขียนนวนิยายเรื่อง *เบ็องบรรพพิที่จบสำเร็จสมบูรณ์* เมื่อปี พ.ศ. 2544 แล้วได้ทดลองส่งประกวดนวนิยายขนาดสั้นและได้รับรางวัลชมเชยของมูลนิธิสุภาวดี เทวกุล ที่ทางนิตยสารสกุลไทยเป็นผู้จัดขึ้น ความสำเร็จของนวนิยายเรื่องนี้เปิดโอกาสให้พงศกรได้เข้าสู่ ถิ่นนักเขียนอย่างเต็มตัว พงศกรเขียนนวนิยายส่งให้กับนิตยสารสกุลไทย เรื่องที่เขียนส่วนใหญ่จะเป็นแนวกอธิก พงศกรกล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เลือกเขียนแนวนี้ว่า “ผมเลือกเขียนนวนิยายกอธิก เพราะว่าผมชอบอ่านเรื่องแนวนี้ นักเขียนที่ผมชอบมากที่สุดก็คือ จินตวีร์ วิวัธน์ ผมอ่านนวนิยาย ทุกเรื่องของคุณจินตวีร์ เก็บสะสมทุกเรื่อง และเมื่อคุณจินตวีร์เสียชีวิตลงก็ไม่มีนวนิยายแนวนี้ ออกมาอีก”⁸ เนื่องจากความชอบเป็นทุนเดิมประกอบกับไม่มีนักเขียนรุ่นใหม่สืบทอดนวนิยายของคุณจินตวีร์ พงศกรจึงตัดสินใจเลือกเขียนวรรณกรรมแนวกอธิก นวนิยายกอธิกของพงศกรมีความ โด่งดังแพร่หลายในสังคมไทยสมัยปัจจุบันอย่างมาก หลายเรื่องถูกนำมาไปทำเป็นบทละคร โทรทัศน์ อย่างเช่น *เรื่องสาปภูษา สร้อยแสงจันทร์* เป็นต้น นอกจากนั้น พงศกรยังได้สร้างสรรค์งาน เขียนแนวอื่นไว้ด้วยเช่นกัน เช่น *เรื่องสาวหลงยุค* ที่เป็นแนวย้อนอดีตกาลเวลา (time travel) *เรื่อง ลิขิตชีวิต* ที่เป็นแนวเกี่ยวกับวงการแพทย์เรื่องกรรมกรณียฆาต เป็นต้น

3.2 รูปแบบวรรณกรรมกอธิกของจินตวีร์และพงศกร

3.2.1 เนื้อเรื่อง

3.2.1.1 *อมฤตาลัย* : จาก *she* สู่อมฤตาลัย

นวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* ความโดดเด่นของวรรณกรรมกอธิกเรื่อง *อมฤตาลัย* อยู่ที่การ กำหนดสร้างตัวละครหญิงพิททูดีให้มีมิติที่ซับซ้อน มีบุคลิกลักษณะความเป็นหญิงสาวอายุพันปี ที่สามารถดำรงคงความสวยสาวไว้ได้ พิททูดีเป็นสาวสวยทรงเสน่ห์ที่ชายทุกเพศทุกวัยล้วนตก หลุมรักปรารถนาอย่างไม่อาจหักห้ามใจตนเองได้ ความทรงเสน่ห์ที่เชิญชวนให้ชายทุกคนต้อง หลงใหลนี้เองที่ทำให้พิททูดีเป็นหญิงที่ดูน่ากลัวไปด้วยในขณะเดียวกัน ภาพลักษณ์ความเป็น หญิงอมตะที่สวยสาวและน่ากลัวในเวลาเดียวกันลักษณะนี้คล้ายคลึงกับภาพลักษณ์ความทรง เสน่ห์ของเทวีในวรรณกรรมเรื่อง *She* ของเซอร์ เฮนรี ไรเดอร์ แฮกการ์ด (Sir Henry Rider Haggard) อย่างมาก ความคล้ายคลึงระหว่างเทวีกับพิททูดียิ่งชัดเจนมากขึ้นไปอีกเมื่อเราพบว่า

⁸ เรื่องเดียวกัน.

หญิงทั้งสองต่างก็มีบทบาทสถานะสูงส่งเป็นราชินี โดยฟินทูดี้เป็นราชินีเมืองอมฤตาลัย ขณะที่เทวีเป็นราชินีแห่งนครชนเผ่าในทวีปแอฟริกา ราชินีทั้งสองต่างก็รอคอยชายหนุ่มคนรักในอดีตชาติที่จะกลับมาพบกับตัวเธอเช่นเดียวกัน ความคล้ายคลึงในเชิงการสร้างภาพลักษณ์ตัวละครและโครงเรื่องปมการรอคอยชายคนรักในอดีตชาติลักษณะนี้ทำให้อาจสันนิษฐานได้ถึงการที่นวนิยายเรื่องอมฤตาลัยของจินตวีร์ได้รับอิทธิพลจากนวนิยายเรื่องShe ของแฮกการ์ด ประเด็นสันนิษฐานเรื่องการรับอิทธิพลยิ่งชัดเจนมากขึ้นหลังจากที่ตัดเทพอดีตคนรักฟินทูดี้ปรากฏตัวในภาพชายหนุ่มรูปงามหล่อเหลาเคียงข้างไปกับไวซูร์ยชายหนุ่มหน้าตาธรรมดาไม่น่าสนใจ แต่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ในทำนองเดียวกัน ลีโอ (Leo) อดีตคนรักของเทวีก็มีใบหน้าหล่อเหลาปรากฏตัวเคียงคู่กับฮอลลี (Holly) ชายหนุ่มหน้าตาแต่ที่มีความชาญฉลาด อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในเชิงโครงเรื่องราชินีหญิงอมตะรอคอยชายคนรักจะมีความคล้ายคลึงกัน แต่กระนั้นนวนิยายกอธิกอมฤตาลัยของจินตวีร์ก็มีส่วนต่างออกไปทั้งในแง่การชูประเด็นเรื่องการรื้อฟื้นอาณาจักรขอมอมฤตาลัยเข้ามาเป็นโครงเรื่องสำคัญที่เคียงคู่กันไปกับเรื่องความรักด้วย ในแง่นี้จึงกล่าวสรุปได้ว่างานเขียนของจินตวีร์เป็นงานเขียนที่ได้รับอิทธิพลโครงเรื่องจากเรื่อง She และพร้อมกันนั้นจินตวีร์ก็ได้เสริมโครงเรื่องการรื้อฟื้นเมืองอมฤตาลัยเข้าไปด้วย นอกจากนี้ จินตวีร์ยังได้ปรับเปลี่ยนรายละเอียดส่วนอื่นอีกมากมาย ซึ่งผู้วิจัยจะวิเคราะห์กล่าวไว้ในหัวข้อถัดไป

3.2.1.2 บ้านศิลาทราย : จากตัวละครหญิงใน Jane Eyre สู่อ่านศิลาทราย

กล่าวได้ว่า Jane Eyre ของชาร์ลอตต์ บรองเต เป็นวรรณกรรมกอธิกที่โด่งดังแพร่หลายส่งอิทธิพลให้กับงานเขียนแนวกอธิกไทยยุคเริ่มแรกหลายเรื่องรวมถึงเรื่องบ้านศิลาทรายด้วยเช่นกัน หากพิจารณาในเชิงโครงเรื่องชีวิตนางเอกเจนในเรื่อง Jane Eyre ได้ถูกมิชิสรีด (Reed) บ้าผู้เป็นเจ้าของบ้านส่งตัวเธอเข้าไปเติบโตในโรงเรียนประจำ ในทำนองเดียวกัน เจ้าอินทราวสีในนวนิยายเรื่องบ้านศิลาทรายก็ได้ถูกเจ้าอินทวงศ์ผู้เป็นบิดาส่งตัวไปอยู่ในโรงเรียนประจำคอนเวนต์ที่ป็นังเป็นระยะเวลายาวนานหลายปี ชีวิตของเจนและเจ้าอินทราวสียิ่งคล้ายคลึงกันมากขึ้นไปอีกหลังจากที่ทั้งสองสำเร็จการศึกษา ทั้งเจนและเจ้าอินทราวสีล้วนได้เดินทางเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในคุกหาสน์ใหญ่โต โดยบรองเตกำหนดให้เจนเดินทางไปเป็นครูสอนหนังสือในคุกหาสน์หลังใหญ่โตภายใต้การควบคุมของมิสเตอร์โรเชสเตอร์ ส่วนจินตวีร์ปรับไปกำหนดให้เจ้าอินทราวสีเดินทางกลับไปสู่คุกหาสน์บ้านศิลาทรายที่เขาจากมาแต่เด็ก ขณะที่พำนักอยู่ที่คุกหาสน์หลังใหญ่โตบ้านศิลาทราย เจ้าอินทราวสีได้พบเห็นหญิงลึกลับ เจ้าอินทราวสีพยายามค้นคลี่คลายความลับจนพบว่าแท้ที่จริงหญิงลึกลับก็คือเจ้าแก้วรังสีมารดาของเธอเองที่พ่อแอบปกปิดซุกซ่อนไว้ในห้องหอคอย ปมปริศนา

สำคัญของเรื่องบ้านศิลาทรายที่อยู่ที่บ้านชุกซ่อนหญิงภรรยาของตนเองไว้ในห้องชั้นบนของบ้านนี้คล้ายคลึงกับปมปริศนาหลักสำคัญของนวนิยายเรื่อง *Jane Eyre* อยู่ที่ตัวละครหญิง เบอร์ธาผู้ถูกสามีมีสเตอร์โรเซสเตอร์ชุกซ่อนคุมขังไว้ในห้องใต้หลังคา ความคล้ายคลึงระหว่างเจ้าแก้วรังสีกับเบอร์ธาไม่ได้อยู่เพียงแค่วิถีชีวิตที่ถูกสามีคุมขังไว้ในบ้านเท่านั้น หากยังอยู่ตรงที่การที่พวกเขาถูกขังคุกคามทำร้ายอำนาจทำร้ายสามีของตนเองอีกด้วย ทั้งเจ้าแก้วรังสีและเบอร์ธาในภาพลักษณ์หญิงซึ่งมีเรือนร่างแข็งแรงได้ลุกขึ้นทำพฤติกรรมบีบบังคับสามีของตนเอง ความคล้ายคลึงกันในส่วนโครงเรื่องชีวิตของเจ้าอินทราวสีกับเจนและเบอร์ธากับเจ้าแก้วรังสีตั้งที่กล่าวมาทำให้สรุปได้ถึงการที่ตัวละครหญิงในเรื่อง *บ้านศิลาทราย* ได้รับเค้าโครงอิทธิพลจากตัวละครหญิงในเรื่อง *Jane Eyre* อย่างไรก็ดี เรื่องราว *บ้านศิลาทราย* ไม่ได้ดำเนินตามเรื่อง *Jane Eyre* ไปเสียทั้งหมด จินตวิริได้ปรับแต่งทั้งในส่วนการกำหนดให้เรื่องราวเหตุการณ์เกิดขึ้นภายในบ้านของเจ้าอินทราวสีเอง ทั้งยังปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างชายเจ้าบ้านกับตัวเจ้าอินทราวสีให้มีลักษณะเป็นพ่อกับลูกอีกด้วย ตลอดจนยังกำหนดให้จุฑาภรรยาหนุ่มนักหนังสือพิมพ์เป็นตัวเอกชายที่เข้ามาอาศัยอยู่ในบ้าน มาคอยช่วยคลี่คลายความลับในบ้านร่วมกับเจ้าอินทราวสีอีกด้วย ในแง่มุมที่กล่าวมาจึงสรุปได้ถึงการที่จินตวิริรับอิทธิพลโครงเรื่องวรรณกรรมกอธิค *Jane Eyre* ของ ตะวันตกมา แล้วพร้อมกันนั้นก็ได้เสริมแต่งปรับเปลี่ยนบางส่วนของให้มีลักษณะความแปลกใหม่ มีความน่าสนใจ เป็นเรื่องราวในแบบฉบับของจินตวิริเองมากยิ่งขึ้น

3.2.1.3 ม่อนมนต์ดำ : แม่ดหมอผีในวรรณกรรมไทย

ในนวนิยายเรื่อง *ม่อนมนต์ดำ* ตัวละครที่มีบทบาทโดดเด่นสำคัญมากก็คือเจ้าย่าทวดแม่ดหมอผีชราบรรพบุรุษมีอายุตั้งแต่สมัยราชวงศ์ปู่เจ้าลาวจก เธอมีพลังอำนาจใช้ไสยศาสตร์ความเป็นผู้มีพลังไสยศาสตร์ทำให้เธอได้รับความเคารพยำเกรงทรงอิทธิพลอำนาจเหนือผู้คนในชุมชนสังคมหมู่บ้านเวียงมนต์ ลักษณะของหญิงผู้ใช้ไสยศาสตร์ที่ทรงอิทธิพลเหนือชุมชนหมู่บ้านแบบเจ้าย่าทวดคนนี้เป็นสิ่งที่ปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปในสังคมชุมชนดั้งเดิมแถบภูมิภาคอุษาคเนย์ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย⁹ ในแง่นี้ จึงสันนิษฐานได้ถึงการที่จินตวิริได้หยิบเอาอนุภาคเรื่องราวของผู้หญิงกับไสยศาสตร์ของสังคมชุมชนดั้งเดิมมาใช้ในการสรรสร้างตัวละครเจ้าย่าทวดในนวนิยาย *ม่อนมนต์ดำ* ของตน และพร้อมกันนั้นก็เสริมแต่งโครงเรื่องราวจนน่าสนใจสยงขวัญมากยิ่งขึ้นด้วยการกำหนดให้แม่ดเจ้าย่าทวดบงการให้แมนสุรก่อคดีฆาตกรรมลึกลับบริเวณ

⁹ ปราวณี วงษ์เทศ, “เพศกับความเป็นจริงในอุษาคเนย์,” เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการอุษาคเนย์ศึกษา ครั้งที่ 4 ประจำปี 2550.

ปลายเนินแผ่นดินเป็นที่ตั้งของบ้านม่อนมนต์ตรา อุณากรรณผู้หมวดสาวจึงปลอมตัวเป็นลูกพี่ลูกน้องที่กลับจากอังกฤษเข้าไปพักอาศัยในม่อน จากการสืบเสาะร่องรอยคำบอกเล่าต่างๆ ก็พบว่า แท้ที่จริงแมนสุรผู้เป็นเจ้าของม่อนถูกอำนาจไสยเวทย์ของผีแม่ย่าทวดควบคุม แมนสุรผู้ตกเป็นทาสจึงต้องทำหน้าที่ออกล่าเหยื่อมนุษย์ผู้หญิงจำนวนถึงเจ็ดคนด้วยกัน แล้วนำเลือดของหญิงเหล่านั้นมาให้ผีแม่ย่าทวดซึ่งนอนอยู่ในโลงศพเต็ม ส่วนคนอื่นในบ้านรวมถึงมนไทที่เป็นพี่ชายใหญ่ก็โดนมนต์สะกดของผีแม่ย่าทวดครอบงำไว้ทำให้หลับลึกไม่รู้เรื่องราวไม่สามารถระงับขัดขวางเหตุร้ายได้ อุณากรรณและพ.ต.ต.อุกฤษฏ์ผู้เป็นพี่ชายจึงร่วมมือกันกำจัดผีแม่ย่าทวดกับแมนสุรในตอนท้ายเรื่องและก็สามารถทำได้สำเร็จ จากนั้นอุณากรรณก็ครองรักกับมนไท

3.2.1.4 สร้อยแสงจันทร์ : จากนกจโกระในนิทานสันสกฤตสู่อุณาสร้อยแสงจันทร์

ในวรรณกรรมเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* นกจโกระถือเป็นตัวละครเหนือธรรมชาติที่มีบทบาทความโดดเด่นสำคัญของเรื่อง และหากเราลองย้อนกลับไปค้นดูในนิทาน *ปักษีปรกณัม* จะพบเห็นนกในป่าหินพานต์ที่มีชื่อว่าจโกระอยู่ด้วยเช่นกัน นกจโกระของพงศกรกับในนิทานสันสกฤตไม่เพียงพ้องกันแต่ชื่อเท่านั้น หากยังคล้ายคลึงกันในเชิงภาพลักษณ์อีกด้วย กล่าวคือ นกจโกระในนิทาน *ปักษีปรกณัม* เป็นนกที่มีลำตัวสีเงินยวง ขนาดลำตัวเล็กประมาณเท่านกกระจาบหรือนกกระจอก ชอบอาบแสงจันทร์ ต้มกินแสงจันทร์เป็นอาหาร¹⁰ ในทำนองเดียวกัน นกจโกระในเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* ก็มีลำตัวสีเงินและอาบแสงจันทร์ด้วยเช่นกัน ขณะที่ส่วนขนาดนั้นมีความใหญ่กว่าขนาดนกนางนวล นอกจากนั้น พงศกรยังได้ปรับให้นกจโกระในวรรณกรรม *สร้อยแสงจันทร์* จากที่ใช้ชีวิตอยู่อย่างอิสระเป็นนายตนเองในป่าหินพานต์ไปสู่การเป็นเลี้ยงรับใช้ของฤาษีโคตมในเทวาลัยซึ่งอยู่ติดกับหมู่บ้านชาวภูยกอีกด้วย จากที่กล่าวมาทำให้สังเกตเห็นถึงการที่พงศกรได้รับเอาเฉพาะอิทธิพลอนุภาคตัวละครนกจโกระในนิทานสันสกฤตมา แล้วจากนั้นก็สร้างสรรค์ปรุงแต่งเรื่องราวของนกจโกระไปในแนวทางแบบฉบับของตนเอง ไปในแนวทางที่มีปฏิสัมพันธ์กับชนเชื้อชาติภูยก ซึ่งเป็นกลุ่มชนชาติที่พงศกรได้เคยเข้าไปออกค่ายใช้ชีวิตเรียนรู้วัฒนธรรมอยู่ร่วมด้วย¹¹ ในแง่มุมนี้จึงกล่าวได้ว่าพงศกรได้รับเอาอิทธิพลทั้งจากนิทาน *ปักษีปรกณัม* และประสบการณ์จริงมาใช้ในการสร้างสรรค์วรรณกรรมเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์*

¹⁰ Monier – Williams, *A Sanskrit – English Dictionary* (Delhi: Motilal Banarsidass, 1999.), p. 385.

¹¹ สัมภาษณ์ พงศกร จินดาวัฒน์, 27 มกราคม 2552.

3.2.1.5 กลิ่นการเวก : ฆีท่านชายอายุคานท์แตรกคูล่าในสังคคไทย

นวนิยายเรื่องกลิ่นการเวก พงศกรได้สร้างฆีท่านชายอายุให้มึมีผิวขาวซีด ปากแดง และมีเขี้ยวเฝดที่ริมฝีปาก ส่วนเรื่อนร่างนั้นผอมบางสวมชุดเสื้อคลุมสีด่า ภาพลักษณะของฆีท่านชายอายุดั่งกล่าวนี้คล้ายคลึงกับฆีท่านคานท์แตรกคูล่าอย่างมาก และไม่เพียงเฉพาะแค่เรื่อนร่างเท่านั้น หากพินิจดูเชิงโครงเรื่องจะพบว่ากลิ่นการเวกที่เป็นเรื่องของฆีท่านชายอายุเก็บตัวใช้ชีวิตโดดเดี่ยวอยู่มากในวังหลังใหญ่โตเก่าแก่ แล้วต่อมาอาหมงก็เดินทางเข้ามาทำงานแบบกินนอนอยู่ในวังด้วยนั้นไม่ได้แตกต่างจากเรื่อง *Dracula* ของสโตเกอร์ที่ฆีท่านคานท์เก็บตัวอยู่ในปราสาทสไตล็กอทิกหลังใหญ่โต แล้วใจนาธานก็เดินทางเข้ามาทำงานเป็นทนายให้กับท่านคานท์ ภายในปราสาท ความคล้ายคลึงกันทั้งในเชิงโครงเรื่องและเรื่อนร่างนี้ทำให้อาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรมเรื่องกลิ่นการเวกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนตัวละครฆีท่านชายอายุได้รับอิทธิพลต้นแบบจากวรรณกรรมเรื่อง *Dracula* อย่างไรก็ดี พงศกรไม่ได้ดำเนินตามเค้าเรื่องราวคานท์แตรกคูล่าโดยตลอด พงศกรไม่ได้ดำเนินตามสโตเกอร์ในแง่ให้คานท์แตรกคูล่าเดินทางออกจากปราสาทของตนเองไปพบมีนาหญิงคนรักในอดีตชาติ หากแต่พงศกรได้รับเปลี่ยนให้ฆีท่านชายอายุเก็บตัวอยู่แต่เฉพาะในปราสาทของตนเองอย่างชนิดที่ไม่เคยออกไปข้างนอกเลย เรื่องราวเหตุการณ์ฆาตกรรมความตายของหญิงคนแล้วคนเล่าในเรื่องล้นเกิดขึ้นเนื่องจากตัวละครมนุษย์ธรรมดาที่เดินทางเข้ามาในพื้นที่ปราสาทของฆีท่านชายอายุเอง นอกจากนั้น พงศกรยังได้นำเอาอนุภาคเรื่องต้นไม้ที่มีชีวิตจิตใจสามารถเคลื่อนไหวกลืนกินฆ่าคนได้จากวรรณกรรมเรื่อง *Little Shop of Horror* มาผสมผสาน¹² ในการทำให้เรื่องราวดูน่าสะพรึงกลัวมีความน่าสนใจเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้นด้วย

3.2.1.6 สาปภูเขา : จากผ้าทองในพิพิธภัณฑส์สุวรรณกรรมเรื่องสาปภูเขา

สำหรับนวนิยายเรื่องสาปภูษานั้น พงศกรได้บอกเล่าขณะให้สัมภาษณ์ไว้อย่างชัดเจนว่า “มีอิทธิพลมาจากประสพการณ์จริงขณะเดินชมพิพิธภัณฑส์แล้วได้พบเห็นผ้าทองโบราณผืนหนึ่งสวยงามมาก”¹³ ความสวยงามของผืนผ้าทองโบราณเป็นแรงบันดาลใจให้พงศกรค้นข้อมูลเกี่ยวกับผ้าโบราณ จนนำไปสู่การเกิดขึ้นโครงเรื่องหลักซึ่งก็คือเรื่องผ้าโบราณกับผี แล้วพร้อมกันนั้นก็ยังสามารถกำหนดให้มีโครงเรื่องย่อยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ชนเชื้อชาติลาวในสังคคเมืองไทย การ

¹² พงศกร จินดาวัฒน์. สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2552.

¹³ เรื่องเดียวกัน.

ผลงานโครงเรื่องทั้งสองเข้าด้วยกันทำให้นวนิยายเรื่อง*สาปภูษา*ดำเนินไปในแนวทางที่เป็นเรื่องราวของเจ้าสีเกิดซึ่งเป็นหญิงชาวลาวผู้เป็นเชลยสงครามในเมืองไทย หลังจากตายแล้วก็สิงสู่อยู่ในผืนผ้าตาตของโบราณ นอกจากนั้น พงศกรยังทำให้เรื่องราวดำเนินไปในทิศทางที่น่าสนใจอยู่ในกระแสสังคมของกลุ่มผู้อ่านมากขึ้นด้วยการเพิ่มเติมใส่โครงเรื่องย่อยเกี่ยวกับสัมพันธ์รักแอบเร้นหรือก็คือเรื่อง “ก๊ก” ระหว่างชายหญิงซึ่งกำลังเป็นกระแสในหมู่หนุ่มสาวชาวไทยในช่วงเวลานั้นเข้าไปอีก กล่าวคือ ผีเจ้าสีเกิดที่สิงอยู่ในผ้าได้ออกจากผ้าแล้วมาสิงใหม่พิมหญิงสาวยุคปัจจุบันจนนำไปสู่การเกิดสัมพันธ์รักแอบเร้นระหว่างใหม่พิมกับท้าววิศนรักของปรีชญา นายจ้างของตนเอง ยิ่งไปกว่านั้น พงศกรได้นำเอาการวิเคราะห์ทัศนะทางการแพทย์เกี่ยวกับเรื่องผีสิงมาผสมแทรกอยู่ในเรื่องราวอีกด้วย เรื่องราวที่ผสมผสานทั้งผีเชื้อชาติลาว ผ้าโบราณ สัมพันธ์รักแอบเร้น และยังมีเรื่องโรคอาการจิตเภทลักษณะนี้ ทำให้นวนิยายเรื่อง*สาปภูษา* เป็นนวนิยายที่มีเนื้อหาคความเป็นสมัยใหม่ น่าสนใจ มีเสน่ห์ดึงดูดถึงขนาดถูกนำไปผลิตซ้ำเป็นบทละครโทรทัศน์จนโด่งดังแพร่หลายอีกด้วย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้นจะสังเกตเห็นว่า งานเขียนของจินตวีร์นั้นมีลักษณะของการได้รับอิทธิพลจากการศึกษาการเคยได้อ่านตัวบทวรรณกรรมกอธิกของตะวันตก และประสบการณ์จากการทำงานเป็นบรรณาธิการนำเสนอข้อมูลความเร้นลับเหนือธรรมชาติให้กับนิตยสารด้วยตนเอง ขณะที่งานเขียนของพงศกรมีลักษณะของการรับอิทธิพลจากหลายทางมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นตัวบทวรรณกรรมตะวันตก วรรณกรรมตะวันออกอย่างนิทานปักษีปกรณัม จากประสบการณ์จริงในโลกชีวิตประจำวัน จากการทำงานอยู่ในแวดวงการแพทย์ ฯลฯ อย่างไรก็ตามแม้ว่างานเขียนของนักเขียนทั้งสองท่านจะได้รับอิทธิพลจากหลายๆทาง แต่ในขณะเดียวกันเราก็เห็นถึงความสามารถของนักเขียนทั้งสองท่านในการนำอิทธิพลที่ได้รับมาพัฒนาปรับแต่งสร้างสรรค์ให้มีความน่าสนใจสอดใส่เรื่องราวความรักและการที่ตัวละครหญิงพยายามคลี่คลายปมปริศนาในเรื่องตามแบบฉบับแนวทางของนักเขียนทั้งสองท่านเอง

3.2.2 ฉากบ้าน

ในด้านฉากนั้น นักเขียนไทยจินตวีร์และพงศกรได้ดำเนินการปรับเปลี่ยนฉากจากพื้นที่ในสังคมยุโรปอย่างในงานเขียนตะวันตกมาเป็นสองพื้นที่หลักๆ ของสังคมไทยนั่นก็คือ ท้องถิ่นชนบทและกรุงเทพมหานคร โดยสำหรับจินตวีร์จะนิยมใช้ฉากในท้องถิ่นชนบทห่างไกลตามริมตะเข็บชายแดนไทยติดต่อกับประเทศอื่นมากกว่า หรือถ้าหากใช้ฉากกรุงเทพฯ ก็มักเป็นแถบชานเมืองห่างจากบ้านเรือนอื่นๆ สองพื้นที่ดังกล่าวนี้มีสภาพที่รกชัฏไปด้วยป่าไม้ ต้นไม้ ตลอดจนผู้คนก็ยังคง

ดำรงชีวิตตามครรลองวิถีวัฒนธรรมความเชื่อดั้งเดิม ต่างจากสังคมเมืองไทยกระแสหลักในช่วง พุทธศักราช 2500 ที่กำลังมุ่งพัฒนาไปสู่ความเป็นสมัยใหม่ ความเจริญก้าวหน้า และความเป็น วิทยาศาสตร์ที่ใช้หลักเหตุผล ในแง่นี้ การที่จิตรวิโรจน์กำหนดให้บ้านที่มีผีมีสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติ ตั้งอยู่ในชนบทจึงแฝงนัยยะวิพากษ์พื้นที่ดังกล่าวว่า เป็นพื้นที่ที่ผู้คนยังหลงอยู่ในความเชื่อที่ไร้ เหตุผลลงมาย เป็นพื้นที่อันเป็นอื่นไปจากกระแสหลัก ในอีกแง่มุมหนึ่ง การใช้ฉากในพื้นที่ที่เป็นอื่น ลักษณะนี้เป็นเทคนิคของจิตรวิโรจน์ที่เอื้อให้สามารถนำเสนอสิ่งต่างๆ ที่ละเมิดไม่เข้ากรอบสังคม สมัยใหม่ เช่น เรื่องผี ไสยศาสตร์ สิ่งมหัศจรรย์ลึกลับเหนือธรรมชาติ ฯลฯ ให้ปรากฏออกมาได้ ส่วนตัวผู้อ่านเองซึ่งส่วนใหญ่คือกลุ่มคนกระแสหลักก็สามารถยอมรับความเป็นอื่นที่ปรากฏ ออกมา เพราะเห็นเป็นเรื่องไกลตัวไกลสังคมชีวิตประจำวันของตน

ขณะที่นักเขียนยุคปัจจุบันพงศกรนั้นต่างออกไป เขานิยมเลือกใช้ฉากพื้นที่ในใจกลาง กรุงเทพมหานครซึ่งกลุ่มคนกระแสหลักดำเนินชีวิตอยู่อย่างคุ้นเคย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง *สถาปัตยกรรม* พงศกรให้ตัวนางเอกใหม่พิมทำงานอยู่ในร้านขายผ้าย่านธุรกิจใจกลางกรุงเทพฯ อย่างเป็นทางการ ปฏิบัติประจำวัน ไม่ได้เคลื่อนย้ายเข้าไปในสถานที่อื่นใดเลย แต่กระนั้นตัวเอกก็ยังประสบกับ เหตุการณ์แปลกประหลาดผิดธรรมชาติ การปรับมาใช้ฉากพื้นที่ประจำวันในเมืองลักษณะนี้ เป็น เทคนิคการเขียนของพงศกรที่มุ่งเปิดเผยสภาพสังคมเมืองไทยในปัจจุบันว่าได้แปรเปลี่ยนไปสู่การ เป็นพื้นที่ที่มีปรากฏการณ์ความแปลกประหลาดเกิดขึ้น ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากกระแสการสร้าง อัตลักษณ์แบบปัจเจกชน (individual) ที่เน้นกระตุ้นให้แต่ละบุคคลมีการปรุงแต่งรูปลักษณ์ บุคลิก การแต่งกาย และรสนิยมอันเฉพาะตัวในแบบของตนเองหรือในแบบเฉพาะของกลุ่มตน เพื่อสร้าง ตัวตนของตนเองให้โดดเด่นแตกต่างจากคนอื่น การเกิดขึ้นของกระแสการสร้างอัตลักษณ์แบบ ปัจเจกบุคคลในสังคมเมืองไทยนี้ทำให้คนยุคปัจจุบันมีทัศนคติมองพื้นที่ที่เมืองแตกต่างไปจากยุค ของจิตรวิโรจน์ คนเมืองยุคปัจจุบันจึงเริ่มรู้สึกคุ้นชินกับภาพความต่างความแปลกประหลาดที่ปรากฏ ออกมาในเมือง และไม่ได้มองเห็นเป็นสิ่งแปลกประหลาดอีกต่อไป ทัศนคติดังกล่าวนี้เองที่ทำให้ พงศกรนักเขียนยุคปัจจุบันเลือกสร้างบ้านผีสิงซึ่งในอดีตเคยถูกมองว่าประหลาดผิดธรรมชาติมาก ไว้ในใจกลางเมืองหลวง พื้นที่ซึ่งอนุญาตให้ความแปลกแตกต่างมาปะทะสังสรรค์กัน

นอกจากการเลือกฉากทำเลที่ตั้งที่ความประหลาดความเป็นอื่นสามารถปรากฏออกมาได้ แล้ว จิตรวิโรจน์และพงศกรยังให้ความสำคัญกับการใช้เทคนิคมากมายในการสร้างฉากบ้านซึ่งโดย ธรรมชาติเป็นสถานที่ที่พวกเราทุกคนรู้จัก คุ้นเคย และรู้สึกถึงความอบอุ่นปลอดภัย ให้กลับกลายเป็นสถานที่ที่ดูแปลกประหลาดไม่คุ้นเคย จนส่งผลให้ผู้อ่านอย่างเรารู้สึกสะพรึงกลัวอย่างมาก

ในประเด็นการสร้างฉากให้ดูน่าสะพรึงกลัวนี้ผู้วิจัยจะอธิบายที่ละส่วนนับตั้งแต่รูปลักษณะรูปทรงภายในบ้าน เรื่อยไปจนถึงบริเวณภายนอกบ้านตามลำดับดังต่อไปนี้

ในส่วนที่หนึ่งการสร้างรูปลักษณะรูปทรงของบ้านนั้น จินตวีร์ใช้เทคนิคนำเอารูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกและตะวันออกซึ่งดูผิดแผกไปจากความรู้สึกคุ้นเคยของคนไทยสมัยพุทธศักราช 2500 มาผสมผสานกัน ด้วยเหตุนี้ บ้านในงานเขียนทั้งสามเล่มของจินตวีร์จึงมีลักษณะที่ลึกลับระหว่างรูปทรงแบบตะวันตกกับการตกแต่งที่เป็นแบบศิลปะตะวันออก นอกจากนั้น จินตวีร์ยังเพิ่มระดับความเป็นอื่นให้มากยิ่งขึ้นไปอีกด้วยการกำหนดให้บ้านทรงผสมดังกล่าวมีขนาดใหญ่โตมโหฬารมาก ซึ่งต่างจากบ้านของชาวบ้านทั่วไปในละแวกใกล้เคียงอย่างสิ้นเชิง ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *บ้านศิลาทราย* บรรยายฉากบ้านไว้ว่า

บ้านศิลาทรายไม่น่าจะเรียกว่าเป็นบ้านหรือกระทะ ธร น่าจะเป็นปราสาทหรือวังเจ้านายมากกว่า เรียกเป็นปราสาทหรือวังเจ้านายมากกว่า เรียกเป็นภาษาต่างดาวให้ตรงตัวที่สุดก็น่าจะเป็น SANDSTONE CHATEAU นั้นเสียเว่ย ข้ารู้สึกยังงั้นตั้งแต่แรกเห็นจริงๆ นะ มันน่าจะเป็นปราสาทท่านเคาน์อะไรสักคนหนึ่งมากกว่าจะเป็นเจ้านายทางเหนืออย่างเจ้าอินทวงศ์ ณ เมืองอินทร์คนนี้ ตัวบ้านใหญ่โตเป็นแบบปราสาทฝรั่งแท้ๆ สร้างมาเกือบศตวรรษแล้ว มีหอคอยสูงเสียดแต่ปิดตายไว้ (...) แต่ตามประตูหน้าต่างบ้านทำพิกลอยู่ว่ะ คือเลียนแบบศิลปะตะวันออก ด้วยการแกะสลักลวดลายที่ดูไม่ออกว่าลอกมาจากที่ไหนบ้างเพราะเป็นส่วนผสมผสมปนเปศิลปะหลายชาติเหลือเกิน¹⁴

ในทำนองเดียวกัน พงศกรรับเอาเทคนิคผสมผสานรูปแบบสถาปัตยกรรมอันเป็นอื่นไปจากความรู้สึกคุ้นเคยของคนไทยระหว่างตะวันตกกับตะวันออกเข้าด้วยกันสืบทอดต่อจากจินตวีร์ ซึ่ง พงศกรนิยมระบุไว้เลยว่าเป็นเรือนขนมปังขิงที่มีอายุเก่าแก่นิยมปลูกสร้างกันมากในสังคมไทยช่วงสมัยรัชกาลที่ 6 – 7 พร้อมกันนั้น พงศกรยังได้กำหนดให้เรือนไทยขนมปังขิงปลูกสร้างอยู่ท่ามกลางอาคารสมัยใหม่ ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *กลิ่นการเวก* พงศกรกำหนดให้บ้านของตัวละครพี่ท่านชายอายุเป็นวังใหญ่โตเก่าแก่ที่ตั้งชิดติดอยู่กับบ้านสมัยใหม่ขนาดกะทัดรัด ส่วนในนวนิยายเรื่อง *สาปภูษา* พงศกรบรรยายภาพฉากบ้านของคุณยายตลับไว้ว่า

บ้านของคุณยายตลับเป็นบ้านไม้สองชั้น ดูจากหลังคาปั้นหย่าและรูปทรงของตัวบ้านแล้ว โหมพิมก็พอจะบอกได้ว่าเป็นบ้านเก่าที่ปลูกขึ้นมาตั้งแต่ช่วงปลายรัชกาลที่หก ดูจากทำเลที่ตั้ง

¹⁴ จินตวีร์ วิวัฒน์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 1, หน้า 5 – 8.

แล้ว สมัยก่อนน่าจะมีบ้านลักษณะเช่นนี้ปลูกอยู่เต็มทั้งซอย หากเจ้าของเก่าคงจะทยอยขายที่ไปเพื่อสร้างตึกสูงเสียดฟ้า พอมาถึงวันนี้บ้านไม้หลังน้อยเลยกลับกลายเป็นความแปลกแยก อยู่ท่ามกลางความศิวิไลซ์รอบด้าน¹⁵

การเลือกใช้ฉากเรือนขนมปังขิงหลังใหญ่ตั้งอยู่ชิดติดกับบ้านสมัยใหม่ หรือเรือนขนมปังขิงหลังน้อยถูกโอบล้อมด้วยอาคารสูงระฟ้าในช่วงต้นนี้ นับเป็นเทคนิคการสร้างความเป็นอื่นที่ลุ่มลึกของพงศกร เป็นเทคนิคที่ทำให้บ้านเก่าแก่คุ้นเคยในอดีตกลายเป็นความแปลกปลอมที่ปรากฏอยู่ท่ามกลางสิ่งปลูกสร้างสูงใหญ่อันทันสมัยของสังคมไทยสมัยปัจจุบัน และขณะเดียวกันก็เปิดเผยถึงการหวงรำลึกโหยหาอดีตของตัวนักเขียนเอง เปิดเผยร่องรอยของสิ่งเก่าแก่คุ้นเคยในอดีตที่ยังคงดำรงอยู่ในความทรงจำของบุคคลผู้ดำรงอยู่ในช่วงเวลาปัจจุบันที่กำลังมุ่งไปสู่ความเจริญข้างหน้า ในแง่นี้ จึงเท่ากับว่าอดีตเป็นสิ่งที่ดำเนินอย่างควบคู่ไปกับปัจจุบัน ไม่ได้แยกตัดขาดออกไปจากปัจจุบันแต่ประการใด

นอกจากเรือนไทยทรงขนมปังขิงแล้ว พงศกรยังได้สร้างสถาปัตยกรรมประเภทปราสาทหิน ศิลาลงโบราณมีอายุเก่าแก่หลายทศวรรษอย่างปักชำจำลองในเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* เพื่อให้นำเสนอประเด็นเรื่องการหวงรำลึกถึงอารยธรรมความรุ่งเรืองในอดีตไว้อีกด้วย นอกจากนี้ตัวปราสาทโบราณปักชำจำลองยังน่าสนใจในแง่ที่เป็นสิ่งปลูกสร้างเพียงชิ้นเดียวของพงศกรที่มีรูปลักษณะรูปทรงสถาปัตยกรรมแบบตะวันออกล้วนๆ และตั้งอยู่อย่างโดดเดี่ยวท่ามกลางธรรมชาติป่าไม้ไกลห่างจากชุมชนหมู่บ้านของชาวส่วย การสร้างปราสาทปักชำจำลองในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นเทคนิคที่ทำให้ปราสาทศิลาลงซึ่งเป็นเครื่องแสดงถึงวัฒนธรรมความเจริญของมนุษย์กลายเป็นสิ่งแปลกประหลาดไปเมื่อเทียบกับธรรมชาติที่โอบล้อมอยู่ และแม้หากนำปักชำจำลองไปเทียบเคียงกับสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมเหมือนกันอย่างบ้านหลังคามุมจากของชาวกูย ก็ยังคงดูแปลกตาอยู่ดี ทั้งนี้ก็เพราะรูปลักษณะรูปทรงแบบปราสาทสไตล์ศิลปะตะวันออกที่มีขนาดใหญ่โตมโหฬารกว่านั่นเอง ในแง่นี้ จึงกล่าวสรุปได้ถึงการที่พงศกรใช้เทคนิคสร้างความประหลาดให้กับรูปลักษณะตัวปราสาทปักชำจำลองไว้ถึงสองชั้นด้วยกันนั่นก็คือ ความเป็นสิ่งก่อสร้างทางวัฒนธรรมที่ผิดแผกไปจากธรรมชาติที่แวดล้อม และรูปลักษณะรูปทรงทางสถาปัตยกรรมที่ผิดแผกบ้านเรือนหลังอื่นๆ ในละแวกนั้น

¹⁵ พงศกร จินดาวัฒน์, *สาปภูษา* (กรุงเทพฯ: เพื่อนดี, 2550), หน้า 265.

ในส่วนที่สองภายในบ้าน จินตวิธีรับเอาเทคนิคการสร้างสถาปัตยกรรมภายในให้ดูแปลกประหลาดไม่คุ้นเคย (unfamiliar) เพราะมีประตูกล ประตูที่ถูกใส่กุญแจปิดตาย ห้องลับ คุณ มีบริเวณที่ทรุดโทรมหักพัง ทางเดินวอกวนแบบเขาวงกต และอุโมงค์ใต้ดินซุกซ่อนอยู่ในบ้านจากวรรณกรรมกอธิคของตะวันตกมาใช้ จินตวิธียังได้เพิ่มบรรยากาศความน่าสะพรึงกลัวของบริเวณห้องและเส้นทางลับผิดธรรมดาตั้งกล่าวเหล่านี้ ด้วยกลวิธีการใช้แสงแบบสลัวๆ หรือไม่ก็ความดำมืดสนิทไร้แสง การสร้างให้มีเสียงประหลาดอย่างเสียงสวดมนต์ด้วยสำเนียงภาษาอันไม่รู้จักตั้งแว่วยาว การให้มีกลิ่นอันชวนคลื่นเหียนอย่างกลิ่นคาวเลือด กลิ่นซากศพแห้งผสมน้ำหอม กลิ่นสมุนไพรบางชนิด กลิ่นเหม็นอับ ฯลฯ ลอยคละคลุ้งอยู่ในอากาศ หรือบางครั้งก็ปรับไปใช้ความเบาบางของอากาศที่ทำให้มนุษย์รู้สึกอึดอัดแทบหายใจไม่ออก ตลอดจนสร้างให้ทางเข้าออกของบริเวณดังกล่าวมีลักษณะที่ซ่อนเร้นค้นหาได้ยากลำบาก ส่งผลให้มนุษย์ที่พลัดหลงเข้าไปรู้สึกกระวนกระวายใจกลัวถูกกักขังอยู่ภายใน นอกจากนี้ จินตวิธียังได้ใช้เทคนิคกำหนดให้พื้นที่ลับเหล่านี้ซุกซ่อนความลับอันน่าสยดสยองผิดจารีตสังคัมของคนในบ้านไว้อีกด้วย ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเป็นสถานที่ที่เจ้าบ้านซุกซ่อนศพหญิงคนรักผู้ตายไปแล้วหลายปีไว้อย่างทะนุถนอม การเป็นสถานที่ที่ผีเจ้าบ้านใช้ประกอบพิธีกรรมบูชาวิญญาณผู้ตาย เพื่อนำเลือดมาใช้ชำระรักษาความงามความเป็นอมตะของตน และการเป็นเส้นทางลับเชื่อมโยงระหว่างภายในกับภายนอกบ้านที่ตัวละครเหนือธรรมชาติใช้เข้าออกจากตัวบ้านไปยังสถานที่ต่างๆ ในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงเพื่อกระทำพฤติกรรมสยองขวัญบางประการ ในแง่นี้ อุโมงค์ลับจึงกำลังทำลายเส้นแบ่งพรมแดนระหว่างพื้นที่ภายในบ้านกับพื้นที่ภายนอกบ้าน บ้านซึ่งโดยปกติเป็นพื้นที่ปิดมีรั้วรอบขอบชิดคอยปกป้องคนในบ้านจากสิ่งต่างๆ ภายนอกบ้านจึงได้แปรเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่ที่ภายนอกสามารถล่วงละเมิดเข้าสู่ภายในบ้านได้ตลอดเวลา บ้านกลับกลายเป็นพื้นที่อันตรายซึ่งนั่นก็ส่งผลให้บ้านกลายเป็นศูนย์กลางแห่งความแปลกประหลาดน่าสะพรึงกลัวสูงสุดของเรื่องวรรณกรรมที่ปรากฏมีอุโมงค์ใต้ดินก็เช่น เรื่องบ้านศิลาทราย มีโพรงใต้ดินลึกลับซึ่งผีเจ้าแก้วรังสีใช้เข้าออกจากบ้านไปปรากฏภายในสถานที่ 3 แห่ง อันได้แก่ ม่อนผีฟ้า ผานางกู และทุ่งทับสมิงคลา จนชาวบ้านรำลือเรื่องผีสาวไปต่างๆ นานา ส่วนในเรื่องม่อนมนต์ดำ มีทางเดินลับจากช่องเสาในห้องนอนของแมนสุรที่ภูติราตรีใช้ลงไปยังห้องเก็บศพผีแม่ย่าทวด และออกต่อไปยังทุ่งหญ้าร้างปลายเนินนอกม่อนมนตรา เพื่อก่อคดีฆาตกรรมสยองขวัญทรายติดต่อกัน

“สาวสมัยทยอยออกห่างเสากลม ยกเท้าที่สวมรองเท้าผ้าใบอย่างดี ตะโครมตรงด้านล่างของเสาเต็มแรง โดยไม่กลัวเจ็บเท้า ผลที่เกิดขึ้นในบัดดลเล่นเอาเกือบตกตะลึง โดยปราศจาก шумเสียงใดๆ ทั้งสิ้น ช่องแคบล้ำคายบานประตูขนาดเล็กที่ซ่อนแนบเนียนอยู่ในเสาก็หมุนกลับซ้ำๆ เผยให้เห็นทางเข้าอันดำมืดยิ่งกว่ากันบึงโลกันตร์อยู่ตรงหน้าหล่อน

(...) หญิงสาวโหยงตัววางน้ำหนักให้เบาที่สุดลงไปตามแผ่นบันไดไม้แคบ อากาศอับที่บออย่าง ร้ายกาจ (...) พลันความคิดหนึ่งก็ผุดวาบขึ้นมาในใจ ทำให้สาวสมัยเบิกตาโต หล่อล่อนรู้แล้วว่า ภูตราตรีหนีตำรวจได้อย่างว่องไวราวกับล่องหนหายตัวได้ด้วยวิธีใด มันหลบจากถนนที่ผ่าน ชายป่าวิ่งมาที่ม่อน หรือเนินแผ่นดินเข้าสู่ทางลับที่พื้นข้างล่างนี้ แล้วหนีขึ้นสู่ห้องนอนของแมนสุร ทิพานิน ได้โดยสะดวกปลอดภัย ไม่มีสายตาคู่ใดรู้เห็น มีนาละ ตำรวจถึงไม่ได้เบาะแสร่องรอยของวายุร้ายเลยจนแล้วจนรอด ไม่ว่ามันจะฆ่าคนสำเร็จหรือไม่ก็ตาม”¹⁶

ยิ่งไปกว่านั้น จินตวิรัยยังได้ใช้เทคนิคการสร้างเหตุการณ์ผิดปกติเหนือธรรมชาติให้ปรากฏขึ้นภายใน บ้านโดยเฉพาะในช่วงยามค่ำคืน เพื่อเพิ่มระดับความน่าสะพรึงกลัวให้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย โดยมาก จินตวิรัยนิยมสร้างเหตุการณ์ประหลาดประเภทมีคนเขย่าลูกบิดประตูพยายามบุกรุกเข้าห้องนอน มี คนในบ้านเสียชีวิตเพราะเลือดหมดตัว มีการกำหนดให้วัตถุในบ้านมีลักษณะที่ลึกลับระหว่างความ ไรชีวิตไม่อาจเคลื่อนไหวได้กับความมีชีวิตที่สามารถขยับเขยื้อนเคลื่อนไหวเองได้ ฯลฯ ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* จินตวิรัยกำหนดให้ตัวละครมนุษย์อสิคราที่เข้าไปในบ้านของพินทุวดี มองเห็นเศียรพญานาคซึ่งเป็นหินสามารถ “ยึดลำคอทั้งเจ็ดออกได้ และมันกำลังเอี้ยวมาดูหล่อน พร้อมด้วยปากแบะหนาแฉะออกจากกัน หล่อนเห็นมันขยับกว้างออกที่ละน้อย...ที่ละน้อย เขี้ยว ยาวขาววับและศีรษะทั้ง ๗ ค่อยๆ ส่ายไปมาอย่างแถมซ้ำ ทว่าเขาเป็นเอาตายด้วยอาการของงูพิษ อย่างแท้จริง”¹⁷ เป็นต้น

ในทิศทางที่ปรับเปลี่ยนไปจากจินตวิรัย งานเขียนของพงศกรไม่ได้มีลักษณะการสร้างบ้าน ให้ดูผิดแผกจากความเป็นบ้านปกติด้วยเทคนิควิธีใช้กลไกทางลับมาใช้เลย ส่วนเทคนิคอื่นๆ ที่เหลือ นั้นงานเขียนของพงศกรมีทั้งลักษณะที่คล้ายคลึงและปรับเปลี่ยนรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ บาง ประการไปจากงานเขียนของจินตวิรัย โดยในส่วนการสร้างบรรยากาศความน่าสะพรึงกลัวนั้น พงศกรมุ่งใช้เทคนิคสร้างให้บ้านมีลักษณะเป็นพื้นที่เงียบสงัดเปล่าเปลี่ยวมีบริเวณร้างไม่มีใครใช้ งาน เพราะจำนวนสมาชิกภายในบ้านที่มีอยู่เพียงสองสามคน ทั้งยังไม่มีการพบหน้าพูดจากันอีก ด้วย หรือในบางเรื่องก็อาจปราศจากผู้คนเลย ตลอดจนยังมีการหวงห้ามไม่ให้บุคคลภายนอกย่าง กรายเข้ามาในบ้านอีกด้วย เทคนิคการสร้างบ้านให้เป็นพื้นที่แห่งความเปล่าเปลี่ยวที่ต่างคนต่างอยู่ นี้ดูจะมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับสภาวะครอบครัวความเป็นบ้านไทยในปัจจุบันที่มีขนาดเล็กลง อีกทั้งสมาชิกแต่ละคนยังต่างมีบทบาทหน้าที่การทำงานที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ไม่มีกิจกรรมการ

¹⁶ จินตวิรัย วิวัธน์, *ม่อนมนต์ดำ* เล่ม 2 (กรุงเทพฯ: รวมสาสน์, 2536), หน้า 237 - 242.

¹⁷ จินตวิรัย วิวัธน์, *อมฤตาลัย*, หน้า 206.

ถ่ายทอดความรู้เรื่องงานบ้านการเรือนจากแม่มาสู่ลูก ไม่มีการไปมาหาสู่ระหว่างเครือญาติ และไม่มีการติดต่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบ้านใกล้เรือนเคียงอย่างในสังคมไทยอดีตอีกต่อไปนั่นเอง พร้อมกันนั้นพงศกรก็ได้ดำเนินตามแนวทางการเขียนของจินตวีร์ใช้เทคนิคกำหนดให้ความมืดมืด แสงจันทร์ อากาศอันเริ่มเย็นลง และกลิ่นหอมเยือกเย็นของดอกไม้ที่ชวนให้ระลึกถึงความทรงจำ เรื่องผีในอดีต ทำหน้าที่ปรับเปลี่ยนฉากที่เดิมเจียบวังเวงอยู่แล้วให้ดูน่ากลัวพรั่นพรึงมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง*กลิ่นการเวก* พงศกรใช้บรรยากาศพลบค่ำและกลิ่นหอมเย็นของการเวกในวังเทวินทร์ในการทำให้อาหลมหวอนึกถึงความทรงจำวัยเด็กที่เคยถูกผีครูชีวินหลอกได้ ตื่นการเวก จนเกิดความหวาดกลัวต้องรีบเก็บข้าวของกลับออกจากวัง

“เมื่อตะวันตกดินและกลิ่นการเวกที่หอมเยือกเย็นกรุ่นมากับลมสนธยา หัสตินทร์ก็รู้ในทันทีว่า นั่นเป็นเวลาเลิกงานของเขาแล้ว และจะรีบเก็บข้าวของให้เรียบร้อยเพื่อจะเผ่นกลับบ้านโดยเร็วที่สุด ด้วยบรรยากาศของวังเทวินทร์ในยามค่ำคืนนั้นไม่ค่อยจะโศภาสักเท่าใดนัก ยิ่งเดือนที่เป็นหน้าหนาวอย่างเดือนนี้ด้วยแล้ว พระอาทิตย์จะคล้อยต่ำลงจากฟากฟ้ารวดเร็ว กว่าในเดือนอื่นๆ เวลาแค่หกโมงเย็นเลยมองดูมืดมิดเหมือนกับเป็นเวลาสองสามทุ่ม บวกกับความเจียบสดของวัง ชายหนุ่มจึงพยายามเร่งมือเก็บปากกาและดินสอที่วางระเกะระกะอยู่บนโต๊ะแข่งกับเวลา และดวงดาวที่เริ่มกระพริบวิบวาวอยู่บนฟากฟ้า”¹⁸

นอกจากนั้น พงศกรยังได้ใช้เทคนิคสร้างเหตุการณ์ประหลาดผิดปกติความเป็นบ้านให้ปรากฏขึ้นภายในบ้านอีกด้วย โดยมากมักเป็นเหตุการณ์เกี่ยวกับคนหายไปอย่างไร้ร่องรอย นาฬิกาทุกเรือนในบ้านหยุดเดิน การมีเรื่องความรุนแรงการทำร้ายร่างกาย และการพยายามฆาตกรรมญาติพี่น้องคนรู้จัก ตัวอย่างเช่น ในเรื่อง*กลิ่นการเวก* ปรากฏมีเหตุการณ์ที่พี่น้องและสามีภรรยาทำความรุนแรงต่อกัน และในเรื่อง*สาปภูษา* มีเหตุการณ์ที่หม่อมพิมผู้ถูกผีเจ้าสี่เกิดสิงพยายามฆาตกรรมปรีชญาซึ่งเป็นผู้มีพระคุณของเธอ เป็นต้น

สำหรับในส่วนที่สามภายนอกบ้าน จินตวีร์ใช้เทคนิคกำหนดสภาพภูมิประเทศที่ตั้งบ้าน รวมถึงบริเวณละแวกใกล้เคียงให้ดูผิดแผกไปจากความเป็นที่ดินปกติ เพราะมีการผสมผสานระหว่างพื้นที่ที่เป็นถนนราบเรียบฝีมือมนุษย์ ป่าไม้ ทุ่งหญ้า พื้นดิน หน้าผาตัดลึก เนินเขาเตี้ยภูเขาสูงใหญ่ และโพรงดินธรรมชาติขนาดใหญ่ที่คนเดินลอดเข้าไปได้ นอกจากนี้ จินตวีร์ยังได้มุ่งใช้เทคนิคการสร้างตำนานปรัมปราเล่าขานเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องภูตผี ปีศาจ เทพเจ้า สิ่งเหนือ

¹⁸ พงศกร จินดาร์ฒนะ, *กลิ่นการเวก* (กรุงเทพฯ: เพื่อนดี, 2549), หน้า 101.

ธรรมชาติต่างๆ ฯลฯ ที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานที่ตามธรรมชาติในบริเวณใกล้เคียงโดยรอบบ้าน ร่วมกับเทคนิคกำหนดให้เกิดเหตุการณ์คดีฆาตกรรมลึกลับของขวัญที่ยังไม่อาจคลี่คลายได้ในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อให้บรรยากาศภายนอกบ้านดูขลังและน่าสะพรึงกลัวมาก ตัวอย่างเช่น ในวรรณกรรมเรื่อง *ม่อนมนต์ดำ* จินตวีร์ได้ใช้เทคนิคการสร้างตำนานปรัมปราเรื่องผีแม่ย่าทอด ผสมผสานกับการเกิดคดีฆาตกรรมของขวัญ โดยกำหนดให้เกิดขึ้นที่ปลายเนินแผ่นดินม่อนใน ทุกคืนเดือนดับ และในเรื่อง *บ้านศิลาทราย* จินตวีร์ได้สร้างบรรยากาศความน่ากลัวด้วยการ กำหนดให้บริเวณรอบๆ บ้านศิลาทราย อันได้แก่ ทุ่งทับสมิงคลา ผานางกู และม่อนผีฟ้ามีตำนาน ลึกลับ ตลอดจนยังให้มีเหตุการณ์ที่กลุ่มชาวบ้านเกิดอาการเจ็บป่วยเพราะสูญเสียเลือดในทุกคืน วันเพ็ญอีกด้วย

“บริเวณตำบลเมืองอินทร์นี้เคยเป็นเมืองมาก่อน ชื่อนครอินทร์ แต่ด้วยสาเหตุอะไรบางอย่าง เมืองนี้กลายเป็นเมืองร้างไป และหลักฐานสิ่งก่อสร้างต่างๆ ก็สูญหายไปหมดเหมือนถูกรถไฟ สูบ ยิ่งแต่เทวาลัยม่อนผีฟ้าเท่านั้นที่ยังคงอยู่บนยอดดอย ทุ่งทับสมิงคลาเคยเป็นทุ่งหน้าเมือง ว่ากันว่ามิวิญญาณเจ้าที่สำคัญอยู่ที่นั่นด้วยครับ เจ้าที่องค์นี้เป็นงูใหญ่เรียกว่าเจ้าพ่อ ทับสมิงคลา บางคนเล่าว่าท่านมีหน้าเป็นคน และบางคนก็เล่าว่าลำตัวของท่านใหญ่ยาวเหลือ ประมาณได้ เทวาลัยม่อนผีฟ้า นั้นสร้างขึ้นเพื่อเป็นสักการะแด่เจ้าพ่อทับสมิงคลาองค์นี้ วันดี คินดีจะเห็นเจ้าพ่อปรากฏกายขึ้นที่เทวาลัย ถ้าท่านปรากฏขึ้นเมื่อใด หญิงสาวพรหมจารีจาก หมู่บ้านใกล้ๆ จะต้องออกไปสังเวทท่านโดยไม่รู้ตัว วิญญาณหญิงสาวเหล่านั้นปรากฏให้เห็นที่ ผานางกูในคืนวันเพ็ญเสมอๆ ว่ากันว่าเจ้าพ่อท่านเลือกไปเป็นเจ้าสาวของท่าน หญิงสาวพวกนี้ จะออกจากบ้านในแบบคนถูกสะกดจิตไม่รู้เนื้อไม่รู้ตัว ไม่มีใครสกัดกั้นจากอำนาจเจ้าพ่อได้ เลย... เท่านั้นแหละครับเรื่องที่เล่าสืบกันมา”¹⁹

กลวิธีการใช้ตำนานเรื่องเล่าเหนือธรรมชาติเพื่อทำให้พื้นที่ภายนอกบ้านดูน่าสะพรึงกลัว ปรากฏสืบมาในงานเขียนของพงศกรด้วยเช่นกัน พงศกรได้รับขนบการสร้างตำนานปรัมปราเล่า ขานเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องภูตผีให้มีความเกี่ยวข้องกับสถานที่ตามธรรมชาติในบริเวณใกล้เคียง โดยรอบบ้านมาใช้ ในวรรณกรรมเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* พงศกรกำหนดสร้างให้สาวพรหมจารีที่มักลี้ งู่อยู่บริเวณต้นยางในเขตป่าหมู่บ้านเมืองปักษา เป็นต้น อีกทั้งพงศกรยังได้กำหนดสร้างเพิ่มเติมให้ มีส่วนของตำนานให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่คนในบ้านตายแบบผิดปกติเพราะอุบัติเหตุอันไม่ คาดคิด และบางทีก็อาจเป็นความจงใจอัตวินิบาตกรรมตนเอง จิตของผู้ตายทั้งสองแบบยังไม่สงบ เพราะมีห่วงบางอย่างติดค้างอยู่ในใจ จึงกลายมาเป็นผีวิญญาณไม่ไปผุดไปเกิดใหม่ และยังได้

¹⁹ จินตวีร์ วิวัธน์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 2 (กรุงเทพฯ: บำรุงสาสน์, 2524), หน้า 41 - 42.

ปรับในส่วนของการกำหนดให้ตำนานดังกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับสิ่งปลูกสร้างหรืองานประดิษฐ์อันเกิดจากฝีมือมนุษย์ที่ตั้งอยู่ภายนอกบ้าน อาทิเช่น บ่อน้ำ ฝืนผ้า ทำน้ำ ฯลฯ ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *สาปภูเขา* พงศกรได้กำหนดสร้างให้ผีเจ้าสีเกิดจงใจอัตวินิบาตกรรมตนเองแล้วผูกพันจิตวิญญาณของตนเองเข้ากับฝืนผ้า ผีเจ้าสีเกิดสิงสู่อยู่ในฝืนผ้าอันเป็นผลงานการประดิษฐ์สร้างฝีมือของมนุษย์ซึ่งก็คือตัวเธอเอง เป็นต้น นอกจากนั้น พงศกรยังได้สร้างต้นไม้ขนาดใหญ่ให้โอบล้อมปกปิดตัวบ้านไว้อย่างมิดชิดอีกด้วย ซึ่งพันธุ์ไม้ต่างๆ ที่ปกคลุมบ้านนี้ไม่เพียงช่วยสร้างบรรยากาศความคลุมเครือบริเวณสวนรอบตัวบ้านเท่านั้น หากยังเป็นอีกเทคนิคสำคัญที่ทำให้บ้านมีลักษณะที่ดูแปลกแยกแตกต่างจากอาคารคอนกรีตทันสมัยในใจกลางเมืองที่ตั้งอยู่รายรอบอีกด้วย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้นจึงสรุปได้ว่า นักเขียนไทยจินตวิโรและพงศกรได้ปรับจากงานเขียนตะวันตกในแง่ของการหันมาใช้ฉากพื้นที่ชนบทและเมืองกรุงเทพฯ ในสังคมไทย จากนั้นก็พยายามใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การสร้างบ้านแบบมีกลไก มีบรรยากาศอันมืดอับ แสงสลัวๆ มีเหตุการณ์แปลกประหลาด การฆาตกรรม มีตำนานเรื่องเล่าถึงสิ่งเหนือธรรมชาติ ฯลฯ เพื่อให้ฉากทั้งภายในและภายนอกบ้านดูเป็นพื้นที่อื่นที่เรารู้สึกไม่คุ้นเคย ดูลึกลับ และน่าสะพรึงกลัว

3.2.3 ตัวละครเหนือธรรมชาติ

กลุ่มตัวละครเหนือธรรมชาติหรือตัวละครผีปีศาจจัดเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบหลักของนวนิยายกอธิกตะวันตกที่สืบทอดมาสู่วรรณกรรมกอธิกไทยของนักเขียนทั้งสองท่าน สำหรับนักเขียนไทยรุ่นแรก จินตวิโรมีได้รับเอาผีปีศาจในงานเขียนของตะวันตกมาใช้โดยตรงไปตรงมา จินตวิโรมุ่งปรับไปสร้างให้ตัวละครมีเรือนร่างที่ลึกลับดูผิดรูปผิดร่างไปจากปกติธรรมดา (grotesque) ด้วยการใช้นิยามผสมผสานลักษณะผีตะวันตกกับตะวันออกเข้าด้วยกัน หรือไม่ก็สร้างให้มีลักษณะแบบปีศาจในความเชื่อของสังคมตะวันออกล้วนๆ ไปเลย ทั้งนี้ก็เพราะเป็นที่คุ้นเคย ดูขลังเร้นลับ และน่าสะพรึงกลัวในสายตาของชาวไทยส่วนใหญ่อยู่แล้ว เนื่องจากเรือนร่างของผีปีศาจสองกลุ่มมีลักษณะตะวันออกร่วมกันดังที่กล่าวมา จึงไม่น่าแปลกที่จินตวิโรจะสร้างตัวละครสองกลุ่มนี้ขึ้นใช้ประกอบควบคู่อยู่ในเรื่องเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* จินตวิโรได้สร้างตัวละครเวตาลให้มีลักษณะที่ผสมระหว่างปีศาจค้างคาวของตะวันตกกับปีศาจเวตาลของตะวันออกเวตาลจึงมีเรือนร่าง“เหมือนสัตว์ประหลาดประเภทนก แต่ก็ไม่ใช่เพราะเดินได้ตรงด้วยขาหลัง 2 ขาของมัน ดวงหน้าที่อยู่ในความมืดสลัวนั้นชายหนุ่มเห็นไม่ถนัด แต่ก็รู้ว่า มันเป็นดวงหน้าของ

มนุษย์มากกว่าสัตว์ ปีกกว้างใหญ่ที่แผ่รอบตัวมีลักษณะเหมือนปีกค้างคาวไม่มีผิวด²⁰ ส่วนผีเสื้อมีปีกอีกตัวของพินทุวดีที่ชื่อว่าเกียรติมุขหรือหน้ากาฟลุคสร้างให้มีลักษณะแบบสิ่งเหนือธรรมชาติ ในความเชื่อของชาวตะวันตกออกล้วนๆ ตั้งแต่การ “มีแต่หน้า ไม่มีขากรรไกรล่าง กับมีแขนและมีมือ” ที่ใช้เดินเคลื่อนย้ายตนเองไปยังสถานที่ต่างๆ เป็นต้น

การสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติทั้งสองกลุ่มของจินตวิธิดำเนินสืบทอดมาในงานเขียนยุคปัจจุบันของพงศกร โดยในกลุ่มแรกการสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติมีลักษณะผสมผสานระหว่างตะวันตกกับตะวันออกนั้น พงศกรได้หันไปดึงเอาบุคลิกรูปลักษณะภายนอกของผีปีศาจตะวันตกมาใช้มากขึ้น จนเกือบจะกลายเป็นผีตะวันตกที่น่าสะพรึงกลัวอย่างเต็มตัว ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากระบบโลกไร้พรมแดนที่อำนวยความสะดวกให้กระแสวัฒนธรรมตะวันตกสามารถแพร่ผ่านสื่อเทคโนโลยีสูงประเภทต่างๆ เข้าสู่สังคมไทยได้จำนวนมาก รวดเร็ว และตลอดเวลา จนคนไทยปัจจุบันรู้จักมักคุ้นกับวัฒนธรรมด้านต่างๆ รวมถึงเรื่องผีปีศาจของตะวันตกเป็นอย่างดีอยู่แล้วนั่นเอง พงศกรจึงสามารถรับผีตะวันตกมาใช้ได้อย่างตรงๆ เลย ไม่ต้องปรับมากอย่างในยุคของ จินตวิธิตที่คนไทยยังไม่ค่อยรู้จักผีตะวันตกมากนัก ตัวละครเหนือธรรมชาติกลุ่มนี้ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเรื่อง *กลิ่นการเวก* ตัวละครเหนือธรรมชาติที่่านชายอายุที่มีเชื้อชาติไทยดูจะเหมือนท่านแคนท์แดรกคูล่าทั้งในแง่การสวมชุดสีดำ คลุมผ้าสีดำ และการใช้เขี้ยวยาวแหลมคมสูบเลือดจากคอของเหยื่อในเวลากลางคืน เพื่อรักษาชีวิตของตนให้เป็นอมตะ

“ภาพผู้ชายร่างสูงผิวดำที่ยืนระหัดระทวยอยู่ในอ้อมแขนของชายร่างสูงภายใต้ชุดเสื้อคลุมสีดำตรงสุดระเบียบด้านหน้า เป็นสิ่งที่หลอนไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะได้พบเห็นในชีวิต

(. . .)

ชายร่างสูงกำลังใช้เขี้ยวแหลมโค้งที่ยื่นยาวออกมาจากมุมของริมฝีปากกัดคอของชายผิวดำ และดูดดื่มกินเลือดสีแดงฉานที่ไหลรินออกมาจากแผลเหวอะหวะตรงลำคอด้วยท่าทางหิวกระหาย”²¹

สำหรับในกลุ่มสองการสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติที่มีลักษณะแบบตะวันออกนั้น พงศกรให้สัมภาษณ์ไว้ว่ารับอิทธิพลหยิบเอาผีปีศาจสิ่งเหนือธรรมชาติที่ปรากฏอยู่ในงานเขียนของจินตวิธิต ในวรรณคดีโบราณ ตลอดจนจินตนิทานท้องถิ่นพื้นบ้านของสังคมไทยมาเป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์

²⁰ จินตวิธิตวิธิต, *อมฤตาลัย*, หน้า 113.

²¹ พงศกร จินตวิธิต, *กลิ่นการเวก*, หน้า 297.

ตัวละครของตน ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* พงศกรได้สร้างให้ตัวละครเหนือธรรมชาติทีไรจะมีเรือนร่างเป็นนกสีขาวยุ๊กยิบแสงจันทร์ตามแบบนกจิ้งจอกในวรรณคดีสันสกฤตโบราณ และสร้างให้ตัวละครเหนือธรรมชาติสาวไฟรกับบังบดมีลักษณะพฤติกรรมการบังคนที่หลงเข้ามาในแดนของตนไม่ให้คนนอกพบเห็น ตามอย่างพฤติกรรมของผีในตำนานพื้นถิ่นของชาวอีสาน เป็นต้น นอกจากนี้ พงศกรยังได้สร้างกลุ่มตัวละครเหนือธรรมชาติที่มีเรือนร่างพฤติกรรมเหมือนคนไทยสมัยโบราณขึ้นอีกด้วย เนื่องจากผีคนโบราณดังกล่าวเคยปรากฏอยู่ในนวนิยายแนว กอทิกของนักเขียนร่วมสมัยหลายท่าน อาทิเช่น แก้วแก้ว พนมเทียน ฯลฯ จึงสันนิษฐานได้ว่าพงศกรคงจะรับอิทธิพลจากนักเขียนท่านอื่นมาด้วยนั่นเอง ตัวละครผีคนโบราณถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้นำเสนอประเด็นอดีตที่หวนคืนกลับมาในยุคปัจจุบันควบคู่กับฉากเรือนไทยทรงขนมปังขิงซึ่งได้เคยกล่าววิเคราะห์ไว้แล้วในหัวข้อข้างต้น

ตัวละครเหนือธรรมชาติทั้งสามกลุ่มของพงศกรซึ่งมีลักษณะแบบผีตะวันตก ตะวันออก และไทยโบราณในข้างต้นนี้ น่าสนใจมากในแง่ที่ปรากฏกายเคียงคู่เป็นหัวหน้าลูกสมุนอยู่ภายในเรื่องเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *กลิ่นการเวก* ตัวผีหัวหน้าชายอายุผู้มีเรือนร่างบุคลิกแบบคานท์เดรกคู่ล่าของตะวันตก ส่วนตัวละครผีลูกสมุนของท่านชายชื่อเด็กจุกกลับมีเรือนร่าง “เป็นเด็กชายไว้ผมจุก หน้าตาจิ้มลิ้ม ไม่สวมเสื้อ นุ่งเพียงโจงกระเบนสีน้ำเงิน ที่ข้อเท้าทั้งสองข้างมีกำไลทองสวมอยู่ส่งเสียงกรังกริ่ง”²² และมีบุคลิกการพูดจาหรือธรรมเนียมการทานขนมต้มแบบเด็กไทยสมัยก่อน ตัวละครผีทั้งสองประสานงานร่วมกันโจมตีสกัดไม่ให้มนุษย์หนีออกไปจากฉากวังเทวินทร์ การวางผีเทศกับผีไทยไว้เคียงกันลักษณะนี้ ในแง่มุมหนึ่งสอดคล้องกับปรากฏการณ์โลกาภิวัตน์ (globalization) ที่วัฒนธรรมตะวันตกตะวันออกนานาชาติหลั่งไหลเข้ามาปะปนดำรงอยู่เคียงกับวัฒนธรรมไทย ด้วยเหตุนี้ ผีตะวันตกท่านชายอายุกับผีไทยเด็กจุกซึ่งต่างกันโดยสิ้นเชิงจึงสามารถปรากฏกายอยู่ร่วมภายในฉากวังเทวินทร์เดียวกันได้ พงศกรไม่จำเป็นต้องเลือกว่าจะตัดจะให้ผีตะวันตกท่านชายอายุหรือผีไทยเด็กจุกอยู่ดี ตลอดจนยังไม่ต้องสร้างจุดร่วมความเชื่อมโยงอย่างผีในงานของจินตวิโรที่มีลักษณะบางประการร่วมกันอยู่อีกต่อไป

นอกจากการสร้างให้เรือนร่างมีลักษณะบิดเบือนผิดปกติธรรมดาแล้ว นักเขียนไทยทั้งสองท่านยังมุ่งทำให้ตัวละครเหนือธรรมชาติดูน่าสะพรึงกลัวมากยิ่งขึ้นไปอีก เพราะกระทำพฤติกรรมอันละเมิดคฤคาบการบจารีตของสังคมไทยสมัยใหม่ที่ยกย่องความเจริญก้าวหน้าความเป็นระบบ

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 306.

ระเบียบตามหลักวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ในงานเขียนหลายๆ เรื่องของจินตวีร์เช่น *อมฤตาลัย* จินตวีร์ได้สร้างให้ตัวละครเหนือธรรมชาติพิทพุดีมีพฤติกรรมใช้ไสยศาสตร์มนต์ดำควบคุมซากศพ ให้ฟื้นคืนกลับมาเดินเหินทำงานรับใช้ได้ และการทำให้สิ่งไม่มีชีวิตอย่างก้อนหินสามารถ เคลื่อนไหวเดินออกจากบ้านไปสังหารคนที่ตนต้องการได้ พฤติกรรมดังกล่าวเป็นสิ่งซึ่งไม่อาจ อธิบายได้ด้วยองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ไม่อาจเป็นจริงได้ในทางวิทยาศาสตร์ แต่กลับปรากฏ ขึ้นได้ด้วยอำนาจไสยศาสตร์ของพิทพุดี ในแง่นี้ พฤติกรรมของตัวละครพิทพุดีจึงกำลังคุกคามทำ ทายกรอบวิทยาศาสตร์ที่กลุ่มคนกระแสหลักในสังคมไทยสมัยใหม่เชิดชูให้คุณค่า นอกจากนั้น การที่ก้อนหินเกียรติมุขทำพฤติกรรมฆ่าคนยังจัดว่าละเมิดคุกคามกรอบความเป็นระบบระเบียบ เรียบร้อยของสังคมอีกด้วย ในทำนองเดียวกัน พงศกรเองก็ได้สร้างให้ตัวละครเหนือธรรมชาติทำ พฤติกรรมการใช้ไสยศาสตร์มนต์ดำและประกอบอาชญากรรมสังหารมนุษย์ ซึ่งจัดว่าละเมิดกรอบ จารีตทางวิทยาศาสตร์และกรอบกฎหมายความเป็นระเบียบของสังคมสมัยใหม่ ยกตัวอย่างเช่น ในเรื่อง *สาปภูเขา* พงศกรสร้างให้ผีเจ้าสี่เกดใช้ไสยศาสตร์มนต์ดำผูกพันจิตวิญญาณของตนไว้กับ ผ้าตาดทองโบราณที่เธอเย็บไว้ก่อนตาย จากนั้นก็เข้าครอบงำผู้หญิงทุกคนที่มีโอกาสได้ห่มผ้าตาด ทองโบราณให้ทำการฆ่าตัวตายในวันแต่งงานของพวกเขา หรือบางทีก็บังคับให้ทำการฆาตกรรม ผู้อื่น เป็นต้น

อย่างไรก็ดี พงศกรไม่เพียงแต่สร้างกลุ่มตัวละครเหนือธรรมชาติที่ดูน่าสะพรึงกลัวเพราะทำ พฤติกรรมอันละเมิดกรอบเท่านั้น หากยังสร้างกลุ่มตัวละครที่กระทำพฤติกรรมดีอยู่ในกรอบจารีต ของสังคมอีกด้วย ตัวละครเหนือธรรมชาติกลุ่มนี้ก็มีพฤติกรรมออกมาช่วยเหลือพระเอกยามที่ตก อยู่ในภาวะคับขันอันตราย ซึ่งดูคล้ายคลึงกับพฤติกรรมของตัวละครเหนือธรรมชาติในงานเขียน แนวเพนนิยายแฟนตาซี ผู้วิจัยจึงสันนิษฐานว่า พงศกรอาจจะรับเอาเทคนิคการสร้างให้ตัวละคร เหนือธรรมชาติทำพฤติกรรมดีเป็นผู้ช่วยเหลือมาจากงานเขียนแนวดังกล่าวนั่นเอง วรรณกรรมของ พงศกรที่ปรากฏตัวละครเหนือธรรมชาติที่ทำพฤติกรรมดีก็เช่น *เรื่องสร้อยแสงจันทร์* ตัวละครเหนือ ธรรมชาติบังบดช่วย “เปิดทวารบาลแห่งอาณาจักรให้พุทธิได้ล่องล้าเข้ามาหลบภัย”²³ จากพวก มาร์คที่ไล่ยิงอยู่เบื้องหลัง และตัวละครเหนือธรรมชาติในกจโกระที่ทางปีกปกป้องพุทธิและเดือนเต็ม ดวงจากกระสุนปืนของบุญทา เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าตัวละครเหนือธรรมชาติสองตัวนี้จะ ประพฤติอยู่ในกรอบจารีตของสังคม แต่เนื่องจากยังคงมีรูปลักษณะเรือนร่างที่มีลักษณะผิดปกติ

²³ พงศกร จินดาวัฒน์, *สร้อยแสงจันทร์* (กรุงเทพฯ: เพื่อนดี, 2550), หน้า 215.

ธรรมดา จึงไม่น่าแปลกใจที่ในท้ายที่สุดตัวละครเหนือธรรมชาติกลุ่มนี้ก็ยังคงถูกกำจัดทิ้งออกไปจากเรื่องไม่ต่างจากตัวละครเหนือธรรมชาติอื่นๆ

นอกจากการสร้างให้ตัวละครเหนือธรรมชาติมีเรื่อร่างและพฤติกรรมอันน่าสะพรึงกลัวแล้ว รูปแบบการปรากฏกายของตัวละครก็นับเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจมากเช่นกัน ในงานเขียนของจินตวีร์พบว่า จินตวีร์นิยามกำหนดให้ตัวละครผีปีศาจปรากฏกายแบบเป็นรูปเป็นร่างที่ชัดเจนแน่นอน มีความคงรูปไม่เปลี่ยนแปลง มีเนื้อหนัง และสามารถสัมผัสจับต้องได้ (solid) ยกตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *บ้านศิลาทราย* จินตวีร์กำหนดให้ผีเจ้าสี่แก้วรังสีมีร่างกายที่แข็งที่อผีสามารถใช้มือของตนบีบคอมนุษย์ได้ ในทำนองเดียวกันมนุษย์ก็สามารถแตะต้องสัมผัสตัวผีได้ การสัมผัสแตะตัวกันและกันเห็นได้ชัดในตอนที่เจ้าอินทราวสีเข้าห้ามปรามไม่ให้ผีเจ้าแก้วรังสีบีบคอจุฑาธร

ร่างแข็งที่อเหมือนหุ่นยนต์ขยับนิดหนึ่ง มองดูหญิงสาวเบื้องหน้าด้วยท่าทางเหมือนฉงนฉงาย แล้วมืออันบีบแน่นอยู่รอบคอของจุฑาธรก็คลายออก ร่างของชายหนุ่มทรุดฮวบลงคุกเข่าทันที แต่มือทั้งคู่ก็ยังไม่ยอมปล่อยเสียทีเดียวเหมือนเสียตายเหยื่อขึ้นมา
เจ้าอินทราวสีปราดเข้าถึงตัวในทันใด หลอนคว้าแขนชายหนุ่มไว้พร้อมกับมืออีกข้างแตะที่ท่อนแขนแข็งที่อของสตรีในชุดดำอย่างนุ่มนวลปลอดภัย²⁴

การที่ผีปีศาจซึ่งมีเรื่อร่างอันเป็นอื่นต่างจากมนุษย์อย่างสิ้นเชิงปรากฏกายแบบเป็นรูปร่างแน่นอน ลักษณะนี้สะท้อนทัศนะการมองอัตลักษณ์ในสายตาของมนุษย์จินตวีร์ที่ว่า อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่สามารถบ่งตัวตน ‘ความเป็นเรา’ แยกออกจาก ‘ความเป็นเขา’ ได้อย่างชัดเจน มนุษย์แต่ละบุคคลจะมีอัตลักษณ์ดังกล่าวนี้ติดตัวมาแต่กำเนิด และยังคงติดตัวเราอย่างคงทนไปโดยตลอดอย่างไม่มีการเปลี่ยนแปลงอีกด้วย

สำหรับพงศกรที่แม้จะรับอิทธิพลจากจินตวีร์ให้ตัวละครเหนือธรรมชาติปรากฏกายแบบเป็นรูปร่างที่ชัดเจนแน่นอน มีความคงรูป มีเนื้อหนัง และสามารถสัมผัสจับต้องได้ แต่กระนั้นตัวละครผีของพงศกรที่ปรากฏในรูปร่างลักษณะนี้ก็มิได้อยู่เพียงไม่กี่ตัวเท่านั้น โดยมากแล้วพงศกรนิยามกำหนดให้ผีปีศาจปรากฏกายแบบไม่มีรูปร่างที่ชัดเจนแน่นอน ไม่คงรูปร่าง มีการสลับไหลเปลี่ยนแปลง และบิดเบี้ยวอยู่ตลอดเวลา ตลอดจนพงศกรยังให้ผีสามารถล่องลอยเปลี่ยนจากการ

²⁴ จินตวีร์ วิวัฒน์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 2, หน้า 418.

สิ่งสู่อยู่ในผ้าไปสิ่งยังมนุษย์คนที่หนึ่ง คนที่สอง คนที่สาม ฯลฯ ได้อีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในวรรณกรรมเรื่อง *สาว/ภรรยา* พงศกรให้ผีเจ้าสี่เกิดปรากฏกายแบบเป็นรูปเงาที่พรา่เลื่อนซ้อนทับอยู่กับร่างมนุษย์ใหม่พิมพ์

จนกระทั่งบางครั้งใหม่พิมพ์เหมือนเห็นเงาร่างบอบบาง ดวงหน้าหวานเศร้าของสตรีผู้หนึ่งที่นั่ง
 ฝ้ายกดอกกลดลางดงาม สวมเสื้อแขนกระบอก ห่มผ้าคาดห่มสะพักผืนสีทองงามระยับ
 ซ้อนทับอยู่ในร่างของตนเอง แต่หากพอตั้งใจเอาใจจดจ่อกับภาพที่ 'ดวงจิต' แลเห็น สตรีผู้นั้น
 กลับพรา่เลื่อนไปเหมือนสายหมอกยามต้องแสงอรุณ²⁵

การให้ผีปรากฏกายแบบไม่มีรูปร่างชัดเจน ดูล่องลอย และยังซ้อนทับกับคนหรือก็คือภวณะที่สิ่งสู่
 ได้อย่างพอดีพอดีลักษณะนี้ เชื่อมโยงกับทัศนะเรื่องอัตลักษณ์ของคนยุคปัจจุบันที่ผันแปรจากยุค
 ของจินตวิรีไปสู่การตระหนักรู้ว่า แท้ที่จริงอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่เลื่อนไหล ไร้ราก ไร้น้ำหนัก และพรา่
 เลื่อนมาก (liquid identity) อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่เคลื่อนไหวผันแปรไปภายใต้กระแสวัฒนธรรมสังคม
 และอำนาจบางอย่างอยู่ตลอดเวลาอีกด้วย

นอกจากนั้น การกำหนดให้ผีปีศาจกับมนุษย์ปรากฏกายแบบซ้อนทับกัน แล้วเริ่มกระทำ
 พฤติกรรมอันละเมิดกรอบจารีตต่างๆ ของสังคมสลับกับพฤติกรรมที่อยู่ในกรอบ จนกระทั่งคนรอบ
 ข้างเริ่มตั้งข้อสังเกตหาคำอธิบายถกเถียงกันว่ามีสาเหตุมาจากการถูกผีสิง หรือว่ามีสาเหตุมาจาก
 การเป็นโรคจิตประเภทบุคลิกภาพแปลกแยกกันแน่ (Multi-personality disorder or Dissociative
 Identity Disorder)²⁶ ดังที่กล่าวมานี้ ยังนำพิจารณาในแง่ของการเป็นเทคนิคการเขียนของพงศกร
 ที่มุ่งปรับเปลี่ยนเรื่องผีสิงลึกลับเหนือธรรมชาติซึ่งดูมงายไร้สาระให้กลายเป็นเรื่องวิทยาศาสตร์
 แนวจิตวิทยาที่ยอมรับได้ในสังคมสมัยใหม่ เป็นเทคนิคที่ปรับเรื่องที่ไม่อาจยอมรับได้ให้สามารถ
 ยอมรับได้มากยิ่งขึ้น และเมื่อวิเคราะห์ให้ลึกลงไปอีกจะสังเกตเห็นว่า เทคนิคดังกล่าวนี้ น่าจะรับ
 อิทธิพลมาจากแนวคิดโพสต์โมเดิร์นจึงได้มุ่งนำเสนอว่าเราสามารถมองหรืออธิบายสิ่งๆ เดียวได้ใน
 หลายแง่มุมหลายมุมมอง และเราก็สามารถปล่อยให้ชุดคำอธิบายอันอยู่บนฐานความคิดที่
 แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงปรากฏออกมาอยู่เคียงกันได้ เพราะแท้ที่จริงแล้วทุกชุดคำอธิบายล้วนดำรง
 สถานะเป็นเพียง 'เรื่องเล่า' เหมือนๆ กัน ไม่ได้มีชุดเรื่องเล่าใดที่เป็นสัจธรรมจริงแท้เหนืออีกชุดเลย

²⁵ พงศกร จินดาวัฒน์, *สาว/ภรรยา*, หน้า 322.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 249.

ด้วยเหตุนี้เองพงศกรจึงได้ปล่อยให้ชูดคำอธิบายเรื่องผีสิงกับการเป็นโรคจิตบุคลิกแปลกแยกดำรง อยู่เคียงกันจนกระทั่งจบเรื่อง พงศกรมิได้สรุปหรือคัดให้เหลือคำอธิบายชูดใดชูดหนึ่งเพียงชูดเดียว

พงศกรไม่เพียงแค่นำประเด็นเรื่องทางจิตวิทยาเข้ามาผสมผสานในงานเขียนแนวกอธิก เท่านั้น หากพงศกรยังได้รับเอาเทคนิคการเขียนของจินตวีร์ซึ่งมีประเด็นย่อยเกี่ยวกับการสืบเสาะ แกะหาร่องรอยที่ผีปีศาจบังเอิญพลาดพลั้งทิ้งไว้ในช่วงขณะปรากฏกายช่วงคำคืน มาปรับปรุงพัฒนาให้ ทั้งร่องรอยของผีที่ปรากฏออกมาอย่างดูผิดปกติน่าขนลุกและการสืบสวนค้นหาร่องรอยดังกล่าว กลายเป็นประเด็นหลักของเรื่องราว เป็นต้นเหตุที่ทำให้เรื่องราวต่างๆดำเนินไป ตัวอย่างเช่น ใน วรรณกรรมเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* พงศกรเปิดเรื่องด้วยการให้นักจักษุแพทย์เผยกายตนเองให้พู่ทิตเห็นใน ยามคำคืน การปรากฏกายครั้งนั้นนอกจากจะเป็นต้นเหตุให้พู่ทิตต้องออกวางแผนสืบหาคนร้ายที่ ขโมยสร้อยแสงจันทร์ตั้งแต่ต้นจนจบแล้ว ยังกระตุ้นให้พู่ทิตอยากรู้ อยากสืบหาว่าแท้ที่จริงแล้วนัก จักษุแพทย์คือใครกันแน่ ในทำนองเดียวกันกับเรื่อง *สาปภูษา* พงศกรกำหนดให้ผีเจ้าสีเกิดจงใจเปิดเผย ร่องรอยของตนเองด้วยการส่งเสียงทอดถอนหายใจ ส่งเสียงหัวเราะอันน่าสะพรึงกลัวให้มนุษย์ได้ ยิน และก่อสร้างการณ์ลอบทำร้ายมนุษย์หลายครั้งในเวลาไล่เลี่ยกัน ฯลฯ ร่องรอยเหตุการณ์ แปลกประหลาดเหล่านี้ผลักดันให้กลุ่มตัวละครมนุษย์ลุกขึ้นแกะรอยค่อยๆ สืบเสาะหารวบรวม ประวัติความเป็นมาของผีเจ้าสีเกิดกับผ้าห่มสะพักผืนงามของเธอทีละเล็กละน้อย ในแง่นี้ วรรณกรรมกอธิกของพงศกรจึงจัดว่ามีแนวสืบสวนที่ต้องอาศัยกระบวนการสังเกต รวบรวมข้อมูล และหาเหตุผลมาพิจารณาวิเคราะห์ตามแบบวิทยาศาสตร์เข้ามาผสมผสานด้วย การที่พงศกรใช้ เทคนิคการเขียนแบบผสมนำประเด็นทางจิตวิทยาและกระบวนการสืบสวนซึ่งมีความเป็น วิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยด้วยลักษณะนี้ นอกจากทำเพื่อสร้างความสมดุลไม่ให้งานกอธิกของเขา ดู เป็นเรื่องราวไร้สาระเหนือธรรมชาติมากเกินไปจนเกินกว่าที่กลุ่มผู้อ่านสมัยปัจจุบันในยุควิทยาการ เทคโนโลยีก้าวไกลจะยอมรับได้ดังที่ได้เคยกล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ยังเป็นการทำเพื่อสร้างสรรค์ปรับ พัฒนาผลงานให้ดูแปลกใหม่แหวกแนวน่าสนใจมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

เมื่อพิจารณาเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานที่ที่ตัวละครเหนือธรรมชาติของนักเขียนทั้งสองท่าน มักออกมาปรากฏกายและทิ้งร่องรอยพบว่า ในงานเขียนของจินตวีร์นั้น จินตวีร์นิยมให้ผีปีศาจ ปรากฏกายทั้งพื้นที่ภายในบ้านซึ่งเคยดำรงชีวิตอยู่อย่างผูกพัน และพื้นที่ภายนอกบ้านซึ่งกินอาณา บริเวณไกลออกไปหลายกิโลเมตรจนถึงตัวชุมชนหมู่บ้าน การปรากฏกายภายนอกบ้านลักษณะนี้ มักเกิดแบบเป็นประจําสม่ำเสมอในช่วงระยะเวลาสั้นๆ เพื่อวัตถุประสงค์บางประการ ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *บ้านศิลาทราย* ผีเจ้าแก้วรังสีออกไปส่งเสียงกู่ร้องที่ผานางกู่ ส่วนพญางู

ทับสมิงคลาเลื้อยเข้าไปในหมู่บ้านเพื่อสูบลีอดหญิงชาวบ้านทุกคืนวันเพ็ญ และในนวนิยายเรื่อง *ม่อนมนต์ดำ* ผีแมนสูรมักเดินออกจากบ้านไปล่าเหยื่อมนุษย์บริเวณปลายเนินแผดเรื่อยไปจนถึงชุมชนที่ตั้งบ้านเรือน เป็นต้น ภาพผีปีศาจปรากฏกายแบบผูกพันทั้งกับบ้านและกับชุมชนท้องถิ่น ชนบทดังที่กล่าวมานี้ มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับรูปแบบความสัมพันธ์ในสังคมไทยชนบทช่วง พุทธศักราช 2500 ที่ชาวชนบทมีปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงกับท้องถิ่นที่อยู่อาศัยและกับชาวบ้านคนอื่นๆ ในชุมชนของตน ขณะที่พงศกรนั้นต่างออกไป เขานิยามให้ผีปรากฏกายอยู่เฉพาะแค่ภายในพื้นที่ บ้านที่อยู่อาศัยเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *กลิ่นการเวก* ผีท่านชายอายุเกือบตัวเจียบ อยู่ในบ้านตลอดเวลา เขาไม่เคยก้าวล่วงออกไปพ้นประตูบ้านเลย และขณะเดียวกันชายอายุก็ไม่ต้องรับแขกจากภายนอกให้เข้ามาภายในบ้าน ในแง่นี้ ผีท่านชายอายุของพงศกรจึงอาจจะกำลังเป็นภาพแทนความโดดเดี่ยวของคนในสังคมเมืองยุคปัจจุบัน ภาพวิถีชีวิตของคนเมืองที่ไร้ปฏิสัมพันธ์กับท้องถิ่นที่อยู่อาศัยของตน

ตัวละครเหนือธรรมชาติของนักเขียนทั้งสองท่านจะปรากฏกายและค่อยๆ ทิ้งร่องรอยที่ละเล็กละน้อยในสถานที่ที่ผูกพันอย่างต่อเนื่องมาจนกระทั่งถึงช่วงเกือบปลายเรื่องจึงจะเปิดเผยกายแบบเต็มตัวต่อหน้ากลุ่มมนุษย์ ในเหตุการณ์ระทึกขวัญตอนนี้จะเกิดการปะทะต่อสู้อันระหว่างตัวละครเหนือธรรมชาติกับกลุ่มมนุษย์ธรรมดา แล้วฝ่ายตัวละครเหนือธรรมชาติก็ต้องหวาดกลัว และพ่ายแพ้ต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์บางอย่างที่กลุ่มมนุษย์นำติดตัวมา ในงานเขียนของจินตวีร์นั้น ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าจินตวีร์มิได้รับเอาขนบการกำหนดให้ตัวละครเหนือธรรมชาติพ่ายแพ้ต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในศาสนาคริสต์จำพวกกางเขน บทสวดมนต์ พระรูปพระคริสต์ ฯลฯ จากงานเขียนของตะวันตกมาใช้เลย จินตวีร์ได้ปรับให้ตัวละครเหนือธรรมชาติของเธอหนีไปหวาดกลัว พ่ายแพ้ แล้วจบชีวิตลงด้วยอาคมไสยศาสตร์ผสมกับเครื่องรางของขลังของศาสนาพุทธแทน ยิ่งไปกว่านั้น บางเรื่องยังปรากฏมีอาวุธทันสมัยประเภทปืนร่วมอยู่ในฉากดังกล่าวด้วย การที่จินตวีร์ปรับให้ตัวละครเหนือธรรมชาติจบชีวิตลงด้วยองค์ประกอบสามประการนี้สะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักในสภาพสังคมวัฒนธรรมของไทยในยุคสมัยของตัวจินตวีร์เองที่เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างการยังคงมีความเชื่อในไสยศาสตร์ การมีกระแสนับถือพุทธศาสนา และการเข้ามาของวัฒนธรรมวิทยาการเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรมที่ตัวละครเหนือธรรมชาติถูกรวบในลักษณะดังกล่าวก็ เช่น เรื่อง *บ้านศิลาทราย* ตัวละครเหนือธรรมชาติทำร้ายทับสมิงคลาตายเพราะถูกยิงด้วยลูกปืนอาบน้ำมันตี่ซึ่งได้รับการปลุกเสกจากภิกษุสงฆ์ผู้มีตบะแก่กล้า ส่วนเจ้าแก้วรังสีซึ่งเป็นผีลูกสมุนบาดเจ็บจากการโดนตะกรุดที่คอของเจ้าอินทราวดี

สร้อยคอทองคำขาวเส้นยาวที่แขวนตะกรุดเงินดอกน้อยเหยียดตามแรงเคลื่อนไหวรวดเร็วของ อินทราวสี มันเหยียดไปกระทบแขนแข็งที่ข้อของหญิงผู้น่ากลัวนั้นเข้าอย่างแผ่วเบา แต่ผลของมันเกินความคาดหมายอย่างสิ้นเชิง

มีเสียงร้องกรี๊ดยาวโหยหวนเยือกเย็นเหมือนคนได้รับความตกใจระคนเจ็บปวดและหวาดกลัวสุดขีด แขนข้างนั้นตกห้อยลงทันที ดวงตากลับเบิกโพลงเหลือกลานยิ่งขึ้นจนมองไม่เห็นตาดำร่างนั้นปล่อยอุจจาระโดยเร็ว ยกมืออีกข้างขึ้นกุมแขนที่ถูกตะกรุดเหมือนได้รับบาดเจ็บสาหัส²⁷

อย่างไรก็ดีเป็นที่น่าสนใจว่า พงศกรได้รับเอาชนบการให้ตัวละครเห็นธรรมชาติฝ่ายต่ออำนาจทางไสยเวทย์จากจินตวีร์มาใช้ แต่นำมาใช้ในลักษณะที่ไม่ได้มีอำนาจในการปราบผีทุกครั้งเสมอไป ในวรรณกรรมเรื่อง *กลิ้งการเวก* ตัวละครเห็นธรรมชาติผีด้านการเวกฝ่ายต่ออำนาจข้าวสารเสกของขลังของกลุ่มหมอผี ขณะที่ผีท่านชายอายุซึ่งเป็นผีหัวหน้าใหญ่นั้นไม่เพียงไม่รู้สึกระคายเคืองจากการถูกของขลังทางไสยเวทย์ หากยังกล่าววาจาถากถางพวกหมอผีอีกด้วยว่า “โอ้เอ๊ย... ใ้หม้อผีหน้าโง่... จนปานนี้แล้วยังจะใช้อาวุธแบบโบราณอยู่อีกหรือ กลับไปอยู่ถ้ำของแกเสียเถิดไป หมดยุคหมดเวลาของแกแล้ว...”²⁸ ตลอดจนในท้ายที่สุดผีก็สามารถจัดการกำจัดบรรดาหมอผีทั้งไทยและจีนออกไปได้สำเร็จภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว การที่พงศกรพลิกให้ตัวละครเห็นธรรมชาติเป็นฝ่ายขบขันเอาชนะหมอผีลักษณะนี้สะท้อนทัศนคติของคนปัจจุบันที่มองไสยศาสตร์เป็นเรื่องมงายไร้สาระ ไม่น่าศรัทธา และไม่น่าเชื่อถือมากขึ้นยิ่งกว่าในยุคสมัยของงานเขียนของจินตวีร์ คนไทยสมัยปัจจุบันได้หันไปให้ความสำคัญยกย่องศาสนาพุทธเป็นหลักสำคัญมากกว่า ทั้งนี้ก็เพราะมีเนื้อหาคำสอนที่สามารถปรับเข้ามาอยู่ในกรอบการอธิบายด้วยหลักเกณฑ์เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ของสังคมยุคสมัยปัจจุบันได้ ด้วยเหตุนี้เองจึงไม่น่าแปลกใจที่พงศกรจะปรับให้ตัวละครเห็นธรรมชาติในงานเขียนของเขาฝ่ายต่ออำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพุทธศาสนา และฝ่ายแพ้อาวุธซึ่งเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการเทคโนโลยีของมนุษย์ ตัวอย่างเช่น ในนวนิยายเรื่อง *กลิ้งการเวก* ผีท่านชายอายุอ่อนกำลังลงเพราะถูกระแสไฟฟ้าจากเครื่องช็อตไฟฟ้า และต่อมาก็แตกสลายไปด้วยฤทธิ์อำนาจของสามเนตรกฤษณ์ ส่วนในเรื่อง *สาปภูษา* ผีเจ้าสี่เกิดเกรงกลัวต่ออำนาจของแหวนพระสร้อยพระที่แทนไทสมมไล่ อีกทั้งทั้งการที่วิญญาณของเจ้าสี่เกิดสงบสู่สุคติได้ก็ด้วยการนำแล่งทองจากผ้าที่เธอสิ่งสู่อยู่ไปหลอมเป็นพระพุทธรูปนั่นเอง การกำหนดให้ผีฝ่ายต่อเครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่ดูจะเชื่อมโยงสอดคล้อง

²⁷ จินตวีร์ วิวัธน์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 2, หน้า 419.

²⁸ พงศกร จินดาวัฒน์, *กลิ้งการเวก*, หน้า 379.

กับสถานการณ์ที่กลุ่มปัญญาชนชั้นกลางก้าวขึ้นมามีบทบาทเป็นกลุ่มคนกระแสหลักของสังคมไทย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจึงสรุปได้ว่า จินตวิธีรับเอาองค์ประกอบตัวละครเหนือธรรมชาติมาจากงานเขียนยุโรป แล้วมาปรับปรุงสร้างให้ตัวละครเหนือธรรมชาติดูน่าสะพรึงกลัว เพราะมีลักษณะที่ผสมระหว่างความเป็นผีตะวันตกกับผีตะวันออก และยังทำพฤติกรรมอันละเมิดกรอบของสังคมไทยในช่วงพุทธศักราช 2500 ตลอดจนปรับให้ตัวละครกลุ่มนี้พ่ายต่ออำนาจศักดิ์สิทธิ์ของพุทธกับไสยศาสตร์ ส่วนพงศกรนั้นได้นำตัวละครเหนือธรรมชาติของจินตวิธีมาปรับพัฒนาด้านเรือนร่างและพฤติกรรมให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ตลอดจนหันมาเน้นให้ตัวละครเหนือธรรมชาติส่วนใหญ่พ่ายต่ออำนาจของเครื่องรางศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาพุทธกับเครื่องมือซึ่งเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมความเจริญของมนุษย์

3.2.4 ตัวละครมนุษย์ธรรมดา

เนื่องจากตัวละครเอกผู้เป็นมนุษย์ธรรมดาเป็นองค์ประกอบที่ทำหน้าที่เป็นภาพแทนสิ่งที่เราคุ้นเคย คือเป็นธรรมชาติสามัญ เป็นกระแสวัฒนธรรมหลักของสังคม จินตวิธีจึงได้ปรับกลุ่มตัวละครเอกมนุษย์หญิงชายในวรรณกรรมทั้งสามเรื่องของเธอให้มีชื่อ รูปร่าง และบุคลิกลักษณะตามฉบับกลุ่มตัวละครพระเอกนางเอกที่ได้รับความนิยมในแวดวงสังคมวรรณกรรมไทย (stereotype) กล่าวคือ ตัวเอกหญิงมักจะมีชื่อสกุลแบบไทยๆ มีใบหน้ารูปไข่แดงงาม นัยน์ตาดำ ผมยาวดำ ผิวพรรณอันขาวผุดผ่อง และร่างบางระหงกลิ้งกลอน ส่วนตัวเอกชายมักจะใบหน้าคมเข้มหล่อเหลา จมูกโด่งเป็นสัน ผิวดำแดง และสูงหกฟุต นอกจากนั้น จินตวิธียังนิยมนิยามวงมืหลังของกลุ่มตัวละครเอกให้เป็นชนชั้นสูงหรือไม่ก็เป็นชนชั้นกลาง การวางตัวเอกลักษณะนี้เชื่อมโยงกับภาพที่กลุ่มชนชั้นสูงแม้จะเริ่มเสื่อมลงตั้งแต่การปฏิวัติ พ.ศ. 2475 แต่ก็ยังคงมีอิทธิพลมีบทบาททางสังคมอยู่ และในขณะเดียวกันกลุ่มชนชั้นกลางที่กำลังค่อยๆ เติบโตขึ้นมามีบทบาททางสังคม กลุ่มคนชั้นสูงและชนชั้นกลางจึงดำเนินบทบาทการเป็นชนชั้นนำของสังคมไทยแบบควบคู่กัน ตัวละครเอกทั้งสองชนชั้นนี้มักมีลักษณะร่วมกันในแง่ที่เป็นผู้มีการศึกษาสูงและประกอบอาชีพรับราชการประเภท ตำรวจ อาจารย์ แพทย์ ฯลฯ ซึ่งได้รับการยกย่อง มีเกียรติ มีอำนาจในแวดวงสังคมไทยในยุคสมัยของจินตวิธี ตัวอย่างเช่น ในวรรณกรรมเรื่อง *อมฤตาลัย* จินตวิธีวางมืหลังของกลุ่มตัวเอกชายสามคนไว้ว่า “ไวฑูรย์ อมรรักษ์ สนใจศึกษาทางโบราณคดีจึงได้ทำงานนั้น และเป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชานี้ด้วย (. . .) ในขณะที่ ร.ต.ท. ทัดเทพ พิษณุเศรษฐี เป็นนายตำรวจมือปราบผู้สำเร็จวิชาการ

สืบสวนสอบสวนมาจากสก๊อตแลนด์ยาร์ดและมือนาคตสดใสในชีวิตราชการ”²⁹ และชายคนสุดท้ายม.ร.ว. สโรชาเป็นจิตแพทย์ไฟแรงเพ็งจบจากนอกมาหมาดๆ ในทำนองเดียวกัน ในวรรณกรรมเรื่องบ้านศิลาทราย จินตวิรัวรางภูมิหลังของกลุ่มตัวเอกชายสามสหายไว้ว่า “จุฑาธรเรียนจบมหาวิทยาลัยและไปเรียนด้านวิชาการหนังสือพิมพ์ต่อต่างประเทศอีก 3 ปี เพิ่งกลับมาได้ไม่ถึง 6 เดือนก็เข้ารับหน้าที่บรรณาธิการผู้ช่วย”³⁰ ส่วนพิษณุเรียนจบวิศวกรรมจากเวียนนาแล้วมาทำงานเป็นอาจารย์สอนระดับมหาวิทยาลัย และสุดท้ายศุภเกียรติทำอาชีพเป็นหมอ เป็นต้น

ต่อมาในรุ่นของพงศกร พงศกรไม่เพียงรับเอาขนบการสร้างตัวละครมนุษย์ชายหญิงที่ชื่อรูปลักษณ์แบบคนเชื้อชาติไทยสืบต่อจากจินตวิรัว หากยังทดลองปรับขยายให้ตัวละครมนุษย์มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์เพิ่มขึ้นอีกด้วย ในนวนิยายเรื่องกลิ้งการเวก พงศกรได้สร้างตัวละครชายชื่ออาหมง พร้อมทั้งกำหนดให้มีภูมิหลังเป็นคนไทยเชื้อสายจีน และมี “รูปร่างที่สูงใหญ่ถึงไบหน้าจะกลมไปนิด และดวงตาสองข้างเล็กเรียวย่างลูกคนจีน หากคิ้วเข้มกับรอยลักยิ้มสองข้างแถมที่ได้รับมาจากแม่ ทำให้เขาเป็นที่รูปหล่อและดูดี”³¹ และในเรื่องสร้อยแสงจันทร์ พงศกรได้สร้างกลุ่มตัวละครชนกลุ่มน้อยในสังคมไทยอย่างชาวภูเขาไว้จำนวนมาก การปรากฏขึ้นของตัวละครชนกลุ่มน้อยนี้จะสะท้อนทัศนคติที่เริ่มปรับเปลี่ยนไปในทิศทางที่ว่า แท้ที่จริงแล้วไทยเกิดขึ้นจากการผสมผสานของกลุ่มคนหลากหลายชาติพันธุ์ มิใช่มีแค่เพียงเชื้อชาติไทยเชื้อชาติเดียว อย่างไรก็ตาม ความหลากหลายดังกล่าวนี้เป็นเพียงแค่ความตระหนักถึงเท่านั้น คนไทยก็ยังคงไม่อาจละอคติทางชาติพันธุ์ที่ยกย่องตนว่ามีความเจริญสูงส่งเหนือกว่าชนเชื้อชาติอื่นในสังคมไทยทิ้งไปได้หมดด้วยเหตุนี้เองภาพลักษณ์ของชนชาวภูเขาที่ปรากฏออกมาจึงมีลักษณะที่ดูด้อยการศึกษาและผูกพันกับพิธีกรรมลึกลับเต็มไปด้วยคาถาไสยเวทย์ ตลอดจนยังรับบทบาทเป็นตัวร้ายที่ถูกกำจัดทิ้งไปในตอนจบของเรื่องอีกด้วย หรือถ้าเป็นฝ่ายดีก็มีบทบาทเป็นเพียงลูกมือที่ต้องพึ่งพาได้รับความช่วยเหลือจากตัวเอกอยู่เสมอ

สำหรับกลุ่มตัวละครมนุษย์ที่พงศกรนิยมกำหนดให้เป็นตัวเอกก็คือชายหญิงชนชั้นกลางเท่านั้น ในงานเขียนของพงศกรไม่ปรากฏมีตัวเอกที่เป็นกลุ่มชนชั้นสูงแบบในงานของจินตวิรัวอีกต่อไป ซึ่งนั้นก็สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยสมัยปัจจุบันที่กลุ่มชนชั้นกลางได้ก้าวขึ้นมามีบทบาทแทนที่ชนชั้นสูงแล้วนั่นเอง ตัวละครชนชั้นกลางกลุ่มนี้ต้องมีการศึกษาสูง มีศักยภาพความสามารถ

²⁹ จินตวิรัว วัชรณ์, *อมฤตาลัย*, หน้า 11.

³⁰ จินตวิรัว วัชรณ์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 1, หน้า 21.

³¹ พงศกร จินดาวัฒน์, *กลิ้งการเวก*, หน้า 18.

มาก และประกอบอาชีพอิสระ เป็นเจ้าของบริษัท หรือไม่ก็เป็นพนักงานของบริษัทเอกชน ทั้งนี้ เนื่องจากการทำงานในธุรกิจห้างร้านเอกชนกำลังเป็นกระแสนิยมเฟื่องฟูอยู่ในแวดวงสังคมไทย ปัจจุบันแทนที่งานราชการ วรรณกรรมที่ปรากฏภูมิหลังของตัวละครเอกในลักษณะดังกล่าวก็เช่น เรื่อง *กลิ่นการเวก* ตัวละครเอกชายอาหมงเรียนจบวิศวกรรมศาสตร์แล้วมาทำงานเป็นเลขาคุณชายอายุ ส่วนตัวละครเอกหญิงเรียนจบมหาวิทยาลัยแล้วทำงานเป็นบรรณาธิการนิตยสารวารี และในเรื่อง *สาปภูษา* ตัวละครเอกชายพรจบสถาปัตยกรรมแล้วมาเปิด “บริษัทรับตกแต่งบ้านของตัวเอง ออกฟิศอยู่สุขุมวิท จากผลการจัดอันดับของสมาคมสถาปนิกแห่งประเทศไทยเมื่อปีที่ผ่านมา บริษัทของพรเป็นบริษัทที่มีผลงานเป็นที่โดดเด่นติดอันดับหนึ่งในสิบ นั้นทำให้งานในปีนี้งานของเขา มากมายยิ่งกว่าเดิม”³² ส่วนตัวละครเอกหญิงใหม่พิมพ์กำลังเรียนระดับมหาวิทยาลัยอยู่และทำงานเป็นผู้จัดการที่ร้านขายผ้าตาตอง เป็นต้น

กลุ่มตัวละครเอกมนุษย์ทั้งชายและหญิงที่กล่าวมาในข้างต้นนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อรับบทบาทสำคัญในการสังเกตเห็นร่องรอยลึกลับต่างๆ ที่กลุ่มตัวละครเหนือธรรมชาติได้ทิ้งเอาไว้จนเกิดเป็นความสงสัยใคร่รู้ ตัวละครมนุษย์จึงได้เริ่มออกติดตามสืบหาร่องรอยของตัวละครเหนือธรรมชาติ ซึ่งในงานของจินตวิรัตน์ เธอานิยามให้ตัวละครเอกหญิงทำหน้าที่เป็นเพียงแค่ผู้คอยให้ร่องรอยเล็กๆ น้อยๆ กับตัวเอกชาย หลังจากนั้นตัวเอกชายและกลุ่มเพื่อนชายก็จะดำเนินการสืบค้นเจาะลึกร่องรอยเหล่านั้นจนไปเผชิญหน้าต่อผู้กับตัวละครเหนือธรรมชาติ แล้วกลุ่มตัวละครชายก็สามารถเอาชนะตัวละครเหนือธรรมชาติลงได้พร้อมๆ กับการสามารถคลี่คลายปมปริศนาต่างๆ ได้สำเร็จ บทบาทของกลุ่มตัวละครชายดังที่กล่าวมานี้เปิดเผยให้เห็นว่าจินตวิรัตน์มุ่งเน้นสัมพันธ์ภาพระหว่างชายกับชาย และมองผู้หญิงในฐานะผู้ช่วยกลุ่มผู้ชายเท่านั้น วรรณกรรมที่เสนอภาพบทบาทความร่วมมือระหว่างชายกับชายไว้อย่างชัดเจนก็คือ เรื่อง *อมฤตาลัย* ตัวเอกหญิงสโรชนีบอกเล่าร่องรอยของพินทุวดีให้ตัวเอกชายตัดเทพทราบ ทัดเทพ ไวกูรย์ และศาสตราจารย์อีกหลายคนจึงร่วมมือกันติดตามสังหารพินทุวดีในอุโมงค์ใต้บ้าน และในเรื่อง *บ้านศิลาทราย* ตัวเอกหญิงเจ้าอินทราวดีบอกร่องรอยผีเจ้าแก้วรังสีให้จุฑาธรทราบแล้วเธอก็กลับไปพักผ่อนในห้องนอน ส่วนจุฑาธรกับเพื่อนชายอีกสี่คนร่วมกันเดินเท้าเข้าไปในอุโมงค์ใต้ดินลึกลับเพื่อติดตามผีเจ้าแก้วรังสี จนนำไปสู่เหตุการณ์เผชิญหน้ากับท้าวพญาภูทับสมิงคลา ซึ่งชายห้าคนก็สามารถจัดการกำจัดภูตนี้ได้สำเร็จ

³² พงศกร จินตวิรัตน์, *สาปภูษา*, หน้า 55.

จุฬารักษ์กับพิษณุกระโดดเข้าไปหาเจ้าอินทวงศ์ผู้ยืนตะลึงจั่งจั่งเหมือนถูกสาปให้เป็นหินพร้อมๆ กัน วิศวกรหนุ่มจุดเจ้าอินทวงศ์กระโดดหลบออกมาจนอดรีศมีการสะบัดบิวดของพญาจทับสมิงคลา ส่วนจุฬารักษ์นั้น (...) เขากำป็นเล็งไปยังร่างของเจ้าพ่อทับสมิงคลาอย่างระมัดระวัง แล้วลั่นโกปลอยกระสุนออกไปด้วยความประณีตบรรจง ลูกตะกั่วทาน้ำมันมนต์วิ่งเข้ากระทบบ้านคอคใต้ศีรษะลงมาหนึ่งอย่างแม่นยำ (...) เลือดสีดำขึ้นทะลักออกจากรอยกระสุนปืนไหลโกรกลงสู่พื้นเหมือนน้ำพุ แล้วร่างทั้งร่างอันยาวเหยียดไม่ต่ำกว่า 20 เมตร ก็ค่อยๆ เลื่อนไหลลงไปตามพื้นถ้ำอันลาดเทเป็นน้ำมัน ลงสู่ปากโพรง เสียงท่อนหางยาวเหยียดกระทบบนงปากโพรงดังก้องสะท้อนขึ้นมาจากความเงียบเบื้องล่าง³³

ในทิศทางที่ต่างออกไปจากจินตวิรั พงศกรนิยมให้ตัวละครเอกหญิงมีบทบาทเป็นทั้งผู้สังเกตและผู้สืบค้นร่องรอยปมปริศนาอีกต่าง ๆ ตลอดจนพงศกรยังอนุญาตให้ตัวเอกหญิงกับตัวเอกชายร่วมมือกันต่อสู้กับตัวละครเหนือธรรมชาติจนกระทั่งได้รับชัยชนะในตอนท้ายเรื่องอีกด้วย ดังจะเห็นได้ชัดจากในนวนิยายเรื่อง *กลิ่นการเวก* ตัวเอกหญิงอรวิภาเป็นคนแรกที่เริ่มสังเกตเห็นถึงความผิดปกติของท่านชายอายุธจากการส่งต้นฉบับล่าช้ากว่าปกติ การใช้ภาษาที่ผิดเพี้ยนไปจากเคย ฯลฯ จนในที่สุดเธอตัดสินใจลอบเข้าไปในวังเทวินทร์ อันนำไปสู่การต้องเผชิญหน้ากับผีท่านชายอายุธ อรวิภาพบกับตัวเอกชายอาหมงซึ่งอาศัยอยู่ในวังเทวินทร์จึงร่วมมือกันต่อสู้กับผีอายุธ เป็นต้น การปรับบทบาทของตัวเอกหญิงให้ร่วมต่อสู้แบบเคียงบ่าเคียงไหล่กับตัวเอกชายลักษณะนี้สะท้อนทัศนคติการมองผู้หญิงในเชิงยอมรับยกย่องมากกว่าในสมัยของจินตวิรันั่นเอง

จากที่กล่าวมาจึงสรุปประเด็นชนบตัวละครมนุษย์ธรรมดาได้ว่า จินตวิรัรับชนบการสร้างตัวละครมนุษย์ธรรมดาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับตัวละครหญิงที่ถูกสร้างขึ้นอย่างมีมิติมีบทบาทในการร่วมไขปมปริศนาอีกต่างจากวรรณกรรมกอธิกของนักเขียนชาวยุโรป แล้วพยายามปรับเปลี่ยนเรือนร่างบุคลิกให้มีลักษณะแบบชนชาวไทย พร้อมกับกำหนดให้รับบทบาทเป็นตัวเอกฝ่ายดีที่คอยสืบร่องรอยแกะปมปริศนาและกำจัดตัวละครเหนือธรรมชาติที่ขังออกไปจากเรื่อง ส่วนพงศกรนั้นได้รับเอาตัวละครมนุษย์ธรรมดาของจินตวิรัมาปรับให้มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและปรับให้ตัวเอกหญิงมีบทบาทการต่อสู้เคียงข้างตัวเอกชายมากยิ่งขึ้น

การพิจารณาการปรับใช้รูปแบบวรรณกรรมกอธิกสามส่วนหลักๆ ในข้างต้นทำให้สรุปภาพรวมได้ว่า จินตวิรัรับองค์ประกอบฉาก ตัวละครเหนือธรรมชาติ และมนุษย์ธรรมดาใน

³³ จินตวิรั วิวัธน์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 2, หน้า 524 – 525.

วรรณกรรมกอธิกของยุโรปมาปรับเปลี่ยนให้มีลักษณะสอดคล้องสัมพันธ์กับสภาพสังคมไทย ส่วน
พงศกรับขนบซึ่งมีลักษณะแบบไทยๆ อยู่แล้วจากจินตวีรมาพัฒนารูปแบบให้มีความหลากหลาย
มากกว่าเดิม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

วัฒนธรรมกระแสหลักและความเป็นอื่น

วรรณกรรมกอธิกเป็นวรรณกรรมที่มีคุณสมบัติในการนำเสนอการปะทะกันระหว่างวัฒนธรรมกระแสหลักกับความเป็นอื่น ในหัวข้อนี้จะมุ่งวิเคราะห์ทั้งวัฒนธรรมกระแสหลักและความเป็นอื่นทุกอย่างทั้งปวงที่ถูกนำเสนอผ่านกลุ่มตัวละครกับฉากในงานเขียนของจินตวีร์และพงศกร ศึกษารูปแบบกลวิธีการที่ความเป็นอื่นใช้คุกคามกรอบความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม และการที่กลุ่มชนวัฒนธรรมกระแสหลักเข้าจัดการกับความเป็นอื่นเพื่อสถาปนาความเป็นระเบียบของสังคมขึ้นใหม่อีกครั้ง

4.1 วัฒนธรรมกระแสหลัก

ภายใต้หัวข้อนี้จะมุ่งเน้นคุณภาพในส่วนที่เป็นสังคมวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมไทยในงานเขียนของจินตวีร์และงานเขียนของพงศกร

4.1.1 ภาพสังคมไทยในงานเขียนของจินตวีร์

ในนวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* เปิดเรื่องที่ฉากเมืองกรุงเทพฯ พื้นที่ซึ่งกำลังถูกให้วัฒนธรรมปรับเปลี่ยนไปสู่สภาวะสังคมที่เจริญทันสมัยแบบสังคมตะวันตก (modern city) มีการผุดขึ้นของบริษัทสำนักงาน โรงแรม ห้องเสื้อแฟชั่น “เบญญาที่ดังที่สุดของกรุงเทพฯ”¹ ยวดยานพาหนะที่สัญจรไปมาขวักไขว่และความคับคั่งของผู้คน ซึ่งหากพินิจกลุ่มคนที่ปรากฏตัวใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในพื้นที่สาธารณะเมืองกรุงเทพฯ จะพบว่า เป็นกลุ่มนักโบราณคดีนำโดยไวฑูรย์ ไวฑูรย์เป็นชายหนุ่มผู้มีฐานะการเงินปานกลางและมีที่อยู่อาศัยเป็นบ้านไม้สองชั้นขนาดเล็ก เขาสำเร็จการศึกษาด้านโบราณคดี แล้วจากนั้นก็สมัครเข้าทำงานขุดค้นพร้อมกับเป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชาโบราณคดี จากที่กล่าวมาจัดได้ว่าไวฑูรย์เป็นตัวแทนชายหนุ่มปัญญาชนชั้นกลาง ไวฑูรย์กับเพื่อนปัญญาชนนักโบราณคดีมักปรากฏกายเข้ามาในฉากทำพฤติกรรมอันเกี่ยวข้องกับเรื่องการสำรวจขุดค้นนำเอาวัตถุโบราณที่ขุดค้นพบมาเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์เป็นสมบัติของชาติไทย ซึ่งนั่นทำให้ชาติไทยเป็นชาติที่ดูเก่าแก่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน จากพฤติกรรมดังกล่าวสะท้อนถึงการที่กลุ่มชายชั้นกลางโบราณคดีกำลังมีบทบาทในฐานะผู้สร้างประวัติศาสตร์ชาติไทย ชาย

¹ จินตวีร์ วัชรินทร์, *อมฤตาลัย*, หน้า 63.

ชนชั้นกลางกำลังเป็นกลุ่มคนใหม่ที่กำลังเติบโตเข้ามาสร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ให้กับชาติไทย อย่างไรก็ตาม เราไม่อาจกล่าวได้ว่าสังคมเมืองกรุงเทพฯ ช่วงประมาณปี พ.ศ. 2519 เป็นสังคมของคนชั้นกลางโดยสมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะขณะเดียวกันเราก็ยังเห็นกลุ่มตัวละครชนชั้นสูงอย่าง ร.ต.ท. ทัดเทพที่ “สืบเชื้อสายมาจากตระกูลขุนนางเก่าแก่”² กับ ม.ร.ว.สโรชพันธุ์บุตรชายของหม่อมเจ้า ปัทมบัลลังก์ แม้ว่าชายหนุ่มสองคนนี้จะชาติกำเนิดสืบสายเลือดจากชนชั้นสูง แต่สำหรับตัวละคร ร.ต.ท. ทัดเทพนั้นเขาได้รับรศาคดีใดๆ ส่วน ม.ร.ว.สโรชพันธุ์ก็มีฐานะการเงินที่ค่อนข้างย่ำแย่ จากการได้รับรศาคดีและฐานะการเงินที่ย่ำแย่ล้วนนำเสนอถึงการขายชนชั้นสูงทั้งสองกำลังอยู่ในภาวะความเสื่อมถอย และทั้งสองก็ยอมรับกับสถานะความเสื่อมที่กำลังเกิดขึ้นกับตนเองได้เป็นอย่างดี การวิเคราะห์ตัวละครกลุ่มนักโบราณคดีนำโดยไวฑูรย์และกลุ่มทัดเทพกับ ม.ร.ว.สโรชพันธุ์ ช่างต้นทำให้กล่าวสรุปได้ถึงพื้นที่เมืองกรุงเทพฯ ในยุคปี พ.ศ. 2519 ที่มีลักษณะอีหลักอีเหลื่อระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางที่กำลังเติบโตก้าวขึ้นสู่บทบาทผู้นำผู้สร้างประวัติศาสตร์ไทยยุคใหม่กับกลุ่มคนชนชั้นสูงที่กำลังเริ่มเสื่อมถอยหมดอำนาจลง และพยายามปรับตัวเข้าสู่ความเป็นคนชนชั้นกลาง

ในนวนิยายเรื่องที่สอง *บ้านศิลาทราย* เปิดเรื่องที่ฉากกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รัฐไพบของนายจุฑานายทุนใหญ่ รัฐไพบเป็นหนังสือพิมพ์ที่กำลังประสบโศกอย่างมาในแวดวงสังคมเมืองกรุงเทพฯ “ความสำเร็จก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งหนังสือพิมพ์ยักษ์ใหญ่ของรัฐไพบ”³ สะท้อนถึงการเติบโตขึ้นของธุรกิจกิจการเอกชนในสังคมเมืองกรุงเทพฯ ในแวดวงสังคมเมืองธุรกิจกรุงเทพฯ นั้น จุฑาธรชายหนุ่มผู้มีภูมิกำเนิดเป็นลูกนายทุนสำเร็จการศึกษา “ด้านวิชาการหนังสือพิมพ์ที่ต่างประเทศ”⁴ แล้วกลับมาคืนรงานทำด้วยตนเอง เขาทำงานด้วยความมุ่งมั่นมากถึงขนาดที่ “ตั้งแต่ทำงานมาได้ห้าเดือนยังไม่เคยหยุดงานเลย”⁵ จากภูมิประวัติและการคืนรงานด้วยกำลังตนเอง ล้วนนำเสนอถึงการเป็นปัญญาชนชั้นกลาง จุฑาธรเป็นชนชั้นกลางที่ทำงานด้านหนังสือพิมพ์อาชีพซึ่งต้องติดตามกระแสมุ่งไปหาสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นความเจริญทันสมัยทุกวัน เป็นอาชีพซึ่งนำพาสังคมไทยไปสู่ภาวะความเป็นสังคมแห่งข่าวสารข้อมูล คนที่สองพิชฌุเป็นชายหนุ่มผู้ได้รับทุนหลวงไปศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยในประเทศเวียดนาม แล้วกลับมารับราชการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยสอนหนังสือ พิชฌุเป็นผู้นำองค์ความรู้ความเจริญของตะวันตกมาถ่ายทอด

² จินตวีร์ วิวัธน์, *อมฤตาลัย*, หน้า 203.

³ จินตวีร์ วิวัธน์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 1, หน้า 21.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 19.

ในสังคมเมืองไทย คนที่สองศุภเกียรตินายแพทย์อุดมคติย้ายตัวเองมาทำงานพัฒนาด้านสาธารณสุขในท้องถิ่นเชียงใหม่ จากที่กล่าวมาข้างต้นซึ่งถึงการที่สามคนนี้เป็นชนชั้นกลางชาวกรุงผู้ทำงานในสาขาอาชีพอันสะท้อนถึงการสร้างสรรค์วัฒนธรรมความเจริญขึ้นบนดินแดนไทย เป็นภาพแทนกลุ่มคนกระแสหลักตัวแทนอำนาจรัฐศูนย์กลางที่มุ่งพัฒนาชาติไปสู่ความมีวัฒนธรรมความเจริญ

ในนวนิยายเรื่อง *ม่อนมนต์ดำ* เป็นวรรณกรรมที่ดำเนินเรื่องราวทั้งหมดอยู่ในฉากจังหวัดเชียงใหม่ท้องถิ่นชนบทห่างไกลเหนือสุดประเทศไทย และหากเราพิจารณาจากตัวอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่จะพบเห็นว่า อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ปรากฏออกมาในภาพพื้นที่ที่มีตลาด ร้านเสริมสวย โรงแรมฟลอร่าอินน์ โรงพยาบาล อาคารสำนักงาน และสถานีตำรวจ การปรากฏขึ้นของสถานที่ต่างๆ เหล่านี้ นำเสนอถึงการที่อำเภอเมืองชนบทเริ่มได้รับอิทธิพลความเจริญที่แพร่มาจากเมืองกรุงเทพฯ และหากเราพิจารณากลุ่มคนที่มักปรากฏตัวอยู่ในพื้นที่สาธารณะของอำเภอเมือง จะพบว่า เป็นกลุ่มนายตำรวจนำโดยสารวัตรอุกฤษฏ์และร.ต.ท.กวรรณภรณ์ ตำรวจทั้งสองคนนี้เป็นพี่น้องกัน ทั้งสองมีภูมิกำเนิดที่กำพร้าขาดพ่อแม่ต้องดิ้นรนต่อสู้ชีวิตด้วยตนเอง โดยอุกฤษฏ์ผู้เป็นพี่ชายเข้าทำงานรับราชการตำรวจก่อน เขาทำงานอย่างดีถึงขนาดที่ชาวบ้านจังหวัดเชียงใหม่ล้วนชมเป็นเสียงเดียวกันว่า “เขาเป็นคนดีนะครับ ตรงไปตรงมา ไม่กินไม่โกง แถมเอาการเอางานด้วย”⁶ ส่วนกวรรณภรณ์นั้นเธอดิ้นรนจนได้รับทุนหลวงไปศึกษาวิชาการต่อสูที่โรงเรียนตำรวจที่ประเทศอังกฤษ และเมื่อกลับมาถึงก็เข้าทำหน้าที่ครั้งแรกเป็นสายสืบให้กับสารวัตรอุกฤษฏ์ผู้เป็นพี่ชายทันที จากภูมิหลังการดิ้นรนมุ่งมั่นกับหน้าที่การงานสะท้อนถึงการที่อุกฤษฏ์และกวรรณภรณ์ต่างก็เป็นปัญญาชนคนชั้นกลาง และเป็นชนชั้นกลางผู้ทำหน้าที่ตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่รัฐผู้ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยให้กับสังคมจังหวัดเชียงใหม่ กล่าวได้ว่าอุกฤษฏ์กับกวรรณภรณ์เป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นตัวแทนรัฐชาติไทย

การวิเคราะห์นวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* *บ้านศิลาทราย* และ *ม่อนมนต์ดำ* ที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เห็นถึงภาพสังคมไทยช่วงยุคปี พ.ศ. 2519 – 2531 ที่กำลังปรับเปลี่ยนไปสู่ภาวะความเป็นสังคมไทยสมัยใหม่ ซึ่งวิถีความเป็นสมัยใหม่ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้มีลักษณะที่ยังคงค่อนข้างเติบโตแบบกระจุกตัวอยู่ในเขตพื้นที่เมืองกรุงเทพฯ ส่วนผู้คนชนกระแสหลักที่ใช้ชีวิตอย่างคุ้นเคยในสังคม

⁶ จินตวิธี วิวัฒน์, *ม่อนมนต์ดำ* เล่ม 1, หน้า 74.

สมัยใหม่ก็คือ กลุ่มชายปัญญาชนชั้นกลางผู้มีอาชีพมุ่งมั่นกับหน้าที่การงานซึ่งโดยส่วนใหญ่มักเป็นประเภทงานราชการ

4.1.2 ภาพสังคมไทยในงานเขียนของพงศกร

ในวรรณกรรมเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* พงศกรนำเสนอเมืองกรุงเทพฯ ปรากฏออกมาในภาพพื้นที่ที่คับคั่งไปด้วยตึกสูงระฟ้ามากมาย ไม่ว่าจะเป็นตึกสำนักงานธุรกิจ โรงแรม ตึกห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ และตึกคอนโดที่อยู่อาศัยราคาแพง ฯลฯ

พอใช้โทรศัพท์มือถือโทรบอกให้หล่อนรออยู่ที่คอนโด และจะแวะมารับไปงานเลี้ยงที่โรงแรม ย่านสาทรคืนนี้พร้อมกัน บิดาของหล่อนเดินทางมาจากบ้านแถวลำลูกกา ตอนที่โทรมานั้น รถกำลังติดอยู่บนทางด่วน (...)

คอนโดที่หล่อนอยู่อยู่แถวถนนสีลม ถนนธุรกิจที่ราคาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์สูงลิบลิวถึงขนาดว่า หากใช้เงินที่พ่อซื้อคอนโดไปซื้อบ้านที่ย่านชานกรุงเทพฯ จะสามารถซื้อบ้านขนาดใหญ่โตกว่านี้ได้สบายมากถึงหกหรือเจ็ดหลัง หญิงสาวชอบคอนโดหลังนี้มาก เพราะอยู่ใจกลางเมือง และไม่ไกลกันนักกับตึก ‘ธาร’ ซึ่งเป็นที่ตั้งที่ทำการของนิตยสารธารที่หล่อนเป็นบรรณารักษ์ อีกทั้งอยู่ใกล้กันกับโรงแรมขนาดใหญ่หลายแห่ง ทำให้สะดวกมากเวลาที่มึงงานเลี้ยงต่างๆ ซึ่งหล่อนมีความจำเป็นต้องไปปรากฏตัว หรือรวมอยู่ในงาน⁷

ฉากที่ยกมาข้างต้นไม่เพียงแค่นำเสนอให้เห็นถึงสภาพใจกลางเมืองกรุงเทพฯ ยุคปัจจุบันที่พัฒนาเจริญขึ้นเป็นสังคมแห่งเงินตราธุรกิจเต็มตัวเท่านั้น หากยังนำเสนอให้เห็นถึงค่านิยมวิถีการดำเนินชีวิตของคนเมืองกรุงเทพฯ ที่เริ่มแปรเปลี่ยนจากการใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวพ่อแม่ไปสู่การแยกตัวจากครอบครัวไปใช้ชีวิตอิสระตามลำพังคนเดียว ขนาดครอบครัวของคนกรุงสมัยปัจจุบันจึงมีลักษณะที่แคบตัวเล็กลง เมลานีหญิงสาวกรุงเลือกที่จะใช้ชีวิตอิสระในห้องพักขนาดเล็กของคอนโด หูครบครันด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกใกล้สถานที่ทำงานหรือสถานที่ที่ต้องเดินทางไปบ่อยๆ ทั้งนี้ก็เพื่อความสะดวกประหยัดเวลาการเดินทาง นอกจากนั้น ตัวละครเมลานีหญิงสาวกรุงยุคปัจจุบันที่ใช้โทรศัพท์มือถือติดต่อพูดคุยกับผู้คนอยู่ตลอดเวลา ยังนำเสนอสะท้อนให้เห็นอีกว่า การปฏิสัมพันธ์ของคนกรุงในช่วงยุคปัจจุบันนี้เป็นความสัมพันธ์ผ่านเครื่องใช้เทคโนโลยี เครื่องใช้เทคโนโลยีกลายเป็นปัจจัยที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตของคนเมืองสมัยปัจจุบัน

⁷ พงศกร จินดาวัฒน์, *สร้อยแสงจันทร์*, หน้า 49 - 50.

ในนวนิยายเรื่อง *กลิ่นการเวก* เรื่องราวเกิดขึ้นและดำเนินไปภายในฉากเมืองกรุงเทพฯ เมืองกรุงเทพฯ ส่วนพื้นที่สาธารณะปรากฏออกมาในภาพพื้นที่ที่คับคั่งไปด้วยผู้คน ซึ่งหากเราพิจารณาบรรดาตัวละครคนในสังคมพื้นที่สาธารณะจะพบเห็นชายหนุ่มคนหนึ่งที่ได้เด่นมากนั่นก็คืออาหมงหรือหัสตินทร์ อาหมงเป็นชายหนุ่มผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิศวกรรมจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเมืองกรุงเทพฯ และกำลังดิ้นรนสมัครงานหางานทำด้วยตนเองอยู่ จากภูมิประวัติการศึกษาและการพยายามดิ้นรนด้วยตนเองสอดคล้องแสดงถึงการที่อาหมงเป็นชายหนุ่มปัญญาชนชั้นกลาง และเป็นปัญญาชนชั้นกลางที่มีเชื้อสายจีนด้วย เพราะเขาเป็นลูกของตัวละครอาป้าซึ่งเป็นลูกของชาวจีนอพยพจากเมืองจีน อาป้าดิ้นรนทำงานจนเลื่อนฐานะตนเองได้เป็นเจ้าของกิจการ “โรงกลึงที่ใหญ่ที่สุดในเขตภาคอีสานตอนบน”⁸ อาหมงมีฝีมือพรหมที่ชาวจัด ส่วน “ดวงตาสองข้างเล็กเรียวย่างลูกคนจีน”⁹ และที่เคียงกันไปกับอาหมงก็คือวิศิษฐ์ “หนุ่มไทยแท้ ฝีมือล้ำไบน้ำคมเข้ม”¹⁰ วิศิษฐ์เป็นชายหนุ่มชั้นกลางเพื่อนสนิทเรียนที่เดียวกันกับอาหมงตั้งแต่ประถมที่ชัยภูมิจนจบแล้วย้ายมาเรียนวิศวกรรมทำงานอยู่ในกรุงเทพฯ ด้วยกัน ความสัมพันธ์ระหว่างอาหมงกับวิศิษฐ์ที่ดำเนินไปแบบเป็นเพื่อนสนิทเรียน กิน นอน ฯลฯ ทำทุกอย่างเหมือนกันแบบเดียวกันโดยตลอด นำเสนอถึงการที่กลุ่มปัญญาชนชั้นกลางเชื้อสายจีนได้รับการยอมรับให้มีสถานภาพทางสังคมที่ทัดเทียมกันกับกลุ่มปัญญาชนชั้นกลางเชื้อชาติไทย ปัญญาชนชั้นกลางเชื้อสายจีนเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคมไทย หาได้ถูกลดรองนอกรีตที่ถูกกดสถานภาพทางสังคมไว้ต่ำด้อยด้อยกว่าชนเชื้อชาติไทยแบบในอดีตอีกต่อไป สิ่งที่น่าสนใจเหนือไปกว่านั้นก็คือ ปัญญาชนชั้นกลางชนเชื้อสายจีนไม่เพียงได้รับการยอมรับให้ทัดเทียมเท่านั้น หากยังเป็นกลุ่มคนที่กำลังเป็นกระแสนิยมเป็นที่น่าชื่นชอบอย่างมากของกลุ่มปัญญาชนชั้นกลางชาวไทยคนรุ่นใหม่อีกด้วย ดังจะเห็นได้ผ่านทางคำพูดของวิศิษฐ์ที่กล่าวว่า “ตอนนี้เทรนดีทีหล่อกำลังมาแรง”¹¹ และผ่านทางพฤติกรรมท่าทีของหนูกบที่ปฏิบัติต่ออาหมงในครั้งแรกที่พบหน้ากัน

หนูกบผู้ช่วยของหล่อกลับตรงข้ามกัน เพราะเจ้าหล่อมันัวจ้องมองหนุ่มตีหน้าตาดี รูปร่างสูงใหญ่ ซึ่งยืนเท้าเอวอยู่ตรงหน้า ด้วยสายตาที่เปี่ยมไปด้วยความเคลิบเคลิ้มหลงไหล
 “...ว้าว...ตี...หล่อล้า...สเป็กหนุเลยฮา...”

⁸ พงศกร จินดาวัฒน์, *กลิ่นการเวก*, หน้า 18.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 199.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

ชายหนุ่มผู้ช่วยบรรณาธิการพิมพ์เสียงอ่อนเสียงหวาน ขณะที่ยกมือข้างหนึ่งขึ้นซับน้ำลายที่
ทำท่าจะไหลออกมาจากมุมปาก เจ้าหล่อนก็ส่งสายตาวนหวานหยาดยิ้มไปให้ชายหนุ่มที่ยืนหน้า
บึ้งอยู่หน้าประตูห้องโถงใหญ่ของวังด้วยพร้อมกัน¹²

ดวงหน้าแบบตีสองอามงที่กลายมาเป็นสเป็กที่หนุ่มกบชาวไทยปรารถนาขึ้นชอบเป็นหลักฐานชั้นดี
บ่งบอกอย่างชัดเจนถึงกระแสนิยมชนชั้นกลางเพื่อสายเงินที่กำลังดำเนินไปในสังคมไทย

นอกจากนั้น ในเหตุการณ์ตอนแรกพบระหว่างอามงกับหนุ่มนี้เรายังเห็นตัวละครสำคัญ
อีกตัวนั่นคือออร์รำไพ ออร์รำไพเป็นหญิงสาวลูกนางอรัญแม่ค้าเจ้าของกิจการสวนส้มโอรายใหญ่ อร
รำไพดีนรรทำงานจนประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานนั่งแท่นเป็นหัวหน้ากองบรรณาธิการ
นิตยสารวีซึ่งชายดีในแวดวงสังคมเมืองกรุงเทพฯ อาจกล่าวได้ว่าออร์รำไพเป็นภาพสะท้อนของ
หญิงสาวชนชั้นกลางยุคปัจจุบันที่ก้าวเข้าสู่บทบาทการทำตนในพื้นที่สาธารณะอย่างเต็มตัว และ
ยังประสบความสำเร็จทางการทำงานอีกด้วย การปรากฏของกลุ่มตัวละครอามง วิเศษฐ์ และ
ออร์รำไพซึ่งล้วนเป็นปัญญาชนคนชั้นกลางในพื้นที่สาธารณะเมืองกรุงเทพฯ ลักษณะนี้นำเสนอ
สะท้อนถึงการที่สังคมกรุงเทพฯ ในช่วงเวลาปัจจุบันนี้เป็นพื้นที่ของกลุ่มปัญญาชนชั้นกลาง ซึ่งมี
ทั้งชายและหญิงกับทั้งเชื้อชาติไทยกับเชื้อสายจีน สังคมเมืองกรุงเทพฯ ยุคนี้เป็นสังคมที่ขยายตัว
เปิดกว้างมากกว่าในยุคของจีนตวีร์ที่ส่วนใหญ่มีลักษณะค่อนข้างจำกัดตัวให้เป็นพื้นที่ของ
ปัญญาชนชั้นกลางชาวไทย กลุ่มปัญญาชนชั้นกลางชายหญิงไทยจีนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่
ในคอนโดสูงใจกลางกรุงเทพฯ ซึ่งสะดวกสบายต่อการเดินทางด้วยรถไฟฟ้า อีกทั้งพวกเขายังพกพา
มือถือ เล่นอินเทอร์เน็ต ใช้อีเมล และกล้องถ่ายรูปดิจิทัลอีกด้วย บุคลิกการใช้เทคโนโลยีของคน
ชั้นกลางปรากฏอย่างเด่นชัดผ่านเหตุการณ์ตอนที่ออร์รำไพและกบมาขอพบท่านชายอายุ แต่ไม่ได้
พบ จึงขอเบอร์โทรศัพท์ติดต่อแทน

“งั้นหนูขอเบอร์โทรศัพท์ของทีวี่งนี่หน่อยได้ไหมคะ” หนูกบรีบฉวยโอกาสให้เป็นประโยชน์

“เห็นจะไม่ได้ดอกครับ” หัสตินทรปล่อยให้ชายชราเป็นผู้ตอบ เพราะท่าทางของแกใจเย็นกว่า

เขามาก “เพราะวังเทวินทรไม่ใช่โทรศัพท์”

“งั้นมือถือก็ได้เข้า...” หนูกบยังไม่ละความพยายาม

“ก็ไม่มีเหมือนกัน...คุณชายไม่ใช่มือถือครับ” ลูกกล้ายิ้มด้วยพละภาคเดาได้ว่าเมื่อได้ยินเช่นนั้น

แล้ว อีกฝ่ายจะมีปฏิกิริยาเช่นไร

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 85.

“หา” หนูกบตาเหลือก อ้าปากค้างอย่างที่สูงกล้าคาดไว้ไม่ผิด เจ้าหล่อนไม่เคยคาดคิดว่าใน พ.ศ. นี้จะยังมีคนไม่สนใจเทคโนโลยีกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปทุกนาที หลงเหลืออยู่อีก “แล้วอย่างนี้เวลาคุณชายจะติดต่องานหรือติดต่อเพื่อนฝูง จะทำอะไรเล่าคะ...” อร่าไฟ รู้สึกพิศวงไม่แพ้ลูกน้อง “ใช้อินเทอร์เน็ตหรือไง...”¹³

คำพูดวิพากษ์สภาวะไม่อาจใช้เทคโนโลยีติดต่อคนในวงเวทินทร์ได้นี้สะท้อนถึงการที่คนชั้นกลาง ยุคปัจจุบันผูกพันพึ่งพิงเทคโนโลยีอย่างมาก เทคโนโลยีเป็นวัฒนธรรมสำคัญของกลุ่มคนชั้นกลาง ยุคปัจจุบัน

ในนวนิยายเรื่อง *สาว/ภรรยา* นวนิยายเรื่องนี้เปิดฉากที่เมืองกรุงเทพฯ บนถนนสุขุมวิทถนน ย่านธุรกิจที่มีรถติด รถไฟลอยฟ้า และผู้คนที่พลุกพล่าน หากเราพิจารณาผู้คนที่พลุกพล่านอยู่ใน พื้นที่สาธารณะจะพบเห็นชายหญิงห้าคนหลักๆ สามคนแรกคือปรีชญา มณีกัญญา และเพชร ชาย หญิงทั้งสามคนนี้แม้จะสืบเชื้อสายจากตระกูลชนชั้นสูงเป็นหลานของม.ล.รตากับม.ล.รณี แต่ตัวของคนทั้งสามกลับได้รับรศาคศศักดิ์ใดๆ นำหน้าชื่อ อีกทั้งบ้านที่ทั้งสามใช้ชีวิตอยู่ก็มีลักษณะเป็น เพียงบ้านไม้สองชั้นขนาดปกติธรรมดา ภายในปราศจากเครื่องเรือนตกแต่งของโบราณเก่าแก่ ราคาแพง และไร้ซึ่งบริวารคอยห้อมล้อมรับใช้อำนวยความสะดวกทำสิ่งต่างๆ ให้ ทั้งภาวะไร้ บรรดาศักดิ์และสภาพบ้านล้วนสนับสนุนแนวคิดเรื่องความเสื่อมถอยของกลุ่มคนชนชั้นสูง ปรีชญา มณีกัญญา และเพชรกำลังอยู่ในภาวะความเสื่อมถอยจากการเป็นชนชั้นสูงลงสู่ความเป็นชนชั้น กลางสามัญ และทั้งสามคนก็ดูยอมรับและยอมรับประนีประนอมปรับตัวเข้าสู่วิถีความเป็นคนชนชั้น กลางได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ด้วยเหตุนี้เราจึงเห็นมณีกัญญาที่ตัดสินใจประกอบอาชีพเป็นแม่ค้า ขายผ้าตาตาดทองโบราณ อาชีพค้าขายซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของกลุ่มคนชั้นกลางที่กลุ่มคนชั้นสูงเคย นิกรังเกี่ยวเกี่ยวและไม่พึงปรารถนาที่จะยุ่งเกี่ยว ส่วนเพชรก็เลือกเปิดบริษัททำธุรกิจออกแบบ ตกแต่งบ้าน ธุรกิจซึ่งให้ความสำคัญคุณค่ากับเรื่องแฟชั่นความทันสมัยเป็นสมัยใหม่อันเป็น ค่านิยมของกลุ่มคนชั้นกลาง ในแง่มุมที่กล่าวมาเราจึงสามารถกล่าวได้อย่างเต็มปากเต็มคำว่า ปรีชญา มณีกัญญา และเพชรก็จัดเป็นคนชั้นกลางคนหนึ่ง ส่วนคนที่สี่ก็คือแทนไทชายหนุ่มสามัญ ชนคนชั้นกลางโดยกำเนิด เขาดิ้นรนต่อสู้ทำธุรกิจจนสามารถยกระดับตนเองขึ้นเป็นเจ้าของสาย การบินเอกชนรายใหญ่รายใหม่ของสังคมไทยได้สำเร็จ และสำหรับคนที่ห้าสุดท้ายคือไหมพิมหญิง สาวลูกแม่ค้าจนๆ และยิ่งยากจนลงไปอีกเมื่อแม่ตายลง ไหมพิมต้องดิ้นรนหางานทำเลี้ยงชีพส่ง ตัวเองเรียนหนังสือระดับปริญญาตรี จากภูมิกำเนิดลูกแม่ค้าและการต้องดิ้นรนต่อสู้ด้วยตนเองส่อ

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 89.

แสดงถึงสถานภาพความเป็นชนชั้นกลาง ไหมพิมเป็นปัญญาชนชั้นกลางที่ค่อนข้างไปทางล่าง เนื่องจากฐานะที่ยากจนต่ำต้อย การปรากฏของกลุ่มตัวละครมณีกัญญา ปรีชญา พชร แทนไท และไหมพิมที่ประกอบอาชีพธุรกิจต่างๆกันในพื้นที่สาธารณะเมืองกรุงเทพฯดังที่กล่าวมานี้นำเสนอให้เห็นถึงการที่ชนกระแสหลักในช่วงยุคนี้เป็นกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพทำงานธุรกิจภาคเอกชน

การวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่อง*สร้อยแสงจันทร์ กลิ่นการเวก และสาปภูษา*ที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เห็นถึงภาพสังคมเมืองกรุงเทพฯช่วงยุคปัจจุบันที่ก้าวสู่ความเจริญศิวิไลซ์ทันสมัยมีเทคโนโลยีที่ล้ำสมัยและมีความเติบโตในเชิงการเป็นสังคมธุรกิจมากกว่าในช่วงสมัยจินตวิรีปี พ.ศ. 2519 – 2531 นอกจากนั้น เมื่อขยับมาพิจารณาดูกลุ่มชนชั้นกลางกระแสหลักที่ใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่สาธารณะเมืองกรุงเทพฯจะพบเห็นว่าที่เคียงไปชนเชื้อชาติไทยคือชนเชื้อสายจีน กลุ่มชนชั้นกลางกระแสหลักในยุคปัจจุบันนี้เป็นคนที่กุมอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นชนกระแสหลักช่วงยุคปัจจุบันนี้ก็คือ กลุ่มนักธุรกิจ เจ้าของกิจการ กลุ่มชนชั้นกลางผู้ทำงานอิสระเอกชน

4.2 “ผี”: ความเป็นอื่นที่คุกคาม

4.2.1 งานเขียนของจินตวิรี

4.2.1.1 ตำนานเรื่องกลุ่มชุมชนดั้งเดิม

ในนวนิยายเรื่อง*อมฤตาลัย* ขณะที่พื้นที่กรุงเทพฯกำลังเริ่มก้าวเข้าสู่ยุคความเจริญสมัยสังคมนิยมปัญญาชนชายชาวไทยนั้น พินทุวดีสตรีลึกลับผู้มี “ดวงหน้าลักษณะค่อนข้างสี่เหลี่ยม”¹⁴ ที่ดูสวยแปลกตา และแต่งกายด้วยชุดแปลกประหลาดไปจากความคุ้นเคยของชายชั้นกลางชาวไทยได้ก้าวเข้ามาตั้งรกราก เธอได้เปิดบ้านซึ่งมีขนาดใหญ่โตอลังการ ภายในบรรจุสะสมเต็มไปด้วยวัตถุข้าวของศิลปะขอมโบราณที่มีอายุเก่าแก่ให้แขกผู้มาเยือนได้ชม ฉากบ้านที่ใหญ่โตอลังการสื่อแสดงถึงสถานภาพความเป็นสตรีชนชั้นสูง และสตรีชนชั้นสูงคนนี้ก็ไม่ใช่ชาวไทยด้วย หากแต่เป็นสตรีชั้นสูงราชวงศ์ขอมโบราณ พินทุวดีสตรีชนชั้นสูงชาวขอมอวดแสดงวัตถุศิลปะขอมอายุเก่าแก่พร้อมกับได้กล่าวเล่าประวัติความเป็นมาของตนเองให้ไวฑูรย์นักโบราณคดี ทัดเทพ นายตำรวจ และม.ร.ว.สโรชพันธุซึ่งเป็นนายแพทย์ฟังว่า

¹⁴ จินตวิรี วิวัธน์, *อมฤตาลัย*, หน้า 27.

“ในสมัยกระโน้นพระเจ้ายโศวรมันมีราชธิดา 2 องค์ องค์พี่ชื่อพันธุเทวี คือเรานี้แหละ ส่วนองค์น้องชื่อยโศธริยา ต่อมาพระบิดาเราพระเจ้ายโศวรมัน กษัตริย์ผู้ครองกรุงทวารวดีตอนต้น เห็นว่านครทวารวดีคับคั่งจอบ้างจึงทรงสร้างเมืองขึ้นใหม่ ให้ชื่อตามพระนามของพระองค์ ผสมกับนามราชธิดาองค์เล็กผู้เป็นที่สุดแสนเสนาหา ว่านครยโศธริปุระ

(...)

“เราท่องเที่ยวไปเรื่อย ๆ จากสมัยหนึ่งสู่สมัยหนึ่ง จากอาณาจักรสู่อาณาจักร เราผ่านมาแล้วทั้งนั้น จากขอมอันรุ่งเรืองยุคยโศธริปุระของพระราชบิดายโศวรมันมาสู่ยุคที่เจริญรุ่งเรืองกว่าคือสมัยสร้างนครวัดของสุริยวรมัน ที่ 2... จากนั้นเราก็ต่องไปทั่วแดนซึ่งร่วมสมัยเดียวกับทวารวดีตอนปลาย (...) เราได้ชมการสร้างพระพุทธรูปพระเจ้าพนัญเชิงของพระเจ้าสายน้ำผึ้งแห่งอโยธยา ซึ่งเป็นยุคทองก่อนถึงอยุธยาที่ท่านรู้จัก ได้เห็นการต่อสู้เพื่ออิสรภาพของสุโขทัยกับทั้งยังได้เฝ้าพระลอบแห่งแมนสรวงซึ่ง “รอยรูปอินทร์หยาดฟ้า” สมจริงดังคำวิ..และท่านเชื่อใหม่ที่เราได้ยืนดูนครอันรุ่งเรืองของไชยวรมันที่ 7 ต้องลุ่มจมภายใต้กองทัพอันทรงแสนยานุภาพของสมเด็จพระเจ้าสามพระยา และนั่นคือความดับของอาณาจักรซึ่งเคยรุ่งโรจน์เป็นเจ้าพิภพของความยิ่งใหญ่อิพิภพในภูมิภาคแถบนี้เป็นอวสานของขอม”¹⁵

การที่พินทุดีอวดแสดงวัตถุศิลปะขอมโบราณพร้อมกับเล่าเรื่องราวของตนเองลักษณะนี้ก็ด้วยมุ่งใช้วัตถุกับเรื่องเล่าในการบ่งชี้ นำเสนออัตลักษณ์ความเป็นชนเชื้อชาติขอมที่เก่าแก่มีประวัติยาวนานของตนเองออกมา ซึ่งนั่นดูไม่แตกต่างจากการที่กลุ่มนักโบราณคดีประวัติศาสตร์ใช้วัตถุหลักฐานทางโบราณคดีในการสร้างประวัติศาสตร์ชาติไทย ในแง่ที่พินทุดีจึงกำลังสร้างประวัติศาสตร์ขอมแบบเดียวกันกับที่ไวฑูรย์นักโบราณคดีสร้างประวัติศาสตร์ชาติไทย และก็น่าสนใจตรงที่ว่าประวัติศาสตร์ชนเชื้อชาติขอมปรากฏออกมาในแนวทางที่มีอายุร่วมสมัยเดียวกันกับอาณาจักรทวารวดีซึ่งมีอายุเก่าแก่กว่าอาณาจักรสุโขทัยซึ่งเป็นอาณาจักรแรกของไทย พินทุดีเล่าอายุขอมออกมาในลักษณะนี้ก็เท่ากับประกาศว่าชนเชื้อชาติขอมเป็นชนเชื้อชาติดั้งเดิมที่ตั้งรกรากดำรงอยู่บนผืนดินแถบเทือกเขาพนมดงรักมาเนิ่นนานก่อนหน้าการตามเข้ามาตั้งรกรากของกลุ่มชนชาติไทย เป็นชนชาติดั้งเดิมคั่นเคยดำรงอยู่เคียงกับชนชาติไทยแบบไม่เคยหายไปจากผืนแผ่นดินไทย ซึ่งนั่นสอดคล้องกับจิตเบื้องลึกของชาวไทยไวฑูรย์ที่รู้สึกคุ้นกับรูปลักษณะหน้าตาแบบพินทุดีมาก่อน ไวฑูรย์กล่าวไว้ว่า “หน้าตาของพินทุดีก็อีกเหมือนกันนะแหละ ข้าว่าเหมือนคนโบราณวะ อยา-เอ็งอย่างเพิ่งค้านว่าข้าอยู่กับของโบราณเสียจนเห็นอะไรโบราณไปหมด ข้านี้กันจริงๆผ่าวะ รู้สึกเหมือนคุ้นหน้าคล้ายๆจะเคยเห็นที่ไหนมาก่อนเสียด้วยซ้ำ”¹⁶ เมื่อพินทุดีเป็นสิ่งที่

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 653 – 672.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 76.

ครั้งหนึ่งชาวไทยรู้จักคุ้นเคยมาก่อน พินทุวดีจึงสอดคล้องตามแนวคิดของฟรอยด์เรื่อง “the uncanny” เป็นสิ่งแปลกประหลาดในความคุ้นเคยเก่าก่อนของเราชาวไทย เชื้อชาติวัฒนธรรมขอมเป็นสิ่งคุ้นเคยเก่าก่อนที่ดำรงอยู่ท่ามกลางเราชาวไทยบนผืนแผ่นดินไทย ประเด็นเรื่องชนเชื้อชาติวัฒนธรรมขอมเป็นส่วนหนึ่งของชาติไทยยิ่งชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อเราหันมาพินิจข้างฝ่ายพินทุวดีอีกครั้ง และพบว่าเธอก็ไม่ได้มองตนเองว่าเป็นอื่น พินทุวดีมักกล่าวเน้นย้ำนำเสนอตนเองอยู่เสมอว่า “ฉันเป็นราษฎรไทยเต็มขั้น”¹⁷ พินทุวดีหญิงเชื้อชาติขอมนำเสนออนิยามตนเองในฐานะราษฎรไทยคนหนึ่งลักษณะนี้ก็เพื่อเราให้ชาวไทยขบคิดเกี่ยวกับผืนแผ่นดินชาติไทยในฐานะพื้นที่ที่มีชนเชื้อชาติอื่นที่นอกเหนือไปจากชนเชื้อชาติไทยตั้งรกรากดำรงอยู่ด้วย แผ่นดินไทยเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยกลุ่มคนหลากหลายเชื้อชาติวัฒนธรรมรวมถึงชนเชื้อชาติขอมซึ่งตั้งรกรากสร้างสังคมแบบวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมนับถือผีไสยศาสตร์ดำรงอยู่มาเนิ่นนาน และสาเหตุจากต่อมากลุ่มชนเชื้อชาติไทยขึ้นเป็นกลุ่มคนกระแสหลักที่ต้องการสถาปนารัฐชาติไทยของตนขึ้น กลุ่มคนกระแสหลักได้สร้างเรื่องเล่าประวัติศาสตร์ชาติไทยที่มีแต่แค่เพียงกลุ่มชนเชื้อชาติไทยกลุ่มเดียวเข้ามาตั้งรกรากจับจองเป็นเจ้าของผืนแผ่นดินไทย ส่วนกลุ่มคนเชื้อชาติขอมถูกลบเรื่องราวทิ้งออกไปหมด ชนเชื้อชาติขอมถูกทำให้เป็นสิ่งที่ไร้ตัวตนในแผ่นดินไทย พินทุวดีเล่าถึงเหตุการณ์การถูกลบเลือนไว้อย่างชัดเจนว่า “เราถูกลบชื่อจากศิลาจารึกทุกแห่ง ตำนานทุกเรื่องและหลักฐานทุกชิ้น ห้ามมิให้ใครเอ่ยถึงเราและเมืองอมฤตาลัยอีกในแผ่นดิน เป็นการทำให้ลายลบล้างพันธุ์มเหวีจากประวัติศาสตร์และพงศาวดารอย่างสิ้นเชิง”¹⁸

พินทุวดีก้าวเข้ามาและเล่าประวัติศาสตร์ความเป็นเจ้าหญิงชาวขอมเก่าแก่บนผืนดินอีสานอันเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของชาติไทยลักษณะนี้ก็เพื่อนำไปสู่การมีสิทธิความชอบธรรมในการดำรงคงอยู่บนพื้นที่เมืองกรุงเทพฯ เหมือนกับที่ชาวไทยอยู่ อย่างไรก็ดี เนื่องจากพินทุวดีเป็นหญิงผู้มีบุคลิกยึดติดกับวิถีชีวิตอันรุ่งเรืองในหนหลัง ร่องรอยบุคลิกความยึดติดปรากฏผ่านคำพูดของสโรชนีที่พูดถึงพินทุวดีนางสาวของตนเองว่า “เธอชอบของเก่า แล้วก็ชอบพูดถึงความรุ่งเรืองของขอมในอดีตอยู่เสมอ”¹⁹ ด้วยเหตุนี้เองจึงไม่น่าแปลกใจเมื่อพินทุวดีจะต้องการอาศัยใช้ชีวิตอยู่ที่เมืองกรุงเทพฯ เธอจึงไม่ได้อยากอาศัยอยู่ในรูปแบบสตรีชาวขอมที่ยอมประนีประนอมอยู่ใต้อำนาจของชนชาวไทย หากแต่พินทุวดีเลือกที่จะอาศัยอยู่แบบราชินีชาวขอมผู้ทรงอำนาจปกครองเหนือผู้คนรวมถึงเหนือชาวไทยชนชั้นกลางที่กำลังขึ้นเป็นชนชั้นนำผู้ปกครองไทยด้วย ประเด็นเรื่อง

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 163.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 669.

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 223.

สตรีชาวขอมผู้ทรงอำนาจปรากฏชัดในฉากเหตุการณ์ตอนที่พิณฑุดีมางานแฟนซีลีลาศในชุดเครื่องทรงนางกษัตริย์ขอม มีนางกำนัลขอมคอยถือกลดติดตาม เธอวางท่าที่สง่างามและพูดจาด้วยน้ำเสียงกังวานทรงอำนาจกับผู้คนในงาน

“พระนาง...โอ พระนางเอง”

เสียงกังวานลึกซึ้งห้าวหาญ “ใช่ ฉันไงล่ะ ฉันเองนะแหละ ท่านศาสตราจารย์จำได้แล้วหรือ? ที่นี้จะว่าไงล่ะ?”

โอ พระนางกลับมา..เป็นไปได้อีกนี่...”

เสียงพิมพ์ของ ดร.ภุดศอรขาดเป็นห้วงๆ ดังไม่เกินเสียงกระซิบ ร่างอันแข็งทื่อเปลี่ยนเป็นสันเทิ้ม และโดยไม่มีใครคาดถึง ร่างนั้นกระตุกพรวดจากเก้าอี้ที่นั่งอยู่อย่างหมิ่นเหม่งลงไปคุกเข่ากับพื้นใบหน้าหงายเพ่งมองดวงหน้าสตรีในชุดเครื่องทรงนางพญาอย่างสุดแสนสนเท่ห์ระคนหวาดกลัวสุดขีด ไต่ตะกั้งเกิดโกลาหลขึ้นในทันใดนั้นเอง ผู้เป็นต้นเหตุยิ้มอย่างเยือกเย็น นัยน์ตาเต็มไปด้วยแววสะใจเป็นล้นพ้น แล้วเดินผ่านไปอย่างเฉยเมยไม่แยแส²⁰

ฉากเหตุการณ์ตอนนี้ไม่เพียงนำเสนอพิณฑุดีในฐานะสตรีขอมที่ทรงอำนาจเท่านั้น หากยังนำเสนอให้เห็นถึงร่องรอยความรู้สึกหวาดหวั่นพรั่นพรึงกับการหวนกลับมาปรากฏตัวของพิณฑุดีสตรีชาวขอมในสังคมเมืองกรุงเทพฯ อีกด้วย คนกรุงเทพฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไวฑูรย์หวาดกลัวผู้ทรงพลังอำนาจอย่างพิณฑุดีว่าอาจจะกลับมาช่วงชิงทวงพื้นที่เมืองกรุงเทพฯ กลับเป็นพื้นที่ของกลุ่มชนชาวขอมอีกครั้ง ไวฑูรย์กับเพื่อนอีกสองคนคือตัดเทพและม.ร.ว.สโรชพันธุ์เกรงว่าพิณฑุดีหญิงชาวขอมจะพลิกกลับขึ้นมาเป็นผู้มีอำนาจปกครองเป็นผู้นำสังคมกรุงเทพฯ อีกครั้ง ซึ่งความเกร็งเกรงดังกล่าวก็ดูจะไม่ได้เป็นการหวาดวิตกที่เกินเลยไปเลยเมื่อต่อมาไวฑูรย์กับเพื่อนพบว่าพิณฑุดีได้ลุกขึ้นดำเนินการสถาปนานครอมฤตาลัยที่สองขึ้นที่เมืองกรุงเทพฯ พร้อมทั้งสถาปนาตนเองขึ้นเป็นราชินีผู้ปกครองเมือง ส่วนชายชาวไทยนั้นได้ถูกวางตัวให้เป็นประชาชนผู้อยู่ใต้อำนาจการปกครองของเธอ ดังจะเห็นได้จากคำพูดของพิณฑุดีที่กล่าวกับร.ต.ท.ตัดเทพ ม.ร.ว.สโรชพันธุ์ และไวฑูรย์ว่า “นครอมฤตาลัยขอต้อนรับพวกท่านเข้าเป็นพลเมือง”²¹

เนื่องจากพิณฑุดีพยายามที่จะรื้อฟื้นสถาปนาอาณาจักรขอมซึ่งถูกลบทิ้งไปคืนกลับมาบนแผ่นดินไทยที่พื้นที่กรุงเทพฯ นั้นเป็นเรื่องคุกคามสร้างควมพรั่นพรึงให้กับจิตของกลุ่มไวฑูรย์นักโบราณคดี ร.ต.ท.ตัดเทพ และม.ร.ว.สโรชพันธุ์มาก ตัวละครกลุ่มนี้จึงคิดจะลุกขึ้นขับไล่พิณฑุดี

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 413.

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 682.

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาประเด็นเรื่องการปฏิเสธไม่รับกำจัดพันธุศาสตร์อย่างถาวรจะเห็นว่า แม้พันธุศาสตร์จะไม่ได้พยายามสถาปนาอาณาจักรขอม แต่กลุ่มชายหนุ่มคนในพื้นที่สาธารณะเมืองกรุงเทพฯก็ยังไม่อาจยอมรับให้พันธุศาสตร์ใช้ชีวิตในสังคมเมืองไทยอยู่ดี กลุ่มคนในพื้นที่สาธารณะเมืองกรุงเทพฯไม่เคยยอมรับพันธุศาสตร์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นไทยเลย ประเด็นเรื่องนี้ปรากฏชัดเจนผ่านพฤติกรรมของกลุ่มคนในพื้นที่สาธารณะที่พยายามนิยามพันธุศาสตร์หญิงลึกลับซึ่งตอนแรกพวกเขาไม่รู้จักรว่า “พันธุศาสตร์ วงศ์โยธธ เป็นเจ้าหญิงแห่งกัมพูชาผู้ลี้ภัยการเมืองเมื่อครั้งเขมรเปลี่ยนผู้นำและบ้างก็ว่า หล่อนคือสตรีเจ้าของมรดกนับร้อยล้านจากตระกูลเก่าแก่ผู้เพิ่งกลับมาจากต่างประเทศ”²² คำนิยามสองคำที่มอบให้พันธุศาสตร์สื่อแสดงชัดเจนถึงการที่เป็นอื่น เป็นอะไรก็ได้ที่ไม่ได้อยู่ในกรอบของความเป็นไทย การที่กลุ่มชนชาวไทยกระแสหลักไม่อาจยอมรับพันธุศาสตร์ได้นั้นในทางหนึ่งอาจเป็นเพราะเรือนร่างของเธอที่บรรจบไปด้วยความเป็นอื่นมากมายจนเกินไป มีทั้งความเป็นชนเชื้อชาติขอม เป็นชาวขอมในแบบที่ยึดติดกับอำนาจ และเธอยังใช้วิถีทางไสยศาสตร์คุกคามคนในสังคมเมืองกรุงเทพฯอีกด้วย ประเด็นเรื่องการคุกคามปรากฏชัดเจนในเหตุการณ์ตั้งแต่ตอนต้นเรื่องที่พันธุศาสตร์ใช้เวทมนต์คาถาปลุกปีศาจเวตาลกับเกียรติมุขให้ออกไปฆ่าชายหนุ่มคนกรุงเทพฯ แล้วรองเลือดมาผสมกับตัวยาสมุนไพรให้เธอดื่มกินเพื่อคงความสาว แล้วจากนั้นยังใช้ไสยศาสตร์ปลุกร่างไร้ชีวิตมาเป็นทาสรับใช้อีกด้วย

“เกียรติมุขเคลือบไหวได้ด้วยแรงอาคมของเรา มันจะไปลากชายฉกรรจ์มาให้เราทุกๆ 2 ปีขะเมื่อเชือดคอริบเลือดไว้แล้ว เราก็จะทำพิธีปลุกซากศพคนคนนั้นให้ฟื้นคืนชีพขึ้นมารับใช้เราตามคำสั่ง ซากของสถาพรในช่องอุโมงค์ที่ท่านผ่านมาเป็นตัวอย่าง”²³

การใช้ไสยศาสตร์มนต์คาถาซึ่งเป็นอำนาจลึกลับที่ไม่มีใครสามารถอธิบายทำให้เข้ากรอบเหตุผลไร้ระเบียบไม่อยู่ในกรอบเหตุผล เป็นสิ่งที่คุกคามจิตของปัญญาชนชาวไทยที่ดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานเหตุผลอย่างมาก หมอสรวิษพันธุ์เป็นตัวละครที่สะท้อนประเด็นนี้ได้ชัดเจนมากที่สุด ในทันทีที่เขาเห็นเรือนร่างพันธุศาสตร์กลับสู่ความสาวถึงกับกล่าวปฏิเสธออกมาด้วยน้ำเสียงสั่นตื่อว่า “แต่-แต่มัน. . .มันเป็นไปได้ยังไงกัน? มันฝืนกฎธรรมชาติ ฝืนหลักวิทยาศาสตร์ ฝืนอะไรที่เป็นปกติสามัญทั้งนั้นนี่ครับ”²⁴ ความรู้สึกถูกคุกคามในจิตของหมอสรวิษพันธุ์กับกลุ่มเพื่อนยิ่งทวีมาก

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 650.

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 648.

ขึ้นไปอีกเมื่อรู้ว่าพิททวดีสตรีชาวขอมใช้ไสยศาสตร์ก่ออาชญากรรมทำร้ายคนในสังคมเมือง
กรุงเทพฯ

ในแง่มุมมองที่กล่าวมาเรื่อนร่างของพิททวดีจึงสอดคล้องเหมือนกับที่เจอโรลด์ (Jerrod E. Hogle) กล่าวไว้ว่า เรื่อนร่างเดียวบรรทุกภาพความเป็นอื่นอันน่ากลัวไว้หลากหลายมาก²⁵ เป็นเรื่อนร่างที่ บรรจุไว้ด้วยความเป็นอื่นมากมายอันคุกคามกรอบสังคมกรอบวัฒนธรรมกระแสหลัก พิททวดีเป็น ตัวละครที่ต้องถูกกำจัดทิ้งออกไปจากสังคมเมืองไทย หากเราพิจารณาจากปราบผีจะเห็นว่าฝ่าย กลุ่มชาวไทยผู้ปราบประกอบด้วยทัตเทพตำรวจเจ้าหน้าที่รัฐ หมอผีโรชนันท์ตัวแทนองค์ความรู้ สมัยใหม่บนพื้นฐานหลักเหตุผลพิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์ และกลุ่มไวฑูรย์นักโบราณคดีผู้สร้าง ประวัติศาสตร์ชาติไทย ปัญญาชนชายกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่ได้เคยกล่าวไว้ว่าใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่ สาธารณะเมืองกรุงเทพฯ คนกลุ่มนี้จัดเป็นชนกระแสหลักสังคมไทยตัวแทนอำนาจรัฐไทยที่เข้า จัดการต่อสู้กับผีพิททวดีภาพแทนความเป็นอื่น ฝ่ายตัวแทนอำนาจรัฐไทยได้กล่าวยื่นคำขาดกับ พิททวดีสตรีชั้นสูงชาวขอมว่า “พระนางจะต้องไปจากที่นี่ ไปให้พ้นเมืองไทยโดยด่วนที่สุด”²⁶ และเมื่อพิททวดีกล่าวปฏิเสธ กลุ่มชายหนุ่มตัวแทนอำนาจรัฐจึงได้ใช้ปืนสัญลักษณ์แห่งความเป็น สมัยใหม่เข้าจัดการกำจัดพิททวดี อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์นี้ เราไม่อาจกล่าวได้ว่าฝ่ายอำนาจรัฐใช้อำนาจความ เจริญเป็นสมัยใหม่แต่เพียงอย่างเดียว เพราะในขณะที่ดำเนินการปราบพิททวดี ไวฑูรย์ยังได้ใช้ว่าน ครุฑพลเป็นเครื่องรางของขลังป้องกันตัวจากพลังมนต์ดำไสยศาสตร์ของพิททวดี ตลอดจนยังใช้ กลวิธีการอ่านคำสาปแข่งในศิลาจารึกที่พระเจ้ายโศวรมันพ่อของพิททวดีสั่งให้บรรดาปุโรหิตผู้ขมัง เวทย์เจดจารขึ้นตั้งแต่เมื่อหลายพันปีก่อนเพื่อทำลายพลังของพิททวดีลงอีกด้วย พิททวดีเสื่อมลง จากอำนาจเพราะคำสาปแข่งอย่างรวดเร็ว

เขาจับเศษศิลาจารึกมาและเริ่มต้นอ่านซ้ำๆ ซัดถ้อยซัดคำด้วยสำเนียงนาเกรงขามยิ่ง...

วรกายของเทวีเหนื่อหิวแห่งอมฤตาลัยสิ้นสะท้านไปทั้งองค์เหมือนถูกจับเขย่าด้วยมือยักษ์ที่ มองไม่เห็น ซีกร่างที่สาวสดดงามไม่มีที่เปรียบนั้นค่อยแปรเปลี่ยนไปเป็นเหยี่ยวนลงทุกที จน ในที่สุดก็กลายเป็นหญิงชราที่เหี่ยวหง่อมอย่างสมบูรณ์เต็มตัวนอนหมอบคุดคู้สิ้นที่มอยู่ข้าง โลง (...) และในที่สุด ร่างของนางพญาขอมผู้โสภิตพรรณรายที่บุรุษทุกคนต้องสยบอยู่แทบบาท

²⁵ Jerrod E. Hogle, “Theorizing the Gothic,” in *Teaching the Gothic*, Anna Powell and Andrew Smith, ed., p.36.

²⁶ จินตวีร์ วิวัธน์, *อมฤตาลัย*, หน้า 696.

ในความงามเลอเสน่หานั้นก็พลันแหลกสลายเป็นผงธุลีละเอียดอยู่กับพื้นเป็นรูปร่างคนเท่า
นั่นเอง²⁷

พฤติกรรมของไวฑูรย์ที่ใช้เครื่องรางและคำสาปแช่งซึ่งจัดว่าเป็นไสยศาสตร์อย่างหนึ่งในการปราบ
พิณทูตี่ลงลักษณะนี้เป็นสิ่งที่น่าเสนอให้เห็นว่าแม้วิถีวัฒนธรรมความเจริญทางวิทยาศาสตร์จะเข้า
มาสู่สังคมเมืองกรุงเทพฯ แต่กระนั้นวิถีวัฒนธรรมค่านิยมความเชื่อเรื่องผีไสยศาสตร์ก็ไม่ได้เป็นสิ่ง
ที่ถูกขจัดลบทิ้งให้เลือนหายไปจากสังคมเมืองกรุงเทพฯ โดยสมบูรณ์ ชายหนุ่มไวฑูรย์เป็นภาพ
สะท้อนที่ชัดเจนถึงการที่ปัญญาชนชั้นกลางคนรุ่นใหม่ที่ขณะศึกษาศาสตร์สมัยใหม่และมุ่งมั่นไปสู่
ภาวะความเป็นสมัยใหม่นั้นก็ยังคงมีรากเหง้าวิถีความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์แอบเร้นดำรงอยู่เคียงกัน
ไปด้วย และเคียงกันไปในลักษณะที่เก็บไว้ปกป้องป้องกันตัว ไม่ลบหลู่ ไม่ได้นำมาใช้เป็นสิ่งสำคัญ
ในการดำเนินชีวิตประจำวันเหมือนดังที่พิณทูตี่กระทำจนนำไปสู่ความจำเป็นต้องถูกกำจัดทิ้งไป
จากกรุงเทพมหานครที่กำลังมุ่งพัฒนาไปสู่ความเป็นสมัยใหม่

อย่างไรก็ดี หากเราพิจารณาประเด็นเรื่องการกำจัดพิณทูตี่ในครั้งนี้อย่างถ่วงถ่วงก็จะสังเกตเห็น
ว่า ไวฑูรย์กับกลุ่มเพื่อนไม่เพียงแต่กำจัดตัวพิณทูตี่ซึ่งเป็นภาพแทนเจ้าราชวงศ์ขอมโบราณคน
สุดท้ายที่เหลืออยู่เท่านั้น หากแต่กลุ่มไวฑูรย์ยังทำลายลบบ้านหรืออาณาจักรขอมของพิณทูตี่ที่
ออกไปจากพื้นที่เมืองกรุงเทพฯ นครหลวงชาติไทยอีกด้วย แล้วจากนั้นร.ต.ท.ทัตเทพ ซึ่งหากเรา
ย้อนกลับไปพิจารณาเรื่องราวของทัตเทพจากปากคำของพิณทูตี่ที่บอกว่าเขาในอดีตชาติเป็น
กุเพนทราชาชายหนุ่มชาวขอมกลับชาติมาเกิดเป็นคนไทย การให้ตัวละครตัวนี้กลับชาติมาเกิดมี
นัยยะถึงการทำให้ความเป็นอื่นกลับมาเป็นไทย ทั้งยังย้ำความเป็นชายที่กลับตัวมาเข้าข้างความ
เป็นไทยอย่างเต็มตัวด้วยการเลือกทำอาชีพเป็นเจ้าหน้าที่รัฐปกป้องชาติไทย ตลอดจนถึงเลือก
แต่งงานกับสตรีจีนที่มีพ่อแม่เป็นชาวไทย เธอสืบสายเลือดจากเจ้าชาวไทย เธอจึงเป็นตัวแทนหญิง
ชาวไทยที่ชัดเจนที่สุด การแต่งงานกับหญิงชาวไทยคนนี้เป็นเครื่องประกันถึงการที่ลูกที่เกิดมา
จะเป็นชาวไทย เนื้อเรื่องของนวนิยายกอกติกอมฤตาลัยที่ปิดฉากลงด้วยการอนุญาตให้เพียงแค่ว่า
เชื้อชาติไทยสามารถมีชีวิตรอดดำรงอยู่อย่างมีความสุขลักษณะนี้ชวนให้สันนิษฐานถึงกระแส
แนวคิดเกี่ยวกับชาตินิยมในสังคมไทยช่วงสมัยที่งานเขียนเรื่องนี้ถูกสร้างขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2517 -
2519 ที่ยังคงค่อนข้างเข้มข้นอยู่ กลุ่มชาวไทยยุคนี้น่าจะยังคงค่อนข้างปรารถนาความเป็นไทยที่ไม่
ถูกเจือปนด้วยชนเชื้อชาติอื่น

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 706 - 707.

ในนวนิยายเรื่องที่สอง *บ้านศิลาทราย* จุฑาธร พิษณุ และศุภเกียรติสามชายหนุ่มชาวกรุง ได้เดินทางเข้าไปในจังหวัดเชียงใหม่ดินแดนเหนือสุดประเทศไทย ชายหนุ่มสามคนพบเห็นว่าในท่ามกลางหมู่บ้านเรือนไม้เล็กๆ หลังคามุงจากยกพื้นสูงปลูกสร้างแบบเรียบง่ายตามวิถีไทยๆ ได้ปรากฏมีการตั้งตำรายของปราสาทหลังใหญ่โตชื่อว่าบ้านศิลาทรายอยู่ด้วย ปราสาทหรือว่าบ้านศิลาทรายหลังนี้ตัวอาคาร “เป็นทรงฝรั่งเต็มเปา ขณะที่ตามประตูหน้าต่างทำพิกลอยู่ว่ะ คือเลียนแบบศิลปะตะวันตก ด้วยการแกะสลักลวดลายที่ดูไม่ออกว่าลอกมาจากที่ไหนบ้าง เพราะเป็นส่วนผสมผสานแปลปะหลายชาติเหลือเกินเท่านั้น”²⁸ นอกจากนั้น ครอบครัวคนในบ้านศิลาทรายก็ล้วนมีลักษณะอันผสมหลากเชื้อชาติเช่นเดียวกัน โดยคนแรกเจ้าบ้านคือเจ้าอินทวงศ์มีภูมิกำเนิดเป็นลูกครึ่งผสมระหว่างพ่อที่เป็นเจ้าราชวงศ์ทางเหนือกับแม่ที่เป็นชาวอิตาเลียน คนที่สองคือเจ้าแก้วรังสีรรมามีภูมิกำเนิดเป็นธิดาของเจ้าไทยใหญ่ และคนที่สามคือเจ้าอินทราวสีลูกสาวเป็นลูกครึ่งผสมระหว่างเชื้อสายฝ่ายพ่อกับฝ่ายแม่ สภาวะความผสมผสานหลากทั้งเชื้อชาติของคนในบ้านและรูปแบบศิลปวัฒนธรรมของตัวบ้านอย่างชนิดที่คลุมเครือไม่อาจนิยามระบุได้แน่ชัดว่าเป็นชุมชนกลุ่มใดกันแน่ลักษณะนี้ร่วมกันทำหน้าที่ช่วยขับเน้นภาวะความเป็นสิ่งแปลกประหลาดเป็นความเป็นอื่น บ้านศิลาทรายเป็นชุมชนชนเชื้อชาติอันเป็นอื่น

ความเป็นชุมชนชนเชื้อชาติอื่นของกลุ่มคนบ้านศิลาทรายเป็นสิ่งที่น่าสนใจพิจารณาอย่างมาก เพราะเจ้าอินทวงศ์เจ้าบ้านศิลาทรายซึ่งเป็นอื่นนี้ได้พยายามที่จะกล่าวแสดงออกถึงความมีสายสัมพันธ์ทางเครือญาติกับพิษณุชายหนุ่มชาวกรุง เจ้าอินทวงศ์ ณ เมืองอินทร์เจ้าบ้านศิลาทรายเขียนจดหมายแนะนำตนเองในสถานะ “ลุง” กับพิษณุ แล้วเชิญทั้งพิษณุกับเพื่อนชาวกรุงอีกสองคนคือจุฑาธรและศุภเกียรติมาเที่ยวบ้านของตนเอง สายสัมพันธ์เครือญาติสื่อแสดงถึงความเป็นคนคุ้นเคยรู้จัก ซึ่งนั่นนำไปสู่การเริ่มขบคิดสันนิษฐานถึงการที่คนครอบครัวบ้านศิลาทรายน่าจะเป็นความเป็นอื่นในความรู้จักคุ้นเคยของชนเชื้อชาติไทย ข้อสันนิษฐานดังกล่าวนี้ยิ่งพัฒนาไปสู่ความจริงมากขึ้นเมื่อต่อมาเจ้าอินทวงศ์เจ้าบ้านศิลาทรายได้ใจวางหนังสือตำนานเมืองอินทร์ทิ้งไว้ให้พิษณุกับจุฑาธรเข้ามาพบ หนังสือตำนานเล่มนี้เขียนว่าเมืองอินทร์เป็นเมืองโบราณตั้งอยู่บนพื้นที่ที่ปัจจุบันเป็นที่ตั้งบ้านศิลาทรายตั้งแต่ช่วง “ก่อนการปรากฏขึ้นของอาณาจักรใดๆ ในท้องถิ่นแหลมทองที่นักประวัติศาสตร์รู้จัก ก่อนพูนันและเจนละมาก...ก่อนจนไม่มีหลักฐานใดกล่าวขวัญถึงเลย นครเมืองอินทร์บดินทวารัตนบุรีมีอายุได้ประมาณสองพันห้าร้อยปีก่อนพุทธกาล”²⁹ ตำนานอายุเมืองอินทร์ที่กล่าวมานี้เปิดเผยข้อเท็จจริงเรื่องเมืองอินทร์เป็นชุมชนเมือง

²⁸ จินตวีร์ วิจารณ์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 1, หน้า 8 - 9.

²⁹ จินตวีร์ วิจารณ์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 2, หน้า 288.

ที่เก่าแก่ก่อนการตั้งดำรงอยู่ของประเทศไทย ดังนั้นคนครอบครัวบ้านศิลาทรายซึ่งมีนามสกุลว่า “ณเมืองอินทร์” อันไปพ้องกับชื่อเมืองอินทร์ บ่งชี้ถึงความเป็นลูกหลานสืบเชื้อสายคนเมืองอินทร์ ก็จึงเป็นกลุ่มคนเชื้อชาติดั้งเดิมเก่าแก่ดำรงอยู่บนผืนแผ่นดินไทยก่อนชนเชื้อชาติไทย เจ้าอินทวงศ์จึงใจวางหนังสือตำนานเมืองอินทร์ไว้ให้จุฑาทรรกับพิษณุอ่านก็ด้วยหมายใช้ตำนานในการบอกเรื่องคนบ้านศิลาทรายเป็นชุมชนชนเชื้อชาติความเป็นอื่นดั้งเดิมบนผืนแผ่นดินไทย

เจ้าอินทวงศ์คนเชื้อชาติอื่นดั้งเดิมคนนี้น่าเสนอตนเองในฐานะความเป็นอื่นที่พร้อมจะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย เจ้าอินทวงศ์กล่าวประกาศกับจุฑาทรรและพิษณุชนชาวไทยว่า “ตัวลุงนะไม่มีสายเลือดคนไทยเลยนะ พ่อเป็นเจ้าทางเหนือ ส่วนแม่เป็นชาวอิตาเลียนแท้ๆ แต่พอมาถึงตัวเอง ได้มาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ที่นี่ ลุงไม่เคยนึกว่าเป็นชาติอื่นเลยนอกจากเป็นคนไทยคนหนึ่งมีความรักทุกอย่างของเมืองไทยอย่างเต็มที่เต็มทาง”³⁰ เจ้าอินทวงศ์ไม่เพียงแต่แค่กล่าวนิยามผูกพันตนเองไว้กับความเป็นไทยเท่านั้น หากยังได้ลงมือประพฤติปฏิบัติประพฤติอีกด้วย เจ้าอินทวงศ์ได้ใช้ปัจจัยจารีตทางด้านเพศสถานะความเป็นชายของสังคมไทยที่จัดวางบทบาทหน้าที่ของผู้ชายไว้ที่หน้าที่การงานให้เป็นประโยชน์ เจ้าอินทวงศ์ก้าวเข้าสู่วงการการทำงานทำธุรกิจไร่ยาสูบและโรงบ่มยาสูบในพื้นที่สาธารณะอย่างมุ่งมั่นจนกิจการขยายใหญ่โตมาก ในแง่นี้เจ้าอินทวงศ์จึงกำลังมีส่วนร่วมในวงการอุตสาหกรรมใบยาสูบธุรกิจเศรษฐกิจของสังคมไทย พฤติกรรมการมุ่งทำงานมีส่วนร่วมในการสร้างชาติตามกรอบเพศสถานะชายของสังคมไทยเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เจ้าอินทวงศ์ชนเชื้อชาติอื่นดั้งเดิมเป็นคนในกลุ่มจุฑาทรร พิชณุ และหมอศุภเกียรติปัญญาชนชาวกรุงให้การยอมรับสมาคมคบหาด้วย

ในทำนองเดียวกันกับเจ้าอินทวงศ์ผู้เป็นบิดา เจ้าอินทราวสีนั้นแม้จะมีเพศสถานะเป็นหญิงซึ่งโดยปกติถูกกำหนดวางบทบาทหน้าที่การดำเนินชีวิตส่วนใหญ่ไว้ภายในพื้นที่บ้าน เพศสถานะความเป็นหญิงควบคุมกำกับทำให้เจ้าอินทราวสีไม่อาจมีโอกาบบนผู้ชายสามารถออกไปทำงานในพื้นที่สาธารณะมีส่วนร่วมกับกลุ่มชนเชื้อชาติไทยในการพัฒนาสร้างชาติไทยให้เป็นชาติที่เจริญก้าวหน้าได้ แต่กระนั้นเจ้าอินทราวสีก็พยายามนิยามบ่งชี้ตนเองกับความเป็นคนที่เกิดบนผืนแผ่นดินไทย มีความเป็นราษฎรชาวไทยอย่างเต็มตัว ดังจะเห็นตัวอย่างได้จากบทสนทนาในฉากห้องรับรองแขกตอนที่จุฑาทรรและพิษณุมาเยือนบ้านศิลาทรายครั้งที่สอง

³⁰ จินตวีร์ วิวัธน์, บ้านศิลาทราย เล่ม 1, หน้า 395.

“ไม่ดูฉลาดไปหน่อยหรือลูก” เจ้าอินทวงศ์พูดเปรยๆ ขณะมองดูเสื้อยืดสีดำสลับแดงขาวเป็นรูป
สี่เหลี่ยมใหญ่ของลูกสาวอย่างตำหนิเล็กน้อย

อินทราวสีหัวเราะกะเอ๋อๆ “วสีเองก็ไม่ค่อยชอบมันเท่าไรหรอกค่ะ พ่อ แต่เพื่อนอุตสาหะส่งมาให้
ราคาไม่ใช่ถูก วสีก็เลยเอามาใส่เล่นอยู่กับบ้าน ที่จริงวสีไม่ค่อยชอบของต่างด้าวนักหรอกค่ะ
พอก็ารู้ ชอบไทยทำไทยใช้มากกว่า”

“แต่ทั้งนี้ทั้งนี้วสีไม่มีสินค้าไทยตรงไหนเลยนะ” ทิพกาวิลซึ่งยืนฟังการสนทนาเงียบๆ ทาง
เบื้องหลังเอ่ยขึ้นด้วยน้ำเสียงราบเรียบเช่นเดิม “ดูสิ เสื้อของอังกฤษ กางเกงอเมริกัน ผ้าพันคอ
ฝรั่งเสส นานาชาติเหลือเกินละ”

“ก็ตัวของวสีไงคะ ไทยแท้ทั้งตัวตั้งแต่หัวถึงเท้า เสื้อผ้าอาภรณ์มันปิดบังความเป็นคนไทยของ
วสีไม่ได้หรอก จริงไหมคะพ่อ”³¹

พฤติกรรมของเจ้าอินทราวสีที่พยายามนิยามบ่งชี้ตนเองว่าเป็นราษฎรชาวไทยอย่างเต็มตัวมีความ
รักทุกอย่างที่เป็นไทย และขณะเดียวกันก็ไม่ได้เป็นชาวไทยในแบบที่ยึดติดมุ่งเก็บรักษาความเป็น
ไทยในทางวัตถุเอาไว้ทุกประการจนยากแก่การปรับพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าลักษณะนี้
เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เจ้าอินทราวสีเป็นหญิงที่ถูกใจกลุ่มชายหนุ่มชาวไทยสมัยใหม่อย่างมาก
กลุ่มชายหนุ่มชนเชื้อชาติไทยสมัยใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุฬารายอมรับขึ้นชอบเจ้าอินทราวสี
อย่างมากจนถึงกับตัดสินใจขอแต่งงานกับเธอในตอนท้ายของเรื่อง

ในขณะที่เจ้าอินทวงศ์กับเจ้าอินทราวสีเป็นชนเชื้อชาติดั้งเดิมบนผืนแผ่นดินไทยที่ย่อม
ประนีประนอมปรับตัวให้เข้ากับจารีตของสังคมไทยนั้น เจ้าแก้วรังสีนายหญิงบ้านศิลาทราย
กลับเลือกปฏิเสธที่จะปรับตัว เธอยังคงจงใจเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ทุกชิ้นของเธอที่บ่งชี้ถึงความ
เป็นอื่น และเธอยังขบถต่อจารีตความเป็นหญิงดีของสังคมไทยอีกด้วย ดังจะเห็นได้ชัดทั้งใน
ตอนที่เธอพยายามฆ่าเจ้าอินทราวสีผู้เป็นลูกสาว การพยายามฆ่าลูกสื่อแสดงถึงการที่เจ้าแก้วรังสี
ละเมิดจารีตความเป็นแม่ที่ต้องเลี้ยงดูให้ความรักกับลูกของสังคมไทย และในตอนที่เธอ
พยายามบีบบังคับฆ่าจุฬารายชายหนุ่มชาวกรุง

จุฬารายจ้องตะลึงจ้องงงอยู่ที่ดวงหน้านั้น ดวงหน้าซึ่งถอดแบบมาจากใบหน้าของเจ้าแก้วรังสี
ณ เมืองอินทร์ (...) ชายหนุ่มมีเวลาคิดเพียงแค่นี้เพราะเสียงต่ำลึกในลำคอเรียวยาวบอกให้
รู้ว่าเจ้าของดวงหน้านั้นไม่อยู่ในสภาพปกติสามัญ พร้อมด้วยอุ้งมือซึ่งคลายออกเล็กน้อยนั้น
ขยับกดเข้าหากันอีกครั้ง ร่างนั้นโถมเข้าไปใส่อย่างดุร้ายกระหายเลือดเหมือนไม่ใช่มนุษย์

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 393 - 394.

ธรรมดา จุฬารัฐรู้ดีถึงเรี่ยวแรงมากมายอย่างประหลาดของร่างนั้น เขาออกแรงเหวี่ยงสะบัด
เต็มแรง ด้วยกำลังทั้งหมด แต่มือแข็งปานคีมเหล็กมิได้คลายออกเลย มันกลับบีบคั้นหนักขึ้น
เหมือนจะให้ขาดใจไปคามือในพริบตา . . . พร้อมด้วยการดิ้นรนครั้งสุดท้ายชายหนุ่มรู้สึก
เหมือนแก้วหล่นเปรี๊ยะ ใช้อ่อนทรุดลงกับพื้นในขณะที่แขนแข็งเหมือนคีมโน้มตามไม่ยอม
ปล่อยมือ³²

เหตุการณ์ตอนปีบคือนี่ไม่เพียงนำเสนอถึงการที่เจ้าแก้วรังสีกำลังปฏิเสธความเป็นหญิงในอุดมคติ
ปีศาจปีศาจของสังคมไทยสมัยใหม่เท่านั้น หากยังนำเสนอถึงการที่เจ้าแก้วรังสีกำลังพยายาม
คุกคามทำร้ายจุฬารัฐชายชาวไทยอีกด้วย นอกจากนี้ เจ้าแก้วรังสียังให้คำมั่นเข้ารับใช้สบเลือด
ของหญิงสาวกรุงคนรุ่นใหม่อย่างอภิญาและอุษาวดีจนหมดตัวมาให้ตนเองดื่มอีกด้วย เจ้าแก้ว
รังสีกำลังคุกคามก่ออาชญากรรมทำร้ายคนในสังคมไทย สาเหตุจากเจ้าแก้วรังสีคุกคามทำร้ายก่อ
อาชญากรรมร้ายกาจกับชาวไทยรุ่นใหม่ กลุ่มจุฬารัฐ พิษณุ และหมอศุภเกียรติตัวแทนชนกระแส
หลักของสังคมไทยสมัยใหม่จึงได้ตรงเข้าจัดการกำจัดเจ้าแก้วรังสี จุฬารัฐได้ใช้ตะกรุดของขลังซึ่ง
ได้รับจากพระธุดงค์ตบะแก่กล้าในการกำจัดทำลายเจ้าแก้วรังสี การที่พระสงฆ์ธุดงค์เป็นคนมอบ
ตะกรุดให้นำเสนอถึงการมีพุทธมาคอยกำกับไสยๆ

ในนวนิยายเรื่อง*ม่อนมนต์ดำ* พรรณาภรณ์หญิงสาวกรุงที่เดินทางเข้ามาในหมู่บ้านเวียง
มนต์จังหวัดเชียงใหม่จังหวัดเหนือสุดประเทศไทยพบเห็นว่า เวียงมนต์เป็นพื้นที่ที่ยังคงสภาพความ
เป็นป่า มีต้นไม้ขึ้นรกทึบ เนินเขา ทุ่งหญ้ารก้าง และความเปล่าเปลี่ยวของผู้คน สภาพความเป็น
ธรรมชาติเปล่าเปลี่ยวผู้คนปรากฏให้เห็นชัดเจนในตอนที่ได้เดินเข้าหมู่บ้านเวียงมนต์

คืนนี้ไม่มีหมอกลง ท้องฟ้าแม้ไม่มีดวงเดือน แต่ก็โปร่งพอที่จะมองเห็นดาวดาราตาอยู่ทั่วไป
บนภาคพื้นดิน แม้ราวป่าจะมีดตะมึนตามปกติของมัน ก็ดูไม่น่าหวาดหวั่นจนเกินไปนัก
ชายคนหนึ่งจำไปบนเส้นทางเส้นที่เลียบบราวป่าพุ่งเข้าสู่ตัวหมู่บ้าน
เขาอุตสาหะเดินอ้อมไปผ่านเนินแผ่นดินเป็นที่ตั้งของม่อนมนต์ตรา แต่หนทางไม่ว่าจะเป็นทาง
ลัดหรือทางตรง ล้วนไปบรรจบกับทางลูกวังที่เลียบบราวป่าทั้งนั้น เพราะมันเป็นเส้นเดียวที่ทอด
สู่หมู่บ้าน หากไม่ใช่เส้นทางนี้ ก็ต้องบุกเข้าไปในเท่านั้นเอง (. . .)
สีท่มของเวียงมนต์ราวกับเวลาสักตีสองตีสาม . . . ทั้งมืด ทั้งเปลี่ยว ทั้งเงียบและวังเวงชวนให้
สะท้านสะเทือนเหมือนเดินอยู่ในป่าช้าก็ไม่ปาน³³

³² จินตวีร์ วิวัธน์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 2, หน้า 415.

³³ จินตวีร์ วิวัธน์, *ม่อนมนต์ดำ* เล่ม 2, หน้า 77 - 79.

ฉากพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่า เงียบเปลี่ยวผู้คน ไม่มีแสงไฟนีออนนำเสนอลงถึงการที่หมู่บ้านเวียงมนต์ จังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา ยังไม่ได้ถูกให้วัฒนธรรม ทำให้เป็นสังคมสมัยใหม่ และในพื้นที่ที่ด้อยความเจริญนี้เองก็มีสิ่งปลูกสร้างอย่างบ้านม่อนมนตราตั้งอยู่ ม่อนมนตราหลังนี้ ปลูกสร้าง “เป็นคฤหาสน์เลียนแบบฝรั่ง (. . .) ประกอบด้วยปล่องไฟจำลอง หน้าจั่วมากมาย สลับซับซ้อน”³⁴ ส่วนภายในตัวอาคารปูพื้นด้วยพรมแดง ตามห้องต่างๆตกแต่งด้วยข้าวของเครื่องใช้โต๊ะ เก้าอี้ เติง รูปปั้นลอยตัวสไตลียุโรป ฯลฯ นอกจากนั้น เมื่อพินิจดูเจ้าบ้านม่อนมนตรา หลักรูปร่างคนก็พบว่าล้วนมีภูมิกำเนิดสืบเชื้อสายจากชนเชื้อชาติอันเป็นอื่น โดยหญิงคนแรกคือ เจ้าย่าทวดแม่ผัดพันปีชนเชื้อชาติลาวจก ส่วนอีกสองคนคือแมนสุรกับมนไทเป็นพี่น้องกันมีภูมิกำเนิดสืบทอดสายเลือดโดยตรงจากเจ้านครเชียงราย จากรูปลักษณะการตกแต่งบ้านและภูมิกำเนิดของคนในบ้านที่กล่าวมาล้วนสอดแสดงบ่งชี้ถึงการที่ม่อนมนตราเป็นเป็นชุมชนสังคมชนเชื้อชาติอันแปลกปลอมเป็นอื่นไม่ใช่ความเป็นไทย

เจ้าย่าทวดชนชาติลาวจกซึ่งดำรงแอบเร้นอยู่ใต้บ้านม่อนมนตราได้ใช้มนต์คาถาไสยศาสตร์ครอบงำบางกรมแมนสุรชนเชื้อสายเจ้านครเชียงรายให้สร้างบ้านม่อนมนตราให้เป็นพื้นที่ที่ลึกลับหวงห้ามไม่ให้คนภายนอกล่วงล้ำเข้ามา แม้กระทั่งว่าคนๆนั้นจะเป็นพ.ต.ต.อุกฤษฏ์ หัวหน้านายตำรวจท้องที่จังหวัดเชียงราย ซึ่งโดยตามปกติต้องมีอำนาจควบคุมบังคับทั่วดินแดนจังหวัดเชียงรายอันหมายรวมถึงบ้านม่อนมนตราด้วยก็ตาม ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ตอนที่สารวัตรอุกฤษฏ์นำกองตำรวจเข้ามาขอตรวจค้นคนร้ายที่ตนเองกำลังตามจับอยู่แล้วแอบหนีเข้ามาซ่อนตัวในม่อนมนตรา แต่ถูกแมนสุรปฏิเสธกลับไป พ.ต.ต.อุกฤษฏ์จึงได้แต่กล่าวว่า

“รบกวนช่วยสอดส่องดูเจ้าผู้ร้ายว่า มันแอบขึ้นมาหลบบนม่อนแฝดหรือเปลาก็แล้วกัน ถ้าเห็นเบาะแสรีบบอกผมทันทีนะครับ” จากนั้นอุกฤษฏ์ก็เดินกลับออกไปทางประตูบ้าน

“เฮ้อ ไม่มีน้ำยาจับผู้ร้ายได้เองแล้วมาแก้เกี้ยว” ท่าทางและน้ำเสียงบอกชัดแจ้วว่า เขาไม่ถูกรบกวนนายตำรวจตงเงินเลยจนชนิดเดียว

ภรรยาภรรยาทำหน้าที่ชื่อเสียงชื่อถามว่า “แก้เกี้ยวยังไงคะ?”

“ก็ที่แกขึ้นมาบอกว่า ผู้ร้ายแอบย่องมาหลบบนม่อนแฝดไงล่ะครับ แก่ตัวทั้งเพ ไม่มีใครกล้าขึ้นมาบนนี้หรอก รวมทั้งแกและตำรวจของแกก็ไม่กล้าขึ้นมาค้นด้วย (...) เพราะมันเป็นที่ส่วนตัวของพวกเรานะซีครับ ตลอดทั้งเนินแฝดสองลูกนี้แหละ ใครขึ้นมาถือว่ามีบุญคุณนอกจากนี้ใครๆก็นับถือตระกูลเรามาแต่เก่าก่อน ไม่มีใครกล้าขึ้นมาบริเวณม่อนหรอกครับ”³⁵

³⁴ จินตวีร์ วิวัธน์, *ม่อนมนต์คำ* เล่ม 1, หน้า 17.

³⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 317.

เหตุการณ์ตอนที่สารวัตรอุกฤษฏ์ไม่อาจเข้าตรวจค้นบ้านม่อนมนตราได้สำเร็จนี้ นำเสนอถึงการที่อุกฤษฏ์เจ้าหน้าที่รัฐไทยกำลังถูกคุกคามเชิงอำนาจเหนือดินแดนจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของประเทศไทย แมนสุรซึ่งถูกครอบงำบังการโดยแม่ตเจ้าย่าทวดกำลังกระด้างกระเดื่องทำทนายอำนาจปกครองของอุกฤษฏ์เจ้าหน้าที่รัฐที่มีเหนือตนเองเหนือม่อนมนตราพื้นที่ของตน เขาไม่เพียงใช้ความเป็นพื้นที่ที่หวงห้ามในการแสดงออกถึงภาวะความมีอำนาจเท่านั้น หากเขายังทำให้บ้านของเขาเป็นพื้นที่แห่งความลึกลับซับซ้อน มีทางเดินอันวกวนราวเขาวงกต ประตูลับ กลไก ฯลฯ บ้านม่อนมนตราที่ลึกลับของแมนสุรทำให้ภรรยามารณ์ตำรวจหญิงที่แอบเล็ดลอดปลอมตัวเข้ามาเป็นญาติห่างของแมนสุรใช้ชีวิตในบ้านต้องตกอยู่ในภาวะงุนงงหวาดกลัวเนื่องจากไม่อาจหาทางออกข้างนอกบ้านได้ เธอหวาดกลัวเพราะรู้สึกเหมือนกับตนเองกำลังถูกขังอยู่ในบ้านซึ่งปกครองโดยแมนสุร ขณะที่แมนสุรซึ่งแอบเร้นอยู่ในชุดเกราะสนุกอยู่กับการ “เฝ้าจับสังเกตสังกการเคลื่อนไหวของหญิงสาวอยู่ทุกอิริยาบถ”³⁶

เนื่องจากแมนสุรมักแอบเร้นแฝงตัวอยู่ในหุ้ชุดเกราะซึ่งวางเรียงรายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ โดยตลอดทั่วบ้าน และบ่อยครั้งยังลอบติดตามดูว่าภรรยามารณ์ไปพบใครในสถานที่ต่างๆ ภายนอกบ้านด้วย ตลอดจนเขายังเลือกปิดกั้นข้อมูลความจริงสถานการณ์เรื่องราวความเป็นไปบางเรื่องในบ้านม่อนมนตราไม่ให้ภรรยามารณ์รู้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสาเหตุที่ทำให้วีรรัตน์ตัดสินใจหนีออกจากบ้าน สาเหตุที่ทำให้เขารู้สึกปวดหัวในทุกคืนเดือนเพ็ญ ฯลฯ การกีดกันภรรยามารณ์ออกจากข้อมูลความจริงสำคัญในบ้านแสดงถึงการที่แมนสุรทนายทนายเจ้านครเชียงใหม่ไม่เคยไว้ใจมองภรรยามารณ์เป็นสมาชิกของบ้าน เป็นส่วนหนึ่งของราชวงศ์เชียงใหม่ของเขาเลย ในแง่หนึ่งจึงอาจกล่าวได้ว่าแมนสุรเจ้าบ้านม่อนมนตราตระหนักรู้อยู่ตั้งแต่แรกแล้วว่าภรรยามารณ์เป็นสายของสารวัตรอุกฤษฏ์นายตำรวจห้องที่จังหวัดเชียงใหม่ที่ลอบปลอมตัวเข้ามาตั้งแต่แรก ถ้าเช่นนั้นแล้วเมื่อภรรยามารณ์บอกให้แมนสุรเล่าเรื่องอะไรก็ได้ให้ตนฟังในเช้าวันที่สองที่เธอมาเยือนบ้านม่อนมนตรา แล้วแมนสุรก็เลือกที่จะกล่าวว่า

“คุณภรรมาคงไม่ทราบว่ เชียงรัฐเป็นเมืองที่รุ่งเรืองมีอดีตอันยาวนานมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรโยนก ซึ่งเป็นอาณาจักรแรกในดินแดนภาคเหนือของประเทศไทย ร่วมสมัยเดียวกับอาณาจักรทวารวดีทางตอนกลางของประเทศ ก่อนที่จะก่อสร้างบ้านเมืองเป็นอาณาจักรโยนกขึ้นมา ดินแดนแถบนี้เคยเป็นที่อยู่ของชาวเชื้อสายปู่เจ้าลาวจกคนโบราณที่เชื้อถือลัทธิบูชาปีศาจ...

(...)

³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 110.

“ตรงที่ตั้งของจังหวัดเชียงใหม่เคยเป็นเมืองเก่าแก่สมัยก่อนอาณาจักรโยนกนะซีครับ คือตั้งแต่สมัยที่ยังนับถือผีกันอยู่ ส่วนที่หมู่บ้านเวียงมนต์นี้ตามตำนานบอกว่ามีสถานที่สำคัญทางลัทธิบูชาผีตั้งอยู่อย่างหนึ่ง ซึ่งไม่ได้บอกชัดว่าเป็นอะไร”³⁷

ข้อความคำพูดของแมนสุรที่ยกมานี้นำเสนอเปิดเผยให้เห็นชัดเจนถึงความภาคภูมิใจในความเป็นชนเชื้อชาติเชียงใหม่ของตนเอง แมนสุรเลือกเล่าเรื่องอายุของเมืองเชียงใหม่ที่เก่าแก่มากตั้งแต่สมัยอาณาจักรโยนกอาณาจักรโบราณก่อนการสถาปนาตั้งขึ้นของชาติไทยหลายพันปี ก็เพื่อนำเสนอตนเองในฐานะชนเชื้อชาติดั้งเดิมบนผืนแผ่นดินไทย สิ่งที่น่าสนใจเหนือไปกว่านั้นก็คือ แมนสุรไม่เพียงแต่เล่าถึงประวัติความเก่าแก่ของตระกูลตนเองซึ่งสืบทอดโดยตรงจากเจ้านครเชียงใหม่เท่านั้น หากแต่ยังเล่าถึงตำนานอาณาจักรปู่เจ้าลาวจกที่ตั้งอยู่บนผืนดินผืนเดียวกับนครเชียงใหม่ ตั้งอยู่ก่อนหน้าการถือกำเนิดขึ้นของนครเชียงใหม่เสียอีก แมนสุรกำลังเปิดเผยนำเสนอข้อความจริงเกี่ยวกับเรื่องพื้นที่ให้กรรมกรณ์ตำรวจหญิงเจ้าหน้าที่รัฐไทยที่มองพื้นที่แบบเห็นแต่สิ่งที่ตั้งดำรงอยู่บนผืนแผ่นดิน เห็นแต่สิ่งที่มีปรากฏอยู่บนแผนที่ชาติไทยที่นักประวัติศาสตร์ภูมิศาสตร์ชาวไทยกำหนดสร้างขึ้น แมนสุรกำลังชี้ให้เห็นว่าแท้ที่จริงแล้วพื้นที่เป็นสิ่งที่ไม่เคยว่างเปล่า ดินแดนเป็นสิ่งที่เต็มไปด้วยชีวิตผู้คนเรื่องราว ชุมชนเก่าที่ตั้งดำรงอยู่เสมอลง ชุมชนใหม่ก็ก้าวเข้ามา เรื่องราวของชุมชนคนเก่าก็ถูกฝังกลบลงไปอยู่ใต้ดิน เหมือนดังที่พื้นที่คุ้มเจ้านครเชียงใหม่ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ตั้งบ้านม่อนมนตราตั้งซ้อนทับอยู่เหนืออาณาจักรปู่เจ้าลาวจก แมนสุรได้สนับสนุนคำพูดของตนเองด้วยการเผยแพร่เรื่องราวเจ้าย่าทวดแม่ต๋มผู้ขมังเวทย์ทรงอำนาจมากสมัยปู่เจ้าลาวจกที่ “ไม่เคยตาย”³⁸ เธอยังคงนอนลิ้มตาเบิกโพลงอยู่ใต้เนินแผ่นดินม่อนมนตรา ในแง่มุมนี้ พื้นที่ชาติไทยปัจจุบันจึงมีประวัติศาสตร์ซ้อนทับกันอยู่เป็นชั้นๆ แมนสุรเล่าทั้งเรื่องตำนานชนชาติตนเองที่เก่าแก่และหยิบยกอาณาจักรใต้ดินปู่เจ้าลาวจกมาเล่าให้กรรมกรณ์ตำรวจไทยฟัง ก็เพื่อโยกกลับมาสู่ประเด็นที่ว่าถ้าตนเองจะร่วมมือกับเจ้าย่าทวดในการกลับลุกขึ้นมาทวงคืนความมีอำนาจเป็นเจ้าของดินแดนจังหวัดเชียงใหม่ครั้งนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมแล้ว แมนสุรประกาศอย่างชัดถ้อยชัดคำกับกรรมกรณ์ตำรวจท้องถิ่นเชียงใหม่ว่า “เจ้าย่าทวดกับฉันจะมีอำนาจยิ่งใหญ่กว่าใคร ฉันจะทำอะไรก็ได้ตามที่ต้องการ ทุกคนจะต้องคลานมากกราบตีนร้องขอชีวิตจากฉันในคราวนี้เอง”³⁹ แมนสุรกล่าววาทะจากดังกล่าวนี้ขณะจับจ้องมองหน้ากรรมกรณ์ตำรวจหญิงสายลับ ซึ่งแน่นอนอาจมีนัยยะถึงความต้องการสื่อสารประกาศคำพูดของตนเองกับตำรวจเจ้าหน้าที่รัฐไทยคนอื่นๆ

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 56 - 58.

³⁸ จินตวีร์ วิวัธน์, *ม่อนมนต์คำ* เล่ม 2, หน้า 285.

³⁹ เรื่องเดียวกัน หน้า 284.

ด้วย แมนสุรและเจ้าย่าทวดประกาศที่จะรื้อฟื้นทำให้ชนกลุ่มน้อยดั้งเดิมกลับมาเป็นคนที่มิดัวตนเป็นคนตัวใหญ่มีสิทธิมีเสียงบนดินแดนหมู่บ้านเวียงมนต์จังหวัดเชียงใหม่ พุทธกรรมการพลิกกลับขึ้นมาเป็นชนเชื้อชาติที่มีตัวตนมีอำนาจเหนือกว่าตำรวจเหนือดินแดนเชียงรายในครั้งนี้อาจวิเคราะห์ได้ว่าแท้ที่จริงก็คือความต้องการแบ่งแยกดินแดนของตนกลับคืนจากการปกครองของรัฐบาลไทยนั่นเอง

เนื่องจากเจ้าย่าทวดหญิงราชวงศ์ลาวจกและแมนสุรเชื้อสายเจ้านครเชียงรายมีพฤติกรรมที่มุ่งมั่นช่วงชิงดินแดนจังหวัดเชียงรายคืนกลับมาอยู่ใต้อำนาจการปกครองดูแลของตนเอง ทำให้ “จังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่อิสระศูนย์กลางลัทธิบูชาแม่มด”⁴⁰ ไม่ขึ้นกับการปกครองของรัฐบาลไทยอีกต่อไป ซึ่งนั่นเท่ากับเป็นการคุกคามอำนาจปกครองของรัฐบาลไทยอย่างร้ายกาจ สารวัตรอุกฤษฏีซึ่งมีบทบาทหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่นเชียงรายจึงได้จำเป็นต้องลุกขึ้นปราบปรามแม่มดเจ้าย่าทวดกับแมนสุร อุกฤษฏีส่งภรรยาภรรยาน้องสาวเข้าไปสืบความลับในบ้านม่อนมนตรา การที่ภรรยาภรรยากับอุกฤษฏีร่วมกันคลี่คลายความลับซึ่งเป็นกลไกสร้างอำนาจความน่ากลัวอย่างหนึ่งของแมนสุรลงนั้นอาจมีนัยยะถึงการที่ปัญญาชนชั้นกลางชายหญิงชาวไทยตัวแทนอำนาจรัฐท้องถิ่นเข้าปะทะกับชายชนชั้นสูงเชื้อสายเจ้านครเชียงรายอันเป็นความเป็นอื่น อุกฤษฏีให้ภรรยาภรรยาภรรยาล้อมตัวเข้าไปนำความลับที่ค้นพบมาบอกก็เพื่อทำให้ฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐไทยได้เป็นกลุ่มคนที่รู้จักดินแดนจังหวัดเชียงราย และรู้จักบ้านม่อนมนตราซึ่งเป็นฐานอำนาจของแมนสุรเป็นอย่างดีเท่าๆกับที่แมนสุรรู้จัก ซึ่งภรรยาภรรยาก็ทำหน้าที่ของตนเองได้ดี เธอบอกวันเวลาสถานที่ที่แมนสุรกับเจ้าย่าทวดจะออกไปล่าเหยื่อนำเลือดมาประกอบพิธีทางไสยศาสตร์ในการสถาปนาอำนาจได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ทำให้กลุ่มตำรวจสามารถออกไปขัดขวางได้ทุกครั้ง จนการสถาปนาอำนาจเลือนลางออกไป และเธอยังบอกช่องลับในการเข้าไปจับแมนสุรในบ้านม่อนมนตราอีกด้วย ในแง่นี้ การคลี่คลายความลับก็จึงเป็นการบ่อนทำลายอำนาจของแม่มดเจ้าย่าทวดกับแมนสุรที่ในตอนแรกมีเหนือเจ้าหน้าที่รัฐลง การคลี่คลายทำให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นรู้ทุกอย่างเหมือนกับที่แมนสุรรู้ และยังพลิกกลับเป็นผู้ที่รู้เหนือกว่าด้วย เนื่องจากแมนสุรไม่รู้ว่ภรรยาภรรยาล้อมตัวให้ข้อมูลอะไรของตนเองบ้างกับอุกฤษฏี นอกจากนั้น การคลี่คลายความลับค้นพบเรือนร่างเจ้าย่าทวดยังเป็นการบ่อนทำลายอำนาจไสยศาสตร์ของแม่มดเจ้าย่าทวดที่ต้องการความลึกลับไม่ขัดแย้งลงอีกด้วย

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 333.

ในแง่มุมมองที่กล่าวมาอาจมองได้ว่าการปะทะต่อสู้ระหว่างกลุ่มตำรวจนำโดยกรมการณ และอุกฤษฏ์กับฝ่ายแมนสุรชนชาติเชียงรัฐในนวนิยายเรื่องนี้ เป็นการปะทะกันทางด้านการช่วงชิง ความเป็นผู้รู้ความลับในขณะที่อีกฝ่ายไม่รู้ ฝ่ายไม่รู้จะตกอยู่ในภาวะความเสียเปรียบเหมือนดังที่ แมนสุรเริ่มพลิกผันสู่ความเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำตั้งแต่เมื่อกรมการณแฝงเร้นตัวเข้ามาในบ้าน และ หากพิจารณาการปะทะระหว่างฝ่ายตำรวจกับแมนสุรเชื้อสายเจ้าเมืองเชียงรัฐอย่างถี่ยิบจะพบว่า ยัง ปรากฏเรื่องการใช้พละกำลังเข้าต่อสู้ด้วยหลายฉากด้วยกัน ซึ่งในทุกฉากที่ใช้กำลังปะทะต่อสู้ล้วน มีอาวุธปืนทันสมัยซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจของชนชั้นกลางเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ยกตัวอย่าง เช่น เหตุการณ์ตอนที่กลุ่มตำรวจบุกจากภายนอกเข้ามาจับแมนสุรในห้องลับใต้เนินผด

“หยุด! นี่ตำรวจ..ปล่อยเดี๋ยวนี้!”

มือที่ถือมีดปลายแหลมชะงักอยู่ในท่าเงือดเง้อเช่นนั้น แมนสุรเงยหน้าขึ้นมองผู้บังอาจเข้า มาขัดจังหวะ แล้วอ้าปากหัวเราะลั่น คุณพระช่วย! นั่นไม่ใช่เสียงของเขากอีกเหมือนกัน แต่ เป็นเสียงแหบแห้งของคนชราจนคะเนอายุไม่ได้ “แห แห..”

กรมการณพยายามเหลือบตามองทางช่องประตูลับซึ่งบัดนี้เปิดอ้า พ.ต.ต.อุกฤษฏ์นำหน้า ตำรวจจู่เข้ามา อาวุธในมือจ้องมายังร่างแมนสุร ซึ่งชะเง้ออยู่เหนือร่างของหล่อน⁴¹

ซึ่งนั่นช่วยย้ำเน้นเกี่ยวกับเรื่องการปราบแมนสุรที่ไม่ใช่แค่แง่มุมด้านเชื้อชาติที่ชาวไทยพยายามกด ชาวเชียงรัฐไว้ใต้อำนาจปกครองของรัฐไทย ไม่ให้แยกตัวเป็นอิสระมีอำนาจเหนือดินแดนของตนเองเท่านั้น หากแต่ยังมีเรื่องของชนชั้นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เหตุการณ์ที่กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจคุม จัดการปราบแมนสุรเป็นเหตุการณ์สัญลักษณ์ถึงการที่ชนชั้นกลางชาวไทยตัวแทนอำนาจท้องถิ่น กำลังก้าวเลื่อนเข้ามามีบทบาทเป็นชนชั้นผู้นำสังคมพื้นที่เชียงรัฐแทนชนชั้นสูงเชื้อสายเจ้าเชียงรัฐ ที่กำลังเสื่อมอำนาจลงด้วย คนชนชั้นกลางกำลังนำพาสังคมชนบทไทยพัฒนาก้าวเข้าสู่ยุค สมัยใหม่ที่มีความเจริญ ประเด็นเรื่องนี้ชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อหลังจากแมนสุรจบชีวิตลงแล้ว มนไท เชื้อสายเจ้าเชียงรัฐคนพี่ได้ครอบครองบ้าน แต่เขาก็กลับตัดสินใจที่จะละทิ้งบ้านม่อนมนตรา ละทิ้ง เชียงรัฐพื้นที่แห่งอำนาจความเป็นชนชั้นสูงเจ้าเชียงรัฐของเขา แล้วติดตามกรมการณตำรวจ หนีง ชนชั้นกลางไปอยู่ที่กรุงเทพฯพื้นที่ที่เขาไม่มีอำนาจ การที่มนไททิ้งไม่เคยทวงคืนอำนาจและ ยังยอมละทิ้งพื้นที่แห่งอำนาจของตนเองลักษณะนี้เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้กลุ่มชาวไทยชนชั้น กลางยอมรับมนไทได้ มนไทไม่จำเป็นต้องถูกกำจัดทิ้งไปอย่างแมนสุรคนน้อง ซึ่งนั่นย้อนกลับมา

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 293 – 294.

สะท้อนสังคมไทยที่มีลักษณะประนีประนอมเปิดรับความเป็นอื่นได้ในกรณีที่ความเป็นอื่นนั้นยอมลดทิวภูมิกลืนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย

จากการวิเคราะห์ที่กล่าวมาทั้งหมดในช่วงต้นทำให้เห็นว่า นวนิยายกอธิกทั้งสามเรื่องของจินตวีร์ล้วนนำเสนอประเด็นเรื่องกลุ่มชนเชื้อชาติดั้งเดิมที่ตั้งรกรากดำรงอยู่บนผืนแผ่นดินไทยมาเนิ่นนาน ในบรรดากลุ่มชนเชื้อชาติดั้งเดิมนี้อาจจำแนกอย่างกว้างๆได้เป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่ยอมประนีประนอมปรับตัวให้สอดคล้องตามกรอบจารีตของสังคมไทย ซึ่งมีผลให้ชนเชื้อชาติดั้งเดิมกลุ่มนี้ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคมไทย ขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งไม่เพียงแต่ปฏิเสธที่จะยอมจำนนดำเนินชีวิตตามกรอบจารีตกฎเกณฑ์ของสังคม หากยังมุ่งมั่นใช้วิธีการต่างๆในการพยายามสถาปนาอาณาจักรอำนาจของชนชาติตนเองกลับคืนมาอีกครั้งในสังคมไทย และสถาปนาคืนกลับมาในลักษณะที่ตนเองเป็นผู้ปกครองชนชาวไทยรอบตัวอีกด้วย พฤติกรรมของชนเชื้อชาติอื่นดังที่กล่าวมานี้เป็นสิ่งที่คุกคามความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมไทยอย่างมาก และในช่วงขณะที่ตัวละครชนเชื้อชาติอื่นกำลังคุกคามสังคมไทยอยู่นั้น จินตวีร์ก็มักกำหนดให้มีกลุ่มตัวเอกซึ่งโดยมากมักเป็นคนที่ทำงานรับราชการเป็นตัวแทนอำนาจรัฐออกมาปราบปรามกำจัดชนเชื้อชาติอื่นที่คุกคามทั้งออกไปจากสังคมไทย นำความสงบเรียบร้อยคืนกลับมาในสังคมไทยอีกครั้ง

4.2.1.2 ระบบสังคมแบบผู้หญิงทรงอำนาจ (matriarchy)

ในนวนิยายเรื่อง *ม่อนมนต์ดำ* แม่มดเจ้าย่าทวดที่นอนลิ้มตาเบิกโพลงอยู่ในโรงศพได้บ้านม่อนมนตราได้ใช้เวทมนต์ในการเข้าควบคุมบงการคนในบ้านม่อนมนตราไว้ได้อำนาจ เธอออกคำสั่งให้แมนสูรผู้เป็นชายเจ้าบ้านออกไปฆ่าคนนำเลือดมาให้เธอดื่มกินเป็นอาหาร ส่วนสมาชิกคนอื่นที่เหลือในบ้านอย่างมนไท กุทัณฑ์ วัชรรา ฯลฯ ให้คอยช่วยเหลือปกปิดเก็บซ่อนเรื่องการฆาตกรรมจากตำรวจ พฤติกรรมการเข้าควบคุมชายเจ้าบ้านม่อนมนตราของเจ้าย่าทวดดังที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นถึงการที่เจ้าย่าทวดกำลังดำเนินการพลิกบทบาทจากการเป็นหญิงผู้ถูกฝังกดทับไว้ที่บ้านกรอบใต้อำนาจของผู้ชายไปสู่การเป็นหญิงผู้มีอำนาจปกครองเป็นใหญ่ในบ้าน พฤติกรรมการก้าวขึ้นเป็นหญิงผู้มีอำนาจปกครองเป็นใหญ่ในพื้นที่บ้านเป็นพฤติกรรมที่คุกคามกรอบอุดมการณ์ปิตาธิปไตยชายเป็นใหญ่ของสังคมไทยสมัยใหม่ และยังทวีการคุกคามมากขึ้นไปอีกหลังจากที่เจ้าย่าทวดตัดสินใจมุ่งมั่นที่จะรื้อฟื้นระบบสังคมที่หญิงแม่มดตัวเธอเป็นใหญ่ทรง

อำนาจเหนือดินแดนหมู่บ้านเวียงมนต์คืนกลับมาอีกครั้ง เจตจำนงความต้องการสถาปนาสังคมหญิงแม่คเป็นใหญ่ของเจ้าย่าทวดถูกนำเสนอเด่นชัดผ่านทางคำพูดของวีรชาติแล้วว่า

เจ้าย่าทวดแก่ต้องการเลือดเหยื่อครบเจ็ดคน แก่จึงจะคืนชีพพร้อมกับกลายร่างเป็นสาวเช่นเดิม (...) แล้วจากนั้นก็ตั้งลัทธินิยมแม่คขึ้นใหม่อีกครั้งที่มีอนมนตรีหมู่บ้านเวียงมนต์แห่งนี้⁴²

การรื้อฟื้นสถาปนาลัทธินิยมแม่คหรือก็คือลัทธิที่ผู้หญิงทรงอำนาจปกครองเหนือชุมชนท้องถิ่นเวียงมนต์ของเจ้าย่าทวดนั้นเป็นพฤติกรรมที่คุกคามบ่อนทำลายจารีตของสังคมสมัยใหม่ที่ปกครองด้วยอุดมการณ์ปีตาธิปไตยชายเป็นใหญ่อย่างมาก เมื่อเจ้าย่าทวดเป็นผู้นำตัวต้นเหตุของภัยคุกคามสังคมอุดมการณ์ปีตาธิปไตย กลุ่มเจ้าหน้าที่นายตำรวจซึ่งมีหน้าที่รักษากรอบระเบียบความเรียบร้อยของสังคมจึงได้ผนึกกำลังเข้าจัดการใช้ปืนอาวุธซึ่งเป็นสัญลักษณ์ถึงอำนาจความเป็นชายในการจัดการกำจัดแม่คเจ้าย่าทวดลง

จากที่กล่าวมาจะสังเกตเห็นว่านวนิยายเรื่อง *ม่อนมนต์ดำ* ของจินตวิโรจน์เป็นวรรณกรรมที่นำเสนอประเด็นเรื่องสตรีผู้พยายามรื้อฟื้นสถาปนาสังคมแบบหญิงเป็นใหญ่ สังคมที่ผู้หญิงมีอำนาจเป็นผู้นำคืนกลับมาบนสังคมไทยอีกครั้ง ซึ่งนั่นเป็นสิ่งที่คุกคามกรอบระเบียบของสังคมสมัยใหม่ที่มีลักษณะแบบชายเป็นใหญ่ผู้ปกครอง ด้วยเหตุนี้เองจึงได้เกิดการปะทะกันระหว่างฝ่ายหญิงผู้พยายามรื้อฟื้นระบบเก่ากับฝ่ายกลุ่มชายหนุ่มที่ต้องการธำรงรักษารูปแบบการปกครองชายเป็นใหญ่เอาไว้

4.2.1.3 ลัทธินิยมแม่ค (animism)

ในนวนิยายเรื่อง *บ้านศิลาทราย* กลุ่มจุฑาธร พิษณุ และศุภเกียรติชายหนุ่มชาวกรุงผู้เดินทางมาสู่เชิงชุมจังหวัดเหนือสุดของประเทศไทยพบว่า เชียงชุมเป็นพื้นที่ที่ยังคงสภาพความดิบเป็นธรรมชาติมีป่าไม้ พุงหญ้ากร้างสูงครึ่งตัว ฯลฯ และในท่ามกลางสภาพแวดล้อมธรรมชาติก็มีสิ่งปลูกสร้างอย่างเทวาลัยหินศิลาแลงกับบ้านศิลาทรายซึ่งมีขนาดใหญ่โตอลังการ ตัวอาคาร “เป็นทรงฝรั่งเต็มเปา ขณะที่ตามประตูหน้าต่างทำพิกลอยู่ว่ะ คือเลียนแบบศิลปะตะวันตก ด้วยการแกะสลักลวดลายที่ดูไม่ออกว่าลอกมาจากที่ไหนบ้าง เพราะเป็นส่วนผสมผสม

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 332 - 333.

ปนเปิลปะหลายชาติเหลือเกินเท่านั้น”⁴³ ทั้งความใหญ่โตและความผสมผสานทางศิลปะอย่าง ชัดแย้งคลุมเครือจนกลุ่มชาวกรุงไม่อาจบอกได้ว่าเป็นอะไรลักษณะดังกล่าวนี้ร่วมกันทำหน้าที่ช่วย ชับเน้นภาวะความเป็นสิ่งแปลกประหลาดเป็นความเป็นอื่นไปจากวิถีชาวกรุง ความเป็นอื่นยิ่ง ชัดเจนขึ้นอีกหลังจากสามหนุ่มชาวกรุงค้นพบอีกว่าสิ่งปลูกสร้างทั้งเทวาลัยและบ้านล้วนมีสัมพันธ์ เกี่ยวโยงกับตำนานเรื่องลี้ลับเจ้าพ่อพญายักษ์ ทั้งในเทวาลัยและบ้านศิลาทรายล้วนต่างมีแท่น บัลลังก์สำหรับบูชาเจ้าพ่อยักษ์อยู่ภายใน พึงพินิจด้วยว่าลัทธิความเชื่อนับถือซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นสิ่ง ที่ปัญญาชนชาวกรุงปิดกั้นลบบทิ้งไปจากสารบบของตนด้วยมองว่าล้าหลังคร่ำครึมงายไร้แก่น สารความจริงเหตุผลอันใด ดังนั้นจังหวัดเชียงใหม่ที่ถูกปกคลุมมีวิถีวัฒนธรรมบูชาเทพเจ้าจึง จัดเป็นสังคมความเป็นอื่นประเภทที่ล้าหลังด้อยพัฒนาว่าสังคมเมืองกรุงเทพฯ อาจกล่าวได้ว่า จังหวัดเชียงใหม่เป็นภาพสะท้อนสังคมท้องถิ่นชนบทที่ถูกมองจากสายตาของชาวกรุงว่าล้าหลังด้อย พัฒนา เพราะมีความเชื่อศรัทธานับถือสัตว์

ประเด็นเรื่องเชียงใหม่เป็นสังคมนับถือบูชาเจ้าพ่อผู้ชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อจุฬารักษ์กับเพื่อน ชาวกรุงอีกสองคนได้เข้าไปพักในบ้านศิลาทรายแล้วพบเห็นท้าวทับสมิงคลา ท้าวทับสมิงคลาเป็น ชายผู้เลือกใช้วิถีทางไสยๆ ในการทำให้ตนเองก้าวขึ้นสู่บทบาทเจ้าพ่อพญายักษ์ทับสมิงคลา เขามี ร่างกายเฉพาะช่วงบริเวณหัวเท่านั้นที่คงสภาพความเป็นมนุษย์อยู่ ขณะที่เรือนร่างตั้งแต่ส่วนคอลง ไปมีลักษณะความเป็นสัตว์เลื้อยคลานประเภทงู

ส่วนหัวอันใหญ่โตของพญายักษ์ทับสมิงคลาค่อยๆ แปรเปลี่ยนไปที่ละน้อย ทีละน้อยจนใน ที่สุด... ต่อหน้าต่อตาบุคคลทั้ง 6 ที่จ้องแหวดะลังลานนั้น ดวงหน้าของพญายักษ์ค่อยๆ กลายเป็น คน หน้าของชายวัยชราที่ดูโหดเหี้ยมทารุณและอำมหิตประกอบด้วยผมสีขาวโพลนยาวเป็น กระเซิง หนวดสีดอกเลาเพิ่มอยู่เหนือริมฝีปากที่แสยะอำอย่างโหดร้าย นัยน์ตาเหลือกลานไปน แทบถลนออกนอกเป้าเป็นประกายลุกโชนด้วยความอาฆาตมาดร้ายจ้องแหวดมายังบุคคลทั้ง 6 ริมฝีปากแบ่เหยงเขมพูขมิบเหมือนจะเปล่งเสียงออกมา แต่ที่ล่อคอกออกมาให้ได้ยินจากริมฝีปาก หนาเดอะนั่นก็คือเสียงซู่ฟ่อของจอมอสรพิษเท่านั้นเอง⁴⁴

เรือนร่างของเจ้าพ่อท้าวทับสมิงคลาที่มีลักษณะภาวะความเป็นสัตว์ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกจัดวางไว้ต่ำ ด้อยกว่ามนุษย์สมบูรณ์เข้ามาผสมลักษณะนี้นำเสนอชัดเจนถึงการที่ท้าวทับสมิงคลาเลือกวิถีทาง

⁴³ จินตวีร์ วิวัธน์, บ้านศิลาทราย เล่ม 1, หน้า 8 - 9.

⁴⁴ จินตวีร์ วิวัธน์, บ้านศิลาทราย เล่ม 2, หน้า 525 - 526.

แห่งไสยศาสตร์สิ่งลี้ลับหลังดอยพัฒนา เจ้าพ่อทับสมิงคลาสถาปนาตนเองขึ้นเป็นเจ้าพ่อศูนย์กลางแห่งพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ เขาใช้พลังลี้ลับเหนือธรรมชาติในการชี้เป็นชี้ตายชาวบ้านจังหวัดเชียงใหม่ ความลี้ลับของพลังเหนือธรรมชาติประกอบกับความเร้นลับของตัวท้าวทับสมิงคลาที่ไม่มีชาวจังหวัดเชียงใหม่คนใดเคยพบเห็นตัวต่อหน้าชัดเจนล้วนทำให้ชาวบ้านจังหวัดเชียงใหม่หวาดกลัวจนยอมจำนนอยู่ใต้อำนาจ ร่องรอยความเกร็งเกรงพลังของท้าวทับสมิงคลาจนยอมปฏิบัติตามอยู่ได้คำสั่งปรากฏอย่างเด่นชัดในเหตุการณ์หลายๆตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตอนที่ชาวบ้านร่วมมือกันสร้างเทวาลัยการบูชาสักการะท้าวทับสมิงคลาตามที่ท้าวทับสมิงคลาได้มาเข้าฝัน และตอนที่ชาวบ้านยอมส่งมอบหญิงพรหมจรรย์ในหมู่บ้านของตนให้ท้าวทับสมิงคลาสืบเลือดทุกคืนเดือนเพ็ญ ยิ่งไปกว่านั้น ต่อมาพญางูท้าวทับสมิงคลายังปลุกเสกเจ้าแก้วรังสีภรรยาของเจ้าอินทวงศ์เจ้าบ้านศิลาทรายให้ฟื้นคืนชีพกลับจากความตายมามีชีวิตอีกครั้งด้วย แต่การกลับมาใช้ชีวิตในครั้งนี้เป็นการกลับมาในฐานะผีลูกสมุนที่เดินย่ำไปทั่วดินแดนจังหวัดเชียงใหม่ในยามค่ำคืน และยังคงต้องตรงเข้าบีบบอกทำร้ายตีฆ่าเลือดกลุ่มแขกจากท้องถิ่นอื่นรวมถึงจุฑาธรชายหนุ่มชาวกรุงผู้มาเยือนบ้านศิลาทรายอีกด้วย ซึ่งนั่นยิ่งทำให้ลัทธินิยมเจ้าพ่อท้าวทับสมิงคลายังใหม่แรงปกคลุมทั่วดินแดนเชียงใหม่ ท้าวทับสมิงคลากำล้างใช้ผีเจ้าแก้วรังสีลูกสมุนมาช่วยสนับสนุนก่อสร้างสถาปนาลัทธินิยมเจ้าพ่ออย่างใหญ่โตขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ของประเทศไทย

เนื่องจากเจ้าพ่อท้าวทับสมิงคลาไม่เพียงพยายามที่จะรื้อฟื้นสถาปนาลัทธินิยมเจ้าพ่อท้าวทับสมิงคลาซึ่งเป็นลัทธิตั้งปัญหาชนชาวกองสมัยใหม่มองว่างมงายล้าหลังขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ของประเทศไทยเท่านั้น หากเจ้าพ่อท้าวทับสมิงคลายังบงการให้เจ้าแก้วรังสีคุกคามทำร้ายเหยื่อชีวิตแขกชาวกรุงผู้มาเยือนบ้านศิลาทราย อันได้แก่ อภิญญาครูสาว จาตุรงค์ผู้จัดการโรงแรม และคนที่สามจุฑาธรนักหนังสือพิมพ์ชื่อดังอีกด้วย จากภูมิหลังทางอาชีพจะสังเกตถึงการที่เหยื่อทั้งสามของลูกสมุนท้าวทับสมิงคลาล้วนเป็นกลุ่มปัญญาชนชาวกองที่กำลังเข้าสู่บทบาทการทำงานเป็นแรงงานคุณภาพช่วยพัฒนาขับเคลื่อนเศรษฐกิจไปสู่ความเป็นสังคมเจริญสมัยใหม่ ในแง่มุมนี้จึงตระหนักได้ถึงการทำร้ายท้าวทับสมิงคลากำล้างมุ่งคุกคามขัดขวางการพัฒนาสังคมไทยไปสู่ความเป็นสังคมสมัยใหม่ ด้วยเหตุนี้เองกลุ่มชาวกองคนสมัยใหม่ซึ่งนำโดยจุฑาธรนักหนังสือพิมพ์ พิษณุอาจารย์มหาวิทยาลัย และหมอศุภเกียรติ จึงไม่อาจยอมให้เจ้าพ่อท้าวทับสมิงคลาดำรงชีวิตเป็นเจ้าลัทธิต่อไปได้ กลุ่มชายหนุ่มทั้งสามคนได้ใช้วิธีการเดินสำรวจดินแดนจังหวัดเชียงใหม่ แล้ววาดร่างสถานที่ต่างๆ บนดินแดนจังหวัดเชียงใหม่ลงบนกระดาษ ในแง่นี้จึงอาจกล่าวได้ว่าจุฑาธร พิษณุ และหมอศุภเกียรติกำลังจัดการดินแดนที่ถูกลีลับปกคลุมด้วยบรรยากาศลัทธินิยมเจ้าพ่อให้กลายเป็นพื้นที่ที่กระจ่างชัดแจ้งเป็นระเบียบบนแผ่นกระดาษแผนที่ (mapping)

เป็นการทำลายความลึกซึ้งซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญของความรู้สึกหวาดกลัวดินแดนแห่งนี้ พร้อมกันนั้นกลุ่มจุฬารักษ์กับเพื่อนยังใช้ความช่างสังเกตทำพฤติกรรมสืบถามร่องรอยความลับต่างๆ ทั้งตำนานเรื่องทำวทับสมิงคลา เรื่องผีเจ้าแก้วรังสี ฯลฯ จากฟองจันทร์ซึ่งเป็นเด็กสาวคนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่อีกด้วย จนในที่สุดจุฬารักษ์ก็สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลจนสามารถหาตัวเจ้าพ่อทับสมิงคลาและเจ้าแก้วรังสีผีลูกสมุนได้พบ จากพฤติกรรมของกลุ่มชายหนุ่มทั้งสามจะสังเกตเห็นว่าทั้งความช่างสังเกต การเก็บหลักฐาน และปากคำล้วนสอดคล้องกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในแง่นี้ ชายหนุ่มชนชั้นกลางชาวกรุงจึงกำลังใช้กระบวนการอันเป็นเหตุเป็นผลสืบสวนค้นหาร่องรอยหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ความเจริญสมัยใหม่ในการทำลายความลึกซึ้งซึ่งเป็นอำนาจประการหนึ่งของทำวทับสมิงคลาลง แล้วจากนั้นชายหนุ่มทั้งสามก็ใช้อาวุธปืนซึ่งทาน้ำมนต์ศักดิ์สิทธิ์ที่ได้จากพระธุดงค์จ่อเล็งยิงทำวทับสมิงคลาอีกด้วย

จุฬารักษ์กับพิษณุกระโดดเข้าไปหาเจ้าอินทวงศ์ผู้ยืนตะลึงจั่งงเหมือนถูกสาปให้เป็นหินพร้อมๆ กัน วิศวกกรหนุ่มจุดเจ้าอินทวงศ์กระโดดหลบออกมากรศรีมีการสะบัดบิตของพญาภูทับสมิงคลา ส่วนจุฬารักษ์นั้น ด้วยมือที่มั่นคงและใจเด็ดเดี่ยวแข็งแกร่งขึ้นหลังจากพยายามรวบรวมสติอารมณ์อย่างเต็มความสามารถแล้ว เขากำปืนเล็งไปยังร่างของเจ้าพ่อทับสมิงคลาอย่างระมัดระวัง แล้วลั่นไกปล่อยกระสุนออกไปด้วยความประณีตบรรจง ลูกตะกั่วทาน้ำมนต์วิ่งเข้ากระทบบ้านคอคได้ศรีระลงมานัดหนึ่งอย่างแม่นยำ เสียงร้อง 'ไ้ก' ดังสนั่นก้องมาในลำเนียงมนุษย์อีกตามเคยเลือดสีดำล้าขึ้นทะลักออกจากรอยกระสุนปืนไหลโกรกลงสู่พื้นเหมือนน้ำพุ แล้วร่างทั้งร่างอันยาวเหยียดไม่ต่ำกว่า 20 เมตร ก็ค่อยๆ เลื่อนไหลลงไปตามพื้นถ้ำอันลาดเตล้นเป็นมัน ลงสู่ปากโพรงอย่างแช่มช้าเสียงท่อนทางยาวเหยียดกระทบบนังโพรงดังก้องสะท้อนขึ้นมาจากความเงียบเบื้องล่าง⁴⁵

เหตุการณ์ตอนนี้นอกจากจะนำเสนอถึงการที่ชายชนชั้นกลางชาวกรุงใช้ปืนอาวุธอันเป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจของชนชั้นกลางความเป็นสมัยใหม่แล้ว หากยังนำเสนอให้เห็นถึงการมีสถาบันศาสนาพุทธมาคอยกำกับด้วย การที่จินตวีร์กำหนดให้น้ำมนต์ศักดิ์สิทธิ์สามารถปราบผีได้สื่อถึงประเด็นเกี่ยวกับศาสนาพุทธในสังคมไทยช่วงสมัยจินตวีร์ที่ได้รับการยกระดับขั้นขึ้นมาอำนาจสูงส่งเหนือลัทธิความเชื่อนับถือสัตว์อย่างชัดเจน ศาสนาพุทธได้รับการยกย่องยอมรับในสถานะศาสนาประจำชาติเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยสมัยใหม่ ขณะที่ลัทธิความเชื่อบูชาสัตว์ดั้งเดิมถูกกีดกันผลักดันออกไปกลายเป็นอื่น

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 524 – 525.

4.2.1.4 ระบบชนชั้นศักดินา

ในนวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* บ้านของพินทุวดีมีขนาดใหญ่โตมโหฬารโอ่อ่า จนแขกทุกคนที่เหยียบย่างเข้าไปในบ้านถึงกับเอ่ยปากเปรียบเปรยเป็นเสียงเดียวกันว่า “บ้านคุณยังกับวังแน่ะครับ”⁴⁶ บ้านหลังใหญ่หลังนี้ตั้งอยู่บนที่ดินอันมีอาณาบริเวณกว้างขวางไพศาลสุดลูกหูลูกตา ส่วนในตัวอาคารมีห้องมากมายนับเกินกว่าสิบห้อง และภายในห้องหลักสำคัญต่างๆ ก็มีการประดับตกแต่งด้วยเครื่องเรือนอันหรูหราวิจิตรประณีตอลังการมาก ยกตัวอย่างเช่น ในฉากห้องรับรองแขก ซึ่งเป็นพื้นที่สำคัญที่เผยแสดงอัตลักษณ์ของบ้านและตัวเจ้าบ้านผู้ส่ายตาของคนนอก

ห้องนั้นกว้างใหญ่และยาวจนน่าจะเรียกว่าห้องพระโรงของวังเจ้านาย พื้นปูพรมนุ่มหนาสีแดงฉานเต็มตลอดทั้งห้อง ตามฝาผนังภาพเขียนแบบจิตรกรรม ฝาผนังเต็มทุกด้าน ด้วยสีเส้นสดใสดงงามนัก บนเพดานเขียนรูปพระนารายณ์บรรทมสินธุ์เหนือนครราชกลางเกษียรสมุทร กึ่งกลางเพดานแขวนโคมไฟแก้วระย้างามวิจิตรขนาดมหึมาเปล่งแสงสว่างไสวไปทั่ว ชุดรับแขกไม้มะเกลือแบบเก่าฝังมุกแพรวพราวรับแสงไฟ งดงามจับตา เสากลมที่ใช้ค้ำยันอยู่รอบห้องนั้นสลักลวดลายเครือเถาดอกไม้ใบไม้ ด้วยฝีมืออันละเอียดประณีตจนดูอ่อนช้อยบอบบางน่าพิศวง ตามมุมห้องและข้างเสามีรูปศิลปะสลักขนาดต่างๆ ตั้งประดับอยู่อย่างเหมาะสมกลมกลืน มุมในสุดมีม่านผืนใหญ่ซึ่งเต็มตลอดด้าน ปักลวดลายด้วยมือละเอียดยิบเป็นรูปป่าหิมพานต์ทั่วทั้งผืน⁴⁷

ฉากห้องรับแขกที่ใหญ่โตอลังการราวกับห้องพระโรงวังลักษณะนี้เป็นเครื่องบ่งชี้สถานะความเป็นชนชั้นสูงของหญิงเจ้าบ้านพินทุวดี แต่ในขณะเดียวกันก็น่าขบคิดเพิ่มเติมด้วยว่าตัวบ้านซึ่งทำหน้าที่เป็นรูปสัญลักษณ์แทนชนชั้นสูงนี้กลับมีลักษณะที่“ทึบและเงียบเหงาราวกับไม่มีผู้คนอาศัยอยู่”⁴⁸ หรือบางทีก็ถูกบรรยายไว้ว่า “ทั่วบริเวณอันกว้างขวางเงียบสงัดจนน่าประหลาดใจ เหมือนอยู่ในโลกของคนตาย”⁴⁹ ตลอดจนมักมีบริเวณพื้นที่ที่รูดไทรมปรักหักพังถูกปิดตายไว้อีกด้วย บรรยายอากาศความเงียบเหงา เบเลียวร้าง และไร้ชีวิตชีวาของบ้านดังกล่าวนี้เปิดประเด็นไปสู่ความเป็นชนชั้นสูงที่เสื่อมอำนาจบทบาททางสังคมแล้ว

⁴⁶ จินตวีร์ วิวัธน์, *อมฤตาลัย*, หน้า 40.

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 42.

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 84.

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 345.

สภาพความเสื่อมของกลุ่มคนชั้นสูงได้ถูกคลี่ให้เห็นกระจ่างชัดยิ่งขึ้นเมื่อขยับไปพินิจตัวเจ้าบ้านพินทุดี พินทุดีคนนี้เคยมีภูมิหลังเป็นพันธมิตรเทวีธิดาองค์โตของกษัตริย์ และเคยมีโอกาสได้ก้าวขึ้นสูงถึงตำแหน่งเจ้าเมืองอมฤตาลัยซึ่งเจริญสมบูรณ์พร้อมด้วยอำนาจ ทรัพย์สมบัติ ข้าวของเครื่องราชูปโภคทุกอย่างที่ล้วนทำได้ด้วยทองแกะสลักลวดลายวิจิตรประณีตอลังการมากตลอดจนมีบรรดาบริวารนางกำนัล ทหาร และข้าทาสคอยห้อมล้อมรับใช้อยู่มากมาย ในแง่มุมนี้พันธมิตรเทวีจึงเป็นสตรีชนชั้นสูงผู้ทรงอำนาจอย่างไม่ต้องสงสัย แต่พอหันกลับมาพิศดูตัวละครนี้ในสถานภาพปัจจุบันที่เป็นพินทุดีกลับพบว่าเธอเป็นทนายาท “คนสุดท้ายคนเดียวของราชวงศ์ เอ้อดิฉันหมายถึงวงศ์ตระกูลณะคะ คนสุดท้ายจริงๆ ของวงศ์โยธธ”⁵⁰ และเป็นเชื้อสายเจ้าคนสุดท้ายที่กลายเป็นเพียงคนธรรมดาไม่มีฐานันดรบรรดาศักดิ์ใดๆ ดังจะเห็นได้จากคำพูดของเธอที่ว่า “ฉันเป็นราษฎรเต็มขั้นแล้วเวลานี้ ถอดหัวโขนทิ้งหมดแล้วคะ”⁵¹ อีกทั้งเธอยังเลี้ยงชีพดำเนินชีวิตแบบหุหรุหุสขสบายด้วยทรัพย์สมบัติเก่าแก่ที่สะสมไว้แต่ครั้งอดีต มิใช่เงินที่หามาได้ในช่วงชีวิตปัจจุบันตลอดจนปริมาณบริวารคนดูแลรับใช้ภายในบ้านก็มีน้อยมากเหลือเพียงแค่ครอบครัวของสโรชินีจากรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้นล้วนสอดแสดงถึงการที่พินทุดีเป็นคนชนชั้นสูงที่เคยมีฐานะอำนาจ เป็นผู้นำ แล้วต่อมาได้เสื่อมอำนาจบพาททางสังคมลง (degenerate) อย่างไรก็ดี สภาพะความเสื่อมของคนชั้นสูงในช่วงสมัยดังกล่าวนี้ยังไม่ได้ตกต่ำลงถึงขีดสุด เป็นความเสื่อมถอยลงในลักษณะที่ยังพอมีฐานะอิทธิพลบพาททางสังคมอยู่บ้าง ด้วยเหตุนี้พินทุดีจึงยังคงมีเงินทองไว้จับจ่ายใช้สอยอย่างฟุ่มเฟือย ยังคงนั่งรถยุโรปฟอร์ดลินคอล์นคันหุ และยังมีอำนาจเด็ดขาดในการควบคุมลูกน้องคนรับใช้ให้อยู่ในอาณาัติทำทุกอย่างตามที่เธอต้องการ ส่วนบ้านของเธอก็ยังคงมีขนาดใหญ่โตดูราวกับวัง

อย่างไรก็ดี แม้ว่าพินทุดีหญิงชนชั้นสูงจะเริ่มก้าวถอยลงสู่ภาวะความเสื่อม ถดถอยจากการไม่ได้เป็นชนชั้นนำสังคมไทยอีกต่อไป แต่กระนั้นเมื่อพิจารณาพินทุดีที่บอกว่าตัวเองถอดหัวโขนทิ้งไปแล้วอย่างลึกซึ้งซึ่งจะสังเกตเห็นว่า พินทุดียังไม่เคยลืมอดีตอันรุ่งเรืองของตนเองเลยเธอยังคงมัก “ชอบพูดถึงความรุ่งเรืองในอดีตอยู่เสมอ”⁵² และยังมีมบรจแต่งกายแบบแสดงสถานะความเป็นชนชั้นเจ้าที่สูงส่ง ตลอดจนมีการวางท่าที่สง่างามวางอำนาจเหนือคนรอบข้างอยู่เสมออีกด้วย ดังจะเห็นได้ชัดผ่านทางบทสนทนาระหว่างไวฑูรย์กับทัตเทพที่กล่าวพาดพิงถึงพินทุดีว่า

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 30.

⁵¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 503.

⁵² เรื่องเดียวกัน, หน้า 223.

“เอ็งรู้จักคุณพิณฑุดีหรือไวฑูรย์ เป็นคนยังไง”

(. . .)

ไวฑูรย์ทำคอหด “ถ้าเห็นท่าทางคุณเธอแล้ว เอ็งจะสอบไม่ออกไอ้เทพ ท่าทางยังกับเจ้าหญิง
เออ จริงชีวะ เหมือนเจ้าหญิงจริงๆ ด้วย คุณเธอไม่เหมือนคนธรรมดาอย่างพวกเราๆ หรอก
เป็นไงก็ไม่รู้บอกไม่ถูกวะ”⁵³

การที่พิณฑุดียังคงวางท่าที่สูงส่งเหนือคนรอบข้างอย่างจุฑาธรที่มีภูมิกำเนิดเป็นชนชั้นสามัญนี้
สื่อแสดงถึงการยังไม่ได้ออกหัวโขนอย่างแท้จริง หญิงสาวพิณฑุดียังคงยึดติดกับสถานภาพความ
เป็นชนชั้นสูง และเป็นชนชั้นสูงที่มองว่าตนเองสูงส่งเหนือกว่าชนชั้นอื่นรวมถึงคนชั้นกลางซึ่งกำลัง
ก้าวขึ้นเป็นกลุ่มคนชนชั้นนำกระแสหลักของสังคมไทยด้วย ยิ่งไปกว่านั้น พินทุดีสตรีชนชั้นสูงคน
นี้ยังเตรียมการจะสถาปนาระบบศักดินาที่ชนชั้นสูงเป็นเจ้าของมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดเหนือกลุ่ม
อื่นๆขึ้นในสังคมไทยอีกครั้งด้วย พินทุดีเตรียมการ “สถาปนาอาณาจักรอมฤตาลัยที่ ๒ ขึ้นที่นี่ คือ
กรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทร์ของท่านนี่แหละ”⁵⁴ โดยมีตัวเธอซึ่งขณะนั้นได้ประกาศละทิ้ง
สถานภาพพิณฑุดีคนธรรมดาแล้วว่า “เราไม่ใช่พิณฑุดี . . . ที่นี่ไม่มีพิณฑุดีอีกต่อไปแล้ว จะมีก็
แต่พันธุเมเทวี ราชนิแห่งอมฤตาลัย เรียกนามเราเสียให้ถูกต้อง”⁵⁵ พันธุเมเทวีได้ตั้งตนเองเป็นเจ้า
เมืองผู้มีอำนาจเด็ดขาดสูงสุด ส่วนคนชนชั้นกลางอย่างสถาพร ไวฑูรย์ ฯลฯ เป็นลูกเมืองอยู่ใต้
อำนาจบงการคำสั่งของเธอ การรื้อฟื้นระบบวิถีแบบชนชั้นสูงเป็นใหญ่เป็นภัยคุกคามกรอบวิถีชน
ชั้นกลางซึ่งกำลังก้าวขึ้นเป็นกระแสหลักอย่างร้ายกาจ พินทุดีสตรีชนชั้นสูงที่ทำพฤติกรรม
ดังกล่าวจึงถูกกลุ่มผู้อ่านซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนชั้นกลางพิพากษาในฐานะตัวร้ายที่สมควรต้องถูก
กำจัดทิ้งทำให้ตายไปในตอนจบเรื่อง และจินตวิรัตน์ก็ตอบสนองอย่างตรงใจคนดูด้วยการ
กำหนดให้พิณฑุดีตายไปท้องเรื่องโดยฝีมือของไวฑูรย์หนุ่มชนชั้นกลาง การกำหนดสร้างเรื่องราว
อมฤตาลัยให้ปิดฉากลงลักษณะนี้ย้อนกลับมาสะท้อนทัศนะของผู้เขียนที่ดูจะเห็นด้วยกับวิถีชนชั้น
กลางที่กำลังทวีบทบาทก้าวขึ้นเป็นกระแสสังคมไทยช่วงยุคปี พ.ศ. 2519

ในนวนิยายเรื่องบ้านศิลาทราย จุฑาธรหนุ่มชนชั้นกลางชาวกรุงได้ตัดสินใจเดินทางไปยัง
บ้านศิลาทรายซึ่งพิษณุเพื่อนของเขาเขียนบรรยายไว้ในจดหมายว่า “บ้านศิลาทรายไม่น่าจะ
เรียกว่าเป็นบ้านหอรกวะ ธร น่าจะเป็นปราสาทหรือวังเจ้านายมากกว่า เรียกเป็นภาษาต่างดาวให้

⁵³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 672.

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 635.

ตรงตัวที่สุดก็น่าจะเป็น SANDSTONE CHATEAU นั้นเขียวเวีย”⁵⁶ ความใหญ่โตอลังการแบบวังของตัวบ้านบ่งชี้ถึงความเป็นชนชั้นสูง ประเด็นนี้ชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อจุฑาภรณ์มาพิดูเจ้าบ้านคนครอบครัวบ้านศิลาทรายรวมถึงท้าวทับสมิงคลาซึ่งดำรงแอบเร้นอยู่ในโพรงอุโมงค์ดินใต้บ้านศิลาทรายแล้วพบว่า ทุกคนล้วนมีชาติกำเนิดเป็นชนชั้นสูงเชื้อสายเจ้าทางเหนือ แต่กระนั้นก็น่าพิเนิจด้วยว่าคนเชื้อสายเข้าชนชั้นสูงกลุ่มนี้กลับมีเรือนร่างที่วิปลาสผิดปกติไป ไม่ว่าจะป็นเจ้าบ้านเจ้าอินทวงศ์ที่แม้จะมีความสูงใหญ่โต แต่กลับสุขภาพอ่อนแออยู่ห่างจากความสมบูรณ์แข็งแรงจนต้องปลดเกษียณตนเองเก็บตัวเงียบอยู่ภายในห้องนอน ท้าวทับสมิงคลาที่มีเฉพาะช่วงบริเวณหัวเท่านั้นที่คงสภาพความเป็นมนุษย์ ขณะที่เรือนร่างตั้งแต่ส่วนคอลงไปมีลักษณะความเป็นสัตว์เลื้อยคลานประเภทงู และเจ้าแก้วรังสีที่มีบุคลิกท่าทีการเดินเหมือนคน “ขาพิการเดินไม่ถนัด”⁵⁷ ขณะที่ดวงหน้านั้นก็เต็มไปด้วยรอยยับย่นแยกเขี้ยวแสบเยะเห็นซี่ฟันแหลมเล็กและน้ำลายไหลเยิ้มย้อยไม่ต่างจากสัตว์

ดวงหน้านั้นเป็นสตรีซึ่งคงจะอยู่ในวัยสาว แต่ริ้วรอยบางอย่างในขณะนี้กลับทำให้น่าสะพรึงกลัวสุดบรรยาย ผิวหน้าซีดจนเขียว ริมฝีปากแดงจัดแสบเยะแยกออกกว้างเป็นรูปสี่เหลี่ยมปลายเหมือนฟันสัตว์และน้ำลายไหลเยิ้ม⁵⁸

เรือนร่างมนุษย์ของกลุ่มชนชั้นสูงที่มีลักษณะวิปลาสบ้างไปปลัดลันกับสภาวะความเป็นสัตว์ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกจัดวางไว้ต่ำด้อยกว่ามนุษย์ หรือบ้างไปปลัดลันกับสภาวะท่าทีแบบขาพิการซึ่งถูกจัดวางไว้ในลำดับต่ำกว่าความเติบโตเต็มสมบูรณ์แข็งแรงลักษณะนี้ อาจจะชวนให้ตีความได้ถึงกาที่ชนชั้นสูงกำลังอยู่ในภาวะความเสื่อมถอยทางอำนาจบทบาทความเป็นชนชั้นนำกระแสหลักของสังคมไทยในช่วงยุคปี พ.ศ. 2522

กลุ่มคนชนชั้นสูงบ้านศิลาทรายที่กำลังอยู่ในภาวะความเสื่อมถอยกลุ่มนี้มีพฤติกรรมทำที่ปฏิบัติต่อแขกผู้มาเยือนบ้านศิลาทรายในรูปแบบที่แตกต่างกันไป หนึ่ง พึงพิจารณาก่อนว่ากลุ่มแขกผู้มาเยือนบ้านศิลาทรายอันได้แก่ จุฑาภรณ์หนังสือพิมพ์ หมอศุภเกียรติ พิษณุอาจารย์มหาวิทยาลัย จาตุรงค์นักธุรกิจโรงแรม และพ่อเลี้ยงบุญไทย ทั้งห้าคนล้วนเป็นสามัญชนชั้นกลางธรรมดา เจ้าอินทวงศ์เจ้าบ้านศิลาทรายประพฤติดปฏิบัติกับแขกทั้งห้าคนในลักษณะท่าทีที่

⁵⁶ จินตวีร์ วิวัธน์, บ้านศิลาทราย เล่ม 1, หน้า 5.

⁵⁷ จินตวีร์ วิวัธน์, บ้านศิลาทราย เล่ม 2, หน้า 138.

⁵⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 414.

ยินดีต้อนรับ เจ้าอินทวงศ์พูดจากับแขกทั้งห้าด้วยความใกล้ชิดสนิทสนม ดังจะเห็นได้ชัดในเหตุการณ์ตอนที่เจ้าอินทวงศ์เชิญแขกทั้งห้าคนร่วมงานเลี้ยงดนตรีร้องเพลงเล็กๆ

“วสีมีความยินดีที่จะบอกให้พวกเราทราบว่า ที่นี่มีนักร้องสมัครเล่นเสียงทองอยู่คนหนึ่งคะ ร้องเพลงไทยเดิมได้เพราะมาก คือคุณหมอศุภเกียรติของเราแน่ละ อยากขอเชิญท่านนักร้องกิตติมศักดิ์ร้องเพลงให้เราฟังสักเพลงสองเพลงเถอะคะ”

เจ้าอินทวงศ์หันไปทางนายแพทย์ศุภเกียรติพูดด้วยสีหน้ายิ้มๆว่า “เอาหน่อยน่า หมอ ยานินดิแนะ เอาขอของลุงเล่นคลอไปด้วย เชิญซีหมอ เปลี่ยนบรรยากาศให้ที่เถอะ บ้านศิลาทรายไม่มีเสียงดนตรีไทยมานานแล้ว เดี๋ยวจะว่าไม่มีดนตรีการ ในสันดานเป็นคนชอบกลั่นไป (...) ทิวเอาขอไปให้นิดที่เถอะ”

“อู๋ย นิดเล่นไม่เก่งนะคะเจ้าลุง” เพชรดาอุทธรณ์ หน้าแดงเรื่ออย่างชัดเจน

“เอาเถอะ เล่นกันเอง ดีไม่ดีไม่เห็นเป็นอะไร” พ่อเลี้ยงบุญไทยตัดบทด้วยการร้องสนับสุนนลูกสาวตนเอง⁵⁹

การที่เจ้าอินทวงศ์เลือกใช้ศัพท์คำว่า “ลุง” ซึ่งเป็นคำสรรพนามแสดงความเป็นเครือญาติแทนตัวเองเวลาพูดคุยกับหมอศุภเกียรติและเพชรดาหรือนิดชายหญิงชนชั้นกลาง และยังพูดด้วยน้ำเสียงแสดงความหยอกเย้าสนิทสนมนั้น เป็นพฤติกรรมท่าทีที่สื่อแสดงชัดเจนถึงความเต็มใจคบหาสมาคมกับคนชนชั้นกลางสามัญธรรมดา นอกจากนั้น ในเหตุการณ์ตอนนี้ยังนำเสนอให้เห็นถึงการที่เจ้าอินทราวสีบุตรของเจ้าอินทวงศ์ก็เฉกเช่นเดียวกับผู้เป็นบิดา เจ้าอินทราวสีแสดงท่าทีความสนิทสนมกับศุภเกียรติอย่างไม่ถือด้วยศักดิ์ เธอเป็นสตรีชนชั้นสูงที่ไม่มีค่านิยมถือด้วยศักดิ์ ความเป็นชนชั้นสูงที่ต้องสูงส่งเหนือกว่าคนอื่น ๆ ทัศนคติที่ปราศจากไร้ซึ่งอคติเหยียดด้านชนชั้นของเจ้าอินทราวสีนั้นอาจเป็นสืบเนื่องจากการศึกษาที่โรงเรียนฝรั่งปิ้งโดยตลอดเวลากว่าหลายปีที่ผ่านมาก็เป็นได้

ในทางตรงกันข้ามกับสามีและลูกสาว เจ้าแก้วรังสีกับท้าวทับสมิงคลาเลือกที่จะแปลกแยกตนเองออกจากกลุ่มแขกผู้มาเยือนบ้านศิลาทราย โดยสำหรับเจ้าแก้วรังสีนั้นไม่เพียงไม่คบหาสมาคมให้ความสนิทสนมกับแขกผู้มาเยือนบ้านศิลาทราย หากยังได้ประพฤติตนเป็นสตรีลึกลับในบ้าน เธอหลบก้าวเข้าห้องนอนแขกทุกคนที่มาเยือนในยามค่ำคืน ทิ้งร่องรอยไว้เพียงกลิ่นน้ำหอมปนกลิ่นสบู่และปลายชายกระโปรงที่ส่ายไปมา พฤติกรรมการทำตนเป็นสตรีลึกลับ เป็นสตรีที่ไม่มีใครรู้แน่ชัดว่าเป็นใครคุกคามสร้างความหวาดหวั่นสะพรึงกลัวให้เกิดขึ้นกับจิตของกลุ่ม

⁵⁹ จินตวีร์ วิวัธน์, บ้านศิลาทราย เล่ม 1, หน้า 175 - 177.

ปัญญาชนชั้นกลางผู้มาเยือนบ้านศิลาทรายอย่างมาก เจ้าแก้วรังสีหญิงชนชั้นสูงกำลังมุ่งคุกคามกลุ่มปัญญาชนชั้นกลางซึ่งนำโดยจุฑาทรรพดีกรรมการคุกคามยิ่งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นไปอีกเมื่อเจ้าแก้วรังสีตัดสินใจเข้าจู่โจมบีบบังคับคอจุฑาทรรพดีกรรมหมายฆ่าให้ตาย ไม่เพียงเฉพาะแค่จุฑาทรรพดีกรรมเท่านั้น หากเธอยังพยายามบีบบังคับคอเพชรลดาหญิงชนชั้นกลางที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาแล้วได้บรรจุรับเข้าทำงานตำแหน่งครูด้วย พฤติกรรมการมุ่งฆาตกรรมปัญญาชนชั้นกลางรุ่นวัยเข้าทำงานส่อนัยยะสำคัญถึงความต้องการกำจัดขัดขวางไม่ให้กลุ่มคนชั้นกลางได้ก้าวเข้าสู่บทบาททำหน้าที่เป็นแรงงานคุณภาพหลักช่วยพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้า เจ้าแก้วรังสีกำลังมุ่งขัดขวางไม่ให้ปัญญาชนชั้นกลางก้าวขึ้นเป็นชนกระแสหลักมีบทบาทมีอำนาจทางสังคมแทนที่กลุ่มชนชั้นสูงเช่นเดียวกันกับเจ้าแก้วรังสี ท้าวทับสมิงคลาได้ทำพฤติกรรมคุกคามมุ่งกำจัดกลุ่มคนชนชั้นกลาง ท้าวทับสมิงคลาได้ออกคำสั่งบงการให้คำปันไปสูบลือลืออภิญญาหญิงสาวที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาจนหมดตัวมาให้ตนเองตีมีกิน หากพิจารณาในแง่มุมที่ว่าเลือดคือสัญลักษณ์ถึงชีวิต การกินเลือดอภิญญาและต่อมาก็อุษาวดีของท้าวทับสมิงคลาจึงอาจเป็นเหตุการณ์สัญลักษณ์ถึงการกลืนกินทำลายชีวิตของชนชั้นกลางลง

การวิเคราะห์พฤติกรรมท่าทีของคนครอบครัวบ้านศิลาทรายที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ตระหนักถึงการสามารถจำแนกชนชั้นสูงคนครอบครัวบ้านศิลาทรายออกได้เป็นสองกลุ่มหลักๆ โดยกลุ่มแรกคือกลุ่มเจ้าอินทวงศ์และเจ้าอินทราวสีชนชั้นสูงที่ยอมประนีประนอมปรับตัวเข้าสู่วิถีทางของกลุ่มคนชนชั้นกลาง ซึ่งนั่นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สองพ่อลูกได้รับการยอมรับในแวดวงสังคมกลุ่มชนชั้นกลางอย่างจุฑาทรรพดี ศุภเกียรติ พ่อเลี้ยงบุญไทย ฯลฯ แต่ในขณะเดียวกันกับที่ยอมรับนั้น กลุ่มชนชั้นกลางนำโดยจุฑาทรรพดีก็ได้พยายามที่กลืนชนชั้นสูงเข้าสู่ความเป็นชนชั้นกลางด้วย ประเด็นเรื่องการกลืนดังกล่าวนี้ปรากฏอย่างเด่นชัดผ่านพฤติกรรมของจุฑาทรรพดีที่ขอแต่งงานกับเจ้าอินทราวสี การแต่งงานกับเจ้าอินทราวสีเป็นกลไกการกลืนเชื้อสายชนชั้นสูงลงสู่สถานภาพความเป็นคนชนชั้นธรรมดา และพร้อมกันนั้นก็ยังเป็นกลไกอันแนบเนียนในการเข้ายึดครอบครองความเป็นเจ้าบ้านศิลาทราย ฐานะอำนาจทางเศรษฐกิจการเงิน จุฑาทรรพดีชนชั้นกลางใช้การแต่งงานเป็นกลไกในการก้าวขึ้นแทนที่ชนชั้นสูง ส่วนกลุ่มที่สองคือกลุ่มเจ้าแก้วรังสีและท้าวทับสมิงคลานั้น เนื่องจากทั้งสองทำพฤติกรรมคุกคามทำร้ายกลุ่มชนชั้นกลางผู้มาเยือนบ้านศิลาทรายหลายรายจนถึงแก่ความตาย กลุ่มชนชั้นกลางนำโดยจุฑาทรรพดีจึงมองเห็นเจ้าแก้วรังสีกับท้าวทับสมิงคลาเป็นศัตรูที่จำเป็นต้องกำจัดทิ้งออกไป จุฑาทรรพดีกับเพื่อนได้ร่วมมือกันใช้อาวุธปืนสัญลักษณ์แห่งอำนาจชนชั้นกลางในการกำจัดเจ้าแก้วรังสีและท้าวทับสมิงคลาชายชนชั้นสูงทิ้งออกไปจากจังหวัดเชียงใหม่ของไทย

4.2.1.5 เจ้าพ่อท้องถิ่น

ในนวนิยายเรื่อง *บ้านศิลาทราย* นั้น เรายังอาจอ่านวิเคราะห์หามองเจ้าพ่อท้าวทับสมิงคลาในฐานะเจ้าพ่อผู้ทรงอิทธิพลอำนาจเหนือท้องถิ่นที่จังหวัดเชียงใหม่ได้อีกด้วย กล่าวคือ ท้าวทับสมิงคลาเป็นชายที่นุ่งสบายอยู่บนบัลลังก์ใช้อำนาจไสยศาสตร์ซึ่งอ่านในเชิงสัญลักษณ์ได้ถึงอำนาจนอกรีตในการข่มขู่ควบคุมบงการให้ชาวบ้านเชียงใหม่ปฏิบัติตามทุกอย่างที่เขาต้องการ แม้แต่กระทั่งการออกคำสั่งให้ส่งเลือดของชาวบ้านมาเป็นส่วยให้ท้าวทับสมิงคลาดื่มกิน การดื่มกินเลือดชาวบ้านมีนัยยะแฝงถึงการขูดรีดซึ่งอิงเอาผลตอบแทนจากหยาดเหงื่อแรงกายที่ชาวบ้านทำมาหากินมาใช้นั่นเอง ซึ่งหากหันมาพิจารณาฝ่ายข้างชาวบ้านก็จะสังเกตเห็นว่าชาวบ้านหวาดกลัวเกรงอำนาจมากจนยอมให้ขูดรีดเคียดพยาบาทอย่างมา ชาวบ้านไม่เพียงแค่นยำเกรงเท่านั้น หากยังเห็นเจ้าพ่อทับสมิงคลาเป็นที่พึ่งที่สำคัญของตนเองอีกด้วย ประเด็นดังกล่าวนี้ปรากฏผ่านพฤติกรรมของคำปันชาวบ้านจังหวัดเชียงใหม่ที่เลือกจะออกติดตามให้ได้พบเจอตัวเจ้าพ่อทับสมิงคลา เพื่อขอให้ช่วยทำให้เจ้าแก้วรังสีฟื้นคืนชีพกลับมาจากความตาย ซึ่งในการช่วยครั้งนี้ก็มีเรื่องการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย รูปแบบความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนที่ฝ่ายเจ้าพ่อเองก็ได้รับผลประโยชน์ที่น่าพึงพอใจกลับไปนั่นก็คือ การได้ทั้งผีเจ้าแก้วรังสีเป็นลูกสมุน และได้คำปันเป็นข้าทาสรับใช้คอยช่วยฆ่าคนให้ตนเองนั้น ทำให้เราอาจกล่าวได้ว่าเจ้าพ่อทับสมิงคลาในนวนิยายกอกทิกเรื่อง *บ้านศิลาทราย* ของจินตวีร์ก็คือภาพสะท้อนเจ้าพ่อผู้ทรงอิทธิพลประจำท้องถิ่นชนบทต่างๆ ในยุคที่นวนิยายเรื่องนี้ถูกสรรสร้างขึ้น

จากการวิเคราะห์ความเป็นอื่นในงานเขียนของจินตวีร์ที่กล่าวมาข้างต้นทำให้สังเกตเห็นว่า ตัวละครเหนือธรรมชาติเพียงตัวเดียวเป็นรูปสัญลักษณ์ภาพแทนความเป็นอื่นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นชุมชนเชื้อชาติดั้งเดิม ระบบสังคมแบบหญิงทรงอำนาจ ลัทธิบูชาสัตว์ ระบบศักดินานาย/ข้า และเจ้าพ่อท้องถิ่น ในหนังสือชื่อ *สังคมและวัฒนธรรมในอุษาคเนย์* ปราณี วงศ์เทษ นักมานุษยวิทยากล่าวไว้ว่า ชุมชนเชื้อชาติขอม ไทยใหญ่ ระบบสังคมแบบหญิงทรงอำนาจ ลัทธิความเชื่อบูชาสัตว์ธรรมชาติ ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นวิถีดั้งเดิมของชุมชนสังคมกลุ่มคนที่ตั้งรกรากดำรงอยู่ในบริเวณดินแดนอุษาคเนย์หรือดินแดนสุวรรณภูมิ⁶⁰ ดังนั้นแท้ที่จริงแล้ววรรณกรรมแนวกอกทิกของจินตวีร์ที่เป็นเรื่องราวของตัวละครเหนือธรรมชาติมาปรากฏในสังคมสมัยใหม่แล้วเข้าต่อสู้กับกลุ่มตัวละครมนุษย์ธรรมดาที่เป็นคนสมัยใหม่ จึงเป็นวรรณกรรมที่นำเสนอให้เห็นถึงการปะทะกัน

⁶⁰ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน ปราณี วงศ์เทษ, *สังคมและวัฒนธรรมในอุษาคเนย์* (กรุงเทพฯ: ศิลปวัฒนธรรม, 2543)

ระหว่างวิถีวัฒนธรรมสังคมดั้งเดิมในอดีตที่ถูกผลักดันไปเป็นอื่นกับวิถีวัฒนธรรมความเป็นสังคมสมัยใหม่ที่กำลังขึ้นเป็นกระแสหลักของสังคมไทยช่วงสมัยปี พ.ศ. 2519 - 2531

4.2.2 งานเขียนของพงศกร

4.2.2.1 ระบบชนชั้นศักดินา

ในนวนิยายเรื่อง *กลิ่นการเวก* ขณะที่พิจารณาพื้นที่สาธารณะเมืองกรุงเทพฯที่กำลังถูกปรับเปลี่ยนทำให้กลายเป็นพื้นที่ของกลุ่มปัญญาชนคนชนชั้นกลางอย่างถนัดจะพบเห็นว่า ที่ในใจศูนย์กลางเมืองกรุงเทพฯยังคงปรากฏมีวังเทวินทร์ของท่านชายอายุธหรือม.ร.ว.อายุธดำรงอยู่ วังเทวินทร์มีอายุเก่าแก่ถูกสร้างมานานกว่าร้อยปี ที่หน้าประตูวังมีสัญลักษณ์ประจำตระกูลรูปนกกรวิก ขณะที่ภายในวังบรรจุตกแต่งด้วยเครื่องเรือนเก่าแก่หรูหราหายาก และประดับภาพเขียนสีน้ำมันรูปบรรพบุรุษตระกูล “ในเครื่องแต่งกายและอิริยาบถต่างๆกัน บางภาพเป็นรูปผู้ชายสวมเสื้อราชปะแตนและผ้าม่วง ถือไม้เท้าเลี่ยมทอง บางภาพเป็นหญิงสาวสวย แต่งกายด้วยเสื้อผ้าลูกไม้ท่อนล่างนุ่งซิ่นมีริบบิ้นพันเอว ทั้งชายยาวลงกับพื้น ตามแบบพระราชนิยมในช่วงปลายรัชกาลที่หก”⁶¹ จากสภาวะความเป็นวัง วัตถุเครื่องใช้อันเก่าแก่หายาก และภาพวาดบรรพบุรุษอันบ่งชี้ถึงความ เป็นตระกูลเก่าแก่มีประวัติยาวนานร่วมกันทำหน้าที่ชี้บ่งเน้นสถานภาพความมีกำเนิดเป็นชายชนชั้นสูงของท่านชายอายุธเจ้าวังเทวินทร์ การดำรงอยู่วังเทวินทร์และตัวของท่านชายอายุธในใจศูนย์กลางกรุงเทพฯนำเสนอถึงการที่ชนชั้นสูงยังไม่ได้ถูกลบบทบาทที่ออกไปจากพื้นที่เมือง กรุงเทพฯโดยสมบูรณ์ แต่กระนั้นการดำรงอยู่ของกลุ่มคนชนชั้นสูงในยุคนี้ก็เป็น การดำรงอยู่ในแบบที่เสื่อมโทรมลงมากกว่ายุคจินตวิวิธ การที่ผู้วิจัยกล่าวเช่นนี้ก็เพราะวังเทวินทร์ใหญ่โตอลังการของท่านชายอายุธกลับมีบรรยากาศที่บั้นทึบ ซบเซา และเจียมเจาบแบบ “โลกของคนตาย เหมือนกับว่าทุกอย่างที่นี้ตายไปนานแล้ว”⁶² ท่านชายอายุธดำเนินชีวิตแบบเก็บตัวเจียมเจอบอกอยู่กับคนรับใช้เก่าแก่หนึ่งคนในวังเทวินทร์ซึ่งเป็นโลกแห่งความตาย โดยปราศจากบุคคลภายนอกคนใดมาเยี่ยมเยียน การเก็บตัวแปลกแยกโดดเดี่ยวลักษณะนี้สะท้อนแสดงถึงการที่ชนชั้นสูงได้ตายจากพื้นที่ของสังคม พวกเขาไม่ได้มีบทบาททางสังคมหลงเหลืออยู่อีกต่อไป นอกจากนั้น การที่คนชั้นสูงอย่างท่านชายอายุธมีลูกกำไลเป็นบริวารรับใช้เพียงคนเดียวนี้ยังบ่งชี้ถึงการที่คนชั้นสูงกำลังหมดสิ้นอำนาจเงินตราอีกด้วย ประเด็นการสูญเสียอำนาจเงินตรานี้สามารถเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นผ่าน

⁶¹ พงศกร จินดาวัฒน์, *กลิ่นการเวก*, หน้า 33 - 34.

⁶² เรื่องเดียวกัน, หน้า 146.

ทางม.ร.ว.อินทิราและ ม.ร.ว.สุรัจฉาผู้เป็นพี่สาวและน้องสาวของท่านชายอายุที่แต่งงานแล้ว ย้ายไปจากวัง พวกเขาอยากได้เงินตรามากจนถึงกับต้องกลับมาขอโฉนดที่ดินวังเทวินทร์ เพื่อนำไปขายทอดตลาด จากภาพหม่อมราชวงศ์สามพี่น้องที่หมดสิ้นทั้งเงินตรา อำนาจ และบทบาททางสังคมที่กล่าวมาทำให้เราวิเคราะห์ได้ว่าชนชั้นสูงยุคปัจจุบันนี้อยู่ในสภาวะที่เสื่อมตกต่ำลงยิ่งกว่ายุคก่อนในช่วงยุคสมัยงานเขียนของจินตวีร์

อย่างไรก็ดี เมื่อเราหันกลับมาพิจารณาข้างฝ่ายท่านชายอายุที่ถูขอโฉนดที่ดินจะเห็นว่า เขาปฏิเสธการขายวังเทวินทร์ทิ้งแม้จะต้องตัดขาดกับพี่น้อง และตัวเองถูกข่มอย่างหนักจนถึงแก่ความตายในเวลาต่อมาก็ตาม ยิ่งไปกว่านั้น แม้ขณะเมื่อตายแล้วยังฝังสุสานอยู่ในวังเทวินทร์ จากที่กล่าวมาจะสังเกตเห็นว่าท่านชายอายุผูกพันยึดติดตนเองไว้กับวังเทวินทร์อย่างมาก วังเทวินทร์ซึ่งได้เคยกล่าวไว้เป็นเครื่องบ่งสถานภาพความเป็นชนชั้นสูง ในแง่นี้ จึงอาจวิเคราะห์ได้ถึงการทำท่านชายอายุเป็นคนที่ยึดติดกับสถานภาพความเป็นชนชั้นสูงของตนเองอย่างมาก ท่านชายอายุไม่เพียงแคื่อยึดติด หากขณะเป็นผียังมุ่งมั่นที่จะสถาปนาอำนาจที่เสื่อมลงแล้วคืนกลับมาอีกครั้งด้วย ผีท่านชายอายุรับอาหมงชายหนุ่มปัญญาชนชั้นกลางเชื้อสายจีนซึ่งขณะนั้นเป็นชนชั้นกระแสหลักของสังคมเมืองกรุงเทพฯ เข้ามาทำงานตำแหน่งเลขานุการ และหากเราพิจารณาการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผีท่านชายอายุชนชั้นสูงกับอาหมงชนชั้นกลางเชื้อสายจีนจะเห็นว่า ผีท่านชายอายุได้ทำตนเป็นคนลึกลับที่ไม่เคยออกมาพบเจอให้อาหมงชายชนชั้นกลางเชื้อสายจีนได้พบเห็นหน้าเลย ผีท่านชายอายุติดต่อพูดคุยสั่งงานอาหมงทางจดหมาย

ห้สดินทร์ เลขาฯ ของฉัน...

ฉันรู้ว่าในยามนี้เป็นเวลาที่เธอคงจะมีความลำบากใจเป็นอย่างมาก และอาจจะไม่อยากอยู่ทำงานเป็นเลขานุการให้ฉันอีกต่อไป ด้วยนายกล้าซึ่งเป็นเพื่อนเพียงคนเดียวของเธอในบ้าน ต้องมาป่วยลง และยังมีฉันซึ่งป่วยหนัก เป็นภาระให้กับเธออีกหนึ่งคน ขอบอกให้เธอรู้ว่า ฉันเสียใจเป็นอย่างยิ่งที่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวังเทวินทร์สร้างความลำบากใจให้กับเธอ⁶³

ข้อความในจดหมายของผีท่านชายอายุที่เขียนถึงอาหมงผู้ซึ่งกำลังคิดจะลาออกจากตำแหน่งเลขาแล้วจากวังเทวินทร์ในช่วงต้นนี้ นำเสนอให้เห็นว่าในขณะที่เขาแอบเร้นตัวปิดบังตนเองจากสายตาของอาหมงนั้น เขาได้จับจ้องมองดูเรื่องราวทุกอย่างภายในบ้านรวมถึงพฤติกรรมความรู้สึกนึกคิดของอาหมงอยู่ด้วย อาหมงตกเป็นฝ่ายผู้ถูกจับจ้องอยู่แต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งอันที่จริงไม่เพียง

⁶³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 152.

เฉพาะแค่อาหมงเท่านั้น หากแต่กับอรรำไพและวิศิษฐ์ก็เช่นเดียวกัน การที่ผีท่านชายอายุรทำตน ลึกลับเป็นบุรุษที่ไม่มีชนชั้นกลางคนใดได้เคยพบเห็น เป็นฝ่ายที่จับจ้องมองเห็นกลุ่มคนชนชั้นกลาง ได้แต่เพียงฝ่ายเดียวลักษณะนี้ การจับจ้องฝ่ายเดียวเป็นกลวิธีการสร้างอำนาจทำให้ตนเองเป็นผู้มี อำนาจได้เป็นอย่างดี หรือแม้แต่เมื่อภายหลังที่ผีท่านชายอายุรปรากฏตัวต่อหน้าอาหมงกับวิศิษฐ์ สองชายชนชั้นกลาง แต่ก็น่าพินิจว่าการปรากฏตัวดำเนินไปรูปแบบที่ยืนอยู่ห่างไกลและใน ตำแหน่งที่ผีท่านชายอายุรยืนอยู่บนหัวบันไดชั้นสูงสุดมองลงมา และออกคำสั่งด้วยน้ำเสียงก้อง กังวานน่าเกรงขามกับอาหมงชายหนุ่มชนชั้นกลางเชื้อสายจีน นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาจาก ขอบเขตเนื้อหาความรับผิดชอบงานเลขาคาท่านชายอายุรมอบให้จะพบเห็นว่ามีลักษณะที่ ครอบคลุมถึงเรื่องงานดูแลบ้าน งานทำความสะอาด และเรื่องอาหารการกินด้วย ซึ่งเนื้อหาของ งานลักษณะดังกล่าวนี้แทบไม่ต่างจากเนื้อหาของงานรับใช้เลย อาจกล่าวได้ว่าผีท่านชายอายุรกำลัง พยายามสถาปนาระบบวิเทศชนชั้นแบบเก่าที่ชนชั้นกลางเชื้อสายจีนเป็นผู้ถูกปกครองต้องอยู่ใต้อำนาจชนชั้นสูงชาวไทยคืนกลับมาในวังเวนิทท์ที่ตั้งอยู่ในตำแหน่งใจศูนย์กลางเมืองกรุงเทพฯ ผีท่านชายอายุรชนชั้นสูงกำลังพยายามช่วงชิงอำนาจความเป็นชนชั้นปกครองเจ้าของพื้นที่เมือง กรุงเทพฯคืนกลับมาจากคนชนชั้นกลางที่กำลังโดดเด่นเป็นผู้นำอยู่ขณะนี้

พฤติกรรมของผีท่านชายอายุรที่พยายามสร้างอำนาจทำให้ตนเองมีอำนาจเป็นผู้ควบคุม ปกครองชนชั้นกลางเป็นเรื่องที่กลุ่มคนชนชั้นกลางไม่อาจยอมรับได้ ด้วยเหตุนี้เองอรรำไพมุ่งมั่น ด้วยเหตุนี้เองทั้งอรรำไพและอาหมงจึงมุ่งมั่นที่จะใช้การสืบสวนเพื่อให้ได้พบเจอเห็นหน้าผีท่าน ชายอายุร การสืบสวนเพื่อให้ได้พบเห็นหน้าผีท่านชายเป็นกลวิธีการทำลายอำนาจแห่งความลึกลับ และการตกเป็นฝ่ายถูกจับจ้องถูกควบคุมอยู่แต่เพียงฝ่ายเดียวลง ร่องรอยพฤติกรรมของอาหมงที่ พยายามทำลายอำนาจจับจ้องของท่านชายอายุรลงปรากฏอย่างชัดเจนในเหตุการณ์ตอนที่ อาหมงพยายามจะวิ่งขึ้นไปดูและยื่นเสมอในตำแหน่งชั้นบันไดที่สูงเท่าเทียมกับผีท่านชาย ขณะที่ สำหรับอรรำไพปรากฏผ่านการส่งเด็กแสงดาวเข้ามาสืบความลับที่วังเวนิทท์ และหากเรา พิจารณาการสืบความลับของเด็กแสงดาวตามที่อรรำไพกำกับจะเห็นว่ามีการใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อ เก็บหลักฐานต่างๆด้วย แล้วอรรำไพก็เอาหลักฐานร่วมกับคำให้การของเด็กแสงดาวมาประมวล วิเคราะห์อีกที ในแง่มุมนี้กล่าวได้ว่าอรรำไพกำลังใช้วิธีการแกะรอยตามหลักเหตุผลพิสูจน์ทาง วิทยาศาสตร์วิธีวัฒนธรรมสมัยใหม่ของกลุ่มคนชนชั้นกลางต่อกรกับอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ของผีท่านชายอายุร ประเด็นเรื่องการใช้วิธีวัฒนธรรมของกลุ่มคนชั้นกลางในการปราบขจัดวิถี อำนาจลึกลับซึ่งเป็นวิถีเก่าออกไปปรากฏให้เห็นชัดเจนในฉากตอนที่กลุ่มคนชนชั้นกลางทั้งชาวไทย ครอบครัวยุคของอรรำไพและชนเชื้อสายจีนอย่างครอบครัวอาหมงบุกเข้าไปในวังเวนิทท์โดยใช้รถ

แทรกเตอร์เครื่องใช้เทคโนโลยีฝังงานการเวกเข้าไประหว่างที่อรร่าไฟใช้เครื่องขุดไฟฟ้า
ขุดที่ท่าชายอายุ

เขากำลังงง หากพยายามรวบรวมสติเพื่อดูว่าจะช่วยหล่อนได้อย่างไร หากขณะที่ชายหนุ่ม
กำลังทำอะไรไม่ถูกนั่นเอง เขาเห็นอรร่าไฟยกวัตถุแท่งสีดำรูปร่างสี่เหลี่ยมขนาดเล็กที่อยู่ในมือขึ้น
สูง แล้วจู่เข้ากับหัวไหล่ของปีศาจร้าย ก่อนจะกดปุ่มเล็กๆบนเครื่องนั้น

....แซปปปป...ซซซซ...ซซซ...

เกิดเสียงไฟฟ้าซัดดังขึ้นท่ามกลางความโกลาหล และประกายไฟจากเครื่องขุดไฟฟ้าในมือ
ของอรร่าไฟก็สว่างวาบขึ้น พร้อมกับที่ปีศาจคุณชายอายุส่งเสียงร้องโหยหวนด้วยความ
เจ็บปวด

“หนีเร็ว...อาหมง...”

อรร่าไฟร้องเตือน พร้อมกับดึงมือของเขาให้ถอยห่าง ไม่ได้หันกลับไปสนใจกับคุณชายผิดที่
สะบัดแขนข้างที่ถูกไฟฟ้าช็อตด้วยความเจ็บปวดรวดร้าว⁶⁴

การใช้เครื่องมือทันสมัยในการกำจัดผีท่าชายอายุที่ออกไปนำเสนอถึงการที่วิถีวัฒนธรรมความ
เป็นสมัยใหม่ของชนชั้นกลางเข้าแทนที่วิถีเก่าของชนชั้นสูง

นอกจากนั้น ในเหตุการณ์ตอนปราบผีท่าชายอายุ เรายังเห็นการโทรศัพท์เรียกให้หมอผี
อาจารย์คล้ายกับเหล่าชื่อใต้กวนมาใช้วิชาไสยศาสตร์ปราบผีด้วยเช่นกัน ซึ่งในครั้งที่ปะทะกับผีต้น
การเวกซึ่งเป็นผีลูกสมุนนั้น หมอผีทั้งสองคนสามารถปราบผีต้นการเวกได้สำเร็จ

รถแทรกเตอร์ที่คุณนายอรร่าไฟส่งมาจากสวนผลไม้ของตนที่นครชัยศรีนั้นแล่นตะลุยไปข้างหน้า
ไล่ไกลการเวกที่ขึ้นรกที่บโดยอาศัยแนวทางเดินคอนกรีตที่ทอดนำไปสู่ตึกหน้าภายใน โดยมี
เหล่าชื่อใต้กวนและอาจารย์คล้ายเดินสวนมนต์ ท่องบ่นคาถาของตนที่รำเรียนมา เคียงไปสอง
ข้างซ้ายขวา

เดินไปได้สักพักหนึ่ง เหล่าชื่อใต้กวนก็จะหยุดเป็นระยะ เพื่อขว้างทรายละเอียดสีแดงที่กำ
เอาไว้ในมือไปยังดงการเวก ส่งผลให้กิ่งการเวกที่สายไหวไปมาต้องหยุดนิ่งโดยฉับพลันทันที
ข้างคล้ายเองก็ทำคล้ายกันคือล้วงเอาข้าวสารที่ใส่อยู่ในย่ามมาเสกเป่ามนตร์ แล้วขว้างออกไป
สองข้างทางที่รถแทรกเตอร์วิ่งผ่าน เป็นการสะกดวิญญาณและภูตร้ายทั้งหลายเอาไว้ไม่ให้
แผลงฤทธิ์แผลงเดช อาละวาดกับผู้ที่กำลังล้วงผ่านเข้าไป⁶⁵

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 376.

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 356.

ฉากการโทรเรียกหมอผีและการที่หมอผีสามารถปราบผีดันการเวกลงได้ในข้างต้นนี้นำเสนอให้เห็นถึงการที่วิถีทางไสยศาสตร์ยังคงดำรงคงอยู่ในสังคมเมืองกรุงเทพฯ แต่ในขณะเดียวกันก็นำพิจารณาจากต่อด้วยว่าเมื่อหมอผีปะทะกับผีท่านชายอายุกลับตกเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำพ่ายแพ้ถึงแก่ความตาย และตายในแบบที่ผีตากกางฝ่ายหมอผีอีกด้วยว่า “โอ้เอ๊ย..ไอ้หมอผีหน้าโง่..จนปานนี้แล้วยังจะใช้อาวุธโบราณอยู่อีกหรือ กลับไปอยู่ถ้ำของแกเสียเถิดไป! หมดยุคเวลาของแกแล้ว...”⁶⁶ เสียงพูดตากกางของผีท่านชายอายุนำเสนอถึงการเคลื่อนเปลี่ยนทางด้านทัศนคติของชาวไทยต่อความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ที่ยังตกต่ำลงกว่ายุคสมัยจินตวิโร คนเมืองยุคปัจจุบันเสื่อมศรัทธาต่อไสยศาสตร์ยิ่งกว่ายุคสมัยของจินตวิโร ยุคสมัยปัจจุบันให้ความเคารพในศาสนาพุทธเป็นสำคัญมากกว่า ผีท่านชายอายุจึงได้ตายอย่างง่ายได้เมื่อสามเดชะฤกษ์ที่เพิ่งบวชได้เพียงสามวันมาสวดมนต์ปราบผีท่านชายอายุ

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ถึงการที่นวนิยายเรื่อง*กลิ่นการเวก*เป็นนวนิยายที่นำเสนอให้เห็นถึงประเด็นการปะทะกันระหว่างกลุ่มคนชนชั้นกลางอันมีทั้งชาวไทยและเชื้อสายจีนซึ่งขณะนี้ได้ก้าวขึ้นเป็นชนกระแสหลักของสังคมกับกลุ่มคนชนชั้นสูงที่เสื่อมทั้งเงินตรา อำนาจ และบทบาททางสังคม ความเสื่อมของชนชั้นสูงในงานเขียนของพงศกรเป็นความเสื่อมที่ตกต่ำลงยิ่งกว่าในงานเขียนของจินตวิโร ในแง่นี้จึงกล่าวได้ว่างานเขียนเรื่อง*กลิ่นการเวก*ของพงศกรเป็นงานเขียนที่คลี่ให้เห็นพัฒนาการความเปลี่ยนแปลงทางด้านชนชั้นของคนในสังคมไทยต่อเนื่องจากงานเขียนของจินตวิโร

4.2.2.2 เชื้อชาติวัฒนธรรมอันหลากหลาย

ในวรรณกรรมเรื่อง*สร้อยแสงจันทร์* ความโดดเด่นของวรรณกรรมเรื่องนี้อยู่ที่การเปิดเรื่องด้วยภาพแบบตัดสลับฉากระหว่างเมืองกรุงเทพฯ กับหมู่บ้านเมืองป่าเขาจังหวัดสุรินทร์ติดริมขอบชายแดนไทยเขมร เมืองกรุงเทพฯ ถูกนำเสนอผ่านฉากห้องทำงานของพุทธิซึ่ง “กำลังนั่งพิมพ์สารคดีเรื่องใหม่อยู่ที่หน้าจอคอมพิวเตอร์”⁶⁷ ในกองบรรณาธิการนิตยสารธารชื่อดังซึ่งตั้งอยู่ในตึกสูงบนถนนสีลมย่านธุรกิจ

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 379.

⁶⁷ พงศกร จินดาวัฒน์, *สร้อยแสงจันทร์*, หน้า 13.

ถนนสีลม ถนนธุรกิจที่ราคาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์สูงลิบลิ่ว เป็นถนนใจกลางเมืองที่มีโรงแรมขนาดใหญ่หลายแห่งตั้งอยู่ เหนือหัวขึ้นไปเป็นรถไฟลอยฟ้า และมีเส้นทางด่วนที่ไปลงยังส่วนต่างๆของเมืองได้อย่างรวดเร็ว⁶⁸

ฉากสถานที่ทำงานของพุทธิเป็นภาพสะท้อนพื้นที่เมืองกรุงเทพฯที่เต็มไปด้วยวัตถุวัฒนธรรมสิ่งปลูกสร้างความสำเร็จวิถีชีวิต และพุทธิชายหนุ่มนักเขียนสารคดีประวัติศาสตร์โบราณคดีที่นั่งอยู่ท่ามกลางเทคโนโลยีความสำเร็จเหล่านี้อย่างคุ้นเคยก็เป็นภาพสะท้อนของชายหนุ่มชนชั้นกลางชาวกรุงชนกระแสหลักตัวแทนอำนาจรัฐ ในทิศทางที่ต่างออกไปโดยสิ้นเชิง หมู่บ้านเมืองปักษาปรากฏในภาพพื้นที่ซึ่งยังคงค่อนข้างคงสภาพความเป็นธรรมชาติ มีป่าไม้ ต้นไม้สูงใหญ่ น้อย พุ่มไม้ และทุ่งหญ้า

ชาวภูยกัยกับความเชื่อเรื่องภูตผีเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวพันกันมานานนม ทุกหมู่บ้านจะมีศาลเป็นที่สถิตของเนี้ยะตา หรือปู่ตาอันเป็นเทวดาผู้ปกป้องรักษาหมู่บ้าน โดยมากแล้วเนี้ยะตามักสถิตอยู่ตามริมหนองน้ำ หรือไม้ใหญ่ในหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงมักสร้างศาลอยู่ริมหนองน้ำ หรือบริเวณใต้ต้นไม้ และเอาก้อนหิน หรือบางแห่งอาจใช้เป็นรูปสลักคนที่ทำมาจากไม้ไปวางไว้ในศาล เพื่อเป็นตัวแทนของเนี้ยะตา กะตวมเนี้ยะตาของหมู่บ้านเมืองปักษาอยู่ที่ต้นไม้ใหญ่ริมหนองน้ำ ที่ปากทางเข้าหมู่บ้าน บริเวณโดยรอบศาลร่วมคร่อมไปด้วยใบไม้และแนนนทิบ เพราะชาวภูยกัยเชื่อว่าบริเวณศาลปู่ตาเป็นบริเวณศักดิ์สิทธิ์ จึงไม่มีใครกล้ามาทำอะไรยุ่งย่ามในบริเวณโดยรอบ⁶⁹

ภาพหมู่บ้านเมืองปักษาที่ปรากฏออกมาในภาพพื้นที่ที่มีลักษณะความเป็นธรรมชาติเชื่อเรื่องผีไสยศาสตร์แตกต่างจากเมืองกรุงเทพฯที่เต็มไปด้วยร่องรอยของวัฒนธรรมเทคโนโลยีขั้นสูงนั้น ทำให้เราตระหนักถึงการที่หมู่บ้านเมืองปักษาเป็นพื้นที่แห่งความเป็นอื่นในแง่ความล้ำหลังด้วยวัฒนธรรมความเจริญ กล่าวได้ว่าพงศกรใช้เทคนิคการตัดสลับภาพสองพื้นที่ในการร่วมกันขับเน้นนำเสนออัตลักษณ์พื้นที่ชนบทออกมาได้อย่างชัดเจนในแง่ของการเป็นพื้นที่ท้องถิ่นชนบทที่ยังคงห่างไกลไร้ความเจริญ

เมื่อเราพิจารณาลึกลงไปในท่ามกลางหมู่บ้านเรือนไม้เรียบง่ายในท้องถิ่นชนบทพื้นที่ล้ำหลังห่างไกลความเจริญจะพบว่าชาวบ้านทุกคนล้วนเป็นชาวภูยกัยหรือก็คือชาวส่วย ขณะที่พอขยับไปอีกเล็กน้อยก็จะพบเห็นสิ่งปลูกสร้างที่ชื่อว่าปราสาทปักษาจำองตั้งเคียงอยู่ด้วย

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 49.

⁶⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 24.

ปราสาทปักชำจางจงหลังนี้สร้างขึ้นจากหินศิลาแลง ภายในห้องโถงกลาง “มีเทวรูปศิลาขนาด ความสูงเท่ามนุษย์ตั้งตระหง่านอยู่กึ่งกลางของห้อง บนพระอุระของเทวรูปนั้น มีงูที่สลักมาจาก ศิลาพาดพันเป็นสังวาล”⁷⁰ ซึ่งนั่นสอดคล้องกับรูปลักษณะของพระศิวะ การปรากฏของเทวรูปที่มี รูปลักษณะแบบพระศิวะในห้องโถงกลางซึ่งเป็นห้องประธานหลักของปราสาทหลังนี้สื่อแสดงถึงการ ที่ปราสาทปักชำจางจงน่าจะเป็นปราสาทที่สร้างขึ้นภายใต้อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ฮินดู ศาสนาของกลุ่มชนเชื้อชาติขอม การวิเคราะห์ตีความปราสาทปักชำจางจงว่าเป็นปราสาทของชน เชื้อชาติขอมดูจะไม่ใช้สิ่งที่เกินเลยข้อเท็จจริงไปนัก เมื่อในเหตุการณ์ต่อมาจนกโกระของฤๅษีโคตม ชื่อกัโรณะซึ่งถูกสาปให้ต้องเฝ้าปราสาทได้บอกเล่าประวัติปราสาทให้พุทธิชาชายชาวไทยฟังว่า ปักชำ จางจงเป็นหนึ่งใน “อโรคยศาล หรือโรงพยาบาลที่กษัตริย์ขอมสร้างขึ้นตามหัวเมืองต่างๆที่พระองค์ แฝ่พระราชอำนาจไปถึง แล้วโปรดให้เป็นที่พักพระยา บำเพ็ญศีลของโคตมฤๅษีผู้เป็นหมอยาชาว ขอม”⁷¹ เนื่องจากปราสาทโบราณปักชำจางจงเป็นสิ่งปลูกสร้างสถานที่อยู่อาศัยของชนชาวขอม การปรากฏของปราสาทปักชำจางจงที่จังหวัดสุรินทร์จึงบ่งชี้ถึงการดำรงตั้งรกรากของกลุ่มชนเชื้อ ชาติขอมในดินแดนไทย จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ถึงการที่เขตหมู่บ้านเมืองปักชำเป็นพื้นที่ซึ่งมีทั้ง กลุ่มชนชาติขอมและชนชาติขอมตั้งรกรากดำรงอยู่

เหตุการณ์น่าสนใจเกิดขึ้นเมื่อพุทธิชาชนหนุ่มชาวกรุงได้ตัดสินใจเดินทางเข้าไปในดินแดน หมู่บ้านเมืองปักชำชุมชนชาวขอมและชนชาติขอม พุทธิได้พบกับเนาะเดมาลีพ่อเฒ่าปราสาทชาวขอม และโดยตลอดเวลาเนาะเดมาลีก็พำพูดเล่าเรื่องราวการตั้งรกรากอยู่ของชนชาติชาวขอมกับชนชาติ ขอมบนผืนแผ่นดินจังหวัดสุรินทร์ให้พุทธิฟังว่าตั้งรกรากอยู่บนผืนแผ่นดินไทยมานับนานมาก อย่างชนิดที่ไม่มีมีคนปัจจุบันคนใดสามารถบอกได้ว่าตั้งแต่เมื่อไหร่เนาะเนาะเดมาลีพ่อเฒ่าปราสาท ชาวขอมกล่าวกับพุทธิว่า “ไผสิไปฮู้..ไฮก็บฮู้ ฮู้แต่มีมาแต่รุ่นผีปู่ผีตา ท้าวพญาเถนโนน”⁷² การที่ เนาะเดมาลีเล่าถึงอายุความเก่าแก่ของสองกลุ่มชนที่ตั้งรกรากอยู่บนผืนดินบริเวณหมู่บ้านเมือง ปักชำจางจงให้พุทธิฟังลักษณะนี้เป็นพฤติกรรมที่แฝงนัยยะถึงความต้องการสำคัญที่จะประกาศ ให้ชาวไทยรู้ว่าบริเวณพื้นที่หมู่บ้านเมืองปักชำจางจงจังหวัดสุรินทร์เป็นพื้นที่ของชนเชื้อชาติขอม และชนเชื้อชาติขอม นอกจากนั้น กลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสองยังเน้นย้ำสถานะความเป็นเจ้าของดินแดน ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นผ่านพฤติกรรมการแสดงความคุ้นเคยรู้จักสามารถบอกเล่าอธิบายเกี่ยวกับทุกสิ่งทุก อย่างทุกเรื่องราวบนดินแดนหมู่บ้านเมืองปักชำได้ชัดเจนเป็นอย่างดีอีกด้วย ดังจะเห็นตัวอย่างได้

⁷⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

⁷¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 174.

⁷² เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

ในเหตุการณ์ตอนที่นงโกระแสดงตัวเป็นผู้รับออกความลับเรื่องเด็กชายหม้อขี้มนที่กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐกำลังออกติดตามตามหาอยู่อยู่ที่ไหนกับพุทธิ

“สาวยไพโรเหล่านั้นซ่อนเด็กเอาไว้ พวกเจ้าจึงหาเด็กไม่พบ (..) และรอเวลาสุบเลือดกินเนื้อ”
 กิระอธิบายราวกับเป็นเรื่องสามัญธรรมดา ไม่ใช่เรื่องคอขาดบาดตายอย่างที่พุทธิกำลังรู้สึก
 สะพรึงกลัว⁷³

ท่าทีคำพูดของกิระที่แสดงออกถึงความเป็นปกติสามัญคุ้นเคยกับพฤติกรรมของสาวยไพโรที่ลักตัวเด็กไปสุบเลือดเนื้อ ขณะที่พุทธิรู้สึกทั้งหวาดกลัวและประหลาดใจลักษณะนี้ เป็นสิ่งที่นำเสนอเผยให้เห็นชัดเจนถึงการที่ดินแดนหมู่บ้านเมืองปักษาเป็นพื้นที่ของนงกิระชนชาติขอม ทั้งนงกิระชนชาติขอมและเนาะเดมาลีชายชาวภูยกำลังใช้ความเป็นผู้รู้ในการอ้างกรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของเหนือดินแดนหมู่บ้านเมืองปักษา

อย่างไรก็ดี หากหันมาพิจารณาที่ข้างฝ่ายพุทธิชาวกรุงผู้อยู่ในเหตุการณ์ที่เนาะเดมาลีและนงโกระรอดความรู้จักทุกสิ่งทุกอย่างเหนือดินแดนหมู่บ้านเมืองปักษาจะพบว่า พุทธิไม่เพียงไม่ได้ปฏิเสธคุณค่าของความรู้ที่เนาะเดมาลีและนงโกระเท่านั้น หากยังได้มุ่งมั่นพยายามจดจำบันทึกเรื่องราวทุกอย่างที่ทั้งสองพูดโดยเฉพาะอย่างยิ่งเนาะเดมาลี พุทธิติดตามเนาะเดมาลีเพื่อเรียนองค์ความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับภูยก ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม พิธีกรรมความเชื่อ สิ่งปลูกสร้าง และเส้นทางป่าดินแดนอันเป็นบ้านของชาวภูยก พฤติกรรมของพุทธิที่เลือกจะเรียนกับเนาะเดมาลีบุคคลผู้ซึ่งเป็นผู้รู้สูงสุดของหมู่บ้านลักษณะนี้สะท้อนเจตจำนงของพุทธิชาวกรุงที่ต้องการทำให้ชาวกรุงอย่างตนเองเป็นผู้รู้เรื่องราวชาวภูยกที่น่าเชื่อถือได้ พุทธิกำลังใช้เนาะเดมาลีเป็นที่อ้างอิงสนับสนุนความเป็นผู้รู้เรื่องราวดินแดนภูยกของตนเอง แล้วจากนั้นพุทธิก็ยังได้ทำให้ภูยกกับดินแดนเมืองปักษากลายเป็นพื้นที่ที่กระจ่างชัดแจ้งไม่ได้คลุมเครือน่าสะพรึงกลัวด้วยเรื่องลับสำหรับชาวกรุงซึ่งเป็นชนกระแสหลักของสังคมอีกต่อไปด้วยการเขียนเรื่องราวดินแดนของชาวภูยกลงในนิตยสารธารที่มีผู้อ่านมากมาย นอกจากนั้น การเขียนยังเป็นกลไกการสร้างอำนาจทำให้พุทธิชาวกรุงเป็นคนที่มีความอำนาจเหนือดินแดนหมู่บ้านเมืองปักษาอีกด้วย การอ้างกรรมสิทธิ์ของพุทธิยิ่งสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นไปอีกเมื่อเนาะเดมาลีถึงแก่กรรมลง พุทธิกลายเป็นทายาทสืบทอดความรู้ของเนาะเดมาลี ด้วยเหตุนี้เองเมื่อเกิดเหตุการณ์ต้องเดินป่าเข้าไปสำรวจปราสาทปักษาจำลอง พุทธิจึงเป็นคนที่ถูกขอร้องให้เป็นหัวหน้านำขบวนสำรวจ อาจกล่าวได้ว่าพุทธิชาวกรุงใช้การเรียนรู้และงานเขียนของ

⁷³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 78.

ตนในการช่วงชิงกรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของดินแดนหมู่บ้านเมืองปักษาจังหวัดสุรินทร์แทนชนชาติชาวภูยกและชนชาติขอม

บุคลิกความเป็นผู้มีอำนาจควบคุมเหนือดินแดนปรากฏอย่างเด่นชัดผ่านการให้ชาวภูยกใช้สรรพนามคำว่า “นาย” ซึ่งมีนัยยะเชิงยกย่องไว้เหนือกว่าในการเรียกขานทุกครั้ง ทั้งยังเข้าจัดการดำเนินการทุกสิ่งทุกอย่างบนดินแดนหมู่บ้านเมืองปักษาให้ดำเนินไปในทิศทางที่ตนต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเหตุการณ์การจดทะเบียนทำให้พื้นที่อาณาเขตบริเวณหมู่บ้านเมืองปักษา รวมถึงตัวปราสาทปักษาจำจงกลายเป็นอนุสถานท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โบราณสถานนั้น ชาวไทยพุทธและเด็อนเต็มดวงเป็นผู้จัดการทุกสิ่ง ส่วนชนชาวภูยกถูกกดสถานะภาพบทบาทเป็นผู้อยู่ใต้อำนาจลูกมือผู้ปฏิบัติตามที่พุทธและเด็อนเต็มดวงแนะนำบอกไม่ว่าจะเป็นเรื่องทำงานเป็นมัคคุเทศก์ ทำงานขายของที่ระลึก ฯลฯ

มัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่หล่อและสามีช่วยกันอบรมเดินเข้าไปต้อนรับผู้มาเยือนด้วยใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส แจกแผ่นพับแนะนำโบราณสถาน และนำนักท่องเที่ยวเหล่านั้นเข้าชมปราสาทเป็นกลุ่มๆ

จากในศาลา เด็อนเต็มดวงแลเห็นเกินและนอยที่บัดนี้มันได้เล่าเรียนเขียนอ่านจนกลับมาเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการดูแลความเรียบร้อยของปราสาท และจัดการเรื่องการท่องเที่ยวในท้องถิ่น กำลังอธิบายเรื่องราวและประวัติความเป็นมาของปราสาทให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เพิ่งมาถึงใหม่ด้วยความตั้งอกตั้งใจ⁷⁴

อย่างไรก็ดี แม้ว่าเกินและนอยชายหนุ่มชาวภูยกจะถูกกำหนดบทบาทให้เป็นลูกมือ แต่การเป็นลูกมือของนอยเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แผนงานต่างๆที่พุทธวางไว้ดำเนินไปได้ด้วยดี การมอบบทบาทผู้ช่วยสำคัญของชนกระแสหลักให้กับนอยเด็กหนุ่มชาวภูยกลักษณะนี้สะท้อนทัศนคติของพงศกรเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในสังคมไทยที่สามารถดำรงคงอยู่เคียงกับชาวไทยชนกระแสหลักได้ และสามารถดำรงอยู่ได้ในลักษณะที่คงอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชาติตนเองไว้ได้ด้วย ประเด็นนี้ปรากฏชัดเจนผ่านข่าวของที่ระลึกต่างๆที่ทำได้ขายนักท่องเที่ยวนั้นล้วนเป็น “ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นฝีมือของชาวภูยก”⁷⁵ และการยังคงธำรงอนุรักษ์การปลูกสร้างบ้านในแบบเฉพาะของกลุ่มชาวภูยกไว้ในทำนองเดียวกัน ปราสาทปักษาจำจงของชนชาติขอมก็ได้รับการบูรณะซ่อมแซมในรูปแบบสไตล์ที่เป็นศิลปะขอมดั้งเดิม การที่พุทธชนกระแสหลักเลือกอนุญาตให้ชนชาติภูยกและชนชาติขอม

⁷⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 253.

⁷⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 253.

ยังสามารถคงดำรงอัตลักษณ์วิถีวัฒนธรรมของตนเองต่อไปได้ในลักษณะนี้ สื่อแสดงถึงการที่ความเป็นไทยในช่วงเวลายุคปัจจุบันนี้ค่อนข้างเปิดกว้างยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมได้มากขึ้นนั่นเอง

ในนวนิยายเรื่อง *สาปภูษา* เจ้าสี่เกิดปรากฏตัวในภาพลักษณ์สตรีผู้ไว้ผมยาวม้วนตลบเป็นมวยสูงตามฉบับหญิงลาวและห่มสไบปกคลุมลายดอกจำปาลาวซึ่งเป็นดอกไม้สัญลักษณ์ชาติลาวตลอดจนเธอยังมีเชื้อสายเจ้าราชวงศ์ชาวลาวอีกด้วย ในแง่นี้เจ้าสี่เกิดจึงเป็นหญิงชาวลาวย่างไม่ต้องสงสัย สิ่งที่น่าสนใจก็คือ สตรีชนชั้นสูงชาวลาวยุคนั้นปรากฏตัวใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเมืองไทย และในขณะที่หญิงชาวลาวยุคเจ้าสี่เกิดดำรงชีวิตประจำวันอยู่ในสังคมเมืองกรุงเทพฯ นั้น เธอมักถูกชาวไทยตั้งแต่ระดับชนชั้นสูงอย่างหม่อมเจ้าหญิงโสมเรือยไปจนถึงบ่าวไพร่เรียกว่า “อีลูกลาวหลานกบฏ” หรือ “อีลาว” คำเรียกดังกล่าวนี้อาจสะท้อนมุมมองของกลุ่มชนชาวไทยที่ไม่ได้รับการยอมรับให้ลาวสามารถเข้ามาเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคมไทย เธอถูกผลักไสออกไปเป็นอื่น และเป็นอื่นในรูปแบบที่ต่ำต้อยด้อยชั้นกว่าชาวไทยจนแทบจะไม่มีพื้นที่ยืนอยู่ในสังคมเมืองไทย การที่ผู้วิจัยมองว่าเจ้าสี่เกิดถูกกดสถานะภาพก็เพราะแม้แต่นางจวงซึ่งมีสถานะภาพเป็นบ่าวหรือก็คือเป็นหญิงชนชั้นล่างยังกล้ากล่าววาจาล่วงเกินตำหนิเชื้อพระวงศ์ลาว ดังจะเห็นได้ชัดในเหตุการณ์ตอนที่เจ้าสี่เกิดเดินกลับจากการไปเยี่ยมแม่ที่วังบางยี่ขัน นางจวงได้เข้าพุดจากระทบกระเทียบหาเรื่องกลั่นแกล้งเจ้าสี่เกิด

“ตายจริง ท่านหญิงเพคะ คูอีลูกลาวหลานกบฏนั่นสิ สมวันนี้คงลืมพกเอาหม้อข้าวเหนียวมากินด้วย จึงรีบจ้ำกลับวังเสียขนาดนั้น” เสียงของบ่าวหญิงร่างอ้วนเตี้ย ผิวดำมะเมื่อมคนนั้นลอยมากระทบโสตเจ้านางร่างบางระหง เมื่อเดินผ่านไปถึงหน้าวังแห่งหนึ่ง เจ้าสี่เกิดเห็นแต่แรกแล้วว่าบ่าวหญิงผู้นั้นเดินติดตามมาข้างหลังสตรีแรก รุนผิวขาวอ่อนลอสองนายบ่าวอยู่หน้าประตูวังของตัวเองพอดี ครั้นพอเห็นหล่อนเดินมาก็หยุดรออยู่ที่หน้าประตู ตั้งท่าเตรียมหาเรื่องเจ้าสี่เกิดอย่างเต็มที่ (. .)
 “นี่ . . หล่อน” นางจวงปราดเข้ามาขวางหน้า กางมือออกกั้นไม่ให้เจ้าสี่เกิดเลี้ยวไปไหนได้
 “หม่อมท่านพุดด้วย ทำไมถึงไม่พุดจากกับท่านตีๆ”⁷⁶

เหตุการณ์เจ้าสี่เกิดซึ่งเป็นชนชั้นสูงชาวลาวยุคต้องมาเผชิญกับการถูกวาจาต่อหน้าต่อเสียดสีกลั่นแกล้งลักษณะนี้ สะท้อนเปิดเผยถึงอิทธิพลอำนาจของกรอบอุดมการณ์ความเป็นชาติไทยที่แยกย่อยชน

⁷⁶ พงศกร จินดาวัฒน์, *สาปภูษา*, หน้า 407 - 408.

เชื้อชาติไทยไว้สูงสุดเหนือกว่าดีกว่าชนเชื้อชาติอื่น เจ้าสีเกิดหญิงชนเชื้อชาติลาวในสังคมเมืองไทย จึงถูกกดทับเหยียดไว้ต่ำล่าง ไม่ให้ลุกขึ้นมามีอิทธิพลเทียบเท่าตนเองได้ ฝีเจ้าสีเกิดกำลังใช้เรื่องราวชีวิตประจำวันของตนเองที่ถูกละเลยค่อนขอเสียดสีในการเปิดโปงให้เห็นถึงพฤติกรรมของชาวไทยชนกระแสหลักของสังคมไทยที่กระทำต่อหญิงชาวลาวซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมเมืองไทย

ฝีเจ้าสีเกิดยังนำเสนอให้เห็นอีกว่าอุดมการณ์เรื่องความเป็นไทยไม่เพียงทำให้หญิงเชื้อชาติลาวอย่างเธอถูกกดสถานภาพทางสังคมเท่านั้น หากยังเป็นปัจจัยเหตุที่ทำให้ชนเชื้อชาติลาวมักถูกชาวไทยใช้กำลังความรุนแรงข่มเหงอีกด้วย วิฤตการณ์ที่เจ้าสีเกิดเจ้าหญิงชาวลาวในได้ฟ้าเมืองไทยที่ถูกไทยข่มเหงนี้มีระดับความรุนแรงตั้งแต่ถูกละเลยค่อนขอเสียดสีใน การเปิดโปงให้เห็นถึงพฤติกรรมของชาวไทยชนกระแสหลักของสังคมไทยที่กระทำต่อหญิงชาวลาวซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมเมืองไทย

เจ้าสีเกิดถูกหม่อมเจ้าตัดล่องวางให้หลงรักแล้วล่องล้ากำเริบทางเพศจนตั้งครรภ์ แล้วท่านชายตัดก็ปฏิเสธความรับผิดชอบที่จะตบแต่งแต่งงานกับเธออย่างเป็นทางการ เป็นเรื่องเป็นราว พร้อมกับหันไปเข้าพิธีแต่งงานกับหม่อมเจ้าหญิงฉายแทน เนื่องจากท่านมองว่าหญิงลาวเป็นเพียงดอกจำปาลาวที่มีค่าเพียงเด็ดดม มิใช่เด็ดมาประดับเป็นศรีแก้ววัง⁷⁷

“หม่อม.. ข้าเจ้ากำลังจะมีลูก” สีเกิดบอกกับชายหนุ่มคนรักด้วยเสียงแผ่วเบา ดวงหน้างามละมุนจ้องสบตาคร่ำมคมของหม่อมเจ้าตัดโดยไม่มีวันไหว “ลูกของข้าเจ้ากับท่านชาย ท่านชายดีใจไหมเจ้า...”

เจ้านางสีเกิดตีความท่าทางชะงักไปของปลัดกรมพระตำรวจว่าเป็นความยินดี หากวจา ร้อนแรงที่หม่อมเจ้าตัดเอ่ยออกมานั้น ทำให้ความหวังของสีเกิดต้องพังทลายลงไปนับัดล

“ท้องรีสีเกิด... เธอปล่อยตัวเองให้ท้องได้อย่างไรกัน.. รู้หรือไม่ว่าพี่กำลังจะแต่งงานกับหญิงฉาย อยู่อีกไม่กี่เวลานี้แล้ว”⁷⁸

เหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างหม่อมเจ้าตัดกับเจ้าสีเกิดนี้ หากพิศมองในประเด็นที่ว่าหม่อมเจ้าตัดเป็นนายตำรวจกำกับดูแลคนลาวหรือก็เป็นเจ้าหน้าที่รัฐชาติไทย ขณะที่เจ้าสีเกิดเป็นภาพแทนหญิงเชื้อชาติลาวในสังคมเมืองหลวงไทย เธอจึงเป็นตัวแทนหญิงชาวลาว การที่ชายหนุ่มเจ้าหน้าที่รัฐของไทยข่มเหงทางเพศต่อหญิงชาวลาวจึงมีนัยยะที่ลึกซึ้งถึงเรื่อร่างของหญิงชาวลาว

⁷⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 419.

⁷⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 434.

เจ้าสีเกิดกำลังถูกข่มเหงเพื่อแสดงว่ามีอำนาจทางชาติพันธุ์ของชนชาติไทย ในแง่นี้เรื่อนร่างของผู้หญิงกับชาติจึงไม่ได้เป็นเรื่องที่แยกขาดออกจากกัน สภาวะความเป็นเพศวิถียุติงทำให้เจ้าสีเกิดต้องเผชิญกับการถูกข่มเหงคุกคามร่างกายทางเพศและทำร้ายจิตใจที่หนักหนาสาหัสไปกว่าชายชาวลาวผู้ถูกกวาดต้อนมาพร้อมกัน

ความรุนแรงที่เจ้าสีเกิดต้องประสบยิ่งทวีความหนักหนามากขึ้นในเหตุการณ์ต่อมาที่เจ้าสีเกิดซึ่งกำลังตั้งครรรภ์ถูก “เจ้าหนานบุญซึ่งขึ้นมาเป็นผู้ปกครองวังบางยี่ขันคนใหม่แทนเจ้าอุปราชติสสะเจ้าชาวลาวในสังคมเมืองไทยผู้เป็นบิดา”⁷⁹ เขียนต้อยอย่างหนัก เหตุการณ์ที่เจ้าหนานบุญเขียนตีเจ้าสีเกิดนี้ ในแง่มุมแรกอาจวิเคราะห์ได้ถึงกรณีที่เจ้าหนานบุญซึ่งเป็นเจ้าชาวลาวสูงตัวแทนอำนาจรัฐชาติลาวลงโทษที่เจ้าสีเกิดยอมพลีเรื่อนร่างให้ชายชาวไทยล่วงล้ำก้ำก่าเกินเพื่อตอกย้ำความเป็นชาติที่มีอำนาจเหนือลาว และลงโทษที่เธอยอมให้สายเลือดความเป็นลาวถูกเจือจางด้วยความเป็นไทยในรุ่นลูก เพราะนั่นจะนำไปสู่การถูกกลืนสายเลือดไปในที่สุด ความเกรงจะถูกกลืนสายเลือดความเป็นลาวดูจะไม่เกินจริงเลยเมื่อท่านชายตัดบอกจะนำลูกที่เกิดจากเจ้าสีเกิดไปเลี้ยงดูเอง ท่านชายตัดกล่าวว่า “เมื่อเธอคลอดลูกเรียบร้อย..พี่จะให้คนมารับลูกไปอยู่ด้วยที่วังโน้น”⁸⁰ คำพูดดังกล่าวของท่านชายตัดสะท้อนทัศนะแบบอุดมการณ์ปีตาทิปไตยที่พอมองว่าตนเองมีสิทธิในตัวลูกเหนือแม่ซึ่งเป็นผู้ตั้งครรรภ์ให้กำเนิดลูก พอกำลังช่วงชิงกรรมสิทธิ์ในตัวลูกเหนือแม่นำตัวลูกไปเลี้ยงดูที่วังโน้นซึ่งก็คือวังของท่านชายตัด และนั่นก็หมายความว่าเด็กเชื้อสายลาวคนนี้ก็จะต้องถูกกลืนวัฒนธรรมไปเป็นไทย การลงโทษที่กล่าวมานี้จึงทำให้เราตระหนักถึงการมีกรอบอุดมการณ์อำนาจรัฐชาติลาวที่ภาคภูมิใจในความเป็นลาวของตนเองไม่ต้องการให้เจือปนเช่นเดียวกันกับไทยเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ขณะที่ในแง่มุมที่สอง เจ้าหนานบุญในฐานะผู้เป็นใหญ่ปกครองบ้านลงโทษเจ้าสีเกิดที่เป็นหญิงผู้บังอาจละเมิดกรอบความเป็นหญิงที่ต้องรักษาวนสงวนตัวจนถึงวันแต่งงานเพื่อสามีของอุดมการณ์ปีตาทิปไตยนั่นเอง จากที่กล่าวมาเรื่อนร่างของเจ้าหญิงชาวลาวเจ้าสีเกิดในสังคมเมืองไทยจึงเป็นเรื่อนร่างแห่งการถูกกดทับควบคุมไว้ด้วยกรอบจารีตอำนาจต่างๆมากมายที่ล้วนครอบครองปกครองโดยผู้ชาย เจ้าสีเกิดจึงไม่ต่างจากดอกจำปาลาวที่ไร้สิทธิไร้เสียงไร้อำนาจใดๆ เป็นเพียงแค่ดอกจำปาลาวที่หลังจากได้มาเล่นจนพอใจแล้วก็โยนทิ้งไปไม่ได้มีคุณค่าอันใดเหมือนดังคำพูดที่ท่านชายตัดมักกล่าวเปรยเปรียบเอาไว้

⁷⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 424.

⁸⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 476.

สิ่งที่น่าพร่ำพรึงยิ่งไปกว่านั้นก็คือ การที่พงศกรนำเสนอให้เห็นว่าขณะเดียวกันผู้หญิงเองก็ซึ่มซิบที่ศนะการมองตนเองในฐานะดอกไม้หรือก็คือวัตถุของผู้ชายด้วยเช่นกัน ตัวละครหญิงสองพี่น้องหม่อมโฉมกับหม่อมฉายจึงได้มองพฤติกรรมที่ท่านชายตัดไปกระทำการข่มเหงทางเพศจนเจ้าสี่เกดท้องแล้วไม่รับผิดชอบนั้นไม่ใช่เรื่องแปลกและไม่คิดที่จะหยิบยื่นความช่วยเหลือใดๆ ให้กับเจ้าสี่เกด ตลอดจนยังหันมาตำหนิซ้ำเติมผู้หญิงด้วยเสียอีกว่าเป็นความผิดของเจ้าสี่เกดที่ไม่รู้จักรักษานวลสงวนตัวเอง หม่อมเจ้าหญิงโฉมกล่าววว่า “นางสี่เกดมันท้องรี...ช่างไม่รักษานวลสงวนตัวเสียเลย รู้ถึงไหนอายุถึงนั้น”⁸¹ ซึ่งนั่นทำให้เจ้าสี่เกดรู้สึกอับอายจนไม่กล้าที่จะบอกเล่าถ่ายทอดการถูกข่มเหงให้ใครได้รับรู้เพื่อขอช่วยเหลืออีกต่อไปแล้ว ด้วยเหตุนี้วิกฤตการณ์ที่หญิงต่างเชื้อชาติต้องเผชิญกับการถูกข่มเหงความรุนแรงด้านต่างๆ รวมถึงเรื่องทางเพศจึงได้ดำเนินไปอย่างไม่จบสิ้น เจ้าสี่เกดหญิงเชื้อชาติลาวกำลังถูกระบวนกรกดทับทำให้เป็นบุคคลที่ไร้เสียงได้ตัวตนอำนาจต่ออรองร้องขอความเป็นธรรมใตุนบนแผ่นดินไทย เธอถูกกดเก็บตัวไว้ตามลำพังในเรือนหลังน้อยท้ายวังบางยี่ขันที่ไม่มีบุคคลผู้ใดสนใจคบหาสมาคมกับเธออีกต่อไป เจ้าสี่เกดถูกปฏิบัติราวกับไม่มีตัวตนอยู่ในบ้านในเมืองกรุงเทพฯ อีกต่อไป

เมื่อเจ้าสี่เกดต้องเผชิญกับความรุนแรงไม่เป็นธรรมซ้ำแล้วซ้ำเล่าทั้งจากเจ้าหน้าที่รัฐไทยสตรีชนชั้นสูงชาวไทย และเจ้านานบุญผู้เป็นลุง ตลอดจนยังถูกปฏิบัติกดเก็บทำให้ตัวตนของเธอสูญหายไปจากสังคมเมืองไทย เจ้าสี่เกดผู้ซึ่งไม่อาจยอมจำนนกับสภาวะดังกล่าวนี้ต่อไปได้จึงได้ตัดสินใจลุกขึ้นแก้แค้นโต้ตอบทวงคืนความเป็นธรรมให้กับตนเองด้วยลำพังกำลังของเธอเอง เจอแมน เกรีย ⁸² (Germaine Greer, 1992) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้ว สังคมมองบทบาทผู้กระทำผู้แก้แค้นว่าไม่ใช่เรื่องของผู้หญิง เนื่องจากสังคมเชื่อกันว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นฝ่ายกระทำชอบใช้ความรุนแรงเหมือนผู้ชาย ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้หญิงตกเป็นฝ่ายถูกระทำและเป็นเหยื่อของความรุนแรงมาตลอด เช่น ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมในสถานที่ทำงาน การถูกดูถูกเหยียดหยาม สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญทำให้ผู้หญิงรู้สึกโกรธแค้นอัดอั้นตันใจมากเสียกว่าผู้ชายด้วยซ้ำ แต่ไม่มีใครคาดหวังให้เธอตอบโต้แต่อย่างใดเพียงเพราะว่าเธอเป็นหญิง ด้วยเหตุนี้เองเจ้าสี่เกดหญิงชาวลาวผู้ตัดสินใจลุกขึ้นโต้ตอบรอบอำนาจปีศาจไปตยของประเทศไทยจึงได้ถูกท่านชายตัดมองเป็นหญิงร้ายกาจ ท่านชายตัดกล่าวตอกหน้าเจ้าสี่เกดว่า “เป็นหญิงใจร้ายใจดำ”⁸³

⁸¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 439.

⁸² Germaine Greer, “The Backlash Myth,” *New Republic*, 207(15): 20-22.

⁸³ พงศกร จินดารัตนะ, *สาปภูษา*, หน้า 476.

ประเด็นเรื่องการลุกขึ้นต่อกรกับกรอบอำนาจนิติบัญญัติของรัฐชาติไทยเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างมาก ในแง่หนึ่งเจ้าสี่เกิดคงจะตระหนักดีถึงการที่สถาบันต่างๆ ทางสังคมไทยล้วนถูกกำหนดสร้างและครอบครองปกครองโดยผู้ชายชาวไทย การที่เจ้าสี่เกิดจะใช้กระบวนการตามระบอบกรอบของผู้ชายชาวไทยต่อสู้กับผู้ชายชาตินั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เจ้าสี่เกิดไม่สามารถที่จะไปอ้าปากร้องเรียนต่อศาลหรือสถาบันทางสังคมอื่นใดของไทยให้บังคับท่านชายทัตผู้เป็นชายหนุ่มชาวไทยมารับผิดชอบต่อการกระทำที่ทำต่อหญิงเชื้อชาติลาวอย่างเธอได้ เพราะเพียงแค่ส่งเสียงร้องเรียน เสียงก็ถูกปิดกั้นโดยกรอบอุดมการณ์ความเป็นไทยที่ผู้หญิงเชื้อชาติลาวไม่ได้มีคุณค่าอันใดในสังคมไทย กรอบอุดมการณ์นิติบัญญัติที่บอกว่าผู้หญิงต้องรักนวลสงวนตัวเอง ฯลฯ กรอบอุดมการณ์เหล่านี้ทำให้เหตุการณ์ท่านชายทัตช่มเหงทางเพศเจ้าสี่เกิดกลายเป็นความผิดของตัวเจ้าสี่เกิด ท่านชายทัตไม่ต้องรับผิดชอบอันใดต่อสิ่งที่กระทำลงไป ขณะที่เจ้าสี่เกิดต้องถูกลงโทษเขียนตีจากชายผู้ปกครองบ้านอย่างหนัก ด้วยเหตุนี้เมื่อเจ้าสี่เกิดต้องการจะเรียกร้องทวงความยุติธรรมคืนให้กับตนเอง เจ้าสี่เกิดจึงได้หันไปเลือกใช้นิทานนอกกรอบซึ่งไม่ได้ถูกรับรองเป็นของผู้ชาย นิทานซึ่งมีลักษณะความเป็นอื่นไปจากวัฒนธรรมความเป็นไทยกระแสหลัก และในขณะเดียวกันก็ต้องมีอำนาจที่สามารถสร้างความสะพรึงกลัวให้เกิดขึ้นกับจิตของชายชาวไทยกระแสหลักได้ด้วย สิ่งซึ่งที่มีปัจจัยทั้งสองครบถ้วนบริบูรณ์คืออำนาจนอกรีตทางผีไสยศาสตร์ ผีไสยศาสตร์สิ่งซึ่งลึกลับไม่มีใครรู้สามารถอธิบายได้แน่ชัดไว้ระบบระเบียบกฎเกณฑ์ ความไม่รู้ปลุกเร้าก่อให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัวคุกคามจิตของผู้คนซึ่งอยู่ในโลกแห่งวิถีความเป็นระบบระเบียบชัดเจน

เจ้าสี่เกิดเลือกใช้อำนาจความเร้นลับทางไสยศาสตร์ เธอปักผ้าลายดอกจำปาลาวพร้อม กับลงมนต์อาถรรพ์กล่าวถึงเรื่องราวชีวิตอันเจ็บแค้น ตลอดจนยังได้ฆ่าตัวตายแล้วเข้าสิงสู่อยู่ภายในผืนผ้าอีกด้วย เจ้าสี่เกิดกำลังสร้างทำให้ผืนผ้าซึ่งก็คือชีวิตตัวตนของเธอมียอำนาจมีเสน่ห์ที่ผู้คนต้องหลงใหลอยากครอบครองรู้จักจนนำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวของตัวเธอที่ถูกกอดเก็บปกปิดไว้ ผีเจ้าสี่เกิดใช้อำนาจเร้าให้ผู้คนออกค้นหาเรื่องราวของเธอซึ่งดำรงอยู่ในเรื่องเล่าของผู้หญิงที่เล่าสืบทอดกันมา ดังจะเห็นได้ชัดผ่านพฤติกรรมของไหมพิม มณีกัญญา ปรีชญา และม.ล.รณิที่ออกติดตามค้นหาเรื่องราวของผีเจ้าสี่เกิดที่บ้านยายตลับและจากคำบอกเล่าของม.ล.รดา

“น้องมาหาคุณพี่วันนี้ อยากให้คุณพี่ช่วยดูผ้าผืนนี้หน่อย..ไม่ทราบว่าคุณพี่เคยเห็นที่ตำหนักเสด็จพระองค์น้อยมาก่อนหรือไม่คะ” (...)

ม.ล.รตาค่อยๆชะโงกหน้าไปมองดูผ้าผืนงาม ที่บัดนี้เสียหายจนแทบไม่มีคุณค่าใดหลงเหลืออยู่อีก คุณนายของมณีกัญญาเอื้อมมืออันสั้นระริกไปข้างหน้า ทำท่าเหมือนจะแตะผ้าผืนที่อยู่กับร่องพลาตติกหากแล้วรีบดึงมือกลับอย่างรวดเร็ว

“เสด็จทรงรับสั่งว่า..แม่รตา แม่ตลับ..จงเก็บผ้าห่มสะพักผืนนี้ลงหีบ ลั่นดาลลงกลอนให้แน่น เชียว” ม.ล.รตาเล่าด้วยน้ำเสียงที่สิ้นเทา “อย่าเปิดหีบออกโดยเด็ดขาด อย่าให้ผู้ใดได้นำออกมาใช้ อย่าให้ผ้าต้องคำสาปออกมาทำร้ายใครได้อีก..” ดวงตาของผู้สูงวัยแม้จะมองตรงไปยังเบื้องหน้า หากมิได้จับจ้องผู้ใดเป็นพิเศษ ด้วยจุดหมายปลายทางของม.ล.รตานั้นอยู่ที่อดีตอันไกลโพ้น.. อดีตที่กำลังจะเผยตัวตนออกมาให้รุ่นลูกหลานในปัจจุบัน.. ได้รู้ได้เห็น ณ บัดนี้.⁸⁴

นอกจากนั้น ฝีเจ้าสีเกิดยังได้ปรากฏตัวในเรือนร่างที่แต่งกายด้วยชุดเสื้อผ้าอันสะอาดออกถึงความ เป็นหญิงชาวลาวโบราณ และถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตประจำวันการถูกข่มเหงของตนเองขณะที่อยู่ใน สังคมเมืองหลวงไทยตั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์ให้หม่อมพิมได้รับรู้ โดยฝีเจ้าสีเกิดเล่าในรูปแบบที่ไม่ ประติดปะต่อ ขาดแยกเป็นส่วนๆ (fragment) และไม่เรียงตามลำดับเวลาเหมือนเรื่องเล่า ประวัติศาสตร์กระแสหลัก ฝีเจ้าสีเกิดกำลังใช้รูปแบบกลวิธีการเล่าเรื่องที่เป็นอื่น เนื้อหาเรื่องที่เธอ เล่า และเรือนร่างของเธอในการสร้างประวัติศาสตร์ชนเชื้อชาติลาวในสังคมเมืองกรุงเทพฯ อันย้อน แแย้งกับประวัติศาสตร์ชาติไทยกระแสหลัก ฝีเจ้าสีเกิดมุ่งนำเสนอเรื่องราวของเธอเพื่อเปิดโปงให้ เห็นถึงอำนาจรัฐเจ้าหน้าที่รัฐไทยที่กระทำการกดขี่ข่มเหงคุกคามหญิงเชื้อสายลาวให้ชนชาวไทย ยุคปัจจุบันได้รับรู้

ฝีเจ้าสีเกิดไม่เพียงปฏิเสธกรอบอำนาจกดทับตัวตนการดำรงอยู่ของเธอด้วยการออกมา ปรากฏตัวและเล่าเรื่องราวการถูกข่มเหงทำร้ายจากเจ้าหน้าที่รัฐไทยเท่านั้น หากแต่เธอยังหวน กลับมาเพื่อโต้ตอบอำนาจการกดขี่ที่ชาวไทยทำไว้กับเธออีกด้วย เจ้าสีเกิดกำลังพลิกบทบาทจาก การเป็นเจ้าหญิงชาวลาวที่ถูกกระทำปกครองบงการไปเป็นหญิงชาวลาวผู้ปกครองมีอำนาจล้น เหนือชาวไทย ฝีเจ้าสีเกิดเข้าถึงสู่ครอบงำบงการให้ท่านหญิงฉายกระทำกรธวัณิบัติกรรมลุกขึ้น ไปกระโดดน้ำฆ่าตัวตายกลางพิธีแต่งงานของตนเองท่ามกลางสายตาของชนชาวไทย ซึ่งนั่นยังเป็น กลวิธีการอันแยบคายที่เร้าความรู้สึกผิดในฐานะต้นเหตุการเสียชีวิตของหญิงฉายให้เกิดขึ้นกับจิต ของท่านชายที่ต้องตรอมใจตายตามหญิงคู่หมั้นไปอีกด้วย การวางแผนกำจัดท่านชายตัด เจ้าหน้าทีรัฐชาติไทยลงลักษณะนี้สะท้อนตัวเจ้าสีเกิดขณะเป็นฝีที่สามารถละเมิดข้ามพลิกขึ้นเป็น ผู้คุกคามอำนาจปิตาธิปไตยของรัฐชาติไทยได้โดยสมบูรณ์ สิ่งที่น่าพรันพริ้งยิ่งไปกว่านั้นก็คือ ฝีเจ้า

⁸⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 399 - 400.

สีเกดยังคงเลือกที่จะสิงสู่อยู่ในผืนผ้าตาตองลายดอกจำปาลาวลงอาภรณ์ที่อยู่ในสังคมเมือง กรุงเทพฯ แล้วเธอก็ยังจะบันดาลให้ผืนผ้าไปอยู่ในมือของสตรีไทยชนชั้นสูงลูกหลานท่านหญิงฉาย จากนั้นผีเจ้าสีเกดก็ออกจากผืนผ้าเข้าสิงลูกหลานท่านหญิงฉาย แล้วลูกหลานท่านหญิงฉายก็กระทำการอหิวาตกรรมตนเองในพิธีวันแต่งงาน เหตุการณ์ที่หญิงสาวในตระกูลท่านหญิงฉาย ซึ่งเป็นตระกูลชาวไทยชนชั้นสูงนั้น อาจวิเคราะห์หมองประเด็นแรกได้ถึงการที่เจ้าสีเกดมุ่งแก้แค้นตัดตอนไม่ให้มีชนชั้นสูงชาวไทยสืบทอด ผีเจ้าสีเกดมุ่งทำลายลูกหลานของท่านหญิงฉายสตรีไทยชั้นสูงเหมือนกับที่ท่านชายตัดเคยพยายามทำให้เจ้าหญิงชาวลาวอย่างเธอต้องสิ้นลูกเชื้อสายลาวบริสุทธิ์ไป การที่พงศกรเลือกกำหนดสร้างให้ลูกหลานท่านหญิงฉายเป็นกลุ่มคนที่จับชีวิตสิ้นลูกสิ้นหลานลักษณะนี้ในทางหนึ่งอาจเพื่อใช้เชื่อมโยงสะท้อนสถานการณ์เกี่ยวกับกลุ่มคนชนชั้นสูงในสังคมไทยยุคปัจจุบันที่กำลังอยู่ในภาวะสูญสิ้นอำนาจบทบาทการเป็นผู้นำสังคมลง สังคมเมืองไทยยุคปัจจุบันไม่ใช่ยุคของกลุ่มชนชั้นสูงอีกต่อไป หากแต่เป็นยุคแห่งธุรกิจการค้าสังคมของกลุ่มคนชนชั้นกลาง

สำหรับเหตุการณ์ที่ผีสิงที่น่าสนใจมากในนวนิยายเรื่องนี้ก็คือตอนที่ผีเจ้าสีเกดเข้าสิงใหม่พิม หากเราลองพิจารณาในเชิงโครงสร้างความสัมพันธ์จะพบว่า ใหม่พิมเป็นหญิงผู้ถูกคนรอบตัวกดขี่สถานะไว้ต่ำล่ำกว่า และใหม่พิมที่ถูกกดสถานะภาพทางสังคมนี้ก็หลงรักท้าววิธนายตำรวจผู้มีปรีชาญาณหลานสาวเชื้อสายม.ล.รณีสตรีชนชั้นสูงเป็นคู่หมั้น ซึ่งนั่นดูไม่ต่างจากตัวผีเจ้าสีเกดหญิงชาวลาวผู้ถูกชาวไทยรอบตัวข่มเหงกดขี่ และหลงรักท่านชายทัดนายตำรวจกำกับดูแลชาวลาวผู้มีหม่อมเจ้าหญิงฉายเป็นคู่หมั้น เนื่องจากใหม่พิมและผีเจ้าสีเกดต่างก็อยู่ในตำแหน่งการเป็นหญิงผู้ถูกกดขี่และเป็นหญิงผู้ไม่ได้รับเลือกจากผู้ชายเหมือนกัน ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นไปได้ที่ผีเจ้าสีเกดจะเห็นใหม่พิมเป็นตัวตนอีกตัวตนของตนเอง จนนำไปสู่การตัดสินใจเข้าสิงร่างใหม่พิมทั้งที่ใหม่พิมไม่ได้สืบเชื้อสายชนชั้นสูงจากท่านหญิงฉาย นอกจากนั้น หากพิจารณาเชิงรูปแบบการเข้าสิงเรือนร่างใหม่พิมครั้งนี้จะเห็นว่ายังเปลี่ยนแปลงต่างไปจากสตรีคนก่อนๆหน้าอีกด้วย กล่าวคือ ใหม่พิมที่ถูกผีเจ้าสีเกดเข้าสิงไม่ได้ลุกขึ้นกระทำการอหิวาตกรรมตนเอง หากแต่ใหม่พิมหญิงผู้ถูกกดขี่ถูกชายหนุ่มมองข้ามได้กลับกลายเป็นหญิงผู้ควบคุมมีเสน่ห์ยั่วยวนที่ผู้ชายทุกคนต้องมาติดบ่วงรัก ใหม่พิมขณะที่ผีเจ้าสีเกดมีอำนาจเหนือเรือนร่างมีเสน่ห์ที่ยั่วยวนท้าววิธนายตำรวจมากจนถึงขั้นคิดทรยศความรักของปรีชาญาณหญิงคู่หมั้นที่กำลังจะแต่งงานกัน ในทำนองที่คล้ายคลึงกันกับท้าววิธ ภาติยะนายตำรวจคนชั้นกลางรุ่นน้องท้าววิธก็หลงใหลติดบ่วงเสน่ห์ของเธอจนยอมปฏิบัติตามความต้องการของเธอทุกอย่างแม้แต่กระทั่งเรื่องที่ผิดกฎหมายอย่างการนำผ้าตาตองซึ่งเป็นของกลางที่รัฐอายัดไว้มาให้ผีเจ้าสีเกดเก็บไว้ พฤติกรรมการบงการให้

นายตำรวจเจ้าหน้าที่ผู้รักษาความกฎหมายทำผิดเสียเองลักษณะนี้เป็นกรบ่อนทำลายความเป็นระบบระเบียบของชาติไทย ยิ่งไปกว่านั้น โหมพิมที่ถูกผีเจ้าสี่เกิดเข้าสิงยังบงการทำให้ชายหนุ่ม ตำรวจทั้งสองทะเลาะแตกแยกกันเองอีกด้วย เหตุการณ์การทะเลาะขัดแย้งระหว่างชายหนุ่มสองคนปรากฏอย่างเด่นชัดในฉากสถาบันนิติเวช ภาติยะซึ่งเห็นโหมพิมมากับทาวีธไม่อาจอดทนได้อีกต่อไปจึงตรงเข้าชกต่อยทาวีธนายตำรวจรุ่นพี่

“กูเกลียดมึง ไอ้ทาวีธ..มึงหลอกใช้กูมาตลอด หลอกให้กูตามจับคนร้ายให้โหมพิม แล้วมึงก็เอาหน้า เอาความดีไป..ที่แท้มึงรักโหมพิม จะเก็บโหมพิมเอาไว้คนเดียวใช่ไหมล่ะ..เพราะมึงเพราะมึงคนเดียว..โหมพิมถึงไม่รักกู..กูเกลียดมึง มึงไม่ใช่อุปกรณ์ของกูอีกต่อไปแล้ว ไอ้ทาวีธ..ตายเสียเถอะ..” (...)

ดูเหมือนยิ่งชายหนุ่มทั้งสองยิ่งทะเลาะกันมากเท่าใด สตรีอีกคนที่เร้นกายอยู่ในตัวของโหมพิม ก็ยิ่งรู้สึกท้อแท้ ...ดี ดีแท้ เห็นหรือยังโหมพิมว่าผู้ชายสองคนนี้หลงใหลในตัวหล่อนเพียงใด ปล่อยให้มันสู้กันให้ตายไปเลยนั่นละดี ฮะ ฮะ ฮะ..ไอ้ผู้ชายหน้าโง่. . .

(...) “พอได้แล้วคุณวิธ คุณยะ..อะไรกันครับ ทะเลาะชกต่อยกันแบบนี้ไม่อายุคนเขาบ้างหรือไ้เป็นตำรวจทั้งคู่..ไม่ใช่เด็กแล้วนะ” โหมพิมมองดูพวกรด้วยสายตางุนงง ไม่รู้ว่าเขาโผล่มาได้อย่างไร แต่จะโผล่มาได้เช่นนั้น ไม่ใช่สาระสำคัญสำหรับหล่อนอีกแล้ว โหมพิมนึกขอบคุณที่พวกรโผล่เข้ามาในช่วงเวลาที่เหมาะเจาะที่สุด⁸⁵

ฉากเหตุการณ์ข้างต้นนี้นำเสนอให้เห็นว่าทาวีธและภาติยะนายตำรวจเป็นกลุ่มคนที่ตกอยู่ใต้เส้นที่อำนาจของตัวตนผีสี่เกิดในร่างโหมพิมแบบไม่อาจควบคุมตนเองได้ ขณะที่พวกรนั้นกลับสามารถควบคุมพฤติกรรมอารมณ์ความปรารถนาได้ดี การที่กลุ่มตัวละครผู้ประกอบอาชีพตำรวจตกเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำพ่ายต่อผีเจ้าสี่เกิดหญิงชาวลาวแบบซ้ำแล้วซ้ำอีกไม่ว่าจะเป็นทาวีธ ภาติยะ และหากเราย้อนกลับไปดูกรณีท่านชายตัดก็จะเป็นตำรวจเช่นเดียวกัน ซึ่งนั่นชวนให้เราขบคิดถึงทัศนคติการมองกลุ่มคนชนชั้นกลางผู้ประกอบอาชีพตำรวจในยุคปัจจุบันที่ต่างไปจากยุคสมัยงานเขียนของจินตวิโร ตัวละครนายตำรวจในงานเขียนของพงศกรนำเสนอให้เห็นว่ากลุ่มคนทำงานอาชีพตำรวจในยุคปัจจุบันไม่ได้เป็นกลุ่มคนผู้นำสังคมตัวแทนอำนาจรัฐที่จัดการกับความเป็นอื่นเหมือนดังในยุคสมัยของจินตวิโรอีกต่อไป นอกจากนั้น ประเด็นเรื่องความเสื่อมถอยจากการเป็นผู้นำมีบทบาททางสังคมของกลุ่มคนทำอาชีพตำรวจยังถูกนำเสนอผ่านเรื่อร่างของนายตำรวจทาวีธที่มีลักษณะชอบพวองพิการที่ช้า และการถูกโยกย้ายจากแผนกปราบปรามอนาคตรุ่งโรจน์ไปสู่แผนกด้านเอกสารซึ่งไร้ความก้าวหน้าอีกด้วย

⁸⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 331 - 333.

ในขณะที่กลุ่มคนชั้นกลางผู้ประกอบการอาชีพตำรวจถูกกำหนดให้รับบทบาทผู้เปลี่ยนแปลงฝ่ายต่ออำนาจของผีหญิงชาวลาว พชรกับแทนไทกลับเป็นกลุ่มคนที่ถูกโยกเข้าสู่บทบาทผู้สามารถควบคุมจัดการปราบผี พึ่งพิจารณาด้วยว่าทั้งแทนไทและพชรต่างก็เป็นชายหนุ่มคนชั้นกลางผู้ประกอบการเจ้าของธุรกิจเอกชนทั้งคู่ การที่พชรถูกรเลือกกำหนดให้แทนไทและพชรก้าวเข้ามามีบทบาททำหน้าที่เป็นผู้ปราบผีเจ้าหญิงชาวลาวจึงอาจมีนัยยะแฝงถึงการที่ชายหนุ่มชนชั้นกลางเจ้าของธุรกิจเอกชนได้ก้าวเลื่อนขึ้นมีบทบาทเป็นผู้นำเป็นคนกระแสนหลักของสังคมไทยในยุคปัจจุบันก็เป็นได้ ชายหนุ่มคนชั้นกลางเจ้าของธุรกิจเป็นผู้นำสังคมคอยบริหารจัดการความเป็นอื่นที่ละเมิดกฎเกณฑ์ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมไทยลง ซึ่งความเป็นอื่นที่ละเมิดคุกคามกฎเกณฑ์ระเบียบของสังคมไทยในนวนิยายเรื่องนี้ก็คือตัวตนผีเจ้าสีเทดหญิงชาวลาวที่สิงอยู่ในเรือนร่างไหมพิม แทนไทและพชรชายหนุ่มชนชั้นกลางได้ใช้วิธีการเผาทำลายผืนผ้าตาดทองลวดลายดอกจำปาลาวลงอาถรรพณ์ซึ่งได้เคยกล่าวไว้ว่าเป็นชีวิตประวัติศาสตร์เรื่องราวของผีเจ้าสีเทดหญิงชาวลาวในสังคมไทยจนกลายเป็นผุยผง แล้วจากนั้นยังได้นำแล่งทองที่เหลือจากการเผาผ้าไปหลอมรวมอยู่ในองค์พระพุทธรูปของศาสนาพุทธอันเป็นหนึ่งในสถาบันอำนาจสัญลักษณ์ความเป็นไทยอีกด้วย จากกลวิธีการทำลายผีเจ้าสีเทดทำให้เราตระหนักได้ถึงการทำผีเจ้าสีเทดกำลังถูกลบเลือนตัวตนเรื่องราวถูกกลืนให้อยู่ภายใต้อำนาจชนชาวไทยอยู่ในกรอบจารีตชาติไทยอีกครั้ง การที่ผีเจ้าสีเทดจำเป็นต้องถูกกำจัดฆ่าทิ้งออกไปลักษณะนี้ก็เป็นเรื่องมาจากการที่เธอทำพฤติกรรมคุกคามทำร้ายคนในสังคมไทยอย่างไม่ยอมลดละยุตินั่นเอง

จากการวิเคราะห์ความเป็นอื่นในนวนิยายสองเรื่องที่กำลังกล่าวมาข้างต้นทำให้สรุปได้ว่าวรรณกรรมกอธิกของพชรเป็นวรรณกรรมที่นำเสนอให้เห็นถึงกลุ่มคนเชื้อชาติวัฒนธรรมต่างๆ หลากหลายอันเป็นอื่นที่ดำรงอยู่ในสังคมเมืองไทย และการที่กลุ่มคนกระแสหลักของสังคมไทยค่อนข้างเปิดกว้างยอมรับความเป็นอื่นให้สามารถดำรงคงอยู่เคียงไปในสังคมไทยได้โดยไม่ต้องปรับเปลี่ยนเข้าสู่ความเป็นไทยเช่นกรณีชาวญวในวรรณกรรมเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* ชนเชื้อชาติวัฒนธรรมอื่นสามารถธำรงอัตลักษณ์ของกลุ่มตนเองไว้ได้ แต่อย่างไรก็ดี พึ่งพิจารณาด้วยว่าการดำรงอยู่เคียงไปในสังคมไทยได้นั้นต้องดำเนินไปภายใต้เงื่อนไขของการที่ชนเชื้อชาติวัฒนธรรมอันเป็นอื่นไม่ได้เข้าคุกคามทำร้ายชนกระแสหลักของสังคมไทย ต้องไม่คุกคามกรอบจารีตกฎระเบียบของสังคมเมืองไทย ถ้าเกิดชนเชื้อชาติอื่นเข้าคุกคามก็จะถูกขจัดทิ้งออกไปเช่นกรณีของผีเจ้าสีเทดเจ้าชาวลาวในนวนิยายเรื่อง *สาปภูษา*

4.3 สรุปวัฒนธรรมกระแสหลักกับความเป็นอื่น

การวิเคราะห์หัวข้อวัฒนธรรมกระแสหลักกับความเป็นอื่นที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า วรรณกรรมกอกติกของจินตวีร์เป็นวรรณกรรมที่เปิดพื้นที่อนุญาตให้วิถีทางแห่งสังคมชุมชนดั้งเดิมซึ่งถูกผลักดันออกไปเป็นความเป็นอื่นสามารถปรากฏออกมาได้ วิถีความดั้งเดิมปรากฏออกมานำเสนอตนเองแล้วเข้าปะทะต่อกรกับวิถีความเป็นสมัยใหม่ซึ่งกำลังเป็นกระแสหลักของสังคมไทยด้วยกลวิธีการต่างๆ หลากหลาย แต่อย่างไรก็ดีทำยที่สวดนวนิยายของจินตวีร์มักจบลงตรงที่ความตายของวิถีความดั้งเดิมอันเป็นอื่น หรืออนุญาตให้ความเป็นอื่นดำรงอยู่ได้ภายใต้เงื่อนไขของการต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับกรอบวิถีวัฒนธรรมกระแสหลักความเป็นสมัยใหม่ การปิดฉากลงตรงที่การสถาปนาวิถีความเป็นสมัยใหม่ขึ้นเป็นกระแสหลักลักษณะนี้ ในทางหนึ่งเป็นการช่วยให้ผู้อ่านซึ่งมักเป็นคนรุ่นใหม่ชนกระแสหลักของสังคมรู้สึกอุนใจที่กรอบระเบียบของสังคมสมัยใหม่ยังคงดำรงอยู่ ขณะที่ในอีกทางหนึ่งก็สะท้อนถึงการที่ผู้เขียนเองก็ถูกควบคุมไว้ด้วยอิทธิพลอำนาจของกรอบความเป็นสมัยใหม่ที่ไม่อาจยอมรับการหวนคืนกลับมาของวิถีความดั้งเดิมได้ ส่วนวรรณกรรมกอกติกของพงศกรนั้นมีลักษณะที่เคลื่อนไปสู่การมุ่งนำเสนอประเด็นเรื่องเชื้อชาติวิถีวัฒนธรรมกลุ่มย่อยอันแตกต่างหลากหลายที่ดำรงอยู่ในสังคมเมืองไทยยุคปัจจุบัน และการที่วัฒนธรรมย่อยอันแตกต่างได้รับการยอมรับให้ดำรงคงอยู่ต่อไปได้โดยตามฉบับวิถีทางของกลุ่มตนเองไม่ต้องถูกขจัดทิ้งออกไป

นอกจากนั้น การวิเคราะห์ยังทำให้สังเกตเห็นอีกว่า ขณะทำงานเขียนของจินตวีร์มีลักษณะการประกอบสร้างกำหนดแบบจัดจำแนกแยกกลุ่มตัวละครไว้สองกลุ่มอย่างชัดเจนนั่นคือ กลุ่มตัวละครเอกฝ่ายดีเป็นภาพแทนชนกระแสหลักใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในพื้นที่ใจกลางเมืองหลวงกรุงเทพฯ กับกลุ่มตัวละครเอกฝ่ายร้ายเป็นภาพแทนความเป็นอื่นซึ่งมักใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในพื้นที่ชนบทตามริมขอบชายแดน การกำหนดสร้างให้ฝ่ายกลุ่มตัวละครชนภาพตัวแทนวัฒนธรรมกระแสหลักแยกขาดออกจากฝ่ายกลุ่มตัวละครที่เป็นภาพแทนความเป็นอื่นอย่างชัดเจนลักษณะนี้ชวนให้สันนิษฐานถึงประเด็นมโนทัศน์การมองความเป็นอื่นของจินตวีร์ของคนในยุคสมัยจินตวีร์ว่า ความเป็นอื่นเป็นสิ่งที่แยกขาดออกจากความเป็นเราชนกระแสหลักโดยสิ้นเชิง ความเป็นอื่นเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ภายนอกสังคมของชนกระแสหลักอยู่ในอีกพื้นที่หนึ่ง ส่วนงานเขียนของพงศกรโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง*สาปภูษา*นั้นมีลักษณะการกำหนดสร้างให้ผีเจ้าสีเกิดดำรงอยู่ชีวิตอยู่ในพื้นที่ใจกลางเมืองกรุงเทพฯท่ามกลางกลุ่มชนกระแสหลัก ยิ่งไปกว่านั้น ผีเจ้าสีเกิดยังเข้าถึงไหมพินหนิงชนชั้นกลางชนกระแสหลักอีกด้วย การที่เรื่อนร่างเดี๋ยวมี่ทั้งตัวตนใหม่พิมและตัวตนผีเจ้าสีเกิดที่เป็นความเป็นอื่นลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นทัศนะเรื่องความเป็นอื่นของคนยุคปัจจุบันที่มีลักษณะต่างไป

จากคนยุคจินตวิรุ้ เหตุการณ์มีสิ่งในงานเขียนของพงศกรคลี่ให้เห็นถึงทัศนะของคนสมัยปัจจุบันที่ไม่ได้มองความเป็นอื่นเป็นสิ่งที่แยกขาดจากตัวตนความเป็นเราวัฒนธรรมกระแสหลักโดยสมบูรณ์ ลื่นเชิง ความเป็นอื่นเป็นสิ่งที่ดำรงคงอยู่ในความเป็นเรา เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นเรา

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

เพศและเพศวิถีในวรรณกรรมกอธิก

ประเด็นเรื่องเพศและเพศวิถีเป็นประเด็นสำคัญหนึ่งที่นักเขียนวรรณกรรมแนวกอธิกส่วนใหญ่รวมถึงจินตวีร์และพงศกรหยิบยกมานำเสนอผ่านงานเขียนของตน ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งศึกษาเปรียบเทียบประเด็นเรื่องเพศวิถีโดยมุ่งเน้นเจาะไปที่กลุ่มเพศวิถีหญิงและเพศวิถีที่สามเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจะมุ่งวิเคราะห์ทั้งแง่กรอบอำนาจจารีตต่างๆที่เข้ามาควบคุมเรือนร่างพฤติกรรม การลุกขึ้นทำพฤติกรรมความชบถละเมิดขัดขึ้นกรอบจารีต รูปแบบกลวิธีการที่ความเป็นอื่นใช้คุกคามกรอบความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม และการที่กลุ่มชนวัฒนธรรมกระแสหลักเข้าจัดการกับความ เป็นอื่นเพื่อสถาปนาความเป็นระเบียบของสังคมขึ้นใหม่อีกครั้ง

5.1 ภาพลักษณ์

5.1.1 ภาพลักษณ์ความงามของหญิงดี

5.1.1.1 งานเขียนของจินตวีร์

ในนวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* สโรชินีเป็นหญิงสาวอ่อนวัย เธอมีดวงหน้ารูปไข่ตามแบบฉบับดวงหน้านิยมคุ่นเคย ดวงหน้ารูปไข่ดังกล่าวนี้ “หวานแฉ่ำมสวยซึ่งจับใจ ผมดกดำสนิทเป็นมันขยับยาวสลวยลงมาถึงกึ่งกลางหลัง คิ้วโค้งเรียวยู่เหนือดวงตาดำขลับงามซึ่งด้วยแววม่านระคนเศร้า”¹ ส่วนเรือนร่างนั้นระหงได้สัดส่วน สโรชินีเป็นหญิงผู้มีบุคลิกเรียบร้อย หัวอ่อน ประหม่า ต่อสยตายของชายหนุ่มที่จ้องมองมา และมีกำลังที่บอบบางอ่อนแอไร้โรค

ในนวนิยายเรื่อง *บ้านศิลาทราย* เจ้าอินทราวสีเปิดตัวในภาพหญิงสาว “ที่งามตามธรรมชาติ ใบหน้ารูปไข่เกลี้ยงกลางของหล่อนปราศจากเครื่องสำอางแม้แต่แป้งนวลสักนิด (...) ผิวพรรณผิวงดงามเปล่งปลั่งสดใสด้วยวัยสาวอ่อนเยาว์สุขภาพดี ดวงตาแจ่มใส ร่าเริงและหวานฉ่ำ”² เธอมักปรากฏตัวอยู่ในสวนดอกไม้พื้นที่ซึ่งมีลักษณะเปิดโล่งซึ่งนั้นอาจบ่งนัยยะถึงการเป็นหญิงเปิดเผย เข้ากับคนง่าย และร่าเริงแจ่มใส เจ้าอินทราวสีเป็นหญิงที่ยิ้มร่าเริงอยู่ตลอดเวลา

¹ จินตวีร์ วิวัธน์, *อมฤตาลัย*, หน้า 49.

² จินตวีร์ วิวัธน์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 1, หน้า 55 - 56.

ในนวนิยายเรื่อง *ม่อนมนต์ดำ* กระณาภรณ์เปิดตัวในภาพหญิงสาวใบหน้ารูปไข่สะสวยได้รูปและแต่งหน้าอ่อนๆเป็นธรรมชาติ เรือนร่าง “ของหล่อนสูงโปร่ง ไม่อ้วนแอ่นเอวบางมากนัก หากสมบุรณ์ไปทุกสัดส่วน รวากับนางงามมีอันดับ อวบอิม่พุงผาดที่ทรงอก คอดกิวเหมือนจะกำรอบที่สะเอวและไปผายกว้างโค้งมนแย้ววนใจที่สะโพก น่องอันยาวงามเรียวยได้รูปเหมือนแม่ฮ่องทอง”³ เธอแต่งกายในชุดที่ดูโก้เก๋ทันสมัย และมักยิ้มหวานกว้างอย่างเปิดเผยตลอดเวลา กระณาภรณ์เป็นตำรวจหญิงสวยเก๋ในแบบที่รู้เท่าทันคน เธอเข้มแข็งแ่งแกร่งพร้อมที่จะลุกขึ้นต่อสู้อัดต่อบกับบุคคลที่เข้าคุกคามทำร้ายชีวิตเรือนร่างของตัวเองและคนรอบข้าง

การวิเคราะห์ภาพลักษณ์หญิงสามคนในนวนิยายสามเรื่องข้างต้นทำให้เห็นว่า หญิงดีมักปรากฏตัวในภาพหญิงอ่อนวัย ใบหน้ารูปไข่สวยธรรมชาติ ยิ้มหวานแบบจริงใจ บริสุทธิ์ผุดผ่องไม่เคยคบหาผู้ชายคนใดมาก่อน ฯลฯ ภาพลักษณ์ความงามของหญิงดีดังที่กล่าวมานี้คล้ายคลึงอย่างมากกับภาพลักษณ์นางเอกในวรรณกรรมไทยหลายๆเรื่องในช่วงยุคสมัยเดียวกันนั้น อาจกล่าวได้ว่าจินตวิร์ได้กำหนดสร้างหญิงดีตามขนบความเป็นหญิงนางเอกในวรรณกรรมไทย (stereotype) อย่งไรก็ดี นำพิจารณาด้วยว่าภาพลักษณ์หญิงดีของจินตวิร์มีลักษณะที่ค่อยๆพัฒนาจากแบบสตรีณีที่บอบบางอ่อนแอซีโรค ไปสู่เจ้าอินทราวสีที่มีบุคลิกสุภาพดี และขยับไปสู่กระณาภรณ์ที่ไม่เพียงไม่เคยเจ็บป่วยเป็นไข้เลย หากยังเข้มแข็งอย่างมากอีกด้วย

5.1.1.2 งานเขียนของพงศกร

ในนวนิยายเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* เดือนเต็มดวงเป็นหญิงสาววัยยี่สิบเศษ เธอมีใบหน้าเรียวยรูปไข่ เรือนร่างผอมบางและสูง ผิวสีน้ำผึ้งคลุมทับด้วยเสื้อตัวหลวมโคร่งจนมองไม่เห็นทรวดทรงองค์เอว เดือนเต็มดวงเป็นหญิงในแบบ “ที่ดูคล้ายเด็กผู้ชายแก่นๆ เป็นทอมบอยมากกว่าเป็นหญิงสาว”⁴ เธอหัวหาญเข้มแข็งเตะต่อยกับผู้ชายแถวบ้านมาตั้งแต่เด็กจนโต และเพราะบุคลิกที่ “ไม่สู้จะเรียวยเป็นหญิงกับเขาสักเท่าใดนัก”⁵ คนรอบข้างจึงมักนิยมเรียกเธอว่า “ไอ้เต็ม”

³ จินตวิร์วิวัฒน์, *ม่อนมนต์ดำ* เล่ม1, หน้า 9.

⁴ พงศกร จินดาวัฒนะ, *สร้อยแสงจันทร์*, หน้า 20.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 31.

ในนวนิยายเรื่อง *สาป/ภูษา* ไหมพิมเป็นหญิงสาววัยแรกรุ่งสวยสะพรั่ง “เรือนผมดกดำ สยายยาว ผิวพรรณของหล่อนแม้จะไม่ขาวจั๊วะแต่ก็งามดูแข็งแรงอย่างคนที่มีสุขภาพดี ใบหน้ารูปไข่ ริมฝีปากสีสดของเธออ่อนละมุนราวกุหลาบแรกแย้ม”⁶ ไหมพิมตัวตนด้านเป็นหญิงดีสวย แต่งหน้าบางๆอ่อนหวาน เธอปฏิบัติตนในแบบที่กตัญญูต่อปรีชาผู้มีพระคุณ เธอเคารพนอบน้อมเชื่อฟังผู้ใหญ่ผู้อาวุโสกว่า เธอเป็นหญิงหัวอ่อน อย่างไรก็ตาม ไหมพิมไม่ได้หัวอ่อนเชื่อคำพูดของคนอื่นไปเสียทุกอย่าง หากแต่เธอเชื่อและยอมปฏิบัติตามในสิ่งที่ตั้งอยู่บนเหตุผลความถูกต้อง และพร้อมที่จะโต้แย้งขัดขืนในสิ่งที่ไหมพิมมองว่าไม่พึงทำตาม กล่าวได้ว่าไหมพิมตัวตนด้านที่เป็นหญิงดีได้พยายามเจริญชีวิตตามครรลองกรอบจารีตศีลธรรมของสังคม

การวิเคราะห์ตัวละครหญิงในนวนิยายทั้งสองเรื่องข้างต้นทำให้สังเกตเห็นถึงขนบการกำหนดสร้างหญิงดีให้เป็นหญิงสาวสวยอ่อนวัย มีใบหน้ารูปไข่ และแต่งหน้าแบบเป็นธรรมชาติที่ยังคงดำรงสืบทอดมาในงานเขียนของพงศกร ขณะที่บุคลิกทำที่นั้นมีลักษณะที่พัฒนาต่อเนื่องจากจินตวิรีไปในแนวทางที่เข้มแข็งกล้าขัดขืนมากยิ่งขึ้น

5.1.2 ภาพลักษณ์ความน่าสงของหญิงร้าย

5.1.2.1 งานเขียนของจินตวิรี

ในนวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* พินทุดีเป็นหญิงอมตะข้ามกาลเวลามีอายุมากกว่าพันปี แต่เธอก็ยังคงความสดสวยผิวพรรณเต่งตึงอยู่ พินทุดีมีใบหน้ารูปทรงสี่เหลี่ยมตักแต่งด้วยเครื่องสำอางเข้มจนสวยงามหยาดเยิ้ม ส่วนเรือนร่างของเธอนั้นก็อรชรอ่อนแอ้น เอวคอด ขณะที่สะโพกผาย “ทรงอกอวบสะพรั่ง”⁷ ทั้งหน้าตาและเรือนร่างร่วมกันขับเน้นถึงความเป็นหญิงผู้ทรงเสน่ห์ทางเพศอย่างร้ายกาจ ถึงขนาดที่ทำให้บรรดาผู้ชายทั้งหมดแก้มือเท้าจะควบคุมตนเองไม่ให้หลงรักเธอได้ เสน่ห์ความงามที่ทรงอำนาจเหนือผู้ชายนี้เองที่ทำให้พินทุดีเป็นหญิงสาวสวยที่สร้างความน่าสงให้กับผู้ชายไปในเวลาเดียวกัน นอกจากนั้น ความน่าสงของพินทุดียังอยู่ตรงที่ความเป็นหญิงลึกลับไม่มีภูมิประวัติชัดเจน อีกทั้งเรือนร่างอ่อนแอ้นสะท่อนออกถึงความเป็นหญิงของพินทุดีนั้นยังกลับทรงพลังกำลังความแข็งแกร่งยิ่งกว่าผู้ชาย พินทุดีสามารถยกหินหนักขนาดใหญ่อย่างเกียรติมุขได้แบบเบาสบายเพียงมือเดียว ขณะที่ไวศุรย์ชายหนุ่มต้องยกถึงสองมือ

⁶ พงศกร จินตวิรี, *สาป/ภูษา*, หน้า 37.

⁷ จินตวิรี วิวิธน์, *อมฤตาลัย*, หน้า 409.

ด้วยกัน ตลอดจนเรือนร่างที่มีลักษณะความเป็นมนุษย์ครบถ้วนสมบูรณ์ของพิณฑุติยังมีลักษณะความเป็นสัตว์เข้ามาผสมอีกด้วย ดังจะเห็นได้ในตอนที่อลิศรามาทพบพูดคุยกับพิณฑุติที่บ้าน

[พิณฑุติ] สงเสียงกระซิบแผ่วเบาลากยาวค่อนข้างดู ฟังดูเหมือนเสียงงูฟอของงูพิษ อลิศรา ค่อยๆเงยหน้าขึ้น สบตาที่จ้องมองมาเขม็งอย่างจังกะตึงสุดตัว ... ดวงตาคู่นั้นทั้งกว้างทั้งใหญ่ทั้งเรียวยาวอย่างประหลาด อายไลเนอร์สีดำเขียนเสริมขอบตาทำให้ดูเรียวยาวยิ่งขึ้น และอายแชนโดวีสีเขียวที่ระบายทั่วเปลือกตาก็ยิ่งทำให้ดวงตาทั้งคู่ดูลึกถ้ำและลึกถ้ำมากขึ้น ในขณะที่ มันเบิกโตกว่าเดิมเพ่งจ้องมองดวงตาของหล่อนอย่างสะกดจิต⁸

ทั้งสี่เขียวเข้มบนเปลือกตาของดวงตาที่เรียวยาว สายตาที่จ้องมองอย่างสะกดเหยื่อ และสำเนียงเสียงแผ่วเบาลากยาวแบบงูพิษล้วนนำเสนอถึงการที่พิณฑุติมีบุคลิกภาวะความเป็นสัตว์เลื้อยคลานจำพวกงูเข้ามาผสมอยู่ในตัวด้วย จากที่กล่าวมาจะสังเกตเห็นว่าพิณฑุติเป็นหญิงที่มีบุคลิกลักษณะซับซ้อนลึกลับระหว่างสองสภาวะอันขัดแย้งแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นสภาวะความสูงวัยและความสดสวยทรงเสน่ห์ ความอรรชรและแข็งแกร่งทรงพลัง และความเป็นคน และความเป็นสัตว์ ภาพลักษณ์เรือนร่างของพิณฑุติที่มีลักษณะลึกลับระหว่างสองสภาวะอันขัดแย้งดังที่กล่าวมานี้เป็นสิ่งที่ไม่อาจจัดจำแนกเข้ากรอบที่แบ่งแยกสิ่งต่างๆขาดออกจากกันแบบชั่วคราวข้ามของสังคมสมัยใหม่อย่างมาก เรือนร่างของพิณฑุติจึงเป็นเรือนร่างที่แห่งการคุกคามกรอบระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมสมัยใหม่ พิณฑุติเป็นหญิงที่ดูน่าสยงกลัวในทัศนะสายตาของคนสมัยใหม่

ในนวนิยายเรื่อง*บ้านศิลาทราย* เจ้าแก้วรังสีเป็นผีหญิงที่ฟื้นคืนชีพกลับจากความตาย เธอเป็นหญิงที่แม้จะสูงวัย แต่กระนั้นผิวพรรณของเธอก็ยังคงความเต่งตึงสดสวย เจ้าแก้วรังสีเป็นหญิงผู้มีใบหน้า “งามแปลกตายิ่งนัก มีทั้งเค้าหวานซึ่ง คมเฉียบ และเข้มแข็งเคล้าระคนกัน จนทำให้รูปหน้าดูเด่นสะดุดตา”⁹ เจ้าแก้วรังสีมีความสวยเด่นสะดุดตาในแบบที่ชายคนใดได้พบเห็นก็รู้สึกหลงใหลคลั่งไคล้ ความสวยที่ทำให้ผู้ชายคลั่งไคล้ปรากฏอย่างเด่นชัดผ่านทางคำพูดของคำปันที่เล่าความรู้สึกของตัวเองต่อหน้าเจ้าแก้วรังสีว่า “ไม่มีใครรู้..ไม่มีใครเทิดทูนบูชาเจ้าเหมือนไอ้คำปันเลยสักคน คำปันดูแลเจ้ามาคอยชื่นชมความงามของเจ้าที่เพิ่มมากขึ้นทุกปีเหมือนกุหลาบดอกงามที่สุดของเมืองอินทร์”¹⁰ ความงามของเจ้าแก้วรังสีไม่เพียงอยู่แค่ที่หน้าตาเท่านั้น หากแต่ยังอยู่ที่

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 278 - 279.

⁹ จินตวีร์ วิวัธน์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 1, หน้า 105.

¹⁰ จินตวีร์ วิวัธน์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 2, หน้า 540.

เรือนร่างอันอรชรของเธออีกด้วย อย่างไรก็ตามก็น่าพิจารณาว่าเรือนร่างที่อรชรนี้กลับทรงพลังกำลัง แข็งแกร่งถึงขนาดที่จุฑาธรชายหนุ่มร่างกำยำไม่อาจสะบัดตัวให้หลุดจากการเกาะกุมของเจ้าแก้ว รั้งสีได้ เรือนร่างเจ้าแก้วรั้งสีที่เป็นหญิงแต่กลับทรงพลังแข็งแกร่งนี้นำเสนอถึงความ เป็นหญิงในแบบที่บุคลิกความเป็นชายเข้ามาผสม เป็นหญิงผู้ทรงพลังแบบผู้ชาย กล่าวได้ว่าเจ้าแก้วรั้งสีเป็น หญิงในแบบที่ไม่ได้ดำเนินไปตามกรอบอุดมคติของอุดมการณ์ปิตาธิปไตย เป็นหญิงผู้มีบุคลิก ละเมียดอุดมการณ์ปิตาธิปไตย

ในนวนิยายเรื่อง*ม่อนมนต์ดำ* แม่มดเจ้าย่าทวดนายเหนื่อแมนสุรที่มีลักษณะ “ขนาดใหญ่โตกว่าหกฟุต”¹¹ ซึ่งจัดว่าใหญ่โตกว่าหญิงธรรมดาทั่วไปมาก ส่วนหน้าตาผิวพรรณนั้น มีลักษณะที่ “เหยยว่นยับยู่ไปตลอดทั้งหน้าตาเนื้อตัวจนดูเพศแทบไม่ออก”¹² แต่กระนั้นเจ้าย่าทวดก็ ยังมีจิตใจที่ยังเป็นสาวอยู่ เธอกำลังมุ่งมั่นที่จะทำให้เรือนร่างของตนเองฟื้นฟูคืนสู่ความสดสวย สวยงามอีกครั้ง ประเด็นเรื่องความปรารถนาภาวะความสวยสาวของแม่มดเจ้าย่าทวดถูกนำเสนอ อย่างชัดเจนผ่านเรือนร่างแมนสุรชายหนุ่มขณะถูกแม่มดเจ้าย่าทวดครอบงำอยู่นั้นต้องลุกขึ้นมา แต่งกายเป็นหญิง แมนสุรนุ่งผ้าชิ้นแนบสะโพกอดความโค้งมน สวมวิกผมยาวคลุมทับด้วยผ้าคลุมผม และแต่งหน้าทาปากในลักษณะที่ “เข้มจัดครบเครื่องเหมือนนางละคร”¹³ และความเข้มจัด ของเครื่องสำอางบนใบหน้าทำให้หน้าตาของแมนสุรดูสวยมีเสน่ห์ดึงดูดสายตาของชายหนุ่มจน ต้องสาวเท้าตาม แต่ขณะเดียวกันเมื่อเข้าไปใกล้ก็พบว่าความ “สวยนี้แฝงความดุร้ายน่าขนสยอง”¹⁴ อยู่ด้วยเช่นกัน

จากที่กล่าวมาจะสังเกตเห็นว่าหญิงร้ายในวรรณกรรมทั้งสามเรื่องมีบุคลิกลักษณะที่ ตรงกันในแง่ความซับซ้อน เป็นหญิงที่มีบุคลิกลักษณะลักษณะลักษณะลักษณะอันขัดแย้ง อยู่ในตัว สองสถานะอันขัดแย้งนี้อาจจัดจำแนกเข้ากรอบใดกรอบหนึ่งได้ลักษณะนี้เป็นสิ่งคุกคาม กรอบความเป็นระบบระเบียบของสังคมสมัยใหม่ ภาพลักษณ์เรือนร่างหญิงร้ายที่คุกคามกรอบทำ ให้หญิงร้ายเป็นหญิงที่ดูน่าสยอกลัวในทัศนะสายตาของตัวละครอื่นแวดล้อมรอบข้างและรวมถึง ผู้อ่านด้วย

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 258

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 258

¹³ จินตวิวิธน์, *ม่อนมนต์ดำ* เล่ม 1, หน้า 83.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน.

5.1.2.2 งานเขียนของพงศกร

ในนวนิยายเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* เมลานีเป็นหญิง “สาวสวยทรงเสน่ห์เข้ายวนชวนน่าหลงใหล สดใส เจ้าอารมณ์ หุ่นดีจนถึงขนาดได้เป็นนางแบบกิตติมศักดิ์”¹⁵ นอกจากนั้น เมลานียังมีคุณสมบัติเพียบพร้อมทางด้านสติปัญญาอีกด้วย การสำเร็จการศึกษาเกียรตินิยมอันดับหนึ่งจากมหาวิทยาลัยชื่อดังเป็นสิ่งประกันถึงมีสติปัญญาเก่งเฉลียวฉลาด และความชาญฉลาดของเธอก็ดำเนินในรูปแบบที่มีเล่ห์เหลี่ยม เมลานีเป็นนักวางแผนการต่างๆ และประพฤติตามแผนอย่างอดทนแนบเนียนตนเป็นคนดี เพื่อให้บรรลุผลประโยชน์ที่ตนเองต้องการเป็นสำคัญ

ในนวนิยายเรื่อง *สาปภูเขา* ไหมพิมขณะที่ตัวตนผีเจ้าสี่เกดทรงอำนาจเหนือเรือนร่างอยู่นั้น มีบุคลิกลักษณะที่ตรงกันข้ามไหมพิมคนเดิมโดยสิ้นเชิง ไหมพิมขณะที่ตัวตนผีเจ้าสี่เกดครอบงำเรือนร่างกลายเป็นหญิงที่มีเล่ห์เหลี่ยมชาญฉลาดวางแผน ทรงพลังกำลังแข็งแกร่ง อารมณ์ร้อนโมโหเคียดแค้น เอาแต่ใจพร้อมที่จะช่วงชิงสิ่งที่ปรารถนาโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมจารีตของสังคม ไม่กตัญญูไร้ความเคารพผู้ใหญ่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งทรงเสน่ห์เข้ายวนมากมายถึงระดับที่ชายคนใดได้รู้จักใกล้ชิดก็ต้องหลงใหล สภาวะความเป็นหญิงทรงเสน่ห์ของไหมพิมขณะที่ตัวตนผีเจ้าสี่เกดครอบงำเรือนร่างถูกนำเสนออย่างเด่นชัดผ่านห้วงความนึกคิดของท้าววิหะขณะจ้องมองดวงหน้าของไหมพิม “ด้วยความรู้สึกนานาประการ..ปั่นป่วนรัญจวนใจด้วยแรงเสน่ห์หา... ไม่เคยเลยที่จะเห็นไหมพิมทรงเสน่ห์อย่างช่วงสองสามเดือนหลัง ก่อนหน้านั้นท้าววิหะเห็นหล่อนเหมือนเด็กกะโปโลคนหนึ่งเท่านั้น เหตุใดในช่วงเวลาแค่ข้ามคืนลูกเปิดซี้เห่รก็กลับกลายเป็นหงส์สาวที่สวยสง่าไปได้ พยายามจะปฏิเสธใจตัวเอง หากแต่ทำที่สุดท้าววิหะก็แพ้ใจตัวเอง เขาปรารถนาไหมพิมเหลือเกิน”¹⁶

การวิเคราะห์ตัวละครหญิงในนวนิยายสองเรื่องที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่า หญิงร้ายของพงศกรปรากฏออกมาในลักษณะที่ความร้ายกาจอันแอบเร้นอยู่ภายใต้ความเป็นหญิงปกติดีงามสวยและชาญฉลาด เทคนิคการกำหนดสร้างความร้ายกาจไว้ภายใต้ความเป็นหญิงปกติดีลักษณะนี้ทำให้ตัวละครหญิงร้ายของพงศกรเป็นหญิงที่ร้ายลึก น่ากลัว และดูซับซ้อนอ่านยากกว่าหญิงร้ายที่ร้ายตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องในงานเขียนของจินตวิรุ

¹⁵ พงศกร จินดาวัฒน์, *สร้อยแสงจันทร์*, หน้า 16.

¹⁶ พงศกร จินดาวัฒน์, *สาปภูเขา*, หน้า 316.

5.1.3 ภาพลักษณ์เพศวิถีที่สาม

5.1.3.1 งานเขียนของพงศกร

จากทางตาเขาพอมองเห็นว่าใบหน้าของคุณชายขาวซีดอย่างน่ากลัว หากริมฝีปากนั้นกลับแดงฉานราวกับสีของเลือดสด ตรงมุมสองข้างแลเห็นเขี้ยวแหลมยาวยื่นออกมาเล็กน้อย..
ร่างของม.ร.ว.อายุรสูงสง่า ซ่อนอยู่ภายใต้เสื้อคลุมยาวสีดำสนิทราวกับห้องฟ้ายามราตรีที่ไร้หมู่ดาว¹⁷

ในนวนิยายกอธิกเรื่อง*กลืนการเวก* ฝันท่านชายอายุที่ปรากฏตัวในภาพลักษณ์มีเขี้ยวแหลมโผล่ออกมาที่มุมปากและสวมชุดสีดำผ้าคลุมสีดำยาวลักษณะนี้คล้ายคลึงอย่างมากกับท่านเคานท์แดรกคูล่า ไม่เพียงเฉพาะแค่เรือนร่างเท่านั้น หากพินิจดูเชิงโครงเรื่องจะพบว่า*กลืนการเวก* เป็นเรื่องของฝันท่านชายอายุเก็บตัวใช้ชีวิตโดดเดี่ยวอยู่ในวังหลังใหญ่โตเก่าแก่ แล้วต่อมาอาหมงก็เดินทางเข้ามาทำงานแบบกินนอนอยู่ในวังด้วยนั้นไม่ได้แตกต่างจากเรื่อง *Dracula* ของสโตเกอร์ที่ฝันท่านเคานท์เก็บตัวอยู่ในปราสาทสโตลโกทิกหลังใหญ่โต แล้วโจนาธานก็เดินทางเข้ามาทำงานเป็นทนายให้กับท่านเคานท์ภายในปราสาท ความคล้ายคลึงกันทั้งในเชิงโครงเรื่องและเรือนร่างนี้ทำให้จากกล่าวได้ว่าวรรณกรรมเรื่อง*กลืนการเวก* โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนตัวละครฝันท่านชายอายุได้รับอิทธิพลต้นแบบจากวรรณกรรมเรื่อง *Dracula* ในบทความเรื่อง “Kiss Me with Those Red Lips” : Gender and Inversion in Bram Stoker's *Dracula*¹⁸ คริสโตเฟอร์ คราฟ (Christopher Craft) กล่าวถึงเรือนร่างท่านเคานท์แดรกคูล่าชายหนุ่มผู้รชรปากแดงไว้ว่า เป็นเรือนร่างที่มีลักษณะ ลึกลับไม่อาจจัดจำแนกระหว่างกรอบความเป็นชายกับกรอบความเป็นหญิง เป็นเรือนร่างที่มีลักษณะอยู่ตรงกลางระหว่างสองเพศสถานะ เป็นเรือนร่างแบบเพศวิถีที่สาม เช่นเดียวกับท่านเคานท์แดรกคูล่า หากเราวิเคราะห์ตามแนวคิดของคราฟ ฝันท่านชายอายุที่มีเรือนร่างเป็นชาย แต่เรือนร่างชายนี้กลับผอมบาง ผิวขาว และปากแดง ตลอดจนถึงมีบุคลิกแบบผู้หญิง ทั้งในแง่ความละเอียดประณีต ดังจะเห็นได้ผ่านทางลายมือเขียนตัวอักษรที่คัดบรรจงสวยงาม “เรียบร้อย ไม่มีรอยชูดขีด หรือลบให้เลอะเทอะ”¹⁹ และในแง่ความเปราะบาง อ่อนแอ ยอมจำนนต่ออำนาจควบคุมข่มขู่ที่ดำเนินไปภายในพื้นที่บ้านของตนเอง จากรายละเอียดข้างต้นทำให้จาก

¹⁷ พงศกร จินดาวัฒน์, *กลืนการเวก*, หน้า 266.

¹⁸ Christopher Craft, “Kiss Me with Those Red Lips” : Gender and Inversion in Bram Stoker's *Dracula*,” *Representations*, No. 8 (Autumn, 1984): 107 - 133.

¹⁹ พงศกร จินดาวัฒน์, *กลืนการเวก*, หน้า 12.

กล่าวได้ว่ามีท่านชายอายุเป็นเพศวิถีที่สามเช่นเดียวกับท่านเคานท์แดรกคูล่า การอ่านมีท่านชายอายุในแง่ตัวแทนเพศวิถีที่สามสอดคล้องได้ดีทั้งกับพฤติกรรมของตัวละครแวดล้อมรอบข้างท่านชายที่ล้วนพูดถึงท่านชายอายุเป็นเสียงเดียวกันว่า “หยิ่งจี้เกย์แน่นอน”²⁰ และยังช่วยอธิบายเกี่ยวกับการที่ท่านชายเป็นชายที่ไม่สามารถทำให้วิภาจรีภรรยาสาวซึ่งอยู่กินกันมานานหลายปี ตั้งครรภ์ให้กำเนิดบุตรทายาทสืบทอดตระกูลได้ จนในที่สุดวิภาจรีก็ตัดสินใจขอย้ายขาดจากท่านชายอายุเพื่อไปแต่งงานอยู่กับผู้ชายคนใหม่อีกด้วย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดในหัวข้อภาพลักษณ์ทำให้สรุปได้ว่า ภาพลักษณ์หญิงดีนั้น จินตวิวิร์ และพงศกรดำเนินตามขนบนางเอกในวรรณกรรมไทยกำหนดสร้างให้ออกมาในรูปแบบลักษณะดวงหน้ารูปไข่ แต่งหน้าอ่อนบางสวยใสเป็นธรรมชาติ ฯลฯ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาเชิงบุคลิกภาพจะเห็นว่า มีลักษณะที่ค่อยๆ พัฒนาจากสโรชินีที่เปราะบางอ่อนแอซีไรต์ ไปสู่เจ้าอินทราวาสีหญิงสุขภาพดี ผู้กระตือรือร้นที่แข็งแรงไม่เคยป่วยไข้เลย และขยับไปสู่เดือนเต็มดวงในงานเขียนของพงศกรที่แข็งแกร่งขบถลุยเตะต่อยแบบผู้ชาย ส่วนภาพลักษณ์หญิงร้ายนั้น จินตวิวิร์ใช้เทคนิคการกำหนดสร้างให้เป็นตัวละครเหนือธรรมชาติที่มีเว็อนร่างซับซ้อนลึกลับระหว่างสองสภาวะอันขัดแย้งกันไม่ว่าจะเป็นความสูงวัย/ความสดสวยทรงเสน่ห์ ความอหังการ/แข็งแกร่งทรงพลัง ความเป็นคน/ความเป็นสัตว์ ฯลฯ ซึ่งนั่นส่งผลให้ไม่อาจจัดจำแนกเข้ากรอบใดกรอบหนึ่งของสังคมได้ เว็อนร่างหญิงร้ายของจินตวิวิร์จึงเป็นเว็อนร่างแห่งผู้คุกคามกรอบระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมสมัยใหม่ ในทำนองที่ต่างออกไป พงศกรกำหนดสร้างให้หญิงร้ายเป็นมนุษย์ปุถุชนคนธรรมดา ความร้ายกาจของหญิงร้ายมีลักษณะที่ดำรงแอบเร้นอยู่ภายใต้ภาพลักษณ์ความเป็นหญิงดีสวยงามฉลาด นอกจากนั้น งานเขียนของพงศกรยังแปลกแหวกแนวจากงานเขียนของจินตวิวิร์ในแง่การกำหนดสร้างให้มีตัวละครที่มีบุคลิกลักษณะแบบเพศวิถีที่สามไว้ในท้องเรื่องอีกด้วย

5.2 บทบาทในมิติทางพื้นที่และเวลา

5.2.1 หญิงดีกับบทบาทลูกบ้าน

5.2.1.1 งานเขียนของจินตวิวิร์

ในนวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* สโรชินีหรือบัวเปิดตัวในพื้นที่บ้านซึ่งปิดล้อมด้วยกำแพงสูงใหญ่บานประตูหน้าต่างที่บราวกับคุก การเปิดตัวสโรชินีในบ้านที่ไม่ต่างจากคุกนี้ชวนให้ขบคิดถึง

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 60.

ประเด็นที่ผู้หญิงช่วงสมัยปี พ.ศ. 2519 ถูกกระทำการควบคุมกักเก็บไว้ภายในพื้นที่บ้าน ประเด็น ขบคิดดังกล่าวจะกลายเป็นข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้นเมื่อเราพินิจเรื่องราวชีวิตของหญิงสาวคนนี้และ พบว่าดำเนินไปในทิศทางที่ถูกพ่อแม่รวมถึงนายสาวพินทุดีเลี้ยงดูแบบคอยปกป้องควบคุมให้ ดำเนินชีวิตอยู่เฉพาะแค่ในบ้าน สโรชินีถูกสั่งห้ามไม่ให้เดินรกร้าวออกไปใช้ชีวิตนอกบ้าน

พินทุดีผู้เป็นนายสาวไม่ยินยอมเด็ดขาดที่จะให้หล่อนออกไปสู่โลกภายนอก ไม่ว่าจะ เป็นใน เขมรหรือประเทศไทยก็ตาม สโรชินีถูกนายสาวสั่งให้อยู่แต่ในบ้านตลอดเวลา . . . ทั้งนี้เป็น ความพอใจของพ่อแม่หล่อนด้วย นางปทุมมักจะพรีำพุดกับลูกสาวนี่เองว่า

“ไม่มีที่ไหนปลอดภัยยิ่งกว่าบ้านแล้วนะลูก บัวมีทั้งพ่อแม่และนายที่ดียวคุณผู้หญิง อยู่เดิน รนออกไปไหนเลย โลกภายนอกมันไม่สวยงามอย่างที่คิดหรอกลูก มันไม่ผิดอะไรกับป่าใหญ่ มี แต่เสื่อสาญจอยจ้อตะครุบอยู่ทั้งนั้น ผู้ชายทั้งหลายที่เห็นๆนั้นแหละคือสิ่งที่คอยจ้องจะตะปบ เราเป็นเหยื่ออยู่ตลอดเวลา

“บัวอย่าคิดหนีไปไหนนะลูก พ่อมีบัวคนเดียวก็เป็นห่วงไม่ยอมให้สูญเสียไปแน่ๆ อยู่ที่นี่แหละ ถึงคุณผู้หญิงจะเป็นคนง่า...เป็นคนดู แต่เธอก็ช่วยเรามากนะลูก”

(...) ด้วยเหตุนี้ สโรชินีจึงเป็นเสมือนดอกไม้ที่เบิกบานสะพรั่งอยู่ในสวนอันมีกำแพงใหญ่ ล้อมรอบอย่างแน่นหนา²¹

ข้อความที่ยกมานำเสนอให้เห็นถึงการที่พ่อแม่ใช้กลไกคำพูดทั้งแสดงความรักห่วงใยและเรื่องภัย อันตรายนอกบ้านมาอ้างควบคุมกัน เพื่อให้สโรชินีรู้สึกหวาดกลัวจนยอมใช้วันเวลาส่วนใหญ่ภายใน บ้าน ในขณะที่สโรชินีอยู่ในบ้านนั้นได้ถูกกำหนดให้ต้องเรียนรู้ฝึกอบรมขนบวัฒนธรรมความเป็น หญิงไทยสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นเป็นมารดา สโรชินีต้องเรียนรู้เรื่องการดูแลเสื้อผ้าข้าวของเครื่องใช้ ต่างๆ ในบ้าน เรียนรู้เรื่องอาหารการครัวเครื่องดื่มโดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำส้มคั้นที่เธอคั้นจนชำนาญ ทำได้ร่อยจ่นทัดเทพติดอกติดใจอย่างมาก นอกจากนั้น เธอยังเรียนรู้เรื่องการสงวนท่าทีไม่วิ่งไล่ ตามจับผู้ชายก่อน มีบุคลิกกริยาท่วงท่า และมีการยามารยาทค้อมไหว้ได้อย่างอ่อนหวานนุ่มนวล นอบน้อมจนผู้ใหญ่อาย “คุณหญิงแม่ของทัดเทพและเพื่อนคุณหญิงด้วยกันอดมองอย่างเอ็นดู ไม่ได้”²² จากที่กล่าวมาเราเห็นถึงการที่นวนิยาย *อมฤตาลัย* มุ่งนำเสนอปรากฏการณ์ที่พ่อแม่ ควบคุมหญิงสาวไว้ในบ้านเพื่อฝึกอบรมปฏิบัติตนให้อยู่ในขนบวัฒนธรรมความเป็นหญิงไทย ซึ่ง หากเรานำประเด็นเรื่องการให้ผู้หญิงมีความเป็นกุลสตรีไทยไปพิจารณาร่วมกับสถานการณ์ใน สังคมไทยที่กำลังมุ่งพัฒนาความเจริญให้เป็นมหานครอุตสาหกรรมแบบตะวันตกก็ทำให้ตระหนัก

²¹ จินตวีร์ วัชรณ์, *อมฤตาลัย*, หน้า 278 - 279.

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 481.

ได้ว่า การควบคุมเรือนร่างของผู้หญิงไม่ใช่เพียงแค่เรื่องภายในครัวเรือนเท่านั้น หากแต่ยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทยของประเทศไทย เรือนร่างผู้หญิงที่อยู่ในบ้านกำลังถูกรัฐใช้อำนาจควบคุมผ่านทางสถาบันครอบครัวในการตริ้งพรมแดนด้านวัฒนธรรมความเป็นไทย เพื่อรักษาให้ความเป็นไทยยังคงดำรงอยู่แม้ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ความก้าวหน้าแบบตะวันตก การที่รัฐใช้อำนาจผ่านทางสถาบันครอบครัวนี้ก็เนื่องมาจากการใช้อำนาจของพ่อแม่และสามี นั้นมักมีสายสัมพันธ์รักความห่วงใยอาทรเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งนั่นจะมีผลให้หญิงสาวยากที่จะปฏิเสธอำนาจควบคุมการกระทำใดๆ ที่กระทำต่อเรือนร่างของตนเองได้

อย่างไรก็ดี แม้ว่าการที่รัฐใช้สถาบันครอบครัวพ่อแม่กล่อมเกลาคควบคุมหญิงสาวให้เป็นกุลสตรีเป็นแม่ของบ้านจะเป็นกลไกที่ดูแยบคาย แต่กระนั้นก็ได้ให้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพสมบูรณ์ พ่อแม่ของสโรชนีไม่สามารถที่จะขัดเกลาคจิตของลูกสาวให้รู้สึกว่ามีวิถีชีวิตในบ้านเป็นวิถีชีวิตตามธรรมชาติของตัวผู้หญิงได้โดยสมบูรณ์ สโรชนีผู้ถูกควบคุมอยู่ในพื้นที่บ้านจึงมีสีหน้าที่อมโศก เธอมักเฝ้าฝันถึงชีวิตอันอิสระเสรีที่โลกภายนอก และเพียวนหาหนังสือที่นำเสนอเรื่องราวโลกภายนอกมาอ่าน

สโรชนีประสงค์ที่จะออกไปสู่โลกภายนอกได้เรียนรู้ชีวิตและพบปะคนอื่น ๆ บ้าง หญิงสาวมีนิสัยรักการอ่านหนังสือเป็นชีวิตจิตใจ หลอนจึงได้กำไรอยู่บ้างที่มีความรู้รอบตัวเกี่ยวกับโลกภายนอกพอสมควร แต่ความรู้ที่ได้จากตัวหนังสือนั้น สโรชนีรู้ดีว่าถึงอย่างไรก็ไม่เหมือนของจริง²³

ทัศนคติความคิดของสโรชนีที่มองว่าแม้เธอจะอ่านหนังสือมากมายแต่ก็ยังสู้การสัมผัสจริงไม่ได้ในช่วงต้นนี้สื่อแสดงอย่างชัดเจนถึงเจตจำนงความรู้สึกปรารถนาชีวิตที่มีต่อโลกภายนอก และเมื่อแรงปรารถนาเบื้องต้นในจิตของผู้หญิงทวีความรุนแรงจนไม่อาจหักห้ามไว้ได้อีกต่อไป หญิงสาวสโรชนีจึงได้ตัดสินใจทะเลาะแย่งบ้านจนเป็นรู การปรับเปลี่ยนกำแพงบ้านอันที่บดบังให้กลายเป็นประตูสู่ภายนอกนี้จัดเป็นการปลดแอกตนเองออกจากกรอบอันตึงรัดในระดับหนึ่ง ยิ่งต่อมาเมื่อสโรชนีได้ใช้เส้นทางนี้หนีลอดออกไปเที่ยวเล่นนอกบ้านก็ยิ่งบ่งชี้ว่าสโรชนีได้ยินยอมให้แรงปรารถนาเบื้องต้นในจิตเข้าครอบงำจนนำไปสู่การทำพฤติกรรมอันละเมิดกรอบการควบคุมอำนาจปีศาจปีศาจของพ่อแม่

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 278.

แต่กระนั้นก็น่าพิจารณาว่าสโรชินีนั้นกลัวละเมิดกรอบเลือดลือดออกจากบ้านไปเที่ยวเล่นไกลเพียงแค่ว่ามุมถนนเฉพาะแค่นั้นเวลากลางวันเท่านั้น ตลอดจนบางครั้งจึงจะเกิดขึ้นสักหนอีกด้วย และเมื่อหนีออกไปแล้วก็จะทำพฤติกรรมเดียวกันนั้นก็คือการเป็นลูกมือบอกร่องรอยข้อมูลบางประการเกี่ยวกับพินทุติซึ่งเป็นคนร้ายฆาตกรรมคนให้กับนายตำรวจทัตเทพรู้ การออกไปบอกข้อมูลร่องรอยคนร้ายทำให้การออกนอกบ้านของสโรชินีเป็นเรื่องชอบธรรมที่พึงกระทำ แล้วจากนั้นก็รู้สึกเป็นกังวลอยากจะรีบกลับบ้านอีกด้วย สโรชินีมักเอ่ยปากกับนายตำรวจทัตเทพหลังจากที่บอกเรื่องของพินทุติให้ทราบว่าเป็น “กลับเถอะคะ”²⁴ ในแง่มุมนี้ สโรชินีจึงเป็นภาพสะท้อนของหญิงสาวส่วนใหญ่ในยุคสมัยนั้นที่ปรารถนาจะหนีจากกรอบอำนาจปิตาธิปไตยจากการควบคุมของพ่อแม่ไปใช้ชีวิตอย่างเสรีในพื้นที่สาธารณะ แต่ก็ไม่มีความกล้าความเข้มแข็งเพียงพอที่จะทำ เธอจึงจำยอมกลับมาเป็นหญิงอ่อนหวานเปราะบางใช้ชีวิตอยู่ในบ้านทำงานบ้านคอยปรนนิบัติพ่อแม่อยู่ใต้กรอบอำนาจปิตาธิปไตยต่อไป

ในนวนิยายเรื่อง *บ้านศิลาทราย* เจ้าอินทราวสีเป็นหญิงผู้ถูกเจ้าอินทวงศ์บิดาควบคุมบงการกำหนดวิถีชีวิต กล่าวคือ เจ้าอินทวงศ์เป็นคนออกคำสั่งส่งตัวเธอไปเติบโตใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนประจำคอนเวนต์ที่ป็นตั้งตั้งแต่เด็กเป็นระยะเวลายาวนานหลายปี ครั้นพอเธอสำเร็จการศึกษา เจ้าอินทวงศ์ก็ออกคำสั่งเรียกตัวเธอกลับมาและควบคุมให้อยู่แต่เฉพาะในพื้นที่บ้าน มีบทบาทหน้าที่ทำงานบริการเป็นพยาบาลจำเป็นคอยดูแลสุขภาพการพักผ่อนและอาการเจ็บป่วยเล็กๆ น้อยๆ ของตน ควบคู่ไปกับการทำหน้าที่รับรองดูแลแขกเหรื่อที่มาเยี่ยมเยียนเจ้าอินทวงศ์ที่บ้านศิลาทราย เจ้าอินทราวสีถูกกันออกห่างจากงานบริหารจัดการธุรกิจพันล้านของบิดาอันเป็นงานในพื้นที่สาธารณะ เธอไม่ได้รับอนุญาตให้ออกไปยุ่งเกี่ยวกับงานธุรกิจในพื้นที่สาธารณะเลย บิดาของเธอยกธุรกิจทั้งหมดให้เจ้าราชาภาคิผู้มีศักดิ์เป็นเพียงแค่หลานชายเป็นคนจัดการดูแล การกำหนดมอบหมายงานลักษณะนี้ในทางหนึ่งชวนให้ขบคิดถึงค่านิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคมไทยปี พ.ศ. 2522 ที่ยังคงติดอยู่ในอคติมองผู้หญิงว่าไม่มีศักยภาพความสามารถทัดเทียมกับผู้ชาย ผู้หญิงสมควรจะยังอยู่ในพื้นที่บ้านทำงานง่าย ๆ อย่างงานบริการผู้ชายจะเหมาะสมกว่า จากที่กล่าวมาจะสังเกตเห็นว่าเจ้าอินทราวสีเป็นหญิงผู้ถูกอำนาจอุดมการณ์ปิตาธิปไตยของชายเจ้าบ้านควบคุมไม่ต่างจากสโรชินีในเรื่อง *อมฤตาลัย* เจ้าอินทราวสีถูกอำนาจปิตาธิปไตยของพ่อของเธอเองตั้งแต่เด็กจนโตโดยตลอดชีวิตที่เธอเติบโตมา เจ้าอินทราวสีเป็นภาพสะท้อนที่ชัดเจนของหญิงที่ตกอยู่ใต้อำนาจปิตาธิปไตยของบิดา

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 592.

อย่างไรก็ดี กรณีเจ้าอินทราวสีนั้นน่าพิจารณามากกว่า ขณะใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่บ้านเรารู้สึก สนอกสนใจสตรีชุดดำลึกลับปริศนาที่เดินเล่นเข้านอกออกในห้องผู้ชายในยามค่ำคืน และบางครั้ง ยังเห็นเดินไกลออกไปสู่พื้นที่สาธารณะนอกบ้านอย่างมาก ความรู้สึกสนใจหญิงลึกลับในช่วงแรก ของเจ้าอินทราวสีนั้นน่าจะเนื่องจากอาจจะเป็นคนที่ไม่กล้าแม้แต่เรื่องราวของพวกเขาจะถูกกลายเป็น สิ่งลึกลับ แต่กระนั้นก็น่าพิจารณาว่าหลังจากเหตุการณ์ที่เจ้าอินทราวสีได้เห็นพบหน้าหญิงปริศนา ชัดเจนขณะกำลังถูกหญิงลึกลับซึ่งก็คือเจ้าแก้วรังสีมารดาของเธอเองบีบคอแล้วนั้น เจ้าอินทราวสี ก็ยังคงสนใจมารดาของตนเองต่อไป ทั้งยังทวีความสนใจในทิศทางที่มากขึ้นอีกด้วย เราเห็น เจ้าอินทราวสีที่พิศมองคุณภาพวาดดวงหน้าของเจ้าแก้วรังสีซึ่ง “มีทั้งเค้าหวานซึ่ง คมเฉียบ และ เข้มแข็งระคนกัน”²⁵ ด้วยสีหน้าแววตาศรัทธาชื่นชม และเธอยังเริ่มพยายามเลียนแบบเจ้าแก้วรังสี ด้วยการนำชุดเครื่องแต่งกายสร้อยคอเครื่องประดับของเจ้าแก้วรังสีมาสวมใส่ ตลอดจนหญิงสาว เจ้าอินทราวสียังทำพฤติกรรมที่เยี่ยงพี่สาวเสาะค้นเรื่องราวของเจ้าแก้วรังสีอีกด้วย เจ้าอินทราวสี ปรารถนาที่จะได้พบเจอพูดคุยสนทนากับตัวเจ้าแก้วรังสีโดยตรงชัดเจน ความพยายามสืบสาว เรื่องราวต้องการพบปะดังกล่าวนี้นี้แสดงออกอย่างชัดแจ้งถึงการที่เจ้าแก้วรังสีหญิงร้ายผู้ซึ่งเป็น อิสระหลุดพ้นจากพันธนาการของอุดมการณ์ปีศาจไปโดยเป็นเป้าหมายที่น่าปรารถนาน่าหลงใหล สำหรับเจ้าอินทราวสี เจ้าแก้วรังสีเป็นแบบฉบับของผู้หญิงในอุดมคติที่เจ้าอินทราวสีปรารถนา อยากรจะเป็น อย่างไรก็ตาม เราไม่อาจกล่าวได้ว่าเจ้าแก้วรังสีเป็นแรงบันดาลใจเพียงหนึ่งเดียวที่ทำให้ เจ้าอินทราวสีอยากมีชีวิตที่อิสระ เจ้าอินทราวสีนั้นน่าจะเคยได้รับอิทธิพลพื้นฐานแนวคิดเรื่องสิทธิ เสรีภาพความทัดเทียมกับผู้ชายจากโรงเรียนฝรั่งที่ป็นังมาก่อน เราจึงเห็นเจ้าอินทราวสีสมัยเรียน ขับรถไปเที่ยวที่หมู่ที่นี้ตามลำพังคนเดียวอย่างเสรี และเมื่อเจ้าอินทราวสีผู้ซึ่งมีแนวคิดเรื่องเสรีภาพ อยู่แล้วกลับมาใช้ชีวิตในบ้านศิลาทรายซึ่งมีกรอบกฎเกณฑ์อำนาจอันตรึงรัดของเจ้าอินทรวงศ์ผู้เป็น พ่อจึงยอมอดไม่ได้ที่จะรู้สึกอยากละเมิดกรอบกฎเกณฑ์ของบ้านและรู้สึกปรารถนาหลงใหลในเจ้า แก้วรังสีที่กล้าละเมิดกรอบได้อย่างทำทนาย

เนื่องจากเจ้าอินทราวสีก็นับเป็นขบถคนหนึ่งที่ต้องการจะปลดปล่อยตนเองออกจาก พันธนาการของอุดมการณ์ปีศาจไปโดยเช่นเดียวกันกับเจ้าแก้วรังสี เจ้าอินทราวสีและเจ้าแก้วรังสีจึง อาจจะเป็นตัวตนคู่หรือ “the double” ก็เป็นไปได้ ลักษณะตัวตนคู่ของเจ้าอินทราวสีและเจ้าแก้วรังสี แสดงให้เห็นถึงชะตากรรมของหญิงสาวในโลกที่อุดมการณ์ปีศาจไปโดยครอบงำ ทำให้อัตลักษณ์ ของผู้หญิงต้องแตกแยก กล่าวคือ ในขณะที่เจ้าแก้วรังสีเป็นด้านมุมของสตรีเพศที่ต้องการจะ

²⁵ จินตวีร์ วิจารณ์, บ้านศิลาทราย เล่ม 1, หน้า 104.

ปฏิเสธต่อผู้คุกคามระบบ จึงถูกสร้างภาพให้กลายเป็นผีร้ายที่ส่งเสียงกรีดร้องอยู่ที่ห้องหอคอยและที่ผานางภูในยามค่ำคืน ส่วนเจ้าอินทราวสีกลายเป็นหน้าตาของสตรีที่ได้รับการยอมรับจากสังคมว่ามีพฤติกรรมตามแบบที่สังคมปีศาจไปโดยยอมรับ อย่างไรก็ตาม น่าพิจารณาด้วยว่าสังคมปีศาจไปโดยในช่วงปี พ.ศ. 2522 ไม่ได้ปิดกั้นสร้างภาพเจ้าอินทราวสีให้กลายเป็นหญิงในอุดมคติโดยสมบูรณ์เสียทีเดียว หากแต่ยอมรับให้เจ้าอินทราวสีเป็นหญิงสาวที่มีความเฉลียวฉลาด ความช่างสังเกต ปฏิภาณไหวพริบ และความเข้มแข็งกล้ามุ่งมั่นแกะคั่นปะติดปะต่อร่องรอยของเจ้าแก้วรังสีที่บิดาเจ้าอินทรวงศ์พยายามเก็บงำปิดเร้นไว้ด้วยตัวของเธอเองอีกด้วย ดังจะเห็นได้ชัดในเหตุการณ์ตอนที่เจ้าอินทราวสีแอบเล็ดลอดขึ้นไปบนหอคอยเพื่อสืบร่องรอยของเจ้าแก้วรังสีหญิงลึกลับที่แอบเร้นอยู่ในห้องเพียงลำพังคนเดียวในตอนกลางคืน

ต้องเป็นสตรีในชุดนอนฟูฟ่องสีดำนั่นแน่... อินทราวสีนี่ก็ในใจด้วยอาการเจ็บลึกๆ หล่อนผู้นั้นเป็นคนที่หญิงสาวแอบเห็นเดินงูๆ ออกมาจากห้องพักผ่อนของบิดาในยามวิกาลในคืนก่อนนั้น ด้วยเหตุบางประการสตรีลึกลับคนนั้นคงทำสร้อยขาดตกลงโดยไม่รู้ตัวที่เกี่ยวข้องขอจึงหล่อนอยู่บนบันไดดังที่หล่อนพบอยู่ในขณะนี้

อินทราวสียัดวัตถุมีค่าไว้ในกระเป๋ากางเกง แล้วไต่บันไดขึ้นไปอย่างรวดเร็วด้วยใจระทึก และด้วยความหวังว่าอาจจะได้พบสตรีลึกลับคนนั้นอยู่ในห้องชั้นบนก็ได้

ขาทั้งสองตลอดจนสะบ้าหัวเข่าของหญิงสาวปวดเมื่อยเหมือนจะหลุดออกจากกันด้วยการเดินขึ้นบันไดหลายสิบชั้นนั้น แต่อินทราวสีไม่คิดว่าเป็นอุปสรรคแต่อย่างใด หล่อนก้าวขึ้นไปทีละชั้นอย่างรวดเร็วแต่มั่นคงแน่ใจว่าบันไดนี้จะต้องพาไปสู่ความลับหอคอยสูงลิ่วของบ้านศิลาทรายอย่างแน่นอน

“จันทร์พองเห็นไฟเปิดในห้องบนหอคอย” จำได้ว่าเคยได้ยินสาวรับใช้บอกกับจุฑาธรรว่าดังนั้น และหล่อนกำลังจะค้นพบความลับในเรื่องนี้ด้วยตนเองในวันนี้²⁶

พฤติกรรมของเจ้าอินทราวสีที่มุ่งมั่นแกะรอยค้นหาความจริงด้วยตนเองลักษณะนี้ นำเสนอถึงการที่เจ้าอินทราวสีกำลังก้าวข้ามขอบความเป็นหญิงในแบบที่ต้องพึ่งพาผู้ชายโดยเสมอตลอดเวลา อีกทั้งเจ้าอินทราวสียังปฏิบัติภารกิจติดตามเจ้าแก้วรังสีในยามค่ำคืนซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สังคมกำหนดให้ผู้หญิงพึงอยู่ในห้องของตนเองอีกด้วย ในแง่นี้จึงกล่าวได้ว่าเจ้าอินทราวสีเป็นนางเอกผู้มีบุคลิกละเมิดชนบความเป็นหญิงไทยในอุดมคติมากกว่านางเอกโสโรชินีในเรื่อง *อมฤตาลัย* การปรากฏของตัวละครหญิงรุ่นหลังแบบเจ้าอินทราวสีนี้ทำให้เราเริ่มเห็นถึงพัฒนาการของผู้หญิงที่ดำเนินไปในแนวทางละเมิดชนบความเป็นหญิงไทยในอุดมคติมากขึ้น สังคมปีศาจไปโดยสามารถ

²⁶ จินตวีร์ วิวัธน์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 2, หน้า 256 - 257.

ยอมรับหญิงผู้ละเมิดได้ทราบได้ก็ตามที่การละเมิดดังกล่าวนั้นไม่ได้บ่อนทำลายกรอบอำนาจ ปิตาธิปไตยชายเป็นใหญ่เป็นเป้าหมายแห่งความปรารถนาของอิสตรีลง ในกรณีเจ้าอินทราวสีนั้น แม้จะมีพฤติกรรมมุ่งมั่นที่จะยืนหยัดด้วยตนเอง แต่กระนั้นการมุ่งมั่นยืนหยัดด้วยตนเองของเธอก็ไม่ใช่ การปฏิเสธไม่ต้องการผู้ชายในชีวิตของเธออีกต่อไป เจ้าอินทราวสีก็ยังปรารถนาอ้อมแขนอัน แข็งแกร่งอบอุ่นของเจ้าอินทวงศ์ผู้เป็นบิดา เราเห็นภาพเจ้าอินทราวสีที่เฝ้ารอเข้าชบอ้อมอกของบิดา อยู่เสมอเป็นระยะๆ โดยตลอดเรื่อง และยังเห็นเจ้าอินทราวสีที่หลงรักจุฑาธรชายหนุ่มหน้าตาคมสัน หล่อเหลา มีเรือนร่างที่กำยำแข็งแรง เป็นสุภาพบุรุษ มุ่งมั่นทุ่มเทกับหน้าที่การงาน ฯลฯ จุฑาธร เป็นภาพตัวแทนชายหนุ่มที่มีความเป็นชายสมบูรณ์ตามกรอบอุดมการณ์ปิตาธิปไตย หญิงสาวเจ้า อินทราวสีหลงรักจุฑาธรชายหนุ่มคนนี้อย่างถอนตัวไม่ขึ้น เธอยอมรับรอยประทับจูบสัญลักษณ์ แห่งความรักที่ชายหนุ่มมอบไว้กับเธอ เธอเชื่อฟังทุกคำพูดของจุฑาธร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคืนที่ เธอเห็นเหตุการณ์ที่พี่เจ้าแก้วรังสีพยายามบีบคอฆาตกรรมจุฑาธรชายคนรักจนเกือบเสียชีวิต เหตุการณ์พยายามฆ่าจุฑาธรเป็นการจุดชนวนให้เจ้าอินทราวสีเปลี่ยนทัศนคติการมองเจ้าแก้วรังสี เสียใหม่ เจ้าอินทราวสีเห็นเจ้าแก้วรังสีเป็นศัตรูทำร้ายชายหนุ่มคนรัก เจ้าอินทราวสีเริ่มรังเกียจ หวาดกลัวมารดาของตนเองและละทิ้งที่จะเรียกมารดาว่าแม่อีกต่อไป เจ้าอินทราวสีกล่าวกับพ่อว่า “พ่อคะ วลีกลัว... วลีเห็นอ้อ... เธอกำลังจะฆ่าคุณธรรค์พ่อ บีบคอเขาจนหน้าเขียว พ่อคะ”²⁷ การหัน ไปใช้คำว่า “เธอ” อันเป็นคำที่แสดงออกชัดเจนถึงความเป็นอื่นไปจากตนเองสะท้อนชัดเจนถึงการ ผลักเจ้าแก้วรังสีไปเป็นอื่น

ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าอินทราวสีกับเจ้าแก้วรังสีดำเนินไปในทิศทางที่แม้ว่าจะเริ่มต้น ด้วยความอยากค้นหาปรารถนา แต่ท้ายที่สุดกลับพัฒนาคลี่คลายไปในทิศทางที่กลายเป็นศัตรูกัน ลักษณะนี้เป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งของสังคมอุดมการณ์ปิตาธิปไตยในการกำหนดกรอบให้ผู้หญิง เองเป็นฝ่ายมองเห็นว่าสมควรปิดกั้นตัวตนที่ละเมิดกรอบเอาไว้ เป็นตัวตนที่ไม่พึงนำออกมา เจ้า อินทราวสีตัดสินใจแล้วว่าที่จะปิดกั้นตัวตนความเป็นหญิงแบบเจ้าแก้วรังสีเอาไว้ เธอเลือกที่จะเป็น หญิงในกรอบอุดมการณ์ปิตาธิปไตย ประเด็นเรื่องการกลับคืนสู่ความเป็นหญิงในกรอบอุดมการณ์ ปิตาธิปไตยของเจ้าอินทราวสีปรากฏอย่างชัดเจนผ่านพฤติกรรมของเจ้าอินทราวสีที่ยอมเชื่อฟัง คำพูดของจุฑาธรกับเจ้าอินทวงศ์ที่ร่วมกันบอกว่า “คืนนี้วลีเหนื่อยแล้วก็ตกใจมาก ไปนอนพัก เถอะ”²⁸ หญิงสาวเจ้าอินทราวสียินยอมเข้านอนแต่โดยดี แล้วจากนั้นเธอก็ไม่ได้ก้าวออกไปติดตาม แกะร่องรอยหรือมีส่วนร่วมในการปราบเจ้าแก้วรังสีกับกลุ่มชายหนุ่มอีกเลย เจ้าอินทราวสีเป็นหญิง

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 427.

²⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 428.

ที่ยอมกลับสู่บทบาทความเป็นหญิงตามกรอบอุดมการณ์ปีตาทิปไตยของพ่อผู้เป็นเจ้าบ้านอีกครั้ง นอกจากนั้น เธอยังยืนยันความเป็นหญิงในกรอบอุดมการณ์ปีตาทิปไตยให้ชัดเจนขึ้นด้วยการตัดสินใจรับแต่งงานเป็นศรีภรรยาผู้แสนดีคอยดูแลปรนนิบัติสามีซึ่งก็คือจตุพรในทันทีที่เหตุการณ์ต่างๆ ได้รับการคลี่คลายลง หรืออีกนัยหนึ่งการปิดฉากลงที่การแต่งงานอาจมีนัยยะสำคัญถึงการให้รางวัลกับเจ้าอินทราวาสที่เลือกด้านถูกต้องยอมดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่นั่นเอง

ในนวนิยายเรื่อง *ม่อนมนต์ดำ* ภรรยาภรรณีเป็นหญิงสาวกำพร้าสูญเสียพ่อแม่ ความตายของพ่อแม่ผู้ปกครองอาจจะเปรียบได้กับการลดทอนอำนาจปีตาทิปไตย ช่วยขับเน้นความมีอิสรภาพและความจำเป็นต้องยืนหยัดต่อสู้ออกไปเผชิญโลกภายนอกตามลำพังกำลังของตนเอง ภรรยาภรรณีที่ตัดสินใจออกเดินทางจากบ้านไปสู่บ้านม่อนมนตราสังคมนอกอันไม่รู้จักคุ้นเคยมาก่อน จึงได้ต้องทำตนให้เป็นหญิงมั่น แก่งกล้า และมีไหวพริบรู้จักแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยตัวของเธอเอง บุคลิกความมีไหวพริบของหญิงสาวภรรยาภรรณีปรากฏให้เห็นเด่นชัดนับตั้งแต่ฉากแรกที่เธอเหยียบย่างเข้าบ้านม่อนมนตรา เธอได้สนทนากับมณฑาเจ้าบ้านม่อนมนตราคนที่ที่พยายามเน้นถามว่าภรรยาภรรณีจะพักอยู่ที่บ้านม่อนมนตรานานเท่าใด ขณะที่ภรรยาภรรณีรู้จักหลบเลี่ยงการตอบคำถามที่ต้องระบุระยะเวลาที่ชัดเจนแน่นอนด้วยการคลี่ยิ้มพร้อมตั้งคำถามถามย้อนกลับว่า “เท่าไรดีคะ” หล่อนแสวงทำเสียงเซ็งเซ็งย่นถามเขา “เจ้าของบ้านจะโปรดให้ภรรยาภรรณีพักอยู่ได้นานเท่าไรไม่ทราบ?”²⁹ พฤติกรรมการย่นถามกลับของภรรยาภรรณีเป็นกลวิธีการอันแยบคายในการบีบให้มณฑาชายหนุ่มผู้ดีเชื้อเจ้าเจ้าบ้านม่อนมนตราไม่อาจที่จะกำหนดวันแล้วขับไล่ตัวเธอซึ่งลอบปลอมตัวมาอยู่ในฐานะญาติผู้น้องออกไปจากบ้านของเขาได้ มณฑาได้แต่ปล่อยให้ภรรยาภรรณีหญิงสาวญาติผู้น้องอาศัยอยู่ในม่อนมนตราได้ยาวนานตามความพอใจของเธอ นอกจากนั้น พฤติกรรมการย่นถามกลับด้วยน้ำเสียงที่ไม่ได้แสดงออกถึงความกลัวเกรงยังนำเสนอให้เห็นถึงบุคลิกความเป็นหญิงผู้กล้าแข็งขึ้นต่อกรอบอำนาจความพยายามควบคุมของมณฑาชายเจ้าบ้านซึ่งวิญญูติสูงกว่าอีกด้วย กล่าวได้ว่าภรรยาภรรณีเป็นตัวละครที่ดำเนินตรงตามขนบตัวละครหญิงของวรรณกรรมกตึกที่มักต้องมีบุคลิกความขบถไม่เชื่อฟังไม่ประพฤติดูอยู่ในโอวาทได้อำนาจของชายผู้ปกครองบ้าน

²⁹ จินตวีร์ วิวัธน์, *ม่อนมนต์ดำ* เล่ม 1, หน้า 11 - 12.

บุคลิกความเป็นหญิงขบถชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อเราพบว่าภรรยามารดักจับปิ่นติดตัวตลอดเวลา หากเราพิจารณาในแง่ที่ว่าปิ่นเป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจปิตาธิปไตย อาจกล่าวได้ว่าภรรยามาร เป็นหญิงผู้มีอำนาจติดตัวอยู่ในมือมาตั้งแต่แรกเริ่มก่อนเหยียบย่างเข้ามาบนมนตรา ด้วยเหตุนี้เอง เมื่อแมนสุรเจ้าบ้านคนน้องซึ่งซุกซ่อนตัวอยู่ในหุ่นกระวะอัศวินใช้สายตาอำนาจแห่งการจับจ้องจ้อง มองดูทุกพฤติกรรมทุกการกระทำของหญิงสาวภรรยามารขณะที่ดำเนินชีวิตอยู่ภายในพื้นที่บ้าน ภรรยามารซึ่งรู้ตัวโดยตลอดถึงการตกเป็นฝ่ายถูกอำนาจการจับจ้องจึงได้กล้าที่จะหันหลังกลับไป เผชิญหน้าปะทะกับแมนสุรซึ่งเร้นกายอยู่ในชุดกระวะ แจกเช่นเดียวกันกับในกรณีที่เมื่อแมนสุร พยายามจะใช้อำนาจควบคุมบงการให้ภรรยามารแต่งงานกับเขา แมนสุรมุ่งมั่นที่จะใช้การ แต่งงานกิจกรรมทางเพศในการปราบทำให้ภรรยามารหญิงอ่อนวัยสมาชิกใหม่ท่าที่พยศ กลายเป็นภรรยาหญิงที่ยอมจำนนอยู่ใต้กรอบอำนาจปิตาธิปไตยของเขาไม่ใช่ของมนไท เหตุการณ์ ที่แมนสุรมุ่งควบคุมกดภรรยามารไว้ใต้อำนาจจึงยังแฝงนัยถึงการมุ่งแข่งขันแบ่งอำนาจปกครอง บ้านเหนือมนไทผู้เป็นพี่ชายด้วย การวิเคราะห์ที่กล่าวมานำพาเราไปสู่ความตระหนักในชะตากรรม ของเพศวิถีหญิงในสังคมปิตาธิปไตยของไทยที่ถูกกดทอนสถานภาพไปเป็นเพียงแค่วัตถุของผู้ชาย ผู้หญิงถูกตำรมีไว้เพื่อแสดงออกถึงอำนาจความเป็นใหญ่ความสามารถควบคุมบงการของผู้ชาย แต่อย่างไรก็ดี เมื่อเราหันไปพิศดูข้างฝ่ายภรรยามารจะเห็นว่า ภรรยามารหาได้ยอมจำนนตกอยู่ใน ห้วงชะตากรรมการเป็นวัตถุของผู้ชาย เธอจึงได้พูดกล่าวปฏิเสธคำขอแต่งงานจากแมนสุรอย่าง ชัดถ้อยชัดคำตรงไปตรงมาว่า “ภรรยามารเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ที่รักอิสระเสรีเป็นชีวิตจิตใจ ภรรยามารยังไม่ พร้อมที่จะเอาชีวิตไปผูกพันกับใครบางคนหรือกัะ ยิ่งการมีครอบครัว มีลูกเต้า ต้องปกครองดูแล บ้านช่องใหญ่โต อย่างม่อนมนตรายิ่งไม่อยู่ในความคิดของภรรยามารเลย..ภรรยามารรักอิสระมากคะ คุณ สุรโปรดเข้าใจด้วย”³⁰ การที่ภรรยามารลุกขึ้นปฏิเสธการแต่งงานกับผู้ชายซึ่งสังคมอุดมการณ์ ปิตาธิปไตยประกอบสร้างให้เป็นเป้าหมายสูงสุดในชีวิตของผู้หญิงนั้น เปิดเผยชัดแจ้งถึงการที่ ภรรยามารขบถต่อกรอบความเป็นหญิงในอุดมคติของสังคมอุดมการณ์ปิตาธิปไตย อีกทั้งการ กล่าวปฏิเสธโดยให้เหตุผลว่ารักอิสระไม่ต้องการพันธะผูกมัดลักษณะนี้เปิดเผยถึงความล้ำสมัย ทางความคิดอย่างมากอีกด้วย

อาจกล่าวได้ว่าภรรยามารเป็นตัวแทนหญิงรุ่นใหม่ทีนิยมชีวิตอันอิสระไม่ต้องพึ่งพิงอิง ผู้ชาย เธอไม่เพียงขบถปฏิเสธอำนาจควบคุมปกครองของมนไทและแมนสุรสองชายหนุ่มซึ่งมีศักดิ์ เป็นญาติผู้พี่เท่านั้น หากภรรยามารยังลุกขึ้นทำพฤติกรรมสืบสาวความเป็นไปสำรวจตรวจตรา

³⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 120-121.

บ้านม่อนมนตรา บ้านซึ่งส่วนพื้นที่ด้านปีกซ้ายถูกเจ้าบ้านประดิษฐ์สร้างให้เป็นพื้นที่ที่ลึกลับด้วยการกำหนดให้มีเส้นทางเดินอันซับซ้อนวาวเวาวกวาก มีประตูกล ห้องลับ และกลไกมากมาย ซุกซ่อนเร้นอยู่ มนไทและแมนสุรสองพี่น้องเจ้าของบ้านกำลังใช้ความลึกลับและความเป็นผู้รู้ทุกซอกทุกมุมของบ้านอย่างดีแต่เพียงผู้เดียวในการทำให้ตนเองเป็นเจ้าบ้านที่ทรงอำนาจความน่ากลัวเหนือสมาชิกคนอื่น ๆ รอบตัวในบ้านและรวมถึงแขกสาวผู้มาเยือนอย่างภรรยามารณ์ด้วย ภาพความปฏิสัมพันธ์ระหว่างฉากบ้านที่ลึกลับวาวเวาวกวากและภรรยามารณ์แขกผู้มาเยือนปรากฏอย่างเด่นชัดในตอนที่เราบังเอิญชนผนังกำแพงแล้วผลุบเข้าไปภายใน

ภรรยามารณ์ซึ่งไม่ได้ระวังตัวเท่าที่ควร ต้องสะดุ้งโหยงหันขวับ แล้วเซชวนไปปะทะกับผนังที่อยู่ซ้ายมือค่อนข้างแรง หล่นรู้สึกใจหายวูบราวหลุดจากชั่ว ฌ บัดนั้น! ร่างงามของสาวสวยหมูนคว้าง... พุดให้ถูกก็คือ หมุนตามส่วนหนึ่งของผนังด้านที่ถูกแรงปะทะของตนเอง ทะลุผลุบหลุดเข้าไปด้านในรวดเร็วเหมือนเล่นกล (...) สาวนักเรียนนอกยืนนิ่งกับที่ ไม่กล้าขยับอวัยวะส่วนใด ไม่แต่กระพริบตา ประสาทและจิตใจอันเข้มแข็งทำให้หล่นตกใจอยู่เพียงวูบเดียวเท่านั้น และแล้วก็คุมสติได้.. หล่นกวาดตาไปทั่วและเริ่มออกเดินสำรวจ³¹

ในเหตุการณ์ตอนนี้ไม่เพียงนำเสนอให้เห็นถึงการที่ภรรยามารณ์กำลังตกใจปนหวาดกลัวกับกลไกของบ้านม่อนมนตราพื้นที่ลึกลับพื้นที่แห่งอำนาจของชายหนุ่มเจ้าบ้าน หากแต่ยังนำเสนอให้เห็นถึงการสามารถควบคุมสติได้ของหญิงสาวพร้อมๆกับการเริ่มใช้สายตาส่องและดำเนินการตรวจตราสำรวจทำให้บ้านเป็นพื้นที่ที่กระจ่างแจ้งสำหรับเธออีกด้วย เหตุการณ์ที่ภรรยามารณ์หลงทางติดอยู่ขณะที่กำลังมุ่งดำเนินการตรวจตราสำรวจทำให้บ้านเป็นพื้นที่ที่กระจ่างแจ้งสำหรับเธอนั้น อาจอ่านวิเคราะห์ที่ได้ถึงการที่ภรรยามารณ์กำลังต่อกรกับอำนาจของชายหนุ่มเจ้าบ้าน อนึ่ง น่าพิเน็จเพิ่มเติมด้วยว่าการที่ภรรยามารณ์หลงทางอยู่ในบ้านซึ่งในแง่มุมหนึ่งเป็นพื้นที่ที่เธอคุ้นเคยเคยเห็นรูปลักษณะรูปทรงโดยรวมจากภายนอกอย่างชัดเจน อีกทั้งยังรู้จักคุ้นเคยจากการได้เดินสำรวจภายในพร้อมกุณฑลที่พอบ้านแล้ว แต่พื้นที่บ้านซึ่งเหมือนรู้จักคุ้นเคยดีแล้วนี้ก็กลับทำให้เธอหลงติดอยู่ภายในอย่างชนิดที่เกือบหาทางออกไม่ได้ การหลงติดอยู่ในพื้นที่ที่ทั้งคุ้นเคยและดูแปลกประหลาดในเวลาเดียวกันลักษณะนี้ความรู้สึกพิศวงงงงงจนหวาดกลัวให้เกิดกับจิตของภรรยามารณ์ค่อนข้างมาก ภรรยามารณ์จึงถึงกับ “นั่งงงเป็นไก่ตาแตก”³² อยู่สองถึงสามครั้งด้วยกัน แต่ถึงกระนั้นในท้ายที่สุดภรรยามารณ์ก็กลับเอ่ยออกมาว่า “สนุกแน่วันนี้ ยังกะเที่ยวอยู่ในพื้นเฮ้าส์

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 102 - 103.

³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 105.

นั้นแหละ”³³ คำพูดดังกล่าวนี้สะท้อนทัศนคติของภรรยาต่ออำนาจปิตาธิปไตยของพี่ชายเจ้าบ้านที่ควบคุมกระทำการสยบกดเธอไว้ว่าเป็นสิ่งทำลายและต้องพยายามฟันฝ่าก้าวข้ามผ่านไปให้ได้ ซึ่งภรรยาสามารถหาทางออกจากพื้นที่ส่วนปีกซ้ายที่เป็นเขาวงกตได้สำเร็จ ภรรยาสามารถหาทางออกจากห้องลับได้ด้วยลำพังสติปัญญากำลังของเธอเอง การค้นพบรู้ทางเข้าออกสภาพภายในบ้านม่อนมนตราอย่างดีลักษณะนี้ทำให้ภรรยาเปลี่ยนเป็นผู้รู้จักบ้านรู้ความลับของบ้านไม่ต่างจากชายหนุ่มเจ้าบ้าน ภรรยา กำลังดำเนินการช่วงชิงทำให้ตนเองเป็นผู้มีอำนาจที่เทียบชั้นได้กับชายเจ้าบ้าน

นอกจากนั้น หากเราพิจารณาพฤติกรรมการสืบค้นแกะรอยหาทางออกจากพื้นที่ส่วนปีกซ้ายของบ้านม่อนมนตราของภรรยาอย่างลึกซึ้งถ้วนถี่จะสังเกตเห็นว่า ภรรยาเริ่มจากความช่างสังเกตขบคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของบันไดที่โดยปกติถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้เชื่อมโยงทอดต่อไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง ภาพบันไดในบ้านม่อนมนตราที่ทอดไปสู่เพดานที่บึงจึงเป็นสิ่งที่ผิดปกติอย่างมากในสายตาของภรรยา ความผิดปกติธรรมชาติเร้าให้ภรรยาขบคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับผนังเพดานจนนำไปสู่การลงมือสำรวจ แล้วตามด้วยการวิ่งเข้าชนซึ่งแน่นอนว่าภรรยาต้องคำนวณสันนิษฐานแล้วว่าผนังนี้เป็นประตูกลนำออกไปสู่พื้นที่ภายนอก กลวิธีการแกะรอยหาทางออกจากเขาวงกตแบบเป็นระบบเหตุผลมีการขบคิดวิเคราะห์ดังกล่าวนี้เป็นระบบความคิดที่โดยตามปกติมักถูกมองว่าเป็นระบบความคิดในแบบของผู้ชาย สังคมปิตาธิปไตยมักประกอบสร้างภาพผู้ชายให้อยู่ในชั่วกรอบความมีเหตุผล ชายเป็นผู้ใช้เหตุผลมีการคิดวิเคราะห์ ส่วนผู้หญิงอยู่ในชั่วต่างกรอบความไร้เหตุผลใช้อารมณ์เป็นใหญ่ ดังนั้นการที่ภรรยาซึ่งมีเพศสถานะเป็นหญิงแต่งกายสวมชุดกระโปรง “โก้เก๋ สวยเจียบไปหมดทั้งเนื้อทั้งตัว”³⁴ ลุกขึ้นมาใช้ระบบเหตุผล จึงแผ່งนัยยะถึงความพยายามกำลังได้กับกรอบความเป็นหญิงเป็นชายที่สังคมประกอบสร้างกำหนดขึ้น ภรรยา กำลังใช้เรื่อร่างพฤติกรรมของตนเองในการนำเสนอให้เห็นว่าผู้หญิงเองก็มีบุคลิกการใช้เหตุผลและยังสามารถใช้เหตุผลคิดวิเคราะห์ได้ดีจนถึงขนาดที่สามารถประเมินสถานที่ระยะเวลาที่จะเกิดเหตุฆาตกรรมได้ ตลอดจนเธอยังประสานงานกับกลุ่มนายตำรวจภายนอกบ้าน ทำให้สามารถช่วยเหลือคู่หญิงชายชาวหมู่บ้านเวียงมนต์ให้รอดพ้นจากการตกเป็นเหยื่อของภูตผีราตรีฆาตกรต่อเนื่องหลายศพได้ทันท่วงทีถึงสองครั้งด้วยกันอีกด้วย

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 107.

³⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8.

สิ่งที่น่าสนใจเหนือไปกว่านั้นก็คือเมื่อนักสืบสาวกรรณาภรณ์แจ้งข้อมูลที่เธอสืบค้นวิเคราะห์ได้ให้กับกลุ่มนายตำรวจแล้ว เธอหาได้ยุติคลิกอันขบถคืนกลับสู่บทบาทการเป็นหญิงในกรอบแบบนางเอกสโรชินีในเรื่อง *อมฤตาลัย* และเจ้าอินทราวสีในนวนิยายเรื่อง *บ้านศิลาทราย* หากแต่กรรณาภรณ์นักสืบสาวกลับเลือกที่จะมีบทบาททำพฤติกรรมแบบเดียวกับกลุ่มตัวเอกชายในวรรณกรรมกอธิกรื่องก่อนๆ ออกติดตามไล่ล่าปราบผีร้ายลงด้วยกำลังของเธอเอง เธอก้าวออกไปปฏิบัติงานเคียงบ่าเคียงไหล่ไปกับกลุ่มนายตำรวจในพื้นที่สาธารณะในยามค่ำคืนใช้พลังกำลังความรุนแรงอันเป็นสิ่งที่สังคมมองว่าเป็นวิถีของผู้ชายในการเข้าปะทะต่อสู้พยายามปราบคนร้ายลงด้วยพลังกำลังของเธอ และกรรณาภรณ์ก็สามารถใช้กำลังความแข็งแกร่งเข้าต่อสู้ปะทะกับคนร้ายซึ่งมีเพศสถานะเป็นชายได้ดีถึงระดับที่เรียกได้ว่าพอสูสีคู่คืออย่างมาอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์การต่อสู้ทั้งที่บริเวณปลายเนินแฝดและที่สวนบ้านม่อนมนตรากรรณาภรณ์สามารถสร้างบาดแผลทำให้คนร้ายได้รับบาดเจ็บจนถึงขนาดต้องรีบหนีไป

อะไรบางอย่างไหลออกจากข้างพุ่มไม้นั้น หวดฉับเข้าที่มือที่ถือปืนของหล่อน ทำให้ปืนหลุดร่วงลงทันที พร้อมกับหญิงสาวรู้สึกเจ็บแปลบเหมือนข้อมือจะหัก

ไม่ยอมให้หน้าที่ทองผ่านพ้นไป ร่างลึกลับทะยานออกจากพุ่มไม้เข้าไปใส่หล่อนเหมือนพยัคฆ์ตะบปบเหยื่อ เสียงคำรามเบาๆ ในลำคอฟังราวกับเสียงปีศาจร้ายจากขุมนรก “ฮือม!”

ทว่าคนลึกลับรู้จักกรรณาภรณ์น้อยเกินไป ตกใจเพียงวูบเดียว ไม่ทำให้หล่อนขาดสติ หล่อนก้มตัวลง หลบพ้นร่างนั้นไปอย่างฉิวเฉียด มือข้างที่ไม่เจ็บของหล่อนตัวตวัดออกไปอย่างรวดเร็ว ควักจับแขนข้างหนึ่งของร่างลึกลับกระชากสุดแรงจนคะมำมาข้างหน้า ทำขวาเตะบิดที่ข้อเท้าเต็มเหนี่ยว ร่างในราตรีเสียหลัก ล้มหงายพาดพื้นในบัดดล³⁵

การที่กรรณาภรณ์ออกจากห้องนอนตนเองไปติดตามไล่จับคนร้ายในตอนกลางคืนแบบกลุ่มนายตำรวจผู้ชาย แล้วยังใช้พฤติกรรมความรุนแรงเข้าต่อสู้ในแบบที่เรียกว่าสูสีพอกๆ กับคนร้าย ลึกลับซึ่งต่อมาจึงทราบว่า เป็นชายเจ้าบ้านม่อนมนตราอีกด้วยลักษณะนี้เป็นสิ่งที่สะท้อนภาพความเป็นหญิงที่มีความแข็งแกร่งศักยภาพไม่ต่างจากผู้ชาย ซึ่งนั่นจัดว่าคุณภาพการอุปถัมภ์พิทักษ์ที่กำหนดยุติธรรมภาพผู้ชายไว้เข้มแข็งมีพลังกำลังเหนือกว่าผู้หญิงจึงสมควรที่จะเป็นบุคคลที่เป็นใหญ่มีอำนาจปกครองเหนือผู้หญิง กรรณาภรณ์จัดเป็นตัวละครนางเอกวรรณกรรมกอธิกที่ละเมิดกรอบอุดมการณปีตาธิปไตยได้อย่างโดดเด่นน่าสนใจมากที่สุดเหนือกว่าตัวละคร

³⁵ จินตวีร์ วิวัธน์, *ม่อนมนต์ดำ* เล่ม 2, หน้า 131 - 134.

หญิงดีที่ผ่านมา เธออาจจะเป็นตัวแทนของผู้หญิงยุคใหม่ที่เรียกร้องความมีสิทธิมีเสียงทัดเทียมได้กับผู้ชาย

อย่างไรก็ดี แม้ว่าตัวละครกรรณาภรณ์จะโดดเด่นอย่างเป็นอิสระเสรีเป็นหญิงเก่งกล้าต่อสู้กับผู้ชายทั้งในด้านสติปัญญาและพลังกำลังได้อย่างสูสีโดยตลอดเรื่องที่ผ่านมา แต่ในตอนท้ายที่สุดก็กลับใจลงมือขณะที่กรรณาภรณ์กำลังต่อสู้กับแมนสุรจุฑาก็กลับรู้สึกท้อว่า “แมนสุรไม่ใช่คู่ต่อสู้ที่หล่อนจะต้านทานได้ไหว”³⁶ กรรณาภรณ์ไม่คิดที่จะดิ้นรนต่อสู้ขัดขืนกับแมนสุรอีกต่อไป เธออ่อนรอให้บรรดานายตำรวจหนุ่มนำโดยอุกฤษฏ์เข้ามาช่วย แล้วจากนั้นเธอก็เอน “พิงร่างไว้กับแขนล่าของนายตำรวจ”³⁷ หากพิจารณาตามกรอบปีตาธิปไตยจะพบว่า กรรณาภรณ์กำลังทำผ่อนผันท่าทีของตนเองคืนสู่ความเป็นหญิงตามแบบอุดมคติของอุดมการณ์ปีตาธิปไตย ประเด็นนี้ชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อต่อมากรรณาภรณ์ยังได้ตกลงรับปากคำขอแต่งงานจากมนไทอีกด้วย การที่เรื่องราวของนวนิยาย *ม่อนมนต์ดำ* ปิดฉากลงด้วยภาพกรรณาภรณ์คืนกลับสู่บทบาทความเป็นหญิงภรรยาของชายหนุ่มมนไทนั้น อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากรูปแบบการเขียนวรรณกรรมแนวอกติกที่ควบคุมกำกับเอาไว้ อำนาจปีตาธิปไตยในสังคมโลกความจริงเข้ามาคอยกำกับโลกแห่งวรรณกรรมไม่ให้ละเมิดล้ำขอบกรอบจารีตมากเกินไป แต่ในขณะเดียวกันเราก็เห็นจินตวิรูผู้เขียนพยายามต่อรองกับกรอบอุดมการณ์ปีตาธิปไตยของสังคมที่คอยมากำกับงานเขียนวรรณกรรมของตนไว้ด้วยการอนุญาตให้กรรณาภรณ์ยังคงทำงานตำรวจนักสืบอาชีพซึ่งโดยปกติถูกมองว่าเป็นอาชีพของผู้ชายต่อไปแม้ภายหลังจากการแต่งงานแล้วก็ตาม อีกทั้งจินตวิรูยังทิ้งท้ายด้วยการกำหนดให้มนไทบอกว่าเป็นฝ่ายที่พร้อมจะติดตามย้ายไปอยู่บ้านที่กรุงเทพฯ กับกรรณาภรณ์อีกด้วย ในแง่นี้นวนิยายเรื่อง *ม่อนมนต์ดำ* จึงอาจจะเป็นการต่อรองระหว่งการละเมิดและการตอกย้ำอุดมการณ์ปีตาธิปไตยซึ่งดำเนินไปอย่างสลับซับซ้อน

จากการวิเคราะห์บทบาทลูกบ้านของตัวละครหญิงดีในนวนิยายของจินตวิรูที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เริ่มสังเกตเห็นถึงการที่สังคมยังคงค่อนข้างกำหนดจัดวางตำแหน่งของผู้หญิงในช่วงยุคปี พ.ศ. 2519 – 2531 ไว้ในพื้นที่บ้าน หญิงดีทั้งสามดำเนินชีวิตอยู่ภายในพื้นที่บ้านภายใต้กรอบอำนาจปีตาธิปไตยปกครองของพ่อชายเจ้าบ้าน อย่างไรก็ตาม หญิงดีของจินตวิรูไม่ใช่หญิงที่ดำรงชีวิตตามกรอบอุดมการณ์ปีตาธิปไตยโดยสมบูรณ์ หากแต่เป็นหญิงที่บางครั้งทำพฤติกรรมความขบถบ้าง แต่กระนั้นในท้ายที่สุดก็จะยอมละทิ้งความขบถกลับมาจำนนดำรงตนเป็นหญิง

³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 293.

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 295.

ลูกบ้านที่ติดอยู่ภายใต้กรอบอุดมการณ์ปีศาจปีโตยของชายเจ้าบ้าน ในแง่นี้ ตัวละครหญิงดีในงานเขียนกอธิกของจินตวีร์จึงจัดว่าช่วยเปิดเผยนำเสนอให้เห็นถึงธรรมชาติความจริงของผู้หญิงที่มีทั้งด้านขบถและด้านยอมจำนนอยู่ในตัว นอกจากนั้น งานเขียนของจินตวีร์ยังช่วยนำเสนอให้เห็นอีกว่าพฤติกรรมขบถของหญิงดีดำเนินไปในทิศทางที่ละเมิดกรอบมากขึ้นเรื่อยๆ จากสโรชินีที่ไม่ค่อยกล้าก้าวพ้นออกนอกประตูบ้าน ไปสู่อินทราวาสีที่ลุกขึ้นสู้กับค่านิยมที่พยายามปกปิดและสู่ภรรยานภรณ์ตำรวจสาวที่ปลอมตัวเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในบ้านคนอื่นและยังเที่ยวสืบค้นไขปริศนา ลึกลับในบ้านคนอื่นจนกระทั่งจางซ์อีกด้วย พฤติกรรมการละเมิดปลดปล่อยตนเองให้เป็นอิสระจากกรอบความเป็นหญิงในอุดมคติของอุดมการณ์ปีศาจปีโตยที่มากขึ้นเรื่อยๆ ดังกล่าวนี้อาจจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากกระแสแนวความคิดการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพความเท่าเทียมหญิงชายที่เกิดขึ้นในสังคมยุโรปแล้วแพร่เข้าสู่สังคมไทยก็เป็นได้

5.2.2 หญิงดีกับบทบาทลูกจ้าง

5.2.2.1 งานเขียนของพงศกร

เส้นเรื่องที่ช่วยให้วรรณกรรมเรื่อง *สาป/ภูษา* เป็นเรื่องที่ได้รับการนิยมนโด่งดังอยู่ที่การกำหนดสร้างเรื่องราวของตัวละครใหม่พิมพ์ หากพิจารณาตั้งแต่ฉากแรกที่ใหม่พิมพ์ผู้นั่งอยู่เคียงกับปรีชญาในโรงพยาบาลเลือกจะปล่อยจิตให้ล่องลอยครุ่นคิดถึงชีวิตลูกจ้างของตนเองในร้านผ้าตาดทองโบราณของปรีชญาที่ต้องเผชิญกับถูกจับจ้างโดย “สายตารังเกียจของผู้จัดการร้าน”³⁸ ยามเธอหยิบจับผืนผ้าโบราณราคาแพงมาดูอย่างใกล้ชิดก็ถูกมณีภัณฑุญาเจ้าของร้านคนพี่พูดเสียดสีกระทบกระทั่งเทียบว่า “ดูไปก็แค่นั้น มีปัญญาซื้อหรือก็เปล่า”³⁹ ตลอดจนมณีภัณฑุญายังปฏิบัติต่อเธอราวกับเป็นหญิงที่ต่ำต้อยด้อยกว่ามากมายถึงขนาดไม่อนุญาตให้ใหม่พิมพ์ร่วมโต๊ะรับประทานอาหารด้วยกับเธอ หวังความคิดของใหม่พิมพ์ยิ่งเติบโตไปไกลขึ้นอีกเมื่อใหม่พิมพ์เริ่มหันมานึกเปรียบเทียบระหว่างตัวเธอกับปรีชญาว่า “ไม่มีอะไรที่หล่อนจะแพ้ผู้หญิงคนนี้สักนิด ไม่ว่าจะด้วยความสวย ความสวย... และทรวดทรงองค์เธอ หากจะมีสิ่งใดที่หล่อนไม่อาจจะเปรียบเทียบกับปรีชญาได้แล้วละก็ คงเป็นโชคชะตาที่ส่งให้หล่อนเกิดมาอย่างลำบากยากแค้น ในขณะที่ปรีชญาเกิดมาบนกองเงินกองทอง”⁴⁰ ทาวิธนายตำรวจหนุ่มหน้าตาดีอนาคตไกลจึงได้เลือกที่จะรักปรีชญาโดยไม่เคยหันมาเหลือบแลมองเธอเลย หวังความคิดคำนึงทั้งหลายดังที่กล่าวมานั้นนอกจากจะนำเสนอเปิดเผย

³⁸ พงศกร จินดาวัฒน์, *สาป/ภูษา*, หน้า 15.

³⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 37.

ชัดเจนเห็นถึงการที่เรือนร่างใหม่พิมกำลังถูกอำนาจควบคุมของกรอบอุดมการณ์ด้านชนชั้นฐานะ กล่าวคือ กรอบอุดมการณ์ด้านชนชั้นไม่อนุญาตให้ใหม่พิมหญิงลูกแม่ค้าฐานะยากจนทัดเทียม เทียบได้กับกลุ่มคนแวดล้อมรอบตัวในที่ทำงานที่ล้วนเกิดในตระกูลสูงฐานะการเงินดี และยังเป็น ปัจจัยเหตุที่ทำให้ใหม่พิมไม่เป็นที่พึงปรารถนาไม่ได้อยู่ในสายตาของชายหนุ่มโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทาวิธที่แอบหลงรักอยู่ด้วยแล้ว หากพฤติกรรมการจมอยู่กับความครุ่นคิดของใหม่พิมยังสื่อแสดง ชัดแจ้งถึงแรงปรารถนาแอบเร้นในจิตของใหม่พิมที่ต้องการจะทัดเทียมได้รับการปฏิบัติเหมือนกับ คนรอบข้างในที่ทำงาน ใหม่พิมปรารถนาที่จะได้เป็นหญิงผู้ถูกเลือกเป็นคนรักของทาวิธแบบ ปรีชญา นายจ้างของเธอ แต่กระนั้นใหม่พิมก็ทำได้แต่เพียงคิดเท่านั้น ใหม่พิมกล่าวเหตุผลบอกกับ ตนเองว่าเพราะปรีชญาเป็นเจ้าของร้านผู้มีพระคุณให้งานให้เงินเธอในภาวะที่กำลังยากลำบาก และเธอก็พึงควรทำตัวเป็นพนักงานร้านที่ดีเพื่อตอบแทนปรีชญา ใหม่พิมลงมือปฏิบัติตนเป็น พนักงานที่ดีทำทั้งหน้าที่แนะนำขายผ้าให้กับลูกค้า คอยจัดเก็บซ่อมแซมทำความสะอาดผืนผ้าที่มี ปัญหาอย่างชนิดที่แทบไม่เคยลาหยุดพักเลย และเธอยังพยายามหลีกเลี่ยงการกระทบกระทั่งกับ มณีภัฏญาอีกด้วย ใหม่พิมเป็นหญิงลูกจ้างยอมให้มณีภัฏญาเจ้าของร้านต่อว่ากระทบกระทั่งกับ ตนเองโดยไม่เคยโต้เถียงใดๆ ในแง่นี้เราจึงตระหนักได้ถึงการทำใหม่พิมเป็นหญิงที่ยอมอยู่ภายใต้ อำนาจควบคุมจากกรอบจารีตความเป็นหญิงดีตามอุดมคติของสังคมปิตาธิปไตยที่ตัวเองไม่ เข้าช่วงชิงผู้ชาย เรียบร้อย และต้องกตัญญูตอบแทนคุณคนซึ่งก็คือนายจ้างของเธอ ใหม่พิมเป็น หญิงลูกจ้างผู้ยอมอยู่ใต้อำนาจปกครองของนางจ้าง

5.2.3 หญิงร้ายกับบทบาทเจ้าบ้าน

5.2.3.1 งานเขียนของจินตวีร์

ในนวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* พินทุดีในสมัยเป็นพันธุมเทวีนั้นได้ถูกอำนาจปิตาธิปไตยของ พระเจ้าโยศวรมันเจ้านครยโสธรระปุระผู้เป็นบิดาควบคุมบงการการดำเนินชีวิต พระเจ้าโยศวรมัน พยายามควบคุมกักขังเธอไว้ในบ้าน เขาไม่ต้องการให้เธอไปเรียนหนังสือมีวิชาความรู้ที่ทัดเทียมได้ กับผู้ชาย และยังไม่ต้องการให้เธอไปยุ่งเกี่ยวกับงานราชการการเมืองซึ่งเป็นงานที่สังคมกำหนดไว้ ว่าเป็นงานของผู้ชาย พระเจ้าโยศวรมันต้องการให้พินทุดีเป็นลูกสาวในแบบที่สงวนตัวอยู่ในบ้าน อยู่ใต้อำนาจของพ่อ อย่างไรก็ตาม หากหันมาพินิจข้างฝ่ายพินทุดีจะเห็นว่า พินทุดีมีทัศนคติมองว่า วิถีชีวิตตามขนบความเป็นหญิงที่ดำเนินไปอยู่เฉพาะแคในพื้นที่บ้านใต้อำนาจปิตาธิปไตยของพ่อ นั้นเป็นชีวิตแบบเด็กๆที่น่าเบื่อหน่าย พินทุดีรู้สึกเหนื่อยหน่ายขัดเคืองในทุกครั้งที่พ่อออกคำสั่ง และเธอต้องปฏิบัติตาม พินทุดีรู้สึกอยากที่จะละทิ้งหนีจากกรอบวิถีชีวิตตามขนบความเป็นหญิง

อันน่าเบื่อหน่ายนี้ไปอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นเมื่อสบโอกาส ฟินทวดีจึงไม่รีรอที่จะก้าวออกจากบ้านของพ่อไปสร้างบ้านใหม่ของเธอเองนั่นก็คือเมืองอมฤตาลัย พร้อมกับนั้นยังได้สถาปนาตนเองเป็นกษัตริย์อีกด้วย ในแง่มุมนี้ฟินทวดีกำลังทำทนายอำนาจปิตาธิปไตยด้วยการสวมบทบาทแบบเดียวกันกับบิดา ซึ่งก็น่าพินิจว่าฟินทวดีสามารถทำบทบาทหน้าที่ดังกล่าวนี้ได้ดีไม่ต่างจากผู้ชาย ฟินทวดีบริหารทำให้เมืองของเธอ “เจริญรุ่งเรืองเป็นเมืองแก้วแห่งกัมพูชาอาณาจักรเจริญสูงสุดด้วยศิลปะและกฤตยาการ จนไม่มีอาณาจักรใดหาญมาแย่ง”⁴¹ การที่ฟินทวดีซึ่งเป็นหญิงทำบทบาทเดียวกับผู้ชายได้ดีไม่ต่างจากผู้ชายนี้ไปซุชเอากรอบความคิดสมัยใหม่เรื่องผู้หญิงมีธรรมชาติที่ด้อยศักยภาพกว่าผู้ชาย ทำให้เราตระหนักว่าผู้ชายไม่ได้เก่งกาจกว่ามีความสามารถมากกว่าผู้หญิง และทำให้เราเห็นถึงการที่บิดากับลูกสาวอยู่ในสถานภาพที่ทัดเทียมกัน ซึ่งนั่นล้วนคลอบกรอบอำนาจปิตาธิปไตยของบิดาที่มีสถานภาพสูงส่งเป็นพ่อเมืองผู้ปกครองคนจำนวนมากอย่าง มาก ด้วยเหตุนี้จึงไม่น่าแปลกใจที่พระเจ้ายโสธรมันผู้เป็นบิดาจะต้องการตามมากำจัดฟินทวดีผู้เป็นลูกสาวที่ออกไป และการกำจัดครั้งนี้ก็ต้องมีลักษณะแบบซุชเอากรอบโค่นโค่นที่ลบเลือนทั้งตัวบุคคลและเรื่องราวการดำรงอยู่ทุกอย่างออกไปจากประวัติศาสตร์โบราณคดีซึ่งเป็นหลักฐานที่สังคมกระแสหลักให้การยอมรับเชื่อถือ ทั้งนี้ก็เพื่อให้คนในสังคมปิตาธิปไตยไม่เกิดความรู้สึกความกลางแกลงใจสงสัยในความสัมพันธ์ในลิตธิอันไม่เท่าเทียมระหว่างเพศวิถีชายกับเพศวิถีหญิง ทำให้คนในสังคมปิตาธิปไตยเชื่อโดยสนิทใจว่าความสัมพันธ์แบบไม่เท่าเทียมนั้นเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่เช่นนั้นมาแต่ไหนแต่ไรและไม่เคยเปลี่ยนแปลง

อย่างไรก็ดี ฟินทวดีสามารถหนีรอดจากการถูกบิดากำจัดได้ และแม้ว่าเธอจะเปลี่ยนตนเองมาเป็นหญิงสามัญชนคนธรรมดา แต่สำหรับบทบาทด้านการเป็นหญิงที่ทรงอำนาจเหนือผู้ชายนั้นไม่เคยเปลี่ยนแปลง ฟินทวดีได้สร้างบ้านหลังที่สองขึ้นอีก แล้วตั้งตนเองเป็นหญิงเจ้าบ้านที่ทรงอำนาจเด็ดขาดเหนือสมาชิกทุกคนในบ้าน ภาพความเป็นหญิงเจ้าบ้านผู้ทรงอำนาจของฟินทวดีปรากฏผ่านเหตุการณ์ตอนที่ฟินทวดีใช้คำพูดดูดันต่อว่าสโรชินีกับนางปทุมที่ทำงานผิดพลาดปล่อยให้ไวฑูรย์เข้ามานั่งในห้องโถงรับแขกใหญ่ในบ้าน

“ในห้องรับแขกใหญ่ล่ะหรือ? ทำไมแกไม่เปิดห้องเล็กให้เขาใช้?”

“ก็..แฮ้อ..บัวคิดว่า..ง่า – คุณอนุญาตให้ใช้ห้องนั้นสำหรับแขกพิเศษทั้งสองคนนี้ได้ล่ะคะ”

สโรชินีตอบตะกุกตะกักใบหน้าซีดเผือด

⁴¹ จินตวีร์ วิวัฒน์, อมฤตาลัย, หน้า 654.

“บัดซบ!...” ดวงตาของพิณฑุวดีเบิกโตด้วยความเกรี้ยวกราด “แกปล่อยให้เขาเข้าไปเที่ยวหรือ? บัว ก้าวดิยังงี้? ทำไมถึงได้โง่งงงี้ แล้วเขาทำอะไรบ้าง?”

“บัวก็... เอ้อ—ไม่ทราบค่ะ เข้าใจว่าคงไปนั่งพักเพราะไม่ค่อยสบาย”

พิณฑุวดีขบกราม นัยน์ตาที่มองคูสตรีนางผู้ยืนอยู่ตรงหน้าราวกับจะให้หมอดใหม่เป็นจุดไป⁴²

พฤติกรรมของพิณฑุวดีที่ดูด่าอย่างเกรี้ยวกราด ขณะที่นางปทุมกับสโรชินีได้แต่หน้าซีดตัวสั่นตอบ ตะกุกตะกักด้วยความกลัวนั้นเปิดเผยชัดเจนถึงการที่พิณฑุวดีเป็นหญิงเจ้าบ้านผู้ปกครองบ้านที่มีอำนาจล้นเหลือเหนือสมาชิกในบ้าน ซึ่งไม่เพียงแต่แค่สมาชิกหญิงเท่านั้น หากแต่ชายหนุ่มอย่าง นายชินก็ตกอยู่ใต้อำนาจบงการของพิณฑุวดีอย่างไม่อาจขัดขืนได้เช่นกัน นายชินต้องทำตามพิณฑุวดีทุกอย่างแม้แต่การช่วยเหลือให้พิณฑุวดีสามารถลวงล่อชายหนุ่มจากนอกบ้านเข้ามาในบ้านของตนได้สำเร็จ

อนึ่ง พึงพิจารณาก่อนว่าบ้านพิณฑุวดีนั้นมีรูปลักษณะที่ “เมื่อมองดูจากที่ไกลจะเห็นใหญ่โตแข็งแรงทะมึน แต่เมื่อมาพิจารณาดูในระยะใกล้ชัดเช่นนี้ก็เห็นความละเอียดกลมกลิ้งแทรกตัวอยู่ทุกหนทุกแห่ง ตัวบ้านไม่ให้ทะเลาะทะเลอย่างที่เราคาดไว้ หากดูสมส่วนสมทรงและสง่างาม”⁴³ ตัวบ้านส่วนที่มีลักษณะความละเอียดกลมกลิ้งนั้นสะท้อนออกถึงความเป็นหญิง แต่ในขณะเดียวกันก็มีลักษณะความใหญ่โตแข็งแรงแกร่งอันสะท้อนออกถึงความเป็นชายเข้ามาผสมด้วย ในแง่ที่บ้านของพิณฑุวดีจึงเป็นสัญลักษณ์ถึงความ เป็นหญิงที่แข็งแรงทรงอำนาจแบบผู้ชาย ภาพความเป็นหญิงผู้ทรงอำนาจชัดเจนนยิ่งขึ้นเมื่อพิจารณาถลกลงไปในบ้านและพบว่าที่ห้องรับแขกพื้นที่ซึ่งทำหน้าที่นำเสนออัตลักษณ์ของปราสาทเจ้าหญิงหลังนี้ได้ปรากฏมีภาพแกะสลักรูปของตัวพิณฑุวดีซึ่งเป็นผู้หญิงนั่งอยู่บนบัลลังก์สูง และที่เบื้องล่างมีข้าราชการบริวารชายหญิงน้อมเฝ้าอยู่นอกจากนั้น ที่ห้องโถงรับแขกยังมีปากทางลึกลับเปิดไปสู่ช่องทางเดินซึ่งมีลักษณะเหมือนระเบียบงคตามวิหาร คือเป็นระเบียบงแคบยาว มีผนังสองด้านและหลังคา ช่องทางเดินนี้ทอดลงสู่โพรงดำทะมึนมืดมิดเบื้องล่างใต้บ้าน ซึ่งต่อมาขนาดของพื้นที่ค่อยๆ ขยายกว้างออกเป็นทิวสถานสำหรับบูชาความยิ่งใหญ่ความเก่งกาจของเพศวิถีนาง รูปร่างภายในบ้านที่เดิมเป็นช่องหลอดแคบๆ แล้วต่อมาก็ขยายออกเป็นพื้นที่กว้างลักษณะนี้ชวนให้เรานึกถึงรูปร่างช่องคลอดของผู้หญิง (vagina) สิ่งที่น่าสนใจยิ่งไปกว่านั้นก็คือ ภายในช่องคลอดของผู้หญิงนี้ได้ปรากฏมีเสาคอนกรีตกลิ้งขนาดใหญ่แบบเสาวิหารตั้งตระหง่านอยู่อย่างเด่นสะดุดตา ซึ่งด้วยรูปทรงของเสาทำให้เรานึกถึงอวัยวะ

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 176.

⁴³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 39.

เพศชาย (phallic) อีกทั้งยังมีเทวรูปสลักสี่กรแฉะแยกเขี้ยวที่ทำให้ผู้ชายทุกคนที่พบเห็นรู้สึกหวาดหวั่นสะพรึงกลัว ตลอดจนถัดออกไปก็มีบัลลังก์ทองที่ประทับของพินทุวดีอยู่

สถาพรรู้สึกเยือกเย็นในใจเมื่อมองไปรอบกาย เสาหินกลมใหญ่ที่ค้ำยันหลังคามองดูเหมือนเสาวิหาร ข้างเสาเหล่านั้น มีรูปสลักหินขนาดเท่าตัวคนเป็นรูปร่างอัปสรและอสุร ตลอดจนเทวรูปต่างๆตั้งประดับอยู่มากมาย เทวรูปสำริดเป็นเงาวิบขนาดต่างๆกัน ตั้งอยู่ที่นั่นที่นี้อย่างเป็นระเบียบและดูเหมาะสมจะไม่ขัดตา

แต่ที่น่าพิศวงที่สุดก็คือ ตรงด้านในสุดของห้องวิหารนั้น . . .ใหญ่ตระหง่านมหึมาจังก้าอยู่บนแท่นหิน คือเทวรูปศิลาขนาดมหึมาองค์หนึ่ง สลักด้วยหินทั้งแท่งเป็นรูปทรงอันได้สัดส่วนลัดของเทพเจ้าผู้มีสี่กรทรงอาวุธต่างๆ ดวงพักตร์สี่เหลี่ยมใหญ่ นั้นเคลือบขี้ผึ้งค่อนข้างดูดำ ปากแฉะกายท่อนบนของเทวรูปเปลือยเปล่าส่วนท่อนล่างสลักเป็นภูษาทรงจีนแบบเปลวอันใหญ่ ดวงเนตรหลุมมองต่ำเหมือนเพ่งจ้องผู้มาเยือนอย่างไม่พึงพอใจ . . . สถาพรถึงกับชะงักจ้องมองตะลึงจ้องอยู่กับที่เหมือนต้องมนต์สะกด⁴⁴

ภาพฉากเวทสถานสักการะผู้หญิงที่เหมือนกับช่องคลอด และเป็นช่องคลอดที่มีอวัยวะเพศชายมีพินอยู่ภายในนี้ เป็นสัญลักษณ์สะท้อนถึงหญิงผู้ทรงอำนาจแบบผู้ชาย เป็นหญิงผู้ควบคุมบงการทุกสิ่งทุกอย่างแบบผู้ชาย และเนื่องจากเจ้าบ้านหญิงผู้นั่งอยู่บนบัลลังก์ทองกลางเวทสถานก็คือพินทุวดี บ้านจึงเป็นพื้นที่แห่งความเป็นหญิงผู้ทรงอำนาจของพินทุวดี

เนื่องจากบ้านเป็นพื้นที่แห่งอำนาจของพินทุวดี จึงไม่น่าแปลกใจเมื่อชายหนุ่มคนใดก้าวเข้ามาในบ้านของพินทุวดีก็มักอดที่จะรู้สึกหวาดหวั่นไม่ได้ สถาพรเป็นชายหนุ่มคนหนึ่งที่ถูกล่อลวงเข้ามาในบ้านพื้นที่ที่แห่งอำนาจของพินทุวดี เมื่อเขาเข้ามาถึงก็เริ่มรู้สึก “แหยงๆสยของกลัว”⁴⁵ แต่ก็ไม่มีความกลัวแม้แต่จะขยับหนี ในขณะที่พินทุวดีกลับยังสามารถทวีบทบาทในฐานะฝ่ายควบคุมผู้ล่าคุกคามที่ทรงพลังด้วยการแฉะขี้ผึ้งเผยภาพภายในช่องปากที่บรรจพินขาวับแหลมคมเสี้ยมปลายทุกซี่เอาไว้ แล้วในฉากต่อมาเธอก็สาวเท้าเข้าไปใกล้เหยื่อผู้ชาย เธอใช้ปากซึ่งกล่าวไว้แล้วว่าบรรจไปด้วยพินอันแหลมคมกัดคอของเหยื่อชายหนุ่มกำยำอย่างสถาพร

เสียงเย็บเย็บของพินทุวดีดังขึ้นอย่างแฉะซ้ำ ลากยาวจนฟังเยือกเข้าไปในหัวใจ กระแสสำเนียงประหลาดของมันกังวานสั่นพลิวเข้าไปในอกชายหนุ่มทำให้รู้สึกเยือกเย็นขึ้นใน

⁴⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 55.

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 58.

จับปล้น ขยับจะก้าวเดินหนีตามสัญชาตญาณ แต่แล้วก็ต้องหยุดนิ่งเมื่อหญิงสาวผู้เลอเสน่ห์ ขยับเข้ามาจนประชิดตัว แขนกลมกลิ้งงามเสลาสองข้างยกขึ้นโอบรอบคอเขาไว้ ดวงตาดำสนิทล้าลึกลงนั้นพุ่งจ้องดวงตาของเขาแน่นิ่งเหมือนสะกดจิต ขณะที่ริมฝีปากเผยอยิ้มอย่างเร้นลับเยือกเย็น . . .

สถาพรขยับตัว โอบแขนไปรอบกายหญิงสาวตั้งใจจะรวบกอดให้เต็มรัก แต่แล้วก็ต้องสะดุ้งเฮือกสุดตัว . . . เขารู้สึกแปลกที่ต้นคอด้านซ้ายพร้อมๆกับความเจ็บปวดแล่นรื้อขึ้นไปถึงสมอง และซาซาไปตลอดทั้งกาย นัยน์ตาพร่าพรามองเห็นหน้าพินทุดีที่อยู่ห่างไม่ถึงคืบวางเลือนและสั่นพลิ้วเหมือนเงาในน้ำ . . . ร่างทั้งร่างของเขาระตุกไปข้างหลังพร้อมๆกับที่เขาทั้งสองหมดแรงอ่อนคู้ลงกับพื้น แล้วร่างสูงนั้นก็ค่อยๆ รูดลงกองอยู่แทบเท้าหญิงสาวแน่นิ่งปราศจากความรู้สึกใดๆในนาที่นั้นเอง⁴⁶

หากเราพิจารณาจากกัณฑ์โดยอาศัยกรอบแนวคิดเรื่อง *vagina dentata*⁴⁷ ที่ว่า ช่องคลอดเป็นสัญลักษณ์ที่เชื่อมโยงได้กับปาก เมื่อปากและช่องคลอดต่างก็สามารถเป็นภาพแทนของกันและกันได้ ดังนั้นในฉากที่พินทุดีทำพฤติกรรมใช้ปากกัดคอดูดเลือดของเหยื่อก็มีนัยยะถึงฉากการร่วมเพศที่อวัยวะเพศหญิงซึ่งบรรจุกด้วยฟันอันแหลมคมตัดตอนองคชาตและดูดกินเอาพลังงานชีวิตของผู้ชายเข้าไป พฤติกรรมของพินทุดีเป็นพฤติกรรมที่นำปมแห่งการตอน (castration complex) มาสู่จิตของสถาพรชายหนุ่ม ในทัศนะของฟรอยด์ องคชาตเป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจและความ เป็นชาย ภาพที่พินทุดีหญิงสาวทำพฤติกรรมร่วมเพศแบบสัตว์กัดตัดองคชาตของผู้ชายจึงสื่อ นัยยะถึงการที่เพศวิถิหญิงซึ่งสังคมสมัยใหม่จัดวางตำแหน่งพวกเธอไว้ต่ำและอาจต่ำถึงกับระดับที่ไม่แตกต่างจากสัตว์นี้ได้ใช้ความเป็นหญิงความเป็นสัตว์ที่สังคมมอบให้หันกลับมาคุกคามทำลาย กรอบอำนาจปิตาธิปไตยของเพศวิถิชาย เพศวิถิหญิงได้พลิกกลับมาเป็นฝ่ายแสดงพลังความ แข็งแกร่งความมีอำนาจเหนือเพศวิถิชาย อีกทั้งในฉากช่วงเวลาที่ตัดตอนองคชาตนั้น เรายังเห็น ภาพผู้หญิงที่ได้ดูดเอาเลือดของเหลวจากรีณร่างของผู้ชายเข้าไปด้วย ซึ่งนั่นมีนัยยะถึงการที่ ผู้หญิงได้ดูดเอาพลังงานชีวิต (life force) ของผู้ชายเข้าไป และด้วยเหตุนี้เองในเหตุการณ์ต่อมา เหยื่อผู้ชายทุกคนจึงรู้สึกอ่อนเปลี้ยเพลียแรงอย่างมาก บรรดาชายหนุ่มล้วนเข้าทรุดอ่อนปวกเปียก รูดลงไปนอนกองอยู่กับพื้นแทบเท้าของพินทุดี หมดสภาพความเป็นชายที่ปกติแข็งแกร่งมีอำนาจ ไป⁴⁸ นอกจากนั้น การปรากฏของเหลวที่ไหลข้ามผ่านสิ่งต่างๆยังทำให้เราตระหนักว่า แท้ที่จริง

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 59.

⁴⁷ ชุตินา ประกาศาศุภนิสาร, "หญิงร้ายในกายงาม : ความเป็นหญิงและวิกฤตความทันสมัยในสังคมไทย," เอกสาร นำเสนอที่ประชุมสกว. 2551.

⁴⁸ Mary Douglas, *Purity and Danger : An Analysis of Concepts of Pollution and Taboo Study Guide* (London: Routledge, 1966) , p. 156.

กรอบกฎเกณฑ์ทั้งหลายของสังคมสมัยใหม่นั้นไม่ได้เป็นสิ่งที่สามารถจัดจำแนกแยกขาดออกจากกันได้โดยเด็ดขาดชัดเจน ของเหลวเป็นสิ่งที่ละลายกรอบกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมกำหนดขึ้น โดยสิ่งแรกที่ของเหลวจำพวกเลือดทำลายก็คือกรอบภายในกับกรอบภายนอกเรื้อนร่างของมนุษย์ การไหลของเลือดยังทำให้เราตระหนักว่าภายในกับภายนอกเรื้อนร่างของเราไม่ได้แยกขาดออกจากกันโดยชัดเจน ความนึกคิดตลอดจนพฤติกรรมของเราล้วนถูกบงการจากกรอบจารีตกฎเกณฑ์มากมายของสังคมภายนอกตัวเรา เราไม่ได้เป็นเจ้าของเรื้อนร่างของเราโดยสมบูรณ์ ฯลฯ พฤติกรรมการร่วมเพศที่บรรจบไปด้วยเรื่องการคุกคามทำลายกรอบสังคมสมัยใหม่นี้จึงเป็นสิ่งที่เขย่าขวัญทำให้ผู้อ่านซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนกระแสหลักของสังคมสมัยใหม่รู้สึกสะพรึงกลัวสยดสยองอย่างมาก

ประเด็นเรื่องหมดสภาพอำนาจความเป็นชายถูกคลี่ให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นผ่านเหตุการณ์ต่อมาที่สภาพรพื่นขึ้นในสภาพหุ่นยนต์ทาสรับใช้ที่ไร้จิตวิญญาณ

“สภาพร!”

ร่างแน่นิ่งเหมือนรูปปั้นปราศจากการเคลื่อนไหว แต่ดวงตาที่ปิดสนิทเปิดขึ้นทันที ประสานกับดวงตาอันเต็มไปด้วยอำนาจเร้นลับของหญิงสาว.. (...) ขยับลุกขึ้นและเดินออกมาหาหญิงสาว
แข็งทื่อเหมือนหุ่นยนต์

“หยุดตรงนี้ ข้ามีเรื่องจะใช้เจ้า”

เสียงสั่งเหมือนประกาศิต ร่างแข็งทื่อหยุดชะงักนิ่งสนิทอยู่กับที่ทันที⁴⁹

เรื้อนร่างสภาพรที่พร้อมจะเคลื่อนที่หรือหยุดนิ่งตามแต่ที่พินทุดีจะออกคำสั่งนั้นสะท้อนอย่างชัดเจนถึงการไม่ใช้ชายที่มีอำนาจอีกต่อไป ซึ่งนำพิจารณาเพิ่มเติมด้วยว่ากลุ่มผู้ชายที่ตกเป็นเหยื่อของผู้หญิงนี้ล้วนแล้วแต่เป็นชายหนุ่มที่ชอบสนุกสนาน ชอบการสังสรรค์ ดังจะเห็นได้จากคำพูดของไวฑูยย์ที่กล่าวถึงสภาพรผู้เป็นเพื่อนที่ตกเป็นเหยื่อคนแรกของพินทุดีว่า “ผมยังอยากเชื่อว่ามันไม่ไปไหนหรอกครับ อาจจะไปเพลินอยู่กับซัปเฮย์นต์ต่างจังหวัดก็ได้ เจ้าคนนี้นั้นยังชอบสนุกอยู่ด้วย”⁵⁰ หรือจากคำพูดของหมอสิโรชพันธุ์ที่กล่าวถึงศุภสิทธิ์ซึ่งเป็นชายหนุ่มอีกคนที่ตกเป็นเหยื่อของพินทุดีว่า “มันสนแต่เนิร์ดศาสตร์กับนาฏศาสตร์คือวิชาการเดินรำเท่านั้นแหละ”⁵¹ จากคำพูดที่ยกมาล้วนบ่งชี้ว่าชายกลุ่มที่ตกเป็นเหยื่อไม่สนใจหน้าที่การงาน ในแง่มุมนี้จึงอาจเป็นไปได้ว่า

⁴⁹ จินตวีร์ วิวัธน์, *อมฤตาลัย*, หน้า 178.

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 135.

⁵¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 267.

นักเขียนจินตวิธานสร้างฉากเหตุการณ์ร่วมเพศที่แฝงอันตราย มีความใกล้เคียงระหว่างความรักกับความตายขึ้นมา เพื่อใช้เตือนเพศวิถีชายซึ่งดำรงชีวิตอยู่ในยุคพัฒนาให้มุ่งมั่นทุ่มเทใช้แรงกายแรงใจไปกับบทบาทหน้าที่ทำงานที่สังคมกำหนดไว้ ไม่ใช่ใช้ไปในเรื่องความรักและเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงซึ่งเป็นสิ่งอันตรายทำลายความเป็นชาย ทำลายจิตวิญญาณของผู้ชายให้หมดไป

ในนวนิยายกอธิกเรื่องที่สอง *บ้านศิลาทราย* เจ้าแก้วรังสีเป็นหญิงผู้ถูกสามีเจ้าอินทวงศ์คุมขังไว้ในห้องหอคอยไม่ให้พบเจอหน้าผู้คนภายนอก และพร้อมกันนั้นเจ้าอินทวงศ์ก็บอกเพื่อนพ้องญาติทุกคนที่รู้จักว่า “เจ้าแก้วรังสี – ภรรยาของลุงในรูปนี้ถ้ายังอยู่ก็จะมีอายุสี่สิบเศษๆ ยังไม่ได้แก่อะไรนัก แต่นี่เขามา เอ้อมาตายเสียตั้งแต่อายุสี่สิบเศษด้วยโรคปอดบวม”⁵² ชีวิตที่ไร้ตัวตนของเจ้าแก้วรังสีดังที่กล่าวมานี้เป็นภาพสะท้อนหญิงที่ถูกสามีใช้อำนาจปีศาจไปโดยควบคุมบงการกดทับการมีตัวตนดำรงอยู่ เธอกำลังถูกทำให้กลายเป็นหญิงที่ไร้ตัวตนไร้สิทธิ์ไร้เสียงอิสระภาพอันใดภายในพื้นที่บ้าน เรือนร่างของหญิงสาวโดยเฉพาะเจ้าแก้วรังสีจึงแทบจะดูไม่ต่างไปจากหุ่นยนต์ไซแลนอันไร้ชีวิตจิตวิญญาณ

เจ้าอินทวงศ์พูดเท่านั้นแล้วก็ตะแอดสูภาสตรีนในชุดดำด้วยท่าทางเหมือนกับพาเดินออกไปจากที่นั่น ซึ่งหล่อนก็เคลื่อนไหวตามด้วยอาการเหมือนหุ่นยนต์ที่ถูกไซแลน⁵³

เรือนร่างที่มีลักษณะเหมือนเป็นหุ่นยนต์ไร้ชีวิตจิตวิญญาณนี้เตือนให้เราตระหนักถึงการที่ตัวละครเจ้าแก้วรังสีเป็นหญิงที่ไม่ได้มีอิสระเหนือเรือนร่างของเธอเอง เธอกำลังถูกควบคุมบงการอยู่ ซึ่งเมื่อเราพิจารณาว่าเบื้องหลังของเธอก็คือเจ้าอินทวงศ์ผู้เป็นสามี อีกทั้งสามีคนนี้ยังสามารถบงการพาเธอไปที่ไหนก็ได้อีกด้วย ในแง่มุมนี้เราจึงตระหนักได้ว่าเจ้าแก้วรังสีกำลังถูกควบคุมบงการโดยสามีของเธอ

แม้ว่าเจ้าแก้วรังสีจะเป็นหญิงผู้ถูกอำนาจกดทับควบคุมของสามี แต่กระนั้นเจ้าแก้วรังสีก็หาได้ยินยอมยอมจำนนอยู่ภายใต้กรอบอำนาจปีศาจไปโดยของชายผู้เป็นสามีแต่โดยดี นวนิยายเรื่อง *บ้านศิลาทราย* นำเสนอให้เห็นว่าเจ้าแก้วรังสีผู้ถูกเจ้าอินทวงศ์สามีคุมขังอยู่ในห้องหอคอยมักใช้เวลาไปกับการมองผ่านหน้าต่างจับจ้องดูชีวิตคนในบ้านทำกิจกรรมต่างๆกันอยู่บนพื้นดินเบื้องล่าง พฤติกรรมการมองพื้นที่เบื้องล่างนี้ ในแง่มุมหนึ่งเผยแสดงให้เห็นถึงการที่เจ้าแก้วรังสีรู้สึกโหย

⁵² จินตวิธาน, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 1, หน้า 107.

⁵³ เรื่องเดียวกัน เล่ม 2, หน้า 144.

หาปรารถนาที่จะมีชีวิตอิสระที่พื้นที่ภายนอก ขณะที่ในอีกแง่หนึ่งสะท้อนถึงการที่เจ้าแก้วรังสีกำลังปรับเปลี่ยนความหมายพื้นที่ห้องหอคอยเสียใหม่จากการเป็นพื้นที่คุมขังตัวเธอไปเป็นพื้นที่แห่งการรับรู้ข้อมูลเรื่องราวความเป็นไปทั้งหมดภายในบ้าน เจ้าแก้วรังสีใช้ข้อมูลที่ได้รับโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เจ้าอินทวงศ์ไม่อยู่หรือไม่สบายเก็บตัวอยู่ในห้องนอนเป็นจังหวะละเมิดออกจากห้องหอคอยที่คุมขังตัวเธอลงไปเดินทั่วบ้านในยามค่ำคืน และบางครั้งยังเดินออกไปไกลถึงผานางกูพื้นที่สาธารณะนอกตัวบ้านอีกด้วย อย่างไรก็ตาม โดยส่วนใหญ่เจ้าแก้วรังสีมักเดินอยู่ในพื้นที่บ้าน เธอเดินเข้าห้องนอนออกห้องนี้เข้าพบปะดูหน้าตาแขกทุกคนที่มาพักค้างคืนที่บ้าน ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเจ้าแก้วรังสีทำเพื่อประกาศภาวะความมีตัวตนยังคงดำรงอยู่ในบ้าน และการประกาศครั้งนี้ก็เป็นการประกาศถึงการดำรงอยู่ในฐานะเจ้าบ้านด้วย เพราะเธอสามารถเดินเข้าออกนอกในได้ตามอำเภอใจชอบโดยที่เจ้าอินทวงศ์ไม่อาจยับยั้งได้อีกต่อไป อาจกล่าวได้ว่าเจ้าแก้วรังสีกำลังลุกขึ้นขบถช่วงชิงอำนาจความเป็นเจ้าบ้านจากเจ้าอินทวงศ์ผู้เป็นสามี ข้อสันนิษฐานดังกล่าวนี้พัฒนาสู่ความเป็นข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้นเมื่อเราพบว่า เจ้าแก้วรังสีได้แขวนรูปวาดตนเองซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าคนจริงของตัวเธอ และเมื่อใครได้จ้องมองรูปก็มักเกิดความคิดว่า “เจ้าแก้วรังสีช่างเป็นคนมีอำนาจประหลาดในตัวที่ทำให้ผู้พบเห็นเกิดความรู้สึกเกรงได้ไม่น้อยแม้เพียงในยามที่มองดูรูปของเธอ”⁵⁴ ไล่ตามห้องหลักต่างๆ ทั่วบ้านศิลาทราย ไม่ว่าจะเป็ห้องโถงรับแขก ห้องนั่งเล่น ทางเดิน ขึ้นบันได ฯลฯ เจ้าแก้วรังสีกำลังใช้รูปตนเองในการปรับเปลี่ยนทำให้บ้านเป็นพื้นที่ของตนเอง เป็นพื้นที่แห่งความเป็นหญิงทรงอำนาจของเจ้าแก้วรังสี

การวิเคราะห์ห้องบ้านในฐานะเป็นพื้นที่แห่งความเป็นหญิงที่ทรงอำนาจดูจะไม่ใช่สิ่งที่เกินจริงไปนักเมื่อพบว่าภายในบ้านแห่งนี้มีปากโพงอุโมงค์ลึกลับใต้บ้านศิลาทราย ซึ่งสำหรับฉากอุโมงค์ลับใต้บ้านนี้จินตวีร์สร้างสรรค์ไว้ได้อย่างน่าสนใจมากกว่ามีรูปลักษณะเป็นทรงกลมเกลี้ยงอันลึกยาวทอดลงไปใต้ดิน ซึ่งต่อมาช่วงบริเวณตอนกลางโพงก็เริ่มบานขยายออกเป็นทิวสนหอนกว้างขนาดใหญ่ แล้วปลายอุโมงค์ก็กลับมาหุบแคบอีก รูปร่างอุโมงค์ใต้บ้านศิลาทรายจึงดูเหมือนกับ “ผู้หญิงท้องแก่มากกว่า คอดหัวคอดท้ายป่องกลาง”⁵⁵ ภายในพื้นที่ที่ตั้งทิวสนหรือก็คือช่องคลอดของผู้หญิงดังกล่าวนี้กลับปรากฏมีเจ้าพ่อพญางูท้าวทับสมิงคลาลำตัวใหญ่ขนาดเท่าท่อนซุงตัวหนึ่งอาศัยอยู่ ทั้งรูปลักษณะและเพศของพญางูที่กล่าวมาอาจตีความในเชิงสัญลักษณ์ได้ว่าเป็นภาพแทนองคชาตของผู้ชาย ดังนั้นบ้านที่ภายในมีช่องคลอดซึ่งบรรจุองคชาตอยู่จึงเป็นสัญลักษณ์แทนสตรีที่มีองคชาตหรือก็คือหญิงที่ทรงอำนาจแบบผู้ชาย (phallic mother) ภาพ

⁵⁴ จินตวีร์ วิวัธน์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 1, หน้า 105.

⁵⁵ จินตวีร์ วิวัธน์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 2, หน้า 477.

ความเป็นหญิงที่ทรงอำนาจจะแจ่มชัดยิ่งขึ้นเมื่อเราพิจารณาเพิ่มเติมว่า พญางูทับสมิงคลาที่อาศัยอยู่และเลื้อยไปมาในช่องคลอดตัวนี้มีปากขนาดกว้างที่บรรจุด้วยเขี้ยวยาวแหลมคมใช้กัดกลืนและดื่มน้ำนมเลือดของเหยื่อ ปากที่บรรจุด้วยซี่ฟันแหลมคมนี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง vagina dentata ที่ว่าช่องคลอดของผู้หญิงได้ซุกซ่อนชุดฟันอันแหลมคมเอาไว้ภายใน ชุดฟันในช่องคลอดเป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจของผู้หญิงไม่ต่างจากที่องคชาตเป็นอำนาจของผู้ชาย ในแง่มุมนี้การที่เจ้าแก้วรังสีที่มักเดินลึกเข้าไปในอุโมงค์ใต้บ้านซึ่งเป็นพื้นที่ใจศุูนย์กลางแห่งความเป็นหญิงผู้ทรงอำนาจก็จึงมีนัยยะสำคัญถึงการที่เจ้าแก้วรังสีเป็นหญิงที่ขบถต่ออำนาจปกครองของสามี เธอเลือกที่จะเป็นหญิงที่ทรงอำนาจเป็นเจ้าบ้านเป็นใหญ่เหนือสามีเจ้าอินทวงศ์

เนื่องจากเจ้าแก้วรังสีต้องการเป็นเจ้าบ้านผู้มีอำนาจปกครองทุกคน เจ้าแก้วรังสีจึงจำเป็นต้องกำราบจุฑาธรนุชซึ่งอยู่ในวัยหนุ่มกำยำ มีร่างกายแข็งแรง มุ่งมั่นกับหน้าที่การประกอบอาชีพการงาน ฯลฯ เป็นภาพแทนชายหนุ่มในอุดมคติของอุดมการณ์ปิตาธิปไตยผู้เข้ามาพำนักบ้านศิลาทรายและพยายามสืบค้นรู้เรื่องราวการกินเลือดเพื่อทวีอำนาจปกครองบ้านเหนือสามีของเธอ เจ้าแก้วรังสีเดินตรงเข้าไปหาชายหนุ่มจุฑาธรพร้อมด้วยรูปหน้าที่บิดเบี้ยวปากที่เผยอออกกว้างเผยซี่ฟันเสี้ยมปลายแหลมเล็กอยู่ภายใน

กลิ่นสาบสาบระคนกลิ่นน้ำหอมพลั่งปะทะหน้าเขาจนผะ แต่ดวงหน้าที่เผชิญอยู่ในระยะประชิดนั้นทำให้ชายหนุ่มถึงกับตกตะลึงจังจังไปอีกครั้ง คราวนี้ยืนนิ่งตัวแข็งอยู่กับที่ด้วยความประหลาดใจสุดขีด

ดวงหน้านั้นเป็นสตรีซึ่งคงจะอยู่ในวัยสาว แต่ริ้วรอยบางอย่างในขณะนี้กลับทำให้หน้าสะพรึงกลัวสุดบรรยาย ผิวหน้าซีดจนเขียว ริมฝีปากแดงจัดเผยออกกว้างเป็นรูปสี่เหลี่ยมเห็นฟันซี่แหลมเล็กเสี้ยมปลายเหมือนสัตว์และน้ำลายไหลยืด นัยน์ตาที่เหลือกลานพองโตนั้นแดงก่ำด้วยสายเลือดปราศจากแวว คิ้วเล็กขึ้นไปจนหน้าผากเกิดรอยย่นมากมาย ผมดำยาวรุ่มร่ายลงมาปิดหน้าปิดตา สร้างความน่าสยงของกลัวเป็นอย่างมาก⁵⁶

เมื่อเรานำมาอ่านวิเคราะห์ภาพลักษณ์เจ้าแก้วรังสีที่ปรากฏออกมาตอนนี้โดยอาศัยแนวคิดเรื่อง vagina dentata ทำให้เข้าใจได้ว่า เจ้าแก้วรังสีที่เริ่มมีดวงหน้าปรับเปลี่ยนไปในทิศทางที่มีปากเผยอออกกว้างจนเผยให้เห็นถึงซี่ฟันแหลมคมอยู่ภายในเป็นเรือนร่างผู้ข่มขู่ นำพาความหวาดกลัวเรื่องปมการตอของคชาตหวนกลับมาสู่จิตของชายหนุ่มจุฑาธร (castrating figure) เรือนร่างของ

⁵⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 414.

เจ้าแก้วรังสีข่มขวัญจตุรารวีให้รู้สึกหวาดกลัวที่จะสูญเสียองคชาตนั้นก็คือความเป็นชายผู้ทรงอำนาจของตนไป สิ่งที่น่าสนใจเหนือไปกว่านั้นก็คือ เจ้าแก้วรังสีไม่เพียงแค่มขู่เท่านั้น หากในฉากต่อมาเธอยังลุกขึ้นกระทำการจู่โจมโถมกายเข้าไปใส่ใช้มือบีบคั้นคอของจตุรารวีอย่างกระหายเลือด เจ้าแก้วรังสีในเรือนร่างผู้ข่มขู่ทำพฤติกรรมความรุนแรงคุกคามชายหนุ่มนี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะโดยธรรมชาติของเพศหญิงที่บางครั้งไม่ได้ตรงตามแบบแผนภาพลักษณ์สตรีในอุดมคติของอุดมการณ์ปีตาธิปไตยที่มักจะสร้างภาพว่าผู้หญิงต้อง “เอวบางร่างน้อย” หรือ “อ่อนหวานเปราะบาง” เพื่อให้ผู้ชายสามารถปกครองได้ ผู้หญิงเองก็อาจมีธรรมชาติลักษณะอันเข้มแข็ง แข็งแกร่ง ทรงพลังได้เช่นเดียวกัน และบางครั้งก็อาจมีพลังกำลั่งเรี่ยวแรงมากถึงขนาดที่ฝ่ายชายหนุ่ม “จตุรารวีก็พยายามออกแรงเหวี่ยงสะบัดเต็มแรงด้วยกำลั่งทั้งหมด แต่มือแข็งปานคีมเหล็กมิได้คลายออกเลย มันกลับบีบคั้นหนักขึ้นเหมือนจะพาเขาจิตใจไปคามือในพริบตา”⁵⁷ จตุรารวีเกือบขาดใจตายเพราะความทรงพลังของมือเจ้าแก้วรังสี ภาพลักษณ์เรือนร่างผู้ข่มขู่และพลังกำลั่งของผู้หญิงที่ทัดเทียมกับผู้ชายของเจ้าแก้วรังสีเป็นภัยคุกคามสร้างความรู้สึกสะพรึงกลัวให้เกิดขึ้นกับจิตของชายหนุ่มในสังคมโลกอุดมการณ์ปีตาธิปไตยอย่างมาก

ในนวนิยายกอธิกรื่อง *ม่อนมนต์ดำ* แม่ मदเจ้าย่าทวดเป็นหญิงผู้ถูกฝังทั้งเป็นนอนอยู่ในโลงศพใต้บ้านม่อนมนตรา การถูกฝังอยู่ใต้บ้านสะท้อนถึงการมีสถานะเป็นลูกบ้านผู้ถูกกดทับควบคุม แต่แม่ मदเจ้าย่าทวดได้ลุกขึ้นปฏิเสธขบถต่อบทบาทการเป็นหญิงลูกบ้านผู้ต้องถูกควบคุมปกครองโดยชายเจ้าบ้านอีกต่อไป แม่ मदเจ้าย่าทวดได้ใช้มนต์คาถาไสยศาสตร์เข้าครอบงำควบคุมแมนสุรชายหนุ่มเจ้าบ้านม่อนมนตราให้ลุกขึ้นเป็นภูติราตรีหรือกล่าวเหยื่อมนุษย์นำเลือดมาให้เธอร่องรอยอำนาจของแม่ मदเจ้าย่าทวดปรากฏผ่านเรือนร่างแมนสุรที่ต้องลุกขึ้นแต่งตัวเป็นหญิงทุกครั้งทีออกไปเหยื่อ ดังจะเห็นได้ตัวอย่างได้ในเหตุการณ์ตอนที่ภูติราตรีล่าเหยื่อชายหนุ่มคำป็น

ดวงหน้าสีขาวผ่อง มีส่วนละม้ายเหมือนสาวสวยคนที่เขารู้จักก็จริง แต่เมื่อมองในระยะประชิด เช่นนี้เห็นชัดว่าไม่ใช่เทียบตาแน่นอน เทียมตาไม่เคยทาแป้ง ทาปาก เขียนคิ้ว แต่งหน้าเข้มจัด ครอบเครื่องเหมือนนางละครอย่างนี้มาก่อนเลย ดวงหน้านั้นสวย..คำป็นไม่ปฏิเสธว่าไม่ใช่ดวงหน้าอันสะกดตาสะกดใจ แต่มีอีกอย่างหนึ่งที่เหนือกว่าความ ‘สะกด’ ทั้งปวงคือความ ‘สยอง’⁵⁸

⁵⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 415.

⁵⁸ จินตวีร์ วิวัธน์, *ม่อนมนต์ดำ* เล่ม 2, หน้า 317.

เรือนร่างหน้าตาของแมนสุรชายหนุ่มเจ้าบ้านที่ได้กลายเป็นหญิงโดยสมบูรณ์ลักษณะนี้นำเสนอให้เห็นถึงการที่แม่ผัวเจ้าท่าทอปฏิบัติเสวยบทบาทหญิงลูกบ้าน พร้อมทั้งพลิกกลับผันตนเองขึ้นเป็นผู้ปกครองบ้านเจ้าบ้านแทนแมนสุร การที่ผู้วิจัยกล่าวว่าก้าวขึ้นเป็นหญิงเจ้าบ้านก็เพราะแม่ผัวเจ้าท่าทอไม่เพียงครอบงำบงการแมนสุรเท่านั้น หากยังใช้ไสยศาสตร์ควบคุมสมาชิกทุกคนในบ้าน ม่อนมนตราอีกด้วย มนไทเล่าว่า “อำนาจอาถรรพณ์ของเจ้าท่าทอ (...) บันดาลให้พวกเราหลับกันเป็นตายในคืนที่เกิดเรื่อง.. ไม่รู้ว่าแมนสุรเขาออกไปเมื่อไหร่ กลับเข้ามาเมื่อไหร่ และไม่รู้ว่าน้องชายผมกลายเป็นสาวของแม่ผัวพันปีด้วยวิธีนี้”⁵⁹ เจ้าท่าทอได้พลิกบทบาทขึ้นเป็นผู้มีอำนาจปกครองเหนือชายเจ้าบ้าน แม่ผัวพันปีตั้งใจทำให้เรือนร่างแมนสุรที่มีชาติกำเนิดเป็นเพศสถานะชาย ทั้งยังเป็นชายเจ้าบ้านที่มีอำนาจเหนือสมาชิกชายหญิงทุกคนในบ้านกลับกลายเป็นบุคลิกลักษณะความเป็นหญิงลักษณะนี้ ก็เพื่อทำให้เรือนร่างแมนสุรขณะเป็นภูติราตรีเป็นเรือนร่างแห่งผู้คุกคามที่ทั้งละเมิดทำลายพรหมแดน ‘ความเป็นชาย’ กับ ‘ความเป็นหญิง’ ของสังคมอุดมการณ์ปีศาจปีศาจที่ขีดเส้นแบ่งแยกขาดออกจากกันโดยชัดเจนลง และทำลายกรอบความเป็นหญิงที่สังคมอุดมการณ์ปีศาจปีศาจมอบให้ว่าต้องอ่อนแอเปราะบาง เรือนร่างภูติราตรีที่มีทั้งดวงตาสามารถสะกดสยบผู้คนให้หยุดนิ่งและยังมีกรงเล็บเลี้ยมปลายแหลมยาว ซึ่งเมื่ออ่านในเชิงสัญลักษณ์โดยอาศัยแนวคิดเรื่อง vagina dentata ก็จะทำให้ตีความได้ว่า ภูติราตรีหญิงที่มีกรงเล็บก็คือเรือนร่างผู้ข่มขู่นำพาปมแห่งการตอนมาสู่จิตของผู้ชาย ทำให้ผู้ชายหวาดกลัวการสูญเสียเรือนร่างที่สมบูรณ์ของตนไป ซึ่งสำหรับภูติราตรีแล้วไม่เพียงแค่ข่มขู่เท่านั้น หากเธอยังใช้กรงเล็บกรีดคอแหวกอกแล้วดูดเลือดพลังชีวิตของชายหนุ่มคาบั้นตลอดจนชายคนอื่นๆจนหมดเร็วหมดแรงถึงแก่ความตายในเวลาต่อมาอีกด้วย เรือนร่างภูติราตรีเป็นเรือนร่างหญิงที่ทรงพลังแข็งแกร่งมีอำนาจล้นเหลือเหนือกว่าผู้ชาย การที่เจ้าท่าทอสร้างให้เรือนร่างภูติราตรีเป็นเรือนร่างแห่งผู้คุกคามทำลายพรหมแดนชาย/หญิงและทำลายกรอบความเป็นหญิงที่สังคมอุดมการณ์ปีศาจปีศาจกำหนดสร้างขึ้นด้วยการนำเสนอภาพหญิงที่ทรงพลังเหนือกว่าผู้ชายดังที่กล่าวมานี้ เพื่อนำไปสู่การเปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงอย่างเธอมีโอกาสสามารถก้าวขึ้นมาเป็นอยู่ในสถานะผู้ปกครองที่ทรงอำนาจเหนือชนชาวบ้านเวียงมนต์ทั้งหมดได้นั่นเอง แม่ผัวเจ้าท่าทอปรารถนาที่สถาปนาสร้างอาณาจักรลัทธิบูชาแม่ผัวที่ผู้หญิงอย่างเธอเป็นใหญ่เหนือทุกคน ดังคำพูดของวีรชาติที่เล่าถึงเจ้าท่าทอว่า “แกนอรอเวลาที่จะกลับฟื้นคืนสู่อำนาจเหมือนเดิมตลอดเวลา”⁶⁰

⁵⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 317.

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 330.

จากการวิเคราะห์ตัวละครพิณฑุวดีในเรื่อง *อมฤตาลัย* เจ้าแก้วรังสีในเรื่อง *บ้านศิลาทราย* และเจ้าย่าทวดในเรื่อง *ม่อนมนต์ดำ* ที่กล่าวมาข้างต้น นำเสนอให้เห็นว่าหญิงร้ายของจินตวีร์เป็นหญิงผู้ถูกควบคุมไว้ในพื้นที่บ้านภายใต้อุดมการณ์ปีศาจปไตป์ไตของชายเจ้าบ้านไม่ว่าจะพ่อหรือสามีไม่ต่างจากหญิงดี แต่หญิงร้ายจะต่างจากหญิงดีในแง่การลุกขึ้นปฏิเสธขบถต่อกรอบอำนาจอุดมการณ์ปีศาจปไตป์ไตโดยสมบูรณ์ หญิงร้ายมักจะลุกขึ้นโต้ตอบคุกคามอำนาจปีศาจปไตป์ไตของชายเจ้าบ้าน พยายามพลิกบทบาทของตนเองขึ้นเป็นหญิงเจ้าบ้านที่ทรงอำนาจเป็นผู้ปกครองบ้านปกครองผู้ชาย

5.2.4 หญิงร้ายกับบทบาทผู้ล่อลวงคุกคามผู้ชาย

5.2.4.1 งานเขียนของจินตวีร์

ในนวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* พินทุวดีเป็นหญิงที่ออกไปในพื้นที่สาธารณะอยู่เสมอ เธอมักออกไปงานเลี้ยงพบปะพูดคุยกับเพื่อนผู้ชายอย่างสนุกสนาน และพร้อมกันนั้นก็ใช้ความงามความมีเสน่ห์แบบหยาดเยิ้มตั้งแต่หัวจรดเท้าในการยั่วยวนล่อลวงให้ชายหนุ่มหลายวุฒิหลายวัยในพื้นที่สาธารณะเมื่อกรุงเทพลุ่มหลงเธออย่างมาก ดังจะเห็นได้ชัดในเหตุการณ์ตอนที่พิณฑุวดีปรากฏตัวในงานเลี้ยงแฟนซีลีลาศ

“คนสวยมาแล้ว” เสียงกระซิบบอกต่อกันไป รวากับทุกคนรอคอยการมาของบุคคลคนนี้

“พิณฑุวดี...พิณฑุวดีมาแล้ว”

(...) ดวงหน้าอันงามหาที่เปรียบมิได้ของพิณฑุวดีกำลังยิ้มเยื่อนอย่างปีติยินดี ในขณะที่ดวงตาคมวาววับเหลือบไปรอบด้านที่มีผู้คนจ้องมองด้วยความทึ่งและละลานใจอยู่เนืองนิตย์

“ไอ้โฮ..สวยอะไรอย่างนี้” ใครคนหนึ่งพึมพำขึ้นเบาๆ⁶¹

ข้อความที่ยกมาข้างต้นนำเสนออย่างชัดเจนถึงการที่พิณฑุวดีเป็นหญิงผู้พออกพอใจกับการเป็นหญิงที่ชายหนุ่มให้ความสนใจจนใจรักรัก พินทุวดีไม่เพียงใช้รูปโฉมอันงดงามมีเสน่ห์ของเธอในการทำให้ชายหนุ่มมองตามอย่างตาค้างเท่านั้น หากยังใช้ในการทำให้ชายหนุ่มทั้งหลายกลายเป็นทาสความรักของพิณฑุวดี ยอมทำตามทุกคำพูดทุกอย่างของพิณฑุวดี พินทุวดีใช้ความงามในการทำให้ผู้ชายหลงใหลพะวงครุ่นคิดอยู่แต่กับเรื่องของเธอตลอดเวลา จนถึงขั้นคอยเทียวเฝ้าอยู่หน้าบ้านของเธอ ชะเง้อมองหลังคาบ้าน อีกทั้งความงามอันน่าหลงใหลของพิณฑุวดียังทำให้กลุ่มสังคม

⁶¹ จินตวีร์ วิจารณ์, *อมฤตาลัย*, หน้า 408.

ของผู้ชายเช่นกลุ่มตัวเอกที่ประกอบด้วยทัตเทพ ไวกูร์ย ศุภสิทธิ์ สถาพร และสโรชพันธุ์ เริ่มแข่งขันกันเพื่อแย่งชิงตัวเธอ จนกระทั่งนำไปสู่การทะเลาะถกเถียงและความแตกแยกในท้ายที่สุด ภาพพินทุดีเป็นต้นเหตุของความแตกแยกของสังคมผู้ชายเห็นได้ผ่านทั้งทางเหตุการณ์ที่สถาพรรู้สึกอิจฉาทัตเทพที่เด่นรั้งกับพินทุดี และเหตุการณ์ที่ศุภสิทธิ์ “พารอออกจากที่นั่นตรงไปยังทิศทางสู่อำนาจของทัตเทพอย่างหมายมั่นปั้นมือและเคียดแค้น...”⁶² เพื่อจะไปต่อว่าเอาเรื่องทัตเทพที่ลอบไปสนิทสนมเที่ยวเข้าออกบ้านพินทุดีอยู่เสมอ เหตุการณ์ที่ศุภสิทธิ์รู้สึกเคียดแค้นทัตเทพผู้เป็นเพื่อนสนิทนี้สะท้อนถึงปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมผู้ชาย สังคมซึ่งโดยปกติต้องมีความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นสมัครสมานร่วมมือกันทำงานสร้างสรรค์ความเจริญและสร้างความมั่นคงเป็นปึกแผ่นให้กับชาติไทย เนื่องจากพินทุดีเป็นหญิงต้นเหตุสามารถบงการทำให้ผู้ชายทะเลาะแตกสามัคคีกันได้ พินทุดีจึงจัดเป็นหญิงที่น่าสะพรึงสำหรับผู้ชายเหมือนดังดำที่ทัตเทพกับไวกูร์ยกกล่าวอยู่เสมอๆว่า “พินทุดีน่ากลัวนะซี”⁶³ พินทุดีเป็นหญิงที่น่ากลัวเป็นภัยคุกคามพื้นที่สาธารณะสังคมไทยสมัยใหม่ที่ต้องการกลุ่มสังคมผู้ชายที่สามัคคีร่วมมือกันทำบทบาทพัฒนาสร้างความมั่นคงให้กับประเทศมาก

จากที่กล่าวมานำเสนอให้เห็นถึงการที่พินทุดีหญิงร้ายมักมีพฤติกรรมการออกจากบ้านไปเที่ยวเล่นพบปะผู้ชายในเวลากลางวันพื้นที่สาธารณะภายนอกบ้าน แล้วเธอยังใช้ความงามมีเสน่ห์ในการควบคุมบงการให้สังคมผู้ชายในพื้นที่สาธารณะเกิดเหตุทะเลาะเบาะแว้งแตกแยกกันอีกด้วย

5.2.4.2 งานเขียนของพงศกร

ในนวนิยายเรื่อง*สาวปฐษา* ในช่วงขณะที่จิตของใหม่พิมกำลังเผลอล้มไปด้วยแรงปรารถนาที่จะได้รับการยอมรับการปฏิบัติที่ทัดเทียมและต้องการท้าววิธ แต่ไม่อาจที่จะแสดงออกทางเรื่อร่างพฤติกรรมในยามปกติได้ เพราะเรื่อร่างมนุษย์โดยปกติถูกควบคุมกำกับโดยกรอบจารีตระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆของสังคม ใหม่พิมจึงได้ตัดสินใจยับยั้งฝ่าตาตของโบราณซึ่งขณะนั้นก็คือเรื่อร่างของผีเจ้าสี่เกด อนึ่ง พิงพิจารณาเกี่ยวกับผีเจ้าสี่เกดก่อนว่า เธอเป็นเจ้าหญิงชาวลาวผู้ซึ่งถูกข่มเหงคุกคามความรุนแรงทางวาจาเรื่อยไปจนถึงทางเพศจากท่านชายทัตนายตำรวจเจ้าหน้าที่รัฐผู้ดูแลกำกับชาวลาวหรือก็คือเป็นตัวแทนอำนาจรัฐชาติไทยและตัวแทนอำนาจปีศาจไปโดยใน

⁶² เรื่องเดียวกัน, หน้า 262.

⁶³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 266.

สังคมไทย แต่เจ้าหญิงชาวลาวคนนี้เลือกที่จะปฏิเสธยอมจำนนต่อกรอบอำนาจของชายหนุ่ม
 เจ้าน้ำที่รัฐไทย เธอผันตนเองไปเป็นผู้ทำพฤติกรรมใช้ไสยศาสตร์กับท่านชายทดจนแทบปางตาย
 พร้อมทั้งควบคุมออกคำสั่งให้ท่านชายทดปฏิบัติตามความต้องการของเธอทุกอย่าง ตลอดจนยัง
 บงการครอบงำท่านหญิงฉายคนรักชาวไทยของท่านชายทดให้ใช้ความรุนแรงทำการ
 อัตรินิบาตกรรมตนเองอีกด้วย เนื่องจากผีเจ้าสี่เกิดเป็นหญิงผู้ถูกข่มเหงที่กล้าลุกขึ้นโต้ตอบทำลาย
 คุกคามกรอบอำนาจของสังคมไทยอย่างน่าสะพรึงกลัวร้ายกาจ ดังนั้นการที่ไหมพิมรู้สึกหลงใหล
 ผีนผ้าตาดทองเรือนร่างผีเจ้าสี่เกิดอย่างมากมานับตั้งแต่แรกพบจึงมีนัยยะถึงการกำลังหลงใหล
 บุคลิกตัวตนความเป็นหญิงร้ายผู้ขบถต่อกรอบจารีตอุดมการณ์ต่างๆ ของสังคมไทย ส่วนการ
 ตัดสินใจคลี่ผืนผ้าตาดทองโบราณเรือนร่างผีเจ้าสี่เกิดคลุมทับเรือนร่างของตนเองนั้นสื่อแสดง
 ชัดเจนถึงเจตนาที่ต้องการให้บุคลิกความเป็นหญิงร้ายเข้าสิงตนเอง อย่างไรก็ตาม เราไม่อาจกล่าว
 ว่าไหมพิมปรารถนาในผีเจ้าสี่เกิดอยู่แต่เพียงฝ่ายเดียว ทั้งนี้ก็เพราะพอเมื่อไหมพิมคิดทบทวน
 เหตุการณ์คลี่ผืนผ้าคลุมทับเรือนร่างของเธออย่างลึกซึ้งถึงขั้นถึงกับกลับพบว่า “เป็นผ้าห่มสะพัก
 ต่างหากที่คลี่ห่มกายหล่อนด้วยตัวของผ้าเอง”⁶⁴ และยังคงคำพูดของผีเจ้าสี่เกิดที่กล่าวกับเธออีกว่า
 “หยิบผ้ากลับไปที่ไหมพิม ใครจะรู้ว่าเธอเป็นคนเขาไป...ผ้านี้เป็นของเธอ... เข้าใจไหมว่าผ้านี้เป็น
 ของเธอ ไม่เช่นนั้นผ้าคงไม่ดันดันเดินทางผ่านกาลเวลานั้นนานมาเพื่อพบเธอแบบนี้หรอก..ผ้านี้
 อยากอยู่กับเธอนะไหมพิม จงพาเขากลับไปกับเธอ”⁶⁵ การที่เจ้าสี่เกิดเลือกเข้าสิงเรือนร่างของ
 ไหมพิมนั้นอาจจะเป็นผลสืบเนื่องจากการที่ฝ่ายเจ้าสี่เกิดเองก็ตระหนักถึงการที่ไหมพิมต้องประสบ
 ชะตากรรมการถูกกดขี่ข่มเหงจากชาวไทยคนรอบข้าง และการมีแรงปรารถนาอยากที่จะลุกขึ้น
 ปฏิเสธได้กลับอำนาจอันกระทำต่อเรือนร่างไม่ต่างจากตัวเธอนั่นเอง เมื่อทั้งผีเจ้าสี่เกิดและไหมพิม
 ต่างก็เป็นหญิงผู้ถูกระงับไม่แตกต่างกัน และทั้งสองยังเพียรหาซึ่งกันและกันอีกด้วย ดังนั้นจึง
 อาจเป็นไปได้ว่าแท้จริงหญิงทั้งสองเป็นตัวตนคู่หรือ “the double” ของกันและกันที่ถูกแยกฉีกขาด
 ออกจากกันเนื่องจากกรอบจารีตวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมก็เป็นได้ โดยสำหรับผีเจ้าสี่เกิด
 เป็นบุคลิกตัวตนด้านมืดร้ายที่เป็นขบถปฏิเสธการจำนนอยู่ใต้กรอบจารีตอย่างทำทนาย เธอต้องการ
 แก่แค้นทำความรุนแรงโต้ตอบคนในสังคมไทย ขณะที่ไหมพิมเป็นบุคลิกตัวตนด้านที่อยากที่จะลุก
 ขึ้นโต้ตอบอำนาจต่างๆ ที่กระทำต่อเรือนร่างของตน แต่ยังไม่มีความกล้ามากเพียงพอที่จะลุกขึ้น
 ทำ ไหมพิมจึงยังคงเป็นด้านดีที่ยอมประนีประนอมจำนนปฏิบัติตนอยู่ในกรอบจารีตของสังคม ใน
 แง่มุมนี้ ผีสิงจึงเป็นประเด็นที่มีบทบาทสำคัญอย่างมาก ผีเจ้าสี่เกิดได้นำเอาตัวตนด้านมืดซึ่งถูก
 แยกฉีกขาดออกไปกลับมาพร้อมกับไหมพิมซึ่งเป็นตัวตนด้านดีอีกครั้ง หรือในอีกนัยหนึ่ง ผีสิงคือการ

⁶⁴ พงศกร จินดาวัฒน์, *สาปภูษา*, หน้า 261.

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 58.

ปลดปล่อยตัวตนด้านมืดซึ่งถูกเก็บกดเอาไว้ออกมาอยู่เคียงกับตัวตนด้านดีนั่นเอง ไหมพิมที่คลี่ผ้า เรือนร่างผีเจ้าสี่เกิดคลุมทับเรือนร่างกำลังมุ่งใช้ประเด็นเหตุการณ์ผีสิงในการปลดปล่อยอารมณ์ ความปรารถนาที่เดิมถูกเก็บกดบีบคั้นไว้ออกมา

การวิเคราะห์ไหมพิมที่ถูกผีสิงในแง่ของการปลดปล่อยตัวตนด้านมืดละเมิดกรอบออกมา ช่วยอธิบายเกี่ยวกับบุคลิกที่เปลี่ยนแปลงกลายเป็นหญิงสาวผู้ทรงเสน่ห์มีอิทธิพลเหนือชายหนุ่ม ทุกคนที่อยู่ใกล้ชิดตัวเธอ ไหมพิมรับรักจากชายหนุ่มทุกคนที่เข้ามาติดพันเธอ เธอปล่อยตัวปล่อยใจไปเที่ยวยามค่ำคืนกับชายหนุ่มทุกคนที่เข้ามาชิดใกล้ ไหมพิมยอมให้บรรดาผู้ชายกอดจูบทั้ง ขณะทำงานอยู่ในสถานที่ทำงานร้านขายผ้าตาตอง ขณะอยู่ริมท้องถนนพื้นที่สาธารณะ และแม้ ขณะพำนักอาศัยอยู่ในบ้านของปรีชญาผู้มีพระคุณ ไหมพิมก็ยังกอดจูบกับท้าววิหุมคนรักของ ปรีชญา เมื่อพิจารณาจากกรอบของอุดมการณ์ปีศาจไทย ไหมพิมที่ตัวตนเจ้าสี่เกิดด้านมืดมี อิทธิพลเหนือเรือนร่างจัดว่าได้กลายเป็นผู้หญิงที่เป็นภัยคุกคามเนื่องจากเธอไม่ได้ดำเนินตาม ครอบครองของความเป็นหญิงดีสตรีผู้มอบน้อม รักเดียวใจเดียว และรักนวลสงวนตัวรักษาความ บริสุทธิ์เพื่อพร้อมสำหรับชายหนุ่มที่จะมาเป็นสามี หากแต่เป็นหญิงที่พิจารณาความรักและผู้ชาย เป็นแค่เพียงเกมการละเล่นของเธอเท่านั้น และเมื่อพิจารณาในระดับที่ลึกมากขึ้นจะเห็นได้ว่า ไหมพิมที่ตัวตนเจ้าสี่เกิดด้านมืดมีอิทธิพลเหนือเรือนร่างยังได้พลิกผันบทบาทตนเองจาก ผู้ถูกกระทำเป็นผู้กระทำผู้บังคับควบคุมชายหนุ่ม เธอทำเสน่ห์ให้เสน่ห์เป็นอำนาจบงการผู้ชายทุกคนที่มาติดบ่วงรักของเธอ เธอควบคุมพวกเขาให้ทำตามทุกอย่างทุกเรื่องที่เขาบอกแม้ว่าจะเป็น เรื่องที่ผิดระเบียบหน้าทีอย่างการให้ภาคติยะเจ้าหน้าที่ตำรวจลอบนำผ้าตาตองซึ่งเป็นของกลางที่ ถูกอายัดไว้มาให้กับเธอก็ตาม ไหมพิมเป็นหญิงต้นเหตุของการบ่อนทำลายกฎเกณฑ์กรอบระเบียบ ของสังคมไทย ความเป็นหญิงที่ละเมิดกฎเกณฑ์อุดมคติของไหมพิมขณะที่ผีเจ้าสี่เกิดสิงอยู่ภายใน ยิ่งแจ่มชัดมากขึ้นไปอีกเมื่อเราพบว่า เรือนร่างที่ดูอรชรอ่อนแอแบบผู้หญิงในอุดมคติกลับมีความ แข็งแกร่งมีพลังกำลังที่มากมายถึงขนาดสามารถทำความรุนแรงต่อผู้ชาย ไหมพิมที่ผีเจ้าสี่เกิดสิง อยู่สามารถเหวี่ยงผู้ชายสามคนให้ลงไปนอนกองอยู่ที่พื้นได้อย่างง่ายดาย ดังจะเห็นได้ชัดในตอนที่ ไหมพิมกำลังใช้ความรุนแรงบีบบังคับภคินีภคยานุญาเพื่อแก้แค้นที่ทำผ้าของเธอขาด ขณะที่ชายหนุ่มสาม คนคือ แทนไท ท้าววิหุม และพชรพยายามเข้ามาช่วย แต่ถูกไหมพิมเหวี่ยงทิ้งออกมา

เขาจ้องมองไหมพิมและมณีภคยานุญาเขม็ง แสบไม่เชื่อสายตาว่าหญิงสาวร่างผอมบางอย่าง ไหมพิมจะมีพลังกำลังมากมายขนาดที่สามารถบีบบังคับของมณีภคยานุญา และยกหูขึ้นสูงจนปลาย เท้าของฝ่ายนั้นลอยอยู่เหนือพื้นห้อง

“เฮ้ย” ทาวิชนั้นร้องเพียงคำเดียวแล้วรีบโยกเขยกเข้าไปช่วยแทนไทตั้งร่างของไหมพิมออกจากมณีกัญญาอย่างรวดเร็ว

“ไหมครับ ไหมพิม...ใจเย็นๆนะ ปล่อยี่ถี่ก่อน มีอะไรค่อยๆพูดค่อยๆถามกันได้..” เขาร้องบอกหญิงสาว หากไหมพิมสะบัดอย่างแรง จนทั้งเขาและแทนไทกระเด็นออกมา

(...)

พชรเห็นท่าทางของทาวิชซักจะรังไหมพิมเอาไว้ไม่อยู่ ก็เลยลุกขึ้นแล้วเข้าไปช่วยนายตำรวจหนุ่มยึดร่างหญิงสาวเอาไว้อีกแรง แทนไทตรงเข้ามาสมทบด้วยอีกคน

ถึงตอนนี้เลยกลายเป็นว่า ผู้ชายรูปร่างสูงใหญ่ทั้งสามกำลังช่วยกันยึดผู้หญิงรูปร่างผอมบาง หากมีพลังกำลังมากมายมหาศาลจนแทบจะเอาไม่อยู่⁶⁶

เรือนร่างหญิงสาวที่มีกำลังมหาศาลจนผู้ชายสามคนดูไม่อยู่นี้สร้างความพรึ่บพรึงให้กับผู้ที่พบเห็นรวมถึงเราผู้อ่านอย่างมาก เนื่องจากเรือนร่างนี้ทำให้ผู้พบเห็นเริ่มตระหนกเกี่ยวกับเรื่องเรือนร่างว่า ผู้หญิงกับผู้ชายไม่ได้มีลักษณะที่แตกต่างจากกันโดยสิ้นเชิงเหมือนดังที่สังคมอุดมการณ์ปีศาจปีศาจบอก ผู้หญิงเองก็มีพลังกำลังความเข้มแข็งแข็งแกร่งกล้าหาญเช่นเดียวกับผู้ชาย เรือนร่างอันทรงพลังของไหมพิมขณะถูกผีสิงจึงจัดเป็นสิ่งที่คุกคามกรอบอุดมการณ์ปีศาจปีศาจของสังคมไทยสมัยใหม่ที่กำหนดความเป็นหญิงไว้ในชั่วตรงกันข้ามกันความเป็นชายโดยสิ้นเชิงว่ามีลักษณะที่อ่อนแอ บอบบาง และต้องการการปกป้องจากผู้ชาย เรือนร่างไหมพิมที่มีตัวตนด้านผีเจ้าสี่เกิดปรากฏขึ้นมาซ้อนทับอยู่จึงเป็นสิ่งที่หลอกหลอนคุกคามจิตของเราชาวไทยผู้เป็นชนรุ่นใหม่มาก

เหตุการณ์ตอนที่ไหมพิมบีบคอมณีกัญญาแล้วชายหนุ่มสามคนเข้ามาช่วยนี้ไม่เพียงแค่นำเสนอภาพความเป็นหญิงขบถต่อกรอบอุดมการณ์ปีศาจปีศาจเท่านั้น หากยังนำเสนอให้เห็นถึงความเป็นหญิงขบถต่อกรอบจารีตทางด้านชนชั้นอีกด้วย ในเหตุการณ์ตอนนี้เราเห็นตัวตนผีเจ้าสี่เกิดที่มีอำนาจเหนือเรือนร่างเปลี่ยนแปลงคำเรียกจากปกติที่ใช้คำศัพท์ที่มีความหมายในเชิงยกย่องให้เกียรติอย่างคำว่า “คุณณี” ไปสู่การเลือกที่จะเรียกมณีกัญญาด้วยคำเรียกซึ่งแสดงถึงความเท่าเทียมกันว่า “มณีกัญญา” หรือไม่ก็ด้วยคำเรียกที่แสดงถึงการกดมณีกัญญาไว้ต่ำกว่าว่า “อิมณีกัญญา” “อีโพร” ตลอดจนถึงลุกขึ้นชี้หน้าด่าทอก่อเหตุทำร้ายร่างกายมณีกัญญา และพฤติกรรมการทำร้ายร่างกายที่เลวร้ายที่สุดก็คือตอนที่ “ไหมพิมใช้เรี่ยวแรงทั้งหมดที่มี โถมบีบลงไปบนคอของหญิงสาวซอฮัน จนมณีกัญญาหายใจไม่ออก”⁶⁷ การใช้ทั้งคำเรียก น้ำเสียงที่ไร้ความเคารพ

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 369 - 370.

⁶⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 368.

และทำพฤติกรรมมารุคความนี้สื่อแสดงถึงการที่ไหมพิมที่ตัวตนด้านผีเจ้าสี่เกิดมีอำนาจเหนือเรือน
ร่างกำลังละเมิดทำลายจารีตความเป็นหญิงลูกจ้างชนชั้นล่างฐานะยากจนที่ต้องประพฤติปฏิบัติ
แบบอ่อนน้อมเชื่อฟังอยู่ใต้อำนาจควบคุมของมณีกัญญาหญิงชนชั้นสูงเจ้าของร้านผ้าตาดทอง
โบราณ ไหมพิมผู้ขบถกำลังพลิกบทบาทจากคนที่อยู่ใต้อำนาจคนที่ตกเป็นผู้ถูกระทำให้ไปสู่การเป็น
ผู้กระทำมีอำนาจควบคุมสามารถขึ้นขึ้นชั้ตายมณีกัญญาได้ ไหมพิมในเหตุการณ์ตอนนี้ขบถต่อ
กรอบอุดมการณ์ด้านชนชั้นแล้วโดยสิ้นเชิง

เมื่อพินิจตัวละครไหมพิมอย่างถ้วนถี่ลึกซึ้งจะสังเกตเห็นว่า ความน่าพรั่นพรังกลัวของ
ไหมพิมไม่ได้อยู่ที่เพียงแค่การปลดปล่อยตัวตนผีเจ้าสี่เกิดด้านมืดร้ายที่เดิมถูกกดเก็บเร้นไว้ออกมา
โต้ตอบคุกคามกรอบจารีตสังคมครอบครัวตัวเท่านั้น หากแต่ยังอยู่ที่การปลดปล่อยตัวตนผีเจ้าสี่เกิด
ออกมาแล้วนำไปสู่การปรากฏขึ้นของสภาวะความลึกลับไปด้วยสองตัวตนซึ่งขัดแย้งแตกต่างกัน
โดยสิ้นเชิงอีกด้วย นั่นก็คือ ตัวตนผีเจ้าสี่เกิดหญิงร้ายโกรธเกรี้ยวดุเดือด และตัวตนไหมพิมหญิงดี
เรียบร้อยอ่อนหวานแจ่มใส (doubling) ดังจะเห็นได้ชัดในเหตุการณ์ตอนที่พชรชวนไหมพิมไปกิน
ข้าวที่บ้านแทนไท

“ไม่..ฉันไม่ไป..ฉันไม่ไปไหนทั้งนั้นละ” เสียงเกรี้ยวกราดของหญิงสาวร่างผอมบางตรง
เคาน์เตอร์ ทำให้พชรและทิพยาต้องหันไปมองหน้ากันด้วยความตกตะลึงพรั้งเฟริด ไม่มีใครคิด
ว่าจู่ๆ อารมณ์อันแจ่มใสของไหมพิม จะก่อตัวจนกลายเป็นพายุหมุนไปอย่างรวดเร็วเช่นนี้
“ไม่เอาน่าไหม ปีใหม่ทั้งทีน่าจะทำตัวให้รื่นเริง” ชายหนุ่มพยายามเอาน้ำเย็บเข้าลูบ “ไม่มี
เหตุผลที่จะไม่ไปบ้านคุณแทนไทเลยนี่นา”
“ฉันไม่ชอบ” น้ำเสียงแผ่วความเกรี้ยวกราด หลอนไม่ได้พูดออกมาให้ชัดเจนว่าไม่ชอบอะไรที่
นั้น
(...)

ไหมพิมไม่ตอบอะไร หากสายตาก้าวร้าวเมื่อสักครู่ที่นั้นแปรเปลี่ยนเป็นเลือนลอยเหมือนกับคน
เพ็งตื่นนอน สักพักก็เอ่ยชวนเขาด้วยเสียงใสกระจ่างว่า “ไปกันหรือยังคะคุณพชร”⁶⁸

ผลกระทบทางจิตเกิดขึ้นกับพชรและทิพยาในตอนที่ได้เห็นไหมพิมผู้ว่าเรียงลุกขึ้นแสดงท่าทีก้าวร้าว
เกรี้ยวกราดแล้วก็กลับมาแจ่มใสอีก ภาพเรือนร่างที่มีทั้งตัวตนด้านไหมพิมและตัวตนผีเจ้าสี่เกิดตัด
สลักลับกันไปมาอยู่ตลอดเวลาอย่างชนิดที่ไม่อาจคาดเดาได้ดังกล่าวนี้ ใ้เราให้หันกลับมาคิด
พิจารณาถึงความสลับซับซ้อนของมนุษย์ที่บางครั้งเราอาจหาได้มีอิสระในการควบคุมเรือนร่างของ

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 200 - 201.

เราเองโดยตลอดเวลา เนื่องจากเรื่อนร่างมนุษย์ตกอยู่ใต้อำนาจการครอบงำของกฎเกณฑ์กรอบจารีตทางสังคมวัฒนธรรม ขณะที่บางครั้งก็อาจปล่อยเรื่อนร่างให้เป็นอิสระดำเนินไปตามวังวนของแรงปรารถนาหรือความต้องการเบื้องต้นในจิต นอกจากนี้ เรื่อนร่างใหม่พิมพ์มีลักษณะกลางๆ ลึกลับระหว่างสองบุคลิกลักษณะอันขัดแย้งกันโดยสิ้นเชิงยังเป็นเรื่อนร่างที่พรอยด์กล่าวไว้ว่าเป็นเรื่อนร่างแห่งการคุกคามระบบกฎเกณฑ์วัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมไทยสมัยใหม่ที่พยายามจัดจำแนกแบ่งแยกทุกสิ่งทุกอย่างออกจากกันแบบชัดตรงข้ามชัดเจนอีกด้วย

การวิเคราะห์นวนิยายกตึกเรื่อง *สาปภูษา* ทำให้ตระหนักถึงการที่งานเขียนของพงศกรเป็นงานเขียนที่มุ่งนำเสนอตัวตนด้านหญิงร้ายและหญิงดีที่ไม่ได้แยกขาดออกเป็นสองคนชัดเจนอย่างในงานเขียนของจินตวีร์ งานเขียนของพงศกรเน้นนำเสนอให้เห็นถึงการดำรงอยู่เคียงกันของสองตัวตนในเรื่อนร่างเดียว โดยตัวตนด้านร้ายกาจที่ไม่เข้ากรอบจารีตเต็มไปด้วยแรงปรารถนาทางเพศถูกกดเก็บเอาไว้ แต่เนื่องจากตัวตนด้านร้ายกาจความปรารถนาทางเพศนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของตัวเรา ด้วยเหตุนี้เองทำยที่สุดตัวตนด้านที่ถูกกดเก็บไว้จึงปรากฏโผล่ออกมาให้เห็น

5.2.5 หญิงร้ายกับบทบาทแม่ผู้คุกคามลูก

5.2.5.1 งานเขียนของจินตวีร์

ในนวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* หญิงร้ายพิณฑุดีนั้นแม้จะมีเพศสัมพันธ์กับบรรดาชายหนุ่มมากหน้าหลายตา แต่กิจกรรมทางเพศเหล่านั้นก็ไม่ได้ทำให้พิณฑุดีเกิดการตั้งครรรภ์แล้วให้กำเนิดบุตรเลยสักคนเดียว เพศสัมพันธ์ที่มีแต่เรื่องความใคร่ความสุขสมไม่นำไปสู่การตั้งครรรภ์นี้ทำให้เราตระหนักว่าหญิงสาวแบบพิณฑุดีคนนี้ก็กำลังละเมิดบทบาทหน้าที่ความเป็นหญิงที่สังคมไทยมอบให้ว่าต้องใช้เรื่อนร่างในการผลิตลูกให้กับสามีให้กับสังคม (productive) ทั้งนี้ก็เพื่อเพิ่มปริมาณประชากรที่จะมาช่วยทำงานพัฒนาประเทศต่อไป อย่างไรก็ตาม พิณฑุดีได้นำเจ้าอุษาสวรรค์ซึ่งเป็นลูกของหญิงรับใช้คนก่อนมาเลี้ยงดู แต่กระนั้นเธอก็ไม่เคยให้ความรักต่ออุษาสวรรค์เลย เธอตำหนิ ดุด่า ใช้งาน และลงโทษอุษาสวรรค์อยู่เสมอๆ พิณฑุดีไม่เคยเรียกอุษาสวรรค์ว่าลูกเลย และขณะเดียวกันก็ไม่ยินยอมให้อุษาสวรรค์เรียกเธอว่าแม่เช่นกัน ตลอดจนเธอยังเกรี้ยวกราดดุด่าอุษาสวรรค์อยู่เสมอๆ อีกด้วย ซึ่งนั่นก็เท่ากับว่าเธอกำลังปฏิเสธบทบาทความเป็นแม่ที่รักให้ความอบอุ่นเมตตาต่อลูก จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ถึงการทำพิณฑุดีกำลังปฏิเสธการทำหน้าที่ที่สังคมกำหนดไว้สำหรับผู้หญิงทั้งการเป็นแม่ผู้ให้กำเนิดลูกและการเป็นแม่ผู้เลี้ยงดูลูก แล้วหันมามุ่งมั่นกับบทบาทหน้าที่การครอบงำปกครองเมืองอมฤตาลัยที่สองขึ้นมา จินตวีร์สร้างตัวละครหญิงพิณฑุดีขึ้นมา

ลักษณะนี้อาจเพื่อต้องการได้กลับชี้ให้สังคมตระหนักประเด็นเรื่องผู้หญิงไม่จำเป็นต้องทำพันธกิจด้านการเป็นแม่ผลิตลูกเพิ่มประชากรให้รัฐชาติเพียงอย่างเดียว หากแต่สามารถทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์จิตวิญญาณเป็นนักปกครองได้ไม่ต่างจากผู้ชาย ผู้หญิงก็มีจิตวิญญาณอุดมการณ์ไม่ต่างจากผู้ชาย

ในทำนองเดียวกัน ในนวนิยายเรื่องบ้านศิลาทราย หญิงร้ายเจ้าแก้วรังสีก็ปฏิเสธการดำเนินชีวิตตามขนบความเป็นหญิงของสังคมไทยที่กำหนดไว้ว่าต้องใช้เรือนร่างของตนเองไปกับการทุ่มเทเลี้ยงดูลูกให้เติบโตขึ้นกลายเป็นเป็นแรงงานที่มีคุณภาพที่ดีของสังคมอีกด้วย จินตวีร์กำหนดสร้างให้เจ้าแก้วรังสีเป็นหญิงผู้ไม่เคยเลี้ยงดูให้ความรักความอบอุ่นกับเจ้าอินทราวสีผู้เป็นลูกสาวของตนเลย เธอปล่อยให้เจ้าอินทรวงศ์ลูกสาวไปเติบโตใช้ชีวิตในโรงเรียนประจำไกลถึงที่ปีนังเป็นระยะเวลายาวนานหลายปีโดยที่ไม่เคยไปเยี่ยมเยียนหรือส่งจดหมายไปหาเลย และเมื่อเจ้าอินทราวสีสำเร็จการศึกษากลับมาใช้ชีวิตอยู่ในบ้านศิลาทรายอีกครั้ง เจ้าแก้วรังสีก็ได้ตรงเข้าจู่โจมใช้พลังกำลังความแข็งแกร่งของเธอบีบคอบหมายจะฆ่าเจ้าอินทราวสีผู้เป็นลูกสาวให้ตาย ดังจะเห็นได้ชัดในตอนที่เจ้าแก้วรังสีพยายามบีบคอบเจ้าอินทราวสีผู้เป็นลูกสาวขณะที่เธอเดินผ่านช่องทางแคบตรงบันได

เจ้าอินทราวสีมุ่งหน้าจะไปลงบันไดเวียนเล็กซึ่งอยู่ถัดไป แต่แล้วกลิ่นประหลาดและอนุสติที่เตือนให้รู้ว่ามิใคร่ยอตามหลังมากก็ทำให้หญิงสาวเฉลียวใจ หันหลังไปมอง แต่ก็สายเสียแล้ว. . .มือหนึ่งแข็งแรงเหมือนคีมเหล็กตะปบลงบนคอของหล่อนทางด้านหลัง ความตกใจผลักดันให้อินทราวสีสะดุ้งตื่นแรงจนเมื่อนั้นคลายออกแล้วเฉลียววับไปมองทันที ดวงหน้าที่อยู่ห่างหญิงสาวเพียงศอกเดียวในขณะนั้นเป็นดวงหน้าที่เจ้าอินทราวสีจะไม่วันลืมจนชั่วชีวิต (. . .) ดวงหน้านั้นเหมือนภาพวาดสตรีบนผืนผ้าใบเหนือผนังห้องที่หล่อนจับจ้องดูอยู่เดี๋ยวนี้ไม่มีผิดเลย

เจ้าแก้วรังสี ณ เมื่องอินทร์ มารดาของหล่อนเอง⁶⁹

พฤติกรรมการใช้มือบีบคั้นคอลูกสาวของเจ้าแก้วรังสีสะท้อนชัดเจนถึงการเป็นหญิงผู้ปฏิเสธบทบาทพันธกิจความแม่ที่พึงปฏิบัติต่อลูกตามที่สังคมอุดมการณ์ปีศาจได้กำหนดไว้ พฤติกรรมการกำจัดลูกที่ออกไปวิถีชีวิตของตนเองถึงสองครั้งสองครวาลักษณะนี้อาจทำให้มองได้ว่าแท้จริงเจ้าแก้วรังสีไม่เคยต้องการมีบทบาทเป็นแม่มาตั้งแต่ต้นก็เป็นได้ นอกจากนี้ ยังน่าพิจารณา

⁶⁹ จินตวีร์ วิวัธน์, บ้านศิลาทราย เล่ม 2, หน้า 225 – 226.

เพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำจัดครั้งที่สองด้วยว่า เจ้าแก้วรังสีพยายามกำจัดเจ้าอินทราวสีขณะอยู่ในช่วงวัยเจริญพันธุ์กำลังจะมาเป็นแรงงานหญิงทำหน้าที่ผลิตลูกต่อไป พฤติกรรมการฆ่าลูกของเจ้าแก้วรังสีจึงเท่ากับเป็นการคุกคามกระบวนการผลิตแรงงานในยุคสมัยที่รัฐบาลไทยกำลังต้องการแรงงานมาช่วยพัฒนาเศรษฐกิจความเจริญให้กับชาติไทยอย่างมาก เจ้าแก้วรังสีกำลังทำพฤติกรรมคุกคามความเจริญของชาติ

ในนวนิยายเรื่อง *ม่อนมนต์ดำ* เจ้าย่าทวดเป็นหญิงผู้อนเดียวตายอยู่ในโลงศพได้เนินแผ่นดิน เธอไม่มีลูก ความไม่มีลูกของเธอนั้น ในแง่มุมแรกอาจมองได้ถึงการลงโทษจากสังคมอุดมการณ์ปีศาจปีศาจที่ลงโทษไม่ให้หญิงผู้ทรงอำนาจมีลูกทายาทสืบทอดความมีอำนาจก็เป็นได้ หรือในอีกทางหนึ่งอาจเป็นความจงใจของเจ้าย่าทวดที่จะปฏิเสธความเป็นแม่ตามกลไกทางสังคม และด้วยเหตุนี้เจ้าย่าทวดจึงได้บีบบังคับเจ้ามนต์ทิพย์ให้ยกแมนสุรให้เป็นลูกชายของเธอ และเมื่อรับเป็นลูกแล้ว เจ้าย่าทวดก็ไม่เคยสนใจดูแลเอาใจใส่ให้ความรักความอบอุ่นกับแมนสุรผู้เป็นลูกชายเลยตลอดจนในท้ายที่สุดยังคิดเอาแมนสุรลูกชายมามีความสัมพันธ์เชิงชู้สาวสามีภรรยากับตนเองอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากคำพูดของตัวละครที่เล่าถึงความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าย่าทวดกับแมนสุรอย่างชัดเจนว่า “แกร็กคุณสุรแบบชู้สาวด้วยนะครับ คงคิดว่าเมื่อกลายเป็นสาวแล้วก็จะได้อยู่กินกับคุณสุร ซึ่งเป็นหนุ่มรูปหล่อถูกใจหญิง”⁷⁰ พฤติกรรมการนำลูกชายมาเป็นสามีลักษณะนี้จัดเป็นพฤติกรรมที่ละเมิดคุกคามจารีตกฎเกณฑ์ของสังคมอย่างร้ายกาจมาก กล่าวได้ว่าเจ้าย่าทวดเป็นหญิงผู้ละเมิดกรอบบทบาทความเป็นแม่ของสังคมไทยลงโดยสิ้นเชิง

จากการวิเคราะห์ที่กล่าวมาข้างต้นจะสังเกตเห็นว่า หญิงร้ายในวรรณกรรมทั้งสามเรื่องของจินตวีร์ล้วนมีพฤติกรรมการปฏิเสธพันธกิจความเป็นแม่ตามที่สังคมอุดมการณ์ปีศาจปีศาจกำหนดขึ้น หญิงร้ายทั้งสามลุกขึ้นทำร้ายลูกของตนเองด้วยกลวิธีที่หลากหลายและระดับความรุนแรงที่แตกต่างกันออกไป

5.2.6 เพศวิถีที่สามกับบทบาทชายรักชาย

5.2.6.1 งานเขียนของพงศกร

ในนวนิยายเรื่อง *กลิ่นการเวก* ฝันทานชายอายุซึ่งมีบุคลิกลักษณะแบบเพศวิถีที่สามเก็บตัวเงียบทำงานเป็นนักเขียนนวนิยายรักโรมาเนสซอยู่ภายในพื้นที่บ้าน สำหรับนวนิยายของฝันทานชาย

⁷⁰ จินตวีร์ วิวัธน์, *ม่อนมนต์ดำ* เล่ม 2, หน้า 332 – 333.

อายุเรื่องที่ได้รับความนิยมอย่างมากกำลังเป็นกระแสที่นิยมก็คือเรื่อง *รอยรักข้ามกาลเวลา* ใดๆก็ดี ในขณะที่เรื่อนร่างท่านชายอายุได้แปรเปลี่ยนกลายเป็นผีนั้น ท่านชายได้มอบหมายให้อาหมงหรือหัสตินทร์เป็นผู้เขียนแทน อนึ่ง พึงพิจารณาก่อนว่าผีท่านชายเป็นคนรักงานเขียนของตนเองมากถึงขนาดต้องฟื้นคืนชีพจากความตายมาเขียนนวนิยายต่อให้จบ ดังนั้นแม้ว่าท่านชายอายุจะให้อาหมงเขียน แต่ก็แน่นอนว่าผีท่านชายซึ่งเป็นนายจ้างย่อมต้องจับตาดูคอบงการสิ่งที่อาหมงเขียน อาจกล่าวได้ว่าผีท่านชายอายุเป็นผู้ควบคุมกำหนดชกโยอาหมงให้เขียนในสิ่งที่ตนต้องการอีกที ซึ่งนั่นก็ดูไม่ต่างจากพฤติกรรมของผีท่านเคานท์แดรกคูล่าที่ชกโยอยู่เบื้องหลังโจนาธานขณะที่เขียนจดหมายถึงมีนาเพื่อบอกว่าเขาตัดสินใจอยู่ทำงานที่ปราสาทท่านเคานท์แดรกคูล่าต่ออีกพักหนึ่ง ทั้งโจนาธานและอาหมงต่างก็มีบทบาทสถานะเป็นเพียงคนเขียน ใดๆก็ดี เราไม่อาจกล่าวได้ว่าผู้เขียนที่เป็น ghost writer แบบอาหมงและโจนาธานจะไร้อำนาจอันใดอยู่เลย ทั้งนี้ก็เพราะผู้ที่ลงมือเขียนเป็นผู้ที่กำหนดการใช้คำศัพท์ การเว้นวรรค การเรียงลำดับ ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความหมายเนื้อหาของสารไม่มากนักน้อย โจนาธานและอาหมงต่างก็เป็นผู้ที่มีอำนาจบางประการอยู่ในมือเช่นเดียวกัน ดังนั้นเรื่อง *รอยรักข้ามกาลเวลา* ที่อาหมงเขียนจึงเป็นผลลัพธ์ของการต่อรองเชิงอำนาจความเห็นชอบต้องการระหว่างผีท่านชายอายุกับอาหมง เจกเช่นเดียวกับข้อความในจดหมายที่โจนาธานเขียนตามคำสั่งของท่านเคานท์แดรกคูล่านั้นก็มีความเห็นชอบความต้องการบางประการของโจนาธานแฝงเร้นอยู่ด้วย งานเขียนเรื่อง *รอยรักข้ามกาลเวลา* ที่เป็นผลลัพธ์ของการต่อรองเชิงอำนาจความต้องการระหว่างผีท่านชายอายุและอาหมงปรากฏออกมาในรูปแบบที่นางเอกบัวรินมีบุคลิกที่เปลี่ยนแปลงไปจากหญิงผู้ดีเรียบร้อยไปสู่ นางแมวยั่วสวาท นางเอกบัวรินกลายเป็นหญิงที่สวยเซ็กซี่ร้อนแรง แต่งกายในชุดรัดรูป กล้าขึ้นเสียงเถียงผู้ใหญ่อย่างมารดาเลี้ยงกับพี่สาว และเธอยังป็นกำแพงออกไปหาผู้ชายอีกด้วย

เธอค่อยๆ ย่องออกมาจากห้องนอนที่แสนจะอุดอู้ สับปะรังเคเหมือนรังหนู (เพราะนั่งแม่เลี้ยงใจร้ายแก่งหลังนอน) และหล่อนก็ค่อยๆ ถอดชุดเสื้อนอนตัวหลวมโคร่งออก เผยให้เห็นชุดรัดรูปอยู่ภายในราวกับนางแมวป่า-Cat Woman ไม่มีใครรู้ว่าที่แท้แล้วเธอมีความสามารถพิเศษมากมาย เธอมีฝีเท้าเบาเหมือนกับแมวขโมย มองเห็นได้ในที่มืด เพราะสายตามชัดเหมือนแมวผี แดมยังเซ็กซี่เหมือนนางแมวยั่วสวาทอีกด้วย บัวรินจึงย่องไปที่หอนาฬิกาที่ละน้อย ทีละน้อย เมื่อไปถึงหอนาฬิกาหลังคฤหาสน์ หล่อนก็กางกรงเล็บแหลมคมออก และเกาะผนังหอนาฬิกาที่ฉาบด้วยปูนตราเสือ แล้วได้ขึ้นไปอย่างรวดเร็วราวกับไฉ่แมงมุมท่ามกลางความตื่นตะลึงของคนเขียนและคนอ่าน (. . .)

บัวรินสบถสาบานกับตัวเองว่า จะไม่ยอมปล่อยให้คุณชายเดซดณัยหลุดมือไปอีกเด็ดขาด

คุณชายขา... โหะ โหะ โหะ... บักรินคิดไปหัวเราะไปราวกับคนบ้า สีหน้าเต็มไปด้วยความ
ที่นกระหาย... ขอบอกค่ะ ขอบอก... คุณชายเสร็จบักรินแน่... งานนี้...⁷¹

ภาพบักรินในบุคลิกที่สองที่เป็นนางแมวป่าสวยเซ็กซี่ช่วยนวนคิดจะจับคุณชายนี้จัดว่าแตกต่างจาก
บุคลิกแรกที่เป็นหญิงเรียบร้อยอ่อนหวานสงวนกริยาทำที่โดยสิ้นเชิง ในแง่นี้ จึงเท่ากับว่าในเรื่อง
ร่างเดียวของบักรินมีสองบุคลิกซึ่งแตกต่างขัดแย้งกันโดยสิ้นเชิงซ้อนทับลึกลึ้นกันอยู่ (doubling)
เรือนร่างบักรินที่มีบุคลิกที่สองนางแมวยั่วสวาทโผล่ออกมานี้เป็นเรือนร่างที่เร้าให้ขบคิดถึงการมี
บุคลิกอื่นซึ่งอาจจะเป็นด้านละเมิดคุกคามกรอบแบบรุนแรงร้ายกาจดำรงแอบเร้นอยู่ในตัวเรา
และวันดีคืนดีบุคลิกด้านร้ายก็อาจจะปรากฏออกมาภายนอกทำทนายกรอบโดยที่เราไม่อาจควบคุม
ไว้ได้อีกต่อไปก็เป็นได้ การที่ผีทนายอายุธและอาหรงกำหนดสร้างให้ตัวละครนางเอกบักรินที่มี
สองบุคลิกโดยเฉพาะบุคลิกที่สองที่เป็นด้านละเมิดกรอบใส่ลงไปนวนิยายของตนที่มีผู้อ่านติดตาม
จำนวนมากก็ด้วยหมายใช้คุกคามใจมดีทำลายกรอบเพศวิถีของกลุ่มคนกระแสหลักอย่างหนัก
หน่วงและโจ่งแจ้ง และด้วยเหตุนี้เองฝ่ายอรจำไพบรรณาธิการนิตยสารสื่อซึ่งมีบทบาทหน้าที่
สำคัญในการกลั่นกรองสิ่งที่จะนำเสนอต่อมวลชนนั้นต้องสอดคล้องกับกรอบจารีตของสังคมจึงได้
กรีดร้องปฏิเสธคัดค้านการดำรงอยู่ของนางเอกบักรินที่เป็นบุคลิกที่สองในนวนิยายเรื่อง*รอยรักข้าม
กาลเวลา*จนถึงกับสั่งให้หนูกบวิ่งไปดึงเอาต้นฉบับเรื่องนี้ออกจากแท่นพิมพ์

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมของท่านชายอายุธที่ใช้งานเขียนคุกคามกรอบจารีตเพศวิถีของ
สังคมแบบถ้วนลึกซึ่งจะสังเกตเห็นว่า แท้ที่จริงแล้วพฤติกรรมการใช้งานเขียนคุกคามกรอบเป็นสิ่ง
ที่ดำเนินมาตั้งแต่สมัยที่เป็นมนุษย์มีชีวิต ท่านชายอายุธขณะที่เป็นมนุษย์มุ่งเน้นไปที่การสร้าง
เรื่องราวความรักโรมานซ์ระหว่างคุณชายที่มีบุคลิกเข้มแข็งสมชายชาตรีกับบักรินหญิงสาวผู้
อ่อนหวาน ท่านชายขณะเป็นมนุษย์สร้างตัวเอกชายมีบรรดาศักดิ์สถานะเป็นคุณชายไม่ต่างจาก
ตัวท่านชายเองลักษณะนี้ก็เพื่อความต้องการเชื่อมโยงตัวเอกคุณชายกับชีวิตจริงของตนเอง แต่
เป็นการเชื่อมโยงในเชิงล้อกับชีวิตจริง ท่านชายอายุธสร้างตัวละครคุณชายเพื่อให้นำเสนอภาพ
ความเป็นชายในอุดมคติที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง ท่านชายอายุธใช้ตัวละครคุณชายที่
สร้างขึ้นย้อนกลับไปตั้งคำถามกับตัวชนบตัวกรอบว่าเป็นสิ่งที่ถูกสังคมกำหนดสร้างขึ้นด้วย
เหมือนกันหรือเปล่า แท้ที่จริงกรอบเพศสถานะเป็นสิ่งที่ถูกสังคมกำหนดขึ้นแล้วต่อมาก็ได้กลายเป็น
ตัวควบคุมสมาชิกของสังคม เราในฐานะสมาชิกของสังคมต้องพยายามระบุตัวเราเองให้เข้ากับ
กรอบเพศสถานะที่สังคมมีอยู่ระหว่างเพศสถานะชายหรือเพศสถานะหญิงใช่หรือไม่ ถ้าไม่ กรอบ

⁷¹พงศกร จินดาวัฒน์, *กลืนการเวก*, หน้า 238 - 239.

เพศสถานะชายกับหญิงที่มีลักษณะแตกต่างกันอย่างชัดเจนสุดขั้ว (heterosexual) นั้นเป็นสิ่งธรรมดาที่มีมาแต่ดั้งเดิม เช่นนั้นแล้วเหตุใดในตัวตนชีวิตจริงของท่านชายอายุจึงได้ไม่อาจจัดแบ่งเข้าขั้วใดขั้วหนึ่งได้อย่างชัดเจน ข้อคำถามวิพากษ์กรอบเพศวิถีเสียดสีชีวิตจริงดังกล่าวนี้แฝงอยู่อย่างแนบเนียนในงานเขียนของท่านชายอายุขณะมีชีวิต กลุ่มนักอ่านงานเขียนของท่านชายซึ่งไม่รู้จักตัวตนท่านชายอายุย่อมที่จะไม่อาจจับกระแสเสียงวิพากษ์ได้ การวิพากษ์ตั้งคำถามอยู่อย่างเงิบๆ เริงปกปิดยากที่จะสังเกตเห็นนี้ย้อนกลับมาสะท้อนตัวท่านชายอายุขณะเป็นมนุษย์ว่ามีลักษณะที่ยังคงค่อนข้างปกปิดไม่ค่อยกล้าที่จะเผยอัตลักษณ์ตัวตนแท้จริงของตนเองที่ไม่เข้ากรอบให้สังคมได้รับรู้ ท่านชายอายุขณะเป็นมนุษย์จึงได้เลือกที่จะเก็บตนเองไว้เฉพาะภายในพื้นที่วังเทวินทร์บ้านของท่านชาย และยังคงตัดสินใจเข้าพิธีแต่งงานกับภริยาซึ่งเป็นหญิงสาวเพศตรงข้ามอีกด้วย

หากพิจารณาว่าท่านชายอายุขณะเป็นมนุษย์เป็นตัวแทนชายที่ยังคงค่อนข้างปกปิดไม่กล้าเปิดเผยตัวตนอัตลักษณ์ที่แท้จริงออกมา (closet) ท่านชายอายุขณะเป็นผีก็ดูจะเป็นตัวแทนชายที่กล้ายอมรับความเป็นเพศที่สามของตนเอง ผีท่านชายในชีวิตจริงจึงได้ทำพฤติกรรมละเมิดทำทนายกรอบอย่างหนักหน่วงด้วยการฆ่ากำจัดผู้หญิงทุกคนรวมถึงภริยาผู้เป็นอดีตภรรยาออกไปจากชีวิตของตนเอง และพร้อมกันนั้นก็เปิดรับอาหรงหรือหัตถ์คืนร์ชายหนุ่มหน้าตาดีที่หล่อล่ำจบวิศวะฯ เข้ามาเป็นเลขานุการส่วนตัวซึ่งเป็นตำแหน่งที่ “สงวนไว้สำหรับผู้หญิงเท่านั้น”⁷² ผีท่านชายอายุเปิดเผยตัวตนความเป็นชายหนุ่มเพศวิถีที่สามเป็นเกียรติต่อหน้าอาหรงผ่านทางคำพูดที่กล่าวกับอาหรงว่า “เธอจะต้องอยู่กับฉันอยู่ที่วังเทวินทร์ อยู่ในนี้ตลอดไป...”⁷³ คำกล่าวของผีท่านชายอายุที่แสดงเจตจำนงความปรารถนาชัดเจนที่ต้องการเก็บตัวอาหรงไว้ในวังของตนเองนี้ไม่ต่างจากท่านเคานท์แดรกคูล่าที่ต้องการเก็บตัวโจนาธานไว้ในปราสาทของตนเอง ทั้งผีท่านชายอายุและเคานท์แดรกคูล่าต่างก็ปรารถนาในตัวของชายหนุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผีท่านเคานท์แดรกคูล่าที่ปรากฏอย่างชัดเจนมากในฉากเหตุการณ์ที่ท่านเคานท์จ้องมองลำคอของโจนาธานด้วยความกระหายอยาก ลำคอของโจนาธานสร้างความรู้สึกปรารถนาให้เกิดขึ้นในจิตของท่านเคานท์⁷⁴ ส่วนผีท่านชายอายุกับอาหรงนั้น ร่องรอยพฤติกรรมของผีท่านชายอายุที่จับจ้องเรือนร่างอาหรงนั้นปรากฏอย่างชัดเจนผ่านการที่ท่านชายอายุรู้ทุกเรื่องราวและทุกความรู้สึกนึก

⁷² เรื่องเดียวกัน, หน้า 160.

⁷³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 90.

⁷⁴ Jerrold E.Hogle, “Theorizing the Gothic,” in *Teaching the Gothic*, Anna Powell and Andrew Smith, ed., p.

คิดของอาหมง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรู้สึกของอาหมงในช่วงแรกที่ท้อแท้กับการต้องมาเขียนงาน จนนี่ก็อยากลาออก เรื่องการที่อาหมงรับเด็กแสงดาวเข้ามาทำงานบ้าน เรื่องที่อาหมงพาลูกกล้าไปโรงพยาบาล ฯลฯ

อย่างไรก็ดี เราไม่พึงกล่าวว่าท่านชายอายุธปรารถนาอาหมงอยู่แค่เพียงฝ่ายเดียว เพราะเมื่อหันมามองฝ่ายอาหมงเองก็พบว่า อาหมงเองก็เป็นฝ่ายเลือกที่จะสมัครงานเป็นเลขานุการของท่านชายอายุธนักเขียนชายด้วยเช่นกัน และยิ่งเมื่ออาหมงได้ย้ายมาอยู่ในวังเทวินทร์ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะปิดเร้นปกคลุมด้วยต้นไม้สภาพความเป็นธรรมชาติปลอดจากอารยะวัฒนธรรมจึงเอื้ออำนวยต่อการนำเสนอบุคลิกตัวตนธรรมชาติแท้จริงที่ไม่ได้ผ่านการจัดระเบียบควบคุมให้อยู่ในกรอบครรลองวัฒนธรรมของสังคมให้ปรากฏออกมาได้ เราก็พบเห็นอาหมงที่ค่อยๆปลดปล่อยตนเองออกจากพันธนาการกรอบจารีตเทศสถานะความเป็นชายที่ต้องแสดงความรักความห่วงใยต่อหญิงสาวเพศตรงข้าม อาหมงตัดสินใจตัดความสัมพันธ์กับชลาหญิงสาวรุ่นน้องมหาวิทยาลัยที่เขาเคยพร่ำบอกรักมากมายมานานกว่าสามปีภายในเวลาแค่ข้ามคืนเดียว พร้อมกันนั้นเขาก็เริ่มผันตนเองมาสวมบทบาทผู้หญิงทำหน้าที่เสมือนเป็นศรีภรรยาของท่านชาย อาหมงคอยจัดการดูแลเรื่องราวต่างๆ ภายในบ้านของท่านชาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสะดวกสบายเรียบร้อยของบ้าน ดูแลสุขภาพชีวิตความเป็นอยู่ของลูกจ้างคนสวน ออกไปจ่ายตลาดตระเตรียมอาหารการกินสำหรับท่านชาย และเรื่องอื่นๆตามแต่ท่านชายอายุธจะออกคำสั่ง ตลอดจนอาหมงยังเริ่มมีพฤติกรรมนี้ถึงพูดถึงและแสดงความรู้สึกห่วงหาอาทรห่วงใยท่านชายอายุธซึ่งมีเพศสถานะเดียวกันกับเขาตลอดเวลาก็ด้วย พฤติกรรมการแสดงความรู้สึกห่วงใยนี้ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในเหตุการณ์หลายๆตอน เช่น เหตุการณ์ตอนที่อาหมงเร่งนั่งรถแท็กซี่มาหาท่านชายอายุธที่วังทั้งๆที่แขนเจ็บหนักถึงขนาดเข้าเฝือกก็ตาม และเหตุการณ์ที่อาป้าของอาหมงขอให้เขากลับมาช่วยดูแลธุรกิจหลายด้านที่ลงทุนไป แต่อาหมง กลับลังเลที่จะกลับเนื่องจากห่วงท่านชายอายุธที่กำลังมีอาการเจ็บป่วยอยู่

“ก็นั่นละ อ้าวถึงอยากให้อ้อมมาช่วยดูแลหน่อย เพราะเงินที่อ้าวลงทุนไปหลายด้านนั้นก็เงินของอ้อมทั้งนั้นละ เกิดสูญไปอ้อมก็อดนะอาหมง...” อาป้าของเขาทิ้งไฟตายด้วยการตอกย้ำว่า

“หลายด้านนะอาหมงนะ... หลายด้าน ไม่ใช่หลายแสน...”

“แต่...” หัสตินทร์ซึกถึงเล ห่วงสมบัติละก็ห่วงอยู่หรอก แต่ตอนนี้เขายังมีห่วงที่ใหญ่กว่านั้น คือความเป็นห่วงคุณชายอายุธ นายจ้างของเขา⁷⁵

⁷⁵ พงศกร จินดาวัฒน์, *กลิ่นการเวก*, หน้า 162 - 163.

ความรู้สึกคิดคะเนที่มีต่อท่านชายอายุสองแสดงถึงการที่อาหมงกำลังหวั่นไหวท่านชายอายุอาหมงกำลังหลงใหลพึงปรารถนาในตัวท่านชาย (desire) ประเด็นความหลงใหลดังกล่าวนี้เปิดเผยออกแบบกระจ่างชัดยิ่งขึ้นผ่านการที่อาหมงทำพฤติกรรมเที่ยวสืบเสาะเรื่องราวและพยายามเข้าพบเห็นหน้าท่านชายให้ได้ อาหมงอยากพบหน้าถึงขนาดแอบเฝ้าอยู่ที่เชิงบันไดเพื่อรอคุณหน้าตาท่านชายอายุขณะออกมาหยิบอาหารที่หน้าห้องนอน เนื่องจากอาหมงเองก็นับเป็นขบถคนหนึ่งที่ต้องการจะปลดปล่อยตนเองออกจากกรอบเพศวิถี ดังนั้นการที่อาหมงหลงใหลเฝ้าติดตามหาพี่ท่านชายอายุผู้มีบุคลิกลักษณะละเมิดกรอบอย่างชัดแจ้งเต็มที่เต็มทางจึงยังอาจมีนัยยะถึงการที่อาหมงอาจจะกำลังแสวงหาตัวตนอีกด้านของตนเองอยู่ แต่ที่จริงพี่ท่านชายอายุก็คือตัวตนคู่อีกด้านของอาหมง (double) พี่ท่านชายอายุเป็นตัวตนอีกด้านที่อาหมงพึงปรารถนาอยากจะเป็นก็เป็นได้ เมื่อทั้งอาหมงและท่านชายอายุต่างรู้สึกโหยหาปรารถนาในกันและกัน ดังนั้นจึงกล่าวสรุปได้ถึงการที่อาหมงและท่านชายอายุต่างก็มีสายสัมพันธ์ความหวังโยอาทรต่อกัน เป็นสายสัมพันธ์แบบรักร่วมเพศชายกับชาย

การที่สัมพันธ์รักร่วมเพศระหว่างพี่ท่านชายอายุกับอาหมงเกิดขึ้นและดำเนินไปได้ในทางหนึ่งเป็นเพราะมีปัจจัยด้านพื้นที่มาคอยกำกับ กล่าวคือ สถาปัตยกรรมที่เป็นพื้นที่ปิดทำให้ชายทั้งสองคนสามารถแสดงตัวตนความต้องการที่แท้จริงของตนเองออกมาได้โดยเสรี ขณะที่ครั้งพออร่าไพหญิงสาวผู้ดำเนินชีวิตอยู่ในกระแสสังคมอุดมการณ์ความสัมพันธ์ชายหญิงเดินข้ามประตูเข้ามาในพื้นที่วังเทวรินทร์อาณาจักรรักร่วมเพศของท่านชายอายุ การลวงล้ำเข้ามาของอร่าไพเป็นการบ่อนทำลายสถานะความเป็นพื้นที่ปิดของวังเทวรินทร์ลง วังเทวรินทร์กลายเป็นพื้นที่ที่ผู้คนกระแสหลักในสังคมเดินทางเข้าออกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเด็กแสงดาว นางอภัย คุณหญิงอินทรีรา ฯลฯ กลุ่มคนกระแสหลักนี้เริ่มจับจ้องมองดูวิพากษ์ความสัมพันธ์ระหว่างท่านชายกับอาหมง ซึ่งนั่นทำให้ความสัมพันธ์อันละเมิดกรอบจารีตสังคมเป็นเรื่องที่ยากที่จะดำเนินต่อไปได้ สำหรับเหตุการณ์การลวงล้ำของอร่าไพครั้งสำคัญก็คือเหตุการณ์ในตอนท้ายเรื่อง อร่าไพได้แอบเล็ดลอดเข้าเดินสำรวจตรวจจ้องสิ่งต่างจนได้พบเห็นในสิ่งที่สงสัยปรารถนาจะรู้มาโดยตลอด นางเอกอร่าไพเห็นพี่ท่านชายอายุใช้แขนตระกองกอดรัดร่างของชายหนุ่มวิเศษผู้เป็นเพื่อนของอาหมง แล้วฝังเขี้ยววาวแหลมคมลงบนต้นคอของเขา

ภาพผู้ชายร่างสูงผิวคล้ำที่ยืนระทระทวยอยู่ในอ้อมแขนของชายร่างผอมสูงภายใต้ชุดเสื้อคลุมสีดำตรงสุดระเปียงด้านหน้า เป็นสิ่งซึ่งหลอนไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะได้พบเห็นในชีวิต

มองเฝินๆ แต่แรกเหมือนกับชายทั้งสองกำลังตระกองกอดกันอยู่ หากแสงสลัวสว่างจากโคม
ระย้าเหนือระเบียงทางเดินส่องให้เห็นว่าแท้ที่จริงแล้ว ผู้ชายหนุ่มผิวคล้ำ รูปร่างสันทัดได้
สัดส่วนแข็งแรงนั้นกำลังถูกชายร่างผอมสูงใช้แขนกอดรัดยึดเอาไว้ไม่ให้ดิ้นรนไปไหนได้ ส่วน
ใบหน้าที่กำลังจมน้ำตาของอีกฝ่ายก็ไม่ใช่ด้วยเสนาหา หากแต่เป็นเพราะชายร่างสูงกำลังกอด
ลำคอของชายหนุ่มคนนั้นอยู่ต่างหาก. .

(. . .)

ชายร่างสูงกำลังใช้เขี้ยวแหลมโค้งที่ยื่นยาวออกมาจากมุมของริมฝีปากกัดคอของชาวผิวคล้ำ
และดูดดื่มกินเลือดสีแดงฉานที่ไหลรินออกมาจากแผลเหวอะหวะตรงลำคอด้วยท่าทางหิว
กระหาย⁷⁶

เมื่อเราอ่านวิเคราะห์ภาพพฤติกรรมของท่านชายอายุช ชายซึ่งมีบุคลิกความเป็นหญิงอยู่ในตัว
โดยอาศัยกรอบแนวคิดเรื่อง vagina dentata ที่กล่าวว่า ปากกับช่องคลอดเป็นสิ่งที่พัวพันเชื่อมต่อกัน
และต่างสามารถเป็นภาพสัญลักษณ์แทนกันและกันได้ เมื่อปากกับช่องคลอดเป็นภาพแทนกัน
และกัน ดังนั้นพฤติกรรมของท่านชายอายุชที่กำลังใช้ปากซึ่งภายในบรรจุไปด้วยฟันยาวแหลมคม
กัดคอดูดเลือดวิเศษจึงเป็นภาพสัญลักษณ์เชิงอุปมาแบบอีโรติก ท่านชายอายุชกำลังร่วมเพศดูด
เอาอสุจิพลังงานชีวิตออกจากเรือนร่างของวิเศษวิชัย การตีความมองฉากกัดคอดูดเลือดว่าเป็นภาพ
สัญลักษณ์เชิงอุปมาแบบอีโรติกระหว่างชายกับชายนี้ เชื่อมโยงและช่วยอธิบายเหตุการณ์ต่อมาที่
พออรร่าไฟผู้ซึ่งดำเนินชีวิตอยู่ในกรอบความรักความสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิงของสังคมไทยมา
พบเห็นภาพที่ละเมิดกรอบดังกล่าวเข้า แล้วก็เกิดความรู้สึกตระหนกตกใจอย่างสุดขีด จนถึงกับ
หลุดปากออกมาว่า “ตั้งแต่เกิดมาเป็นตัวเป็นตน ไม่เคยพบอะไรที่สยดสยองและน่ากลัวเท่านี้มา
ก่อน”⁷⁷ ความตกใจของอรร่าไฟไม่เพียงมีสาเหตุจากการเห็นเพศสัมพันธ์ระหว่างชายกับชายซึ่ง
ละเมิดกรอบความสัมพันธ์ชายหญิงเท่านั้น หากยังมีสาเหตุจากการเห็นว่าพฤติกรรมเพศสัมพันธ์
แบบใช้ปากใช้เขี้ยวนี้ดูไม่แตกต่างจากพฤติกรรมร่วมเพศของสัตว์อีกด้วย อรร่าไฟกำลัง
วิพากษ์มองว่าอายุชท่านชายเกย์กำลังทำพฤติกรรมที่ต่ำชั้นด้อยความเจริญ เป็นคนที่เสื่อมถอย
ทางการพัฒนา

หากเราพิจารณาจากเหตุการณ์นี้ให้ลุ่มลึกลงไปอีกจะพบว่า นอกจากอรร่าไฟแล้ว อาหมงชาย
หนุ่มผู้ซึ่งเริ่มผันตัวเองเข้าสู่การเป็นเพศวิถีที่สามก็เป็นอีกคนหนึ่งที่อยู่สลับพันพัวพันกับเหตุการณ์นี้
อย่างมาก อาหมงเริ่มหวั่นเกรงตระหนกว่าถ้าเขาดำเนินชีวิตตามเส้นทางนี้ต่อไปก็จะกลายเป็น

⁷⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 297.

⁷⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 297.

ผี เป็นคนที่เสื่อมถอยทางความเจริญไม่ต่างจากท่านชายอายุ หรือไม่กี่อาจกลายเป็นแบบวิเศษวิโส ที่ถูกดูพลังชีวิตจนหมดเรี่ยวหมดแรงจนถึงแก่ความตาย ตลอดจนยังกลายเป็นชายที่ถูกอรรำไพหญิงคนกระแสหลักกรีดร้องใส่ด้วยเห็นเป็นคนแปลกวิปริตอีกด้วย ในแง่นี้การที่พงศกรกำหนดให้ท่านชายอายุผู้มีบุคลิกแบบเพศวิธิตี่สามปรากฏภายในเรือนร่างผีที่นำสะพรั่งลักษณะนี้ก็เพื่อใช้เตือนอาหมงและรวมถึงเราผู้อ่านไม่ให้ก้าวละเมิดข้ามกรอบเพศสถานะของสังคมไปสู่การเป็นเพศวิธิตี่สาม และเนื่องจากความน่าสะพรั่งกลัวนี้เอง อาหมงจึงตัดสินใจยุติความปรารถนาที่จะก้าวไปมีบุคลิกตัวตนเป็นเพศวิธิตี่สามแบบท่านชายอายุอย่างเด็ดขาด อาหมงกล่าวปฏิเสธท่านชายอายุด้วยน้ำเสียงอันหนักแน่นว่า “ไม่... ออกไป... ออกไปไกลๆ...”⁷⁸ และพร้อมกันนั้นก็รีบเบนตนเองกลับคืนสู่กรอบเพศสถานะความเป็นชาย อาหมงพยายามนำเสนออัตลักษณ์ตัวตนที่เป็นชายในกรอบออกมา เขารีบแสดงความรู้สึกรักใคร่ในตัวหญิงสาว ซึ่งหญิงสาวที่อยู่ใกล้ตัวเขามากที่สุดในขณะนั้นก็คืออรรำไพ ด้วยเหตุนี้เองเราจึงเห็นภาพพฤติกรรมของอาหมงที่ตกหลุมรักอรรำไพอย่างง่ายดายและรวดเร็ว อาหมงกล่าววจาแสดงเจตจำนงขอคบหาทำความรู้จักเป็นแฟนกับอรรำไพ ตลอดจนยังหันกลับมาสวมบทบาทหน้าที่แสดงความเป็นสุภาพบุรุษผู้ปกป้องคุ้มครองหญิงสาวอรรำไพจากอันตรายต่างๆ ที่มาคุกคามอีกด้วย

ขณะที่อาหมงเป็นตัวแทนของชายหนุ่มผู้เลือกที่จะพลิกกลับคืนสู่บทบาทความเป็นชายตามกรอบจารีตของสังคมนั้น ผีท่านชายอายุก็ดูจะเป็นตัวแทนของชายผู้เลือกที่จะละเมิดกรอบจารีตของสังคมต่อไปอย่างถึงที่สุด ผีท่านชายอายุยังคงกล่าวเลือกที่จะเก็บอาหมงซึ่งเป็นชายหนุ่มไว้ข้างตัว แล้วฆ่าอรรำไพหญิงสาวบรรณาธิการที่แม้จะรู้เรื่องงานเขียนสามารถช่วยงานเขาได้เป็นอย่างดีทิ้งไป

“ส่งหล่อนมาให้ฉัน” คุณชายผีดิบไม่ฟังเสียงขอร้องของอรรำไพ เขาสั่งให้สตันท์ด้วยน้ำเสียงเยือกเย็นไร้หัวใจ ไร้ความรู้สึก
 “ฉันจะจัดการหล่อนให้เสร็จไปก่อนจะออกไปจัดการให้พวกช่างนอกตำหนัก..พวกมันกล้ามากที่ทำทนายฉันอย่างนั้น มันยังรู้จักฉันน้อยเกินไป..ส่งหล่อนมาเดี๋ยวนี้ให้สตันท์...”⁷⁹

พฤติกรรมของท่านชายอายุที่เลือกฆ่าอรรำไพนั้นนอกจากจะเป็นพฤติกรรมที่เน้นย้ำถึงความต้องการปรารถนาแต่เพียงชายหนุ่มเพศเดียวกันของท่านชายอายุแล้ว หากยังนำเสนอถึงการที่ผี

⁷⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 304.

⁷⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 368.

ท่านชายอายุชเลือกที่ใช้ความรุนแรงจัดการกับคนกระแสหลักรักต่างเพศที่บังอาจล่วงละเมิดเข้ามาในพื้นที่ของตนอีกด้วย และพร้อมกันนั้นก็ได้บงการให้ต้นการเวกเลื้อยปกคลุมวังเทวินทร์างกันไม่ให้คนภายนอกล่วงล้ำเข้ามาได้อีก ทั้งนี้ก็เพื่อสถาปนาความเป็นพื้นที่ปิดของวังเทวินทร์ขึ้นใหม่อีกครั้ง

การวิเคราะห์หัวข้อบทบาทในมิติทางพื้นที่และเวลาที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า ในด้านบทบาทของหญิงคีนัน หญิงดีทั้งสามคนในงานเขียนของจินตวีร์มักมีบทบาทอยู่ในพื้นที่บ้านทำหน้าที่ดูแลปรนนิบัติอยู่ใต้กรอบอำนาจปิตาธิปไตยของชายเจ้าบ้านซึ่งก็คือพ่อและสามี ขณะที่หญิงดีในงานเขียนของพงศกรมีลักษณะที่เคลื่อนไปสู่การออกไปทำงานในพื้นที่สาธารณะ ช่วงเวลากลางวัน หญิงดีมีบุคลิกที่มูมานะกับหน้าที่การทำงานของตนอย่างแข็งขัน การเคลื่อนของหญิงดีจากพื้นที่บ้านไปสู่พื้นที่สาธารณะลักษณะนี้น่าจะมีความเชื่อมโยงกับสถานการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจ เชื่อมโยงกับนโยบายการส่งเสริมสตรีให้ออกสู่การทำงานในพื้นที่สาธารณะมาเป็นแรงงานช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สำหรับด้านบทบาทของหญิงร้ายนั้น หญิงร้ายในงานเขียนของจินตวีร์มีพฤติกรรมละเมิดความเป็นหญิงตามกรอบอุดมการณ์ปิตาธิปไตย เธอไม่เพียงแค่ขบถต่อความเป็นหญิงที่ต้องอยู่ใต้อำนาจปิตาธิปไตยของชายเจ้าบ้านเท่านั้น หากยังได้ดำเนินการพลิกบทบาทตนเองขึ้นเป็นหญิงผู้ปกครองบ้านอีกด้วย หญิงร้ายเป็นหญิงเจ้าบ้านในแบบที่ใช้อำนาจปิตาธิปไตยปกครองสมาชิกคนอื่นในบ้าน นอกจากนั้น หญิงร้ายยังมักก้าวออกไปในพื้นที่สาธารณะนอกบ้านใช้เวลาไปกับการพบปะสังสรรค์กับเพื่อนชายในเวลากลางคืน หญิงร้ายมักใช้เสน่ห์ความงามเย้ายวนล่อลวงชายหนุ่มทุกวัยในพื้นที่สาธารณะให้หลงใหลยอมอยู่ใต้อำนาจบงการของเธอ และเข้าช่วงชิงตัวเธอจนนำไปสู่ความแตกแยกในสังคมผู้ชาย ในทำนองที่คล้ายคลึงกัน หญิงร้ายในงานเขียนของพงศกรก็มีพฤติกรรมการใช้เสน่ห์ความงามในการล่อลวงบงการผู้ชายให้อยู่ใต้อำนาจของเธอเช่นเดียวกัน อีกทั้งหญิงร้ายในงานเขียนของพงศกรยังมีท่าทีสนุกสนานอย่างมากกับการได้เห็นความแตกแยกในสังคมของผู้ชายอันมีตัวเธอเป็นต้นเหตุอีกด้วย เนื่องจากหญิงร้ายละเมิดปฏิเสธบทบาทความเป็นหญิงตามกรอบอุดมการณ์ปิตาธิปไตย และยังลุกขึ้นคุกคามกรอบอุดมการณ์ปิตาธิปไตยอีกด้วย หญิงร้ายจึงเป็นตัวละครที่บ่อยครั้งนักอ่านหญิงรู้สึกนี้กรังเกียจ แต่ในขณะเดียวกันก็รู้สึกสนใจติดตามเฝ้ามองด้วยความลุ่มระทึกไปด้วยเช่นกัน นักอ่านหญิงรู้สึกสนใจติดตามหญิงร้ายที่กล้าทำพฤติกรรมละเมิดกรอบที่พวกเธออยากจะทำในชีวิตจริง สำหรับด้านสุดท้ายบทบาทของเพศวิถีที่สามนั้น ท่านชายอายุชชายผู้มีบุคลิกท่าทีแบบเพศวิถีที่สามในงานเขียนของพงศกรไม่เพียงแปลกแยกตนเองออกจากสังคมเก็บตัวเงียบอยู่ภายในพื้นที่บ้านเท่านั้น หากแต่ในขณะที่เก็บตัวเงียบอยู่ภายในพื้นที่บ้านก็ได้เขียนนวนิยายเรื่อง

รอยรักข้ามกาลเวลาออกมาลือลือคึกคักการบจาริตความสัมพันธ์แบบชายหญิงต่างเพศของสังคม ตลอดจนยังได้ทำพฤติกรรมฆาตกรรมกลุ่มคนที่มีสัมพันธ์รักแบบชายหญิงอีกด้วย เนื่องจาก พฤติกรรมการคุกคามการบจาริตและกลุ่มคนที่มีสัมพันธ์รักแบบต่างเพศ ท่านชายอายุจึงได้ถูก มองเห็นเป็นผีร้ายที่น่ากลัวคุกคามบ่อนทำลายสังคม

5.3 ฆะตกรรม

5.3.1 ฆะตกรรมของหญิงดี

5.3.1.1 งานเขียนของจินตวีร์

ในงานเขียนของจินตวีร์นั้น หญิงดีทั้งสามซึ่งคือสโรชนีในเรื่อง *อมฤตาลัย* เจ้าอินทราวสีในเรื่อง *บ้านศิลาทราย* และภรรณาภรณ์ในเรื่อง *ม่อนมนต์ดำ* ล้วนเป็นหญิงที่แม่จะเคยลุกขึ้นขอบต่อ กรอบอำนาจปีศาจปีศาจโดยของชายเจ้าบ้านไปบ้าง แต่กระนั้นในท้ายที่สุดหญิงดีทั้งสามคนก็ล้วน ยอมละทิ้งพฤติกรรมความชอบ พวกเขายอมหันกลับมาจำนนอยู่ใต้กรอบอุดมการณ์ปีศาจปีศาจ โดยของชายเจ้าบ้าน การตัดสินใจกลับมาจำนนดังกล่าวนี้เองที่ทำให้หญิงดีทั้งสามคนได้รับรางวัลตอบแทน หญิงดีทั้งสามได้รับเลือกจากผู้ชายให้เป็นหญิงที่เหมาะสมแก่การเป็นรับมาเป็นภรรยาเป็นแม่ ของลูกในอนาคตของพวกเขา

5.3.1.2 งานเขียนของพงศกร

ในงานเขียนเรื่อง *สาปภูเขา* ตัวตนใหม่พิ่มที่เป็นหญิงดีมีบุคลิกความเป็นกุลสตรีแบบบาง ต้องการการปกป้องดูแลจากชายหนุ่ม ยอมจำนนอยู่ภายใต้กรอบอุดมการณ์อำนาจปีศาจปีศาจ โดยของผู้ชายนั้น ได้รับการอนุญาตให้คงอยู่ต่อไปได้ในสังคมไทย และยังดูเหมือนว่าจะได้รับความรัก จากพรออีกด้วย

5.3.2 ฆะตกรรมของหญิงร้าย

5.3.2.1 งานเขียนของจินตวีร์

ในนวนิยายเรื่อง *อมฤตาลัย* เนื่องจากทั้งตัวพินทุดีและบ้านของเธอล้วนเป็นสิ่งสะท้อนถึง ความเป็นหญิงที่มีอำนาจเหนือผู้ชาย ซึ่งนั่นได้คุกคามการบอารณาปีศาจปีศาจโดยของเพศวิถีชาย อย่างมาก ดังนั้นกลุ่มผู้ชายจึงจำเป็นต้องลุกขึ้นกำจัดทั้งหญิงเจ้าบ้านและตัวบ้านทิ้งออกไป

สำหรับกลุ่มชายหนุ่มที่จินตวีร์กำหนดให้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดผู้หญิงที่ละเมิดกรอบของสังคมที่ออกไปก็คือ กลุ่มชายหนุ่มที่มีลักษณะเป็นปัญญาชนมีความมุ่งมั่นตั้งใจประกอบอาชีพทำงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจพัฒนาประเทศ เป็นกลุ่มชายที่ดำเนินชีวิตทำบทบาทหน้าที่ตามกรอบของสังคมไทยสมัยใหม่ อย่างเช่น ไหวฑูรย์ ทัดเทพ สโรพันธุ์ เป็นต้น กลุ่มชายหนุ่มเหล่านี้ล้วนทำพฤติกรรมเดียวกันนั่นก็คือบุกเข้าไปในบ้านของหญิงที่มีลักษณะละเมิดกรอบ แล้วชายหนุ่มทั้งสามคนนี้ก็ได้อ่านคำจารึกสาปแช่งของพระเจ้ายโสธรมันบิดาพิณฑุดีในการปราบพิณฑุดี ซึ่งก็น่าสนใจว่าการอ่านคำจารึกสาปแช่งทำให้ทั้งเรือนร่างและบ้านของพิณฑุดีพังทลายลงพร้อมๆกัน การที่คำจารึกเป็นสิ่งปราบพิณฑุดีลงได้นั้นสะท้อนถึงการที่กลุ่มชายหนุ่มสามารถสถาปนากรอบอำนาจปีศาจปีศาจอำนาจของพระเจ้ายโสธรมันบิดาที่เป็นใหญ่เหนือลูกสาวคืนกลับมาได้อีกครั้ง

ในนวนิยายเรื่อง *บ้านศิลาทราย* เนื่องจากเจ้าแก้วรังสีเป็นสตรีผู้มุ่งทำลายทำลายอำนาจปีศาจปีศาจของผู้ชายอย่างไม่หยุดยั้ง ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่ตัวละครชายนำโดยจุฑาธรตัวแทนความเป็นชายในอุดมคติได้ชักชวนเพื่อนชายอีกสี่คนร่วมมือกันลุกขึ้นออกติดตามปราบหญิงร้ายเจ้าแก้วรังสี เพื่อตรึงกรอบปีศาจปีศาจอันเป็นวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมไทยขึ้นมาใหม่อีกครั้ง กลุ่มตัวละครชายในนวนิยายเรื่องนี้ปราบผีร้ายอย่างเจ้าแก้วรังสีด้วยกลวิธีการ “เดินเรียงเดี่ยวตามกันไปเหมือนงูกินหางในความมืดสลัว”⁸⁰ ของโพรงถ้ำใต้ดินอันกลมเกลี้ยง ซึ่งได้กล่าวไว้ในข้างต้นแล้วว่าเป็นรูปสัญลักษณ์แทนช่องคลอดของเพศวิถียุติ ในแง่นี้ จึงตีความได้ถึงฉากที่ผู้ชายใช้การข่มขืนในการปราบเพศวิถียุติ แล้วพร้อมกันนั้นพวกเขายังได้ใช้ปืนซึ่งเป็นสัญลักษณ์ถึงอำนาจความรุนแรงในแบบของผู้ชายยังกำจัดพญายักษ์สัญลักษณ์แห่งอำนาจของผู้หญิงลง แล้วเจ้าแก้วรังสีก็ถึงแก่ความตายภายในโพรงถ้ำนั่นเอง ฉากความตายของเจ้าแก้วรังสีเป็นฉากเหตุการณ์ที่สะท้อนถึงการที่อุดมการณ์ปีศาจปีศาจลงโทษอัตลักษณ์ด้านมืดของผู้หญิงที่พยายามต่อสู้โค่นล้มระบบชายเป็นใหญ่ลง

ในนวนิยายเรื่อง *ม่อนมนต์ดำ* เนื่องจากเจ้าย่าทวดพยายามสถาปนาสังคมลัทธิบูชาแม่มดที่ผู้หญิงเป็นใหญ่เหนือกว่าผู้ชายขึ้นมาในดินแดนเมืองไทยที่มีอุดมการณ์ปีศาจปีศาจเป็นกระแสหลัก บรรดานายตำรวจเป็นทั้งภาพตัวแทนความเป็นชายและเป็นผู้ที่มีหน้าที่อารักขาครอบงำระเบียบของสังคมให้คงอยู่จึงจำเป็นต้องออกมาจัดการจำกัดฆ่าเจ้าย่าทวดทิ้งไปสังคมเมืองไทย เหตุการณ์ที่บรรดานายตำรวจรวมยิงปืนฆ่าเจ้าย่าทวดมีนัยยะถึงการที่กลุ่มผู้ชายกำลังแสดงภาวะ

⁸⁰ จินตวีร์ วิวัฒน์, *บ้านศิลาทราย* เล่ม 1, หน้า 479.

ความมีพลังกำลังอำนาจเหนือเจ้าย่าทวดซึ่งเป็นผู้หญิงอีกครั้ง นายตำรวจกำลังสถาปนากรอบอุดมการณ์ปีศาจไปโดยคืนกลับมาในสังคมเมืองไทย ซึ่งในที่สุดก็ทำได้สำเร็จ

จากที่กล่าวมาจะสังเกตเห็นถึงการที่หญิงร้ายทั้งสามที่ลุกขึ้นทำพฤติกรรมคุกคามกรอบอำนาจปกครองของผู้ชายล้วนประสบชะตากรรมเดียวกันนั่นก็คือการถูกกำจัดทิ้งออกไป และกลุ่มคนที่ลุกขึ้นกำจัดหญิงร้ายก็คือกลุ่มชายหนุ่ม การที่จินตวิธีกำหนดให้กลุ่มชายหนุ่มเป็นผู้กำจัดหญิงร้ายลักษณะนี้มีนัยยะสำคัญถึงการรื้อฟื้นอำนาจปีศาจไปโดยชายเป็นใหญ่ขึ้นในสังคมอีกครั้ง

5.3.2.2 งานเขียนของพงศกร

ในนวนิยายเรื่อง *สาว/ภูษา* เมื่อเรือนร่างใหม่พิมเรือนร่างเดิมกลับมีทั้งตัวตนผีเจ้าสี่เกิด และตัวตนใหม่พิมอยู่ภายในในลักษณะที่แปรปรวนผลัดเปลี่ยนสลับกันไปมาอยู่ตลอดเวลาอย่างไม่อาจคาดเดาอันใดได้โดยนี้ เป็นสิ่งที่ชุดเขาเปิดเผยให้เห็นถึงความรู้ระเบียบความคลุมเครืออันแอบเร้นอยู่ในสังคมไทยสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเพศวิถีที่แท้ที่จริงแล้วผู้หญิงเป็นเพศที่มีทั้งแง่มุมความเปราะบางต้องการการปกป้อง และแง่มุมความเข้มแข็ง กล่าวหาญ มากความสามารถ ทำบทบาทได้ดีไม่ต่างจากผู้ชายผสมผสานอยู่ร่วมกัน กลุ่มตัวละครชายอันได้แก่ แทนไท พชร ทาวิธ ภาติยะ ฯลฯ ซึ่งเป็นกลุ่มชนกระแสหลักผู้ได้รับประโยชน์จากการดำรงตั้งอยู่ของกรอบจารีตสังคมจึงได้รู้สึกถึงภัยและหวาดกลัวเรือนร่างเดียวที่มีสองบุคลิกนี้เป็นอย่างมาก กลุ่มชายหนุ่มคนกระแสหลักปรารถนาที่จะนำเรือนร่างนี้กลับเข้ามาอยู่ในกรอบกฎเกณฑ์ระเบียบของสังคมอีกครั้งด้วยการขจัดบุคลิกที่ดักลั่นอยู่ทิ้งไป และเนื่องจากผีเจ้าสี่เกิดเป็นตัวตนความเป็นหญิงด้านมืดที่เดิมถูกกดทับไว้ไม่ยากที่จะพบเจอ กลุ่มตัวละครชายจึงได้ดำเนินการปราบผีหรือก็คือการกดทับบุคลิกตัวตนเจ้าสี่เกิดหญิงละเมิดกรอบกลับลงไปอีกครั้งไม่ให้ปรากฏออกมา เหตุการณ์ตอนกดทับตัวตนผีเจ้าสี่เกิดนับเป็นเหตุการณ์ที่น่าสนใจอย่างมาก กลุ่มแทนไทได้เลือกใช้พิธีกรรมสวดมนต์บทสวดในศาสนาพุทธพร้อมๆกับการเผาผ้าตาดทองลงอาถรรพ์ของเจ้าสี่เกิดทิ้ง ขณะที่กลุ่มหมอที่โรงพยาบาลก็ใช้วิชาองค์ความรู้ทางการแพทย์ในการรักษาทำให้บุคลิกตัวตนเจ้าสี่เกิดหายไปจากเรือนร่างใหม่พิม พฤติกรรมของคนสองกลุ่มนี้แม้ว่าเมื่อมองแบบผิวเผินแล้วไม่ได้มีความเกี่ยวข้องอันใดกันเลย แต่หากเราพิจารณาถึงพุทธศาสนาในยุคปัจจุบันเป็นศาสนาที่ได้ถูกปรับให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักเหตุผลที่ทำไมเช่นไรได้ผลลัพธ์ออกมาเช่นนั้น ในทำนองเดียวกันการแพทย์ก็เป็นศาสตร์อันตั้งอยู่หลักเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งในสังคมอุดมการณ์ปีศาจไปโดยเหตุผลเป็นสิ่งที่ถูกจัดวางไว้อยู่กรอบความเป็นชาย ในแง่นี้ เหตุการณ์ที่แทนไทใช้ศาสนาพุทธและ

หมอใช้วิชาการแพทย์ปราบตัวตนผีเจ้าสี่เกิดก็เหตุการณ์สัญลักษณ์ถึงการที่กลุ่มผู้ชายใช้เหตุผล ความเป็นระบบระเบียบความเป็นชายในการจัดการกำจัดตัวตนที่เป็นผีซึ่งเป็นสิ่งที่ไร้เหตุผล คุกคามบ่อนทำลายระบบระเบียบของวัฒนธรรมไทยสมัยใหม่ทิ้งออกไป ผีเจ้าสี่เกิดถูกกำจัดทิ้ง ออกไปจากสังคมไทยโดยสิ้นเชิง

5.3.3 ชะตากรรมของเพศวิถีที่สาม

5.3.3.1 งานเขียนของพงศกร

ในนวนิยายเรื่อง*กลิ่นการเวก* พฤติกรรมของผีท่านชายอายุที่มุ่งธำรงรักษาพื้นที่วัง เทวรินทร์ร่วมเพศของตนไว้ด้วยการคุกคามขจัดทำลายกลุ่มคนรักต่างเพศซึ่งเป็นคนกระแสหลัก นั้นเป็นสิ่งที่กลุ่มคนกระแสหลักไม่อาจยอมรับและให้อภัยได้ กลุ่มคนกระแสหลัก อันได้แก่ อรวิภา อรทัยผู้เป็นมารดาของอรวิภา พ่อแม่ของอาหมง และรวมถึงตัวอาหมงเองผู้ซึ่งขณะนี้ตัดสินใจแล้วว่า จะกลับมาเป็นชายที่อยู่ในกรอบจารีตความสัมพันธ์แบบเพศตรงข้ามของสังคม จึงได้ลุกขึ้น ร่วมมือกันต่อสู้ขัดขวางทำลายผีท่านชายอายุลง อย่างไรก็ดี แม้วนวนิยายเรื่องนี้จะจบลงตรงที่ กลุ่มคนรักต่างเพศร่วมมือกันกำจัดผีท่านชายอายุถูกกำจัดฆ่าทิ้ง แล้วจากนั้นก็ส่งท้ายด้วยภาพ อาหมงสวม “กอดอรวิภาไว้หลวมๆ”⁸¹ พร้อมกล่าวขอให้อรวิภาใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันกับเขา ซึ่งนั่น นำเสนอถึงการรื้อฟื้นสถาปนาความสัมพันธ์แบบเพศตรงข้ามขึ้นเป็นกรอบใหญ่ของสังคมไทยอีกครั้ง แต่กระนั้นก็พึงขบคิดด้วยว่าในนวนิยายเรื่อง*กลิ่นการเวก*เล่มนี้ยังมีตัวละครหนูกบที่นำเสนอ ตัวตนอัตลักษณ์ในแง่การเป็นเพศวิถีที่สามอย่างชัดเจนอีกคน และหนูกบคนนี้ก็ดำรงอยู่ใน ท้องเรื่องโดยไม่ถูกขจัดออกไป การที่หนูกบไม่ถูกกำจัดทิ้งออกไปนั้นสันนิษฐานว่าน่าจะเนื่องจากการที่หนูกบไม่เพียงไม่ได้ทำพฤติกรรมคุกคามกลุ่มคนกระแสหลัก หากยังพยายามประนีประนอม ปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนกระแสหลัก หนูกบเข้าร่วมกับ อรวิภาในการกำจัดผีท่านชายอายุทิ้งไป การดำรงคงอยู่ของตัวละครหนูกบในเรื่อง*กลิ่นการเวก*นำเสนอให้เห็นถึงการที่สังคมไทยสมัย ปัจจุบันเป็นสังคมที่มีลักษณะเริ่มเปิดกว้างยอมรับเพศวิถีอันหลากหลายมากยิ่งขึ้น และการยอมรับนั้นก็ดำเนินไปภายใต้เงื่อนไขของการไม่คุกคามกระแสวัฒนธรรมหลักของสังคมด้วย

การวิเคราะห์หัวข้อชะตากรรมที่กล่าวมาในข้างต้นทั้งหมดทำให้สรุปได้ว่า ในด้านชะตา กรรมของหญิงตีนั้น ทั้งจินตวีร์และพงศกรล้วนกำหนดให้หญิงดีที่ยอมอยู่ในกรอบอำนาจ

⁸¹ พงศกร จินดาวัฒน์, *กลิ่นการเวก*, หน้า 395.

อุดมการณ์ปีศาจปไตยเป็นหญิงที่ได้รับเลือกจากผู้ชาย หญิงดีจะได้รับความรักการแต่งงานกับชายหนุ่มเป็นรางวัลตอบแทน ส่วนด้านชะตากรรมของหญิงร้ายนั้น จินตวิรีและพงศกรล้วนกำหนดตรงกันให้หญิงร้ายหรือตัวตนที่เป็นหญิงร้ายอย่างเจ้าสีเกิดต้องถูกกลุ่มชายหนุ่มร่วมกันกำจัดทิ้งออกไปจากท้องเรื่อง การกำหนดให้กลุ่มชายหนุ่มเป็นผู้ทำหน้าที่กำจัดก็เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ถึงการรื้อฟื้นกรอบจารีตอุดมการณ์ปีศาจปไตยคืนกลับมาในสังคม และสำหรับชะตากรรมของเพศวิถีที่สามนั้น พงศกรเลือกกำหนดให้เฉพาะมีเท่านั้นชายอายุที่คู่ความกรอบจารีตทางด้านเพศวิถีชายหญิงถูกกำจัดทิ้งออกไปเพียงคนเดียว ขณะที่หนูกบซึ่งมีบุคลิกลักษณะแบบเพศวิถีที่สามอีกคนกลับได้รับการอนุญาตให้ดำรงคงอยู่ การได้รับการอนุญาตให้คงอยู่นำเสนอถึงภาวะความเริ่มเปิดกว้างทางด้านเพศวิถีในสังคมเมืองไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

สรุป

การเขียนวรรณกรรมรูปแบบกอกทิกไม่เพียงจำกัดอยู่เฉพาะแค่ในสังคมยุโรปเท่านั้น หากยังแพร่กระจายไปสู่ภูมิภาคอื่นของโลกรวมถึงสังคมไทยด้วย แต่เนื่องจากบริบททางสังคมไทยที่มีลักษณะแตกต่างจากสังคมตะวันตกในหลายๆ ด้าน ด้วยเหตุนี้เมื่อจิตรวีร์นักเขียนวรรณกรรมกอกทิกไทยยุคเริ่มแรกได้รับอิทธิพลเค้าโครงเรื่องและองค์ประกอบจากวรรณกรรมกอกทิกตะวันตก จิตรวีร์รับอิทธิพลโครงเรื่องวรรณกรรมกอกทิกตะวันตกมาแล้วก็ได้ดำเนินการสร้างสรรค์พัฒนาเรื่องราวไปในแนวทางของตนเอง นอกจากนี้ เมื่อขยับมาพิจารณาองค์ประกอบแต่ละส่วนในวรรณกรรมของจิตรวีร์จะสังเกตเห็นถึงการที่จิตรวีร์ได้พยายามปรับองค์ประกอบส่วนต่างๆ อย่างเช่นฉาก ตัวละครเหนือธรรมชาติ และตัวละครมนุษย์ธรรมดาให้มีลักษณะแบบที่คนในสังคมไทยรู้สึกคุ้นเคยใกล้ตัวมากยิ่งขึ้น กล่าวได้ว่าจิตรวีร์มุ่งปรับให้งานเขียนของตนเองมีกลิ่นอายเป็นแบบฉบับของไทย ส่วนวรรณกรรมกอกทิกของพงศกรนักเขียนรุ่นหลังนั้นมีลักษณะที่ได้รับเค้าอิทธิพลโครงเรื่องจากวรรณกรรมกอกทิกตะวันตกเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ดี พงศกรไม่ได้รับเอาเฉพาะแค่อิทธิพลของตะวันตกเท่านั้น หากแต่ยังได้รับอิทธิพลจากนิทานตะวันออก อิทธิพลจากกระแสสังคมยุคปัจจุบัน และประสบการณ์ในชีวิตจริงของพงศกรด้วย อาจกล่าวได้ว่าโครงเรื่องวรรณกรรมกอกทิกของพงศกรเกิดขึ้นจากการผสมผสานอิทธิพลหลายทางมากกว่าวรรณกรรมของจิตรวีร์ นอกจากนี้ พงศกรยังได้รับอิทธิพลองค์ประกอบวรรณกรรมกอกทิกของจิตรวีร์มาปรับใช้ในลักษณะที่พัฒนาให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

นอกจากการปรับด้านรูปแบบแล้ว เมื่อขยับมาพิจารณาด้านเนื้อหาจะเห็นว่าวรรณกรรมกอกทิกของจิตรวีร์นั้นมุ่งนำเสนอเปิดพื้นที่อนุญาตให้วิถีทางแห่งสังคมชุมชนดั้งเดิมซึ่งถูกผลักดันออกไปเป็นความเป็นอื่นสามารถปรากฏออกมาได้ วิถีความดั้งเดิมปรากฏออกมานำเสนอตนเองแล้วเข้าปะทะต่อกรกับวิถีความเป็นสมัยใหม่ซึ่งกำลังเป็นกระแสหลักของสังคมไทยด้วยกลวิธีการต่างๆ หลากหลาย แต่อย่างไรก็ดีท้ายที่สุดนวนิยายของจิตรวีร์มักจบลงตรงที่ความตายของวิถีความดั้งเดิมอันเป็นอื่น หรืออนุญาตให้ความเป็นอื่นดำรงอยู่ได้ภายใต้เงื่อนไขของการต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับกรอบวิถีวัฒนธรรมกระแสหลักความเป็นสมัยใหม่ การปิดฉากลงตรงที่การสถาปนาวิถีความเป็นสมัยใหม่ขึ้นเป็นกระแสหลักลักษณะนี้ ในทางหนึ่งเป็นการช่วยทำให้ผู้อ่านซึ่งมักเป็นคนรุ่นใหม่ชนกระแสหลักของสังคมรู้สึกคุ้นใจที่กรอบระเบียบของสังคมสมัยใหม่ยังคงดำรงอยู่ ขณะที่ในอีกทางหนึ่งก็สะท้อนถึงการที่ผู้เขียนเองก็ถูกควบคุมไว้ด้วยอิทธิพลอำนาจของกรอบ

ความเป็นสมัยใหม่ที่ไม่อาจยอมรับการหวนคืนกลับมาของวิถีความดั้งเดิมได้ ส่วนวรรณกรรม กอติกของพงศกรนั้นมีลักษณะที่เคลื่อนไปสู่การมุ่งนำเสนอประเด็นเรื่องความหลากหลายทาง วัฒนธรรมทั้งในมิติทางเชื้อชาติและเพศวิถีของคนในสังคมไทยยุคปัจจุบัน และการที่เชื้อชาติ วัฒนธรรมเพศวิถีอันหลากหลายแตกต่างสามารถดำรงคงอยู่ในสังคมเมืองไทยยุคปัจจุบันได้โดย ตามฉบับวิถีทางของกลุ่มตนเองไม่ต้องถูกขจัดทิ้งออกไป

นอกจากประเด็นทางด้านวัฒนธรรมที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว วรรณกรรมกอติกของจินตวีร์ที่ มีลักษณะการกำหนดให้ความเป็นอื่นเป็นสิ่งที่ถูกนำเสนอผ่านกลุ่มตัวละครเหนือธรรมชาติ ขณะที่ วัฒนธรรมหลักถูกนำเสนอผ่านกลุ่มตัวละครมนุษย์ธรรมดา การนำเสนอแบบแบ่งแยกตัวละคร สองกลุ่มขาดออกจากกันโดยชัดเจนลักษณะนี้ยังนำเสนอให้เห็นถึงทัศนคติการมองความเป็นอื่นของ จินตวีร์ว่าเป็นสิ่งที่เบี่ยงเบนไปจากความเป็นเราโดยชัดเจน ความเป็นอื่นไม่ได้ดำรงคงอยู่ในความ เป็นเรา ในขณะที่ในงานเขียนของพงศกรนั้น มีการกำหนดสร้างให้ผีเข้าสิงตัวละครมนุษย์ธรรมดา ในเรือนร่างของมนุษย์ธรรมดาก็มีความเป็นผีอยู่ พัฒนาการกำหนดให้ผีดำรงอยู่ในตัวตน มนุษย์ธรรมดาลักษณะนี้นำเสนอทัศนคติการมองความเป็นอื่นที่ต่างไปจากจินตวีร์ พงศกรไม่ได้มอง ความเป็นอื่นในลักษณะที่แยกตัดขาดจากความเป็นเราโดยสมบูรณ์ หากแต่มองเรื่องความเป็นอื่น ในฐานะสิ่งที่ดำรงคงอยู่ในตัวตนความเป็นเรานั่นเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กำจร สุนพงษ์ศรี. *ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตกในคริสต์ศตวรรษที่ 18 – 19*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ส่งเสริมศิลปศึกษา, 2532.
- คลอพร ราชิตี. *อิทธิพลของเจน แอร์ ของชาร์ลอตต์ บรองเต และรีเบกกา ของคาฟเน ดู โมริเย ที่มีต่อนวนิยายไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- เคดี, จอห์น เอฟ. *ไทย พม่า ลาว และกัมพูชา*. แปลโดย ภรณี กาญจนัฐิ และชินจิตต์ อัมไพพรรณ. กรุงเทพฯ: โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2520.
- จารุกัญญา เรือนคำ. *การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมกอธิคอังกฤษและอเมริกาในยุคเริ่มแรก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- จินตวีร์ วิวัธน์. *คฤหาสน์ดำ*. กรุงเทพฯ: บำรุงสาสน์, 2521.
- จินตวีร์ วิวัธน์. *ใต้เงาปิรามิด*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โชคชัยเทเวศร์, 2524.
- จินตวีร์ วิวัธน์. *บ้านศิลาทราย เล่ม1*. กรุงเทพฯ: รวมสาสน์, 2522.
- จินตวีร์ วิวัธน์. *บ้านศิลาทราย เล่ม2*. กรุงเทพฯ: รวมสาสน์, 2522.
- จินตวีร์ วิวัธน์. *ภูติพระจันทร์*. กรุงเทพฯ: รวมสาสน์, 2525.
- จินตวีร์ วิวัธน์. *มายาพิศวาส*. กรุงเทพฯ: รวมสาสน์, 2535.
- จินตวีร์ วิวัธน์. *ม่อนมนต์ดำ เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: รวมสาสน์, 2536
- จินตวีร์ วิวัธน์. *ม่อนมนต์ดำ เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: รวมสาสน์, 2536..
- จินตวีร์ วิวัธน์. *ศตวรรษสวาท*. กรุงเทพฯ: บำรุงสาสน์, 2528.
- จินตวีร์ วิวัธน์. *อมฤตาลัย*. กรุงเทพฯ: พี. วาทิน พับลิเคชั่น, 2549.
- จินตวีร์ วิวัธน์ *ราชินีนักเขียนผีแห่งสยาม [ออนไลน์]*. แหล่งที่มา: mattha.ob.tc/นักเขียน-จินตวีร์-วิวัธน์.htm. [1 เมษายน 2528]
- เจ. เอ็ม. ทอมป์สัน. *ประวัติศาสตร์ยุโรป ค.ศ. 1494 – 1789*. แปลโดย นันทา ชาติกะพุกกะณะ และนิออน สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2525.
- ชุตินา ประภาศวุฒิสาร. *หญิงร้ายในกายงาม: ความเป็นหญิงและวิกฤตการณ์ความทันสมัยในสังคมไทย*. เอกสารนำเสนอที่ประชุมสกว. 2551.
- ธีรยุทธ บุญมี. *โลก MODERN & POST MODERN*. กรุงเทพฯ: สายธาร, 2547.

- นิธิ เอียวศรีวงศ์. *ผ้าขาวม้า, ผ้าซิ่น, กางเกงในและ ฯลฯ : ว่าด้วยประเพณี, ความเปลี่ยนแปลง และเรื่องสรรพสาระ*. กรุงเทพฯ: มติชน, 2538.
- น้ำเงิน บุญเยี่ยม. *ประวัติศาสตร์ยุโรปสมัยกลาง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519.
- บุญทัน ดอกไธสง. *กรุงเทพมหานครกับการเจริญเติบโตที่ผิดปกติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียร์ สไตร์, ม.ป.ป.
- ประสงค์ สุขุม. *ผู้ภัยแผ่นดิน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ปราณี วงษ์เทศ. *เพศกับความเป็นจริงในอุษาคเนย์*. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ อุษาคเนย์ศึกษา ครั้งที่ 4 ประจำปี 2550.
- ปราณี วงษ์เทศ. *สังคมและวัฒนธรรมในอุษาคเนย์*. กรุงเทพฯ: ศิลปวัฒนธรรม, 2543.
- ปฟ้าณี ลีตีวัฒนา. *การพัฒนาเด็ก เยาวชน และสตรี*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2535.
- พงศกร จินดาวัฒนะ. *สัมภาษณ์*. 27 มกราคม 2522.
- พงศกร จินดาวัฒนะ. *กลิ่นการเวก*. กรุงเทพฯ: เพื่อนดี, 2549.
- พงศกร จินดาวัฒนะ. *วังพญาพราย*. กรุงเทพฯ: เพื่อนดี, 2549.
- พงศกร จินดาวัฒนะ. *สร้อยแสงจันทร์*. กรุงเทพฯ: เพื่อนดี, 2550.
- พงศกร จินดาวัฒนะ. *สาปภูษา*. กรุงเทพฯ: เพื่อนดี, 2550.
- ไพศาล วิสาโล. *พุทธศาสนาไทยในอนาคต: แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ สดศรี-สุภะดีวงศ์, 2546.
- พัทธา สายหู. *กลไกของสังคม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- พันธุ์ทิพย์ พันธุ์คำ. *อารยธรรมตะวันตก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2524.
- เพ็ญศรี ติ๊ก. *การต่างประเทศกับเอกราชและอธิปไตยของไทย*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตสถาน, 2542.
- มัลลิกา มัสอูดี และคณะ. *วิวัฒนาการการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.
- ยศ สันตสมบัติ. *ฟรอยด์และพัฒนาการของจิตวิเคราะห์: จากความฝันสู่ทฤษฎีสังคม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. *กระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจในประเทศไทย: บทวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์เศรษฐกิจการเมือง พ.ศ. 2475 - 2530*. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2532.

- รินฤทัย สัจจพันธุ์. *อิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศในวรรณกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524.
- วิภาพ ศัญทัฬห. *การวิเคราะห์ฉากตื่นตื่นในนวนิยายสมัยของขวัญ ของ จินตวิวีร์ วิวัธน์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.
- ศิลปากร, กรม. *ประวัตินักเขียนไทย เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2523.
- ศรีศักร วัลลิโภดม และเอกวิทย์ ณ ถกลาง, บรรณาธิการ. *พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2544.
- สมรภัฏ ชัยสิงห์กานานนท์. *รสนิยม: ภาษาในสังคมไทยยุคบริโภคนิยม*. กรุงเทพฯ: โครงการหนังสือเล่ม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สยาม ภัทรานูประวัตติ. *ปักชำปกรณัม: การศึกษาเปรียบเทียบฉบับสันสกฤต ล้านนา และไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาสันสกฤต คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร, บรรณาธิการ. *ชนชั้นกลางบนกระแสประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- สายชล สัตยานุรักษ์. *ความเปลี่ยนแปลงในการสร้าง "ชาติไทย" และ "ความเป็นไทย" โดย หลวงวิจิตรวาทการ*. กรุงเทพฯ: มติชน, 2545.
- สายชล สัตยานุรักษ์. *การเมืองและการสร้าง "ชาติไทย" กระแสหลัก [ออนไลน์]*. แหล่งที่มา: <http://midnightuniv.org/midnight2545/document9580.html> [2 พฤษภาคม 2550]
- สายชล สัตยานุรักษ์. *การสร้าง "ความเป็นไทย" กระแสหลัก และ "ความจริง" ที่ "ความเป็นไทย" สร้าง*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2548.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. *ประวัติศาสตร์สังคมและการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2528.
- สุพรรณิ วราทร. *ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนถึง พ.ศ. 2475*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519.
- สุรชัย แซ่ด่าน. *นักโทษประหารคนที่ 310*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2541.
- สุวเดช โชติอุดมพันธ์. *การละเมิดกรอบจารีตสังคมในวรรณกรรมกอธิกไทย: กรณีศึกษาชนชั้นและเพศสถานะในปราสาทมืด*. เอกสารประกอบการวิจัยเพื่อนำเสนอที่การประชุมนานาชาติไทยศึกษาครั้งที่ 10 ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ในวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2551.

- อรพินท์ พงษ์ภักดี. *ประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา 1*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.
- อัคนีชัย ชูอรุณ. *ประวัติศาสตร์ศิลปะยุคโบราณและยุคกลาง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2536.
- อุ้นเรือน ทองอยู่สุข, บรรณาธิการ. *มติสตรี วีถีสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- เอี่ยม ฉายงาม. *ประวัติศาสตร์อังกฤษ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521.

ภาษาต่างประเทศ

- Allen, Graham. *Intertextuality*. London: Routledge, 2000.
- Brewer, Derek. *English Gothic Literature*. London: The Macmillan Press, 1983.
- Bhabha, Homi K. *The Location of Culture*. New York: Routledge, 2004.
- Craft, Christopher. 'Kiss Me with Those Red Lips': Gender and Inversion in Bram Stoker's *Dracula*. *Representations* No. 8 (Autumn, 1984): 107 - 133.
- Douglas, Mary. *Purity and Danger: An Analysis of Concepts of Pollution and Taboo Study Guide*. London: Routledge, 1966.
- Freud, Sigmund. The Uncanny. in Victor Sage (ed.), *The Gothick Novel : a casebook*, pp. 76 - 85. London: Macmillan Education Ltd., 1990.
- Greer, Germaine. The Backlash Myth. *New Republic* 207 (15): 20 – 22.
- Giddens, Anthony. *Modernity and Self-Identity: Self and society in the late modern age*. Cambridge: Polity Press, 1992.
- Giddens, Anthony. *Social theory and modern sociology*. Cambridge: Polity Press, 1987.
- Gordon, Joan and Veronica Hollinger. *Blood Read: the Vampire as Metaphor in Contemporary Culture*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1997.
- Heiland, Donna. *Gothic & Gender: an introduction*. Malden: Blackwell, 2004.
- Harris, Robert. *Elements of the Gothic Novel* [Online]. Available from: www.Virtualsalt.com/gothic.htm [2007, May 11]
- Hawthorne, Nathaniel. *The Scarlet Letter*. New York: Dell., 1970.
- Hogle, Jerrold E., ed. *The Cambridge Companion to Gothic Fiction*. USA: Cambridge university Press, 2002.

- Hurley, Kelly. *The Gothic body: sexuality, materialism, and generation at the fin de siècle*. Cambridge : Cambridge university Press, 2004.
- Kienerk, Vittoria e Pina Marzi ciotti. *Storia Dell' arte*. Firenze: Remo Sandron, 1999.
- Lovercraft, Howard Phillips. *Supernatural Horror in Literature* [Online]. Available from: www.yankeeclassic.com/miskatonic/library/stacks/literature/lovecraft/essay/supernat/supern03.htm [2007, May 11]
- Martindale, Andrew Henry Robert. *Gothic Art and Architecture* [Online]. Available from: http://history-world.org/gothic_art_and_architecture.htm [2007, May 11]
- William, Monier M. *Sanskrit English Dictionary*. Delhi: Motilal Banarsidass, 1999.
- Nagel, Joane. *Race, ethnicity and sexuality intimate intersections, forbidden frontiers*. Oxford: Oxford University Press, 2003.
- Powell, Anna and Andrew Smith. eds., *Teaching the Gothic*. New York: Palgrave Macmillian, 2006.
- Punter, David. *Gothic Pathologies: the Text, the Body and the Law*. London: Macmillan Press, 1998.
- Punter, David, ed. *A Companion to the Gothic*. USA: Blackwell Publishing Ltd, 2001.
- Punter, David, ed. *Modernity*. New York: Palgrave Macmillan, 2007.
- Punter, David and Glennis Byron. *The Gothic*. USA: Blackwell Publishing Ltd, 2004.
- Rosemary, Jackson. *Fantasy: the literature of subversion*. New York: Mathuen, 1984.
- Saunders, Corinne, ed. *A Companion to Romance from Classical to Contemporary*. USA: Blackwell Publishing Ltd, 2004.
- Spooner, Catherine and Emma McEvoy, eds. *The Routledge Companion to Gothic*. New York: Routledge, 2007.
- Esterick, Van Penny. *Materializing Thailand*. Oxford: Berg, 2000.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววีรี เกวลกุล เกิดวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2524 สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย จากคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร แล้วต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2549 ก็เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย